T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İSTANBUL ARKEOLOJİ MÜZELERİ KÜTÜPHANESİ ‘EY_1492’ NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMUASININ İNCELENMESİ VE MESTAP’A GÖRE TASNİFİ

HATİCE SENA KARDAŞ
2501180147

TEZ DANIŞMANI
DR. ÖĞR. ÜYESİ ESRA EGÜZ O’DONOHOE

İSTANBUL-2021

ÖZ

İSTANBUL ARKEOLOJİ MÜZELERİ KÜTÜPHANESİ 'EY_1492' NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMUASININ İNCELENMESİ VE MESTAP'A GÖRE TASNİFİ

HATİCE SENA KARDAŞ

Bu çalışma, İstanbul Arkeoloji Müzeleri Kütüphanesi'nde 1492 numarada *Mecmû'a-i Eş'âr adıyla* kayıtlı şiir mecmuasının transkripsiyonlu metni, incelemesi ve MESTAP tablosuna aktarılmasından oluşmaktadır.

Mecmû'a-i Eş'âr, XV.-XIX. yüzyıl şairlerinin şiirlerini ihtiva eden bir mecmuadır. Mecmuada, 106 şaire ait toplam 451 şiir bulunmaktadır. Mecmuanın XIX. asırda derlendiği tahmin edilmektedir. Eserde yer alan şiirler 16 farklı nazım şekliyle yazılmıştır. Ayrıca mecmua içerisinde yer alan şiirler, muhteva bakımından da çeşitlilik göstermektedir. Mecmuada, klasik Türk edebiyatının geleneksel konularıyla ilgili şiirler bulunmakla birlikte, gündelik yaşamda kullanılan eşyalar, musiki ve denizcilik terimlerini içeren şiirler, çeşitli meslek erbabından bahseden şiirler ile hezeller, hicviyeler ve müstehcen ifadeler içeren şiirler de bulunmaktadır. Bu şiirlerden aynı konuyu işleyenler, mürettibin tasarrufuyla mecmuanın kimi kısımlarında arka arkaya sıralanmıştır. Bu durum, mecmuanın kendine has özelliklerinden biridir.

Bu tez ile kaynaklarda bulunmayan şiirlerin tespit edilmesi, şiirlerin Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi'ne (MESTAP) göre tasnifi yapılmak suretiyle mecmua bilgi bankasına katkı sağlanması ve mecmuaların Türk edebiyatı araştırmaları için öneminin ortaya konması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Klasik Türk Edebiyatı, Mecmua, Şiir Mecmuaları, Mecmua-i Eş'ar.

ABSTRACT

THE EXAMİNATİON AND THE CLASİFİCATİON OF THE POETRY COLLECTİON NUMBERED 'EY_1492' İN ISTANBUL ARCHEOLOGY MUSEUMS LİBRARY ACCORDİNG TO MESTAP

HATİCE SENA KARDAŞ

This study is comprised of the transcripted text, the analysis, and the transfer to the MESTAP table of the poem journal registered in the name of *Mecmû'a-i Eş'âr* and numbered 1492 in Istanbul Archeology Museum Library.

Mecmû'a-i Eş'âr is a journal including the poems of the XV-XIXth century poets. In total, there are 451 poems belonging to 106 poets in the journal. It is surmised that the journal was compiled in the XIXth century. The poems in this work are written in 16 different verse forms and they vary in terms of content. In the journal, in addition to poems about traditional subjects of classical Turkish literature, there are poems containing items used in daily life, musical and nautical terms; poems referring to various professionals; couplets and burlesques thought to be taken from 'sehrengiz's; satires and poems containing obscenity. Among these poems, those on the same subject are sorted one after another in some parts of the journal with the discretion of the compiler. This arrangement is one of the characteristic features of the journal.

This thesis is aimed at identifying the poems that are not found in the sources, contributing to the journal data bank by classifying the poems according to *The Project of Systematic Classification Of Journals* (MESTAP) and revealing the importance of journals for Turkish literature research.

Key Words: Classical Turkish Literature, Journal, Collections, Poetry Collections, Mecmua-i Eş'ar.

ÖNSÖZ

Mecmualar, daha önce bilinmeyen şiirlerin ve şairlerin gün yüzüne çıkarılması, divanı olmayan şairlerinin şiirlerinin keşfedilmesi, şairlerin divanlarındaki şiirlerin farklı varyantlarının ve divanlarında bulunmayan şiirlerin tespit edilmesi bakımından klasik Türk edebiyatı araştırmaları için önemli kaynaklar arasındadır. Bu nedenle son yıllarda mecmualar üzerine yapılan çalışmaların sayısında artış olduğu görülmektedir.

Çalışmada incelemeye tâbi tutulan *Mecmû'a-i Eş'âr* da şairlerin divanlarında veya çeşitli kaynaklarda bulunmayan şiirlerini ve divanı olmayan şairlerin şiirlerini ihtiva etmesi bakımından önem arz etmektedir. Ayrıca mecmua, mürettibin aynı konuyu ele alan şiirleri kimi yerlerde arka arkaya sıralaması sebebiyle kendine özgü bir özelliğe sahiptir. Bu şiirler, kimi zaman mecmuanın farklı yerlerinde bulunmakla birlikte, aynı mazmun ya da muhteva etrafında gelişen şiirlerin mecmua içerisinde arka arkaya gelecek şekilde sıralandığı da görülmüştür. Bunun yanı sıra aralarında nazire ilişkisi olan şiirler de mecmuada arka arkaya sıralanmıştır. Mecmuanın tespit edilen bu ayırt edici özellikleri dolayısıyla incelenmesine karar verilmiştir.

İstanbul Arkeoloji Müzeleri Kütüphanesi 1492 numarada kayıtlı olan *Mecmû'a-i Eş'âr*'ın incelendiği çalışmamız beş bölümden oluşmaktadır.

Giriş bölümünde mecmua kavramı, mecmuların tarihî seyir içerisindeki gelişimi ve tasnifi ile mecmuaların Türk edebiyatı araştırmalarındaki yeri ve önemi üzerine bilgi verildi.

Tezin birinci bölümünde yazmanın fizikî durumu, dil ve imlâ özellikleri anlatılarak mecmua tanıtıldı. Ardından kaynaklardan tespit edebildiğimiz kadarıyla, mecmuada şiirleri bulunan şairlerin hayatları, edebî şahsiyetleri ve eserleri hakkında bilgi verildi. Aynı zamanda mecmuada hangi şairin kaç şiirinin bulunduğu, şiirlerin nazım şekilleri ve şairlerin yaşadığı yüzyıllar tablo hâlinde sunuldu.

İkinci bölüm mecmuanın şekil ve muhteva yönünden incelenmesine ayrıldı. Bu bölümde mecmuada kaç şiirin yer aldığı, bu şiirlerin nazım şekilleri ve kullanım sıklıkları tablo hâline getirildi. Ardından şiirlerde kullanılan aruz kalıpları ve bahirleri

tespit edilerek, vezinlerin kullanım sıklıkları da tablo hâlinde gösterildi. Şiirlerin nazım şekilleri ve vezin bakımından incelenmesinden sonra kâfiye ve redifleri incelenerek şiirlerde kullanılan kafiye çeşitleri ile sık kullanılan kafiye ve redifler tespit edildi. Bunların yanı sıra, mecmuada muhteva bakımından benzerlik gösteren şiirler başlıklar hâlinde belirlendi ve her konuyla ilgili örnekler verildi.

Üçüncü bölüm, mecmuanın transkripsiyonlu ve edisyon kritikli metnine ayrıldı. Bu bölümde şiirlerin, şairlerin divanlarından ve çeşitli kaynaklardan tespit edebildiğimiz kadarıyla karşılaştırılması yapıldı.

Dördüncü bölümde, MESTAP tablosuna yer verildi. Mestap tablosunda şiirlerin şairlerin mahlasları, şiirlerin matla ve makta beyitleri, vezinleri, nazım şekilleri, bend ve beyit sayıları ile şiir başlıklarına yer verildi.

Çalışmanın son bölümüne ise mecmuada yer alan bazı argo ve küfürlü kelimelerin anlamlarının bulunduğu bir seçme sözlük ve özel adlar indeksi eklendi. Sonuç kısmında incelediğimiz *Mecmû'a-i Eş'âr* vasıtasıyla ortaya çıkan şiirler çeşitli başlıklar altında tasnif edilerek belirlendi. Bu şiirler vasıtasıyla mecmuaların Türk edebiyatı araştırmaları içerisindeki yeri ve bu araştırmalara katkısı ve tespit edilmeye ve yapılan çalışmayla Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi'ne (MESTAP) katkı sunulmaya çalışıldı.

Bu çalışmanın her aşamasında benden yardımını ve ilgisini esirgemeyen saygıdeğer hocam ve danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Esra Egüz O'Donohoe'ya, değerli önerileriyle çalışmama katkı sağlayan hocalarım Prof. Dr. Mücahit Kaçar, Dr. Öğr. Üyesi Ali Emre Özyıldırım, Dr. Öğr. Üyesi Bilal Alpaydın, Dr. Öğr. Üyesi Fatih Tığlı ve Arş. Gör. Dr. Yasemin Karakuş'a, eseri bulma sürecinde benden yardımını esirgemeyen İstanbul Arkeoloji Müzeleri Kütüphane ve Arşivi sorumlusu Üzeyir Altekin'e, son olarak manevi destekleriyle her zaman yanımda olan ailem ve arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Hatice Sena Kardaş

İstanbul, 2021

İÇİNDEKİLER

ÖZ ..... **İİ**
ABSTRACT ..... **İİİ**
ÖNSÖZ ..... **İV**
İÇİNDEKİLER ..... **Vİ**
RESİM LİSTESİ ..... **Xİİ**
KISALTMALAR LİSTESİ ..... **Xİİİ**
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ ..... **XİV**
GİRİŞ **1**
BİRİNCİ BÖLÜM: İSTANBUL ARKEOLOJİ MÜZELERİ KÜTÜPHANESİ EY_1492 NUMARADA KAYITLI MECMÛ'A-İ EŞ'ÂR'IN TANITILMASI **16**
1.1. Nüsha Tavsifi 16
1.2. Mecmuanın İmla Hususiyetleri 17
1.3. Mecmuada Şiirleri Yer Alan Şairler 19
1.4. Şair Biyografileri 23
1.4.1. Âgâh 23
1.4.2. Ankâ 24
1.4.3. Âtıf 25
1.4.4. Avnî 25
1.4.5. Bahâyî 26
1.4.6. Bâkî 26
1.4.7. Cevrî 27
1.4.8. Cinanî-i Sânî 28
1.4.9. Dürrî 28
1.4.10. Fâ'iz 28
1.4.11. Fasîh 29
1.4.12. Fehîm-i Kadîm 30
1.4.13. Fennî 30
1.4.14. Ferrî 31
1.4.15. Fıtnat Hanım 31
1.4.16. Hâletî 32

1.4.17. Halîmî 32
1.4.18. Hâmî 33
1.4.19. Hasîb 33
1.4.20. Haşmet 34
1.4.21. Hâtem 35
1.4.22. Hâtemî 35
1.4.23. Haylî 36
1.4.24. Hevâyî 36
1.4.25. İlmî 37
1.4.26. İzzet 37
1.4.27. İzzet 38
1.4.28. Kabûlî 38
1.4.29. Kadîmî 38
1.4.30. Kadrî 39
1.4.31. Kâmî 39
1.4.32. Kâmî 40
1.4.33. Kânî 40
1.4.34. Kemâhlı İbrâhîm Hakkı 41
1.4.35. Kemâlpaşazade 42
1.4.36. Lisânî 42
1.4.37. Mengli Giray 43
1.4.38. Nâbî 43
1.4.39. Nâdîrî 44
1.4.40. Nahîfî 44
1.4.41. Naʿilî-i Kadîm 45
1.4.42. Necâtî 46
1.4.43. Nedîm 47
1.4.44. Nedret 47
1.4.45. Nefʿî 48
1.4.46. Nevʿî 48
1.4.47. Neylî 49
1.4.48. Pertev (Muvakkitzade) 49

1.4.49. Pertev (Mehmed Said) 50
1.4.50. Râgıb 51
1.4.51. Râmî 52
1.4.52. Râsih 52
1.4.53. Râşid 52
1.4.54. Resîmâ 53
1.4.55. Rûhî-i Bağdâdî 53
1.4.56. Rüşdî 54
1.4.57. Sâbir Pârsâ 54
1.4.58. Sâbit 55
1.4.59. Sa'dî-i Şirâzî 56
1.4.60. Sâlik 56
1.4.61. Sâmî 56
1.4.62. Sarîm 57
1.4.63. Serîrî 57
1.4.64. Sabrî-i Şâkir 58
1.4.65. Sırrî 58
1.4.66. Sürûrî 59
1.4.67. Şahin Giray Han 59
1.4.68. Şehrî 60
1.4.69. Tâʾib 60
1.4.70. Tâlib 61
1.4.71. Tigî Beg 62
1.4.72. Ubeydî 62
1.4.73. Vecdî 62
1.4.74. Vehbî 63
1.4.75. Veysî 63
1.4.76. Yahyâ 64
1.4.77. Yüsrî 64
1.4.78. Zekâyî 65
İKİNCİ BÖLÜM: MECMUADAKİ ŞİİRLERİN ŞEKİL VE MUHTEVA YÖNÜNDEN İNCELENMESİ 67

2.1. MECMUADAKİ ŞİİRLERİN ŞEKİL YÖNÜNDEN İNCELENMESİ 67
2.1.1. Nazım Şekilleri 67
2.1.1.1. Beyit 68
2.1.1.2. Gazel 68
2.1.1.3. Kıt‘a 70
2.1.1.4. Nazım 70
2.1.1.5. Mesnevi 70
2.1.1.6. Tahmis 71
2.1.1.7. Müstezâd 71
2.1.1.8. Kaside 72
2.1.1.9. Terkib-i Bend 72
2.1.1.10. Muhammes 72
2.1.1.11. Mısra 72
2.1.1.12. Şarkı 72
2.1.1.13. Müseddes 73
2.1.1.14. Kıt‘a-i Kebîre 73
2.1.1.15. Rübâi 73
2.1.2. Vezin ve Kafiye 73
2.1.2.1. Vezin 73
2.1.2.2. Kafiye ve Redif 78
2.2. MECMUADAKİ ŞİİRLERİN MUHTEVA YÖNÜNDEN İNCELENMESİ 88
2.2.1. Âşıkâne Şiirler 88
2.2.2. Hikemî Şiirler 90
2.2.3. Dinî-Tasavvufî Şiirler 91
2.2.4. Gündelik Hayatta Kullanılan Eşyalar ile İlgili Şiirler 92
2.2.4.1. Kıblenüma 92
2.2.4.2. Yelpaze 93
2.2.4.3. Silahlar ve Diğer Aletler 93
2.2.4.4. Kıyafetler 94
2.2.4.5. Binicilik Terimleri 95
2.2.5. Zaman 96
2.2.6. Şarap ile İlgili Şiirler 96

2.2.7. Yiyecek ve İçecekler ile İlgili Şiirler 97
2.2.8. Tabiat ile İlgili Şiirler 98
2.2.9. Denizcilik ile İlgili Şiirler 98
2.2.10. Musiki ile İlgili Şiirler 100
2.2.11. Hiciv Konulu Şiirler 101
2.2.12. Küfür, Kaba Söz, Argo ve Müstehcenlik İçeren Şiirler 105
2.2.13. Bir Meslek Erbabını Anlatan Şiirler 108
2.2.14. Lugaz 110
2.3. MECMUADA YER ALAN NAZİRELER 112
2.4. METNİN KURULUŞUNDA İZLENEN YOL 113
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: TRANSKRİPSİYONLU METİN 115
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: MESTAP MANZUM TABLOSU 576
BEŞİNCİ BÖLÜM: SEÇME SÖZLÜK 680
ALTINCI BÖLÜM: ÖZEL ADLAR İNDEKSİ 699
KAYNAKÇA 711
TIPKIBASIM 731

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Mecmuadaki Şairler, Yaşadıkları Yüzyıllar ve Şiir Sayıları 19
Tablo 2: Mecmuadaki Nazım Şekillerinin Dağılımı 67
Tablo 3: Mecmuada Yer Alan Tahmisler 71
Tablo 4: Mecmuada Kullanılan Aruz Kalıpları 74
Tablo 5: Mecmauada Kullanılan Aruz Bahirleri 75
Tablo 6: Mecmuada Yer Alan Nazireler 112

RESİM LİSTESİ

Resim 1: Mecmuada Yer Alan Görsel Şiir 69

KISALTMALAR LİSTESİ

a.g.e.	: adı geçen eser
a.g.m.	: adı geçen makale
b.	: beyit
bkz.	: bakınız
c.	: cilt
D.	: dîvân
g.	: gazel
Haz.	: hazırlayan
kt.	: kıta
ktk.	: kıta-i kebire
M.	: mecmua
mes.	: mesnevi
mıs.	: mısra
muh.	: muhammes
müs.	: müseddes
müst.	: müstezat
n.	: nazım
nu.	: numara
r.	: rübai
s.	: sayfa
SBE	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
sy.	: sayı
ş.	: şarkı
T.	: tezkire
tah.	: tahmis
tb.	: terkib-i bend
Yp.	: yaprak

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

ا	a	ص	ṣ
ب	b, p	ض	ż, ḍ
پ	p	ط	ṭ
ت	t	ظ	ẓ
ث	ŝ	ع	ʿ
ج	c	غ	ġ
چ	ç	ف	f
ح	ḥ	ق	ḳ
خ	ḫ	ك	k, ñ, g
د	d	ل	l
ذ	ẕ	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v, u, ü, ū, o, ö
ژ	j	ه	h, a, e
س	s	ى	y, ı, į
ش	ṣ		

GİRİŞ

Mecmualar Hakkında

Arapça cem‘ masdarından türemiş olan *mecmû‘a* kelimesi sözlüklerde “toplanıp biriktirilmiş, tertip ve tanzim edilmiş şeylerin hepsi, seçilmiş yazılardan meydana getirilen yazma kitap, dergi”,[1] “toplanmış, biriktirilmiş ve tanzim ve tertip edilmiş şeylerin heyeti”,[2] “bir ya da birkaç fenne müteallik intihâb edilmiş şeylerin yazıldığı defter; fünûn ve edebiyattan bahis haftalık, on beş günlük, aylık risâle, mecmû‘a-i mevkûte”,[3] “bazı müntehabâtın kaydına mahsûs defter, bazı müntehabâtın kaydıyla husûle gelen defter, risale”,[4] “bir husûsa müteallik yazılmış şeylerin cem olmuş defteri ve kitabı”[5] olarak tanımlanmaktadır.

Bir edebiyat terimi olarak ise *mecmû‘a* “seçilmiş şiir, münşeat, güfte vb. eserlerin toplanarak bir araya getirildiği eserlerin genel adı”[6] “farklı kişilere ait metinlerin/metin parçalarının bir araya getirildiği eserler bütünü”,[7] “genelde bir veya daha fazla yazar yahut şaire ait çeşitli şekil ve hacimlerdeki farklı ilgi alanlarına ait konulardan seçilmiş nesir ya da şiirlerden oluşan derleme kitaplar”[8] olarak tanımlanmaktadır.

Mecmuaların tarihî seyrine baktığımızda ise bu derleme eserler ilk olarak ayetler, hadisler, fetvalar, dualar, hutbeler, şiirler, ilahiler, şarkılar, mektuplar, lâtifeler, lugaz ve muammalarla ilaç tarifi gibi faydalı bilgilerin kaydedildiği veya derlendiği not defterleri” olarak karşımıza çıkmaktadır. Bazı araştırmacılar, mecmuaların

---

[1] Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat**, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara 2012, s. 689.
[2] Şemsettin Sami, **Kamûs-ı Türkî**, Yeditepe Yayınları, İstanbul 2017, s. 1293.
[3] Muallim Nâcî, **Lügat-ı Nâcî**, Haz. Ahmet Kartal, TDK Yayınları, Ankara 2009, s. 719.
[4] İbrahim Cûdî Efendi, **Lügat-u Cûdî**, Haz. İsmail Parlatır, Belgin Tezcan Aksu, Nicolai Tufar, TDK Yayınları, Ankara 2006, s. 852.
[5] Hüseyin Remzî, **Lügat-ı Remzî**, s. 410.
[6] Ahmet Mermer, Neslihan Koç Keskin, **Eski Türk Edebiyatı Terimler Sözlüğü**, Akçağ Yay., 2005. s. 66.
[7] Mehmet Fatih Köksal, **Şiir Mecmualarının Önemi ve “Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi” (Mestap)**, Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori, Kesit Yay., İstanbul, 2017, s.133-152.
[8] Mehmet Gürbüz, Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII, Mecmû‘a: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı, **Şiir Mecmualarını Üzerine Bir Tasnif Denemesi,** Haz. Hatice Aynur, Müjgan Çakır, Hanife Koncu, Selim S. Kuru, Ali Emre Özyıldırım, Turkuaz Yay. İstanbul 2012, s. 100.

zamanla gelişip düzenli bir tertip ve şekle kavuştuklarını düşünür. Buna göre mecmualar önce türlerine göre bazı farklılıklar göstererek bir kitap veya telif özelliği kazanır ve sonra bir telif türü olarak gelişimlerini tamamlarlar.[9]

İslam kültüründe mecmualar, henüz adları konulmadan evvel hadis râvîleri ve mürettipleri tarafından Hz. Peygamber'in hadis külliyatının kayıt altına alınmaya başlanmasıyla birlikte ortaya çıkmıştır.[10] Mecmualar, yüzyıllar içerisinde gelişip yaygınlaşmış ve edebiyat sahasında da bu türde pek çok eser verilmiştir.

Türk edebiyatında mecmuaların ne zaman ortaya çıktığı bilinmemekle birlikte, bu tür özellikle Osmanlı döneminde XV. yüzyıldan itibaren dikkatleri çekmeye başlamış, sonraki yüzyıllarda sayı ve çeşitlerinin artmasıyla,[11] özellikle XVI. ve XVII. yüzyıllarda moda olmuş bir edebî üretim biçimi hâline gelmiştir.[12] "Pek çoğu bir tür el kitabı mahiyetinde olduğundan fazla rağbet gören, ayrıca iddiasız bir isim taşıdığı için kitap yazmaktan kaçınan müellifler tarafından tercih edilen mecmualar, bundan dolayı Osmanlı dünyasında çok yaygınlaşmış ve ilim dallarına göre çeşitli türlere ayrılmıştır; bunların başlıcaları şunlardır: Tefsir, hadis, fıkıh-hukuk, fetva, ferâiz, sak, kavânîn, muâhedât, kelâm-akâid, tasavvuf, dua, hutbe-vaaz; divan, şiir, nazîre, kaside, gazel, na't, medhiye, mersiye, muamma, lugaz, rubâî, letâif, destan, lugra-ıstılah; tarih, münşeât-inşâ, vefeyât, hatt-ı hümâyûn ve telhisler gibi resmi yazılar, biyografi (terâcim); risâle; mûsikî, tıp; havas; astronomi."[13]

---

[9] Mustafa Uzun, Mecmua, **TDV İslam Ansiklopedisi,** c. 28, Ankara 2003, s. 265. Mehmet Gürbüz, "Şiir Mecmuaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi" adlı makalesinde Mustafa Uzun'un mecmuaların bir "tür" veya "telif eser" olarak nitelendirilmesinin ihtiyatla karşılanması gerektiğini ifade eder:*"Bu tanımlamanın devamında yazar, mecmûaların başlangıçta bir not defteri hâlinde ortaya çıktığını, zamanla gelişip düzenli bir tertip ve şekle kavuşarak türlerine göre bazı farklılıklar gösteren bir kitap veya telif çeşidi özelliği kazandığını, bundan sonra da bir telif türü olarak gelişimini tamamlayarak -genellikle- kitap hüviyetindeki teliflerden bir farkı kalmadığını belirtir. Her ne kadar bu ve başka tanımlamalarda mecmûa bir tür, mecmûalar da birer telif eser olarak kabul ediliyorsa da ortada derleyenin kendisine ait orijinal bir üretim olmadığı için mecmûanın "tür" ve "telif eser" olarak nitelendirilmesi ihtiyatla yaklaşılması ve yeniden sorgulanması gereken bir konudur." (Gürbüz, 2012, s. 100-101)*

[10] Atabey Kılıç, "Mecmûa Tasnifine Dâir", **Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII, Mecmû'a: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı** , Haz. Hatice Aynur, Müjgan Çakır, Hanife Koncu, Selim S. Kuru, Ali Emre Özyıldırım, Turkuaz Yay. İstanbul 2012, s. 80-95.

[11] Mustafa Uzun, **a.g.e.**, s. 266.

[12] Mehmet Gürbüz, "Şiir Mecmualarının Kaynakları Üzerine", **Internation Periodical for The Languages and History of Turkish or Turkic,** Sayı 8/1, Ankara 2013, s. 315.

[13] Mustafa Uzun, **a.g.e.**, s. 268.

Çok çeşitli konularla ilgili olarak derlenen mecmuaların bizi ilgilendiren kısmı ise şiir mecmualarıdır. Şiir mecmuaları, genellikle zevk ve beğeni sahibi kimse ya da kimseler tarafından derlenen, içerisinde türlü şekillerde çeşitli manzum metinlerin bulunduğu kaynaklardır. Bu özellikleri sebebiyle mecmuaların aynı zamanda bir antoloji niteliği taşıdığı söylenebilir. Şiir mecmuaları içerisinde ise özellikle nazire mecmuaları edebiyat araştırmaları açısından önemli bir yere sahiptir. Ömer bin Mezid tarafından derlenen *Mecma'tü'n-nezâ'ir* (M. 1436 - H. 840) derleyeni belli olan nazire mecmualarının ilkidir. Eğirdirli Hacı Kemal tarafından derlenen *Câmî'ü'n-nezâ'ir* (M. 1512/13 – H. 918), Edirneli Nazmî tarafından derlenen *Mecma'u'n-nezâ'ir* (M. 1524 – H. 930, Pervâne Bey tarafından derlenen *Pervâne Bey Mecmuası* (M. 1560/61 – H. 968) ve XVII. asırda Budinli Hisâlî tarafından derlenen ve önceki nazire mecmualarından şiirlerin sadece matla beyitlerine yer vermesiyle ayrılan *Metâli'u'n-nezâ'ir* diğer derleyeni belli nazire mecmualarındandır. Derleyeni belli olan mecmuaların yanında, derleyeni belli olmayan nazire mecmuaları da mevcuttur.

1436 yılında Ömer bin Mezîd'in *Mecma'tü'n-nezâ'*ir'i ile başlayan bu gelenek yıllar içerisinde gelişmiş ve zevk-i selim sahibi kişiler tarafından derlenen, içerisinde çeşitli özelliklerde manzum parçalar bulunan kaynaklar hâline gelerek yazma eser kütüphanelerimizin büyük bir bölümünü oluşturmuştur. Son yıllarda mecmuaların edebiyat araştırmalarının metin neşri, edebiyat tarihi ve edebiyat eleştirisi gibi şubeleri için önemi daha iyi anlaşılmıştır. Bu sebeple özellikle şiir mecmualarıyla ilgili önemli çalışmalar yapılmakta ve projeler geliştirilmektedir.[14]

Mecmualar hakkında yapılan ilk çalışmalar, bu derleme eserlerin öneminin ve edebiyat araştırmaları için faydasının altını çizen çalışmalardır. Mecmuaların edebiyat araştırmaları için öneminin daha iyi anlaşılması ve mecmualar hakkında yapılan çalışmaların sayısının artması onların şekil ve muhteva yönünden tasnif edilmesi ihtiyacını da doğurmuştur. Çünkü "edebî gelenek divan, mesnevi, tezkire gibi yazılı eser biçimlerinden farklı olarak mecmualar için herhangi bir şablon

[14] Mecmualar hakkında yapılan çalışmalar bibliyografyası için bkz: Kâmil Ali Gıynaş, "Şiir Mecmuaları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası", **Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, 2011, sayı: 25, s. 245-260; Zeynep Süngü, "Şiir Mecmuaları Hakkında Yapılan Yeni Çalışmalar Bibliyografyası ve MESTAP", **Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi**, c. 25, İstanbul 2020,917-1056.

belirlememiştir."[15] Bu nedenle mecmualar hem şekilleri hem de muhtevaları yönüyle mürettiplerinin arzuları ve tercihleriyle biçimlenen kaynaklardır. Bu bağlamda her mecmuanın tamamıyla mürettibinin kişisel beğeni ve zevkleri çerçevesinde her seferinde bambaşka bir formda ve bambaşka içeriklerle yeniden üretildiğini söylemek mümkündür. Bu nedenle mecmuaları, belirli biçim ve içerik özellikleriyle sınırlandırmak mümkün gözükmemektedir. Şekil bakımında oldukça düzensiz şiir mecmuaları bulunmakla beraber, belirli nazım şekilleri veya türlerindeki şiirlerden oluşan gayet düzenli bir şekilde tertip edilmiş şiir mecmuaları da mevcuttur. "Bunların başlıcaları olarak ilâhilerin toplandığı mecmû'a-i ilâhiyât"lar, kasidelerin toplandığı "mecmû'a-i kasâid"ler, nazirelerin ve nazirelere esas olan zemin şiirlerin bir arada toplandığı nazire mecmuaları (mecmû'atü'n-nezâ'ir, mecmû'a-i nezâ'ir), naatlerin toplandığı "mecmû'atü'n-nu'ut"lar, sadece gazellerin toplandığı "mecmû'a-i gazeliyât"lar, seçme beyit ve müfredlerin toplandığı "mecmû'a-i ebyât" veya "mecmû'a-i müfredât"lar, şarkıların bir araya getirildiği "mecmû'a-i şarkiyât"lar, muammaların toplandığı "mecmû'a-i mu'ammiyât", lugazların toplandığı "mecmû'a-i elgâz"lar, muhtelif tarih manzumelerini içeren "mecmû'a-i tevârîh"ler, sadece ölüm tarihlerinin bir araya toplanmasıyla oluşturulan "mecmû'a-i vefeyât"lar veya bir kişinin ölümü için yazılan eserlerin bir araya toplanmasıyla oluşan "mersiye mecmuaları" sayılabilir."[16] Aynı zamanda yukarıda sayılan nazım şekilleri veya türleri şiir mecmualarının içerisinde karışık olarak da yer alabilir.

Mecmuaların fizikî durumları da birbirinden farklıdır. Şiir mecmualarının bir kısmı birden fazla mürettip tarafından derlenmesi sebebiyle farklı şekil özellikleri gösterebilir. Mecmualarda, farklı zamanlarda farklı kişiler tarafından birbirine ilâve edilmek suretiyle oluşturulduğu için farklı renk ve türlerde kâğıt ve mürekkeplerin ve farklı türlerde yazı stillerinin kullanıldığı görülebilir. Ayrıca cilt ve tezhip gibi süslemeleri ve cetvelleriyle sanatsal bakımdan değerli olanlar mecmualar da mevcuttur. Bunun yanı sıra nüsha tavsifiyle ilgili bir husus olan satır, sütun sayısı gibi fizikî özelliklerin kendi içerisinde belirli bir standardı yoktur.[17]

[15] Mehmet Gürbüz, **a.g.m.** s. 316.
[16] Mehmet Fatih Köksal, **a.e.**, 135.
[17] Mehmet Fatih Köksal, **a.e.**, 135.

Mecmuaların muhteva bakımından zengin kaynaklar olduğunu yukarıda ifade etmiştik. Bunun sebebi yine derleyicinin muhteva seçimi bakımından herhangi bir kısıtlamaya bağlı olmamasıdır. Mürettip, muhteva seçimi konusunda serbesttir. Bu nedenle kimi şiir mecmularında çeşitli konulardan şiirler karışık olarak yer alabilir. Ancak belirli bir konu etrafında derlenen şiir mecmuaları da bulunmaktadır. İçerisinde hiciv ve hezel örnekleri bulunan hezeliyât mecmuaları, din ve tasavvuf ile ilgili şiirlerin yer aldığı mecmualar, mûsikî ve güfte mecmuaları, mersiye mecmuaları belirli bir konu etrafında derlenen şiir mecmualarına örnek olarak verilebilir.

Şiir mecmualarında, "şiirlerden başka çeşitli dualar, tılsımlar, ilâç terkip ve tarifleri, bazı din büyüklerinin dualarını, padişahların cülus veya ölüm tarihleri, türlü mektup suretleri, şecere kayıtları, mecmua sahibi/sahipleri tarafından eklenen -aile efrâdı veya diğer yakınlarının doğum ve ölüm tarihleri vb. gibi- bazı bilgi notları ve kayıtlar da yer alabilir."[18]

Tüm bunlardan hareketle sonuç olarak mecmuaların, mürettiplerinin kişisel zevk ve beğenisi, özeni, dikkati ve insafı çerçevesinde düzenli ya da düzensiz olarak derlendiğini ve bu sebeple her mecmuanın şekil ve içerik özelliklerinin kendisine özgü olarak geliştiğini söyleyebiliriz.

Yukarıda da belirtildiği gibi mecmualar, şekil ve içerik bakımından zengin ve karmaşık kaynaklardır. Bu bağlamda mecmuaların her birinin kendine has özellikleri olan kaynaklar olduğunu söylemek mümkündür. Bu durum, mecmuaların bir tasnifinin yapılmasını ve mecmuaların şekil ve muhteva bakımından keskin çizgilerle birbirlerinden ayrılmasını zorlaştırmaktadır. Mecmuaların tasnifinin yapılmasına mâni olan sebepleri Atabey Kılıç şu şekilde sıralamaktadır:

> "Mecmûaların derleyeni ve derleniş tarihi her zaman kesin olarak bilinememektedir. Belki muhtevası ve dil özellikleri bakımından yazıldığı dönem hakkında tahminî çıkarımlar yapmak mümkündür. Bunun neticesinde mecmûanın derlendiği dönemin şiir zevki, beğenilen şairleri ve şiirleri hakkında fikir sahibi olunabilmektedir. Mecmûalar bu yönüyle günümüz antolojileriyle benzerlik göstermektedir.

[18] Mehmet Fatih Köksal, **a.e.**, 135.

> "İtina ile hazırlanmış mecmûalar olabileceği gibi dağınık ve düzensiz hatta kâğıdının boyutları, renkleri birbirine uymayan mecmûalara da rastlanabilmektedir. Hem farklı türlerde pek çok eseri barındırmaları hem de sahibinin el değiştirmesi sonucu çeşitlilik arz eden hattının zor çözümlenmesi bu metinleri okuma ve daha zor olanı neşretme konusunda araştırmacıları müşkül duruma sokmaktadır."[19]

Mehmet Gürbüz ise mecmuaların tasnifinin yapılması sırasında karşılaşılan zorlukları şu şekilde ifade eder:

> "Her eserin onu diğerlerinden ayıran kendine mahsus kimi farklılıklarının olması, bir eserin şekil ve içerik özellikleri bakımından aynı anda birden fazla alt gruba dâhil olabilmesi yapılacak bölümlendirmenin sınırlarının keskin çizgilerle birbirinden ayrılmasını imkânsız kılmaktadır. Ayrıca hangi türdeki ve derecedeki farklılıkların tasnife yansıması gerektiği, ayrı bir başlık açılması için aynı özellikleri taşıyan kaç tane eserin olması gerektiği gibi sorular meseleyi içinden çıkılmaz bir hâle getirmektedir."[20]

Tüm bu zorluklara rağmen araştırmacılar mecmualar üzerinde çeşitli tasnif denemeleri yapmışlardır. İlk olarak Âgâh Sırrı Levend mecmuaları şekli ve içeriği ön planda tutarak beş farklı kategoriye ayırmıştır:

a. Nazîre mecmuaları,
b. Meraklılarca toplanmış, birer antoloji niteliğinde seçme şiir mecmuaları,
c. Türlü konulardaki risalelerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmualar,
d. Aynı konudaki eserlerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmualar,
e. Tanınmış kişilerce hazırlanmış, birçok yararlı bilgileri, fıkraları ve özel mektupları kapsayan mecmualar[21]

[19] Atabey Kılıç, **a.g.e.** s. 78.
[20] Mehmet Gürbüz, **a.g.e.**, s. 105.
[21] Âgâh Sırrı Levend, **Türk Edebiyatı Tarihi**, c.I., Dergâh Yay., İstanbul 2018, s.166-167.

Günay Kut ise mecmuaları içerik ve muhtevanın yanı sıra mürettebin kimliğini de göz önünde bulundurarak Âgâh Sırrı Levend'in tasnifine benzer bir şekilde sınıflandırmıştır:

1. Nazire mecmuaları,
2. Seçme şiir mecmuaları (mecmua-ı eş'ar, mecmua'-ı devavin),
3. Aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya gelmesi ile oluşan mecmualar (mecmua-i edviye, mecmua-i ed'iye, mecmua-i tevarih, mecmua-i muammeyat, mecmua-i münşeat, mecmuatü'r-resail gibi)
4. Karışık mecmualar. Bu tür mecmualar nazım nesir olarak karışık olabileceği gibi Arapça, Türkçe ve Farsça gibi değişik dillerde de yazılmış olabilir.
5. Tanınmış kişilerce veya derleyeni belli kişilerce hazırlanmış mecmualar[22]

Âgâh Sırrı Levend ve Günay Kut tarafından yapılan şekli, içeriği ve mürettibin kimliğini ön planda tutan benzer tasnifler sonrasında pek çok araştırmacı tarafından çeşitli tasnif çalışmaları ortaya konmuştur. Mehmet Gürbüz, yaptığı tasnife yalnızca şiir mecmualarını dahil etmiştir. Gürbüz, şiir mecmualarında yer alan şiirlerin şeklini, temasını, mecmuada yer alan şairlerin aralarındaki aidiyet ve mensubiyet ilişkisini göz önünde bulundurarak mecmuaları beş kategoriye ayırmış ve her kategori için çeşitli alt başlıklar oluşturmuştur:

1. Şiirlerin şekil özelliklerine göre oluşturulan şiir mecmuaları
   1.1. Gazel mecmûaları (Mecmû'a-i gazeliyyât)
   1.2. Kaside mecmûaları (Mecmû'a-i kasâid)
   1.3. Müstezad mecmûaları
   1.4. Matla mecmûaları (Mecmû'a-i metâli')
   1.5. Beyit mecmûaları (Mecmû'a-i ebyât)
   1.6. Mısra mecmûaları (Mecmû'a-i mesari')
   1.7. Farklı nazım şekilleriyle yazılmış şiirlerden oluşan mecmûalar

[22] Günay Kut, "Mecmua", **Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi**, c. 6, Dergâh Yay. s.170-174.

2. Şiirlerin konularına göre oluşturulan (tematik) şiir mecmuaları
   2.1. Tarih mecmûaları (Mecmû'a-i tevârîh)
   2.2. Na't mecmûaları (Mecmû'a-i nu'ût)
   2.3. Mu'amma mecmûaları (Mecmû'a-i mu'ammeyât)
   2.4. Lugaz mecmûaları (Mecmû'a-i elgâz)
   2.5. Medhiye mecmûaları (Mecmû'a-i medâyih)
   2.6. Şehrengiz mecmûaları
   2.7. Farklı konularda yazılmış şiirleri içeren mecmûalar
3. Nazîre mecmûaları
4. Şairlerin aidiyeti/mensubiyeti esasına göre hazırlanan mecmûalar
   4.1. Aynı zümreye (tasavvufî oluşum, meslek grubu vb.) mensup şairlerin şiirlerini toplayan mecmûalar
      4.1.1.1. Mevlevî şairlerin şiirlerini toplayan mecmûalar
      4.1.1.2. Hurûfî-Bektâşî şairlerin şiirlerini toplayan mecmûalar
   4.2. Aynı coğrafyada ya da aynı şehirde yetişmiş veya aynı milliyete mensup şairlerin şiirlerini toplayan mecmûalar
5. Bir mensubiyet ilişkisi gözetmeksizin belirli şairlerin divanlarını/şiirlerini bir araya getirmeyi amaçlayan mecmûalar[23]

Atabey Kılıç'ın tasnifi ise diğerlerine göre daha tafsilatlı bir tasniftir. Kılıç, mecmuaları tertip ve mürettip hususiyetleri, şekli, dili, muhtevası ve şahıslar tarafından tertip edilmesi veya şahıslar adına tertip edilmesi bakımından beş ayrı kategoriye ayırarak her kategoriyi de kendi içerisinde alt başlıklara ayırmıştır.

1. Cilt ve Tertip Hususiyeti Bakımından Mecmûalar
   1.1. Cönkler
   1.2. Mecmûalar
      1.2.1. Tertip Durumuna Göre Mecmûalar
         1.2.1.1. Mürettep Mecmûalar
         1.2.1.2. Mürettep Olmayan Mecmûalar

[23] Mehmet Gürbüz, **a.g.e.**, s. 107-112.

1.2.2. Mürettip Durumuna Göre Mecmûalar

1.2.2.1. Mürettibi Bilinen Mecmûalar

1.2.2.2. Mürettibi Bilinmeyen Mecmuâlar

1.2.3. Aynı Zümreye Mensup Şahisiyetlerin Eserlerinin Toplandığı Mecmûalar

2. Şekil Bakınından Mecmûalar:

2.1. Manzûm Metin Mecmûaları

2.1.1. Kasîde Mecmûaları

2.1.2. Gazel Mecmûaları

2.1.3. Nazîre Mecmûaları

2.1.4. Mu‘amma Mecmûaları

2.1.5. Manzûm Lugat Mecmûaları

2.1.6. İlâhî Mecmûaları

2.1.7. Şehrengîz Mecmûaları

2.1.8. Na‘t Mecmûaları

2.1.9. Hilye Mecmûaları

2.1.10. Mi‘râciyye Mecmûaları

2.1.11. Matla‘ Mecmûaları

2.1.12. Mersiye Mecmûaları

2.1.13. Mesnevî Seçkilerini İhtivâ Eden Mecmûalar

2.1.14. Güfte Mecmûaları

2.1.15. Müstezâd Mecmûaları

2.1.16. Târih Mecmûaları

2.1.17. Musammat Mecmûaları

2.1.18. Kıt‘a ve Rubâ‘î Mecmûaları

2.1.19. Dîvân Mecmûaları

2.2. Mensûr Metin Mecmûaları

2.2.1. Lugâz Mecmûaları

2.2.2. Fetvâ Mecmûaları

2.2.3. Tefsîr Mecmûaları

2.2.4. Şerh Mecmûaları

2.2.5. Sakk Mecmûaları

2.2.6. Mekân Tasvîrlerini İhtivâ Eden Mecmûalar

2.2.7. Münşe‘ât Mecmûaları

2.2.7.1. Derleme Münşe‘ât Mecmûaları

2.2.7.2. Tek Şahsa Ait İnşâ Örneklerinden Oluşna Münşe‘ât Mecmûaları

2.3. Karışık (Manzûm ve Mensûr) Eser Mecmûaları

2.3.1. Fevâ‘id ve Eş‘âr Mecmûaları

2.3.2. Farklı Türleri İhtivâ Eden Mecmûalar

3. Dil Bakımından Mecmûalar:

3.1. Arapça Mecmûalar

3.2. Farsça Mecmûaları

3.3. Türkçe Mecmûalar

3.4. Çok Dilli Mecmûalar

4. Muhteva Bakımından Mecmûalar

4.1. Din Mecmûaları

4.2. Tasavvuf Mecmûaları

4.3. ‘İlm-i Nücûm/Fâl ve Reml Mecmûaları

4.4. Hikâye/Latîfe Mecmûaları

4.5. Hezl ve Hicv Mecmûaları

4.6. Edviye Mecmûaları

4.7. Mûsikî Mecmûaları

4.8. Hat ve Kitâbet Mecmûaları

5. Şahısların Tertip Ettiği veya Şahıslar Adına Tertip Edilen Mecmûalar[24]

Atabey Kılıç, yukarıdaki tasnifini 2012 yılında yapmıştır. 2018 yılındaki bir tebliğinde ise aradan geçen süre zarfında eline, mecmualarla ilgili yeni malzemelerin geçmesiyle birlikte tasnifin son kısmına “Şehir Mecmûaları” veya “Konusunu Bir Şehirden Alan Mecmûalar” ile “Tezkire Benzeri Mecmûalar” ve “Şecere” başlıklarını da ekleme gereği duyduğunu ifade etmiştir.[25]

[24] Atabey Kılıç, **a.g.e.**, s. 78-96.

[25] Atabey Kılıç, “Mecmûa Tasnifine Katkı: Şehir Mecmûaları veya Tezkire Benzeri Mecmûalar ve Bu Kalemden Olmak Üzere Kayserili Başkâtib-zade Râgıb Güven Bey Mecmûaları”, **Klasik Türk Edebiyatı Yazıları: Mecmûa Tasnifi, Gazel Şerhi, Küçürek Hikâye, Mesnevî Şerhi Sözlüğü, Münşeat Mecmâaları**, Iksad Publishing 2018, s. 13-14.

Şiir mecmuaları üzerine son tasnif denemesi ise Mehmet Fatih Köksal tarafından yapılmıştır. Köksal'ın tasnifini diğerlerinden ayıran husus ise tasnifine mecmualarla birlikte cönkleri de dahil ederek şekil ve muhteva açısından alt başlıklara ayırmış olmasıdır.

I. Şekil Bakımından

A. Kitap şeklinde tertiplenmiş mecmualar

1. İçinde birden fazla eserin bulunduğu mecmualar

2. Tamamı bir eser olan mecmualar

B. Tûlânî (uzunlamasına) ciltlenmiş mecmualar

II. Muhteva Bakımından

A. Risale Mecmuaları

a. Farklı Müelliflere Ait Eserleri Toplayan Risale Mecmuaları

1. Aynı/yakın/benzer konudaki/türdeki eserleri toplayan risale mecmuaları

i. Divan mecmuaları

ii. Lugat mecmuaları

iii. Mesnevi mecmuaları

iv. Mi'râciye mecmuaları

v. Mevlid mecmuaları

vi. Hilye mecmuaları

vii. Şehrengiz mecmuaları

2. Farkı konulardaki eserleri toplayan risale mecmuaları

b. Aynı Müellife Ait Eserleri Toplayan Mecmualar

B. Diğer Mecmualar

a. Manzum mecmualar

i. Şiir mecmuaları ve cönkler

1. Şiir mecmuaları

a. Sistematik (mürettep) şiir mecmuaları

b. Karışık şiir mecmuaları

2. Cönkler

a. Klasik cönkler

b. Farklı muhtevadaki cönkler

ii. Belli bir nazım şekline tahsis edilmiş mecmualar

1. Kaside mecmuaları
2. Gazel mecmuaları
3. Müstezâd mecmuaları
4. Şarkı mecmuaları
5. Beyit mecmuaları ve müfred mecmuaları
6. Rubâi mecmuaları
7. Kıt'a mecmuaları

iii. Belli bir nazım türüne tahsis edilmiş mecmualar

1. İlahi mecmuaları
2. Naat mecmuaları
3. Mersiye/muharremiye mecmuaları
4. Nazire mecmuaları
5. Tarih mecmuaları
6. Vefeyât mecmuaları
7. Muamma mecmuaları
8. Lugaz (Elgâz) mecmuaları
9. Güfte mecmuaları

b. Mensur mecmualar

i. Belli bir konuya tahsis edilen mecmualar

1. Din ve tasavvufa dair mecmualar
2. Müspet ilimlere dair mecmualar
3. Gizli ilimlere dair mecmualar
4. Muhtelif sanat dallarına dair mecmualar
5. Dil ve edebiyata dair mecmualar

ii. Belli bir konuya tahsis edilmeyen mecmualar

c. Manzum-mensur karışık mecmualar

i. Eş'âr ve fevâyid mecmualar[26]

[26] Mehmet Fatih Köksal, **Yazma Mecmualara Dair Yeni Bir Tasnif Denemesi,** 2. Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Kongresi, 2018, Antalya, s. 87-92.

Mecmua tasniflerinde de anlaşılacağı üzere mecmualar, içlerinde pek çok farklı alan ve konuda zengin bir içerik barındırmalarıyla ön plana çıkmaktadırlar. Bu nedenle mecmualar, kültür tarihimiz açısından değerli kaynaklardır. Bu değerli birikimin bir parçası olan şiir mecmuaları ise edebiyat tarihi araştırmalarında istifade edebileceğimiz önemli kaynaklar arasında yer almaktadırlar. Bu durum, şimdiye kadar yapılan pek çok çalışmada ortaya konmuştur. Bununla beraber mecmuaların edebiyat tarihimiz açısından önemine ilk değinenlerden biri Ali Canip Yöntem'dir. Yöntem, "Edebiyat Tetkiklerinde Mecmuaların Rolü" başlıklı makalesinde bir devrin edebiyatını tetkik için o devrin şairleri, muharrirleri ve münşileri hakkında zamanlarının telakkilerini de bilmek gerektiğini belirtir. Bunun için de ilk akla gelen kaynaklardan biri tezkirelerdir. Ancak Ali Canip Yöntem, tezkirecilerin eserlerinde kimi zaman mübalağalı bir üslubu tercih etmesi veya tezkirelerine aldıkları şairler hakkında verdikleri bilgilerin, şairlerle yakınlıkları derecesine göre değişebilmesi sebebiyle tezkirelerin her zaman güvenilir kaynaklar olmadığının altını çizer. Bu nedenle bir şair hakkında yalnızca birkaç tezkirenin mülahazalarıyla kanaat oluşturmak bazen araştırmacıları yanıltabilir. Bu bağlamda Yöntem; şairler, muharrirler ve münşiler hakkında daha sağlam bir kanaat oluşturabilmemiz için tezkireler ve çeşitli tarihlerin yanı sıra mecmuaların da incelenmesi gerektiğini şu sözleriyle ifade eder: "… eski bir şairi hayatındaki mevkiyle tanımak için, o devir esnasında kaleme alınmış mecmualar en doğru fikir veren kaynaklardır. Bu mecmualardan bazısı meşhur adamlarca, ekseriyeti öteki beriki tarafından vücuda getirilmiştir. Kim kaleme almış olursa olsun, o esnada şöhret bulan veya şöhretini kaybetmeyen şairlerin eserlerini toplamış olduğuna şüphe yoktur. "[27]

Mehmed Fuad Köprülü'nün "medfûn ve meçhûl birer hazine hükmündeki"[28] kaynaklar olarak nitelendirdiği mecmualar öncellikle ismini bildiğimiz şairlerin divanlarında yer almayan ya da daha önce adınız hiç duymadığımız şairlerin şiirlerini barındırmaları açısından önem arz eden kaynaklardır. Onlar, gün yüzüne çıkmamış bu şiirleri sakladıkları gibi kimi zaman şairin mahlasının yanında yahut derkenarlarda şair

[27] Ali Canip Yöntem, **Edebiyat Tetkiklerinde Mecmuaların Rolü**, Hayat, 1927, Ankara c. I. sayı: 40, s. 323.
[28] Mehmed Fuad Köprülü, **Edebiyat Araştırmaları I**, Akçağ Yay., Ankara 2012, s. 55.

hakkında verdikleri bilgilerle de biyografik kaynak özelliği gösterirler.[29] Bunun yanı sıra, metin neşri ve tesisinde de mecmualardan istifade edilebilir.[30] Nüsha farklarını tespit edebilmek için şairlerin divanlarında yer alan şiirlerinin farklı şekillerini görebilmek ya da şairin divanında yer alan bir şiirde bulunmayan beyitleri keşfedebilmek açısından da mecmualardan yararlanmak mümkündür.

Mecmualar, tertip edildikleri devrin edebî zevk ve temayülünü aksettirirler.[31] Kimi şiir mecmuaları, döneminin klasik edebiyat geleneğine veya derlendikleri döneme göre sıra dışı sayılabilecek tarzdaki şiirleri de bünyesinde barındırabilir. Değişik tipte kafiyelere sahip şiirler, bugün görsel şiir olarak adlandırdığımız şiirler, farklı ya da henüz bilinmeyen aruz kalıplarıyla yazılmış şiirler bunlara örnek olarak verilebilir.

Mecmualar, devrin edebî zevk ve temayülünü aksettirdikleri gibi mürettiplerinin de edebî zevk ve temayülü hakkında bilgi kaynağı olabilirler. Mürettibin mecmuasına dâhil ettiği şiirlerin nazım türü ve muhtevası, onun ilgi alanları ve zevkleri hakkında bize bilgi verir.

---

[29] Mecmuaların biyografik kaynak olarak rolüne dair ayrıca bknz: "Cemal Kurnaz, Mecmualara Sorulması Gereken Sorular", **Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**, Volume 8/1, Winter 2013, p. 51-64, Ankara.; İncinur Atik Gürbüz, "Şiir Mecmularının Biyografik Değerine Dair Araştırmalara Ek", **TÜBAR**, XXXII, 2012 – Güz, s. 147-157.; Mehmet Gürbüz, "Biyografik Değer Bakımında Şiir Mecmuaları", **Prof. Dr. Mustafa İsen Adına Uluslararası Klasik Türk Edebiyatında Biyografi Sempozyumu Bildirileri Kitabı**, Grafiker Yayınları, Ankara, s.315-328.; Mehmet Gürbüz, "Osmanlı Şiirinin Hazineleri Mecmualar ve Cönkler", **Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**, Volume 8/1 Winter 2013, p. 2907-2909, Ankara.; Mehmet Gürbüz, "Mecmuaların Tüketim Biçimlerine Yönelik Kimi Tespitler", **Gazi Türkiyat Dergisi**, Bahar 2013/12: 67-74.; Yaşar Aydemir, "Şairlerin Edebî Kişiliğinin Tesbitinde Mecmuaların Rolü", **Türk Kültürü Dergisi**, S. 464, Ankara, 2001, s. 731-744.; Ömer Zülfe, "Biyografik Bilgiler Açısından İki Şiir Mecmuası", **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, c. 4 s. 18, Yaz 2011.; Mehmet Fatih Köksal, "Biyografik Kaynak Olarak Şiir Mecmuaları ve Kastamonulu İshak-zade Fevzî Mecmuası", **Yâ Kebîkeç**, Kesit Yay., s. 169-186, 2016, İstanbul.

[30] Metin neşrinde mecmuaların rolüne dair ayrıca bknz: Ozan Yılmaz, "Metin Tesisinde Şiir Mecmualarının Katkısına Bir Örnek: Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi Koleksiyonu 5214 Numaralı Mecmua ve Muhtevası", **Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi**, İstanbul 2008, 255-280.; Yaşar Aydemir, "Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler", **Turkish Studies / Türkoloji Araştırmaları**, Volume 2/3 Summer 2007.; Yaşar Aydemir, "Şiir Mecmuaları ve Metin Teşkilinde Mecmuaların Rolü", **Bilig**, S. 19, Ankara, 2001, s. 147-156.

[31] Bu hususta ayrıca bkz: Mehmet Gürbüz, "Cönkler ve Mecmualar Üzerinden Osmanlı Toplum Yapısının Şiir ve Şair Tercihlerine Bir Bakış Denemesi", **Journal of Turkish Studies**, c. 45, Aralık 2016.

Görüldüğü gibi, şiir mecmualarının edebiyat tarihimiz açısından pek çok faydası bulunmaktadır. Ancak bu eserler, tek tek ve birbirinden bağımsız olarak incelendiğinde devrin edebî zevkiyle ilgili yeteri kadar veriye ulaşmak mümkün olmamaktadır. Bilhassa devrin edebî zevk ve temayülüne yönelik verilerin elde edilmesi ancak aynı dönemde tertip edilen mecmuaların aynı anda taranmasıyla mümkün olacaktır. Mecmua çalışmalarındaki bu eksikliği fark eden Prof. Dr. Mehmet Fatih Köksal, 3 Mayıs 2011 tarihinde *Mecmua: Osmanlı Şiirinin Kırkamabarı* başlığı altında düzenlenen *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları* çalıştayında başta şiir mecmuaları olmak üzere edebiyat sahasına giren tüm mecmuaların taranması suretiyle bir bilgi bankası oluşturmanın zarurî olduğunu ifade etmiştir.[32] Ardından 30 Haziran 2012 tarihinde *Osmanlı Şiirinin Hazineleri: Mecmualar ve Cönkler* isimli çalıştayda, 2011 yılından bu yana üzerinde çalışılan bu proje şekillenmeye başlamıştır ve *Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP)* adını almıştır. Bu projeyle mecmualarla ilgili yapılan tüm çalışmaların tek bir kaynakta toplanması ve bir veri tabanı vasıtasıyla bu kaynağın araştırmacıların istifadelerine sunulması hedeflenmiştir. 2011 yılından 2019 yılında kadar yapılan çalışmalara baktığımızda, mecmualarla ilgili 668 akademik çalışma yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmalardan 339'u yüksek lisans, 236'sı makale, 69'u bildiri ya da kitap bölümü, 13'ü kitap, 11'i doktora tezidir.[33] Bu verilerden hareketle *Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi* kapsamındaki mecmua çalışmalarının, özellikle yüksek lisans tezi çalışması olarak popülerlik kazandığını, projenin ilgi uyandırdığını ve mecmuaların bir edebiyat verimi olarak kıymeti üzerine farkındalık oluşturabildiğini söylemek mümkündür.

Biz de bu çalışmada, içerisinde XV.-XIX. yüzyıllarda yaşamış şairlerin şiirlerini ihtiva eden bir şiir mecmuasını inceleyeceğiz. Çalışmamızın amacı, kaynaklarda bulunmayan şiirleri gün yüzüne çıkarmak, şairlerin şiirlerinin farklı varyasyonlarını edisyon kritik yapmak suretiyle tespit etmek ve mecmuanın *Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi'ne* (MESTAP) göre tasnifini yaparak mecmua bilgi bankasına katkı sağlamaktır.

[32] Mehmet Fatih Köksal, **a.g.e.** s. 141.
[33] Zeynep Süngü, **a.g.m.** s. 1042.

BİRİNCİ BÖLÜM

İSTANBUL ARKEOLOJİ MÜZELERİ KÜTÜPHANESİ EY_1492 NUMARADA KAYITLI MECMÛ‘A-İ EŞ‘ÂR’IN TANITILMASI

1.1. Nüsha Tavsifi

Eser, İstanbul Arkeoloji Müzeleri Kütüphanesi El Yazmaları Koleksiyonu’nda EY_1492 numarada “Mecmû‘a-i Eş‘âr” adıyla kayıtlıdır. Mürettip, mecmuayı herhangi bir düzen gözetmeksizin tertip etmiştir. Şiirler, çoğunlukla karışık bir biçimde sıralanmakla birlikte, yer yer benzer mazmunlara yahut muhtevalara sahip beyitlerin art arda sıralandığı görülmektedir. Bunun yanı sıra aralarında nazire ilişkisi olan şiirler de mecmuada art arda sıralanmıştır.

Mecmuada genellikle XVII. ve XVIII. yüzyıl şairlerinin şiirleri bulunur. Bununla birlikte XV. yüzyıldan bir şairin, XIX. yüzyıldan ise iki şairin şiirlerine yer verilmiştir.

Mecmuada toplamda 451 şiir yer almaktadır. Bu şiirlerden 449’u Türkçe, 2’si ise Farsçadır.

Mecmuanın nüsha tavsifi şu şekilde yapılabilir:

Eser adı: Mecmû‘a-i Eş‘âr

Dili: Türkçe

Derleyen: Mecmuada ferağ kaydı bulunmamaktadır. Bu nedenle mecmuanın derleyicisi ve derlenme tarihi kesin olarak tespit edilememektedir.

Varak: 80

Satır: Değişken (15-19)

Ebat: 120x205-240x200 mm.

Yazı tipi: Rik‘a

Mecmuanın her sayfası iki sütun olarak düzenlenmiştir. Cetveller, şiir ve nesir başlıkları, mahlaslar ve mahlasları belirlemek için çekilen çizgiler kırmızı mürekkepli, şiir ve nesir kısımları ise siyah mürekkeplidir. Mecmuadaki şiirler mâil hatla müsenna şeklinde yazılmıştır.

Mecmuanın 9a varağında "Gazi Şahin Giray" başlığı altında bir görsel şiir mevcuttur. Aynı zamanda 9a'daki şiirden farklı olarak 45b-71a sayfalarındaki şiirler geometrik desenler şeklinde yazılmıştır. 71b-78a varaklarında iki adet mensur bölüm bulunmaktadır. 71b-76a varakları arasındaki bölüm "Tarîf-i Takvîm-i Hasan Küfrî-i Bahâyî" başlığını taşımaktadır. Bu bölüm Küfrî-i Bahâyî tarafından yazılmıştır. Eserde 1056 yılında gerçekleşmesi muhtemel hâdiselerden mizahî bir dille bahsedilir. Ardından müneccimler başta olmak üzere şair, hattat, hoca, âlim gibi çeşitli meslek erbabından kimseler yine mizahî bir dille tenkit edilir. 76a-78a varaklarındaki ikinci bölüm ise "Berây-ı Vakfiye-i Kânî Efendi" başlığını taşımaktadır. Bunun dışında 1a ve 80a'da ebced tablosu, 80a'da ise "Kalem-i Latîfî" isimli bir şifreli yazı tablosu bulunmaktadır. Mecmuanın sayfalarındaki yırtık kısımlardan dolayı okunamayan yerler mevcuttur. Bunlar, 2a ve 2b sayfalarında bulunmaktadır.

1.2. Mecmuanın İmla Hususiyetleri

Mecmû'a-i Eş'âr'da imla konusunda bazı tutarsızlıklar görülmektedir. Bunların bir kısmı aşağıda belirtilmiştir.

Mecmuada ilk olarak kelimelerin kök ve gövdeleriyle ilgili ikili kullanımlar göze çarpmaktadır. Örneğin "it-" fiilinin imlasında bazen eliften sonra ye kullanılmış (ör. 2/42), bazen kullanılmayarak kelime "et-" (ör. 2/31) şeklinde yazılmıştır. Ayrıca "dal" ve "tı" harfleriyle başlayan kelimelerin yazılışlarında da birlik bulunmamaktadır. Örneğin dolu kelimesi kimi zaman "dal" ile (125/85), kimi zaman "tı" ile (102/4, 128/41) yazılmıştır. Nüshada bu konuda birlik bulunmamaktadır. Aynı durum "doğ-, toğ-", "yer-yir", "ye-, yi-", "dokun-, tokun-" kelimeleri için de geçerlidir.

Mecmuada bazı harf hatalarıyla da karşılaşılmaktadır. Nun ile yazılması gereken pronominal n'nin sık sık "ñ" (nazal n) ile yazıldığı görülür. Örneğin n harfi

ile yazılması gereken “ma‘nāsın” kelimesi “ma‘nāsuñ” (27/3) şeklinde, “zülfin” olarak yazılması gereken kelime “zülfüñ” (31/3) şeklinde yazılmıştır.

Ayrıca “nun” harfi ile yazılması gereken bazı kelimeler sehven “ñ” ile yazılmıştır. Örneğin; anne anlamına gelen ana kelimesinin yazımı “aña” (2/31) şeklinde; rūşen kelimesi ise “rūşeñ” (73/5) şeklinde yazılmıştır.

Mecmuada en çok karşılaşılan harf hatalarından biri de “ḫ” ve “ḥ” harflerinin sıklıkla birbirinin yerine kullanılmasıdır. Örneğin; ḫ yerine ḥ harfi kullanılarak “ḫayāl” kelimesi “ḥayāl” (56/2, 125/33, 163/1) şeklinde; ḥ yerine ḫ harfi kullanılarak “ḥayret” kelimesi “ḫayret” (124/4, 125/62) şeklinde yazılmıştır. Bu örnekler nüshadaki hatalardan sadece birkaçıdır.

Teklik ikinci şahıs iyelik eki bazen kef harfinin üzerine üç nokta konulmak suretiyle belirtilmiş, bazen belirtilmemiştir. Nüshada bu konuda bir birlik bulunmamaktadır.

Zaman zaman “nazal n” harfi, “nun” harfinin üzerine üç nokta konularak gösterilmek istenilmiş, fakat bu imla özelliği de nüshanın tamamında uygulanmamıştır (3/VI/1).

Örneklerden de anlaşılacağı üzere mecmuada imla konusunda bazı tutarsızlıklar göze çarpmaktadır. Biz transkripsiyonlu metni hazırlarken nüshadaki ikili kullanımlardan doğru olanı tercih ederek ikiliği ortadan kaldırmaya çalıştık ve nüshadaki harf hatalarını düzelttik.

1.3. Mecmuada Şiirleri Yer Alan Şairler

Mecmuada, şiirleri tespit edilen şair sayısı 106'dır. En çok şiire sahip olan şair 28 şiirle Nâbî'dir. Nâbî'yi 14 şiirle Haşmet, 10 şiirle Küfrî-i Bahâyî takip etmektedir. Aşağıdaki tabloda mecmuada şiirleri yer alan şairlerin mahlasları, yaşadıkları yüzyıllar, mecmuada bulunan şiirlerinin sayıları ve nazım şekilleri gösterilmiştir:

Tablo 1: Mecmuadaki Şairler, Yaşadıkları Yüzyıllar ve Şiir Sayıları

Nu.	**Mahlas**	**Yaşadığı Yüzyıl**	**Şiir Sayısı ve Nazım Şekli**
1.	Âgâh	18. yüzyıl	1 beyit
2.	Âlî	-	1 gazel
3.	Anka	17. yüzyıl	1 kıta
4.	Ârif	-	2 gazel
5.	Âsım	-	1 gazel
6.	Atâyî	17. yüzyıl	1 beyit, 1 gazel
7.	Âtıf	-	2 gazel
8.	Avnî	17. yüzyıl	1 gazel
9.	Bahâyî	17. yüzyıl	4 beyit, 1 gazel, 2 nazım, 1 müseddes, 1 müstezad, 1 muhammes
10.	Bâkî	16. yüzyıl	4 beyit
11.	Behçet	-	1 tahmis
12.	Beliğ	-	1 beyit
13.	Cevrî	17. yüzyıl	2 gazel
14.	Cinanî-i Sânî	?	2 beyit
15.	Dürrî	17. yüzyıl	1 gazel
16.	Es'ad Efendi	-	1 mesnevi
17.	Fâ'iz	17. yüzyıl	2 gazel
18.	Fasîh	17. yüzyıl	1 beyit, 1 gazel

19.	Fasîhî	-	1 beyit
20.	Fehîm	17. yüzyıl	1 gazel, 1 terkib-i bend
21.	Fennî	18. yüzyıl	1 mesnevi, 1 gazel
22.	Ferrî	18. yüzyıl	1 gazel
23.	Fevrî	-	1 beyit
24.	Fıtnat Hanım	18. yüzyıl	4 gazel, 2 nazım, 1 beyit
25.	Gâ'ib	-	1 müstezat
26.	Hâletî	17. yüzyıl	3 beyit, 1 gazel
27.	Halîmî	18. yüzyıl	1 beyit
28.	Hâlis	-	1 gazel
29.	Hâmî	18. yüzyıl	1 gazel, 1 tahmis
30.	Hasîb	18. yüzyıl	4 gazel
31.	Haşmet	18. yüzyıl	6 beyit, 5 gazel, 1 kaside, 1 terkib-i bend, 1 nazım,
32.	Hâtem	18. yüzyıl	1 gazel, 1 şarkı
33.	Hâtemî	-	1 beyit
34.	Haylî	17. yüzyıl	1 gazel
35.	Hevâyî	17. yüzyıl	3 gazel, 1 müstezat
36.	İlhâmî	-	1 gazel
37.	İlmî	?	1 beyit
38.	İzzet Ali Paşa	18. yüzyıl	1 gazel
39.	İzzet Osman	?	2 gazel
40.	Kabûlî	?	2 beyit
41.	Kadîmî	16. yüzyıl	1 beyit
42.	Kadrî	17. yüzyıl	1 gazel
43.	Kâmî	16. yüzyıl	1 gazel
44.	Kâmî, Fetvâ Emini	17. yüzyıl	1 beyit
45.	Kânî	18. yüzyıl	1 beyit, 4 gazel
46.	Kemâhlı İbrâhîm Hakkı	19. yüzyıl	1 gazel

47.	Kemâlpaşazâde	16. yüzyıl	1 kıta
48.	Lisânî	16. yüzyıl	1 beyit
49.	Mengli Giray	18. yüzyıl	1 gazel
50.	Münîf	-	1 kıta-i kebire, 1 mesnevi
51.	Nâbî	17. yüzyıl	13 beyit, 14 gazel, 1 kıta,
52.	Nâdîrî	17. yüzyıl	2 beyit
53.	Nâhifî	18. yüzyıl	2 gazel
54.	Na‘ilî	17. yüzyıl	1 gazel-i nâtamâm
55.	Nâzım	-	1 gazel-i nâtamâm, 1 gazel
56.	Necâtî	15. yüzyıl	1 beyit
57.	Necîb	-	1 gazel
58.	Nedîm	18. yüzyıl	4 beyit, 9 gazel, 1 kaside, 1 müstezat
59.	Nedret	18. yüzyıl	1 gazel
60.	Nef‘î	17. yüzyıl	5 gazel, 1 kaside, 1 kıta, 2 beyit
61.	Nesîb	-	1 beyit
62.	Nev‘î	16. yüzyıl	1 beyit
63.	Neylî	18. yüzyıl	1 gazel, 1kıta
64.	Nişânîlî	-	1 beyit
65.	Pertev (Muvakkitzade)	18. yüzyıl	1 gazel
66.	Pertev (Mehmed Said)	19. yüzyıl	1 tahmis
67.	Râgıb	18. yüzyıl	2 beyit, 6 gazel
68.	Râmî	17. yüzyıl	1 beyit
69.	Râsih	18. yüzyıl	1 beyit
70.	Râşid	18. yüzyıl	3 beyit, 1 gazel
71.	Ref’et	-	1 gazel
72.	Resîmâ	17. yüzyıl	4 gazel, 1 kıta, 1 nazım, 1 tahmis
73.	Rif’at	-	1 gazel
74.	Riyâzî	17. yüzyıl	1 gazel
75.	Rûhî	16. yüzyıl	2 beyit

76.	Rüşdî	17. yüzyıl	2 gazel
77.	Sâbir	17. yüzyıl	1 gazel
78.	Sâbit	17. yüzyıl	4 beyit, 1 kıta, 3 mesnevi
79.	Sabrî-i Şâkir	17. yüzyıl	1 gazel, 1 beyit
80.	Sa‘dî	-	1 kıta (Farsça), 1 şarkı
81.	Sa‘dî-i Şirâzî	13. yüzyıl	1 rübai (Farsça)
82.	Sadrazam İbrâhîm Paşa	-	1 beyit
83.	Sâlik	?	1 gazel
84.	Sâmî	18. yüzyıl	1 gazel
85.	Sânî	-	1 gazel
86.	Sarîm Paşa	19. yüzyıl	1 kıta
87.	Serasker Abdullah Paşa	-	1 mısra
88.	Serîrî	15. yüzyıl	1 gazel
89.	Sırrî	17. yüzyıl	2 beyit
90.	Silahdâr Şehriyâr	-	1 beyit
91.	Sürûrî	18. yüzyıl	1 beyit
92.	Şah Cihân	-	1 mısra
93.	Şâhin Giray Han	18. yüzyıl	1 gazel
94.	Şehrî	17. yüzyıl	1 gazel-i nâtamâm
95.	Tâ’ib	18. yüzyıl	1 gazel
96.	Tâlib	16. yüzyıl	1 beyit
97.	Tıflî	-	1 beyit
98.	Tîgî	17. yüzyıl	1 beyit
99.	Ubeydî	16. yüzyıl	1 gazel
100.	Vehbi	18. yüzyıl	3 beyit, 2 gazel, 1 mesnevi,
101.	Vecdî	17. yüzyıl	1 gazel
102.	Veysî	17. yüzyıl	1 kaside
103.	Yahyâ	17. yüzyıl	1 beyit, 1 gazel
104.	Yüsrî	17. yüzyıl	5 gazel

105.	Zarîf	-	1 gazel
106.	Zekâyî	17. yüzyıl	5 gazel, 1 tahmis

Mecmuada 106 şaire ait 451 şiir bulunmaktadır. Eserde ağırlıklı olarak XVI., XVII. ve XVIII. asır şairlerinin şiirleri yer almaktadır. Ancak XV. asır şairlerinden Necâtî ve Serîrî'nin ve XIX. asır şairlerden ise Kemahlı İbrahim Hakkı'nın da birer şiiri bulunmaktadır.

1.4. Şair Biyografileri

Bu bölümde, mecmuada şiirleri yer alan şairlerin kısa biyografileri verilecektir.[34]

1.4.1. Âgâh

Asıl adı Mehmet Bulak'tır. Hacı Hâfız olarak da anılmaktadır. 1630-31 (H. 1040) senesinde dünyaya gelen şairin doğum yeri Semerkant'tır. Tahsiline Semerkant'ta başlayan şair, daha sonra Buhara'ya gitmiş ve Şevket-i Buhârî'den edebiyat tahsil etmiştir. Bu sırada Nakşibendîliğe intisap etmiştir. Ancak bazı kaynaklar onun Mevlevî olduğunu söylemektedir. Isfahan, Tebriz, Bağdat, Şam, Kudüs, Mısır, Konya, Mekke ve Medine'yi dolaşan şair 1669 (H. 1080) senesinde Diyarbakır'a gelmiştir. Burada altmış yıl yaşadığı için Âmidî olarak da anılmıştır. Diyarbakır'da zaman zaman Nâbî'nin de katıldığı zengin bir edebiyat topluluğu

[34] Bu bölümde yalnızca hayatları hakkında tezkirelerde ve edebiyat tarihlerinde bilgi bulabildiğimiz şairlerin biyografileri yer almaktadır. Bazı şairler hakkında kaynaklarda bilgi bulunmamaktadır. Bazı şairlerin mahlasları ise farklı şairler tarafından da farklı dönemlerde kullanılmıştır. Bu sebeple bu şairlerin biyografileri tespit edilmemiştir. Mecmuada şiirleri yer alan fakat bu bölümde incelenmeyen şairler şunlardır: Âlî, Ârif, Âsım, Behçet, Beliğ, Es'ad Efendi, Fasihî, Fevrî, Gâ'ib, Hâlis, İlhâmî, Münîf, Nâzım, Necîb, Nesîb, Nişânîlî, Ref'et, Rıf'at, Riyâzî, Sa'dî, Sadrazam İbrahim Paşa, Sânî, Serasker Abdullah Paşa, Silahdâr Şehriyâr, Şâh Cihân, Tıflî, Zârif. Bu şairlerden Gâ'ib, Nişânîli, Sadrazam İbrahim Paşa, Serasker Abdullah, Silahdar Şehriyar ve Şah Cihân'a kaynaklarda rastlanmamıştır. Diğer şairlerin mahlasları farklı dönemlerde farklı şairler tarafından kullanıldığı için, bu şairlerin biyografileri hakkında bilgi verilmemiştir.

meydana getirmiş ve Diyarbakır'da sevilip sayılan bir şair olmuştur. Uzun bir ömür süren Âgâh, 1728 (H. 1141) senesinde öldüğünde yaşı yüzü aşkındır.[35]

Eserleri: *Türkçe Dîvân, Farsça Dîvân*.

1.4.2. Ankâ

Asıl adı Hüseyin'dir. Şirâzî Hüseyin Molla adıyla tanınmıştır. Aslen Şirazlıdır. Hakkında en geniş malumatı Kınalızade Hasan Çelebi vermektedir. Kınalızade'ye göre Anka, Şiraz'dan seyahat etmek niyetiyle ayrılıp İstanbul'a gelmiş ve Hasan Çelebi'nin babasının şiir meclislerine dahil olmuştur. Hasan Çelebi'nin babası Ali Çelebi'nin vefatına bir mersiye yazarak onu ve kardeşini teselli etmiştir.[36] Kaynaklara göre Mısır'da vefat etmiştir. Kâfzade Fâizî 1614-1615 (H. 1023), Rızâ ise 1616 (H. 1025) senesinde vefat ettiğini bildirir.

Kaynaklarda Ankâ'nın herhangi bir eseri olup olmadığına dair bilgi yoktur. Ancak şiirlerine çeşitli mecmualarda rastlanmaktadır. Kınalızade, onun Farsça ve Türkçe olarak güzel şiirler yazdığını bildirmektedir. Beyânî ve Kınalızade, Ankâ'nın hafızasının hayli kuvvetli olduğunu ve ezberinde Acem şairlerine ait pek çok şiirin bulunduğunu belirtmektedir.

1.4.3. Atâyî

1583 (H. 991) senesinde İstanbul'da dünyaya gelen Atâyî, ilk eğitimini babasından almış, sonra Feyzullah Efendi'den ders okumuştur. 1601 senesinde eğitimini tamamlayarak müderrisliğe başlamış ve daha sonra çeşitli şehirlerde kadılık vazifesinde bulunmuştur. 1635 (H. 1045) senesinde vefat etmiştir.[37]

---

[35] Şerife Akpınar, **Âgâh Dîvânı ve İncelenmesi**, Selçuk Üniversitesi, SBE, Doktora Tezi, Konya, 2006, s. 8-14.

[36] Kınalızade Hasan Çelebi, **Tezkiretü'ş-Şuʿarâ**, Kültür Bakanlığı Yay., s. 620.-621. https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-194494/kinalizade-hasan-celebi-tezkiretus-s-uara.html (Erişim Tarihi: 19.07.2021)

[37] Haluk İpekten, "Nev'îzade Atâyî", **DİA**, İstanbul, 1991, c. IV., s. 40-42.

Atâyî, XVII. asrın önde gelen mesnevi şairlerindendir. Hamse sahibi olan şair, didaktik ve tasavvufî mesneviler kaleme almıştır.

Eserleri: *Dîvân, Hamse (Âlemnümâ, Nefhatü'l-ezhâr, Sohbetü'l-ebkâr, Hetf Hân, Hilyetü'l-efkâr), Hadâiku'l-hakâik fî tekmileti'ş-şekâik.*

1.4.3. Âtıf

Asıl adı Mustafa'dır. İstanbul'da doğmuştur. Doğum tarihi hakkında kaynaklarda bilgi bulunmamaktadır. "Âtıfzadeler" olarak tanınan varlıklı bir ailede yetişmiştir. Yaşamı boyunca mektupçuluk, defterdarlık gibi görevlerde bulunmuştur. 1742 (H. 1155) senesinde vefat etmiştir.

Âtıf, devrinde şiir ve inşada başarılı bulunmuş bir şairdir. Türkçe, Arapça ve Farsça şiirler kaleme almıştır. Şair, aynı zamanda hüsn-i hat sanatında da mahirdir. Özellikle siyakat ve divânî gibi yazı türlerinde oldukça başarılı olan Âtıf'ı kendisinden sonraki kalem katipleri de örnek almışlardır.[38]

Eserleri: *Dîvân, Mi'yâru'l-Kelâm, Hikâye-i Zen-dost.*

1.4.4. Avnî

Hakkındaki bilgiler oldukça sınırlıdır. Asıl adı Ahmed'dir. Divân-ı Hümâyûn kâtibidir. İstanbulludur. Avnî, nüktedan bir şairdir.[39] Mehmed Süreyyâ'nın verdiği bilgiye göre 1082/1671-72 yılında vefat etmiştir. [40]

---

[38] İsmail Hakkı Aksoyak, "Âtıf, Mustafa Âtıf Efendi", **TEİS**, 2015. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/atif-mustafa-atif-efendi (Erişim Tarihi: 01.08.2021)

[39] Güftî, **Teşrîfâtü'ş-şu'arâ**, Haz. Kaşif Yılmaz, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2019, s. 124. https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-247200/gufti-tesrifatus-suara.html (Erişim Tarihi: 22.07.2021)

[40] Mehmed Süreyya, **Sicill-i Osmanî**, Tarih Vakfı Yurt Yay., İstanbul, 1996, c. II., s.340. Ayrıca bkz: Ahmet Yılmaz, **Müstakîm-zade Süleymân Sâdeddîn Hayatı, Eserleri ve Mecelletü'n-Nisāb'ı**, Ankara Ünivesitesi, SBE Doktora Tezi, Ankara, 1991.; İsmail Hakkı Aksoyak,"Avnî, Ahmed Avnî Çelebi", **TEİS**, 2014. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/avni-ahmed-avni-celebi (Erişim Tarihi: 21.07.2021)

1.4.5. Bahâyî

Asıl adı Hasan'dır. Şairin, 1600'lü yılların başında İstanbul'da dünyaya geldiği tahmin edilmektedir.[41] Nücûm ilmine vâkıf olan Bahâyî, 1651 yılında müneccimbaşılığa yükselmiştir. Bu durum, onun ilmiye sınıfına mensup olduğunu ve iyi bir tahsil gördüğünü göstermektedir. Bahâyî, 1660 (H. 1071) yılında İstanbul'da vefat etmiştir.

Şiirlerinde Bahâyî mahlasını kullanan şair, hiciv ve mizah konulu şiirler yazmıştır. Küfür ve argo ifadeler kullanarak pek çok müstehcen içerikli şiir yazması sebebiyle "Küfrî-i Bahâyî" olarak da tanınmıştır.[42] Onu, diğer hiciv şairlerinden ayıran özelliği, küfürlü ve müstehcen şiirleriyle hicivlerini birbirinden ayırmadan aynı eser içerisinde aynı mahlas ile tertip etmesidir. Divan şairlerinin rağbet ettiği konulara değinmemiş olması ve *Dîvân*'ında bu konularda şiir bulunmaması da onu diğer şairlerden ayıran bir diğer özelliğidir.[43]

Eserleri: *Dîvân-ı Hezliyyât, Takvîmü'l-Kavîm (Ahkâm-ı Külliye).*

1.4.6. Bâkî

Asıl adı Mahmûd Abdülbâkî'dir. 1526-1527 (H.933)'te İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Babası Fâtih Câmii müezzinlerinden olan Bâkî, fakir bir ailenin çocuğudur. İlk gençlik yıllarında saraç çıraklığı yapmış, sonraki yıllarda ise medrese eğitime başlamıştır. Devrinin tanınmış ilim adamlarından ders alan Bâkî, tahsiline devam ettiği sırada şiirle de ilgilenmeye başlamıştır. 1555'teki Nahcivan Seferi'nden sonra Kanûnî'ye ilk kez bir kaside sunmuş ve sultanın takdirini kazanmıştır. Bu dönemden sonra başta Kânûnî ve diğer devlet adamlarına yazdığı şiir ve kasidelerle büyük bir şöhretin sahibi olmuş, devrin *Sultânü'ş-şuʿarâ*'sı lakabını almış, aynı zamanda

[41] Ramazan Ekinci, "Türk Hiciv Edebiyatının Sıradışı Bir Şairi: Küfrî-i Bahâyî ve Eserlerinden Örnekler", **Türkiyat Mecmuası**, C. 24/Güz, 2014 s. 37.
[42] Ayrıca bkz: **Rıza Tezkiresi**, Haz. Gencay Zavotçu, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2017, s. 72. https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-219133/riza-tezkiresi.html ; Güftî, **a.g.e.**, s. 39-40. (Erişim Tarihi: 22.07.2021)
[43] Ramazan Ekinci, **a.g.e.**, s. 39.

sultanın yakın ilgisine mazhar olmuştur. Kânûnî'nin vefatından sonra, büyük hâmîsini kaybeden Bâkî, sarayda eski iltifat ve teveccühü görememiş; Sultan II. Selim'in tahta çıkışı için bir cülûsiye kaleme almış olsa da umduğu caizeyi alamamış ve görev yaptığı Muradiye Medresesi'nden azledilmiştir.[44] Yaşamı boyunca müderrislik ve kazaskerlik görevlerinde bulunan Bâkî, gelmeyi çok istediği, ancak her teşebbüsünün hüsranla sonuçlandığı şeyhülislamlık makamına erişemeden 1600 yılında hayata gözlerini yummuştur.[45]

Eserleri: *Dîvân, Fezâilü'l-cihâd, Meâlimü'l-yakīn fî sîreti seyyidi'l-mürselîn, Fezâil-i Mekke.*

1.4.7. Cevrî

Mevlevî şairlerden olan Cevrî'nin asıl adı İbrahim'dir. 1595-1600 yılları arasında doğduğu tahmin edilmektedir. Gençlik yıllarında Galata Mevlevîhanesi'nde İsmâil Ankaravî'nin sohbetlerine katılan, Yenikapı ve Beşiktaş mevlevîhanelerinde tahsiline devam eden Cevrî, Mevlânâ'ya bağlılığıyla tanınan çok yönlü bir şairdir. Şairliğinin yanı sıra hattatlığıyla da ün kazanmıştır. Bir süre Dîvân-ı Hümâyûn kâtipliği yapan şair, hayatının geri kalanında geçimini hattatlık ile sağlamıştır.[46]

Oldukça hacimli bir *Dîvân*'a sahip olan Cevri, pek çok eser kaleme almıştır. *Dîvân*'ında yer alan kaside ve gazellerinde Nef`î etkisi görülmektedir. Ancak şiirleri Nef'î'ye göre daha daha gösterişsizdir. Cevrî'nin şiirlerinde aynı zamanda Sebk-i Hindî etkisi görülmektedir. Şiirlerinin dili oldukça ağır olan şair, uzun zincirleme tamamlamalara sık sık başvurmuştur.[47]

Eserler: *Dîvân, Selimnâme, Hilye-i Çihâryâr-ı Güzîn, Hall-i Tahkîkât, Aynü'l-füyûz, Melhame, Nazm-ı Niyâz.*[48]

---

[44] Ahmet Atilla Şentürk, Ahmet Kartal , **Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi**, Dergâh Yay., İstanbul, 2015, s. 202-204.
[45] Mehmed Çavuşoğlu, "Bâkî"**, DİA**, İstanbul, 1991, c. IV., s. 537-540.
[46] Hüseyin Ayan, "Cevrî İbrâhim Çelebi", **DİA**, İstanbul, 1993, s. 460-461.
[47] Mine Mengi, **Eski Türk Edebiyatı Tarihi**, Akçağ Yay., Ankara, 2016. s. 210.
[48] Cevrî için ayrıca bknz: Esrar Dede, **Tezkire-i Şu'arâ-yı Mevleviyye**, Haz. İlhan Genç, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2018, s.79-81. https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-206275/tezkire-i-suara-yi-mevleviyye.html (Erişim Tarihi: 22.07.2021)

1.4.8. Cinanî-i Sânî

Hayatı hakkındaki bilgiler sınırlı olan şairin adı Mehmed'dir. Bursa'da doğmuştur. Âşık Çelebi, ondan ilim ve marifet sahibi ve şiirin her türünü söylemede mâhir bir şair olarak bahseder. Şiirlerinde önceden değinilmemiş konulara değinir.[49]

Şairin, divanı ya da herhangi bir eseri bulunmamakla beraber, şiirlerine mecmualarda rastlamak mümkündür.

1.4.9. Dürrî

Asıl adı Ahmed'dir. Van'da dünyaya gelmiştir. Dürrî, çocukluğunda gözlerinden birini kaybetmiştir. Tek gözünün görmemesi sebebiyle "Dürrî-i Yek-çeşm" olarak da tanınmıştır. Şair, gençlik yıllarında İstanbul'da iyi bir tahsil görmüştür ve sonraki yıllarda kâtiplik, müderrislik, muhasebecilik, mukâbelecilik gibi farklı görevlerde bulunmuştur. İstanbul'da başmuhasebecilik görevini yürütürken 1722 (H. 1135) yılında vefat etmiş ve Şeyh Vefâ Câmii haziresine defnedilmiştir.[50]

Şiirde ve nesirde maharetli olan şair, aynı zamanda tarih düşürmede ve hüsn-i hatta da mâhir çok yönlü bir şairdir.[51]

Eserleri: *Dîvân, İran Sefâretnâmesi.*

1.4.10. Fâ'iz

Asıl adı Mustafa'dır. Börekçizade lakabıyla da tanınmaktadır. Doğum tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Edirne'de dünyaya gelmiştir. Hakkındaki kaynaklardan

[49] Âşık Çelebi**, Meşâ'irü'ş-şuarâ**, Haz. Filiz Kılıç, Ankara, 2018, s. 216. https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-210485/asik-celebi-mesairus-suara.html (Erişim Tarihi: 21.07.2021); İsmail Hakkı Aksoyak, "Avnî, Ahmed Avnî Çelebi", **TEİS**, 2014. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/cinanii-sani (Erişim Tarihi: 21.07.2021)

[50] Ramazan Vural, **Dürrî Ahmed Efendi Dîvânı (İnceleme-Metin)**, Akdeniz Üniversitesi SBE Yüksek Lisans Tezi, Antalya, 2019, s. 3-9.

[51] Dürrî için ayrıca bkz: Aydın Talay, "Dürrî Ahmed Efendi", **DİA**, c. X., s. 34-35.;

iyi bir tahsil gördüğü anlaşılan şair, müderrislik yapmıştır. 1717 yılında Edirne'de Sultan Bayezid Medresesi'ndeki müderrislik görevini yürütürken vefat etmiştir.[52]

Safâyî, tezkiresinde onun "nâzükâne eş'ârı ve zarîfâne güftârı" olduğunu söyler. Kendisi hakkında geniş bilgi veren Sâlim ise onun nâzik lâtifelerinin bulunduğunu ve eğer bu hoş lâtifeler bir araya getirilecek olsa, insanları eğlendirecek bir kitap ortaya çıkabileceğini söylemektedir.[53]

Eserleri: *Dîvân*.

1.4.11. Fasîh

Asıl adı Ahmed'dir. Doğum tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Şair, XVII. asrın ikinci çeyreğinin başında İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Şairliğinin yanında hüsn-i hat sanatına olan vukufiyeti ile de tanımaktadır. Fâsîh, bir süre Dîvân-ı Hümâyûn kâtipliği, ardından Köprülü Fâzıl Ahmed Paşa'nın hazine kâtipliğini yapmıştır. Daha sonra Galata Mevlevihanesi şeyhi Gavsî Dede'ye intisap etmiş ve Mevlevîlik yoluna girmiştir. Melâmî-meşrep bir şair olması sebebiyle hakkında bazı menkıbeler oluşmuştur.[54] Safâyî, şairin 1700 (H. 1112) senesinde vefat ettiğini, Belîğ ise 1699 (H. 1111) senesinde vefat ettiğini bildirir.[55]

Eserleri: *Dîvân, Farsça Dîvânçe, Münşeât, Münâzara-i Gül ü Mül, Münâzara-i Rûz u Şeb, Tenbâkûnâme, Kalem Makalesi, Husrev ü Şîrîn, Mahmûd u Ayâs, Behişt-âbâd.*[56]

---

[52] Tarık Demir, **Edirneli Fâiz Dîvânı (İnceleme-Metin-Dizin)**, Gazi Üniversitesi, SBE Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2006, s. 3-4.
[53] Mîrzâ-zade Mehmed Sâlim Efendi, **Tezkiretü'ş-Şu'arâ**. Haz. Adnan İnce, 2018, s. 343. https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-203805/mirza-zade-mehmed-salim-tezkiretu39s-su39ara.html (Erişim Tarihi: 19.07.2021)
[54] Mustafa Çıpan, **Fâsih Ahmed Dede**, DİA, İstanbul, 1995, s. 212-214.
[55] Mustafa Çıpan, **Fasîh Ahmed Dede Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkitli Metni**, Selçuk Üniversitesi SBE Doktora Tezi, Konya, 1991.
[56] Fasîh için ayrıca bkz: Esrâr Dede, **a.g.e.** s. 248-249.; Mîrzâzade Mehmed Sâlim Efendi, **a.g.e.**, s. 355-362.;

1.4.12. Fehîm-i Kadîm

Asıl adı Mustafa'dır. 1627 (H. 1037) yılında doğmuştur. Fehîm mahlasıyla şiirler yazan şair, babasının Tahtakale'de ya da Parmakkapı'da unculuk veya kurabiyecilik yapması sebebiyle Uncuzade olarak da tanınmıştır. Tahsili hakkında elimizde fazla bilgi bulunmamaktadır. Yaşamı boyunca türlü talihsizliklerle karşılaşan şairin çeşitli şehirlerde kâtiplik yaptığı bilinmektedir. Fehîm, 1647 (H. 1057) yılında Konya'da genç yaşta vefat etmiştir.[57]

Fehîm, İran şairi Örfî-i Şirâzî'nin etkisinde kalmış ve kendisinden Örfî-i Rûm diye söz etmiştir.[58] Genç yaşta vefat etmesi sebebiyle kendisini geliştirme fırsatı bulamayan şairin en önemli özelliği kendisine has bir üslûba sahip olmasıdır. Onun şiirlerinde dikkati çeken keder ve ızdırap konusu, yalnızca klasik şiir geleneği ile ilgili değil, aynı zamanda talihsizliklerle dolu yaşamının şiirlerindeki tezahürüdür.

Sebk-i Hindî'nin Türk edebiyatındaki ilk büyük temsilcilerinden olması dolayısıyla kendisinden sonra gelen Nâ'ilî, Neşâtî, Nâbî, Cevrî, Şeyh Gâlib gibi büyük şairleri etkisi altına almıştır. [59]

Eserleri: *Dîvân, Şehrengîz, Bahr-i Tavîl, Tercüme-i Letâif-i Kümmelîn, Durûb-ı Emsâl-i Türkî.*

1.4.13. Fennî

Asıl adı Mustafa'dır. Doğum yeri ve doğum tarihi bilinmemektedir. Tahsili hakkında da herhangi bir bilgi bulunmayan şairin yalnızca kibar dairelerinde eğitim aldığı ve mesleğinin hâcegânlık olduğu bilinmektedir. Bu bilgilerden yola çıkarak Fennî'nin iyi bir eğitim aldığını söylemek mümkündür. Hayatı hakkında bilinen en kesin bilgilerden biri de 1744-45 yılları arasında hacca gittiğidir. Hacdan döndükten sonra 1745 yılında vefat etmiştir.

[57] Tahir Üzgör, **Fehîm-i Kadîm**, İstanbul, 1995, c. XII., s. 295-296.
[58] Mine Mengi, **a.g.e.** s. 209.
[59] Ahmet Atilla Şentürk, Ahmet Kartal, **a.g.e.** s. 264.

Türk edebiyatındaki ilk *Sâhilnâme*'yi kaleme almıştır. Fennî'den bahseden kaynaklar, onun tarih düşürmede yetenekli olduğunu söylemektedir. O, aynı zamanda lugaz yazmaya da meraklı bir şairdir.[60]

Eserleri: *Dîvân.*

1.4.14. Ferrî

Asıl adı Mehmed'dir. 1756 yılından Filibe'ye bağlı Tatarpazarcık'da doğmuştur. Hakkındaki bilgiler oldukça sınırlıdır. Tahsili hakkında elimizde bilgi bulunmayan şair ile ilgili tek bilgi Hoca Neşet Süleyman Efendi'nin talebesi olduğudur. Yaşamı boyunca çeşitli memuriyetlerde bulunmuş, divan kâtipliği ve mektupçuluğu yapmıştır. Aynı zamanda mültezimlik de yapan şair, 1805 (H. 1220) tarihinde Filibe'de vergi tahsilatı yaparken vurularak öldürülmüştür. Hacimli bir divan tertip eden Ferrî, tarih düşürmede ve nazirecilikte mahir bir şairdir.[61]

Eserleri: *Dîvân, Târih Risâlesi*.

1.4.15. Fıtnat Hanım

Asıl adı Şerîfe Zübeyde'dir. Doğum yeri ve doğum tarihi bilinmemektedir. Köklü bir aileye mensup olan Fıtnat'ın babası dönemin meşhur âlimlerinden olan Şeyhülislam Mehmed Esad Efendi'dir. Annesi ise Âl-i Feyz diye anılan Şeyhülislam Seyyid Feyzullah Efendi'nin ailesindendir. Eşi ilmiye sınıfına mensup olan Derviş Mehmed Efendi'dir.

Fıtnat Hanım, I. Mahmûd zamanında babasının saraya intisap etmesi neticesinde sarayla sıkı bir irtibat kurmuştur. Bu sayede, nüktedan ve hazırcevap bir şair olan Fıtnat'ın şiirleri çeşitli şiir meclislerinde de duyulmuştur. Onun, dönemin

---

[60] Hacı İbrahim Demirkazık, **18. Yy. Şairi Mustafa Fennî Dîvân (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin)**, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, 2009, s. 1-3.

[61] Mehmet Kırbıyık, **Ferrî Mehmed Hayatı, Eserleri ve Dîvânının Tenkîdli Metni**, Selçuk Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, Konya, 1994, s. V.; Kırbıyık Mehmet, "Ferrî, Mehmed Efendi", TEİS, 2013. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ferri-mehmed-efendi (Erişim Tarihi: 21.07.2021)

sadrazamı Koca Râgıb Paşa ile de samimi olduğu ve Râgıb Paşa ile karşılıklı olarak nükteler söylediği bilinmektedir.

Fıtnat Hanım şiirlerinde kadınlığa mahsus duyguları ifade edememiştir. Ancak Türkçeyi pürüzsüz ve ahenkli bir şekilde kullanması, gazel yazma ve irticâlen şiir söylemedeki başarısıyla erkek şairlerin gerisinde kalmadığını söylemek mümkündür. Kendisinden önceki ve sonraki kadın şairlerin en meşhuru ve en kudretlisi olarak görülen Fıtnat Hanım, 1780 yılında vefat etmiştir.[62]

Eserleri: *Dîvân.*

1.4.16. Hâletî

Asıl adı Mustafa'dır. 1570 senesinde (H. 977) İstanbul'da dünyaya gelen Hâletî Sultan III. Murad'ın hocası âlim ve şair Pîr Mehmed Azmî Efendi'nin oğludur. Hâletî, genç yaşta şiir yazmaya başlamış ve kısa zamanda şiirleriyle tanınmıştır. Çevresinde çalışkanlığı ile bilinen şair, yirmi bir yaşında tahsilini tamamlayarak on dokuz yıl içerisinde Süleymaniye müderrisliğine yükselmiştir.[63] Yaşamı boyunca müderrislik, kadılık ve kazaskerlik gibi görevler yapmıştır. Manzum ve mensur pek çok eser kaleme alan Hâletî 1631'de (H. 1040) İstanbul'da vefat etmiştir.[64]

Eserleri: *Divan, Sâkînâme, Rubâiyyât, Mihr ü Mâh, Münşeât, Hadd-i Mestân.*

1.4.17. Halîmî

Hayatı hakkındaki bilgiler sınırlı olan şairin asıl adı Mustafa'dır. Babası bir devlet dairesinde memur olarak görev yapmıştır. Halîmî de bu dairede yetişmiştir. Yaşamı boyunca kisedardık ve defterdarlık yapan şair, 1167'de beylerbeyi rütbesiyle

---

[62] Mehmet Arslan, **Fıtnat Hanım Hayatı, Sanatı ve Divanı (İnceleme-Metin)**, İnönü Üniversitesi SBE Doktora Tezi, Malatya 1996.; Ömer Faruk Akün, "Fıtnat Hanım", **DİA**, İstanbul, 1996, c. XIII., s. 39-46.; Mine Mengi, **a.g.e.**, s. 245.

[63] Haluk İpekten, "Azmizade Hâletî", **DİA**, 1994, c. IV, s. 348-349.

[64] Ayrıca bkz: Kafzade Fâʿizî, **Zübdetü'l-Eşʿâr**, s. 222-269.; Haz. Beyânî, **Tezkiretüʾş-Şuʿarâ**, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2017, s.52-53.; http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/haleti-azmizade (Erişim Tarihi: 21.07.2021)

Sayda Valisi olarak atanmıştır. Bu görevinden alınarak tekrar eski görevi olan defterdarlığa dönmüştür. Karışıklık ve sürgünlerle dolu bir hayat geçiren ve adı pek çok entrikaya karışan Halîmî, son görevi olan Musul valiliği sırasında İzmit'te idam edilerek öldürülmüştür.[65]

Eserleri: *Dîvân, Usûl-i İnsâ.*

1.4.18. Hâmî

Asıl adı Ahmed olan şair 1679 yılında Diyarbakır'da doğmuştur. Diyarbakır'da Âgâh Efendi'den ilim tahsil eden Hâmî yaşamı boyunca İstanbul'da Köprülüzade Hacı Abdullah Paşa'nın divan kâtipliği yapmıştır. Paşa'nın, önce Van'a ve sonra Erzurum'a tayin edilmesiyle birlikte kendisi de paşayla birlikte bu şehirlerde görev yapmıştır. 1747 yılında memleketi Diyarbakır'da vefat etmiştir.[66]

Eserleri: *Dîvân.*

1.4.19. Hasîb

Asıl adı Mehmed'dir. Kendi yazdığı bir tarih manzûmesinden 1712-1713 (H. 1124) senesinde doğduğu anlaşılmaktadır. Şair, Hz. Peygamber'in soyundan geldiği için "Seyyid" unvanıyla anılmıştır. Aynı zamanda "Mîr Hasîb" olarak da anılmaktadır. Çorumlu Kethüdâzade Mustafa Bey'in ailesindendir. Şairin tahsiline dair elimizde bilgi bulunmamaktadır. Bazı kaynaklar onun âlim ve kerem sahibi bir veli olduğunu kaydeder. Keramet sahibi bir veli olması dolayısıyla kendi vefatına düşürdüğü bir tarihten 1784-85 senesinde 75 yaşında Hayrabolu'da vefat ettiği anlaşılmaktadır.[67]

Şairin *Dîvân*'ında yer alan bilgiler, devrin devlet adamları ve şairleriyle yakın ilişki içerisinde olduğuna dair bir kanaat oluşturmaktadır. Şiirlerinde Nedîm tesirinin açıkça hissedildiği Hasîb, daha ziyade âşıkâne tarzda şiirler kaleme almıştır. Bu

[65] Adnan Çağlı, **Halîmî Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkîdli Metni**, Selçuk Üniversitesi SBE, Doktora Tezi, Konya 1998, s. 7-15.
[66] Kadri Hüsnü Yılmaz, **Hâmî Ahmed (Diyarbekrî) Divanı (İnleme-Metin)**, Gazi Üniversitesi, SBE, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2011, s.2-5.
[67] Ramazan Ekinci, Suat Donuk, **Hayrabolulu Hasîb Dîvânı,** Kitap&Cafe Serüven, Kasım 2015.

nedenle şiirlerinde mutasavvıf kimliğiyle öne çıkmamaktadır. Onun kimi şiirlerinde ise hikemî söyleyişlere tesadüf edilir.

Eserleri: *Gülşen-i Ebrâr, Dîvân*.

1.4.20. Haşmet

Asıl adı Mehmed'dir. İstanbul'da doğmuştur. Şairin nerede doğduğu kesin olarak bilinmemektedir. Bazı araştırmacılar 1720-1730 yılları arasında doğduğunu tahmin etmektedirler. Babası, Anadolu kazaskerliği görevinde bulunmuş olan Ebu'l-hayr Abbas Efendi'dir. Erken yaşta şiir yazmaya başlayan Haşmet, ilk eğitimini babasından almış, medrese eğitimi gördükten sonra müderrislik yapmıştır. İstanbul, Bursa, İzmir ve Rodos'ta memuriyette bulunan şair, Rodos'ta 1768 (H. 1182) yılında vefat etmiştir.[68]

Şairin hayatına dair önemli bilgilerinden biri de Fıtnat Hanım ve Koca Râgıb Paşa arasındaki nükteli söyleşmelere dahil olması ve Râgıb Paşa'nın yakınlığını kazanmasıdır.

Haşmet, Türk edebiyatında nükte ve hicivleriyle tanınmış bir şairdir. Şiirlerinde taşlama ve alay yollu ifadelere sıklıkla rastlanır.[69] Aynı zamanda bir nazire şairi olan Haşmet'in *Dîvân*'ında yer alan kasidelerin pek çoğu Nef'î'ye naziredir. Gazelleri de Nâbî, Koca Râgıb Paşa, Sünbülzade Vehbî, Nâ'ilî, Nedîm gibi büyük şairlere nazire olarak yazılmıştır.[70]

Eserleri: *Dîvân, Senedü'ş-şu'arâ, Vilâdetnâme, İntisâbü'l-mülûk, Şehâdetnâme (?), Hâbnâme, Kaside-i Münferice Şerhi, Kaside-i Bürde Şerhi, Sûrnâme.*

---

[68] Mehmet Arslan, İbrahim Hakkı Aksoyak, **Haşmet Dîvânı**, Ankara, 2018, s. 3. https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-204116/hasmet-divani.html (Erişim Tarihi: 19.07.2021)
[69] Mine Mengi, **a.g.e.**, s. 244.
[70] M. Orhan Okay, "Haşmet", **DİA**, İstanbul, 1997, c. XVI., s.219.

1.4.21. Hâtem

Asıl adı Ahmed'dir. Mora yakınlarındaki Akova'da doğan şairin doğum tarihi bilinmemektedir. Akovalızade olarak da tanınan şairin babası Osman Şehdî Efendi'nin Saraybosna'da bir kütüphanesi mevcuttur. İlk eğitimini ilme ve ilmî eserlere düşkün olan babasından almıştır. 1703 yılında İstanbul'a giden şair, dönemin Nakşibendiliğe intisap etmiştir. Şeyhinden Dîvân-ı Şirâzî okuduğu bir gün, kendisine mânâ âleminin kapısı açılır ve Hâtem, Hicaz'a seyahat eder. O sırada Mekke'de bulunan Yek-dest Şeyh Ahmed Cüryânî onu yanına çağırır. Hâtem, şeyhin bu davetine icabet ederek Mekke'ye gider. Burada Şeyh Ahmed Cüryânî'ye intisap eder. Mısır'da zahirî ilimleri tedris etmiş Keşan ve Turhal'da bulunmuştur. Memleketine zahirî ve batınî ilimleri tedris etmiş bir şekilde döner. 1754 (H. 1168)'te vefat etmiştir.[71]

Dîvân'ı Türkçe, Farsça ve Arapça şiirlerinden oluşan Hâtem, İstanbul'a geldiği yıllarda Nâbî dönemin en büyük şairi sayılıyordu. Bu sebeple Hâtem'de Nâbî'nin tesiri görülmektedir. Onun şiirlerinde dönemin diğer büyük şairlerinden Sâbit'in de tesirini hissetmek mümkündür.

Eserleri: *Dîvân, Tuhfe-i Şâhidî, Elfâz-ı Küfr Risâlesi Şerhi, Şerhü'l-lem'â, Mültekâ Şerhi, Fevâid-i Hâtem.*

1.4.22. Hâtemî

Asıl adı İbrahim'dir. Edirneli olan şairin mesleği sipahiliktir. Ancak Hâtemî, sipahiliği bırakarak Arap ve Acem diyarlarını gezmiştir. Şehzade Selim'e kasideler sunan şair, şehzadenin isteği üzerine önceleri "Mâtemî" olan mahlasını "Hâtemî" olarak değiştirmiştir. 1595 (H. 1004) senesinde Edirne'de vefat etmiştir.[72]

Eserleri: *Dîvân*.

---

[71] Mehmet Celal Varışoğlu, **Hâtem; Hayatı, Edebî Şahsiyeti, Dîvân'ının Tenkitli Metni ve İncelemesi**, Atatürk Üniversitesi SBE, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum, 1997, s.4-5.
[72] Zahide Efe, "16. Yüzyıl Divan Şairi Hâtemî ve Dîvânçesi", **Dede Korkut Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi,** 8/20, s. 115-116.

1.4.23. Haylî

Asıl adı Ahmed'dir. Doğum tarihi hakkında kaynaklarda bilgi bulunmayan şair, Bursa'da doğmuştur. Babası gibi sipahi olan Haylî'nin bir gözü görmemektedir. Rivayete göre kahvehanede bir meddahın gözüyle alay etmesi sonucunda sinirlenerek meddahı bıçaklamış, bu nedenle hapse düşmüştür. Bunun üzerine Ahmed Paşa'nın *Kerem Kasidesi*'ni tazmin ederek ve kadının da yardımlarını alarak hapisten kurtulmuştur. Daha sonra İstanbul'da sipahi kâtipliği yapmıştır. 1630-1631 yıllarında Bağdat muhasarasında şehir kuşatılırken şehit olmuştur.[73]

Bazı kaynaklarda *Dîvân*'ı olduğuna dair bilgiler olsa da eser henüz bulunamamıştır. Şairin şiirleri, çeşitli şiir mecmualarında bulunmaktadır.

1.4.24. Hevâyî

Asıl adı Abdurrahmandır. İstanbul'da doğan şairin hayatı hakkındaki bilgiler oldukça sınırlıdır. Mesleği mürekkepçilik olan Hevâyî kendi dükkânında, zengin konaklarında, düğün ve eğlence meclislerinde, meyhanelerde, dost ve arkadaş toplantılarında şiirler söyleyerek yaşamını kazanmıştır.[74] Şehid Ali Paşa'nın himayesine girmiştir ve ruznamecilik görevinde bulunmuştur. Edirne'de yaşayan şair, bir görüşe göre İstanbul'da, diğer bir görüşe göre de hac vazifesini yerine getirirken Mısır'da 1715 senesinde vefat etmiştir.[75]

Hevâyî, şiirlerinde mizahi bir üslup kullanmayı tercih etmiştir. Bu yönüyle onun bir hezel şairi olduğunu söylemek mümkündür. *Dîvân*'ındaki şiirlerde klasik Türk şiirinin geleneksel tema, konu, mazmun ve şiire yaklaşımı ciddi şekilde değişir. O, gündelik hayatın sıradan olaylarını mizahi bir bakış açısı ile işlemiştir. Bu temalardaki mizahi dili oluşturan en etkili aracı ise gündelik konuşmada kullanılan

[73] Hamza Koç, "XVII. Yüzyıl Divan Şairi Haylî ve Yayımlanmamış Gazelleri", **Hikmet Akademik Edebiyat Dergisi**, Yıl 6, Sayı 12, Bahar 2020, s. 40-41.
[74] Fikret Turan, "Divan Şiirini Sokağın Diliyle ve Tavrıyla Algılamak: Kubûrîzade Hevâyî'nin 18. Yüzyıl Divan Şiirine Getirdiği Yenilikler ve Osmanlı Şiirinde Hevâyî Tarzı", **Alkış Bitigi**. Kemal Eraslan Armağanı. (Ed. Bülent Gül), Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2015, s. 212-213.
[75] Zehra Vildan Çakır, **Hevâyî (Abdurrahman, Kubûrîzade) Dîvânı'nın Tenkidli Metni ve İncelenmesi**, Trarkya Üniversitesi, SBE, Yüksek Lisans Tezi, Edirne, 1998.

kelimeler, ifadeler, argo söyleyişler, kaba ve cinsellik ile imalı müstehcen ifadeler ve tevriyeler oluşturmuştur.[76] Şair, bu mizah içerikli şiirlerinde "Hevâyî", diğerlerinde ise "Rahmî" mahlasını kullanmıştır.[77]

Eserler: *Dîvân, Vâmık u Azrâ, Yûsuf u Züleyhâ, Hezliyât.*

1.4.25. İlmî

Şairin hayatı hakkında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Kimi kaynaklarda şairin mahlası "Âlemî" şeklinde geçse de gerçek mahlası "İlmî"dir. *Manzûme-i Akâid-i Terceme-i Fıkhu'l-Ekber* isimli 150 beyitten müteşekkil eserin istinsah tarihi 1741-42 (H. 1154) olarak verilmiştir.[78]

1.4.26. İzzet

Asıl adı Ali'dir. Babası, Vezir Damad Mehmed Paşa'dır. Müstakîmzade, şairin İstanbullu, Safâyî ise Edirneli olduğunu söylemektedir. Araştırmacılar, İzzet'in 1691-92 (H. 1102-1103) senelerinde doğduğu tahmin etmektedirler.[79] İyi bir tahsil gören İzzet, şairliğinin yanı sıra hat sanatına, özellikle de dîvânî yazıya olan vukufiyeti sebebiyle III. Ahmed dönemi defterdarlarında Osman Paşa, Hacı Mustafa Efendi ve Elhac İbrahim Efendi'nin mektupçuluğunu, 1729-29 yıllarında şıkk-ı evvel defterdarlığı yapmıştır. Patrona Halil İsyanı sırasında asilere karşı direnmiş ve isyanın bastırılmasında önemli rol oynamıştır. Bunun neticesi olarak İzzet, vezirlik makamına kadar yükselmiştir. Bundan sonraki görevi Revan seraskerliği olan şairin Revan'a giderken 1734 yılında vefat ettiği tahmin edilmektedir.

Eserleri: *Dîvân, Nigârnâme, Aynî Tarihi Tercümesi.*

---

[76] Fikret Turan, **a.g.m.** s. 216.
[77] Beyhan Kesik, "Rahmî/Hevâyî, Kuburîzade Abdurrahman Rahmî Efendi", **TEİS**, 2014. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/rahmi-hevayi-kuburizade-abdurrahman (Erişim Tarihi: 22.07.2021)
[78] İsmail Hakkı Aksoyak, "Âlemî/İlmî", **TEİS**, 2015. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/alemi-mdbir (Erişim Tarihi: 21.07.2021)
[79] Fatma Sabiha Kutlar Oğuz, **Dîvân-ı İzzet ve Nigâr-nâme (Tezkire-i Nigâriyye)**, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2019, s. 4-5.

1.4.27. İzzet

Asıl adı Osman olan şairin hayatı hakkında kaynaklar bilgi bulunmamaktadır. İzzet'in kendi ifadelerinden Sivaslı olduğu, Sadrazam Muhammed Paşa'nın silahdarlığını, Abdullah Paşa'nın hazinedarlığını yaptığı anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra şairin *Dîvân*'ında III. Selim hakkında yazılmış pek çok kaside ve tarihin bulunması onun XVIII. asırda yaşamış olduğuna delil olarak gösterilebilir.[80]

Eserleri: *Dîvân*.

1.4.28. Kabûlî

Şairin asıl adı İbrahim'dir. Kütahya'nın Gediz kasabasında doğan Kabûlî'nin doğum tarihi hakkında kaynaklarda bilgi bulunmamaktadır. Araştırmacılar, şairin 1520'li yıllarda doğduğunu tahmin etmektedir. Tahsili hakkında geniş bilgi bulunmamakla birlikte, Kınalızade onun Nâzırzade Efendi'nin öğrencisi olduğunu ve tahsilini bitirip icâzet aldığını ve ilmiye sınıfı içerisinde bulunarak kadılık yaptığını ifade eder. Şairin vefat tarihi hakkında kaynaklarda bilgi bulunmamaktadır.[81]

Eserleri: *Dîvân*.

1.4.29. Kadîmî

Asıl adı Hamdi olan şair, Hamdullah Hamdî'nin torunudur. Şairin nerede ve ne zaman doğduğu bilinmemektedir. Riyâzî, onun divan kâtipliği yaptığını söylemektedir.[82] Kaynaklarda herhangi bir eserinin bulunup bulunmadığına dair bilgi

[80] Ali Niyazi Rashid, **Sivaslı İzzet Osman Divanı (İnceleme- Metin)**, Atatürk Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum, 2019, s. 1-2.
[81] Mustafa Erdoğan, **Kabûlî İbrahim Efendi, Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin)**, Gazi Üniversitesi, SBE, Doktora Tezi, Ankara, 2008.
[82] Riyâzî, **Tezkiretü'ş-şu'arâ**, Haz. Namık Açıkgöz, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2017, s. 273. https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-191371/riyazi-riyazus-suaratezkiretus-suara.html (Erişim Tarihi: 19.07.2021)

yoktur. Kadîmî, Riyâzi'ye göre 1577-78 (H. 985)'te, Fâizî'ye göre ise 1586-87 (H. 995)'te vefat etmiştir.[83]

1.4.30. Kadrî

Asıl adı Abdülkadir olan şair kaynaklarda "Kadrî Çelebi" ve "Abdülkadir Çelebi" isimleriyle de anılmaktadır. Doğum tarihi bilinmeyen şair Gazianteplidir. Gençlik yıllarında İstanbul'a giderek ruznamçe kâtipliği yapmış ve 1671 (H. 1082) senesinde vefat etmiştir.[84]

Eserleri: *Dîvân.*

1.4.31. Kâmî

Asıl adı Yahyâ'dır. Kayseri'de doğmuştur. İstanbul'a gelen şair, tezkireci Sâlim'in babası Şeyhülislam Mirzâ Mustafa Efendi'ye intisap etmiştir. Kâmî, hocasının kazaskerliği döneminde tezkirecilik ve kâtiplik; şeyhülislamlığı döneminde ise kadılık ve fetva eminliği yapmıştır. Şeyhülislam Mirzâ Mustafa Efendi'den mülazım olduktan sonra farklı medreselerde müderrislik görevinde bulunmuştur. Bu görevinden ayrılan Kâmî, tekrar fetva eminliğine atanmıştır. Şair, 1716 (H. 1128) senesinde vefat etmiştir.[85]

Kaynaklarda herhangi bir eserinin bulunduğuna dair bilgi yoktur. Sâlim, onun Türkçe, Arapça ve Farsça olarak üç dilde şiir söyleyebilen ve yeni mazmunlar üretebilen bir şair olduğunu bildirmektedir.[86]

---

[83] Bekir Kayabaşı, **Kafzade Fâizî'nin Zübdetü'l-Eş'âr'ı**, İnönü Üniversitesi, SBE, Doktora Tezi, Malatya 1997, s. 465.
[84] Mehmet Külahlıoğlu, **Kadrî Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanı'nın Transkripsiyonlu Metni**, Selçuk Üniversitesi, SBE, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 1997, s. XV-XIX.
[85] Mehmet Fatih Köksal, "Kâmî, Yahyâ Efendi", **TEİS**, 2013. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kami-yahya-efendi-mdbir (Erişim Tarihi: 21.07.2021)
[86] Mîrzâzade Mehmed Sâlim Efendi, **a.g.e.** s. 383.

1.4.32. Kâmî

Asıl adı Mehmed'dir. Araştırmacılar, onun 1649-50 yılları arasında doğduğunu tahmin etmektedirler. Edirne'de doğması sebebiyle şair, "Edirneli Efendi" ve "Edirnevî Çelebi" olarak da tanınmıştır. Tahsiline de Edirne'de başlayan Kâmî, Gülşenî tarikati şeyhi Lâ'lî Efendi'ye intisap etmiş, 1686 yılında Ankaravî Mustafa Efendi'den mülazım olduktan sonra İstanbul'a gelmiştir. İstanbul'da çeşitli medreselerde müderrislik yapmıştır. Aynı zamanda fetva eminliği, kadılık, evkaf müfettişliği gibi görevlerde bulunmuştur. Kâmî, humma hastalığı sebebiyle 1724 (H. 1136) senesinde vefat etmiştir.[87]

Eserleri: *Dîvân, Behcetü'l-feyhâ, Tuhfetü'z-zevrâ, Firûznâme, Şerh-i Hicv-i Şifâî, Âsâfnâme.*

1.4.33. Kânî

Asıl ası Ebûbekir'dir. 1712 (H.1124) senesinde Tokat'ta doğmuştur. Tahsiline Tokat'ta başlayan Kânî, kaynaklarda yer alan bilgilere göre gençliğinin ilk yıllarında içkiye olan düşkünlüğü sebebiyle derbeder bir hayat sürmüştür. Kânî, bu dönemde nazım ve nesir karışık olarak nükteli bir şekilde söylediği eserleriyle tanınmıştır. Ancak Mevlevî şeyhi Abdüladah Efendi ile karşılaşması Kânî'nin yaşamında bir dönüm noktası olmuştur. Bu dönemden sonra Mevlevîliğe intisap etmiştir. 40'lı yaşlarında Hekimoğlu Ali Paşa ile karşılaşması da Kânî'nin yaşamındaki önemli hadiselerden biridir. Paşa'ya bir kaside ve tarih sunan şair, bu hadiseden sonra Paşa'nın himayesine girerek İstanbul'a gelmiştir. Kânî'yi, devlet erkânı ve terbiyesini öğrenmesi için Dîvân-ı Hümâyûn kalemine yerleştirmiştir. Kısa sürede İstanbul'dan ve saray bürokrasisinden sıkılan şair daha sonra Hekimoğlu Ali Paşa ile Silistre'ye gitmiştir. Ardından Eflak, Rusçuk ve Bükreş'e geçerek buralarda kâtiplik yapmıştır. Tekrar İstanbul'a dönse de burada saray adap ve teşrifatına uyum sağlayamaması ve lâkayt tavırlar sergilemesi dolayısıyla idama mahkûm edilmiştir.

[87] Gülgün Yazıcı, "Kâmî, Edirneli Kâmî Efendi" **TEİS**, 2014. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kami-edirneli-mehmed-kami-efendi (Erişim Tarihi: 22.07.2021)
Ayrıca bkz: Gülgün Erişen Yazıcı, **Edirneli Kâmî ve Dîvânı**, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2017.

Fakat devlet erkânından kimselerin araya girmesiyle bu cezadan kurtulmuş ve Limni adasına sürgüne gönderilmiştir. Burada sefil bir yaşam süren Kânî, sürgün yıllarının sonunda affedilerek İstanbul'a dönmüştür ve 1792 senesinde hayatını kaybetmiştir.[88]

Kânî, şöhretini şiirlerinden evvel yazdığı mizahi içerikli nesirlerle kazanmıştır. Döneminin mizah ve hiciv konusundaki en usta kalemlerinden biri olan Kânî'nin şiirlerinde argo ve kaba ifadelerle deyimlerin sıklıkla kullanıldığı görülür. Şiirlerin muhtevası da klasik şiirin muhtevasından hayli uzaktır.

Eserleri: *Dîvân, Münşeât, Letâifnâme, Be-nâm-ı Havâriyyûn-ı Bürûc-ı Fünûn.*

1.4.34. Kemâhlı İbrâhîm Hakkı

Asıl adı İbrahim olan şair, 1850 (H. 1266) senesinde Erzincan'ın Kemah ilçesinde doğmuştur. İlk eğitimini ailesinden alan İbrahim Hakkı, ilerleyen yaşlarında İstanbul'da ilim tahsil eden Mustafa Zühdî Efendi'nin öğrencisi olmuştur. Aynı zamanda Erzincan'daki tüm âlimlerden de istifade etmeye çalışmıştır. Tefsir, hadis ve tasavvufla yakından ilgilenen İbrahim Hakkı, bu alanlarda birçok telif eser ortaya koymuştur. Erzincan'dan ayrıldıktan sonra Şam, Mısır ve Hicaz gibi dönemin ilim merkezlerine seyahat etmiştir. Hicaz'dan dönüşünde Konya'ya uğramıştır. Konya'da kaldığı sırada rüyasında Mevlânâ'nın kendisine Mevlevî sikkesi ve elbisesi giydirdiğini görür. Bu rüya, altı yıl sonra gerçekleşir ve İbrahim Hakkı, Erzincan'da Mevlevî şeyhi olur.[89] Osmanlı Devleti'nin çöküş yıllarına ve yeni bir devletin kuruluşuna bizzat şahit olan İbrahim Hakkı Efendi 1924 senesinde vefat etmiştir.

Kemahlı İbrahim Hakkı'nın tasavvufî konularda şiirler söylemiştir. Özellikle Mevlevîlik terimlerini şiirlerinde sıkça kullanmıştır.

Eserleri: *Dîvân-ı Ebu'l-Kemâl, Miftâhü'l-me'ârif, Pend-i Pesendîde-i Der-fezâil-i Rûze, Şemsü'l-irşâd li-Sultân Reşâd, Rûhu'l-İslâm*.

---

[88] İlyas Yazar, **Kânî Dîvânı**, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2017.
[89] Necla Türkyılmaz, **Kemahlı İbrahim Hakkı ve Dîvânı**, Uşak Üniversitesi, SBE, Yüksek Lisans Tezi, Uşak, 2014, s. 1-11.
Ayrıca bkz: Nihat Azamat**, "**Kemahlı İbrâhim Hakkı", Ankara, 2002, **DİA**, c. XXV., s. 220-222.

1.4.35. Kemâlpaşazade

Asıl adı Şemseddîn Ahmed'dir. Dedesi Fatih devri vezirlerinden olması sebebiyle "İbn Kemâl" yahut "Kemâlpaşazade" olarak anılmaktadır. 1469 yılında bazı kaynaklara göre Edirne'de, bazı kaynaklara göre Tokat'ta, bazılarına göre ise Amasya'da dünyaya gelmiştir.[90] Kemâlpaşazade şair olmasının yanı sıra hadis, fıkıh, tefsir gibi dinî ilimler ile tarih, edebiyat, felsefe gibi alanlarda pek çok eser kaleme almış âlim bir devlet adamıdır. Mesleki yaşamına farklı medreselerde müderrislik yaparak başlamış, daha sonra kadılık, kazaskerlik gibi devlet memuriyetlerinde bulunmuş, döneminde yaşadığı üç padişahın da saygısını kazanarak şeyhülislamlığa kadar yükselmiştir. 1534 (H. 940) senesinde İstanbul'da vefat etmiştir.[91]

Pek çok farklı ilim dalında eser vermiş olan Kemâlpaşazade hem nazım hem nesri başarılı bir şekilde kullanmıştır. Tezkireler onun ilmî yönünün üzerinde daha çok durur ve nesrinin nazmından üstün olduğunu belirtir.[92] *Dîvân*'ı dışındaki tüm eserlerinde Arapça ve Farsça manzumelerin bulunması onun bu dillere vukufiyetinin göstergesidir. Bu dillerde ve farklı ilim dallarında eser veren şairin Türk edebiyatı açısından önem arz eden eserleri şunlardır:

Eserleri: *Dîvân, Tevârih-i Âl-i Osmân, Yûsuf u Zelihâ, Dakâyıku'l-hakâyık, Nigâristân*.[93]

1.4.36. Lisânî

Asıl adı Yahya'dır. Kaynaklarda "Lisânî Çelebi" olarak da kayıtlıdır. Dîvân-ı Sultânî'de kâtiplik yapmıştır. Ardından defter emini ve defterdar olmuştur. 1609 yılında İstanbul'da vefat etmiştir. Şairin bir eseri olup olmadığına dair kaynaklarda bilgi yoktur. Yalnızca bazı tezkireciler, şiirlerinden örnekler vermişlerdir.[94]

---

[90] Şerafettin Turan, "Kemalpaşazade", **DİA**, Ankara, 2002, c. XXV., s. 238.
[91] M. Yekta Saraç, "İbn-i Kemâl, Kemâlpaşazade", **TEİS**, 2015. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ibn-kemal (Erişim Tarihi: 21.07.2021)
[92] M. Yekta Saraç, "Kemalpaşazade", **DİA**, Ankara, 2020, c. XXV., s. 244.
[93] Diğer eserleri için bkz.: İlyas Çelebi, "Kemalpaşazade", **DİA**, Ankara, 2002, c. XXV., s. 245-247.
[94] Yunus Kaplan, "Lisânî, Yahyâ Çelebi", **TEİS**, 2014. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/lisani-yahya-celebi (Erişim Tarihi: 22.07.2021)

1.4.37. Mengli Giray

Kırım hanlarından olan II. Mengli Giray, 1682 yılında Kırım'da dünyaya gelmiştir. Osmanlı Devleti tarafından 1724 yılında II. Saadet Giray'ın yerine Kırım hanı olarak atanmıştır. Patrona Halil İsyanı sonrası 1730 yılında görevden alınmış ve önce Yanbolu'ya, oradan da Rodos'a sürgün edilmiştir. 1737'de ise tekrar Kırım hanı olmuştur. 1739 yılında Bahçesaray'da vefat etmiştir.

Mengli Giray, Nevâyî mahlasıyla da şiirler söylemiştir. Bunda Kırım'ın Osmanlı Devleti'ne bağlanmadan evvelki yazı dilinin Çağatayca olmasının etkili olduğunu ve Mengli Giray'ın Ali Şîr Nevâyî'ye özel bir ilgisinin bulunduğunu söylemek mümkündür. Buna karşılık onun yazdığı tüm şiirler Osmanlı edebî dilinin tesiri altında kalmıştır.[95] Şairin bilinen herhangi bir eseri bulunmamaktadır.

1.4.38. Nâbî

Asıl adı Yûsuf'tur. Şair, 1642 yılında Urfa'da dünyaya gelmiştir. İlk gençlik yılarını Urfa'da geçiren Nâbî, daha sonra İstanbul'a gitmiştir. Burada IV. Mehmed'in musahibi Damad Mustafa Paşa ile tanışarak Paşa'nın himâyesine girmiş ve Paşa sayesinde rahat bir yaşam sürmeye başlamıştır.[96] İstanbul'da çeşitli devlet görevlerinde bulunan Nâbî, hamisi Damad Mustafa Paşa'nın vefatından sonra Halep giderek ömrünün son çeyreğini burada geçirmiştir. Halep'te kaldığı dönem, Nâbî'nin hikemî şiir tarzını oluşturması açısından bir dönüm noktası olmuştur.[97] Tekrar İstanbul'a döndüğünde yaşı bir hayli ilerlemiş olan şair, 1712'de vefat etmiştir.

Ayrıca bkz: Kınalızade Hasan Çelebi, **a.g.e.**, s. 729-730.; Âşık Çelebi, **a.g.e.**i, s. 309.

[95] Mustafa İsen, "Nevâyî, II. Mengli Giray", **TEİS**, 2014. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nevayi-ii-mengli-giray (Erişim Tarihi: 22.07.2021)

[96] Abdülkadir Karahan, "Nâbî", **DİA**, İstanbul, 2006, c. XXXII., s. 258.

[97] Mine Mengi, **a.g.e.** s. 214.

Ayrıca bkz: Ali Fuat Bilkan, **Nâbî'nin Türkçe Dîvân'ı (Karşılaştırmalı Metin)**, Gazi Üniversitesi, SBE, Doktora Tezi, Ankara, 1993.

Klasik Türk şiirinde yeni bir üslup oluşturan Nâbî, bu üslubun edebiyatımızdaki en usta kalemidir. Manzum ve mensur pek çok eser kaleme alan şairin en önemli eserleri *Türkçe Dîvânı* ve *Hayriyye*'sidir.

Eserleri: *Türkçe Dîvân, Farsça Dîvânçe, Hayriyye, Hayrâbâd, Terceme-i Hadîs-i Erbâ'în, Sûrnâme, Fetihnâme-i Kamaniçe, Tuhfetü'l-Harameyn, Zeyl-i Siyer-i Veysî, Münşeât*.

1.4.39. Nâdîrî

Asıl adı Mehmed olan şairin doğum tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte, Atâî ve Kâtip Çelebi'nin verdikleri bilgilere göre 1572'dir. Nâdirî, iyi medrese tahsili görmüştür. Yaşamı boyunca müderrislik, kadılık ve kazaskerlik gibi devlet görevlerinde bulunmuştur. Altı ay kadar felçli kalan şair, 1627 (H. 1036) senesinde elli altı yaşında vefat etmiştir.[98]

Nâdirî'de Şeyhülislâm Yahyâ, Bâkî, ve Nef'î'nin etkisi hissedilir. *Dîvân*'ında bu şairlere yazılmış pek çok nazîre bulunmaktadır. Diğer eserlerinin yanı sıra en çok beğenilen ve kendisine asıl şöhretini kazandıran eseri, Şehnâme'sinde yer alan *Mi'râciyye*'dir. Nâdirî, bu kasidesiyle Türk edebiyatında mirâciyelerin en güzel örneklerinden birini vermiştir.[99]

Eserleri: *Dîvân, Şehnâme, Münşeât, er-Risâletü'l-Kalemiyye, Tefsîr-i Beyzâvî Hâşiyesi, Mahzen-i Bahr*.[100]

1.4.40. Nahîfî

Asıl adı Süleyman'dır. İstanbul'da doğan şairin 1655-66 yılları arasında dünyaya geldiği tahmin edilmektedir. İyi bir öğrenim gören Nahîfî, çeşitli memuriyet

[98] Mustafa İsmet Uzun, "Ganizade Mehmed Nâdirî", **DİA**, İstanbul, 1996, c. XIII., s. 355.;
[99] Ahmet Atilla Şentürk, Ahmet Kartal, **a.g.e.**, s. 252.
[100] Ayrıca bkz: Numan Külekçi, **Ganîzade Nâdirî (Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri, Dîvânı ve Şehnâme'sinin Tenkîdli Metni**, Atatürk Üniversitesi, Doktora Tezi, Erzurum, 1986.

görevlerinde bulunmuş, bu nedenle pek çok şehir dolaşmıştır. Konya'ya uğradığı sırada ise Mevlevîliğe intisap etmiştir. Nahîfî, 1738 yılında vefat etmiştir.[101]

Sebk-i Hindî şairlerinde etkilenmiş ve hikemî tazda şiirler söylemiştir. *Dîvân*'ının yanı sıra dinî konularda pek çok eseri olan Nahîfî'nin en önemli eseri *Terceme-i Mesnevî*'sidir.[102]

Eserleri: Manzum Eserleri: *Dîvân, Mevlidü'n-nebî, Hicretü'n-nebî, Hilyetü'l-envâr, Zuhrü'l-âhire, Enfüsü'l-âfâk, Mev'izatü'n-nüfûs, Mübâhase-i Kazâ ve Kader, Âdâb-ı Tarîkat ve Kavâid-i Hakîkat, Terceme-i Mesnevî li-Nahîfî, Tahmîs-i Kasîde-i Bürde, Bânet Süâd Tahmîsi, Kasîde-i Lâmiyye (Emâliyye) Şerhi, Mesnevî-i Nush ve'l-hikem.* Mensur Eserleri: *Ravzatü's-safâ fî sîreti'l-Mustafâ, Nasîhatü'l-vüzerâ, Kasîde-i Münferice Tercümesi, Sefâretnâme, Risâle-i Kalemiyye, Makâlât-ı Süleyman Nahîfî*.

1.4.41. Naʿilî-i Kadîm

Asıl adı Mustafa'dır. İstanbulludur. "Nâilî-i Kadîm" olarak da tanınmaktadır. Hayatı hakkında pek az bilgi bulunmaktadır. Şairin zayıf ve hastalıklı bünyeye sahip olduğu, maddî ve manevî sıkıntılarla dolu yaşam sürdüğü bilinmektedir.[103] İyi bir tahsil gören Nâilî, maden kaleminde çalışmış ve serhalifeliğe kadar yükselmiştir. Köprülü Fâzıl Ahmed Paşa tarafından Edirne'ye sürgün edilmiştir.[104] Buradaki yıllarını sıkıntı içerisinde geçiren Nâilî, daha sonra İstanbul dönmüş ve 1666 yılında vefat etmiştir.

Sebk-i Hindî'nin Türk edebiyatındaki öncülerinden ve en önemli temsilcilerinden biridir. Şiirlerinde ağır ve ağdalı bir dil kullanmıştır. Aynı zamanda sıkıntılarla dolu yaşamının da tesiriyle keder ve ızdırap dolu şiirler söylemiştir. Onun

[101] Mustafa İsmet Uzun, "Nahifî", **DİA**, Ankara, 2006, c. XXXII., 2006, s. 298.
[102] Mine Mengi, **a.g.e.** s. 242.
Nahifî için ayrıca bkz: A. İrfan Aypay, **Nâhifî Süleyman Efendi (Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Divanı'nın Tenkitli Metni)**, Selçuk Üniversitesi, SBE, Doktora Tezi, Konya, 1992.
[103] Mine Mengi, **a.g.e.** s. 206.
[104] Ayşegül Mine Yeşiloğlu, **Nâilî**, DİA, c. XXXII., 2006, s. 315.

bu özelliği Sebk-i Hindî akımının özellikleriyle örtüşmektedir. Nâilî, iyi bir gazel şairi olmasının yanı sıra musammatlarıyla ve şarkılarıyla da ünlüdür.[105]

Eserleri: *Dîvân*.

1.4.42. Necâtî

Asıl adı İsâ'dır. Devşirme bir çocuk olan Necâtî'nin doğum tarihi ve yeri kesin olarak bilinmemekle birlikte tezkireciler onun Edirne'de dul bir kadın tarafından büyütüldüğünü ve Sâilî mahlaslı bir şairin, şairlik kudretini keşfetmesinde büyük katkısı olduğunu yazar. Necâtî, Fatih döneminde İstanbul'a gelmiş ve padişaha divan kâtibi olmuştur. Sultan II. Bayezid'in de himâyesine mazhar olan şair, Şehzade Abdullah'a divan katipliği, Şehzade Mahmûd'a ise nişancılık yapmıştır. Şehzade Mahmûd'un vefatından sonra İstanbul'a dönmüş ve herhangi bir vazifeyi kabul etmeyerek ömrünü Vefâ'daki evinde ilim ve şiir meclisleri düzenleyerek geçirmiştir. 1509 (H. 914) senesinde vefat etmiştir.[106]

Necâtî, XV. yüzyılda Anadolu'da yetişen şairlerin en büyüğüdür. Usta bir gazel şairi olarak kabul edilen şair, şiirinde Türkçe halk deyişlerini, deyim ve atasözlerini ustalıkla kullanmıştır. Şiirlerinden Türkçe deyim ve atasözlerini sıklıkla kullanması, Türkçe kelimelerle redif ve kafiye oluşturma ve Türkçeyi aruza uydurmadaki çabasıyla Necâtî, Türkçenin şiir dili olarak kullanımı için büyük bir gayret sarf etmiştir. Tezkireciler onun *Münâzara-ı Gül ü Husrev* isimli bir mesnevîsinin varlığından bahsetseler de elimizde bulunan tek eseri *Dîvân*'ıdır.[107]

Eserleri: *Dîvân*.

[105] Mine Mengi, **a.g.e.** 206.
[106] Bayram Ali Kaya, "Necâtî", **DİA**, İstanbul, 2006, c. XXXII., s. 477.
[107] Mine Mengi, **a.g.e.** 121.

1.4.43. Nedîm

Asıl adı Ahmed'dir. Araştırmacılar, onun 1680-81 yıllarında İstanbul'da doğduğunu tahmin etmektedirler. İyi bir eğitim gören Nedîm, döneminin klasik ilimlerini tahsil etmiş ve Arapça ve Farsça öğrenmiştir. Tahsilini tamamladıktan sonra müderrislik yapmaya başlamıştır. Nevşehirli İbrahim Paşa'nın sadaret makamına geçmesinden sonra yazdığı kıta ve kasidelerle Paşa'nın himâyesini kazanmıştır. Sadrazamın himayesi altına giren Nedîm, meslek hayatında hızla yükselmiştir. Ölümü hakkında ise farklı rivayetler bulunan şairin ölüm tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte, 1730 (H. 1143) senesinde vefat etmiştir.

Nedîm, XVIII. asırda klasik Türk şiirinde *Nedîmâne* söyleyiş şeklinde kendi adıyla anılan yeni bir yol açmıştır. Hayatın zevk ve eğlencelerini, gündelik yaşamın küçük hadiselerini ve İstanbul hayatının canlılığını şuh bir edayla şiirlerine taşımıştır. Nedîm'in maddi aşkı işlediği şiirlerinin konusu sevgilinin güzelliği, aşk ve şaraptır. Özellikle şarkılarında oldukça coşkun ve neşeli bir tavır hissedilir. Nedîm'in en önemli özelliklerinden biri de iyi bir şarkı şairi olmasıdır. Türk edebiyatının en çok şarkı kaleme alan şairlerinde biri Nedîm'dir.

Gündelik yaşama biçimini ve döneminin özelliklerini şiirine taşıması aynı zamanda onun, mahallîleşme akımının önde gelen temsilcileri arasında yer almasını sağlamıştır.[108]

Eserleri: *Dîvân, Sahâifü'l-ahbâr, Aynî Târîhi.*

1.4.44. Nedret

Şairin hayatı hakkında bilgi yoktur. Oldukça küçük hacimli bir *Dîvânçe*'ye sahiptir. *Dîvân*'ındaki şiirler onun XIX. asrın başlarında hayatta olduğunu göstermektedir.[109]

---

[108] Mine Mengi, **a.g.e.** s. 235.
Ayrıca bkz.: Muhsin Macit, **Nedim Divanı (İnceleme-Tenkidli Metin)**, Gazi Üniversitesi, SBE, Doktora Tezi, Ankara, 1994.

[109] Hilal Erdoğan, "Nedret", **TEİS**, 2014. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nedret (Erişim Tarihi: 24.07.2021)

Eserleri: *Dîvân*.

1.4.45. Nefʿî

Asıl adı Ömer'dir. Erzurum'da doğan Nef'î'nin doğum tarihinin 1572 olduğu tahmin edilmektedir. Kırım hanının musahibi olan babası da kendisi gibi şairdir. Genç yaşta şiirle ilgilenmeye başlayan Nef'î, ilk eğitimini Erzurum'da almıştır. Bu dönemde "Darrî" mahlasıyla şiirler söylemiştir. "Nef'î" mahlası şaire Gelibolulu Âlî tarafından verilmiştir. Sultan I. Ahmed zamanında İstanbul'a gelerek kısa zamanda sultanın iltifatını kazanmıştır. Sultan IV. Murad devrinde büyük bir şöhret sahibi olan Nef'î'nin kaleme aldığı sövgüye varan hicivler onun gözden düşmesine ve devlet adamlarının hedefi olmasına sebep olmuştur. Nâimâ'nın bildirdiğine göre IV. Murad, *Sihâm-ı Kazâ* isimli eserini okurken yakınlarda bir yere yıldırım düşmüş ve Sultan bu durumu uğursuzluk olarak kabul ederek Nef'î'ye hiciv yazmayı yasaklamış ve şair Edirne'ye sürgüne gönderilen şair, tekrar Sultan Murad'ın iltifatını kazanıp İstanbul'a dönse de hiciv yazmaya devam etmiştir. Nef'î, 1635'te vefat etmiştir.

Övgü ve yergi şairi olan Nef'î'nin şiirlerinde mübalağa her zaman ön plandadır. Başkalarını övmenin yanı sıra kendini övmek ve şairliğiyle övünmek konusunda da oldukça mübalağalı bir dile sahiptir. Yergi konusunda ise çoğunlukla sövgüye varan aşırı bir dil kullandığını söylemek mümkündür. Nef'î, bu özellikleriyle XVII. asırda yeni bir tarzın sahibi bir şairdir.

Eserleri: *Türkçe Dîvân, Farsça Dîvân, Tuhfetü'l-uşşâk, Sihâm-ı Kazâ*.

1.4.46. Nevʿî

Asıl adı Yahya'dır. Edirne'de doğmuştur. Soyu, Yazıoğlu Mehmed'e dayanmaktadır. İlk eğitimini babasından oaln Nev'î, daha sonra İstanbul'a gitmiştir. İstanbul'da Ahaveyn lakablı Ahmed ve Mehmed Efendiler'den ders almıştır. Medresede Bâkî, Cevrî ve Hoca Saadeddin gibi ileride dönemlerinin önemli şairleri olacak simalarla aynı ortamda bulunmuştur. Tahsilini tamamladıktan sonra müderrislik yapmış ve Sultan III. Murad devrinde şöhret kazanmış ve Şeyhzade

Mustafa'nın hocası olmuştur. Âlim bir şair olan Nev'î daha sonra kendi isteğiyle hocalığı bırakmış ve 1599 (H.1007) senesinde vefat etmiştir.[110]

Nev'î hem nazım hem nesir alanında eser vermiş âlim bir şairdir.

Eserleri: *Dîvân, Netâyicü'l-fünûn, Nevâ-yı uşşâk, Hadîs-i Erbaîn Çevirisi, Hasb-ı Hâl.*

1.4.47. Neylî

Asıl adı Ahmed'dir. Ailesinin lakabının Mirzâzade olması dolayısıyla Mîrzâzade Ahmed Neyli olarak anılmıştır. Babası dönemin İstanbul kadısı Mirza Mehmed Efendi olan Neylî, 1673-74 (H. 1084) senesinde İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Babasının ilmiye sınıfında yer alması dolayısıyla henüz altı yaşındayken ilim tahsiline başlamıştır. Neylî, yaşamı boyunca müderrislik ve kadılık yapmış ve görevinde hızla yükselmiştir. Son olarak, müderrislerin atanabileceği en yüksek mertebe olan Süleymaniye Medresesi müderrisliğine atanmıştır. O, aynı zamanda kadılık da yapmıştır. Ardından Anadolu ve Rumeli kazaskerliği görevlerinde bulunmuştur. Mirzâzade Ahmed Neylî, Rumeli kazaskerliğinden istifa etmesinden yirmi gün sonra 1748 (H. 1161) tarihinde vefat etmiştir.[111]

Eserleri: *Dîvân, El-Fazlu'l-Vehbî Fî Tercemetü'l-Cânîbül-Garbî, El-Evfâ Fî Tercemeti'l-Vefâ (fî Fezâ'ili'l-Mustafâ), Şerh-i Lûgât-i Tarîh-i Vassâf.*

1.4.48. Pertev (Muvakkitzade)

Asıl ası Muhammed'dir. 1746 (H. 1159) senesinde İstanbul'da doğmuştur. Sultan Ahmed Camii muvakkiti Çelebi Efendi'nin oğludur. Bu nedenle "Muvakkitzade" lakabıyla anılmıştır. Pertev, 1761-62 (H. 1175) senesinde Hoca Neş'et'e intisap etmiştir. XVIII. yüzyılında Neş'et'in etrafında gelişen bir muhit içerisinde yetişen Pertev, onun en gözde öğrencilerinden biri olmuştur. Pertev

[110] Nejat Sefercioğlu, "Nev'î", **DİA**, İstanbul, 2007, c. XXXIII., s. 52-54.
[111] Atabey Kılıç, **Ahmed Neylî Divanı**, Ege Üniversitesi, SBE, Doktora Tezi, İzmir, 1994.

mahlasını almadan önce "Nûrî" mahlasıyla şiirler yazan şaire, "Nûrî" mahlasını babası; "Pertev" mahlasını ise şairin talebi üzerine Hoca Neş'et vermiştir.

Tahsilini tamamladıktan sonra Pertev, Anadolu muhasebe kalemine devam eden şairin herhangi bir tarikata intisap etmediği ancak Mevlevîliğe karşı bir muhabbet duyduğu bilinmektedir. Bunda Pertev'in Mevlevî şairlerle arkadaş olmasının ve yakın dostu Şeyh Gâlib'in etkisi vardır. Şair, 1807-08 (H. 1222) senesinde Edirne'de vefat etmiştir.[112]

Eserleri: *Dîvân, Şu'arâ Tezkiresi, Vakayi'nâme, Şerh-i Yek-Beyt-i Süleymân Neş'et*.

1.4.49. Pertev (Mehmed Said)

Asıl ismi Mehmed Said olan Pertev Hicaz'dan İstanbul'a göç etmiş seyyid bir aileye mensuptur. Şair, 1775 (H. 1200) senesinde dünyaya gelmiştir. Küçük yaşta babasını kaybetmiştir. Eğitim hayatına İstanbul'da devam etmiş ve Hoca Mehmed Ataullah Efendi'den icazetnamesini almıştır. Hoca Neş'et'ten Farsça dersleri alan şaire, Neş'et Efendi "Meşreb" mahlasını vermiştir. Ancak annesinin akrabalarından olan beylikçi kesedarı Hacı Ahmet Efendi'nin kendisine "Pertev" mahlasını vermesiyle bu mahlaslı kullanmaya başlamıştır. Şairin "Meşreb" mahlasıyla yazdığı bir şiiri bulunmaktadır.

Yaşamı boyunca farklı şehirlerde memuriyetlerde bulunmuş, âmedîlik beylikçilik ve reisülküttaplık görevlerini icra etmiştir. Pertev, âmedilik görevi sırasında Sultan II. Mahmud'in dikkatini çekmiş ve sultan tarafından taltif edilmiştir. Devlet kademelerinde hızlı bir şekilde yükselen Pertev Umûr-ı Mülkiyye Nâzırı, sonrasında ise Hâriciye Nâzırı olarak görev yapmış ve kendisine "Paşa" unvanı verilmiştir. Hızlı yükselişi sebebiyle çevresinin özellikle de âmedi hulefasından Âkif Efendi'nin kıskançlığını üzerine çekmiş ve bu nedenle kısa bir süre sonra araları bozulmuştur. Bu kıskançlık çerçevesinde yaşanan hadiseler neticesinde Pertev, Sultan II. Mahmud tarafından azledilerek Edirne'ye sürgüne gönderilmiştir. Bunun üzerine

[112] Ekrem Bektaş, **Muvakkitzade Muhammed Pertev Hayatı, Sanatı ve Dîvânı'nın Tenkitli Metni**, Ankara Üniversitesi, SBE, Doktora Tezi, Ankara, 2004.

Âkif Paşa, Pertev'in idamı için ferman çıkarttırmış ve Pertev 1987 senesinde boğdurularak öldürülmüştür.

Eserleri: *Dîvân.*[113]

1.4.50. Râgıb

Asıl adı Mehmed'dir. 1698-99 senesinde İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Defterhane-i Âmire katiplerinden Şevki Mehmed Efendi'nin oğlu olan Râgıb ilk eğitimini babasının dairesindeki özel hocalardan almıştır. Sonrasında Defterhane'de kitâbet ve inşâ ilmini öğrenmiştir. Burada kendisine "Râgıb" mahlası verilmiştir. Babası gibi defterhane kâtibi olan Râgıb, taşrada çeşitli devlet görevlerinde bulunmuştur. Başarılı bir devlet adamı olma yolunda hızla ilerleyerek sadrazamlığa kadar yükselmiştir.[114]

Koca Râgıb Paşa hem şair hem devlet adamı hem de iyi bir hattat olması dolayısıyla XVIII. asrın çok yönlü ve tanınmış simalarından biri ve Nedîm ile Şeyh Gâlib'ten sonra XVIII. asrın en büyük şairlerindendir. O, aynı zamanda XVII. asırda Nâbî'nin açmış olduğu hikemî şiir tarzının da kendi dönemindeki en iyi temsilcisidir. Şiirleri genellikle ahlakî içeriklidir. Bu muhtevaya sahip mısra-i bercesteleriyse halk arasında atasözü gibi ağızdan ağıza dolaşarak tanınan bir şair olmasını sağlamıştır.[115]

Koca Râgıb Paşa, 1763 (H. 1176) senesinde hastalanarak vefat etmiştir.

Eserleri: *Dîvân, Münşeât-ı Râgıb, Fethiyye-i Belgrad, Huneyniye ve Tâifiye, Tahkîk ve Tevfîk, Mecmûa-i Râgıp Paşa, Sefînetü'l-Râgıb ve Defînetü'l-metâlib, Aruz Risâlesi, Tercüme-i Matla-ı Sa'deyn, Tercüme-i Ravzatü's-safâ.*

---

[113] Muhammed Şerif Azarkan, **Mehmed Said Pertev Paşa Dîvânı (Transkripsiyon ve Tahlil)**, Dicle Üniversitesi, SBE, Yüksek Lisans Tezi, Diyarbakır, 2013.
[114] Beyhan Kesik, "Koca Râgıb Paşa", **TEİS**, 2014. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/koca-ragib-pasa (Erişim Tarihi: 21.07.2021)
[115] Mine Mengi, **a.g.e.**, s. 249.
Ayırca bkz.: Hüseyin Yorulmaz, **Koca Râgıb Paşa Dîvânı (Araştırma ve Metin)**, İstanbul Üniversitesi, SBE, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1989.

1.4.51. Râmî

Hakkındaki bilgiler oldukça sınırlıdır. Asıl adı Abdurrahman'dır. Doğum yeri ve doğum tarihi bilinmemektedir. Rumeli kazaskeri Molla Sünbül Ali Efendi'nin oğludur. Râmî'nin müderris olduğu bilinmektedir. Sıkıntılarla dolu bir hayat süren şair, erbaîn mertebesine kadar ulaşmış ve daha sonra oradan ayrılmıştır. Râmî, 1630-40 (H. 1049) senesinde İstanbul'da vefat etmiştir.

Eserleri: *Dîvân*.

1.4.52. Râsih

Asıl adı Ahmed'dir. Balıkesir'de doğmuştur. Babası, Zağanos Paşa'nın torunlarından Sinan Paşa'dır. Annesi ise Vezir İlyas Paşa'nın kızı Hatice Hatun'dur. Köklü bir aileden geldiği anlaşılan Râsih'in tahsili hakkında kaynaklarda bilgi bulunmamaktadır. Bununla birlikte, yaşamı boyunca çeşitli devlet görevlerinde bulunduktan sonra Balıkesir'e dönmüş ve 1731 (H. 1144) senesinde Balıkesir'de vefat etmiştir.[116]

Eserleri: *Dîvânçe-i Tevârih (Râsih'in Mecmuası)*, *Şehrengiz-i Aydın, Fâlü's-sa'âde, Vasf-ı Ashâb-ı Kehf ve Rakîm, Bürûcü'n-nücûm, Bülgatü'l-ahbâb, Sübhatü'l-âdâb, Sürre Men Re'â.*[117]

1.4.53. Râşid

Asıl adı Mehmed'dir. İstanbul'da doğmuştur. Babası, Malatyalı Mustafa Efendi'nin müderris olması sebebiyle iyi bir eğitim görme fırsatı bulmuştur. 1703 (H. 1115) tarihinde Ebu Saidzade Feyzullah Efendi'den mülazım olan Râşid, yaşamı boyunca müderrislik, askerî kassamlık ve Haremeyn müfettişliği görevlerinde bulunmuştur. Bu görevlerden sonra nesirdeki başarısı sebebiyle hamisi Şehit Ali Paşa'nın yardımlarıyla Nâimâ'dan sonra uzun süre boş kalan vakanüvislik görevine

[116] Bahattin Kahraman, "Balıkesirli Râsih", **Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 2003, c. 6., s. 10, sy. 61-74.
[117] Sadık Yazar, "Eylemişler Râsih'e Bühtân Bühtân Üstüne: Balıkesirli Râsih'in Eserlerine Dair Bilgilerin Tashihi", **Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi 24**, İstanbul, 2020, s. 637-673.

atanmıştır. Vakanüvislik görevini icra ederken 1723 (H. 1135) senesinde Halep kadısı olmuştur. Kendi isteğiyle kadılık görevinden ayrılıp İstanbul'a dönen şair, elçilik vazifesiyle İran'a gönderilmiştir. Sefaret görevini başarıyla tamamlaması sebebiyle İran'dan döndükten sonra İstanbul kadılığına atanmıştır. Ömrünün son yıllarında ise Hekimoğlu Ali Paşa tarafından Anadolu kazaskerliği ile görevlendirilmiştir. Hem şairliği hem nasirliği hem de tarihçiliğiyle döneminin tanınmış şairlerinden biri olan Râşid, 1735 (H. 1148) senesinde vefat etmiştir.[118]

Eserleri: *Dîvân, Sıhhatâbâd, Târih, Münşeât*.

1.4.54. Resîmâ

Asıl adı Ahmed'dir. Üsküdar'da doğmuş ve büyümüştür. 1783-84 (H. 1198) yıllarında Yenişehir Fener Mevlevihanesi şeyhi olmuştur. 1803-04 yıllarında vefat etmiştir.[119] Kaynaklarda herhangi bir eseri olduğuna dair bilgi bulunmamaktadır.

1.4.55. Rûhî-i Bağdâdî

Asıl adı Osman'dır. Bağdat'ta dünyaya gelmiştir. Doğum tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Mesleğinin askerlik olduğu tahmin edilen Rûhî yaşamı boyunca uzun seyahatlere çıkmıştır. İstanbul, Konya ve Erzurum'un yanı sıra pek çok Anadolu ile Hicaz, Necef, Kerbelâ ve Şam'ı dolaşmış, gittiği hiçbir yerde umduğunu bulamamış ve bu nedenle hiçbir yere yerleşememiştir.

Rûhî'nin şiirlerinde toplumsal eleştirinin önemli bir yeri vardır. O, şiirlerinde gittiği şehirlerdeki insanların kusurlu ve noksan davranışlarından, sahte mürşitlerden, imanı zayıf kimselerden, rüşvet ve kayırmacılıktan şikâyet etmiştir.[120] Kendisine bu

[118] Halit Biltekin, **Vakanüvis Râşid Efendi ve Divanı'nın Tenkitli Metni**, Ankara Üniversitesi, SBE, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1993.
[119] Yunus Kaplan, "Resîmâ, Şeyh Ahmed Resîmâ Efendi", **TEİS**, 2014. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/resima-seyh-ahmed-resima-efendi (Erişim Tarihi: 22.07.2021)
Ayrıca bkz.: Esrâr Dede, **a.g.e.**, s.138-139.
[120] Coşkun Ak, "Rûhî-yi Bâğdâdî", **DİA**, İstanbul, 2008,.c. XXXV., s. 205-206.

konudaki asıl şöhretini kazandıran eseri ise on yedi bendlik *Terkib-i Bend*'idir. Şairin bu şiiri, başarılı bir sosyal hiciv örneğidir.[121]

Rûhî'nin çeşitli zorluklar içerisinde geçen yaşamı, 1605 yılında Şam kadısı Azmîzade Hâletî'nin himayesinde bulunduğu sırada son bulmuştur.

Eserleri: *Külliyyât-ı Eş'âr-ı Rûhî-i Bağdâdî.*

1.4.56. Rüşdî

Asıl adı Ahmed'dir. 1637-38 (H. 1047) senesinde Mostar'da dünyaya gelmiştir. 1645-46 (H. 1055) senesinde İstanbul'a gelerek burada Galata Sarayı'na yerleştirilen Rüşdî, padişahın kiler odasına nakledilmiştir ve 1663-64 (H. 1074) senesinde kapı ortasından emekli olmuştur. Sultan Ahmed Han Medresesi müderrislerinden Mekke kadısı Abdürrahimzade Mehmed Efendi'den mülazım olduktan sonra müderrisliğe başlayan ve yaşamı boyunca farklı şehirlerde müderrislik ve kadılık görevlerinde bulunan şair, bu görevlerinin yanı sıra sahaflık da yaptığı için Sahaf Rüşdî adıyla da tanınmıştır. 1699 (H. 1111) senesinde vefat etmiştir.[122]

Eserleri: *Dîvân*.

1.4.57. Sâbir Pârsâ

Asıl adı Muhammed'dir. Doğum yeri ve doğum tarihi bilinmemektedir. Babası asker olan şair, eğitimini Gelibolu Mevlevihanesi şeyhlerinden olan amcası Gelibolulu Ağazade Muhammed Dede'den almıştır. Sâbir, amcasının etkisiyle Mevleviliğe intisap etmiştir. Amcasının ölümden sonra Gelibolu Mevlevihanesi şeyhliğine getirilmiştir. 1665 (H. 1076) senesinden Mevlevi tarikatında sema ayinlerinin yasaklanması sebebiyle şeyhliği bırakmış ve müderrislik yapmaya

[121] Mine Mengi, **a.g.e.** s. 176.
[122] İsmail Hakkı Aksoyak, "Rüşdî, Sahaf Ebu'r-Reşid Ahmed Rüşdî Efendi", **TEİS**, 2014. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/rusdi-sahaf-eburresid-ahmed-rusdi (Erişim Tarihi: 22.07.2021) Ayrıca bkz.: Hatice Ekici, **Sahhâf Rüşdî ve Divanı'nın Tenkitli Metni**, Balıkesir Üniversitesi, SBE, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir 2006.

başlamıştır. Sâbir'in bu tercihi Mevlevi kaynaklarında eleştirilmiştir.[123] Gelibolu ve İstanbul'da müderrislik yapan şair, Bosna, Sofya ve Filibe kadılığı görevlerinde de bulunmuştur. On dört yıl süren ayrılıktan sonra 1679-80 (H. 1090) senesinde Gelibolu'ya ve şeyhlik vazifesine dönmüş ve aynı yıl vefat etmiştir.

Şiirlerinde Sebk-i Hindî tesirinin açıkça görüldüğü şair, Türkçe, Farsça ve Arapça olarak eserler vermiştir. Kaynaklar Sâbir'in hem nazım hem nesir alanında yetenekli ve başarılı olduğunu belirtmektedir.

Eserleri: *Dîvân, Gül ü Nevrûz, Îsâgûcî Şerhi*.

1.4.58. Sâbit

Asıl adı Alâeddin Ali'dir. Bosna'nın Uziçe kasabasında doğmuştur. Doğum tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte, 1650 yılı civarında doğmuş olabileceği tahmin edilmektedir.[124] İlk eğitimini Bosna'da alan Sâbit, daha sonra İstanbul'a gelmiş, burada Kaptanıderyâ Seydizade Mehmed Paşa'nın himâyesine girerek farklı şehirlerde mülazımlık, kadılık müderrislik gibi görevlerde bulunmuştur. Yakalandığı dizanteri hastalığı sonucunda 1712 yılında İstanbul'da vefat etmiştir.

Türkçe bir *Dîvân*'ı olan ve küçük çapta mesnevîler kaleme alan şair, klasik edebiyat geleneği çerçevesinde yazılan şiirlerde pek rastlanmayan değişik kelimeler, atasözleri ve deyimlerle örülü, kendine has, renkli ve mizahî bir üslup oluşturmuştur. Şairin bu özelliği daha ziyade mesnevilerinde ortaya çıkmaktadır. Aynı zamanda Sâbit'in şiirlerinde müstehcen unsurlara da rastlanmaktadır. Şiirlerinde söz oyunlarına sıklıkla başvurmuş ve maddî hazları konu edinen alaylı şiirler kaleme almıştır.[125]

Eserleri: *Dîvân, Edhem ü Hümâ, Zafernâme, Berbernâme, Amrül'l-Leys, Derenâme, (Hâce Fesâd, Söz Ebesi), Hadîs-i Erba'în Tercüme ve Tefsîri.*

[123] Kâzım Yoldaş, "XVII. Yüzyıl Mevlevî Şairlerinden Sâbir Parsâ (Hayatı ve Eserleri)", **İlmi Araştırmalar**, İstanbul, 2003, s. 16.
[124] Turgut Karacan, "Sâbit", **DİA**, İstanbul, 2008, c. XXXV., s. 349.
[125] Turgut Karacan, **a.g.m.**, s.350.

1.4.59. Sa'dî-i Şirâzî

Şiraz'da dünyaya gelen Sadî'nin doğum tarihi tam olarak bilinmemektedir. Sa'dî, ilk eğitimini Atabeg b. Zengî'den almıştır. İlk eğitimini Şiraz'da tamamladıktan sonra 1223 (H. 620) senesinde Bağdat'a giderek Nizâmiye Medresesi'nde eğitim görmeye başlamıştır. Bağdat'ta tahsilini tamamlayarak 1257 senesinde (H. 655) Şiraz'a dönmüştür. Bu dönemde içerisinde İlhanlı devlet adamlarının da yer aldığı devlet adamlarını öven şiirler kaleme almıştır. Hayatını halka hizmet ile geçiren Sa'dî, ömrünün son yıllarını riyazet ve ibadet ile geçirmiştir.

Sa'dî yaşamı boyunca manzum ve mensur pek çok eser kaleme alınmıştır. Bu eserler arasında bulunan kimi risalelerin telifinin kesin olarak Sa'dî'ye aidiyeti kesin olarak bilinmemektedir.

Eserleri: Manzum Eserleri: *Bostân, Kasâyid-i Arabî, Kasâyid-i Fârisi, Merâsi, Mülemma'ât, Müsellesât, Terci'ât, Tayyîbât, bedyi', Havâtîm, Gazeliyyât-ı Kadîm, Sâhibyye, Hubsiyyât, Rubâ'iyyât* Mensur Eserleri: *Gülistân, Takrîr-i Dîbâce, Nasîhatü'l-mülûk, Risâle-i Akl u Işk, Risâle-i Enkiyânû, Mecâlis-i Pencgâne, Risâle-i Selâse.*[126]

1.4.60. Sâlik

Asıl ismi Halil'dir. Kasımpaşa Mevlevihanesi şeyhi Seyyid Halil Dede Efendi'nin oğludur. Tahsilini Mevlevi dergahında tamamlamıştır. Sâlik, babasının ölümünden sonra Kasımpaşa Mevlevihanesi şeyhi olmuş ve yaşamının sonuna kadar bu göreve devam etmiştir. Ölüm tarihi hakkında kaynaklarda bilgi bulunmamaktadır.

Eserleri: *Dîvân*.

1.4.61. Sâmî

Asıl adı Mustafa'dır. Doğum tarihi bilinmeyen şair İstanbulludur. Babası, Arpaemini Osman Efendi'dir. Bu nedenle Arpaeminizade Sâmî olarak anılmaktadır.

[126] Mustafa Çiçekler, "Sa'dî-I Şirâzî", **DİA**, İstanbul, 2008, c. XXXV., 405.-407.

Gençliğinde katiplik tahsili gören Sâmî, arpa emini olarak görev yapmıştır. Meslek yaşamı boyunca pek çok kez görevinden azledilmiş ve çeşitli görevlere tayin edilmiştir. Katiplik, baş muhasebeci vekilliği ve evkaf muhasebeciliği görevlerinde bulunmuş, sonrasında şehremini, küçük ruznamçece, hâslar mukataacısı, cebeciler kâtibi, piyade mukabelecisi ve arpaeminliği yapmıştır. I. Mahmud zamanında vakanüvis olarak tayin edilen Sâmî'nin son göreviyse maliye tezkireciliği olmuştur. Şairin 1734 (H. 1146) senesinde vefat ettiği tahmin edilmektedir. [127]

Sâmî'nin *Dîvân*'ında yer alan Mevlevi redifli bir gazel bulunması, şiirlerinde tasavvufî mefhumları ve musiki ile ilgili sıklıkla kullanması sebebiyle Mevleviliğe intisap ettiği düşünülmektedir.

Eserleri: *Dîvân-ı Sâmî, Târîh-i Sâmî ve Şâkir ve Subhî.*

1.4.62. Sarîm

Asıl adı Mustafa'dır. Amasya'da dünyaya gelen şairin hayatı hakkındaki bilgiler oldukça azdır. Amasya'da yaşayan şair, Sultan Bayezid Külliyesi'nde hâfız-ı ketebelik hizmetinde bulunmuştur. 1843 (H. 1259) yılında vefat eden şairin *Dîvân*'ının ya da herhangi bir eserinin olduğu konusunda kaynaklarda herhangi bir bilgi yoktur. Yalnızca Fatin, tezkiresinde şairin kendine özgü, garip şiirler kaleme aldığından ve bu şiirlerinin de takdire şâyân olmadığından bahseder.[128]

1.4.63. Serîrî

Asıl adı ve doğum tarihi bilinmeyen şair hakkındaki tek bilgiyi Sehî Bey vermektedir. Manisa'da dünyaya gelen Serîrî, önce Şehzade Korkud'un hizmetine girmiş, onun ölümünden sonra ise İstanbul'a gelmiş ve saraydaki sipahi oğlanları

---

[127] Arpaemînizade Mustafa Sâmî, **Dîvân,** Haz. Fatma Sabiha Kutlar Oğuz, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2017. https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-196126/arpaemini-zade-mustafa-sami-divani.html (Erişim Tarihi: 22.07.2021)

[128] Fatîn Davud, **Hâtimetü'l-Eş'âr (Fatîn Tezkiresi)**, Haz. Ömer Çiftçi, Kültür Bakanlığı Yay, Ankara, 2017 s. 291. https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-195831/fatin-tezkiresi.html (Erişim Tarihi: 22.07.2021) Ayrıca bkz: Yunus Kaplan, "Sârim, Mustafa Sârim Efendi", **TEİS**, 2014. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sarim-mustafa-sarim-efendi (Erişim Tarihi: 22.07.2021); Mehmed Süreyya, **a.g.e.** c. 5., s. 1483.

bölüğüne alınmıştır.[129] Kaynaklarda herhangi bir eserinin olup olmadığına dair bilgi yoktur.

1.4.64. Sabrî-i Şâkir

Asıl adı Mehmed Şerif'tir. Peygamber soyundan geldiği için Seyyid Sabrî olarak da tanınmaktadır. Hayatı hakkında fazla bilgi bulunmayan Sabrî, iyi bir eğitim görmüş ve tahsilinden sonra çeşitli şehirlerde kadılık görevinde bulunmuştur. Ayrıca Sultan IV. Murad'ın nedimleri arasında girmiştir. Nef'î, çağdaşı olan Sabrî'nin şairliğini Sabrî-i şâkir şeklinde övmüştür. Namık Kemal ise bu nedenle Sabrî'ye Sabrî-i Şâkir denildiğini zannetmiş, ardından *Tahrîb-i Harâbât'*da bu ismi tekrar etmiştir. Be sebeple Şerif Sabrî'nin ismi, Sabrî-i Şâkir olarak kalmış ve şairin *Dîvân*'ı da bu isimle basılmıştır. Sabrî 1645 senesinde İstanbul'da vefat etmiştir.[130]

Eserleri: *Dîvân, Hüsn ü Dil, Zadü'l-Müsâfirîn*.

1.4.65. Sırrî

Asıl adı İbrahim olan şairin hayatı hakkındaki bilgiler oldukça sınırlıdır. Kaynaklarda "İbrahim Sırrî Efendi", "Sırrî-i Üsküdarî", "Üsküdarî İbrahim Efendi" olarak kayıtlı olan şairin doğum tarihi bilinmektedir. Kaynaklar onun Üsküdarlı olduğunu konusunda birleşir. Maliye katipliği ve Girit defterdarlığı yapmıştır. Girit defterdarlığı görevini icra ederken 1699 (H. 1111) senesinde vefat etmiştir.

Eserleri: *Dîvân, Şerhu Medhi'n-Nebî, Târih-i Sultân Mustafâ-yı Sânî, Hikâyei Garîbü'l-Âsâr*.[131]

---

[129] İsmail Hakkı Aksoyak, "Serîrî", **TEİS**, 2014. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/seriri (Erişim Tarihi: 22.07.2021)

[130] Müslim Cahid Yılmaz, **Sabrî-i Şâkir Dîvânı**, Dumlupınar Üniversitesi, SBE, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya, 2010.

[131] Mahir Selim Keskin, **Derviş Selim Sırrî Dîvânî (İnceleme-Metin-Diliçi Çeviri-Dizin-Tıpkıbasım)**, Yıldız Teknik Üniversitesi, SBE, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2019.

1.4.66. Sürûrî

Asıl adı Osman'dır. 1752 (H. 1165) senesinde Adana'da dünyaya gelmiştir. Eğitimine Adana'da başlayan Sürûrî, yirmili yaşlarında şiir söylemeye başlamıştır. Şiir söylemedeki maharetini fark eden Yahya Tevfik Efendi'nin teşvikiyle İstanbul'a gitmiştir. İstanbul'a geldikten sonra Esadzade Mehmed Şerif Efendi'den mülazım olmuş ve daha sonra çeşitli şehirlerde kadılık ve kazaskerlik yapmıştır. Şair, 1814 (H. 1229) senesinde İstanbul'da altmış dört yaşında vefat etmiştir.

Sürûrî, önce Hüznî mahlasını kullanmıştır. Ardından Hevâyî mahlasıyla şiirler söylemiş, daha sonra Yahya Tevfik Efendi'nin isteğiyle Sürûrî mahlasıyla şiir söylemeye başlamıştır.

Sürûrî, tarih düşürme konusunda diğer şairlere göre oldukça maharetlidir. Her hadiseye tarih düşürmesi sebebiyle eserlerindeki tarihlerin sayısı bir hayli fazladır. Şair ayrıca nükte, hiciv ve hezle de oldukça düşkündür. Yazdığı vefat tarihlerinde dahi şairin bu yönü ortaya çıkmaktadır.[132]

Eserleri: *Dîvân, Hezliyyât, Sürûrî Mecmuası*.

1.4.67. Şahin Giray Han

1745 (H. 1158) senesinde Edirne'de doğmuştur. Ahmed Giray'ın oğludur. Küçük yaşta babasını kaybetmiş ve öğrenimin annesinin yanında görmüştür. Gençlik yıllarında Venedik'e giden Şahin Giray, burada Batılı tarzda eğitim almış, İtalyanca ve Grekçe öğrenerek Batı kültürü ile yakından ilgilenmiştir. Amcasının kendisini Kırım'a çağırmasıyla Kırım'a dönmüş ve 1770'ten itibaren Rusların Kırım'a saldırmalarıyla birlikte, Rus taraftarları arasından yer almıştır. 1771 senesinde çariçe ve Rus ileri gelenleriyle tanışmıştır. Rusların yardımıyla Osmanlı Devleti'nden bağımsız bir devlet kurmak isteyen Şahin Giray, bu uğurda Ruslardan borç alarak hanlık içerisinde askerî ve malî reformlar yapmaya başlamıştır. 1779 senesinde Osmanlı Devleti, onun hanlığını resmen tanısa da 1783 senesinde Rusların Kırım'ı işgal etmesiyle birlikte hanlıktan ayrılmak zorunda kalmıştır. Bu tarihten sonra

[132] Atilla Batur, "Sürûrî", **DİA**, İstanbul, 2010, c. XXXVIII., s. 172-173.

Osmanlı Devleti'ne sığınmış, sonrasında Rodos'a sürgün edilmiş, Rodos'ta hayatından endişe ettiği için Avrupa'ya kaçma yollarını aramıştır. Son çare olarak Fransız Konsolosluğu'na sığınsa da dönemin Rodos kadısı Sünbülzade Vehbî'nin yaklaşık bin askerle burayı kuşatması üzerine, Şahin Giray, 1787'de hapsedildiği yerde idam edilmiştir.[133]

Şahin Giray, diğer Kırım hanları gibi şiir ve sanatla yakından ilgilenmiştir. İsmini mahlas olarak kullanarak şiirler kaleme almıştır. Kaynaklarda herhangi bir eserinin olup olmadığına dair bilgi bulunmamaktadır.

1.4.68. Şehrî

Asıl adı Ali olan şair, Malatya'da doğmuştur. Doğum tarihi bilinmemektedir. Gençlik yıllarında Malatya'dan İstanbul'a gelmiş ve Nef'î'nin talebesi olmuştur. Eğitimini tamamladıktan sonra Dîvân-ı Sultânî kâtipleri arasına alınmıştır. Ardından Gürcü Mehmed Paşa'nın tezkirecisi olmuştur. Şehrî, Osmanlı ülkesindeki pek çok şehri gezip buralarda çeşitli görevlerde bulunduktan sonra, 1660 (H. 1071) senesinde vefat etmiştir.

Eserleri: *Dîvân*.

1.4.69. Tâʾib

Asıl ası Ahmed'dir. Araştırmacılar, şairin 1659-60 (H.1070) senesinde İstanbul'da doğduğunu tahmin etmektedir. Tâ'ib, düzenli bir medrese eğitimi almıştır. Çeşitli medreselerde müderrisliğe devam ederek yaşamını sürdüren Tâ'ib, 1716 (H. 1128) senesinde Ayasofya-i Kebîr Medresesi müderrisliğine getirilmiştir. Bunda Sultan III. Ahmed'in rahatsızlığı dolayısıyla yazdığı *Sıhhatâbâd* isimli kırk hadis şerhinin ve bir yıl sonra Prut Seferi münasebetiyle padişaha sunduğu kasidenin tesiri büyüktür. Tâ'ib, bundan birkaç yıl sonra Şehid Ali Paşa'nın Mora'yı geri alması şerefine yazdığı bir kaside sebebiyle 200 altınla ödüllendirilmiş ve sadrazamın

[133] Feridun Emecen, "Şâhin Giray", **DİA**, İstanbul, 2010, c. XXXVIII., s. 275-277.

himayesi altına girmiştir. Sonraki yıllarda Süleymaniye müderrisliğine talip olmuştur ve bu isteği yerine getirilmiştir. Buradaki görevinden sonra Halep ve Mısır kadılıklarına atanmıştır. Ardından Mısır kadılığından azledilerek, Mısır valisi için söylediği latife sebebiyle 1724 (H. 1136) senesinde zehirletilerek öldürülmüştür. Tâ'ib, Nef'î'den sonra hicivleri sebebiyle idam edilen ikinci şairdir.[134]

Tâ'ib, önceleri "Hamdî" mahlasını kullanmıştır. Nükte ve hiciv yanı ağır basan şairlerdendir. Şiirlerinde toplumsal hiciv örneklerine rastlanmaktadır. Aynı zamanda şiirlerinde çağdaşı olan şairleri de hicvetmiştir. Dönemin "Melikü'ş-şu'arâ"sı lakabını alan şair, hem nazım hem nesir vadisinde eserler kaleme almıştır. Kaynaklarda, *Dîvân*'ı bulunduğuna dair bilgi verilse de eser henüz ele geçmemiştir.

Eserleri: *Sıhhatâbâd, Ahmedü'l-âsâr fî tercemeti Meşârikı'l-envâr, Münşeât, Mektûbât ve Muharrerât-ı Nâdire, Tuhfe, Ahlâk-ı Âmedî, Hulâsatü'l-ahlâk, Telhîs-i Menâsinü'l-edeb, Telhîsü'l-nesâyih, Simârü'l-esmâr, Hadîkatü'l-mülûk, Hadîkatü'l-vüzerâ*.

1.4.70. Tâlib

Asıl adı Tâlib Mehmed'dir. Hâbilzade Ömer Efendi'den icazet alan şair, 1699 (H. 1111) senesinde müderrislik yapmaya başlamıştır. Daha sora kadılığa terfi etmiş ve Erzurum kadısı iken 1706 (H. 1118) senesinde vefat etmiştir.

Tâlib, Nâbî ekolüne mensup bir şairdir. Farsça şiirler de kaleme alan şair, bu şiirlerde "Âzim" mahlasını kullanmıştır.[135]

Eserleri: *Türkçe Dîvân.*

[134] Abdülkadir Özcan, "Osmanzade Ahmed Tâib", **DİA**, İstanbul, 2007, c. XXXIV., s. 2-4.
[135] Melike Erdem, **Bursalı Tâlib ve Divanı Tenkidli Metin ve İnceleme,** Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul, 1991.

1.4.71. Tigî Beg

Asıl adı Mehmed'dir. Edirnelidir. Riyâzî, tezkiresinde şairin Üsküplü olduğunu belirtmiştir. Mesleği sipahilik olan şair, müteferrikalık, ihtisap ağalığı gibi görevlerde bulunmuştur. 1617 (H. 1020) yılında vefat etmiştir.[136]

Kaynaklar, bir *Dîvân*'ı olduğunu belirtseler de eser henüz ele geçmemiştir. Tîğî, Kemâlpaşazade'nin *Nigâristân* isimli eserini Farsçadan Türkçeye tercüme etmişse de bu eser sonradan kaybolmuştur.[137]

1.4.72. Ubeydî

Asıl adı Abdurrahman'dır. Edirnelidir. Tahsiline daha çocukken başlayan Ubeydî, musiki ile ilgilenmiştir. Danişmendlik görevindeyken Kanuni Sultan Süleyman'a bir şiir sunmuş ve sultanın dikkatini çekmeyi başarmıştır. Kadızade Efendi'den mülazım olduktan sonra Lofça ve Zağra'da kadılık yapmıştır. 1573 (H. 981) senesinde vefat etmiştir.[138]

1.4.73. Vecdî

Asıl adı Abdülbâkî'dir. Hayatı hakkındaki bilgiler oldukça sınırlıdır. Tezkireler onun İstanbul'da doğduğunu bildirir. Babası, Boğuk Mustafa Efendi'dir. Dîvân-ı Hümâyûn'da katiplik yapmış, daha sonra beylikçilik makamına atanmıştır. Nücum ilmine meraklı olan şairin bu merakı onun hayatına mâl olmuştur. Saraydaki birkaç kişiyle birlikte fal bakan ve çeşitli hadiseler hakkında çıkarımlar yapan Vecdî, kendisini kıskananlar tarafından devlete ihanet ettiği iddiasıyla şikâyet edilmiş ve bunun üzerine Vecdî 1661 (H. 1071) senesinde idam edilmiştir

Eserleri: *Dîvân*.

---

[136] Rızâ, **a.g.e.** s. 79-80.
[137] Şerife Ördek, "Tîğî, Mehmed Bey", **TEİS**, 2014. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/tigi-mehmed-bey (Erişim Tarihi: 22.07.2021)
[138] Ömer Arslan, **Ubeydî Dîvânı (Metin-İnceleme)**, İstanbul Üniversitesi, SBE, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2013, s. 5-6.

1.4.74. Vehbî

Asıl adı Hüseyin'dir. İstanbul'da doğan şairin doğum tarihi belli değildir. Araştırmacılar, 1674 tarihinde doğduğunu tahmin etmektedir. Ailesinin soyunun ehl-i beyte dayanması sebebiyle Seyyid ve İmamzade unvanlarını kullanmıştır. İyi bir tahsil gören Vehbî, dönemin tanınmış âlimleri Mirzazade Mehmed Efendi'den dersler almış, Nakîbüleşraf Hocazade Seyyid Osman Efendi'den 1696 senesinde mülazım olmuştur. Yaşamı boyunca kadılık ve çeşitli medreselerde müderrislik yapmıştır. Hacdan döndükten sonra hastalanarak 1736 (H. 1149) senesinde İstanbul'da vefat etmiştir.[139]

Vehbî, nesebinin ehl-i beytten Hüsâmeddin Efendi'ye dayanması dolayısıyla önce Hüsâmî mahlasını kullanmış, daha sonra hocası Mirzâzade Ahmed Neylî ona Vehbî mahlasını vermiştir. Şair hem nazım hem nesir vadisinde eserler vererek dönemin tanınan şairleri arasına girmiştir.

Eserleri: *Dîvân, Sûrnâme, Hadîs-i Erbaîn Tercümesi, Sulhiyye, Leylâ vü Mecnûn*, *Takriz*.

1.4.75. Veysî

Asıl adı Üveys'tir. Manisa'da dünyaya gelmiştir. İlk eğitimine Manisa'da başlayan şair, daha sonra İstanbul'a gelerek Molla Sâlih Efendi'den mülazım olmuştur. Çeşitli şehirlerde kadılık görevinde bulunmasının yanı sıra, divan katipliği ve emvâl-i hâssa müfettişliği de yapmıştır. Uzun yıllar kadılık yaptıktan sonra 1628 (H. 1037) senesinde vefat etmiştir.[140]

Veysî, nazımdan ziyade nesir alanında verdiği eserlerle şöhret bulmuştur. O, Türk edebiyatındaki süslü ve sanatlı nesrin en önemli temsilcilerindendir.

Eserleri: *Siyer-i Veysî (Dürretü't-tâc), Hâbnâme, Münşeât, Dîvân, Merâce'l-bahreyn fî ecvibe 'alâ i'tirâzâti'l-Cevherî, Düstûrü'l-amel (Şehâdetnâme), Fütûh-ı Mısr, Gurretü'l-asr fî tefsîri sûretü'l-asr*, *Hicviyye*.

---

[139] Hamit Dikmen, **Seyyif Vehbi ve Divanı'nın Karşılaştırmalı Metni**, Ankara Üniversitesi, SBE, Doktora Tezi, Ankara, 1991.
[140] Bayram Ali Kaya, "Veysî", **DİA**, İstanbul, 2013, c. XLIII., s. 76-77.

1.4.76. Yahyâ

1561 (H. 969) senesinde İstanbul'da doğmuştur. Babası, Şeyhülislam Bayramzade Zekeriyya Efendi'dir. Şeyhülislam Malûlzade Mehmed Efendi'den mülâzım olduktan sonra 1580 (H. 988) senesinde müderrislik görevine başlamıştır. Ardından Mısır, Bursa, Edirne ve İstanbul kadılıkları görevinde bulunmuştur. 1605 (H. 1013) senesinde önce Anadolu kazaskerliğine, daha sonra Rumeli kazaskerliğine atanmıştır. Rumeli kazaskerliği görevinden sonra inzivaya çekilen Yahyâ, 1622 (H. 1031)'de şeyhülislamlık makamına getirilmiştir. Sultan IV. Murad'ın tahta çıkışıyla Yahyâ Efendi'nin nüfuzu artmış ve padişahın saygısını kazanarak rahat bir yaşam sürmüştür. Sultan İbrahim döneminde ise uğradığı iftiralar ve ithamlar neticesinde zor günler geçirmiş ve bu sebeple hastalanarak1644'te (H.1053) vefat etmiştir.[141]

Şeyhülislam Yahyâ, asıl şöhretini âşıkâne tarzda yazdığı gazelleriyle sağlamıştır. Bir gazel şairi olarak, Bâkî'nin zirveye ulaştırdığı âşıkâne gazel tarzını ustaca sürdürmüştür.[142] Konusu genellikle hayatın zevk ve eğlenceleri, şarap, meyhane, aşk ve rintlik olan şuh ve akıcı şiirler söyleyen Yahyâ, şeyhülislam olması nedeniyle dikkatleri çekmiş ve bazı çevrelerce küfre düştüğü gibi ağır ithamlara maruz kalmıştır.

Eserleri: *Dîvân, Ta'liku Şerhi Câmi'ü'd-dürer, Tahmîsü Kasîdetü'l-bürde, Nigâristân Tercümesi, Fetâvâ-yı Yahyâ Efendi, Sâkînâme.*

1.4.77. Yüsrî

Asıl adı Ahmed'dir. 1636-1637 (H. 1046) senesinde İstanbul'da doğmuştur. Kara Çelebizade Mahmud Efendi'den mülazım olmuştur. Yaşamı boyunca müderrislik görevini icra eden Yüsrî, 1694 (H. 1105) senesinde Şam kadılığı sırasında vefat etmiştir.[143]

---

[141] Bayram Ali Kaya, "Yahyâ Efendi", **DİA**, İstanbul, 2013, XLIII., s. 245.
[142] Mine Mengi, **a.g.e.**, 203.
[143] İsmail Hakkı Aksoyak, "Yüsrî, Ahmed Yüsrî Efendi", **TEİS**, 2014. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/yusri-ahmed-yusri-efendi (Erişim Tarihi: 22.07.2021)

Eserleri: *Dîvân, Münşeât ve Sadrü'ş-Şerî'â Ta'lîkât*.

1.4.78. Zekâyî

Asıl ası Mustafa'dır. Babası, Üsküdar muhafızı Mirmirân İbrahim Bey'dir. Üsküdar'da doğan Zekâyî'nin doğum tarihi bilinmemektedir. Tahsilini tamamladıktan sonra Dîvân-ı Hümâyûn katipliği yapmış, babasının ölümünden sonra memuriyeti bıraktıktan sonra Nâsûhîzade Şeyh Seyyid Fazlı Efendi'ye intisap etmiştir. Daha sonra Ümmî Sinan Tekkesi şeyhliğine getirilen şair, 1812 (H. 1227) senesinde vefat etmiştir.[144]

Eserleri: *Dîvân*.

Sonuç olarak mecmuada, XV.-XIX. yüzyıllarda yaşamış 106 şairin şiiri bulunmaktadır. Bu şairlerin 78'inin kısa biyografileri verilmiştir. Geriye kalan 26 şairin bazılarının hayatı hakkında kaynaklarda bilgi bulunmaması, bazılarının ise mahlaslarının farklı dönemlerde farklı şairler tarafından kullanılmasının karışıklığa sebep olması nedeniyle hayatları ve eserleri hakkında bilgi verilmemiştir. Bu şairlerden Gâ'ib, Nişânîli, Sadrazam İbrahim Paşa, Serasker Abdullah, Silahdar Şehriyar ve Şah Cihân hakkında kaynaklarda bilgi bulunamamıştır. Bu şairler, Âlî, Ârif, Âsım, Behçet, Beliğ, Es'ad Efendi, Fasihî, Fevrî, Hâlis, İlhâmî, Münîf, Nâzım, Necîb, Nesîb, Ref'et, Rıf'at, Sa'dî, Sânî, Tıflî, Zarîf'tir.

Mürettibin, şair tercihi konusunda kimi tasarruflarda bulunduğunu söylemek mümkündür. O, mecmuaya klasik Türk edebiyatının geleneksel yapısına uygun şiirler söyleyen şairleri dahil etmekle birlikte, özellikle Haşmet, Küfrî-i Bahâyî, Hevâyî, Veysî, Osmanzade Tâ'ib gibi hiciv ve hezel türünde mizahi ve müstehcen içerikli şiirler kaleme alan şairlere de mecmuada büyük bir yer ayırmıştır. Ayrıca Nâbî gibi klasik Türk edebiyatı geleneği çerçevesinde şiirler söyleyen şairlerin de hem redif ve kafiye hem de muhteva bakımından geleneğin dışına çıkan şiirlerine yer vermeyi tercih etmiştir.

---

[144] Serhan Alkan, **Şeyh Mustafa Zekâyî'nin Hayatı, Edebî Kişiliği, Divan'ı (İnceleme-Tenkidli Metin)**, Atatürk Üniversitesi, SBE, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum, 1993, s. 3.

Mecmuada, yer alan şairlerin bir diğer ortak özelliği ise bazılarının Mevleviliğe intisap etmiş yahut Mevlevilik ile yakından ilgili Mevlevi muhibi denilebilecek şairler olmasıdır. Âgâh, Sâlik Dede, Cevrî, Fasih Ahmed Dede, Kânî, Kemahlı İbrahim Hakkı, Nahîfî, Muvakkitzade Pertev, Resîmâ, Sâbir Parsâ ve Arpaeminizade Sâmî bu şairlerdendir.

İKİNCİ BÖLÜM
MECMUADAKİ ŞİİRLERİN ŞEKİL VE MUHTEVA YÖNÜNDEN İNCELENMESİ

2.1. MECMUADAKİ ŞİİRLERİN ŞEKİL YÖNÜNDEN İNCELENMESİ

2.1.1. Nazım Şekilleri

Mecmû'a-i Eş'âr'da 14 farklı nazım şekliyle yazılmış toplam 451 manzume bulunmaktadır. Bu manzumeler vezin, nazım şekli veya kafiye bakımından herhangi bir düzene tâbi olmaksızın mecmua içerisinde karışık bir biçimde sıralanmıştır. Manzumelerin 261'i beyit, 129'u gazel, 15'i kıta, 12'sı nazım, yedisi mesnevî, beşi tahmis, dördü müstezad, üçü kaside, ikisi terkib-i bend, ikisi muhammes, biri şarkı, biri müseddes, biri kıta-i kebire ve biri rübâi nazım şekliyle yazılmıştır. Aynı zamanda müşterek bir beyit meydana getiren iki farklı kişi tarafından yazılmış iki mısra mevcuttur.

Tablo 2: Mecmuadaki Nazım Şekillerinin Dağılımı

Sıra	**Nazım Şekli**	**Sayı**
1.	Beyit	261
2.	Gazel	128
3.	Kıta	15
4.	Nazım	16
5.	Mesnevi	7
6.	Tahmis	5
7.	Müstezad	4
8.	Kaside	4
9.	Terkib-i bend	2
10.	Muhammes	2
11.	Mısra	2
12.	Şarkı	2
13.	Müseddes	1
14.	Kıta-i kebire	1
15.	Rübai	1
	Toplam	**451**

2.1.1.1. Beyit

Mecmû'a-i Eş'âr'da en fazla yer alan nazım şekli beyittir. Bu nedenle eser, bir beyit mecmuası olma özelliğini de göstermektedir. Mecmuada toplam 261 beyit bulunmaktadır. Beyitlerden 260'ı Türkçe, biri Farsçadır. 261 beyitten ikisi mecmua içerisindeki bir beyitte ve bir gazelde tekrar etmektedir. Beyitlerin 193'ü *lâ edrî* olarak kayıtlıdır. Bu şiirlerden 19'unun şairi tarafımızca tespit edilmiştir.

Şairi bilinen beyitlerin 49'u gazelden, ikisi kasideden, biri ise müseddes nazım şekliyle yazılmış manzumelerden alınmış beyitlerdir. Bu beyitlerin beşi ise çeşitli tezkire ve divanlarda müfred olarak yer almaktadır. Geriye kalan 39 beytin, müstakil beyitler mi yoksa başka bir şiirden alnımış beyitler mi olduğu tespit edilememiştir.

2.1.1.2. Gazel

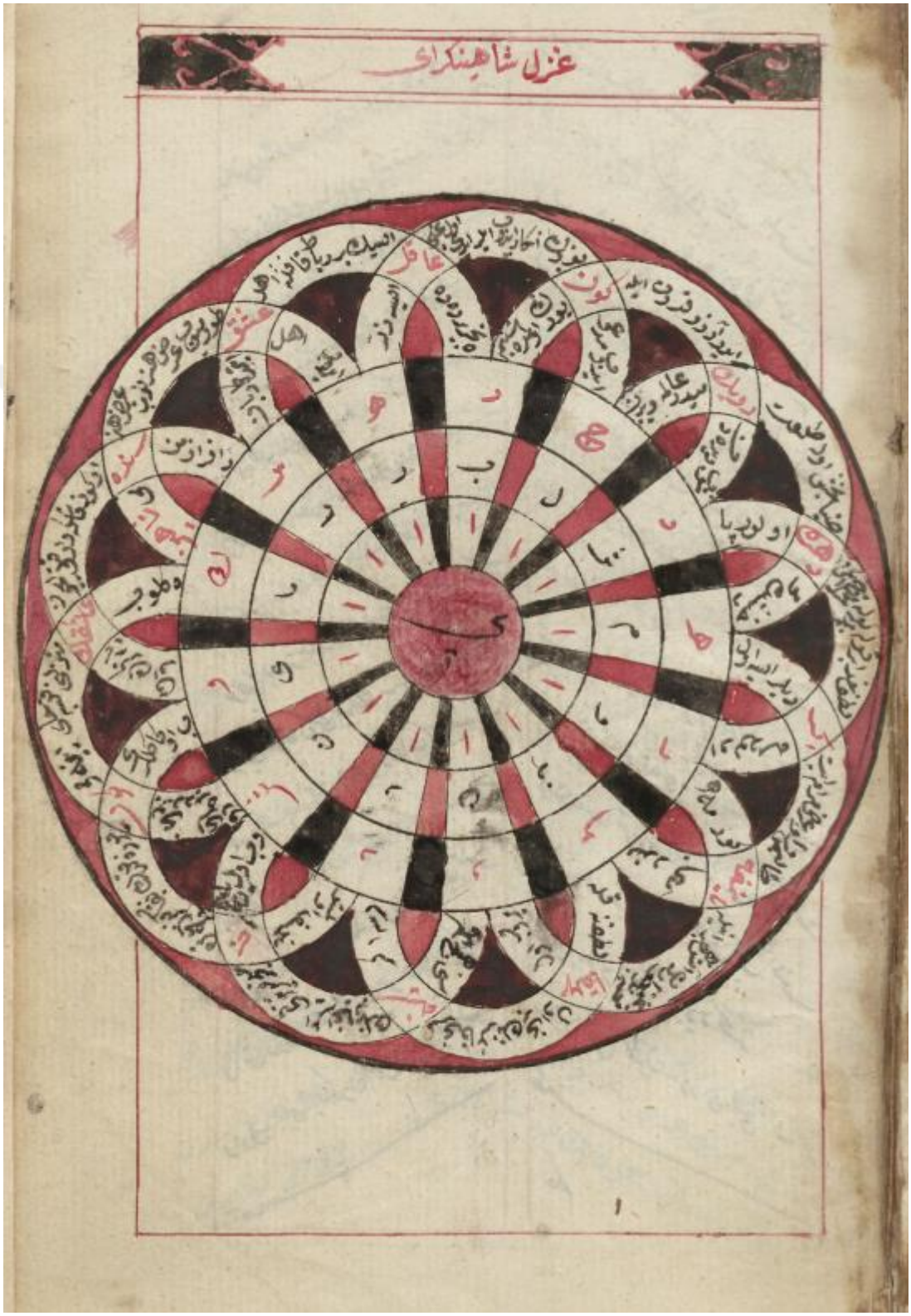
Mecmuada toplamda 128 gazel bulunmaktadır. Gazellerin hepsinin şairi bellidir. Bu gazellerin beşi dört beyitlidir. Bunların üçü mecmuada *gazel-i nâ-tamâm* şeklinde kayıtlıdır.[145] Nâbî'nin dört beyitten müteşekkil olan ve mahlas beyti bulunmayan gazeli, şairin *Dîvân*'ında on beyit, Nâilî-i Kadîm'in gazeli ise *Dîvân*'ında beş beyittir. İlhâmî'ye ait dört beyitten oluşan gazele herhangi bir kaynakta rastlanmamıştır. Ayrıca mecmuada Nef'î'nin bir gazeli farklı bölümlerde ikişer beyit şeklinde ayrılarak yazılmıştır.

Mecmuada Şahin Giray'a ait olan bir gazel (13.) dairevî görsel şiir örneğidir.[146] Bu şiirde gazelin mısraları başta ve sonra aynı harfle birbirine bağlanmaktadır. Şiir, merkezdeki bir "ye" harfinden başlayıp dairesel bir hatta yine aynı harfe dönecek şekilde okunmaktadır. Bu dairesel hatların kesiştikleri bölümlerde ise aynı kelimeler yer almaktadır.

---

[145] Bu şiirlerden yalnızca biri şairin divanlarında nâ-tâmâm gazel olarak kayıtlıdır.

[146] Görseller şiirler hakkında bilgi için bkz.: Özer Şenödeyici, "Osmanlı'nın Görsel Şiirleri I: Resim Yazmak Sanatı ve Sâdıkî'ye Ait Bir Müşeccerin Tedkiki", **Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi**, sayı 26, 2009, s. 217-227. Özer Şenödeyici, "Osmanlı'nın Görsel Şiirleri II: Şiir Çizmek Sanatı ve Geometrik Şekillerde Denge", **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, S.1/4, Yaz 2008, sy.544-565.; Özer Şenödeyici, **Osmanlının Görsel Şiirleri**, Kesit Yay., Ankara, 2012.

Resim 1: Mecmuada Yer Alan Görsel Şiir

2.1.1.3. Kıt‘a

Mecmuada kıt‘a nazım şekliyle yazılmış 16 manzume bulunmaktadır. Bunların 15’i Türkçe, biri Farsçadır. Kıt‘alardan dokuzunun şairi belli iken diğer sekizinin belli değildir. İki beyitten müteşekkil olan bu manzumelerin altısı *Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün,* ikisi *Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün*, ikisi *Mefâʿîlün Fe‘ilâtün Mefâʿîlün Fe‘ilün*, ikisi *Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün,* biri *Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün,* biri *Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün,* biri *Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün,* biri *Mefʿûlü Fâʿilâtü Mefâʿilü Fâʿilün* vezniyle yazılmıştır.

2.1.1.4. Nazım

Mecmuada nazım ile yazılmış toplam 16 şiir bulunmaktadır. Bu şiirlerden ikisi Küfrî-i Bahâyî’ye, ikisi Fıtnat Hanım’a, biri Kemalpaşazade’ye, biri Haşmet’e, biri Resîmâ’ya ait olmakla beraber, diğer dokuz şiirin şairi belli değildir. Küfrî-i Bahâyî, Resîmâ’nın şiirleriyle şairi belirsiz iki şiir haricindeki tüm nazımlar iki beyitlidir. Bahâyî’nin nazımları 31 ve 23 beyitten, Resîmâ’nın nazımı 30 beyit, isimsiz şiirlerden biri 31, diğeri ise 22 beyit müteşekkildir. Şiirlerden altısı *Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün,* biri *Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün,* biri *Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün,* ikisi *Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün*, biri *Mefâʿilün Fe‘ilâtün Mefâʿilün Fe‘ilün,* ikisi *Fe‘ilâtün Mefâʿîlün Fe‘ilün*, biri *Mefʿûlü Fâʿilâtü Mefâʿilü Fâʿilün,* biri *Müfteʿilün Müfteʿilün Müfteʿilün Müfteʿilün* vezniyle yazılmıştır.

2.1.1.5. Mesnevi

Mecmuada mesnevî nazım şekliyle yazılmış yedi şiir mevcuttur. Bunların ilki Seyyid Vehbî tarafından *Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün* vezniyle yazılmış olan yedi beyitten müteşekkil bir lugazdır. Diğer üç mesnevî Bosnalı Sâbit tarafından *Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün* vezniyle yazılan *Berbernâme, Amrü’l-Leys* ve *Hâce Fesâd ve Söz Ebesi* yada diğer adıyla *Derenâme* isimli manzumelerdir. Bu mesnevîlerden ilki 95, ikincisi 47, üçüncüsü 172 beyitten müteşekkildir. Beşinci mesnevî, Mustafa Fennî tarafından *Feʿilâtün Feʿiltün Feʿilâtün Feʿilün* vezniyle yazılan 62 beyitten meydana gelen *Sâhilnâme* isimli mesnevîdir. 25 beyitten müteşekkil altıncı mesnevî Münîf’e;

10 beyitten müteşekkil yedinci mesnevî ise Esad Efendi'ye ait bir lugazdır. Bu şiirlerin her ikisi de *Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün* vezniyle yazılmıştır.

2.1.1.6. Tahmis

Mecmûʿa-i Eşʿâr'da beş tahmis bulunmaktadır. Bunlar, Pertev'in Nedîm'in gazeline, Zekâyî'nin Nahîfî'nin gazeline, Behçet'in Nâbî'nin gazeline, Zekâyî'nin Resîmâ'nın gazeline ve Hâmî'nin Fâzıl'ın gazeline yazdığı tahmislerdir. Bu tahmislerden ikisi *Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün*; biri *Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün*, biri *Feʿilâtün Feʿiltün Feʿilâtün Feʿilün*; biri *Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün* vezniyle yazılmıştır.

Tablo 3: Mecmuada Yer Alan Tahmisler

Nu.	**Tahmis edilen şiirin şairi**	**Tahmis eden şair**	**Tahmisin şiir numarası**	**Tahmisin başlığı**
1.	Nedim	Pertev	4.	Gazel-i Nedîm Tahmis-i Pertev Efendi
2.	Nahîfî	Zekâyî	5.	Gazel-i Nahîfî Tahmis-i Zekâyî
3.	Nâbî	Behçet	6	Gazel-i Nâbî Tahmis-i Behçet
4.	Zekâyî	Resîmâ	7.	Gazel-i Zekâyî Tahmis-i Resîmâ
5.	Fâzıl	Hâmî	395.	Gazel-i Fâzıl Tahmis-i Hâmî

2.1.1.7. Müstezâd

Mecmuada ikisi Küfrî-i Bahâyî, biri Hevâyî, biri Nedîm tarafından yazılmış dört müstezâd bulunmaktadır. Bunların tümü *Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün / Mefʿûlü Mefâʿîlü* vezniyle yazılmıştır.

2.1.1.8. Kaside

Mecmûʿa-i Eşʿâr'da Nedîm 71 beyitlik, Nef'î'nin 55 beyitlik, Haşmet'in 80 beyitlik ve Veysî'nin mecmuaya ilk beş beytinin bulunduğu birer kasideleri bulunmaktadır. Nedîm'in kasidesi, *Mefâʿilün Feʿilâtün Mefâʿilün Feʿilün*; Veysî'nin kasidesi *Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün*; Nef'î ve Haşmet'in kasideleri ise *Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün* vezniyle yazılmıştır.

2.1.1.9. Terkib-i Bend

Mecmuada iki terkib-i bend bulunmaktadır. Bunlardan biri Haşmet'e, diğeri ise Fehîm-i Kadîm'e aittir. Fehîm-i Kadîm'e ait olan manzume terciʿ-i bend başlığıyla kayıtlıdır. Bu kayıt, şiirin transkripsiyonu yapılırken tarafımızca düzeltilmiştir. Birincisi 72, ikincisi 35 beyit olan manzumelerin her ikisi de *Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün* vezniyle yazılmıştır.

2.1.1.10. Muhammes

Mecmûʿa-i Eşʿâr'da vezinleri *Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün* olan biri Pertev'e diğeri Küfr-i Bahâyî'ye ait 2 muhammes bulunmaktadır. Muhammeslerden her ikisi de müzdevic muhammes şeklindedir.

2.1.1.11. Mısra

Mecmuada Şah Cihân ve Silâhdar Şehriyâr'ın birer mısra söyleyerek müşterek bir beyit oluşturdukları iki adet mısra bulunmaktadır. Bu mısralar, *Mefʿûlü Fâʿilâtü Mefâʿilü Fâʿilün* vezniyle yazılmıştır.

2.1.1.12. Şarkı

Mecmuada biri Hâtem'e, diğer Saʿdî'ye ait olan 2 şarkı bulunmaktadır. Bunların ilki *Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün*, ikincisi *Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün* vezniyle yazılmıştır.

2.1.1.13. Müseddes

Mecmuada, Küfrî-i Bahâyî'ye ait *Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün* vezniyle yazılmış bir adet müseddes-i mütekerrir bulunmaktadır.

2.1.1.14. Kıt'a-i Kebîre

Mecmûʿa-i Eşʿâr'da, Münîf tarafından *Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün* vezniyle yazılmış 18 beyitten oluşan bir kıt'a-i kebîre mevcuttur.

Sonuç olarak, *Mecmûʿa-i Eşʿâr*'da 14 farklı nazım şekliyle yazılmış 451 şiir bulunmaktadır. Bunların 261'i beyittir. Bu bağlamda mecmuada en çok yer alan nazım şeklinin beyit olduğunu söylemek mümkündür. Diğer nazım şekilleriyse mecmuadaki yoğunluğuna göre sırasıyla gazel, kıt'a, nazım, mesnevi, tahmis, müstezad, kaside, terkib-i bend, muhammes, mısra, şarkı, müseddes ve kıt'a-i kebîredir. 451 şiirden 213'ü mecmuada *lâ edrî* olarak kayıtlıdır. Bu şiirlerden 18'inin şairi tespit edilmiştir.

2.1.1.15. Rübâi

Mecmûʿa-i Eşʿâr'da, Sa'dî-i Şirâzî'ye ait Farsça bir rübâi-i musarra yer almaktadır.

2.1.2. Vezin ve Kafiye

2.1.2.1. Vezin

Mecmûʿa-i Eşʿâr'daki şiirlerde toplam 16 farklı aruz kalıbı kullanılmıştır. Bunlar arasında en sık kullanılan üç vezin sırasıyla *Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün, Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün* ve *Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün* vezinleridir. Mecmuada yer alan diğer aruz kalıpları kullanım sıklığına göre aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

Nu.		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	
	Aruz Kalıpları	**b.**	**g.**	**kt.**	**n.**	**mes.**	**tah.**	**müst.**	**k.**	**tb.**	**muh.**	**mıs.**	**ş.**	**müs.**	**ktk.**	**r.**	**Top.**
1.	Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün	81	22	6	6	1	1	-	2	2	2	-	-	1	-	-	**124**
2.	Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün	59	36	1	1	-	2	-	1	-	-	-	1	-	-	-	**101**
3.	Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün	44	31	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**81**
4.	Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün	27	19	2	2	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	**52**
5.	Mefʿûlü Fâʿilâtü Mefâʿîlü Fâʿilün	23	6	1	1	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	**32**
6.	Mefâʿilün Feʿilâtün Mefâʿilün Feʿilün	10	7	2	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	**21**
7.	Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün	2	1	2	1	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**15**
8.	Mefâʿilün Mefâʿilün Feʿûlün	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**10**
9.	Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	**4**
10.	Mefʿûlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿûlün /Mefâîlü Feûlün	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	**4**
11.	Feʿilâtün Mefâʿilün Feʿilün	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**1**
12.	Feʿûlün Feʿûlün Feʿûlün Feʿûl	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**1**
13.	Müfteʿilün Fâʿilün Müfteʿilün Fâʿilün	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**1**
14.	Müfteʿilün Müfteʿilün Müfteʿilün Müfteilün	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**1**
15.	Müfteʿilün Mefâʿilün Müfteʿilün Mefâilün	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**1**
16.	Müstefʿilâtün Müstefʿilâtün	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**1**
17.	Mefʿûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûl	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	**1**
	Toplam	**261**	**128**	**15**	**16**	**7**	**5**	**4**	**4**	**2**	**2**	**2**	**2**	**1**	**1**	**1**	**451**

Tablo 4: Mecmuada Kullanılan Aruz Kalıpları

Mecmuadaki şiirlerde yer alan aruz bahirleriyse aşağıdaki gibidir:

Tablo 5: Mecmauada Kullanılan Aruz Bahirleri

Aruz Bahri	**Kullanıldıkları Şiir Sayısı**
Remel Bahri	222
Hezec Bahri	167
Muzâri Bahri	33
Müctes Bahri	21
Recez Bahri	3
Hafif Bahri	1
Münserih Bahri	1
Mütekarib Bahri	1

Görüldüğü gibi, mecmuada en sık kullanılan nazım şekilleri beyit, gazel, kıta, nazımdır. Şiirlerde en çok *Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün, Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün* ve *Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün* vezinleri kullanılmıştır. En çok kullanılan aruz bahirleriyse remel, hezec ve muzâridir.

Mecmû'a-i Eş'âr'da yer alan bazı şiirlerde çeşitli aruz hususiyetlerine rastlanmaktadır. Örneğin aşağıdaki beyitlerdeki altı çizili hecelerde imâle yapılmıştır:

Bağrına taş başuban almış ele āhen 'asā
Kūy-ı cānānı arar ditreyerek ḳıble-nümā (214/1)

***

Dahı kimden ümīd-i ṣıdḳ idersin Nābiyā bilmem
Ṣabāhuñ bir nefesde nıṣfı ṣādıḳ nıṣfı kāzibdür (177/1)

***

Bāzī̄-i fitnede er başı idi
Buḳʿa-i şī̄rde kemer başı idi (127/56)

***

Bulanıḳ ḳahve virme bize luṭf it
Eger iḥsānuñ olursa durı vir (430/1)

***

Kerem Ḫor Ḫor gibi çaġlar aḳardı devr-i Ḫātemde
Ḳurı Çeşme'ye dönmişdür hemān şimdi bu ʿālemde (377/1)

***

Adı gibi o muʿammā-yı fesād
Her fesād içre çıḳarmış-ıdı ad (127/58)

Bazı şiirlerde *zihaf* örneklerine rastlanmaktadır. Aşağıdaki beyitlerde zihaf yapılan hecelerin altı çizilmiştir:

Kī̄rümi yoḳladum ʿacabā ḳandadur diyü
G.tüñde buldum anı el-ile ḳomış gibi (418/2)

***

Çatsa ġam fülki fenā bulsa n'ola keştī-i ten
Ṣalınup pāyına geçmiş bir iki ip sürüyen (405/1)

***

Saña yüz aḳlıġın naṣīb itdi
Āb-ı rīzüñ kerāmeti çelebi (404/4)

***

ʿĪd-i aḍḥā geliyor gel olalum āmāde
Bizi ḳurbān idecekdür [ol] ḳaṣṣābzāde (384/1)

Kimi şiirlerde *med*li okunması gereken kelimeler de bulunmaktadır. Aşağıda birkaç örnek verilmiştir:

Lebüñ kim būs ider bir sāġar-ı billūrdan ġayrı
Kimüñ var zehresi tel ḳırmaġa ṭanbūrdan ġayrı (118/1)

***

Ḳalduḳ cihāt-ı sitte gibi bir ḳarārda
Hergiz sebʿagāhda heft olmadı şeşüm (348/1)

***

Seyr içün ʿālem-i zevḳ[ı] tā nāf
Oldı pür rūz-nümā-yı şeffāf (127/135)

***

Ḫaṭ-āver olmış eyyām-ı bahār-ı ḥüsn ü ān geçmiş
Bilür ol şūḫ görse ʿāşıḳın ammā zamān geçmiş (124/1)

Mecmuada vezin gereği şeddeli bir harfin şeddesiz okunması ile meydana gelen "tahfîf" ya da "kasr" hâdisesine de rastlanmaktadır:

Yüzüm sürsem ʿaceb mi ol ḫaṭ-ı nev-hīze ṣultānum
Münāsibdür zer-endūd eylemek ḫaṭṭ-ı hümāyūnı (281/1)

Sonuç olarak, mecmuadaki beyitlerin tamamının aruz vezniyle yazıldığını söylemek mümkündür. Beyitlerde zaman zaman imâle, zihâf, medd gibi çeşitli aruz hususiyetlerine rastlanmaktadır. Şiirlerde en çok kullanılan aruz kalıbı *Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün* kalıbıdır.

2.1.2.2. Kafiye ve Redif

Mecmûʿa-i Eşʿâr'da bulunan 451 şiirde en çok kullanılan kafiyeler "-ā, -a, -āb, -ab, -ād, -āde, -āf, -āl, -ām, -ān, -ār, -ar, -em, -en, er, -et, -īm, -īr, -ir, -l, -m, -ūr, -ūn kafiyeleridir. Birden çok kullanılan kafiyeler ise -āġ,-āh, -āk, -āḳ, -al, -el, -end, -es, -īd, -īn, -ū, -ūd, -ūs, -ül, -z" kafiyeleridir.

Mecmuada mücerred, mürdef, müesses ve mukayyed kafiyelere rastlanmaktadır. Aşağıdaki beyitlerde revi harflerinin altı çizilerek mücerred kafiye örnekleri verilmiştir:

Yıl geçer hicr ile meh-rūyuna nāẓir olamam
Saña ibrām-ı viṣāl itmege ḳādir olamam (82/1)

***

İsbāt-ı şıyāma olınan hücceti şaklar
Kāġıd uçurur menzil ile yolda ulaklar (88/1)

***

Evine gitmege destūr alḍı
Sözi ḍarbü'l-meṣel olup ḳalḍı (126/46)

Aşağıdaki beyitlerde ridf harflerinin altı çizilerek mürdef kafiye örnekleri verilmiştir:

Üç çifte ḳayıḳ-[ı]la gelüp seyr-i ḥiṣārа
Çekdük hele biz de o perīyi rūy-ı kenārа (317/1)

***

Çıḳarup ʿavratı ol gūr-ı recīm
Eyledi kendü eliyle teslīm (127/121)

***

Ḥażret-i Ḳadrī Efendi maḥṣūṣ
ʿArż ider der girān-ḳadr-ı ḫulūṣ (393/5)

Aşağıdaki beyitlerde te'sis harflerinin altı çizilerek müesses kafiye örnekleri verilmiştir:

Ḥükm-i taḳdīrde huşyār ile ʿāḳil birdür
Ḳısmet-i rūz-ı ezel ʿālim ü cāhil birdür (15/1)

***

Yimez içmez gice gündüz ṣāʿim
Hīç yatmaz uyumaz hep ḳāʾim (110/3)

***

Şūḫ ola şeyḫüñ köçegi şeyḫde fetānet mi ḳalur
Ol güzeli sevmemege elde irādet mi ḳalur (154/1)

Aşağıdaki beyit ve bendde ise kayd harflerinin altı çizilerek mukayyed kafiye örnekleri verilmiştir:

Kesi merdāne gibi şöhre-i şehr
Baba Baṭman gibi uʿcūbe-i dehr (127/128)

***

Şevk -i bī-dāġam nihān aʿdā-yı āhen-dil de nerm
Baḫt yāver [dem] müsāʿid neşʾe seng-endāz-ı şerm
Ḥāṣılı ḥammām-ı vuṣlat āteş-i aşkuñla germ
Ḫāne tenhā elde ṣahbā kelle germ ü yār nerm
Āh ey ṣabr u taḥammül baʿd-ezīn yā hū sızı (4/4)

Mecmûʿa-i Eşʿâr'da kafiye ile ilgili karşımıza çıkan bir başka özellik ise "zü-kâfiyeteyn" hadisesidir. Aşağıdaki beyitlerde bu durum görülür:

Şāh menem gedā menem māh menem semā menem
Rāh menem serā menem buḳre be-ḳū hemī zenem (1/11)

***

Ya farḳ-ı çömlek içinde keşdür
Ya gice ṭaġda yanar āteşdür

Ya ḳamışdan örülü ḳış evidür
Ya ki ṭobrada manṭar ḳavıdur

Boylu ya bir tüfenk çakmaġıdur
Ṣapı çıḳmış ya çayır ṭoḳmaġıdur

Ya Süleymān Kaḥyā (?) oġlı ya atası
Ya ki şāʿir b.ḳıdur yam yassı

Ya Zile voyvodası mezādıdur
Ya Sitanbul'da ṣalı bāzārıdur

Ya bizüm uyamızuñ fākıdur
Ya ḳulaḳlı kürede çaḳıdur (393/15-22)

Mecmuadaki şiirlerde çeşitli kafiye kusurları da bulunmaktadır. Bunlardan ilki aynı kafiyenin birden fazla kez kullanılmasıyla meydana gelen *îtâ-yı celî* hâdisesidir. Aşağıdaki bendde bu hâdise görülmektedir:

Şevk -i bī-dāġam nihān aʿdā-yı āhen-dil de nerm
Baḫt yāver [dem] müsāʿid neşʾe seng-endāz-ı şerm
Ḥāṣılı ḥamām-ı vuṣlat āteş-i aşkuñla germ
Ḫāne tenhā elde ṣahbā kelle germ ü yā nerm
Āh ey ṣabr u taḥammül baʿd-ezīn yā hū sızı (4/4)

Şiilerde karşımıza çıkan bir başka kâfiye kusuru ise revi harfinin mahreç yakınlığı olan bir başka harfe dönüşmesiyle meydana gelen *ikfâ* hâdisesidir:

Sāḳī-şīrīn ü ġabġab u leb meşrebümcedür
Ser-tā-be-pāy ḥāṣılı hep meşrebümcedür (85/1)

***

Cām-ı mey gibi küşāde-meşreb
Yüz göz açıḳ gül ü nergis gibi hep (127/19)

***

Şemsī nāmında bir āfet [mi] ẓuhūr itdi ʿaceb
Şemsīpaşa'yı mekān eylediler yārān hep (128/55)

Aşağıda bazı beyitleri verilen şiirde kafiye aslî olarak bünyesinde "m" sesi barındıran kelimelerle sağlanmıştır. Ancak bir beyitte kafiye yapabilmek adına teklik 3. şahıs ekinden faydalanılmıştır. Bu nedenle şiirde kafiye kusuru meydana gelmiştir:

Böyle ḳala mı ṭ.şaḳsuzlar elinde devlet
N'oldı ya ġayret-i şehinşeh-i aʿẓam a köpek

Ḥaḳḳ götürdi ʿArab'ı gitdi hele dünyādan
Kim götürse ʿaḳıbetince seni bilsem a köpek

Fīl-i nā-çāra meger yükledeler tabutuñ
Çekemez cīfe-i murdārını ādem a köpek (398/19-21)

Mecmûʿa-i Eşʿâr'da yer alan bazı şiirlerde kafiye yapabilmek için hâl eklerinden faydalanılmıştır. Aşağıdaki bendde hem aslî olarak sonunda -e sesi bulunduran kelimeler hem de datif eki olan -e/-a sesini içeren kelimeler kullanılmıştır:

Ḫān-ı iḥsānına pest itdi bütün bī-çāre
İrmedi dāʾire-i vaṣla bu dil-i āvāre
Rişte-i zülfi hem çıḳdı anuñ bāzāra
Nemek-i meclis olur nānkör olan aġyāra
Ḥāṣılı anlara hep süfre-i vaṣl āmāde (395/2)

Aşağıdaki şiirde de kafiyenin hem kelime ile hem de fiillere gelen eklerle sağlandığı görülmektedir:

Ḳanda bir s.k göresin soḳ g.tüñüñ ḳalyesine
Dolmaya mā-i menī tā ki miṣāl-i maḫzen

Rūzigār ile ṣaḳın ṭaşa ḳuma oturursun
Zevraḳ-ı g.tini döküdüye uġratma igen

Ḳalḳup insün ḳo ḳadırġa diregi gibi s.küm
O çapulla oṭurma bezme olursun ḳorsan

Rāst gelse büzügüñ cengine putran gemisin
İngiliz kalyonu gibi çıḳıcaḳ mehreze sen

Palamar taḳdum eger tā g.tünüñ şāikāsına
Kīrden ḳanca ile ardına becīd dökülen

B.zügüñ baḫr-i menīden anafor aldukça
Pereme gibi s.küm çalḳanur uçurulmadan (405/14-19)

Aşağıdaki bazı beyitleri verilen gazelde ise değişik bir kafiye örneğine rastlanmaktadır. Şiirde kafiye m'li ikilemeler vasıtasıyla sağlanmıştır ve "m" ile oluşturulan ikinci kelimenin bir anlamı bulunmamaktadır:

Ol şeh-süvārum esb-i nāza urdı eger meger
Kim ehl-i ʿaşḳa geldi görindi sefer mefer

Geçmek muḥāldür saña mūy-ı miyāndan
Olmaz bu ṣaydgehde göñül her kemer memer

Elbetde tabʿ-ı ṣāf elemden ġubār olur
Āb-ı zülāle virmemek olmaz keder meder (129/1-3)

Mecmûʿâ-i Eşʿâr'da yalnızca ek ve kelimelerle veya hem ek hem de kelimeyle yapılan üç türlü redif karşımıza çıkmaktadır. Ek ile yapılan rediflere baktığımızda -a/-e, -da/-de, -dan/-den, -dadur, -dı/-di, -dur/-dür, -ı/-i, -maz/-mez, -uñ/-üñ, -r, rediflerinin sıklıkla kullanıldığı görülmektedir. Bu ekler içerisinde ise en sık kullanılanlar -a/-e, -dı/-di, -du/dür ve -ı/-i ekleridir.

Yalnızca kelime ve ek almış isim ya da fiillerle yapılan rediflere baktığımızda, *"aġlar, aldurdı, almış (3 kere), añlar, arasında, bana, bilür, birdür, bozundusıdur (2 kere), burun, çeker, degül (2 kere), dirler, eyle (6 kere), eylemiş, geçer, geçmiş, gerek, gerekdür, gibi (6 kere), gibidür, görelüm, gül, içün, ideceksin, ider, iderüz, idersün, idi (5 kere), imiş, ise, istemez, ister (2 kere), isterler, itdi (3 kere), itme, itmiş, ḳalmamış, ḳapar, ḳışṣa, meşrebümcedür, olamam, olaydum (2 kere), olayum, oldı (2 kere), oldum, olıcaḳ, olmasun, olmaya, olmaz (2 kere), olsun (2 kere), olur, seni (2 kere), senin, ṣulṭānum, tutuşur, üstine, üzere, virmez, yirinde, yüzine"* rediflerinin kullanıldığı görülmektedir.

Mecmuadaki birden fazla kelime ile yapılan rediflere baktığımızda ise, *"a köpek, amān zükkāmdan, başı idi, bilürem ben, bir olur, degül a, dilde bir göñlümde bir, ele girmez, eylemiş deryā, eyler bana, eyler isem, eyler mi hīç, g.t delisi, gelmez mi, ʿişve ile, itdi disem, itmeden ġayrı, mısun kāfir, mi kalur, n'oldı saña, ne disün, ne lāzım, olduġın görsek, olmaz imiş, olmış saña, pīç-ā-pīç, var içinde var iken"* rediflerinin kullanıldığı görülmektedir.

Hem ek hem de kelimeyle yapılan redifler ise şunlardır: *"-a gelmez mi, -a yüz virdüñ, -āne s.ker, -dan ġayrı, -den ġayrı, -dayum daḫı, -de yatur, -dur bu, -dur hep, -durıncaya dek, -dür ḳadeḥ, -dür s.kilmek, -ı çekemem ṣulṭānum, -ı yoġ-ıdı, -ın görmişüz, -ına dek, -ına maḥẕūṣ, -ındadur hikmet, -i çelebi, -i var, -in bilmez, -in söyler, -iyyetin bilmez, -ladı meger, -lar var idi, -lere nisbet, -lıġumuz var, -lik yap, -um sensin efendim sensin, -mez mi, -mez misün daḫı, -muz vardur, -sın mı efendim, -um diyerek (2 defa), -uñ gibi, -uñ mıdur, -ūñ olmasa, -üm üzre, -üñ kimlerledür, -üñ vardur, -a beñzerüm, -a el mi deger, -ı ben virdüm"*.

Bilindiği üzere redifin anlam ve işlev bakımından aynı olan ek ve kelimelerden oluşması gerekmektedir. *Mecmûʿa-i Eşʿâr*'da kimi şiirlerde bu kurala uyulmamıştır. Bunlardan biri akkuzatif ekinin redif olarak kullanıldığı şiirlerde, akkuzatif ekiyle birlikte nispet i'si bulunan kelimelerin yer aldığını görmekteyiz:

Kīsedār-ı ḥaremeyn ey kekezüñ bī-ʿārı
Be gidi ʿavratını s.kdügümüñ murdārı

Be kekez ḳaḥbe be meʾbūn bre kāfir pezevenk
Be ḳaṭır puşt nedür ol ḳahḳaha-i ḫarvārī (399/1-2)

***

Yine bir müfsid itdi ḫāṭırum ġāyet perīşānī
Göñül mülki ḫarāb oldı yapılmaz ġayrı vīrānī

O bir ḫāṭır-şikendür herkesi tekdīr ider dāʾim
İşidüp görmemek yegdür o mekkārı o fettānı

O vesvāsuñ işi şeyṭān gibi insān<ı> usandurmaḳ
Keyd ü mekr-ile ḳalbe ḥīleler ider yaḳar cānı

Bū Ḥamdullāh cān-bāzı ebū'l-fitne o ġammāzı
Odur Lūtī ser-efrāzı odur hem-rāh-ı şeyṭānī (402/1-4)

Aynı durum datif eki alan kelimeler ve içerisinde aslî ses olarak "e/a" sesi bulunduran kelimelerde de görülmektedir:

Dem-i zīynetde olur nev-ʿarūs fikr-i canāna
Gözüm meşşāṭa göñlüm āyīne kirpiklerüm şāne

Nice ḳābildür esrār-ı ġam-ı ʿaşḳı nihān itmek
Göñül dīvāne ben bīgāne çeşm-i yār mestane (48/1, 4)

***

Ḫaṭ-āver olsa yarüm ten-i dāġdāra gelmez mi
Bahār geldi o gül lālezāra gelmez mi

Ḳalur gider [mi] göñülde nühüfte ʿukde-i ġam
Miyān-ı bezme ḳadeḥ āşikāre gelmez mi (84/1-2)

Bazı şiirlerde teklik birinci şahıs iyelik eki olan -m ile aslî ses olan -m sesi birlikte bulunmaktadır.

O mecnūnam ki ben bāzīçe-i ṭıflān-ı şehr oldum
Urup seng-i cefā hergiz ḳomazlar kendü ḥalümde

Ya vaṣla irgürürdi ya helāk eylerdi tīġıyla
Eger ʿaşḳ ehline fi'l-cümle raḥm olsa o ẓālimde (57/4-5)

***

Dil esīr iden sevād-ı sāye-i perçem midür
Tāb-ı meyden reng-i ruḫsārın mı bu gül-fem midür

Sūz-ı āh-ı bülbüle bāʿiṣ ser-i zülfüñ midür
Ġonca mı gül midür āyā sünbül-i pür-ḫam mıdur

Zūr-ı desti himmet-i ʿāşıḳ mı bilsem sevdügüm
Çille-i ebrū-yı yārı her çeken destüm midür (92/1-3)

Aşağıdaki beyitlerde "-lar" çokluk eki ile oluşan redif, geniş zaman teklik üçüncü şahıs ekiyle birlikte bulunmaktadır:

İsbāt-ı ṣıyāma olınan hücceti ṣaḳlar
Kāġıd uçurur menzil ile yolda ulaḳlar

Erbāb-ı ḥarābātı ḳomaḳ ḥāline yegdür
Taḥrīṣe sebebdür mey-i gül-fāma yasaḳlar (88/1-2)

Aşağıda yer alan şiirde ise istek kipinden ve çokluk birinci şahıs ekinden oluşan "-saḳ" redifi, kelimenin aslî sesi olan "-saḳ" sesiyle birlikte kullanılmıştır:

Ḳış mevsiminde bulmazsa ḳarsaḳ
Merʿaş gibi ten ditrerdi şaḳ şaḳ

Ṣaff-ı raḳībe ṣunmaḳ ḳolaydı
Ḳūyına yāruñ ḫançerle varsaḳ

Dest-i cefādan feryāda gelsek
Zaḫm-ı cigerden bar bar bağırsaḳ (123/1-3)

Sonuç olarak, *Mecmûʿa-i Eşʿâr*'da mürdef, müesses kafiye çoğunlukta olmakla beraber mücerred ve mukayyed kafiyeler de kullanılmıştır. Kafiye yapılan kelimelerin çoğunun Arapça ya da Farsça olduğu dikkati çekmektedir. Mecmuadaki şiirlerde kafiye kusurlarına da rastlanmaktadır. Özellikle aslî seslerle, hâl, iyelik ve şahıs eklerinin kafiye oluşturmasıyla ortaya çıkan kafiye kusurunun diğer kusurlara nazaran daha fazla olduğu görülmektedir. Mecmuadaki bazı şiirlerde kafiye, ekler ve kelimelerdeki aslî sesler aynı anda kullanılarak sağlanmıştır. Bu durum kafiye ve rediflerin birbirinden ayırt edilmesini güçleştirmektedir. Bunun yanı sıra ikfâ da diğer kafiye kusurlarına göre daha sık karşımıza çıkar.

Mecmuada redif kullanımı, kafiye kullanımı kadar fazladır. Şiirlerde yalnızca ek ve kelimeyle yapılan redifler haricinde, ek almış isim ya da fillerden oluşan ve hem ek hem de kelimeyle yapılan rediflere rastlanmaktadır. Bunların yanı sıra iki ya da üç kelimeden müteşekkil redifler de bulunmaktadır. Rediflerin büyük bir çoğunluğu Türkçedir. *Mecmû'a-i Eş'âr*'da yer alan kimi şiirlerde rediflerin aynı anlam ve işlevde olması gerektiği kuralına riâyet edilmemiştir. Özellikle eklerden oluşan bazı rediflerin aynı anlam ve işlevde olmadığı görülmektedir.

2.2. MECMUADAKİ ŞİİRLERİN MUHTEVA YÖNÜNDEN İNCELENMESİ

Mecmualar, çoğunlukla şekil ya da muhteva bakımından herhangi bir düzen gözetmeksizin tertip edilen eserlerdir. Bu mecmuada mürettip, şekil hususunda herhangi bir düzen gözetmeyerek şiirleri rastgele sıralamıştır. Ancak mecmuanın muhteva bakımından kendine özgü birtakım özellikleri mevcuttur. Eserde bulunan bazı şiirlerin konuları aynıdır. Bu şiirlerden, bir kısmı mecmuanın farklı yerlerinde bulunmakla birlikte, aynı mazmun ya da muhteva etrafında gelişenlerinin arka arkaya gelecek şekilde sıralandığı durumlar da söz konusudur. Bunun yanı sıra aralarında nazire ilişkisi olan şiirler de mecmuada arka arkaya sıralanmıştır.

Mecmuada, genellikle âşıkâne tarzda klasik Türk şiir geleneğine uygun şiirler bulunmaktadır. Bunlarda aşk, ayrılık, âşık, rakip, sevgili ve sevgilinin güzellik unsurları gibi konular üzerinde durulmuştur. Bu şiirlerin yanı sıra mecmuada, musiki ve denizcilik terimlerini içeren şiirler, gündelik hayatta kullanılan eşyalarla ilgili şiirler, çeşitli meslek erbabından bahseden beyitler ve hezeller, hicviyyeler ile müstehcen kelime ve ifadeler içeren şiirler de yer almaktadır.

2.2.1. Âşıkâne Şiirler

Mecmuadaki şiirlerin büyük bir kısmını âşıkâne tarzda yazılmış şiirler oluşturmaktadır. Aşağıdaki bu şiirlerden örnek beyitler verilmiştir:

Libās-ı sebzler giy ey perī̄-peyker meleklik yap
Cihānda hüsn-i ġılmān-ı behişte müştereklik yap

Ḫırām-ı nāzdan tāvus-ı naḫvet olduġın bildük
Nihālüm cünbiş eyle raḳṣa gir reftār-ı keklik yap

Ser-ā-ser şerḥa vü zaḫm-ıla naḳş-ı tāzedür sı̲nem
Efendim al ḳumāş-ı nev-zuhūrundan döşeklik yap (16/1-3)

***

Ḫaṭ-āver olsa yarüm ten-i dāġdāra̲ gelmez mi
Bahār geldi o gül lālezāra gelmez mi

Ḳalur gider [mi] göñülde nühüfte ʿukde-i ġam
Miyān-ı bezme ḳadeḥ āşikāre gelmez mi

Getür didi cūşa ḫurūş-ı sirişk-i deryanı
Daḫı ol güher-i yektā kenāra gelmez mi (84/1-3)

Mecmuada âşık, sevgili, rakip ve sevgilinin güzellik unsurları hakkındaki şiirlere çokça yer verilmiştir. Bu şiirlerden güzellik unsurlarıyla ilgili beyitler mecmuada art arda sıralanmıştır.

Mecmuadaki 264.-284. numaralı şiirler hat ile ilgilidir. Aşağıda bu beyitlerden örnekler verilmiştir:

***Ḫaṭṭ**-ı ruḫ-ı yār ehl-i muḥabbet ecelidür*
Ġāfil bürüme aç gözüni gün gicelidür (264/1)

*Var mı bir ruḫsār kim **ḫaṭṭ**-ı siyeh-fām olmaya*
Dehr içinde ḳanḳı gün gördüñ aḫşam olmaya (276/1)

*Tāzenüñ bir iki üç **mū** gelince yüzine*
Ṣaḳallandı diyü terk idenüñ tü yüzine (284/1)

Ḫaṭ geldi ise ebrū-yı pertāb yirinde
Mescid yıḳılursa n'ola miḥrāb yirinde (285/1)

Mecmuada, hâl yani ben ile ilgili beyitler de arka arkaya sıralanmıştır. 298.-303. beyitler hâl ile ilgidir. Aşağıda bu şiirlerden örnekler verilmiştir:

*Cāmiʿ-i hüsne ṣalā eyler zeneḫdānuñda **ḫāl***
Çāh-ı zemzem üzere gūyā ezān oḳur Bilāl (298/1)

***Ḫāl**-i siyeh miyān-ı dü ebrū-yı yārda*
Şehbāz-ı ḥüsndür ki per açmış şikār arar (302/1)

2.2.2. Hikemî Şiirler

Mecmuada, hikemî tarzda şiirler de bulunmaktadır. Nâbî'ye ait üç gazel (9.-11.), İlhamî mahlaslı bir şaire ait bir gazel (158.) ve Kemalpaşazade'ye ait bir kıta mecmuadaki hikemî şiir tarzında yazılmış şiirlerdir. Bunların yanı sıra mecmuada hikemî şiir örneği olan beyitler de bulunur. Aşağıdaki bu beyitlerden örnekler verilmiştir.

Çeşm-i inṣāf ḳadar kāmile mīzān olmaz
Kişi noḳṣānını bilmek gibi ʿirfān olmaz (167/1)

Ne ḳadar olsa muḥāl ʿāşıḳa vaṣl-ı dildār
Yine erbāb-ı ṭaleb semt-i temennāda gerek (176/1)

Ḥased-i ḳalb-i ʿadū luṭf ile zāʾil olmaz
Sengde muẓmer olan āteşe āb itmez eser (227/1)

Bir iki ṣāḥib-baṣīretden ṣaḳın olma cüdā
Her zamān belā-nişīn olsan da ebrūlar gibi (235/1)

Ricālüñ ictinābı budur aḥbāb-ı ḳadīminden
Ḥuḳūk iṣbātı żımmında zamān-ı nekbetüñ söyler (243/1)

Cihānda devlet ider ʿaybuñ ādemin mestūr
Günāh iderse de farżā ṣevābdur dirler (322/1)

Münāfıḳ dōstlardan āşikār[e] düşmen[ān] yegdür
Ḥarīr ṣofī ḫōşdur bu dükkānuñ germsūzından (294/1)

2.2.3. Dinî-Tasavvufî Şiirler

Mecmuada, dinî-tasavvufî şiirler de mevcuttur. Ancak bu şiirlerin sayısı diğer şiirlere göre oldukça azdır. Aşağıda yer alan Mevlevi bir şair olan Kemahlı İbrahim Hakkı'nın gazelinde tasavvufî ifadelerin sıklıkla kullanılmıştır.

Murġ-ı ḥarīm-i ḥażretem buḳre be-ḳū hemī zenem
Mest-i şarāb-ı vaḥdetem buḳre be-ḳū hemī zenem

Cām-ı şarāb-ı ū menem nuḳl-ı kebāb-ı ū menem
Çeng ü rebāb-ı ū menem buḳre be-ḳū hemī zenem

Rāh-ı Ḥicāz-ı ū menem ẕikr ü namāz-ı ū menem
Maḥrem-i rāz-ı ū menem buḳre be-ḳū hemī zenem

Ahd-i elest-i ū menem bülbül-i mest-i ū menem
Cām-ı dü mest ū menem buḳre be-ḳū hemį zenem (1/1-4)

Yine Mevlevi bir şair olan Resîmâ'ya ait gazelde dinî-tasavvufî ifadelerin kullanıldığı görülmektedir. Aşağıda bu gazelden bazı beyit örnekleri verilmiştir:

Ḥażret-i feyyāz-ı Sübḥān dilde bir gönlümde bir
Rükn-i maḳdis beyt-i Yezdān dilde bir gönlümde bir

Sırr-ı vaḥdet mebdeʾ-i nuṭḳ-ı ḥurūf-ı dil-pezīr
Naḫl-i elif ḳadd-i cānān dilde bir gönlümde bir

Bā-yı Bismillāh ile çün sīn-i veʾn-nās oldı pes
Ṣafḥa-yı āyāt-ı Ḳurʾān dilde bir gönlümde bir (98/1-2, 6)

2.2.4. Gündelik Hayatta Kullanılan Eşyalar ile İlgili Şiirler

Mecmuada gündelik yaşamda kullanılan alet ve edevat, silah isimleri, elbise ve kumaş isimleriyle ilgili şiirlerin de yer aldığı görülmektedir. Bu şiirlerden bazıları mecmuada arka arkaya sıralanmıştır.

2.2.4.1. Kıblenüma

Kıble yönünü gösteren bir alet olan kıblenüma ile ilgili beyitler mecmuada arka arkaya yazılmıştır. Aşağıdaki beyitte kıblenüma, eline demir bir asa almış, titreyerek sevgilinin mahallesini arayan âşıka benzetilmiştir:

Bağrına ṭaş başuban almış ele āhen ʿasā
*Kūy-ı cānānı arar ditreyerek **ḳıblenümā*** (214/1)

Bu beyitte ise kıblenümânın kadranında yer alan ibrenin titremesinin sebebi, onun Kabe'yi mi yoksa sevgilinin mahallesini mi göstereceğini şaşırmasına bağlanmıştır:

Farḳ itmededür Kaʿbe ile kūyını yāruñ
*Bīhūde degül ditredügi **ḳıblenümā**nuñ* (218/1)

2.2.4.2. Yelpaze

Mecmuada, arka arkaya beyitlerde yer alan bir diğer alet ise yelpazedir.

Dāʾimā bād-ı havādān geçinür tāze gibi
*Görmedüm yeler erinmez hele **yelpāze** gibi* (306/1)

Bu beyitte de âşıklarına naz yapmak isteyen güzellerin, yüzlerine yelpaze tuttuklarından bahsedilmektedir:

Ḳaçan ʿuşşāḳa nāz itmek murād itdükde bir tāze
*Yüzin göstermemek içün ṭutar destinde **yelpāze*** (307/1)

2.2.4.3. Silahlar ve Diğer Aletler

Mecmuada, silahlar ve çeşitli alet edevat ilgili şiirler tercih edilmiştir. Mecmuada bulunan 120. şiir tamamen savaş aletleri ile örülüdür. Aşağıda bu şiirin birkaç beyti örnek olarak verilmiştir:

Falya**dan ḫālī degüldür o güzeller **şāhı
***Ṭop**dan öldürse ʿaceb mi **gülle**sin aġyāruñ*

*Aldı **cebeḫāne**-i dil **ḫumbara**-i ʿaḳaḳından*
***Ber-hevā** oldı işi ʿāşıḳ-ı miḥnetkāruñ*

*O **deli fişek**-i perdaḫ nice ḳābildür*
*Ṣanki **el ḫumbarası**dur felek-i ġaddāruñ* (120/2-4)

Savaş aletlerinin ve silahların yanı sıra diğer kesici aletler ve marangozluk aletleri ile ilgili şiirler de mecmuada mevcuttur. Aşağıda bu beyitlerden örnekler verilmiştir:

*Muraṣṣaʿ **ḳabża**lı **ḫançer**le bir zaḫm ursa cānānum*
Bir avuç gevher iḥsān eylemişçe ḫaẕẕ ider cānum (226/1)

***

*O **neccār** ṣūḫınuñ ḳadehüñ[i] varıcaḳ el **çek iç***
*Mānend-i **erre** derd-i seri **kerpeden** keser* (228/1)

***

*Pederi **seyf-i** ʿ**Acem** vāldesi **ġaddāre***
Yataġan** ḫūylu ʿuşşāḳa cefā **ḳılıcı (313/1)

***

*Oldum esīr bir **tüfeng-endāz** ṣūḫa kim*
***Ḳundaḳ**-nişīn-i ṭıfl iken ol **nāmlu** şānludur* (344/1)

***

*Aḳ ṭabya **mıḳraṣ**vārī dökilür iki **ṭop**la*
Ḳız Ḳullesi'ne Ṣu Ḳapusı'ndan yürüyüş var (153/2)

2.2.4.4. Kıyafetler

Mecmuada kıyafet isimleriyle ve terzilikle ilgili şiirlerin varlığı da dikkat çekmektedir. Aşağıdaki beyitler bu şiirlere örnek olarak verilmiştir:

*Saña **kālā**-yı cān [u] cismi **pāy-endāz** ider ʿāşıḳ*
***Yelek kes nīm-ten biç fermene kesdür eteklik** yap* (16/4)

***

*Nümāyāndur **yelek** māhiyyeti çāk-i **girībān**dan*
*Velī **entāri**nüñ rengi görinmez eski **ḳaftān**dan* (130/1)

***

*Libās**ından degüldür** naḳş-ı kemḥā pençe resminde*
*Benüm dest-i ümīdümdür ki dāmān**uñda ḳalmışdur*** (325/1)

***

*Saña ey gül bu gülgūn cāme**yi kim biç**dügin duyduḳ*
*Görüşdük çārşū-yı bāġ-ı miḥnetde dik**enlerle*** (326/1)

2.2.4.5. Binicilik Terimleri

Mecmuadaki bazı şiirlerde at, binicilik ve koşum takımlarıyla ilgili terimlerin Bosnalı Sâbit'in "Makale-i Amr Leys" olarak kayıtlı mesnevisinde sıkça kullanıldığı görülmektedir:

Ṣıyt-ı merdān-ı sehīl-i esbān
Çarḫuñ çanıña ot ṭıḳdı hemān

Gördi ʿaskerde şeh-i nām-āver
*Bir sipāhī bir arıḳ raḫş**a biner***

Aña nisbet Fürs-i şāh [u] gedā
Şīr-i ġurrende ejder-sīmā

*Terki**den her ṭarafı başılmamış***
Ṭop da aġar yanına aşılmamış

Bir belā imiş başına egeri
Hep oyulmış-ıdı tegelti yiri

*Yele**si gibi müşevveş ḥāli***
*El ṣalardı ecele dümbāl**i*** (126/12-17)

2.2.5. Zaman

İçerisinde ay isimleri geçen aşağıdaki beyitler, mecmuada arka arkaya sıralanmıştır. Beyitlerde Safer ayının uğursuz olduğu batıl inancı sebebiyle bu ayda yapılacak işlerin kötü biteceği inancına telmih vardır:

Pīr iseñ etme Ḥabeş cāriyesine raġbet
Sefer-i baḥr-ı siyāh itme Ḳasım'dan soñra (346/1)

***

*Ey **Muḥarrem** [sen] sene başı geçinür-iken*
*Bu ʿār degül mi **Safer** [senüñ] arduñda bulındı* (347/1)

2.2.6. Şarap ile İlgili Şiirler

Şarap ile ilgili üç beyit de mecmuada arka arkaya sıralanmıştır. Bu beyitler aşağıda verilmiştir:

*Tevbe-i **mey**de ṣebāt-ı ḳademümden ṣorma*
Orasın sāḳī-i gül-çehrenüñ ibrāmı bilür (204/1)

***

***Mey**i **ayaḳ**da görüp ḥürmet ile aldum ele*
Ne ḥaramzāde imiş başıma çıḳdı derḥāl (205/1)

***

Bir deliḳanlı ḥarāmīdür diyü ḥabs itdiler
*Aşmadan ḳurtulmuş ama çoḳ ṣıḳılmışdur **şarāb*** (206/1)

***

Ayaġı ellere taḳsīm idersüñ
Revā mı ben faḳīre degmeye pāy (210/1)

2.2.7. Yiyecek ve İçecekler ile İlgili Şiirler

Mecmuada içerisinde yiyecek ve içecek isimleri geçen şiirler de bulunmaktadır. Aşağıda bu şiirlerden beyit örnekleri verilmiştir:

*Ṣabāḥın **ġāzīler ḥelvāsı** ister<se> ḳaḥbecik ammā*
*Anı bilmez ki **yaġ** ḳandan gelür ḳapana **bal** ḳandan*

*Bizüm Ṭaṭar aġası **boza** içmez **et** yimez gerçi*
*Velīkin geçmesi müşkil ne **ḳaz**īden ne **ṭalḳan**dan* (130-1/4)

***

*Bir ḥajı manṭal mıdur **bellūd ma**ʿ**cūnı** mı ṣaṭar*
Öksürük mü uġradum n'oldı bu boştān uḫtudur (397/5)

***

Bu gice birisine daʿve[t]liyim
*Bana **papas yaḫnisi ṭolma**sı var*

*Sofrada yoḳ **mūmbar** u **eşküme**si*
Baḳ ṭ.şaġuñ iki yumurṭası var (392/6, 9)

***

*Ey **Ṣafer yaḫnīsi** ey **laḥana ḳapusġası** güzel*
Gel seni tā-be-gulū ṭoldurayım itmem cidāl

Sözümi diñle efendim ṣaḳın olma tenbel
Bize ifṭāra buyur ṭuymasun engel döngel
*Bu **ḥıyarlar** bu **ḳabaḳlar** sañadur āmāde* (396/3)

2.2.8. Tabiat ile İlgili Şiirler

Mecmuanın farklı yerlerinde meyve, ağaç, çiçek ve hayvan isimleriyle ilgili şiirler de bulunmaktadır. Kânî'nin ağaç ve meyve isimleriyle bazı zirai terimleri kullandığı şiiri, bu şiirlerin en ilginç örneklerinden biridir. Aşağıda bu şiirden örnek beyitler verilmiştir:

*Bu yıl **ayva**ya **yaprak aşısı** aşılansa da bir kez*
*Şu **etmek ayvası**nuñ bir de **armud** olduġın görsek*

***Toḫuml**ar ḳurnasa **ḳurd**lar ḳaynasa **bāġ**lar **bahār** olsa*
*Yine **ṭut yapraġı**nuñ ḳısmeti dūd olduġın görsek*

*Ḳaralar bembeyāż olsa **aġaç**lar hep güzel ḳoḳsa*
*Şu **ladin** ʿ**anber** olsa **ardıc**uñ ʿ**ūd** olduġın görsek* (116/2-3, 5)

2.2.9. Denizcilik ile İlgili Şiirler

Mecmuada, denizcilik terimlerinin sıklıkla kullanıldığı şiirler bulunmaktadır. Bu şiirlerden üçü tamamen denizcilik terimleriyle örülüdür. Şiirlerden biri Fennî'ye ait bir gazel (30.), biri Ferrî'nin Fennî'ye yazdığı bir nazire (31.), diğeri ise (405.) "Hicv-i Der-Hakk-ı Hiz" başlıklı bir nazımdır. Bu şiir içerisinde müstehcen, argo ve küfürlü ifadeler barındırmaktadır. Aşağıda şiirlerden bazı beyit örnekleri verilmiştir:

*Çekdürme **mīcer**-i **sintine**-i fürḳati dirseñ*
*Dir **iskele**-i vuṣlata bir **mīl** neme nekġa (?)* (30/6)

***

İndürme ṣuya ***yelken****üñi mola sıpanġa*
Limān*-ı dile çekdürivir* ***ġabya*** *sıtanġa*

Orṣa poça *ḳullanma didi* ***keştī****-i vaṣlum*
Ṣundum ***dümen****e destümi çün dir lavalanġa* (31/1-2)

***

Pupa yatmaḳ *ne revādur öñine her mercūlüñ*
Ḥayli ḫūbāne ***reʾīs*** *oġlı* ***reʾīs*** *olmış-iken*

Der-kenār ide seni çekdüre her ***firḳatacı***
Ṭuta ***liman****-ı g.tüñde ne revādur mesken*

Girüden ***albur ṭaḳdı*** *tā g.tüñün* ***köncegi****ne*
N'ola dirsen ṭ.şaġum ***tenta fora*** *ise* ***seren***

Seni ***aḳdarma*** *idüp üstüne* ***lenger burġa***
Çata kāfir ***gemi****si gibi ne revādur düşmen*

Ḳullanurken ***yeke****-i idrāki* ***yelken*** *idüp*
Ehl-i ʿaşḳa kerem it olma igende ***topaşan*** (405/5-9)

Mecmuada, Resîmâ mahlaslı şaire ait bir nazım içerisinde de denizcilik terimleri kullanılmıştır:

Ḳayaluḳdur hele çarpdurma gözet ***zevraḳ****ını*
Fora ġābya forva alburata*sın s.keyim* (400/11)

Mecmuada *lâ edrî* olarak kayıtlı olan bu beyitte de denizcilik terimleri kullanılmıştır:

*Çekelüm **sintine**yi keştī-i **miḥnet**de bir az*
*Düşelüm pīş-i hevāya gidelüm **orsa boça*** (333/1)

2.2.10. Musiki ile İlgili Şiirler

Mecmuadaki bazı şiirler, musiki aletleri ve terimlerini içermeleri bakımından dikkat çekmektedir. Bu şiirlerde sıklıkla musiki aletleri, çeşitli musiki terimleri ve makam adları sıklıkla kullanılmıştır. Mecmuada Hâtem'e ait musiki terimleri ile örülü bir gazel (51.) ve bir şarkı (58.) bulunmaktadır. Aşağıdaki beyitler, bu şiirlere örnek olarak verilmiştir:

*Ḫaẕer kim **tel ḳır**ar vādīlerinde zülf-i **şanṭūr**uñ*
***İki telli** ḥaṭuñla **bağlama** ʿuşşāk-ı rencūruñ*

***Ḳara düzen** virür mi ḳadr-i **miṣḳal** ʿāşıḳ-ı zāra*
***Bozuḳ**dur **ḳār-sāz-ı erġanūnı çarḫ**-ı pür-şūruñ* (51/1-2)

***

*O **şehnāz** eyledükçe **būselik**de **meşḳ**-ı istiġnā*
***Segāh**-ı ḫaṭṭ-ı şeb-gūnuñda aġlar Ḥātem-i şeydā*
***Muḫayyer**dür **nevā**-endīş-i laʿliyle bu göñül ammā*
***Hevā**-yı kāküli başumda bir **püsküllü** sevdādur* (58/4)

Musiki terimlerini içeren aşağıdaki beyitler ise mecmuada arka arkaya sıralanmıştır.

***Güş-māl** ile ṭoḳunmazdıḳ o şūḫuñ **tel**ine*
*Āherin yatmazsa zānūsuna **ṭanbūr** gibi* (161/1)

***

***Tınġırda**maz ʿ**uşşāḳ**a **pes perde**den ammā*
*Ol mūy-miyān **ṭanbūr**anuñ **orṭa tel**idür* (162/1)

2.2.11. Hiciv Konulu Şiirler

Mecmuada hiciv konulu şiirler de mevcuttur. Bu şiirlerin pek çoğu mecmuada arka arkaya sıralanmış vaziyettedir. Bu şiirler genellikle kişilerin fizikî özelliklerine ve kişilerin bulundukları makam, mevki ya da mesleğe yönelik hicivler içeren şiirlerdir.

Mecmuada kişilerin fiziksel özellikleriyle alay eden hiciv türünde şiirler mevcuttur. Bunlardan ilki Bahâyî'nin Fedâyî mahlaslı bir şaire yazdığı hicivdir. Bahâyî, şiirde Fedâyî'nin[147] burnu ile alay etmektedir. Aşağıda bu gazelden örnek beyitler verilmiştir:

Ey Fedāyī görmedüm hīç burnuña beñzer burun
Ṣanki olmuş ṣūretüñ üstüne kīr-i ḫar burun

Yazıcaḳ dīvāra zırnıḫ [u] çividle çehreñi
Bir ḳaba yesteḫ gibi yazılsa lāyıḳ ger burun

P.ḫlıca bōstānda bitmiş padıncandur ya ḫıyār
Egri bügri b.ḳ ḳabaġı yāḫūd manṭardur burun

Ya laġımcı ḳazmasıdur ya ṣapandur ya çapa
Sen yüridükçe ṭoḳınduġı yiri yırtar burun (412/1-4)

Mecmuada fiziksel özellikleri yermek maksadıyla yazılmış şiirlerden biri de Riyâzî'nin şair Cevrî için yazdığı hicivdir. Şair, bu şiirde ırkı dolayısıyla Türkçe telaffuzunda sıkıntılar olan Cevrî'nin konuşma şeklini taklit ederek bir şiir söylemiştir.

[147] Ramazan Ekinci, **a.g.m.** s. 54.
a.g.m.'de "birāder" şeklinde okunmuştur.

Bu nedenle “c” harfi yerine “j”, “ç” harfi yerine “ş” harfini kullanmıştır. Ayrıca bu şiirdeki cümlelerde yer yer özne-yüklem uyumsuzluğuna da rastlanmaktadır. Aşağıda bu gazelden örnek beyitler verilmiştir:

Şimdi başa ḫoja var ille bu ḳadar ṭāliʿüm
Hīş bizüm ʿādem dimez gördükçe ḥīzān uḫtudur

Bir ḥajı manṭal mıdur bellūt maʿcūnı mı ṣaṭar
Öksürük mü uġradum n’oldı bu boştān uḫtudur

Biz ʿaciz ḳaldum bu İstanbul’da vallāhü’l-ʿaẓīm
Masḫara bizüm ṣanur insān u ḫayvān uḫtudur

Ya ʿafendi biz ṭabīb ammā ki jahil bir ferā
Kim keşer lā-büd bizüm ḳarşumda dükkān uḫtudur

Varsa biz bir ḳahveḫāne ʿohhu ʿohhu şoḳ ḳopar
Yaʿni fi vechi’ẓ-ẓarāfet jümle yārān uḫtudur

Laʿnetullāh şehr-i İstanbul fī’l-jümle didüm
Varayım fī’l-Bosna yoḳdur anda insān uḫtudur

İlle mā yaʿrefü’l-lisān el-Bosnevī müşkil-i ḳavī
Ḳorḳumuz yoḳ fi’l-vilāye Ḳoṣova rān uḫtudur

Ḳurtuluş yoḳ bilmedüm ḳanda jehennem gideyim
Fī’l-Mışır ve’ş-Şām hep fellāh u ‘urbān uḫtudur (397/4-11)

Bu konudaki bir diğer şiir, Nef'î'nin şair Ankâ için yazdığı bir kıtadır. Bu kıtada Nef'î, Ankâ'nın yüzüyle alay eder:

ʿAyn-ı ʿibretle baḳuñ çehresine ʿAnḳā'nuñ
Gidinüñ ḳaşı da egri yalıñuz şaşı degül

Dir gören çehre-i murdāruñ anuñ ve'l-ḥāṣıl
ʿAcemüñ çingenesidür bu Ḳızılbaşı degül (413/1-2)

Mecmuada, *lâ edrî* olarak kayıtlı olan bir şiir, sakatlığı nedeniyle Fa'ik-ı Leng (Aksak Faik)[148] olarak tanınan Fâik Mahmud Efendi hakkındadır. Beyitte, şairin ayağının aksaması ile ilgili bir nükte yapılmıştır:

Fāʾik-ı leng dimiş [o] dilbere tenhāda
Ṣag ayaḳḳabı degülsin hele ḥaffāfzāde (383/1)

Hiciv konulu şiirlerin bazısı makam mevki sahibi kimseler ile çeşitli meslek erbabının hicvedildiği şiirlerdir. Bu şiirlerden ilki Osmanzade Tâib'e aittir. Tâib, şiirinde dönemindeki çeşitli meslek erbabını ve şair Nâbî'yi hedef almıştır:

Sekbān-ı sefer dīde-i pejmürde ḳıyāfet
Ḳāḍīlerüñ ardındaki oġlanına beñzer

Ḫ̔ānendelerüñ sāḫte nāmūs [u] vaḳārı
Çingānelerüñ şüphelü īmānına beñzer

Baḥrī ki binā eyledi çeşme-i bī-āb
Pinti Ḥamīd'üñ itdügi iḥsānına beñzer

[148] Fatma Koçak, **Fâik Mahmud ve Dîvânı**, Gazi Üniversitesi, SBE, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2006, s. 3.

Hemşehrīlerüñ tā o ḳadar keşreti var kim
Nābī'nüñ adı şimdi Ḳaṭır Ḫānı'na beñzer (132/1-3, 7)

Mecmuada, makam ve mevki sahibi kimseleri hicvetmek maksadıyla yazılmış şiirlerden biri, Nef'î'nin "a köpek" redifli kasidesidir. Nef'î, bu şiirinde (398.) dönemin sadrazamamı Gürcü Mehmed Paşa'yı hicvetmiştir.

Makam ve mevki sahibi kimselerin hicvedildiği bir başka şiir ise Haşmet'e aittir. Haşmet, bu kasidesinde Haremeyn kesedarı ve matbah eminini ağır bir şekilde hicvetmektedir. Şiirde pek çok argo ve küfürlü ifade bulunmaktadır. Aşağıda bu şiirden bazı örnek beyitler verilmiştir:

Kīsedār-ı ḥaremeyn ey kekezüñ bī-ʿārı
Be gidi ʿavratını s.kdügümüñ murdārı

Be kekez ḳaḥbe be meʾbūn bre kāfir pezevenk
Be ḳaṭır puşt nedür ol ḳahḳaha-i ḫar-vārī

Bre densüz bre ḳaḥbe bre ḫınzīr oġlan
Kimden aḫẕ eyledüñ ey cīfe bu b.ḳ reftārı

Sen nesün ḳaḥbe bu ʿālemde ne oldum dirsün
Ey cünüb puşt saña ben bildireyüm miḳdārı

Ḳalmadı varmaduġuñ külḫān u āḫūr āḫir
İtdüñ ücrā niçe dem ḳāʿide-i seg-i ḫˇārī

Ermenīlerle olup peyke-ṭırāz-ı külḫān
Saña giydürmediler ḥayli zamān şalvarı (399/1-6)

Mecmuada, Bahâyî'nin "Hicv-i Bahâyî Der-Hakk-ı Süfehâ-yı İstanbul" başlığıyla kayıtlı şiirinde İstanbul'un adi ve bayağı kimseleri hicvedilmiştir. Şiirde

argo ve küfürlü ifadelere sıklıkla rastlanır. Aşağıda bu şiirden örnek beyitler verilmiştir:

Çelebiler ḳuṣūrı bir esfeh
Kendüsi ḫar ḳıyāfeti çelebi

Zuʿmı çoḳ ʿaḳlı yoḳ ṭabiʿatı b.ḳ
Köhne mīr[üñ] necāseti çelebi

Süfle-ṭabʿ o denī gedā-meşreb
Kiryolos-çehre o nekbetī çelebi

Bī-nevā dūn u müflis [ü] medyūn
G.ti çıplak şöhreti çelebi

Görse eyler<i>di andan istiḳrah
O neẓāfetle rifʿatı çelebi

Ḫaṭṭı var şiʿri var vaḳārı var
Bulmamış līk devleti çelebi

Derbeder ḫāne ḫāne gezmekde
Görmedüm böyle ş ıḳleti çelebi

Ne belādur cihāna yā Rabbī
O şebek-çehre vü cinnetī çelebi (403/13-20)

2.2.12. Küfür, Kaba Söz, Argo ve Müstehcenlik İçeren Şiirler

Mecmuadaki 391-451 arasındaki şiirler genellikle müstehcen, argo ve küfürlü ifadelerin sıklıkla kullanıldığı şiirlerdir. Bu şiirler mecmuada art arda sıralanmıştır. Bunların yanı sıra Bosnalı Sâbit'in *Hâce Fesâd yahûd Söz Ebesi* (126.) ve *Berbernâme*

(128.) isimleri mesnevileri de pek çok müstehcen ifade barındırmaktadır. Aşağıda bu şiirlerden örnekler verilmiştir:

Cenābetden ḳaçup ġamlar çekerdüm iḥtilām olsam
Cünübler zümresine ʿAvniyā şimdi imām oldum (394/5)

***

Çıḳamaz dāʾire-i kes-i zenāndan s.kümüz
Keştī-i nefsümüzüñ lengeri girdābdadur (422/1)

***

Ḥüsn[ün]e maġrūr olma üstine ṣ.çdı felek
Şimdengerü ṣatacaġın ya ḳalburdur ya elek (436/1)

***

Hemān murġ-ı dil-i ʿuşşāḳı ṣayd itmek hevāsıyla
Şu etfāl-i zamāne şimdi ḳuş ḳaldurmaġa māʾil (451/1)

Mecmuada, Es‘ad Efendi’ye ait bir şiir, bazı argo ve küfürlü ifadekeri açıklaması bakımından dikkati çekmektedir. Bu özelliğiyle şiir, bir manzum sözlük niteliği taşımaktadır. Aşağıda bu şiirden beyitler verilmiştir.

Ḳadriyā işte bu birkaç manẓūm
Fārisīden saña olsun maʿlūm

S.ke ḫumdānda dimiş ehl-i süḫan
Ḳabarup ḳalḳmasına bālīden

G.te g.tgāh didi uyluġa kenār
Hem ḳasıḳ ḳılına di mūy-i zehhār

Daḫı pāzvenk dinür gidilere
Mīdehed ḫīz senüñ gibilere

İçine alma nedür bilmez isen
Belle ki ḫorden [ü] āşāmīden (401/1-5)

Mecmuadaki müstehcen içerikli şiirlerin bir kısmı ise eşcinsellik ile ilgilidir. Mecmuadaki 400.-410. şiirler buna örnek olarak verilebilir. Aşağıdaki şiirlerde kadınlardan uzak durulması gerektiği telkin edilmektedir:

Dök şehvetinüñ nuḳrelerüñ pūte-i g.tine
Eyle işüñ altun
Bir dilber-i sīmīn-beden-i şūḫ-ı cihānsuñ
Zen s.kme Bahāyī (408/5)

***

ʿAḳluñ var ise ġonca-dehen-i serverānsuñ
Gel s.kme nisāyı
Hemān muḥabbetle hemān tāze cüvānsuñ
Terk eyle riyāyı (401/1)

Bazı şiirlerde ise kadınlardan ve evlilikten şikâyet edildiği görülür. Aşağıdaki şiir Avnî'ye aittir. Şair, bu şiirde bir kadına tutularak, yârânın sohbetini terk ettiğinden bahsetmekte ve kendine kızmaktadır:

Tezevvüc nıṣf-ı dīn olduġına ḳıldum heves ammā
Zebūn oldum zen-i dehre dilā şimdi tamām oldum

Ḳanı şol zevḳ-ı şevk-ı ṣoḥbet-i yārānı terk itdüm
Dirīġā bir mülevves .m biti mühmel [ü] cüdām oldum (394/3-4)

Mecmuada, oğlancılıkla ilgili de iki beyit bulunmaktadır (185/1, 432/1). Aynı zamanda Bosnalı Sâbit'in *Berbernâme* isimli mesnevisi de bu konu etrafında şekillenmiştir.

Bununla birlikte, mecmuada eşcinselliği ve eşcinselleri hicveden şiirler de bulunmaktadır. Bunlarda biri Resîmâ'ya ait bir nazım (400.), *lâ edrî* olarak kayıtlı ve lûtî olarak nitelenen Hamdullah isimli bir kişiyi hicveden bir nazım (402.), "Der Hakk-ı Hîz" başlıklı Bahâyî'ye ait bir nazım, yine *lâ edrî* olarak kayıtlı ve "Hicv-i Der Hakk-ı Hîz" başlıklı bir nazım (405.)'dır. Ayrıca bazı beyitlerde de gulampârelik ve oğlancılıktan şikâyet edilmiştir (400/18, 402/8-10).

2.2.13. Bir Meslek Erbabını Anlatan Şiirler

Mecmuadaki kimi şiirler çeşitli meslek erbabını anlatan beyitlerdir. Beyitlerden bir kısmı "Ebyât-ı Zâdegân" isimli eserde bulunmaktadır.[149] Bu şiirlerde kişilerin isimleri açıkça zikredilmemiş, fakat aşçızade, kömürcüzade, kancacızade, otabaşızade, fırıncızade, müftîzade, samancızade, sipâhîzade, paşmakçızade, mütevellîzade, çavuşzade, balıkçızade, çakırcızade, haffâfzade, kasâbzade, imâmzade, kadîzade ve hallâczade olarak meslekleriyle anılmışlardır.

Mecmuadaki 340-451. şiirleri arasındaki 24 şiir, benzer muhtevaya sahiptir ve bu şiirler mecmuada arka arkaya sıralanmıştır. Şiirlerden ikisi müstezat, ikisi müseddes ve yirmisi beyit nazım şekliyle yazılmıştır. Aşağıda bu beyitlerden birkaç örnek verilmiştir:

Āteş-i ʿaşḳına bī-çāre olup üftāde
Yaḳdı yandurdı dil-i zārı fırıncızāde (362/1)

[149] Ebyât-ı Zâdegân, Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi, no. AII/2366.
Ebyât-ı Zâdegân, Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi, no. A/5136.
Ebyât-ı Zâdegân, Milli Kütüphane, no. 06 Mil EHT A 4653.
Ebyât-ı Zâdegân, Milli Kütüphane, no. EHT 1948 A 3021.

***

Siyeh gözlerine oldı göñül üftāde
Yüzümüñ ḳarasına baḳma kömürcüzāde (360/1)

***

Ḥāṣılı ʿaşḳına kendüm olalı üftāde
Ḫırmen-i ṣabrumı ṣavurdı ṣamancızāde (365/1)

***

Baṣdı o şūḫı çizmecide nīm-mest iken
Paşmakçızādenüñ köçegi bir ayaġ ile (367/1)

***

Didi ʿāşıḳları bulsam yir idüm tenhāda
Aġzınuñ ḳaşıġı ṣandı bizi aşçızāde (340/1)

***

Dāne-i ḫālini hep yem dökerek tenhāda
ʿĀḳıbet olṭayı yutdurdı balıḳçızāde (381/1)

***

Ġoncaya dil virmek içün bu dil-āmāde
Ḥüccet-i ʿaşḳ[um]ı imżāladı ḳāḍīzāde (357/1)

***

Cāmiʿ-i ḥüsnine ʿuşşāḳı idüp āmāde
Arturdı ḳāmeti maḥfilde müʾezzinzāde (359/1)

***

Zeyd ü ʿAmr oldı anuñ ʿaşḳı ile üftāde
Virdi fetvāyı muḥabbetde yine müftīzāde (364/1)

***

Şarṭ-ı vāḳıf diyü götürdi berāt-ı hüsnüñ
Aldı dil tevliyetini mütevellīzāde (379/1)

***

Ḫaşm [u] aġyār ile daʿvāmuz faṣl itmek içün
Bizi iḫżār-ı ḥużūr eyledi çavuşzāde (380/1)

2.2.14. Lugaz

Mecmuada, Seyyid Vehbî'ye (110.) ait bir lugaz bulunmaktadır. Vehbî'nin şiiri mecmuada "Muammâ-yı Vehbî" olarak kayıtlı olsa da transkripsiyonlu metinde "Lugaz-ı Vehbî" olarak düzeltilmiştir. Bu lugazın cevabı hacıyatmazdır.

Ayrıca, Münîf'in şiiri mecmuada "Der-Makale-i Hoca Bilgiç" adlı şiirinde de cevabı verilmeyen bir bilmece bulunur:

Ya gümüş mengenesinüñ ṭavıdur
Ya Fransız çuḳasınuñ ḥavıdur

Boylu ya bir tüfenk çakmaġıdur
Şapı çıḳmış ya çayır ṭoḳmaġıdur

Ya Süleymān Kaḥyā (?) oġlı ya atası
Ya ki şāʿir b.ḳıdur yamyassı

Ya Zile voyvodası mezādıdur
Ya Sitanbul'da ṣalı bāzārıdur

Ya bizüm uyamızuñ fākıdur
Ya ḳulaḳlı kürede çaḳıdur

Aġzı ḳırḳ ya Ḥaleb lülesidür
Türkçe bilmez ya ʿArab kölesidür

Bu benüm bilmecemüñ ya ṣoñıdur
Ya ṣulanmışça degirmān öñidür

(393/18-24)

Görüldüğü gibi, *Mecmûʿa-i Eşʿâr*'da pek çok farklı konuyla ilgili şiir bulunmaktadır. Mecmuanın tümünde âşıkâne, hikemî ve tasavvufî tarzda şiirler mevcuttur. Bunların içinde aşk, sevgili, rakip, ayırılık gibi konulara sahip olan âşıkâne tarzdaki şiirlerin sayısı diğerlerinden daha fazladır. Mecmuada hikemî tarzda şiirler de bulunmakla birlikte, bu şiirler mecmuada genellikle berceste beyit şeklinde yer almaktadır. Tasavvufî temalı şiirlerin sayısının ise diğerlerine göre oldukça az olduğunu söylemek mümkündür. Bu şiirlerin yanı sıra mecmuada, sevgilinin güzellik unsurları, gündelik hayatta kullanılan eşyalar, bazı tabiat unsurları, musiki ve denizcilik terimleri ile ilgili şiirler de bulunmaktadır. Bunlardan bazıları mecmuada berceste beyit olarak yer almakta ve aynı konuya sahip beyitler mecmuada arka arkaya sıralanmaktadır. Örneğin, sevgilinin güzellik unsurlarından olan hat ve hâl ile ilgili beyitler mecmuada art arda yer almaktadır. Ayrıca mecmuanın son bölümlerinde hiciv ve hezel türünde yazılmış pek çok şiir bulunmaktadır. Bunlar, mecmuanın büyük bir bölümünü oluşturmaktadır. Hiciv ve hezel türündeki şiirlerin bir kısmı kişilerin fizikî özelliklerine, bir kısmı ise makam ve mevki sahibi kişilere yöneliktir. Bu şiirlerden

pek çoğu küfür, kaba söz, argo ve müstehcenlik içeren şiirlerdir. Müstehcenlik içeren pek çok şiirin konusu ise eşcinselliktir.

2.3. MECMUADA YER ALAN NAZİRELER

Mecmua, içerisindeki nazirelerle, bir nazire mecmuası hüviyeti de göstermektedir. Bu nazirelerden bazıları şiirin başlığında belirtilirken, bazıları tanzir ettiği şiirin hemen arkasından verilmiştir. Bu şiirler aşağıda tablo hâlinde verilmiştir.

Tablo 6: Mecmuada Yer Alan Nazireler

Nu.	**Zemin Şiirin Numarası**	**Zemin Şiirin Şairi**	**Nazirenin Numarası**	**Nazirenin Şairi**	**Nazirenin Başlığı**	**Şiirlerin Nazım Şekilleri**
1.	13.	Râgıb	14.	İzzet	Tanzir-i İzzet	Gazel
2.	17.	Sâmî	18.	Râşid	-	Gazel
3.	27.	Nâbî	28.	Âsım	-	Gazel
4.	27.	Nâbî	29.	Yüsrî	-	Gazel
5.	30.	Fennî	31.	Ferrî	Tanzir-i Ferrî	Gazel
6.	60.	Necîb	61.	Sâlik	-	Gazel
7.	63.	Nâbî	64.	Hevâyî	Tezyif-i Hevâyî	Gazel
8.	65.	Nâbî	66.	Hevâyî	Tezyif-i Hevâyî	Gazel
9.	83.	Rüşdî	84.	Ahmed Neylî	-	Gazel
10.	395.	Hâmî	396.	Pertev	Tezyif-i Pertev	Muhammes

11.	408.	Bahâyî	410.	Gâ'ib	Tanzir-i Gâ'ib	Müstezat

Mecmuada toplamda 11 nazire bulunmaktadır. Bu nazirelerden dokuzu gazel, biri muhammes, biri müstezat nazım şekliyle yazılmıştır. Şiirlerden üçü tanzir, üçü tezyif başlığıyla kayıtlı olup diğer beş nazirede herhangi bir başlık bulunmamaktadır. Tezyif başlığı taşıyan Hevâyî ve Pertev'e ait nazirelerde kaba sözler ve argo ifadeler bulunmaktadır. Bunun yanı sıra Gâib mahlaslı şairin müstezatında küfürlü sözlere rastlanmaktadır.

2.4. METNİN KURULUŞUNDA İZLENEN YOL

1. Transkripsiyonlu metinde şiirlerin nüshadaki şekli esas alınmış ve şiirlerin nüshadaki sıralamalarına uyularak herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.
2. Nüshadaki varak numaralarının başlayıp bittiği bölümler, transkripsiyonlu metinde köşeli ayraç içerisinde numaralandırılarak gösterilmiştir.
3. Şiirlerin vezinleri, başlıkların altına italik olarak eklenmiştir.
4. Şiirlerin başlıkları, nüshadaki hâlleriyle transkripsiyonlu metne aktarılmıştır. Başlığı bulunmayan şiirlere, şairlerinin mahlasları köşeli parantez "[ ]" içerisinde yazılmıştır. Ayrıca mürettip hatası sebebiyle başka bir şaire isnat edilen şiirlerin esas şairleri tespit edilmiş ve bu şairlerin mahlasları da başlıkta köşeli parantez içerisinde verilmiştir.
5. Şiirlerin nazım şekilleri köşeli ayraç içerisinde şiirlerin başlığına eklenmiştir.
6. Nüshada kimi yerde "lâ" kimi yerde ise "lâ edrî" olarak belirtilen başlıkların tümü, transkripsiyonlu metnin içerisinde tutarlılık sağlamak amacıyla "lâ edrî" şeklinde yazılmıştır.
7. Mecmuada yer alan şiirlerin; basılı divanlarda, tez çalışmalarında ya da kitap ve makale gibi diğer kaynaklarda bulunan hâlleriyle karşılaştırılması yapılarak, bu şiirlerin birbirlerinden farkları belirlenmiş ve şiirlerin diğer çalışmalardaki hâlleri dipnotlarda gösterilmiştir. Bunun için, dipnotta şiirin sıra numarası verildikten sonra karşılaştırma yapılan basılı divanın, tezin ya da tezkirenin adı ve sayfa numarası; kitap ya da makalenin ise künyesi verilmiştir.

8. Şiirler basılı divanlar, tez çalışmaları ya da diğer kaynaklarla karşılaştırıldığında nüshada bulunmayan beyitler dipnota eklenmiştir. Mecmuanın önemli bir bölümünü meydana getiren berceste beyitlerin, içerisinde bulundukları şiirlerin tamamı dipnotta verilmiştir.
9. Mecmuada bulunan Arapça ve Farsça şiirlerin, Arap harfli şekilleri transkripsiyonlu metne eklenmiştir. Bu şiirlerin Türkçe çevirileri de dipnotta verilmiştir.
10. Metnin özgünlüğünü muhafaza etmek maksadıyla şiirlerde geçen küfürlü kelime ve ifadelerin sadece bir harfine nokta konmuştur (ör: g.t, .rospu, s.k).
11. Transkripsiyonlu metinde nüshadaki imlaya sadık kalınmakla birlikte, bazı eklerde (ör: pronominal n) ve fiil köklerinde (ör: it-, et-) tutarsızlığı ortadan kaldırmak maksadıyla bunların doğru kullanımları tercih edilmiştir.
12. Nüshada vezin kusuru, yanlış yazım gibi müstensih kaynaklı olduğu düşünülen hatalar ise dipnotta belirtilmiştir.
13. Okunamayan kelimeler, üç nokta "…" ile gösterilmiş ve bu kelimelerin nüshadaki hâllerinin ekran görüntüleri dipnota eklenmiştir. Ayrıca, okunan ancak doğruluğu konusunda şüphe duyulan kelimelerin yanına yay ayraç içerisinde soru işareti (?) konmuştur. Bu kelimelerin de ekran görüntüleri dipnotta verilmiştir.
14. Transkripsiyonlu metinde şairin divanından, tezkirelerden ya da diğer kaynaklardan alınan ve metin tamiri yapılan bölümler köşeli parantez "[ ]" içerisine alınarak gösterilmiştir.
15. Nüshada fazla yazılmış ibareler iki ok arasında "ister<se>, sünbül<ler>i" gösterilmiştir.
16. Şiirlerde yer alan ayet ve hadisler koyu renk ile belirtilerek dipnotta anlamları verilmiştir.
17. Arapça ve Farsça şiirler, transkripsiyonlu metne Arap harfli şekilleriyle eklenerek anlamları dipnotta verilmiştir.
18. Hemzeli kelimelerin yazımında "māʾil, nāʾil" nüshadaki imlâ esas alınmıştır.
19. Farsça kelimelerin içerisinde bulunan "vav-ı ma'dûle", metinde "ˇ" işaretiyle gösterilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TRANSKRİPSİYONLU METİN

[1b]

1.

[Kemahlı İbrâhîm Ḥaḳḳı]

[Ġazel]

Nuṭḳ-ı Ḥażret-i Mevlānā

Müfteʿilün Mefāʿilün Müfteʿilün Mefāʿilün

1. Murġ-ı ḥarīm-i ḥażretem buḳre be-ḳū hemī zenem
   Mest-i şarāb-ı vaḥdetem buḳre be-ḳū hemī zenem

2. Cām-ı şarāb-ı ū menem nuḳl-ı kebāb-ı ū menem
   Çeng ü rebāb-ı ū menem buḳre be-ḳū hemī zenem

3. Rāh-ı Ḥicāz-ı ū menem ẕikr ü namāz-ı ū menem
   Maḥrem-i rāz-ı ū menem buḳre be-ḳū hemī zenem

4. Ahd-i elest-i ū menem bülbül-i mest-i ū menem
   Cām-ı dü mest ū menem buḳre be-ḳū hemī zenem

---

(1)

Kemahlı İbrahim Hakkı D., s. 107.

Şiir, **a.g.e**'de "El-Cenāb-ı Şemşü'd-dīn-i Tebrīzī" şeklinde kayıtlıdır.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 13 beyittir. M'de **a.g.e**'deki bir beyit eksiktir. Eksik beyit aşağıdaki gibidir:

Men ne menem ki men tenem der-ten-i men ne menem
Ost-ı ḥaḳīḳat menem buḳre be-ḳū hemī zenem

1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15. buḳre be-ḳū: buḳre buḳre D.

3. maḥrem: ḫātem. D.

4. ahd-i elest: ahd ü elest D. // cām-ı dü mest: ḫātem-i dest-i D.

5. Mest-i viṣāl-i ū menem vāḳıf ḥāl-i ū menem
Bedr-i hilāl-i ū menem buḳre be-ḳū hemī zenem

6. Gerçe zāl-i Ādemem bāşed ez Ādem ān demem
Bāşed ezel-i ḫoş-demem buḳre be-ḳū hemī zenem

7. Derd menem devā menem Āṣaf-ı bā-safā menem
Maẓhar-ı kibriyā menem buḳre be-ḳū hemī zenem

8. Maṭlaʿ-ı kāf u nūn menem bed heme reh-nümūn menem
Silsile-i cünūn menem buḳre be-ḳū hemī zenem

9. Ḳaʿbe menem Minā menem Merve menem Ṣafā menem
Ẕerre menem ʿalā menem buḳre be-ḳū hemī zenem

10. Bir ser-i ʿāşıḳān-ı sırram muʿteḳid-i peyemberem
Bende-i hāṣ u ḥayde[re]m buḳre be-ḳū hemī zenem

Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.

5. Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.

6. **a.g.e.**'de 5. beyittir.

zāl-i: zi-ān-ı D. / maẓhar-ı ism-i aʿẓamam: bāşed ez Ādem ān demem D. // bāşed ezel-i ḫoş-demem maẓhar-ı ism-i aʿẓamam: bāşed ez Ādem ān demem D.

Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.

7. Maẓhar-ı kibriyā menem buḳre be-ḳū hemī zenem: Dürr-i girān-bahā menem buḳre buḳre hemī zenem D.

7. **a.g.e.**'de 6. beyittir.

8. **a.g.e.**'de 7. beyittir.

9. **a.g.e.**'de 8. beyittir.

ẕerre mene ʿalā menem: ost-ı ḥaḳīḳat menem D.

10. Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.

11. Şāh menem gedā menem māh menem semā menem
Rāh menem serā menem buḳre be-ḳū hemī zenem

12. Ṭūṭī-i şāḫ-ı ū menem ṭūbā-yı bāġ-ı ū menem
Nūr-ı çerāġ-ı ū menem buḳre be-ḳū hemī zenem

13. Micmer-i ūd-ı ū menem ḥançer-i dūd-ı ū menem
Nāy-ı sürūr-ı ū menem buḳre be-ḳū hemī zenem

14. Çarḥ menem semā menem nūr menem ṣabā menem
Ṣubḥ menem mesā menem buḳre be-ḳū hemī zenem

15. Hem-dem-i Şems-i dīnem der-şeref-i yaḳīn menem
Rişte-i küfr ü dīn menem buḳre be-ḳū hemī zenem

11. şāḫ: bāġ D. / baġ: şāḫ D. / **a.g.e.**'de 11. beyittir.
12. beyit **a.g.e.**'de bulunmamaktadır.
14. **a.g.e.**'de 12. beyittir. // semā: minā D. / ṣabā: żiyā D.
15. **a.g.e**'de 13. beyittir. / dīnem: dīn menem D.

[2a]

2.

Ḥaşmet

[Terkib-i bend]

_____ ʿarż-ı ḥāldür

Feʿilatün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. [Ey veliyyü'n-niʿamum] şāh-ı şefāʿat-ger içün
   [Yaʿni] ṣultān-ı rüsül Ḥażret-i Peygamber içün

2. [Pāre-i] kebd-i ciger-güşe-i şāh-ı kevneyn
   [Cā]m-nūşān-ı şehādet ol iki server içün

3. [Ḥulle]-pūşān-ı tebāşir-i duḫūl-ı firdevs
   Tācdārān-ı ḫilāfet o muḳarrebler içün

---

(2)

Haşmet D., s. 85.

Başlık, sayfa yırtık olduğundan okunamaz hâldedir.

1. Sayfa yırtık olduğundan **a.g.e.**'den ekleme yapılmıştır.

Şiir, **a.e.**'de 72 beyittir. M.'de 1 beyit eksiktir. Eksik beyit aşağıdaki gibidir:

Şöyle pür-ḫūn-ı sirişk oldı ki bu dīdelerüm
Döndi ḳan şīşesine ʿaynı ile çeşmānum

2. Sayfa yırtık olduğundan **a.e.**'den ekleme yapılmıştır.
3. Sayfa yırtık olduğundan **a.e.**'den ekleme yapılmıştır.

4. Ḳurretü'l-ʿayn-ı cihān pertev-i ʿayn-ı aʿyān
Merdüm-i dīde-i ṣulṭān Sikenderler içün

5. Āteş-i fürḳat ile tābiş-i dūzaḫ-mānend
Her seḥer eyledügüm āh-ı şerer-perver içün

6. Ne ḳadar sıḳlet ise diñle benüm feryādum
Oldı āzürde-i eyyām dil-i nā-şādum

7. Ḥāliyā renciş-i hicrān-ıla bī-dermānum
El-meded sūziş-i ḥırmān-ıla āteşdānum

8. İtdi ḫūnābe-i çeşmüm o ḳadar cūşiş kim
Beñzedi pençe-i mercāna ṣıfat-ı müjgānum

9. Nice ḳan aġlamasun çeşm-i pür-ġam-ı dīde
Āteş-i hicr-i peder yaḳdı dili ṣultānum

10. İdemem dā'ire-i ṣabr u taḥammülde ḳarār
Çıksın evc-i felege velvele-i efġānum

---

4. sikenderler: sikender-fer D.
6. āzürde vü eyyām: āzürde-i eyyām: D.
8. itdi: etdi D. // ṣıfat-ı: ṣaf-ı D.
9. beyit **a.e.**'de 10. beyittir.

11. El-meded el-meded o āteş-i sūzān-ı firāḳ
İtdi [ṣaḥn-ı] dilümi dūzaḫ-ı pür-sūz-ı firāḳ

12. Āh devletlü vefāt-ı peder öldürdi beni
Felek açdı baña dervāze-i beytü'l-ḥazeni

13. Ber-ṭaraf rābıta-ı meyl-i vatan göñlümde
Şīve-i keşmekeş-i hicr-ile ḳırduḳ reseni

14. Olamam bir daḫı dem-sāz-ı hevā-yı ārām
Ḍarb-ı mıżrāb-ı ḳażā bozdı o perde düzeni
[2b]
15. Ḳalmadı dā'ire-i servet ü sāmān-ı peder
Niçe der-pīş-i taḫayyül ideyim ben vaṭanı

16. İlticā-yı emele ḳalmadı ṭāḳat dilde
Açamam nīk ü bed-i nuṭḳa muḥaṣṣal deheni

17. Āh idersem bu ḥarāretle felekler ṭutuşur
Ḳorkaram yirde beşer gökde melekler ṭutuşur

18. Ḫūn ile didelerüm ṭoldı efendim ṭoldı
Ṣararup gül gibi ruḫsāre-i şevḳum ṣoldı

14. gönlümde: gönlümden D. // hicriyle: hicr ile D.
17. nīk ü bed-i nutḳa: nīk ü bed nutḳa D.

19. Gül gibi açılamam bāġ-ı feraḥda ġayrı
Pençe-i dest-i ḳażā ġonca-i kāmum yoldı

20. Olmış-iken mey-i iḳbāl ile ser-mest-i ġurūr
Bu ḫumār ile bu ḫamyāzeye bāʿis n'oldı

21. Geldi bu dār-ı mücāzāt-ı cihāna çün dil
İtdügi var ise devletlü efendim buldı

22. İlticā eylemezem āḫara inşāʿallāh
Ġayrı bilmez bu göñül [lutfuña meʿlūf oldı]

23. Melceʾ-i çāre-resüm sensin efendim benüm
Tañrı'dan mültemesüm sensin efendim benüm

24. Bir zamān ṣıḥḥat-i cān-baḫşuña dil maẓhar idi
Murġ-ı dil ṭūṭī gibi kāmver-i sükker idi

25. Dergeh-i ʿāṭıfetüñ cilvegehüm olmış-iken
Gūyiyā Ḥaşmet'üñ ol bābda Dārā-der idi

---

20. olmış-iken: olmamışken D.
22. Sayfa yırtık olduğundan **a.e.**'den ekleme yapılmıştır.
23. benüm: sensin D.
24. ṣıḥḥat: ṣohbet D. // sükker: şekker D.
26. olmış-iken: olmışken D. // Ḥaşmet: Ḥaşmet'üñ D.

26. Yāl ü bālüm var idi sāye-i luṭfuñda senüñ
Şimdi tāb-ı elem-i hicr ile yaġum eridi

27. Ne zen-i dehre ne bintü'l-ʿinebe meyl itdüm
Ülfet [ü] ṣoḥbete ḥaṣr eyledügüm hep er idi

28. Yaʿnī cürmüm nedür ey kān-ı kerem hīç bilmem
Şöhret-i kāẕibemüz gerçi biraz bed-ter idi
[3a]

29. Şübhe yoḳ dilde budur mā-ḥaṣal-ı efkārum
Baña halkuñ naẓarı degdi ʿināyetkārum

30. Vāḳıʿā der[d]-i şemātet beni itdi sersem
Sizi taṣdīʿ iderem gūşına dem söyler isem

31. Jājḫānuñ añasın aġladur erbāb-ı ṣamem
Ben taḥammülde ḳuṣūr itmem er oġlı er isem

32. Sen hemān ṣaġ ol ʿināyetlü kerīmü'ş-şiyemüm
Ḥasmı isḳāt iderem ben de süḫan-perver isem

---

26. senüñ: benim D.
30. gūşına dem: gūş-zedim D. / söyler isem: söylersem D.
31. jāj-ḫanuñ: jāj-hāyın D. / añasın: anasın D.
32. süḫan-perver isem: süḫan-perversem D.

33. Ḫāk-i pāyine yüzüm sürmedür ancak ġarażum
Yaʿnī nā-merd olayım manṣıb u māl ister isem

34. Māye-i feyż-i neşāt-ı dil-i ġamnākümsüñ
Cāna minnet yolına rūḥ-ı revānı virsem

35. Bendeyem saña devletlü efendim bende
Kim ne söylerse baña ṣoñra olur şermende

36. Ḫānedānuñ şeref ü ʿizz ile maʿmūr olsun
Kec baḳanlar ḥarem ü devletüñe kūr olsun

37. Dürr-i zātuñ ṣadef ü māyesi olduḳları-çün
Cilvegāh-ı ebeveynüñ daḫı pür-nūr olsun

38. Ḥaḳ teʿālā seni tevfīḳa refīḳ itsün kim
Zīr-i sāyende cihān emn ile mesrūr olsun

39. Yoḳdur evṣāfını imlāya dilümde ḳudret
Süstī-i ṭabʿla bu mertebe maʿẕūr olsun

33. ister isem: istersem D.
35. bendeyem: bendeyem ben D.
Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
39. süsī-i tabʿla: süstī-i tabʿ ile D.

40. İttiḳāgāh-ı süḫan-perver iken dergeh-i şeh
Ne revā ben gibi bir ehl-i süḫan dūr olsun

41. Künc-i ġurbetde neden ḳaldum efendim böyle
Bildür aṣlını bana Allāh'ı severseñ söyle

42. Bilsem ʿarż-ı hünere bende liyāḳat yoḳ mı
Neşr-i āṯār-ı süḫan itmege ḳudret yoḳ mı

43. Yaʿnī bī-behre miyem maʿrifet ü dānişden
Yoḫsa erbāb-ı süḫan ṣafına raġbet yoḳ mı

44. Māniʿ-i luṭf u kerem ise maʿārif şimdi
Bizde de el gibi bir pāre ḥamāḳat yoḳ mı

[3b]

45. Cürm ü ʿiṣyānumuza gerçi nihāyet yoġ-ısa
Meslek-i Muṣṭafavī üzere şefāʿat yoḳ mı

46. Āsitān-ı şeh-i devrāna varılmaḳ güç ise
Bāri ṣaḥillere ʿazm itmege ruḫṣat yoḳ mı

41. neden: niçün D. / aṣlını: aṣlın D.
43. maʿrifet ü dānişden: maʿrifet-i dānişden D. // ṣafına: sınfına D.
46. āsitāne-i: āsitān-ı D.

47. Ḳaldı āḫir burada bende-i efgendeleri
Gitdi İslāmbol'a menfāda olan bendeleri

48. Gerçi eṭvār-ı siyehkār-ı ḫaṭāda ʿalemem
Līk şimdi nigeh-endūz-ı ẓuhūr-ı kerememm

49. ʿAfv-ı ṣulṭān-ı cihān bizleri güldürmez mi
Ḥaşyet-i cürmümle ben girye-künān-ı nedemem

50. Ṭavf-ı dergeh-i şehenşāha ḳıyām itdükçe
Gūyiyā maġfiret-i ṭāʾif-i beytü'l-ḥaremem

51. Tevbe-i meyde ş̲ebātum yoġ-ısa ṣulṭānum
Dem-be-dem nūş-ı ayaġ itmede s̲ābit-ḳademem

52. Bir ḳızıl işde yed-i maʿrifetüm yoḳ ancaḳ
Cürmü var ise bir cām ile bir ġonca-femüm

53. Sen de luṭf it Ḥaşmet-i pür-derd-i ġama
Söyle aḥvālümi ol pādişeh-i muḥtereme

---

49. cihān: zamān D. // cürmümle: cürm ile: D.
Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.
50. dergeh: dergāh: D. // maġrifet-i ṭāʿif-i beytü'l-ḥaremem: maġrifete ṭāʿif-i beytü'l-ḥaremem D.
52. cürmüm: cürmümüz D.
Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.
53. Sen de luṭf it Ḥaşmet-i pür-derd-i ġama: Sen de luṭf it kerem it Ḥaşmet-i pür-derd-i ġama D. // aḥvālümi: aḥvālini D.

54. Yaʿni ʿarża giricek ḥāl-i dili taḳrīr it
Bir bir iḫlāṣ-ı ubūdiyyetümi tefsīr it

55. Nice inkār olınur rütbe-i istiʿdādum
Şevket ü Ṣāʾib ü Ḥassān'a beni tanẓīr it

56. ʿAvn-i Bārī'yle ṣuʿūbetlü bir emre ḳullan
ʿUhdesinden gelemezsem o zamān taʿzīr it

57. Dönmeyem ḫāne-i virāneye luṭf eyle meded
Köhne beytü'l-ḥurde-i ḫāṭırumı taʿmīr it

58. İḳtiżāsına göre eyle efendim ḥareket
Ḫātır-ı pādişehe ünsiyet ise tezkīr it

[4a]

59. Bā-ḫuṣūṣ ehl-i süḫan himmete şāyān-ter olur
Anlara luṭf-ı şehinşāh-ı zamān ekser olur

60. İttiḫāẕ-ı şuʿarā pādişehe sünnetdür
Şāʿirān lāzıme-i dāʾire-i devletdür

Bu beytin ilk mısraının vezni bozuktur.

54. taḳrīr: taḥrīr D. // tefsīr: taḳrīr D.

57. virāneye: vīrānıma D. // beytü'l-ḥurde: beytü'l-ḥazen D.
Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.

58. ünsiyet: enseb D.
Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.

61. Pādişāhān-ı cihān nādire-i dāniş-ter olur
Şehryārāna süḫan vāṣıṭa-i şöhretdür

62. Ḫutbeveş kim oḳusa midḥat-ı ṣulṭān nedīm
ʿArş-ı aʿlāya çıḳa nāmı bu ne rifʿatdür

63. Şāʿirān olmasa bu ʿarṣageh-i ʿālemde
Nām u şān-ı küremā güm-şüde-i ġaybetdür

64. Herkesüñ kārı mı meddāḥ-ı şehenşāh olmaḳ
Vaṣf-ı ṣulṭāna sezā nāṭıka-yı Ḥaşmetʾdür

65. İʿtibār eyle şevketlü efendim ḳulına
Ben de ṣarf eyleyeyim naḳd-i ḫayāli yolına

66. Ḥażret-i Ḥaḳ anı manṣūr u muẓaffer itsin
ʿAdl ü dād ile cihād ile muʿammer itsin

67. Seyf ü tevfīḳ-[ẓafer ile] cihāngīr olsun
Ser-be-ser ʿarṣageh-i dehri musaḫḫar itsin

---

61. nādire-i dāniş-ter olur: nādiredānsız olmaz D.
Bu beytin ilk mısraının vezni bozuktur.
62. nedīm: ne dem: D.
65. eyle: eyleye D.
Bu beytin ilk mısraının vezni bozuktur.

68. Görmedük mis̲lini bu pādişeh-i devrānuñ
Ḥażret-i tevfīḳ-i Ḫüdā zātına yāver itsin

69. Zīver-i dest-i ẓafer ide Ḳızıl Elmaʾyı
Ḫūn-ı aʿdā ile bu ʿarżı muḫammer itsin

70. Biz de tārīh-i ḳaṣāʿid yapalım vaṣfında
Ol daḫī ḳullarını luṭfına maẓhar itsin

71. Yüzüñi yire ḳoyup eyle duʿāyı Ḥaşmet
Vire taḫtında Ḫüdā ol şehe yüz yıl müddet

3.

Fehīm

Terkīb-i Bend

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

I.

1. Ey nigāh-ı ġażabı mest-i mey-i naḫvet-i nāz
Ġamzesi sāḳī-i cām-ı ecel-i ehl-i niyāz

---

68. Ḥażret-i tevfīḳ-i Hüdā: Ḫıżr-i tevfīki Ḫüdā: D.
Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.

(3)

Fehîm-i Kadîm D., s.264-271.

Şiir, **a.g.e.**'de "terciʿ-i bend" olarak kayıtlıdır.

(I)

2. Ey fürūġ-ı ruḫ-ı ḫoy-gerdesi ḫūrşīd-güdāz
Ey lebi nādire gül-berg-i gül gülşen-i rāz

3. Korkaram rāzumı fāş ide o çeşm-i gammāz
[4b]
Āşinā oldı dile gamze-i peykāne-nevāz

4. Şeb-i hicr ü ġam-ı zülf ü dil-i sevdā-yı pürdāz
İḫtiyārī degül āh eyler isem dūr u dırāz

5. Āh idersem n'ola sevdan-[ı]la ṭolmış göñlüm
Ḫaberüm yoḳ ki senüñ ʿāşıkuñ olmış göñlüm

II.

1. Ḥüsnüñ evvel baḳışumda beni itdi meftūn
Eyledi sāḥir-i ḥüsnüñ baña biñ mekr ü füsūn

2. Zülfüñ itdi dili çün silsile-cünbān-ı cünūn
Āḫirü'l-emr bu sevdā ile oldum mecnūn

5. ḫaberüm: ḫaberüñ D.
(II)

3. Gördüm oldum elem ü hicrüñ ile zār u zebūn
Şerbet-i lutfuñla derd-i dilüm itdüñ efzūn

4. Ṭoldı tā derd-i maḥabbetle derūn u bīrūn
Başladuñ zehr-i sitemle dilümi itmege ḫūn

5. Rūy-ı dil gösterüp itdüñ beni çün dīvāne
Olduñ ey āhū-yı vaḥşī giderek bīgāne

III.

1. Bī-mürüvvet ne idi ʿarż-ı muḥabbet evvel
Ne idi eyledügüñ luṭf u mürüvvet evvel

2. Niye virdüñ dil-i neẕẕāreye ruḫṣat evvel
İtmek idi ġarażuñ çünki ferāġat evvel

3. Niçün itdüñ dil-i bīçāreye şefḳat evvel
Ne idi tā bu kadar germī-i ülfet evvel

---

3. gördüm: gördüñ D. / elem ü hicrüñ: elem-i ʿaşḳuñ D. // lutfuñla: luṭf ile: D.
Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.
4. dilümi: cigerüm D.
5. olduñ: oldum D.
(III)
2. neẕẕāreye: neẕẕāreye D. // itmek idi ġarażuñ çünki ferāġat evvel: niçün itdüñ dil-i bīçāreye şefḳat evvel D.
3. niçün itdüñ dil-i bīçāreye şefḳat evvel: itmek idi ġarażuñ çünki ferāġat evvel D.

4. Üns idi elde iken şānuña ʿādet evvel
Şāhbāzum yoḳ idi sende bu ʿādet evvel

5. ʿAfv kıl hüsnine küstāḫ nigāh itdüm ise
İḫtiyār elde degül girye ü āh itdüm ise

IV.

1. Gerçi sarḥoş-ı ʿaşkuñla şarāb itmez idüñ
Āteş-i cevriyle baġrumı kebāb itmez idüñ

2. Evvel ālüfteñe tā böyle ʿitāb itmez idüñ
Biñ suʾāl itse de bir tünd cevāb itmez idüñ

3. Luṭf iderdüñ ġazab-ālūde ḫitāb itmez idüñ
[5a]
Beni gördükçe ser-i rehde şitāb itmez idüñ

4. Çeşmümi āteş-i ḥasretle pür-āb itmez idüñ
Dil-i vīrānemi tekrār ḫarāb itmez idüñ

---

4. yoḳ: yoġ D.
(IV)
1. gerçi: gerçi ben D. // cevriyle: cevr ile D.
Bu beytin birinci mısrasının vezni bozuktur.
7. itse de: eylese D.
3. **a.g.e.**'de 4. beyittir.
4. **a.g.e.**'de 3. beyittir.

5. Şimdi ḳurbānuñ olam söyle nedür n'oldı sebeb
Āşinā-yı ezelīye bu teġāfül bu ġażab

V.

1. Mest-i şīrīre-baḫt telḥī-i güftār nedür
Luṭfuñ evvel ne idi şimdi bu āzār nedür

2. Pür-teġāfül nigeh-i nergis-i bīmār nedür
Ġonca-i gül gibi laʿlīn-i şeker-bār nedür

3. Beni gördükde şitāb-ıla o reftār nedür
Renciş-i bī-sebeb-i ġamze-i mekkār nedür

4. Sitem-i ġamze yeter çeşm-i cefākār nedür
Mübtelāña nedür ey şūḫ bu eṭvār nedür

5. Sitem itmekde neye kādir iseñ eyle bana
ʿĀşıkam ʿāşıkam ey şūḫ-ı cefākār sañā

5. teġāfül: tecāhül D.
(V)
1. mest-i şīrīre-baḫt: mest-i şīrīn-süḫanum D.
Bu beytin ilk mısrasının vezni bozuktur.
3. gördükde: gördükçe D. / şitāb-ıla: şitāb ile D.

VI.

1. Ḫōd-perestüm reviş-i dīnüñe ḳurbān olayım
   ʿĀşıḳ āyīnesisin āyīneñe ḳurbān olayım

2. Pīçiş-i ṭurre-i şebgīnüñe ḳurbān olayım
   Reşkden bister ü bālinüñe ḳurbān olayım

3. Çeşm-i aġyār-ı süḫan-çīnüñe ḳurbān olayım
   O kemān-ebrū-yı pür-çīnüñe kurbān olayım

4. Gül-i ḫande-leb-i şīrīnüñe ḳurbān olayım
   Nāvek-i ġamze-i pür-kīnüñe kurbān olayım

5. Sīneñi kīneden ey āyīne-ruḫ ṣāf eyle
   Öleyim mi ele mirʾāt alup inṣāf eyle

(VI)

1. ʿāşıḳ-āyīnesisin: ʿāşıḳ āyīnesi: D.
   Bu beytin ikinci mısrasının vezni bozuktur.
2. şebgīnüñe: müşgīnüñe D.
3. aġyār-ı: ʿayyār-ı D.
4. beytin ilk mısraı **a.g.e.**'de bulunmamaktadır. Beyit, **a.g.e.**'de aşağıdaki gibidir:

   Nāvek-i ġamze-i pür-kīnüñe ḳurbān olayım
   Zehr-ḫand-i leb-i şīrīnüñe ḳurbān olayım

VII.

1. Ḥüsnüñi görse eger Yūṣuf olur bende saña
   Ḫayli ʿuşşāk nice olmaya efgende saña

2. Ba'd-ezīn bendeyem ey şūḫ-ı cihān bende saña
   Böyledür ḳısmet-i ezel girye baña ḫande saña

3. ʿĀşık olur idüñ eger görse idüñ sen de saña
   [5b]
   Ḫande it aġlasa ḥālin dil-efgende saña

4. Bir naṣīḥat ider ʿāşık-ı şermende saña
   Ḳorḳaram yār olur aġyār-ı firībende saña

5. Gülşenüñ ḥüsnine maḥrem ola ey ġonca-i ḫār
   Derd-i ġayretle helāk ola Fehīm-i bīmār

(VII)

1. ḫayli: ḫayl-i D. // olmaya: olmasun D.

2. böyledir ḳısmet-i ezel girye baña ḫande saña: ba'd-ezin bendeyem ey şūḫ-ı cihān bende saña D. // ba'd-ezin bendeyem ey şūḫ-ı cihān bende saña: ʿāşıḳ olurduñ eger görse idüñ sen de saña D.

3. āşık olur idüñ eger görse idiñ sen de saña: Ḫande it aġlasa ḥālin dil-i nālende sañā D. // Ḫande it ağlasa ḥālin dil-efgende saña: Böyledür ḳısmet-i Ḥaḳ girye baña ḫande saña D. / dil-i efgende: dil-i nālende D.

Bu beytin ilk mısrasının vezni bozuktur.

4.

Ġazel-i Nedīm

Taḫmīs-i Pertev Efendi

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Cāmveş devr itmeden ayaġuma indi ṣızı
   Gördüñüz mi nice aldar ayıġı vü matizi
   Būs-ı laʿlüñ nuḳl içün vaʿd eyleyen īmānsızı
   Eyledi bir iki peymāneyle ser-gerdān bizi
   Āh o sahbā satıcı ʿakl alıcı kāfir ḳızı

2. Ḫaṭṭ-ı laʿli ġonca-i zībāya açdurmaz liḫāf
   Gerdeni ḳulḳuldan itmez mi ṣurāḥīyi muʿāf
   Lebleri yāḳūtdan rengīn disem olmaz ḫilāf
   Sīnesi destindeki peymāneden berrāḳ u sāf
   Ruḫları destindeki ṣahbā-yı terden ḳırmızı

3. Dün şarābuñ keyfi ben maḫmūra pek kār eylemiş
   Āh [o] keyfiyyet beni bī-neng ü bī-ʿār eylemiş
   Çünki hemşīreñ ḳızup vaʿdini inkār eylemiş

---

(4)

Mehmed Said Pertev D., s. 362-363.

Ediyon kritiğe dahil edilen divanda yanlış okumalar tespit edilmiştir.

1. gördüñüz mü nice aldar ayıġı vü matizi: çün şarāb-ı ʿaşḳuñ oldum ben de āḫir matizi D. // būs-ı laʿlüñ nuḳl içün vaʿd eyleyen īmānsızı: gördüñüz mi būs-ı laʿlin vaʿd iden īmānsızı D.

2. destindeki: destīdeki D.

a.g.e.'de 3. benddir.

Germ olup oġluñ bize bir būse iḳrār eylemiş
Dün ḳızuñ da çignedi ey pīr-i mey o saḳızı

4. Şevḳ-i bī-dāġum nihān aʿdā-yı āhen-dil de nerm
Baḫt yāver [dem] müsāʿid neşʾe seng-endāz-ı şerm
Ḥāşılı ḥammām-ı vuṣlat āteş-i aşkuñla germ
Ḫāne tenhā elde ṣahbā kelle germ ü yār nerm
Āh ey ṣabr u taḥammül baʿd-ezīn yā hū sizi

5. Çünki baḥs-i ʿaşkda Pertev de aḳrānuñ gibi
Bir suʾāl itse n'olur vaḳtinde yārānuñ gibi
Şol bezm kāfir midür ketm itme īmānuñ gibi
Var mıdur bilmem Nedīmā bir daḫı anuñ gibi
Dīn ü dil ḥaşmı riyā cellād[ı] taḳvā ḥırsızı

3. çünki hemşireñ ḳızup: çün ḳızup hem-şīresi D. // o: bu D.
a.g.e.'de 2. benddir.
4. şevk-i bī-dāġım nihān aʿdā-yı āhen-dil de nerm: eyledi ḥāṣıl bāġ-ı sīnem içre germ D. // ḥāşılı ḥamām-ı vuṣlat āteş-i aşkuñla germ: meclis-i ülfet de tāb-ı āteş-i ʿaşḳumla germ D.
Bu bendin dördüncü mısrasının vezni bozuktur.
5. şol bezm kāfir midür: bu o kāfir olmasun D.

[6a]

5.

Ġazel-i Nahīfī

Taḫmīs-i Ẕekāyī

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Benem zülfüñ ġamıyla ʿāşık-ı bī-ṭāḳatüñ cānā
Velī Mecnūn'uyam hicrüñle deşt-i mihnetüñ cānā
Ġıdā-yı rūḥum olmış ḫāk-i pāy-i devletüñ cānā
Beni ḫāk itse de derd ü belā-yı firḳatüñ cānā
Giyāh-ı kabrüm eyler ārzū-yı vuṣlatuñ cānā

2. Ġam-ı ʿaşkuñla göñlüm mübtelā-yı miḥnet olmaġla
Şeb-i hicrānda cismüm derd [i]le bī-rāḥat olmaġla
Ḫabāb-ı dīde-i eşk-efşān mevc-i ḥasret olmaġla
Sipihr-i sīne-i encüm-rīz dāġ-ı fürḳat olmaġla
Gider mi dīdeden hīç naḳş-ı mihr-i ṭalʿatüñ cānā

3. Senüñ bu ḥüsn-ile müştāḳ-ı mihr-i ṭalʿatüñ ʿālem
Dil-i bīmāreler ṭalʿat-fezā-yı ġamda pür mātem
Cihānda kimdür ey şāhum viṣālüñ bezmine maḥrem
Kimüñ āyīne-i feyż-intimā-yı ṭabʿısın bilmem
ʿAceb şimdi kim oldı rāzdār-ı ṣoḥbetüñ cānā

(5)
Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

4. Olurken sāye-i zülfüñde āsūde-dil-i vuṣlat
Beni ṣaḥrā-yı ġamda iftirāḳuñ ḳıldı bī-ṭāḳat
Bu vādī-i melāmetde kimüñle itsem ünsiyet
Baña zindān olur güyā bu vaḥşethāne-i ġurbet
Gelince ḫāṭıra nā-şād ẕevḳ-ı vuṣlatuñ cānā

5. ʿİẕāruñ bezm-i meyde nev-şüküfte verd-i aḥmerdür
Şarāb-ı cām-ı laʿlüñ sevdügüm mānend-i kevserdür
Ḫumār-ı hicr-ile ammā göñül ġayet mükedderdür
Zamān-ı ḥaşre dek ser-germ-i şevḳ olmam muḳarrerdür
Olursam bir daḫı hem-cām-ı bezm-i ʿişretüñ cānā

6. Beni maġmūm iderdüñ gerçi vaʿż-ı nā-sezāyuñdan
Velī dūr eylemezdüñ menzil-i ḫūrşīd-i cāyuñdan
Hezār dil cüdā olduḳda gelmez o sarāyuñdan
Hevā-yı ʿaşk-ıla mehcūr olalı hāk-i pāyuñdan
Cefā-yı miḥneti kār itdi cāna ġurbetüñ cānā
[6b]
7. ʿAceb mi kākülüñ fikriyle dīvāne-meẕāḳ olsam
Ġarīb ellerde ʿaşkuñla şehīd-i iftirāḳ olsam
Ẕekāyī gibi ben de mest-i ṣahbā-yı firāḳ olsam
Naḫīfíveş n'ola ser-germ-i cām-ı iştiyāḳ olsam
Beni bī-ṣabr u ārām itdi derd-i ḥasretüñ cānā

6.

Ġazel-i Nābī

Taḫmīs-i Behçet

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Bir būy alamaz bād-ı ṣabā yāseminümden
   Ümīd-i şemīm itse de müşk-i Ḫoten'ümden
   Naḫl aḫẕ-ı ḫırām eyleyemez nārvenümden
   Gülçīn olamaz dest-i temāşā çemenümden
   Leb-beste-i nāzum söz alınmaz dehenümden

2. Āṣār-ı muḥabbetle velī oldı cihān hest
   Erbāb-ı dilüñ ḳılsa sirişkini n'ola pest
   ʿAşk ile Züleyḫā gibi ḫalḳ olsa da sermest
   Ol Yūsuf-ı hüsnüm ne kadar olsa da tīr-dest
   Bū-düzd olamaz bād-ı ṣabā pirehenümden

3. Fitrāk-i ḫaṭum dillerde dām ideli ḥallāḳ
   Ez-cümle rehā bulmadı hīç ṭāʾir-i āfāḳ
   Gīsūlaruma beste iken gerçi bu nüh ṭāḳ
   Mümkin mi ḫam-ı zülfüme bend olmaya ʿuşşāḳ
   Āhū-yı sabā reste degülken resenümden

(6)
Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

4. Her şūḥ-ı cefā-pīşe olup şekl-i Nerīmān
Naḥvetle birer nīze de olsa ṣaff-ı müjgān
Üftādelerüñ eyleseler ḫāk ile yeksān
ʿUşşāḳ helāk eylemege ḥançer-i ḥūbān
Furṣat mı bulur ġamze-i ḫāṭır-şikenümden

5. Behçet ḳalemüñ feyż-i leṭāfetle pür olsun
Bāġ-ı süḥanuñ müsmire-i naẓm ile ṭolsun
Sür eblaḳ-ı tabʿuñ bu vādīde yorulsun
Dilber deheninden bu nev-āyīn ġazel olsun
Nābī yine yārāna hediyye süḫanumdan
[7a]

7.

Ġazel-i Ẕekāyī

Taḫmīs-i Resīmā

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Dimāġ-ı cāna bu ṣanma ki gülden yāsemendendür
Fiġān-ı āh-ı bülbül neşve-i zīb-i çemendendür
Degül vābeste-i fikret ne sendendür ne bendendür
Nesīm-i bāġ-ı cennet cāna bir ġonca dehendendür
Dile būy-ı viṣāl ol şāhid-i gül-pīrehendendür

(7)
Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

2. Belī ālūde-meşrebdür ḥabāb-ı gözde ʿāşıḳlar
Felātun-ı ʿaṣrdur nükte-senc-i sözde ʿāşıḳlar
Ḳılar zārı gerek şebde gerek gündüzde ʿāşıḳlar
Cemāl-i yāri seyrān eylemiş her yüzde ʿāşıḳlar
Baña nūr-ı tecellī dāʾimā vech-i ḥüsnindendür

3. Nigāh-ı ġamze-i fettāna dūş olduḳça serkeşler
İder perverde-i sırr-ı rubūbiyyet işin işler
Nedür bu ʿilm-i taḳlīdī nedendür bu keş-ā-keşler
Firāḳ-ı yār ile her dem yanar ḳalbümde ʿāteşler
Sanarsuñ dūd-ı āhum gūşe-i beytü'l-ḥazendendür

4. Viṣāl-i tābiş [ü] tār ile sīnem dāġ dāġ ancaḳ
N'ola olsa ser-i kūyuñda bir āha mesāġ ancaḳ
Hemān olsun o şāhum mesned-i rifʿatde ṣaġ ancaḳ
Seyāḥat-i ʿāleminde baña her taġ üstü bāġ ancaḳ
Bu ġurbet elde bī-zār olduġum ḫubbu'l-vaṭandandur

5. İderse yüzini ʿāşıḳ der-i maʿşūḳa fersūde
Olur bī-vāṣıṭa elbet rübūde feyż-i maʿbūda
Ne deñlü olsa da cürm ü ḫatāyla evvel ālūde
Göñül vāṣıl olur elbetde bir gün şāh-ı maḳsūda
Bize zīr-i delālet rāh-ı Mevlā'yı bilendendür

6. Bu bezmüñ gerdişinden olma ġāfil ol teʾemülde
Resīmā niçeler ḳaldı bu ʿaşk-ıla taḥayyülde
Olur nā-şüste diller neşve-i Ḥaḳda taʿallülde
Derūnın ṣāf iden āsūde-ṭavr künc-i tevekkülde
Ẕekāyīʾye ʿināyetler cenāb-ı zü'l-minendendür
[7b]

8.

Nābī

[Ġazel]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Ruḫ-ı zībāsını vaṣf eyler isem şemʿ utanur
Ḳad-i bālāsını yād eyler isem söz uzanur

2. Safvet-i sīne-i sīmīn[üñ] idersem taḳrīr
Miʿdesi āb-ı ḥayātuñ ḥasedinden bulanur

3. Çarḫ kec-revlügi terk itdi disem kim diñler
Dilberān meyl-i vefā itdi disem kim inanur

4. Dil-şikenliklerini muḥtesibüñ naḳl itsem
Ḳorkusından ḫum-ı ser-beste-i mey ḳan ḳaşanur

(8)
Nâbî D., s. 444-445.
2. miʿdesi: maʿdesi D.

5. Gird-i lebde ḫaṭ-ı nev-ḫīzini taḳrīr itsem
Ḫāmenüñ lezzet-i taḥrīrinden aġzı ṣulanur

6. Nev-bahār-ı ruḫ[ı] teraḳḳī buldukça o gülüñ
Şerm-[i]le mihr-i cihān-tāb uzakdan ṭolanur

7. Hʿābda būsesin almaḳ nice mümkin zīrā
Būsenüñ sāyesi ruḫsārına düşse uyanur

8. Ḳalmaz ebrūda girih terk-i ʿitāb eylese yār
Resmdür ceng ḫitāmında kemānlar yaṣanur

9. O ḳadar nāzik ü nerm iken o şūḫuñ bedeni
Bu ḳadar sūz u niyāza ne ʿaceb pek ṭayanur

10. Ehl-i ʿaşḳ olmaġ-[ı]la ṭaʿbları sāzlaruñ
Biri āġāz idicek cümlesi birden boşanur

11. Her ne bu sāʿat-i mīnā-yı cihānda var ise
Diḳḳat itseñ bir ucı gerdiş-i çarḫa ṭayanur

5. taḥrīrinden: taḥrīrden D.
6. teraḳḳī buldukça o gülüñ: buldukça teraḳḳī o gülün D.
Bu beytin ilk mısrasının vezni bozuktur.
10. āgāz: āvāz D.

12. Her biri cismden ʿārī vü nidā-beste iken
ʿİlm-i maʿnāyı hemen gördügi sāʿatde ṭanur

13. Ṭıfl-tabʿ olmadadur pīr-i felek gitdükçe
Tāze bāzīçeye tīz māʾil olur tīz uṣanur

14. Çoḳ fedā eylese ʿuşşāḳı[nı] ol şūḫ n'ola
Anda ol ḥüsn ki var ʿāşıḳını tīz ḳazanur

15. Ney nefes şevḳı ile dāʾire-i ʿālemde
Ḳuşaġın künc-i ʿademde nice yirden ḳuşanur
[8a]

16. Lebi bī-ḫande ḳalur ḫaṭṭı gelen ḫūbānuñ
Bir sarāyuñ gidicek devleti bābı ḳapanur

17. Beytler yapmadadur ṭavr-ı ḳalem ey Nābī
Bu fenā ṣafḥasını cāy-i iḳāmet mi ṣanur

---

12. her biri cismden: cismden her biri D. / nidā-beste: ne dānişte D.
a.g.e.'de 14. beyittir.
13. **a.g.e.**'de 12. beyittir.
14. **a.g.e.**'de 15. beyittir.
15. künc-i ʿademde: künc-i ʿademden M.
a.g.e.'de 16. beyittir.
16. **a.g.e**'de 13. beyittir.
17. yapmadadur ṭavr-ı ḳalem: yapmada miʿmār-ı ḳalem D.

9.

Nābī

[Ġazel]

Mefāʿīlün Feʿilātün Mefāʿīün Feʿilün

1. Çerāġa ṣarf eyle nefes yandurıncaya dek
   Viṣāle eyleme ibrām utandurıncaya dek

2. Olınca ḫ̲ʷābda nāʾil viṣāl-i cānāna
   Piyāle-i mey-i ümmīdi ḳandurıncaya dek

3. Bulınca nev-hevesān-ı zamāne bir sāʿat
   Ne pīç [ü] tāba düşer dolandurıncaya dek

4. Ṣudūr-ı luṭf ne mümkin zamāne ḫ̲alḳında
   Meger ki idesin ibrām uṣandurıncaya dek

---

(9)

Nâbî D., s. 686-687.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 16 beyittir. M.'de bir beyit eksiktir. Eksik beyit aşağıdaki gibidir:

Bu bezm içinde kime virdi sāḳī-i devrān
Piyāle-i mey-i ümmīdi ḳandurıncaya dek

1. ṣarf eyle nefes: ṣarf-ı nefes eyle D.
   Bu mısranın vezni bozuktur.

5. Kümeyt-i ṣāġarı sürme ʿarsa-i ḫarabāta
ʿAraḳ-çekānlıḳ-[ı]la ḳan ḳaşandurıncaya dek

6. Hezār lücce-i ġama ġavtaḫʿār olur fuḳarā
Kenār-ı nānını biraz da bandurıncaya dek

7. Ne çārmīḥa çekerler o nātüvān hedefi
Zebān-ı nāvek-i tīre dayandurıncaya dek

8. Hezār kīse nuḳūd-ı sirişk olındı telef
O şūḫa māye-i naḫvet ḳazandurıncaya dek

9. Ḥayāl-i diḳḳat ile çeşmesār-ı maʿnāyı
Ḳarışdurur nice nādān bulandurıncaya dek

10. Bu ʿarżda çalışur nice rāʾiż-i nā-ehl
Elinden esb-i murādı boşandurıncaya dek

---

5. sürme: sür D.
Bu beytin birinci mısrasının vezni bozuktur.
a.g.e.'de 12. beyittir.
6. lücce-i ġama: baḥr-ı ġama D. // biraz da: bir zāda D.
a.g.e.'de 13. beyittir.
7. **a.g.e.**'de 14. beyittir.
8. olındı: oldı D.
9. **a.g.e.**'de 6. beyittir.
10. ʿarżda: ʿarṣada D.
a.g.e.'de 7. beyittir.

11. Öpüp kitāb-ı ruḫuñ eyledüm hezār ḳasem
O şāha ṣıdḳ-ı derūnum inandurıncaya dek

12. Sipihr-i pīri cevr itdi hezār kefş-i helāk
O māhı hāle-i bezme dadandurıncaya dek

13. Gürisne ḳalmaġa muḥtāc bāz-ı nefs-i ḫabīs
Şikār-ı ʿālem[i] ḳudse yarandurıncaya dek

[8b]

14. Dü desti şerḥa vü daġ ile bir kemer-bend it
Miyānına o perīnüñ ḳuşandurıncaya dek

15. Çalışd[ı] bu ġazel-i āb-dāra ey Nābī
Dehān-ı ḫāme-i ḫuşkı ṣulandurıncaya dek

---

11. şāha: şūha: D.
a.g.e'de 8. beyittir.
12. sipihr-i pīri: sipihr-i pīr D. / helāk: hilāl: D.
Bu mısranın vezni bozuktur.
a.g.e.'de 9. beyittir.

13. **a.g.e.**'de 10. beyittir.
14. **a.g.e.**'de 11. beyittir.
15. ābdāra: ābdār D.

10.

Nābī

[Ġazel]

Mefāʿīlün Feʿilātün Mefāʿīlün Feʿilün

1. Gönülde dāġ-ı muḥabbet ġıdā bozundusıdur
   O āh ü vāh-ı taʿalluḳ hevā bozundusıdur

2. Bulınsa tāzece taʿbīr bezm-i sāza sezā
   Lisān-ı köhnede āteş şitā bozundusıdur

3. Faḳīr mūra olur ḳayd-ı bāl ʿayn-ı belā
   Verāġ-ı nāf-ı demīden fenā bozundusıdur (?)

4. ʿAceb mi feṭḥ-[i]le Āṣaf bulursa reng-i ṣafā
   Ki zāġ-ı tīġ-ı şecāʿat ġazā bozundusıdur

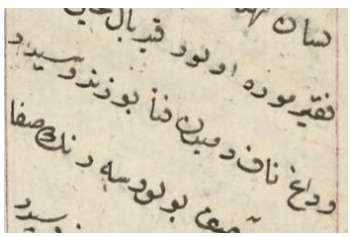
(10)

Nâbî D., s. 504.

2. taʿbīr-i bezm-i sāza: taʿbīr-i nerm-sāza: sādece mażmūn-ı D.

3. verāġ-ı nāf-ı demīden: vedāʿı nāf-ı zemīnden D.

Bu beytin ikinci mısraı aşağıdaki gibidir:

5. ʿİbādet[in]den ider ehl-i zāhid ecr-i recā
Ki kārbānı kaşanuñ kirā bozundusıdur

6. Nemā numūne-i emn olduġı dıraḫta sezā
Ki ʿarż-ı perveriş itmek rıżā bozundusıdur

7. Nüzūl-i ism-i müsemmā delīldür pergāre kim
O māh-ı evc-i leṭāfet hümā bozundusıdur

8. Ufuḳ ḳafāda nümāyān teḳābül üzre iken
Zamāne yāri anuñçün riyā bozundusıdur

9. Egerçi andan olur Nābiyā nevā-yı ümmīd
Velīk rāh-ı muḥabbet rehā bozundusıdur

5. ehl-i zāhid ehl-i zühd D. // ki kārbānı kaşanuñ: ki kārı bār-keşānuñ D.
6. **a.g.e.**'de 7. beyittir.
7. nüzūl-i ism-i müsemmā delīldür pergāre kim: nüzūl-i ism semādan delīdür buña kim D. Bu beytin birinci mısrasının vezni bozuktur.
9. andan: Van'dan D. // muḥabbet: haḳīḳat D. / rehā: ruhā D.

11.

Nābī

[Ġazel]

Mefāʿīlün Feʿilātün Mefāʿīlün Feʿilün

1. Gönülde dāʿiye-i māl emel bozundusıdur
   Nümūd-ı silk-i ḳanāʿat kesel bozundusıdur

2. Cihānı gerdiş ider ḫayliden bu köhne ḳabā
   Sipihre tesmiye-i Zāl ezel bozundusıdur

---

(11)
Nâbî D., s.513.
Bu şiir, **a.g.e.**'de 10 beyittir. M.'de 6 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir.

Gören bilür şekerüñ gülden olduġun ḥāṣıl
Ki ḥulv-i sufre-i ʿālem vaḥal bozundusıdur

Cefā-yı ʿāleme ṣabr it ṣafā murāduñ ise
Ki lesʿ-i ḥayye-i şöhret ʿasel bozundusıdur

Taʿaffünātını yād eyle beyża vü ferḫuñ
Piliç leẕīẕdür ammā çepel bozundusıdur

Kitāblarla medārisde baḥs ider ṭullāb
Kitāb cildi anuñçün cedel bozundusıdur

ʿAmel o kārgehüñ kemterīn ḳurāżasıdur
Metāʿ-ı ʿilme dinilmez ʿamel bozundusıdur

Münāsebetledür evżāʿ-ı tesmite Nābī
Luġaz hele ḳatī vāzıḥ ġazel bozundusıdur

3. ʿAceb mi mevt-i irādīye düşse ehl-i sülūk
Cilā-yı āyīne-i ruḥ ecel bozundusıdur

4. Rüsūm-ı āmed ü reft üzredür niẓām-ı cihān
Siyāḳ-ı resm-i beled hep bedel bozundusıdur
[9a]

12.

Gazel-i Şāhin Giray

[Ġazel]

Müfteʿilün Fāʿilün Müfteʿilün Fāʿilün

1. Yār gelüp ʿāşıḳuñ menzili ḳılsa cāy
İtmeye mi gün yüzi dīdeleri rūşenāy

2. Yayup o kākülleri gün yüze ḳılduñ niḳāb
Menzil-i ʿaḳrebde ya münḥasif olmışdur ay

3. Yanaşup ol [māha] ya ḫançer-i ser-tīzini
Eylese aġyārınuñ sīnesini hemçü nāy

---

3. ruḥ: rūḥ D.
4. ʿālem: cihān: D.
(12)
Özer Şenödeyici, **a.g.e.** s. 171-172.
3. eylese: eylesem **a.e.**

4. Yār delerse eger sīnemüzi ḳāʾilüz
Tek bizi ol meh-liḳā luṭfına ḳılsa sezāy

5. Yan virüp ol meh-liḳā ḳaçma bu ġam-hʿāreden
Āteş-i hicrān-ile yanmaġa görme revāy

6. Ya semender gibi yanmaġa ṭālib mi var
ʿArż u merām it eger diler ise ol hümāy

7. Yāver olursa eger luṭf-ı Ḫüdā bir ḳula
Bir pula muḥtāc iken dehre olur pādişāy

8. Ya meh-i raḫşende mı dehre ziyā-baḫş ola
Ṭalʿat-i rūyuñ mıdur ʿāleme viren cilāy

9. Yaş düşüp dīdeden rūyuñ ider ārzū
Ḳudret ile gün yüzüñ olmada şebnem-rübāy

10. Ya lec idüp müddeʿī gün yüzüñ inkār ider
Eyler idi ol ġabī ʿāḳil ise zerre rāy

---

6. ṭālib mi var: ṭalibligim **a.e.** // ʿarż u merām it: ey ḳalem ʿarz et **a.e.**
Bu beytin birinci mısrasının vezni bozuktur.
9. şebnem-rübāy: şeb-nem-resāy **a.e.**
10. idüp: eder **a.e.**

11. Yap reh-i tecrīdde de ʿāḳil iseñ bir ribāṭ
Ḳāfile-i ehl-i ʿaşḳ itmede ḳarbān-serāy

12. Yāre idüp ehl-i ʿaşḳ ṭurmayup ʿarż-ı hüner
Nevbet-i ʿarz-ı hüner sende mi Şāhin Girāy
[9b]

13. Yār-ı ser-efrāz-ı men sende o göz [ü] ḳaş ki var
Ḳatli içün ʿāşıḳuñ ya ne gerek ok u yay

13.

Rāġıb

[Ġazel]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Yaṭur medhūş ol āfet tāb-ı müjgānuñ şarāb almış
Gözinde ḳalmamış sāmān-ı fitne düzd-i ḫ̬ʷāb almış

---

11. ḳāfile-i ehl-i ʿaşḳa itmede: ḳāfile-i ehl-i ʿaşḳ eyleye **a.e.**
12. idüp: eder **a.e.**
13. ser-efrāz-ı: ser-firāz-ı **a.e.**
(13)
Koca Râgıb Paşa D., 122-123.
Bu şiir, **a.g.e.**'de 9 beyittir. M.'de bir beyit eksiktir. Eksik beyit aşağıdaki gibidir:

Hüveydā çeşm-i giryānımda baḳsan her ne cānibden
Ḫayālüñdür o serkeş serv kim etrāfın āb almış

1. müjgānuñ: müjgānun D.

2. Çerāġān oldı gülşen şuʿle-i āġāz-ı bülbülden
Dehān-ı ġoncadan der-hᵛāb iken būy-ı gül-āb almış

4. Baḳan maḥbūblar şermendelerdür kendü ʿaksinden
Ruḫuñdan ol ḳadar āyīneler reng-i hicāb almış

5. Dimiş bīçārelikdür çāre-i ʿaşḳ ol ṭabīb-i nāz
Marīż-i bister-i ḥasret bugün şāfī cevāb almış

6. Ḫarāb erkān-ı hüsni līk ber-pā ṭāḳ-ı ebrūsı
ʿAceb miḥrāb imiş feyż-i duʿā-yı müstecāb almış

7. Yed-i beyżā-yı iʿcāza ʿaceb mi pençe-tāb olsa
Fürūġ-ı sāʿidinden pençe-i ḫūrşīd tāb almış

8. Ḳumāş-ı rūy-ı dest-i vuṣlata ḫᵛāhān iken Rāġıb
Varup çīn-i cebīnüñden metāʿ-ı pīç ü tāb almış

2. āġāz-ı: āvāz-ı D.

14.

Tanẓīr-i ʿİzzet

[Ġazel]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Ḳızarmış tāb-ı meyde reng-i ruḫsāruñ ḥicāb almış
   Anuñçün rūyına gīsū-yı müşkīnüñ niḳāb almış

2. Gül-i sad-bergveş ol ġonca-i ġam olduḳda üşküfte
   Gümüş inbiḳdur[ur] çāh-ı zeneḫdānı gülāb almış

3. Hilāl itmiş vücūdın māh-ı nev-ebrūsı reşkinden
   Fürūġ-ı pertev-i ʿaksi cemālüñ āfitāb almış

4. Emīn olmaz Nerīmān olsa da şemşīr-i ġamzenden
   Esīrüñ kilk-i cellāda ḫuşkumdan cevāb almış

5. Ṣabā o çeşm-i āhūnuñ açarken çīn-i gīsūsın
   Şemīm-i zülfinüñ bir şemmesini müşknāb almış

---

(14)

Sivaslı İzzet Osman D., s. 205-206.

4. nerīmān: nerīḥāñ D. // esīrüñ kilk-i cellāda ḫuşkumdan cevāb almış: esīr kākülüñ cellāda çeşminden cevāb almış D.

5. o: ol D. // zülfünüñ: zülfüñ D.

6. Gerek seyf ü ḳalemden bil gerek ʿirfān u dānişden
Cihānı zīr-i deste Rāġıb-ı ʿālī-cenāb almış

7. Ne mümkin peyrev olmak ʿİzzetā böyle süḫandāna
Zülāl-i feyż-i Ḥaḳdan nāvdān-ı tabʿı āb almış
[10a]

15.

ʿİzzet

[Ġazel]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Ḥükm-i taḳdīrde huşyār ile ʿāḳil birdür
Ḳısmet-i rūz-ı ezel ʿālim ü cāhil birdür

2. Sūḳ-ı tevfīḳde endāze vü mīzān olmaz
Feyż-i Mevlā'ya göre nākış u kāmil birdür

3. Māniʿ-i devlet olur ādeme ifrāṭ-ı ẕekā
Cāh-ı iḳbālde hemān mecnūn ile ʿāḳil birdür

---

6. cihānı: cihān D.
7. nāvdān-ı: nā virān D.
(15)
Sivaslı İzzet Osman D., s. 173-174.
1. hüḳm-i taḳdīrde: hükm-ü teḳdīrde D.
3. Gazelin üçüncü beyti **a.g.e.**'de bulunmamaktadır.

4. Ḥaḳḳa teslīm olagör saʿy-ile olmaz devlet
Olsa tevfīk-ı Ḫüdā muḳdim ü kāhil birdür

5. Bir olur ʿadl-i ilāhīde Süleymān ile mūr
Dergeh-i Ḥaḳḳ'da hemān şāh ile sāʾil birdür

6. Ḳuvvet-i ṭaliʿe baḳ isteme sen istiʿdād
Manṣıb-ı devlete nā-ḳābil ü ḳābil birdür

7. Vāṣıl-ı nezd-i Ḫüdā eyleyemez kīl ile ḳāl
Künc-i vaḥdetde hemān sākit ü ḳāʾil birdür

8. Yine erbābı bilür ehl-i kemālüñ ḳudretin
Bezm-i cühhālde Ḥasān ile Bāḳıl birdür

9. ʿİzzetā raḥmet-i Ḥaḳḳ nīk ü bede yeksāndur
Yaġsa bārān-ı kerem baḥr ile sāḥil birdür

---

4. muḳdim: muḳaddem D.
a.e.'de 3. beyittir.
5. dergeh-i Ḥaḳḳ'da hemān: der ki ḥaḳḳa hemān-ı D.
a.e.'de 4. beyittir.
6. isteme sen istiʿdād: istemez istiʿdādı D.
a.e.'de 5. beyittir.
7. eyleyemez: eylemez D. / künc-i: genc-i D.
a.e.'de 6. beyittir.
8. bezm-i cühhālde Ḥasān ile Bākıl: bezm-i cihānda süḥbān ile bākıl D.
a.e.'de 7. beyittir.
9. nīk ü bede yeksāndur: nīk vebde-i yeksānıdır D. / kerem: kerem ü D.
a.e.'de 8. beyittir.

16.

Ḥasīb

[Ġazel]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Libās-ı sebzler giy ey perī-peyker meleklik yap
   Cihānda hüsn-i ġılmān-ı behişte müştereklik yap

2. Ḫırām-ı nāzdan tāvus-ı naḫvet olduġın bildük
   Nihālüm cünbiş eyle raḳṣa gir reftār-ı keklik yap

3. Ser-ā-ser şerḥa vü zaḥm-ıla naḳş-ı tāzedür sīnem
   Efendim al ḳumāş-ı nev-zuhūrundan döşeklik yap

4. Saña kālā-yı cān [u] cismi pāy-endāz ider ʿāşıḳ
   Yelek kes nīm-ten biç fermene kesdür eteklik yap

5. N'ider ṣahbā-yı rindān olmasa saḳī-i sükker-leb
   Şikest it cām-ı bezmi nuḳle-i ṣüfre nemeklik yap

---

(16)

Hayrabolulu Hasîb D., s. 98-99.

1. ġılmān-ı behişte: ġılmān u behişte D.
2. nihālüm: teẕervüm D.
3. kumaş-ı nev-ẓuhūrundan: kumaşı nev-ẓuhūrīdür D.
4. ʿāşıḳ: ʿuşşāḳ D.
5. nuḳle-i ṣüfre: ṣüfre-i nuḳle D.

6. Cenāb-ı Fennī-i ṣāḥib-zemīne āzmāyişdür
Bu tanẓīri Ḥasībā gül gibi ʿarż eylemeklik yap

[10b]

17.

Sāmī

[Ġazel]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Rūşen olmaz dil ḫayāl-i çeşm-i ḫūn-āşāmsuz
Şuʿle-i bezm olmaz çerāġum revġān-ı bādāmsuz

2. Sīnede sūziş gerek çirk-i güneh pāk olmaġa
Eylemez sābūn-ı istiġfār eser ḥammāmsuz

3. Ḫᵛābgāhıdur sevād-ı çeşm-i āhū-yı Ḫoten
Ki oldı dil fikr-i nigāh-ı yārda ārāmsuz

4. Gül-feşānı neşve mestī-i şarāb-ı telḫdür
Bī-nemekdür ḫande-i laʿl-i lebi düşnāmsuz

---

(17)

Arpaemînîzâde Mustafâ Sâmî Divânı, s. 326.

1. şuʿle-i bezm: şuʿle-rīz: D.
Bu beytin birinci mısrasının vezni bozuktur.
3. ki oldı k'oldı: D. / yārda: yār ile D.
4. gül-feşāmı: gül-feşānı D.

5. Çün nesīm-i āh [olur] Sāmī şerer-ḫīz-i derūn
Gelse bād-ı ṣubḥ-dem būy-ı gül[i] peyġāmsuz

18.

Rāşid

[Ġazel]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ḫāṭırum bulmaz güşāyiş bāde-i gül-fāmsuz
Rūşen olmaz külbe-i tabʿum benüm hīç cāmsuz

2. Maʿnī-yī rengīn medār-ı iʿtibār-ı lafẓdur
Raġbete olmaz sezā ḳışr-ı tehī bādāmsuz

3. Ḫırḳa-i tecrīdsüz ẕevḳ-i kanāʿat isteyen
Ārzū-mend-i ṭavāf-ı Ḳaʿbe'dür iḥrāmsuz

4. ʿĀşıḳ-ülfet tāzenüñ taḥṣīli tedbīr istemez
Murġ-ı dest-āmūzı ṣayd itmek ḳolaydur dāmsuz

(18)

Vakʿanüvis Râşid Efendi D., s. 287.

1. külbe-i taʿbum benüm hīç: külbe-i tārīk-i ṭabʿum D.

4. tāzenüñ: dil-berüñ D.

5. Ḳudret-i kesb-i meʿānī olmamaġla Rāşidā
Merdüm-i tek-deste beñzer sāde lafẓ īhāmsuz

19.

Kāmī

[Ġazel]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Āb içün keşmekeşi var yine girdāblaruñ
Daḫı çoḳ su götürür gerdişi dolāblaruñ

2. Ebruvān üzre görinsün ḳo siyeh perçemler
Ḳaʿbe pūşīdesidür zīveri miḫrāblaruñ

---

5. tek-deste: yek-deste D.
Beyit **a.g.e.**'de aşağıdaki gibidir:

Rāşid iḳdām eylemez yāre ṭalebkārān-ı vaṣl
Olmasa düşvār taḥṣīl-i merām ibrāmsuz

(19)
Kâmî D., s.234.
Bu şiir, **a.g.e.**'de 9 beyittir. M.'de 2 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Ḫalk biñ cān ile olurdı ḫarīdār-ı ḳubūr
Maḫreci dār-ı selām olsa bu serd-āblaruñ

Rüstemāne nigeh-i yāre taḥammül mi olur
Çāk çāk olmış iken zehresi Sührāblaruñ

3. Gel gehī türbet-i ʿuşşāḳa iyāb ġayret-hōr
Güneş üstine ṭoġar böyle girān-ḫᵛāblaruñ

4. Tābiş-i ḥüsni ziyād olsa siyeh-çerdelerüñ
Mihre tercīḥ olınur revnaḳı meh-tāblaruñ
[11a]

5. Teşne öldürmek idi çünki murāduñ ey şūḫ
Ne idi gūşe-i ebrūya işrāblaruñ

6. Perde-i bīrūn ṭoḳınmış gibi zülf-i yāre
Meşki var şimdi ṣabā faṣlına mıżrāblaruñ

7. Kāmiyā oldı süḫan-senci-i sāni-i Sābit
Kemʿayār olduġı ẓāhir ola ḳallāblaruñ

20.

Seyyid Ṣabrī

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

1. Felekde ṣubḥa-i cām-ı ṣafāya el mi deger
Ḥisāb-ı naḳd-i ġam-ı dil-rübāya el mi deger

3. iyāb: eyā D.
4. mihre: güne D. / olsa: oldu D.
5. ebrūya: ebrū ile: D.
6. perde-i bīrūn: perde-bīrūn D. / doḳınmış ṭoḳunmış D.
7. oldı: ola D. / suḫan-senci-i sāni-i Sābit: suḫan-senci-i Nābī Sābit D.
(20)

2. Meger ki kendüyi gül-rīz-i luṭf ola yoḫsa
O naḫl-i ser-be-hevā-yı cefāya el mi deger

3. Zebūn-ı keşmekeş-i mevc-i siḥr-ı hicrāna
Kenār-ı kāma kef-i āşināya el mi deger

4. Ümīd-i māye-i ʿıyş itme cām-ı mihri görüp
Hīç ol piyāle-i āteş-nümāya el mi deger

5. Bu demde dest-be-dest-i sebūyuz ey nāṣiḥ
Namāza yüz mi yuruz ya duʿāya el mi deger

6. Hemīşe zevrak-ı mey çekmedür işüm Ṣabrī
Sefīne-i ġazel-i dil-güşāya el mi deger

Sabrî-i Şâkir Dîvânı, s. 142.

2. kendüyi: kendüsi: D.

3. siḥr-i baḥr-ı: D.

3. baḥr-ı hicrāna: baḥr-ı hicrānuz D. // kenār-ı kāma: kenār-ı kāse D.

21.

Cevrī

[Ġazel]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Cām alduḳ [ele] gül gibi ḫandānluġumuz var
   Bülbül gibi şevḳ-[i]le ġazel-ḫᵛānluġumuz var

2. Āzādeyüz endīşe-i esbāb-ı hevesden
   Dervīş-i mücerred gibi ṣulṭānluġumuz var

3. ʿArż itme bize būy-ı ser-i zülf-i ümīdi
   Ey bād-ı heves şimdi perīşānluġumuz var

4. Meyḫāne vü mescid[d]e ʿibādet ider olduḳ
   Ṣūfī bize ṭaʿn itme müselmānlıġumuz var

5. Taḥṣīl-i murād-ı dil içün yoḳ yire Cevrī
   Ṣarf itdügümüz ʿömre peşīmānluġumuz var

---

(21)

Cevrî D., s. 214.

5. peşīmānlıġumuz: perīşānlıġumuz D.

[11b]

22.

Nedīm

[Ġazel]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Bir söz didi cānān ki kerāmet var içinde
   Dün giceye dāʾir bir işāret var içinde

2. Meyḫāne muḳassī görinür ṭaşradan ammā
   Bir başḳa feraḥ başḳa leṭāfet var içinde

3. Eyvāh [o] üç çifte ḳayık aldı ḳarārum
   Şarḳı oḳuyup geçdi bir āfet var içinde

4. Olmaḳda derūnında hevā āteş-i sūzān
   Nāyuñ diyebilmem ki ne ḥālet var içinde

5. Ey şūḫ Nedīmā ile bir seyrüñ işitdüm
   Tenhāca varup Gökṣuʾya ʿişret var içinde

(22)

Nedîm D., s. 466.

4. derūnunda: derūnuñda D.

5. işitdüm: işitdik D.

23.

Rāġıb

[Ġazel]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Ṣanma ebnā-yı zamān beni dil-rīş itdi
   Her ne itdi ise baña baḫt-ı sitem-kīş itdi

2. Leẕẕet ü neş'esi yoḳ nuḳl u mey ü ḫāl ü lebüñ
   ʿAyş u nūşı baña devrinde felek nīş itdi

3. Ḳalmadı rābıṭa-ı ḫāne vü sāmān-ı vaṭan
   Çille-i saḫt-ı vezāret beni dervīş itdi

4. Rehzen-i zühd ü ḫıred ġamze-i der-zende imiş
   Buldı hüsninde o meh mülküñi teftīş itdi

5. Ḳomadı ḫayret-i dīdār-ı dīdem nuṭḳa mecāl
   Ṣaded-i tūtī vü āyīneyi der-pīş itdi

---

(23)

Koca Râgıb Paşa D., s. 153.

1. zamān: zamāne D. / itdi ise: itdiyse D.
   Bu beytin vezni bozuktur.
2. nuḳl u mey ü ḫāl ü lebüñ: nuḳl u mey ḥal-i lebiñ D. // baña: bende D.
4. düzdīde: der-zende: D. // meh: şeh D.

6. Ḫaṭṭ gelüp cünbiş-i ebrūsı kemānuñ yaṣdı
Ġamzesi tīr-i çeküp dūzını der-kīş itdi

7. Bir yire gelse cihān eyleyemezdi hergiz
Rāġıbā ʿilm ü hüner kim baña bir iş itdi

24.

Yüsrī

[Ġazel]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Ḳo dil yansın şikāf-ı sīneden āhum ʿayān olsun
Dem-ā-dem ebrveş peyveste-i evc-i āsmān olsun

2. Tenüm sūrāḫ sūrāḫ eyle ey meh dāġ-ı ḥasret yaḳ
Ki her şeb ney gibi nālem nevāsāz-ı figān olsun

[12a]

3. Gel ey gülbün-ṭırāz-ı gülşen-i maḳṣūd güş eyle
Ser-ā-ser ġoncalar ḫandān hezārān fıḳra-hān olsun

4. Dili ben yir yir elmās-ı müjeñle eyledüm tarṣīʿ
Bulınsun sīne-i ʿāşıḳda genc-i şāyegān olsun

---

6. tīr çeküp dūzını: tīr-i ciger-dūzını: D.

(24)

Şairin *Dîvân*'ının Selçuk Üniversitesi Kütüphanesi'nde olduğu görülmüş ancak divana ulaşılamamıştır.

5. Bulınmaz kān-ı imkānda sezā bu güher-i ʿışḳa
Degül dil ḥıfẓa şāyeste maḥali dürc-i cinān olsun

6. Bu bālā mıṣraʿ-ı vālāyı tażmīn Yüsriyā düşvār
Dehān-ı ḫāmede pinhān ḳo perdāz nihān olsun

25.

ʿAṭāyī

[Ġazel]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Ṣunar dilber baña cām-ı ġam[ı] keyfiyyetin bilmez
Ṭabībüm ḥastaya şerbet virür ḫāṣṣīyyetin bilmez

2. Çeker aġyāra gāhī pīş-keş pehlū-yı sīmīnüñ
Dirīġ ol Yūsuf-ı Mıṣr-ı melāḥat ḳıymetin bilmez

3. Taʿaccüb eylemeñ cevr itse dilber ṭıfl-ı nev-resdür
Daḫı mihr ü vefānuñ ol perī māhiyyetin bilmez

---

5. Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.

(25)

Nevʿizāde Atâyî D., s. 524

1. ġam: ġamı D.
2. sīmīnüñ: simīnin D.
3. nev-resdür: nev-resīd D.

4. Bu meclis içinde yārān birbirinden bī-ḫaberlerdür
Lebüñ mesti ḫaṭuñ ser-geşteseinüñ ḫayretin bilmez

5. ʿAṭāyī şerbet-i dārü'ş-şifā-yı luṭf u iḥsānı
Virenler ʿilletin ṣormaz alanlar ḥikmetin bilmez

26.

Ṣābir

[Ġazel]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Metāʿ-ı ʿışk[uñ]a naḳd-i dil-i şeydāyı ben virdüm
Ġurūr-ı ḥüsn[i] saña āh ey hercāyī ben virdüm

2. Dehānuñ yād olındı eyledüm tavṣīf dendānuñ
Bilinmezken o beyt-i muġlaḳa maʿnāyı ben virdüm

3. Maḥaldür çāk çāk itsün dil-i maḥzūnumı zīrā
Eñ evvel destüñe şemşīr-i istiġnāyı ben virdüm

4. Esīr oldum kemend-i zülf-i yāre iḫtiyārumla
Dil-i dīvāneye sermāye-i sevdāyı ben virdüm

---

4. içinde içre D.
Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
(26)
Sâbir Parsâ Dîvânı, s. 146.

5. Cemʾün cemʿiyyetin dildāra yād itdüm didi Ṣābirī
O bezm erbābına [hem] sermāye-i ṣahbāyı ben virdüm

[12b]

27.

Nābī

[Ġazel]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. N'ola āhumla çeksem ṭāḳ-ı ʿarşa ʿanberīn perde
Beni leb-rīz-i sevdā itdi bir şūḫ-ı siyeh-çerde

2. Olurdum dāmgāh-ı fitneden āzāde-ser ammā
O şūḫ-ı zülf-i ʿanber-bārınuñ sevdāsı var serde

3. Ben āġūşum güşād itmekde ammā dāye-i gerdūn
İder ṭıfl-i ümīdüm dāmen-i maḥşerde perverde

4. O şāh-ı nev-resīdem bendegānından şümār itmez
Anuñçün ḥalḳaveş çeşm-i ümīdüm ḳaldı defterde

5. Bu deñlü Nābiyā itmez idi ṭıfl-ı ḫod-pesendāne
Ruḫ-ı sākī nümāyān olmasa mirʾāt-ı sāġarda

---

(27)

Nâbî D., s. 947.

2. ʿanber-bāruñ: ʿanber-sāyınuñ D.

5.: itmez idi: itmezdi D. / ṭıfl-ı: vażʿ-ı D.

28.

ʿĀṣım

[Ġazel]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Ḫaṭ-ı şeb-reng ṣanma ʿārıż-ı yār-ı semenberde
   Seḥāb-ı āh-ı ʿaşḳ çekdi mihr-i rūyına perde

2. Degül ḥaṭṭ-ı siyeh pīrāmen-i ruḫsār-ı dilberde
   Nişān-ı şehper-i Cibrīl'dür māh-ı münevverde

3. İder maʿnāsın efzūn müstezād ile bir beytüñ
   Geçilmez ebruvānuñdan olursañ da ḥaṭ-āverde

4. Kühen-i māʿnīde yoḳdur çāşnīsi tāze taʿbīrüñ
   Bulınmaz ḫaṭṭ-ı sebzüñ revnaḳ[ı] zülf-i muʿanberde

5. Siyeh-mestī mi ʿāşıḳ eyledi ʿĀṣım dil-i zārum
   O efhem-i süḫandan ṭāze nev-ḫaṭ bir siyeh-çerde

(28)
Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

29.

Yüsrī

[Ġazel]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Gül-i dāġuñ çü lāle ṣaḳladukça dīde-i terde
   Çeker medd-i nigāha ḫūn-ı eşküm algūn perde

2. Bu dil-sūz naġmeler tār-ı kemāndan ṣanma kim gitdi
   Nevā-yı āh-ı ʿāşık ḥavze dek hep perde-ber-perde

3. [Ki] nermsin būy-ı gülden sen hezār-ı zārdur dāyeñ
   Kim itmiş sāye-i ṣad-berg-i gül-bisterde perverde

4. O rütbe mest-i nāz-ı ʿişve-i serşār iden sāḳī
   Ḳoḳar būy-ı şarāb-ı vuṣlatuñ ḥālā o leblerde

5. ʿAceb mi artsa söz [ü] sāz[ı] Yüsrī'nüñ esīr itmiş
   Bu şeb meclisde kāfir-beççe dalfes bir siyeh-çerde

(29)
Şairin *Dîvân*'ına ulaşılamamıştır.

[13a]

30.

Fennī

[Ġazel]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Ṣad-rişte-i çarmīḫ-ı ġażab-ı yār nıranġa (?)
   Ṣancaġ-ı nūr-ı dīde-i ṭūfān babafinġa

2. Boşnaḳ pīçenüñ boşın alup ṣıḳ boġaz itdüm
   Ḥışm-ıla dönüp didi baña boġma musanġa (?)

3. Ger ḳıymeti yitmiş ise de bāzārı ṣoġutma
   Ḳız ġonca ḫırīdārı iseñ sekseni ṭanġa

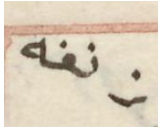
4. Aʿdā dilini itmesün ardumca iṭāle
   Bī-ʿillet olan adama lāzım mı şırınga

---

(30)

Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

1. Okunamayan kelime aşağıdaki gibidir:

2. Okunamayan kelime aşağıdaki gibidir:

3. Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.

5. Peyrevde isek pīşrev-i dehr ney-āsā
Naḳḳāre-zen-i çarḫ urur danġala danġa

6. Çekdürme mīcer-i sintine-i fürḳati dirseñ
Dir iskele-i vuṣlata bir mīl neme nekġa (?)

7. Fennī şuʿarā bu ġazeli itmege tanẓīr
Nev-ḳāfiye-i tengde çeker cümlesi zanġa

31.

Tanẓīr-i Ferrī

[Ġazel]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. İndürme ṣuya yelkenüñi mola sıpanġa
Limān-ı dile çekdürivir ġabya sıtanġa

2. Orṣa poça ḳullanma didi keştī-i vaṣlum
Ṣundum dümene destümi çün dir lavalanġa

---

6. Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
Okunamayan kelime aşağıdaki gibidir:

(31)
Ferrî D., s.233.
1. ġabya: ġayba D.

3. Manġada büt-i muġbeçenüñ ṣafrası döndi
Uçmış beñizi yavrucaġuñ dir alavanġa

4. Şeşter ki vasluñda dü çār olsa dü şeşle
Sevdā-zede dil nerde düşer luʿbet ü yanḳa

5. Bir bāda düşüp zevrak-ı mey urdı ḳaraya
Mest-i siyeh itdi beni sāḳī mül-i Lanġa

6. Tanẓīrde pür-pīç ider erbāb-ı meʿānī
Üftāde kümeyt-i diline renc-i pıranġa

7. Eşʿār degül Ferrī gibi muʿcize-gūyuñ
Süʿbān olıcaḳ ḫāmesi siḥr ide mi zanġa

4. şeşter ki vasluñda: şeş dergeh-i vaṣluñda: D. // luʿbete vanġa: luʿbet ü Yanḳa D.
5. mest-i siyeh itdi beni: mest-i siyeh beni D.
6. pür-pīç ider: pür-pīçdür D.

[13b]

32.

Refʿet

[Ġazel]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. N’ola tāb-ı ruḫıyla olsa zülf-i yār pīç-ā-pīç
   Olur her mūy āteş dīdeler nāçār pīç-ā-pīç

2. Ḥayāl-i reşk-i būy-ı kākül[üñ]dür ey büt-i raʿnā
   İder berg-i buḥūr-ı meryemi her bār pīç-ā-pīç

3. Senüñ āhū-yı nigāh-ı çeşm-i mestüñ intiẓārıyla
   Kemend-i dūd-ı āh-ı ʿāşıḳ-ı ġamḫār pīç-ā-pīç

4. Felekde gird-bāde-i yeʾs-ile ehl-i dilüñ gör kim
   Hemīşe naḫl-i āmāli degül hem-vār pīç-ā-pīç

5. Miyān-ı nāzüküñden ḳīl ü ḳāl itsem olur yāruñ
   Kemāl-i diḳḳatümden rişte-i efkār pīç-ā-pīç

6. Şu rütbe ʿaşḳı teʾsīr eylemiş kim küfr ü İslāmʾa
   Ḥayāl-i perçemiyle sübḥa vü zünnār pīç-ā-pīç

(32)
Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

7. Hużūr-ı ʿİzzet'e ʿarż eyleyince naẓmı Refʾet
Ḥacāletle olur silk-i dürr-i güftār pīç-ā-pīç

33.

Vecdī

[Ġazel]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Nice vaṣf itsün ey şūḫ-ı dil-i ḫōş-dem ne disün
Misli yoḳ beñzedicek ḥüsni müsellem ne disün

2. Ne niyāza müteḥammil ne ricādan maḥẓūẓ
O perīye nice söz söylesün ādem ne disün

3. Her kişi dilberinüñ luṭfını vaṣf itdükde
Ey cefācū dil-i bīçāre-i pür-ġam ne disün

4. Nāmına mürde iken virdi ḥayāt-ı ebedī
Āb-ı ḥayvān dimesün bādesine Cem ne disün

5. Ḳomaduñ söz yiri iʿcāz-ı süḫanda Vecdī
Böyle muʿciz-nefese ʿĪsī-i Meryem ne disün

---

(33)

Vecdî D., s.110.

1. ey: o D. / dil-i ḫōş-dem: dil-i ḫurrem D.
Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.

34.

Fıṭnat

[Ġazel]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Bilmedüñ ẕevḳ-ı vaṣluñ çekmeyince fürḳatüñ
   Olmayınca ḫasta ādem ḳadrin bilmez ṣıḥḥatüñ

2. Taʿb-ı nā-ehle muvāfıḳdur sipihrüñ gerdişi
   ʿAḳrebe vābestedür seyr eyle çarḫ-ı sāʿatüñ
   [14a]
3. İrmedi dāmān-ı ümīd-i dile dest-i niyāz
   Evc-i istiġnāda pervāz-ı hümā-yı vuṣlatuñ

4. Gerçi ol mihriyle hem-dem olmaḳ istersin göñül
   Baḳmaġa tāb-ı cemāle līk yoḳdur ḳudretüñ

5. Sürmeden Fıṭnat bu vadīde kümeyt-i ḫāmeyi
   Hażret-i Maḫdūm'a peyrevlik mi bilmem niyyetüñ

---

(34)

Fıtnat D., s.347.

1. vaṣluñ: viṣālüñ: D. // olmayınca ḫasta ādem ḳadrin bilmez ṣıḥḥatüñ: olmayınca ḫasta ḳadrin bilmez ādem ṣıḥḥatüñ: D.

Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.

4. mihriyle: mihr ile D. / hem-dem: hem-bezm D. / istersin: istersüñ D.

5. kümeyt-i ḫāmeyi: kemiyyet ḫāme D.

35.

Nefʿî

[Ġazel]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Bildürürdüm derdümi bir āh ile cānāna hep
   Ḳorḳaram sūz-ı derūnumdan felekler yana hep

2. Gün gibi bilmem kimüñ ġamḫānesin pür-şevḳ ider
   Ḫalk-ı ʿālem mübtelā bir āfet-i devrāna hep

3. Dāne virmez ḫırmeninden merdüm-i dānāya çarḫ
   Bezl ider varını ammā bulsa bir nādāna hep

4. Cenk iderler dīdede her şeb ḫayāl-i yār içün
   Girseler n'ola müjgānlarum boyınca ḳana hep

5. Olmaz ey Nefʿî bu vādīde benümle hem-ʿinān
   Gelsün esb-i tabʿuma maġrūr olan meydāna hep

---

(35)

Nefʿî D., s. 241.

4. nʾola müjgānlarum: müjgānlarum nʾola D.
   Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.
5. taʿbuma: taʿbına D.

36.

Nedîm

[Ġazel]

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîülün

1. Taḥammül mülkini yıḳduñ Hülāgū Ḫān mısun kāfir
   Aman dünyā[yı] yakduñ āteş-i sūzān mısun kāfir

2. Ḳız oġlan nāzı nāzuñ şeh-levend āġāz[ı] āġāzuñ
   Belāsın ben de bilmem ḳız mısın oġlan mısun kāfir

3. Şarāb-ı āteşînüñ keyfi rūyuñ şuʿlelendürmiş
   Bu ḥāletle çerāġ-ı meclis-i mestān mısun kāfir

4. Saña kimi[si] cānum kimi cānānum diyü söyler
   Nesin sen ṭoġru söyle cān mısun cānān mısun kāfir

---

(36)

Nedîm D., s.379.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 6 beyittir. M.'de 2 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Ne maʿnî gösterür dūşuñdaki ol āteşîn aṭlas
Ki yaʿni şuʿle-i cān-sūz-ı ḥüsn ü ān mısın kāfir

Nedür bu gizli gizli āhlar çāk-ı girîbānlar
ʿAceb bir şūḫa sen de ʿāşıḳ-ı nālan mısun kāfir

1. mısın: mısıñ D.
3. **a.g.e.**'de 6. beyittir.
4. **a.g.e.**'de 5. beyittir.

5. Niçün ṣıḳ ṣıḳ baḳarsın böyle mirʾāt-ı mücellāya
Meger sen daḫı kendi ḥüsnine ḫayrān mısın kāfir

6. Nedīm-i zārı bir kāfir esīr itmiş işitmişdüm
Sen ol cellād-ı dīn düşmen-i īmān mısın kāfir
[14b]

37.

Fehīm

[Ġazel]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Bir ḥayāt içün ḳażā bilmem ne nāz eyler baña
Ben şehīd-i ġamzeyem ʿĪsī niyāz eyler baña

2. Bī-tekellüf maḥrem-i ḥalvet-serāy-ı ġamzeyem
Ḫışm -i şūḫ-ı dilberān ifşā-yı rāz eyler baña

3. İstemez kālā-yı ḥüsni ola tārāc-ı nigāh
Perde-i zülfin anuñçün bāz eyler baña

(37)
Fehîm-i Kadîm D., s.312.
2. ḫışm: çeşm D.

4. Seng-i miʿyār-ı cünūnam ben ki ṣarrāf-ı ḫıred
Feyż-i temyīzümle ʿarż-ı imtiyāz eyler bana

5. Şāh-ı istiġnā-sipāham ben Fehīmā çarḫ-ı dūn
Ḫavf-ıla biñ dürlü vażʿ-ı dil-nüvāz eyler baña

38.

Ḥāmī

[Ġazel]

Mefʿūlü Mefāīlü Mefāīlü Feʿūlün

1. Ne siḥr ü efsūn ne velāyet bilürem ben
İllā ki süḫan ṣatmada sanʿat bilürem ben

2. Bī-mihr idügin bilmeze var mihrüñi ʿarż it
Ey çarḫ-ı siyeh-dil seni ḳat ḳat bilürem ben

3. Bir peşşenüñ īcādı nedendür bilemezsün
Ey cehl-i mürrekkeb dime ḥikmet bilürem ben

4. Ḫūbāna olur dāʾire zencīrli altun
Ne vefḳ ne efsūn ne ʿazīmet bilürem ben

(38)

5. Şebnem gibi ḳoymaz bizi [çün] yirde o ḫūrşīd
Üftādeligüm māye-i rifʿat bilürem ben

6. Zāhid seni bir şekle müşābih göremem hīç
Çoḳ şekl-i ḫumārı gibi ṣūret bilürem ben

7. Ḥāmī çıḳamam kākül-i dildār ile başa
Mār ile bu vīrānede ülfet bilürem ben

39.

Ḥaylī

[Ġazel]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Gözlerüñ göñlüm alup yer ḳoymadı tedbīre
İki āhū bes imiş pādişehüm bir şīre

2. Çünki laʿlin ḳodı dil zülfine meyl itdi senüñ
Şerbet uṣlatmaz o dīvāneyi çek zencīre
[15a]

Hâmî D., s. 232.

5. māye-i rifʿat: pāyine rifʿat D.

6. ḫumārı: ḥımārī D.

(39)

Hamza Koç, **XVII. Yüzyıl Divan Şairi Haylî ve Yayımlanmamış Gazelleri,** Hikmet-Akademik Edebiyat Dergisi [Journal of Academic Literature], yıl 6, s. 12, Bahar 2020, s.44-45.

1. göñlüm alup yer ḳoymadı: yer ḳoymadı göñlüm alup D.

3. Seni bu ḥüsn ile rüʾyāda göreydi Yūsuf
ʿAkl irişmez idi hīç eyledügi taʿbīre

4. Ḥüsni insānı ḳomaz dāʾire-i ʿaḳl içre
Yoḫsa çekmek o perīyi ne idi tesḫīre

5. Şanma ey Ḥaylī çeker dīdesine kuḥl-i siyāh
ʿĀşıḳ öldürmek içün zāġ virür şemşīre

40.

Ẕekāyī

[Ġazel]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Māh-ı nev ḳavs-ı ḳażā [kim] ebruvān olmış saña
Ebruvānuñla müjeñ tīr-i kemān olmış saña

2. Tābiş-i neẕẕāreden setr itmege ruḫsārını
Kākül-i berdūşuñ ey şeh sāyebān olmış saña

---

3. **a.g.e.**'de 4. beyittir. **a.g.e.**'de 4. beyit aşağıdaki gibidir:

Görmedi Ḥażret-i Yūsuf bu cemāli düşde
Ḥüsnüñ ey māh nice ḳābil olur taʿbīre

4. ḳomaz dāʾire-i ʿaḳl içre: ʿakıl dāʾiresinden çıḳarur D.
a.g.e.'de 3. beyittir.

(40)
Şeyh Mustafa Zekâyî D., s. 295.

3. Çeşm-i meygūnuñda müjgān-ı siyāhuñ gūyiyā
Dīde-i āhūda kuḥl-i Iṣfahān olmış saña

4. Bir nigāh ile metāᶜ-ı cānı alur gözlerüñ
Çārsū-yı ʿaşḳ içinde rāygān olmış saña

5. Deşt-i miḫnetde ey dil seni perīşān eyledi
Zülf-i dilber fitne-i devr-i zamān olmış saña

6. Dāġ-ı sīnemde yaḳup gördüñ mi dilde vechüñi
Yine mirʾāt-ı Ẕekāyīʾden ʿayān olmış saña

41.

Nāẓım

[Ġazel]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Bu bāġuñ gülleri ālüfte-meşreb bülbül isterler
O bülbüller dehān-ı ġonca rūy-ı gül gül isterler

2. ruḫsārını : ruḫsāruñı D.
3. çeşm-i meygūñūnda: çeşm-i meygūnūñ ya D.
4. nigāh ile: nigāhıyla D.
(41)
Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

2. Ḳarār itmezse ser-i kūyuñda fikre būy-ı zülfüñle
O diller kim kemend-i pīç ü tāb-ı kākül isterler

3. Ḥayāl-i ārzū-yı yād-ı lāʿlüñ ile ʿāşıḳlar
Bu ḫāṣṣü'l-ḫāss[ı] bezm-i ʿaşḳda dāʾim isterler

4. Tenezzül eylemez ezhār-ı gün-ā-gün gülşende
O gül-ruḫlar ʿaraḳ-çīn içre zīb-i sünbül isterler

5. Edā-yı naġmesi āġāze olmaz ber-meclis Nāẓım
Bu bāġuñ bülbülleri ālüfte-meşreb bülbül isterler
[15b]

42.

Ālī

[Ġazel]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Taḥṣīl-i merām itmege iḳdām ne lāzım
Bir vuṣlat içün yāre bu iḳrām ne lāzım

2. Gördün ki şikār olmaz ol āhū-yı remīde
Bīhūde saña keşmekeş-i dām ne lāzım

3. Bu beyit, vezin ve kafiye bakımından kusurludur.

(42)
Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

3. Efsāne-i ferdāya ḳulaḳ tutma ki dünde
Endīşe-i ġavġā-yı serencām ne lāzım

4. Tesbīḥ gerekmez bize ālūde-i fısḳuz
Ẓāhirdeki ārāyiş-i endām ne lāzım

5. Ālī gibi nūş itdügümüz ḫūn-ı cigerdür
Çekmek bize ḳayd-ı mey-i gülfām ne lāzım

43.

Ẓarīf

[Ġazel]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Hezārān mürde gördüm ʿālemüñ bezm-i merāmında
Ḫum-ı dehrüñ meger zehrābe var sahbā-yı kāmında

2. Görince bülbül oldı meyde ʿaks-i rūyı bir ḫūbuñ
Gerekdür bezmgāhuñ bir gül-i sīr-āb cāmında

3. Mürīdān-ı firāḳı vāṣıl-ı feyż-i viṣāl eyler
Göñül bir mürşid-i āgāh vardur ʿaşḳ nāmında

(43)
Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

4. Gehī būs-ı dehānuñ geh visālüñ ārzū eyler
Degüldür ehl-i ʿaşḳ anuñ ḥelālinde ḥarāmında

5. Ḳıyāmetler ḳopar reftāra geldükçe Ẓarīfā yār
Ne ḥālet var ʿaceb o serv-i bālānuñ ḳıyāmında

44.

Mengli Giray

[Ġazel]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Üftāde-i dām-ı ġam-ı zincīr-i cezāyuz
Bir zülf-i siyehkāra ḳul olmaġa sezāyuz

2. Ger şāh-ı serīr-i dil olursa nʾola cānā
Ġamı çekerüz biz daḫı kūyuñda gedāyuz

3. Bir pula satarsa bizi aġyāra ʿaceb mi
Ol āfet-i gül-çehreye biz daḫı bād-ı hevāyuz

---

4. Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.

(44)

Gülbün-i Hânân, s. 24.

2. serīr-i dil: serīr-dār **a.g.e.**

3. biz daḫı: çün **a.g.e.**
Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.
a.g.e.'de 4. beyittir.

4. İtmeklik içün ḥāk-i rehin dīdeye sürme
Her şām u seḥer ṭālib-i teşrīf-i bād-ı ṣabāyuz
[16a]

5. Eylerse Nevāyī n'ola eşʿāra taḥsīn
Biz silsile-i ḫān-ı Ḳırım Mengli Girāyʾuz

45.

Yüsrī

[Ġazel]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Ne ḥikmetdür ṭabībān derd-i ʿaşḳa mūmiyā virmez
Miṣāl-i hāk-i pāy-i yār çeşme tūtiyā virmez

2. Dehrden zāhidāndur zīb-i reviş-i ümīd iden yoḫsa
Felek dervīş-i bī-berg ü nevāya būriyā virmez

3. Göñül nāçār çār ebrūya meftūn olduġı her bār
Ki zīrā mīve-i vaṣlı nihāl-i nā-resā virmez

---

4. ḥāk-i rehin itmek içün dīdeye sürme: ḥāk-i rehin dīdeye sürme D. // ṭālib-i teşrīf-i bād-ı ṣabāyuz: ṭālib-i teşrīf-I ṣabāyuz D.

Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.

a.g.e.'de 3. beyittir.

(45)

Şairin *Dîvân*'ına ulaşılamamıştır.

2. Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.

4. Ḥurūş-ı mevc-i baḥr-ı ʿaşḳdur sāḥil-res-i ümīd
Felek fülk-i dile bu rūzigārda hīç hevā virmez

5. Ḥarīfān çünki bezm-i bādede hāmūşlardur hep
Anuñçün sākīyā rıṭl-ı girān elbet ṣadā virmez

6. Viren ancaḳ cenāb-ı Esʿadādur Yüsriyā yoḫsa
Cevāb-ı Nedret'i her ḫāme-i rengīn-edā virmez

46.

Nābī

[Ġazel]

Mefʿūlü Mefāīʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Gülçīn olamaz dest-i temāşā çemenümden
Leb-beste-i nāzum söz alınmaz dehenümden

2. Ol Yūsuf-ı ḥüsnüm ne ḳadar olsa da tīr-dest
Bū-düzd olamaz bād-ı ṣabā pīrehenümden

(46)

Nâbî D., s. 840.

1. temāşā: temennā D.
2. tīr-dest: ter-derst D.

3. Bir tāze nihālüm ki dehānum gibi yoḳdur
Ālūde-leb-i dāʿiye sīb-i ẕeḳanumdan

4. Ol āyīneyem kim göremez tālib-i vaṣlum
Bir ṣūret-i ümmīd ser-ā-pāy tenümden

5. Mümkin mi ḫam-ı zülfine bend olmaya ʿuşşāḳ
Āhū-yı ṣabā reste degüldür resenümden

6. ʿUşşāḳı helāk eylemeye ḫançer-i ḫūbān
Fursat mı bulur ġamze-i ḫatır-şikenümden

7. Dilber deheninden bu nev-āyīn ġazel olsun
Nābī yine yārāna hediyye süḫanumdan

3. **a.g.e.**'de 4. beyittir.
4. **a.g.e.**'de 3. beyittir.
5. degüldür: degülken D.

[16b]

47.

Vehbī

[Ġazel]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Beni bir ḥāle ḳodı ʿaşḳ ki aġyār aġlar
   Ḥālüme dost degül düşmen-i ġaddār aġlar

2. Çaġlayan ṭaġda ırmaġ degül gözyaşıdur
   Yüregi ṭaşdan iken ḥālüme kühsār aġlar

3. Raʿd ferdāya gelüp berḳ ġamumla ṭutuşur
   Dūd-ı āhum göricek ebr-i güher-bār aġlar

4. Ḳatre-i ḫūna döner naġme-i ter nālemden
   Sāz-ı bezmümdeki zīr ü bem-i evtār aġlar

5. Çeşm-i yāruñ o da Vehbī gibi dil-ḥastasıdur
   Eşkdür jāle degül nergis-i bīmār aġlar

---

(47)

Seyyid Vehbî D., s. 539-540.

1. ʿaşḳ: hicr D.
2. **a.g.e.**'de 3. beyittir.
3. ferdāya: feryāda D. // göricek: görüp D.
3. **a.g.e.**'de 2. beyittir.
4. ḳatre-i ḫūna: Ḳatre-i eşke D. // sāz-ı bezmimdeki: sāz-ı meclisdeki D.

48.

Veysī

[Ḳaside]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Dem-i zīynetde olur nev-ʿarūs-ı fikr-i cānāna
   Gözüm meşşāṭa gönlüm āyīne kirpiklerüm şāne

2. Ne zībā beñzer ol naḫl-i revānum bāġ-ı ʿālemde
   Otursa şemʿe ṭursa serve gitse māh-ı tābāna

3. Giyersin câme-i alı ḳırarsın ḥayli uşşāḳı
   Yeter ḳatl eyledüñ ḫalḳı yeter girdüñ yeter ḳana

4. Nice ḳābildür esrār-ı ġam-ı ʿaşḳı nihān itmek
   Gönül dīvāne ben bīgāne çeşm-i yār mestāne

5. Devām-ı devlet ü iḳbāl içün her gāh lāzımdur
   Duʿā Veysī-i nālāna kerem şāh-ı cihān-bāna

---

(48)

Şiirin tamamı için bkz.: **Veysî Dîvânı**, s. 129.

2. bāġ-ı: ṣaḥn-ı D.

3. **a.g.e.**'de 4. beyittir.

4. itmek: ṭutmak D.

a.e.'de 3. beyittir.

49.

Rāġıb

[Ġazel]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Ḫarābātı görenler her biri bir ḥāletin söyler
   Leṭāfet naḳl ider rindān u zāhid sıḳletin söyler

2. Ser-āġāz eyledükçe bahs[e] bülbül revnaḳ-ı gülden
   Bezmde ḳulḳul-i mīnā mülüñ keyfiyyetin söyler

3. Tecellī neşʾesin ehl-i şikem idrāke ḳābil mi
   Behişt anduḳça zāhid ekl ü şürbüñ lezzetin söyler

4. Ne żabt-ı ḥākim-i ʿaklı ne ḥükm-i żābit-i şerʿi
   Cünūn iḳlīmini geşt eyleyenler rāḥatın söyler
   [17a]

5. Miyān-ı güft ü gūda bed-meniş īhām ider ḳubhın
   Şecāʿat ʿarż iderken merd-i ḳıpṭī sirḳatin söyler

6. Muvāfıḳdur yine elbet mizāca şīve-i ḥikmet
   Ṭabībüñ olsa da kizbi marīżüñ ṣıḥḥatin söyler

---

(49)

Koca Râgıb Paşa D., a.g.e., s.98.

3. idrāke: idrāk D.

7. Perīşān ḫāṭırumda nükte-i ser-besteveş ḳaldı
Ne kimse ḥikmetin añlar ne Rāġıb ʿilletin söyler

50.

ʿĀrif

[Ġazel]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Gönül bir bezm-i pür-şevḳuñ ḳadeḥ-peymālarındandur
Ki rūy-ı Cem anuñ sermest-i bī-pervālarındandur

2. Cem'üñ cāhına raġbet itmeyüp cāmın murād itmek
Mey-āşāmān-ı nāzuñ farṭ-ı istiġnālarındandur

3. Cünūn-āmūz-ı ʿaşḳ ol sāde-levḥ-i mekteb-i ġamda
Ki anlar ol muʿallimḫānenüñ dānālarındandur

4. O meh-rū kimden ögrensün füsūn-ı ʿişve-i rindi
Miyān-ı şehr anuñ hep ʿāşıḳ-ı şeydālarındandur

5. N'ola eylerse meşḳ-i nāle her şeb-tā-seḥer ʿĀrif
Ki ol gülzār-ı ḥüsnüñ bülbül-i gūyālarındandur

(50)
Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

51.

Ḫātem

[Ġazel]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Ḫaẕer kim tel ḳırar vādīlerinde zülf-i ṣanṭūruñ
   İki telli ḥaṭuñla bağlama ʿuşşāk-ı rencūruñ

2. Ḳara düzen virür mi ḳadr-i miṣḳal ʿāşıḳ-ı zāra
   Bozuḳdur ḳār-sāz-ı erġanūnı çarḫ-ı pür-şūruñ

3. Ser-i zühhāda çal [neyzen] ʿaṣā-yı nāyı ki şimdi
   Girift-i ʿişve-i ḳānūnıyam bir şāh Mansūr'uñ

---

(51)

Hâtem D., s. 349.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 9 beyittir. M.'de 3 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Belüm bükdi kemānī ḳaşlaruñ çengī edālarla
Ḳavāl itdi beni per-perde istiġnā-yı mevfūruñ

Düdüksün hem-nefīr-i maḥremān-ı ʿişret olmazsun
Efendi perdesizdür surne-i minḳār-ı menḳūruñ

Şikār-ı ṭabl-bāz-ı ʿālem-i hʿābīde-hūş olma
Uyan ṭabluñ be-dūş-ı nefḥasıyla ʿūd-ı pür-ṣūruñ

2. āşıḳ-ı zāra: āşıḳ-ı zāde D.
   Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
3. ki: ben D. // girift-i ʿişve-i: girift-pençe-i D.

4. Ṭulum gibi çaġırtma şeyḫ efendi şūḫ-ı Bulġar'ı
Ḳudūm-ı vuṣlatuñ çāl pāreletme rāz-ı mestūruñ

5. Girer mi gūşına sīnem dögersem ben de ṭabl-āsā
Bu rū-yı turş-ile kös dögülmiş o mehter-i ḫūruñ

6. Gelince meclise ol āfet-i maġribī Ḫātem
Söküldi perde-i şarḳısı şīve-nigāh-ı ṭanbūruñ
[17b]

52.

Faṣīḥ

[Ġazel]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ey perī-ruḫsār bilmem ülfetüñ kimlerledür
Hīç görünmez[sin] ʿaceb ünsiyyetüñ kimlerledür

2. Ḳanġı meclis feyż-yāb-ı nūr-ı ḥüsnüñdür senüñ
Şemʿ-i bezm-ārā gibi germiyyetüñ kimlerledür

---

4. çaġırtma: çıġırtma D. // çār: çal D.
5. girer mi gūşına sīnem dögersem ben de ṭabl-āsā: rebāb olmaz mı ṭabl-ı sīne-i def germ-i ʿuşşāḳı D. // dögülmüş o: diñlemiş bir D.
6. söküldi: açıldı D. / şīve-nigāh-ı: şīven-gāh-ı D.
Bu beytin vezni bozuktur.

(52)

Fasīh Ahmed Dede D., s. 95.

1. ey: iy Fasîh D.
2. senüñ: henüz D.

3. Görmedük gözden nihānsın ḫayli demlerdür seni
Bilmezüz ey duḫter-i rez ʿişretüñ kimlerledür

4. Tā seḥer her şeb süreyyā-rīz-i çeşm-i ġayretüm
İḥtilāṭı yā Rabb ol meh-talʿatuñ kimlerledür

5. Hīç seni cemʿiyyet-i erbāb-ı dilde görmezüz
Ey Faṣīḥ-i zār şimdi ṣohbetüñ kimlerledür

53.

Ḳadrī

[Ġazel]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Çıḳarduñ başa cānā bāliş-i zer-kāra yüz virdüñ
Ḳoparduñ fitneler bir bir ḥaṭṭ-ı jengāra yüz virdüñ

2. Hemān bir dāneyem dir memleket-i bāġ-ı cemālinde
O hindū-yı siyeh-rū ḫāl-i ʿanber-bāra yüz virdüñ

---

3. ey: iy D.
5. ey: iy D.
(53)
Kadrî D., s. 166.
1. bir bir: yir yir D.
2. cemālinde: cemālüñde D. // ʿanber-bāra: anber-i yāra D.

3. İner būs itmege sarḳar o ruḫsār-ı ʿaraḳ-nāküñ
Ḫaṭā itdüñ şehā o ṭurre-i ṭarrāya yüz virdüñ

4. Çıḳardı naḳşuñı ey pādişāh-ı mülk-i istiġnā
O ṣūret uġrusı āyīne-i ġaddāra yüz virdüñ

5. Elüñ ḳo sīneye inṣāfa gel [kim] Ḳadrī-i zāra
Aña bir dest-būs virmedüñ aġyāra yüz virdüñ

54.

Ḥaşmet

[Ġazel]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Bāʿiṣ-i vuṣlat imiş sāġar-ı gerdān görelüm
Nice ṣūret virür āyīne-i devrān görelüm

2. Ey[le] mirʾāt-ı dil-i sāf[ı] cilā-dā[de] derk
Anda bir cāna yaḳın ṣūret-i insān görelüm

3. iner: gelür D. / ʿaraḳ-nāküñ: ʿaraḳ-nāke D. // ṭarrāya: ṭarrāra D.
4. ey: iy D. // o ṣūret uġrusı: o ṣūret o ġurūbı D.
5. sīneye insāfa gel: sīne-i insāfa D. // bir dest-būs: çün dest-būsun D.
(54)
Haşmet D., s. 200.

3. Diḳḳat it ḫāşiye-i gül-varaḳ-ı ruḫsāra
Ḫaṭ imiş vaṣlına nüsḫa-ı imkān görelüm

4. Gūşumuz ṭoldı ḫikāyāt-ı kerem-perver ile
Kimindür māye-i iksīrveş iḥsān görelüm
[18a]

5. Niçe bir baḫt-ı siyāhum şeb-i yeldā-yı firāḳ
Bārī bir vāḳıʿa-ı vuṣlat-ı cānān görelüm

6. Ṣoyalum ol büt-i sīmīn-bedeni hammāma
Cism ü cān n'eydügin ʿālemde nümāyān görelüm

7. Ḥaşmetā derd-i ḫumār-ı keder öldürdi beni
Defʿ ider mi bir iki cām-ı dıraḥşān görelüm

3. vaṣlına: vuṣlatına D.
4. kimindür: kimdedür: D.
Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.

55.

Resīmā

[Ġazel]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Degüldür ḫaṭṭ o şūḫuñ bāġ-ı ruḥsārı çemenlenmiş
   O berg-i gül-ʿizārı sünbül iken yāsemenlenmiş

2. Ṭutıldı neyyir-i ʿaẓam ṣanup baḳdum nezāketle
   Meger ol dilber-i mümtāzı gördüm pīrehenlenmiş

3. O ḳavs-ı ebrūvānıyla aṭar ʿuşşāka tīr-āsā
   Kemānkeşlikde ol āfet-nigeh ġayet de fenlenmiş

4. Nigāh-ı iʿtibāruñ gördüginʿce bezm-i yārāna
   Rakīb-i bed-liḳā ḫışm u ʿināduñ Ehremenlenmiş

5. Resīmā rīze-i mercān ṣanurdum reng-i ruḫsāruñ
   ʿAcebdür ṭıfl-ı nevrestem meger dürr-i ʿAdenlenmiş

(55)
Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

56.

Ḥāliṣ

[Ġazel]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Żabt iden mülk-i dili ṭuġrā-yı fermānuñ mıdur
   Yoḫsa ḫaṭṭ-ı nev-resīdür ʿanber-efşānuñ mıdur

2. Ḫarlardur menʿ iderler ṣoḥbet-i gülden seni
   Yoḫsa ey bülbül firāḳa bāʿis efgānuñ mıdur

3. Nāliş-i ʿaşka sebeb mihr-i ruḫ-ı dilber midür
   Yoḫsa ey ʿāşıḳ senüñ bu āh-ı sūzānuñ mıdur

4. Reh-güẕār-ı yāra āb-efşān olan her şeb dilā
   Ḳırba-ı saḳā-yı Nīl-i eşk-i hicrānuñ mıdur

5. Ḫāliṣ'üñ zencīr-i zülfüñden düşen delv-i dili
   Ey perī üftāde-i çāh-ı zeneḫdānuñ mıdur

(56)
Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

57.

ʿAzmīzāde [Ḥāletī]

[Ġazel]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Şu ʿanḳayam ki ḳalmışdur hümālar zīr-i bālümde
   Bi-ḥamdillāh benüm Ḳāf-ı ḳanāʿat geldi fālümde

2. Ururdı āh-ı ġayret āteş-i cān-sūza ṭuysaydı
   ʿAdū dildār ile cemʿ olduġın beyt-i ḫayālümde

3. N'ola açılmasam ʿömrümde ol āyīneyem ben ki
   Ṣafāyı buldı yārān-ı ṣafā gerd-i melālümde
   [18b]

4. O mecnūnam ki ben bāzīçe-i ṭıflān-ı şehr oldum
   Urup seng-i cefā hergiz ḳomazlar kendü ḥālümde

---

(57)

Azmizade Hâletî D., s. 520.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 6 beyittir. M.'de 1 beyit eksiktir. Eksik beyit, aşağıdaki gibidir:

Getürse āb-ı çeşm-i Ḥāletī'den kūyına çeşme
Ḳosam cān naḳdini ol yāra vaḳt-i irtiḥālümde

3. gerd-i melālümde: jeng-i melālümde D.
   a.g.e.'de 4. beyittir.
4. **a.g.e.**'de 3. beyittir.

5. Ya vaṣla irgürürdi ya helāk eylerdi tīġıyla
Eger ʿaşḳ ehline fi'l-cümle raḥm olsa o ẓālimde

58.

Ḫātem

[Murabbaʿ]

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

1. Ruḫuñ reşk-āver mihri Ḥicāz-ı tābiş-efzādur
Nesīm-i gülşen-i ḥüsnüñ ṣabā-yı rūḫ-baḫşādur
Rūyuñ ʿuşşāḳa [evc-]i ʿişvesin taksīme māʾildür
O āfet Iṣfahān vādīler[i] ṭavrında yegānedür

2. Ḥayāl ile hüseynī naġmesin aç perde-i rāzuñ
Açılsun gül-ʿizāruñ māyesi nevrūz-ı āgāzuñ
Dir isem sāz-kāram ol nühüft-i ḫande-i nāzuñ
Uṣūl-i zülf-i çenber bestesi bir naḳş-ı raʿnādur

3. Göñül şimdi Baba Ṭāḥīr'idür bir ṭıfl-ı ḫūbānuñ
ʿArż-bār-ı cefādur düşnām-ı cevher-dārıdur anuñ

---

5. **a.g.e.**'de bulunmamaktadır.

(58)

Hâtem D., s. 382-383.

1. mihri: mihr-i D. // ṣabā-yı rūḫ-başḫādur: ṣabā-yı evc-baḫşādur D. // rūyuñda: dü-yek D. // tavrında: tūrında D. // yegānedür: yektādur D.

Birinci bendin son iki mısraı, **a.g.e.**'de ikinci bendin son iki mısraıdır.

2. āgāzuñ: āvizüñ D. // sāz-ı kārum: rāst-kārım D.

Perīşān perçemi beste-nigārıdur gülistānuñ
N'ola nāz eyler ise sünbüle aʿlādan aʿlādur

4. O şehnāz eyledükçe būselikde meşḳ-i istiġnā
Segāh-ı ḫaṭṭ-ı şeb-gūnuñda aġlar Ḫātem-i şeydā
Muḫayyerdür nevā-endīş-i laʿliyle bu göñül ammā
Hevā-yı kāküli başumda bir püsküllü sevdādur

59.

Nedīm

[Ġazel]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Lisānın añlaruz ol ġamzenüñ ʿirfānumuz vardur
Belī söz bilmezüz ammā biraz izʿānumuz vardur

2. O şūḫuñ ṣunduġı peymāneyi redd itmezüz elbet
Anuñla böylece ʿahd itmişüz peymānumuz vardur

---

3. beste-nigārīdur: beste-nigāndır D.
4. şeb-gūnuñda: şeb-gūnunda D.
(59)
Nedîm D., s. 365.
Bu şiir, **a.g.e.**'de 7 beyittir. M.'de bir beyit eksiktir. Eksik beyit aşağıdaki gibidir:

Elüñ ḳoy sīne-i billūra raḥm it āşıḳa zīrā
Beyāż üzre bizüm de pençe bir fermānumuz vardur
1. lisānın: murādın D. / ʿirfānumuz: izʿānumuz D. // izʿānumuz: ʿirfānumuz D.
2. anuñla: onuñla D.

3. Ḳuçup her şeb miyānuñ cāna cānlar ḳaṭmada aġyār
Sen inṣāf it behey ẓālim bizüm de cānumuz vardur

4. Güzel sevmede zāhid müşkülüñ var-[i]se bizden ṣor
Bizüm ol fende çok taḥkīḳümüz itḳānumuz vardur

5. Mübāsibdür saña ey ṭıfl-ı nāzum ḥüccetüñ al gel
Beşikṭaş'a yaḳın bir ḫāne-i vīrānumuz vardur

6. Ṣıḳılma bezme gel bīgāne [yok] daʿvetlümüz ancaḳ
Nedīmā bendeñüz var bir daḫı ṣulṭanumuz vardur

[19a]

60.

Necīb

[Ġazel]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Beni āşüfte ḳılan ey gül-i ḫandān sensin
Sensin ey āfet-i ādem-i dil ü cān sensin

---

3. cāna cānlar: cānına cān D. // sen inṣāf it behey ẓālim: behey ẓālim sen inṣāf et D.
a.g.e.'de 6. beyittir.
4. tetkīk ü itkānımuz: taḥkīḳimüz itḳānımuz: D.
Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.
5. mübāsibdür: münāsibdür D.
a.g.e.'de 3. beyittir.
(60)
Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

2. Lāleveş sūz-ı dili neyledüñ itdüñ ẓāhir
Çāk-i dāmān-ı girībānuma şādān sensin

3. Püster-i ḥaste-i hicrānuña gül bir kerre
Ey ṭabīb-i dil ü cān derdüme dermān sensin

4. Maḫfī aġyār ile meclisde geçen güftāra
İdicek dīde-i nā-hᵛābumı ḫayrān sensin

5. Eyleyen niçe dil-i āvāreyi mānend-i Necīb
Zīver-i silsile-i zülf-i perīşān sensin

61.

Sālik

[Ġazel]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Gül-i bāġ-ı hevesüm sensin efendim sensin
Ġāyet-i mültemesüm sensin efendim sensin

2. Āşiyān-sūz-ı şekīb-i dil olup ruḫsāruñ
Şuʿle-i ḫār u ḫışm sensin efendim sensin

(61)
Sâlik D., 322-323.
1. ġāyet-i mültemesim: ġāyet mültemesim D.
2. āşiyān-sūz: āşiyān-sāz D. // ḫār u ḫışm: ḫār u ḫasım D.

3. Senden özge kime ʿarż eyleyeyim aḥvālüm
Melceʾ-i çāre-resüm sensin efendim sensin

4. Āh idersem ġam-ı ʿaşkuñla degül cāy-i ʿitāb
Ḳaṣd-ı medd-i nefesüm sensin efendim sensin

5. Sālikī itme zükkām-āver-i būy-ı ḥasret
Gül-i bāġ-ı hevesüm sensin efendim sensin

62.

Nefʿī

[Ġazel]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Nūş iden āb-ı ḥayāt-ı lebüñi sīr olmaz
Seni bir kere ṣaran sīnesine pīr olmaz

2. Hep hevādur işüñ ey ʿāşıḳ-ı bīçāre senüñ
Çekme zaḥmet o perī āh ile tesḥīr olmaz

---

3. melce-i: melce'im D.
4. ḳaṣd-ı: cāy-ı D.
5. itme zükkām-āver: itme ẕekā-āver D.
(62)
Metin Akkuş, **Nefʿî Dîvânı**, Kütür Bakanlığı Yay., 2018.
Şiir, **a.g.e.**'de bulunmamaktadır.

3. Böyle ṣūret-i eṣer sunʿ-ı Ḫüdā'dur yoḫsa
Bu naḳış Mānī vü Behzād ile taṣvīr olmaz

4. Çāre yoḳ çalsañ eger başuñı ṭaşdan ṭaşa
Ser-nüvişt-i ezelī saʿy-ile taʿbīr olmaz

5. Pīr-i ḫam-küşte ne mümkin ki sehī-ḳāmet ola
Çün kemān demiri bāz itmek-ile tīr olmaz

6. Kārını emr-i ḳażā vü ḳader eyler icrā
Bunda teslīm gerek defʿine tedbīr olmaz
[19b]

7. Ḥaşm-ı bed-ḫūyı helāk eylemekde ey Nefʿī
Tīġ-ı sertīz-i zebānum gibi şemşīr olmaz

63.

Nābī

[Ġazel]

Mefʿūlü Mefāʿilü Mefāʿilü Feʿūlün

1. Eyyām-ı bahār olmaz idi gülşen olaydum
Ḫurşīd ṭulūʿ itmez idi revzen olaydum

7. eylemekde: Nüshada sehven "eylemekle" şeklinde yazılmıştır.
(63)

2. Gül-berg[e] ṣabā urmaz idi pençe-i tārāc
Ṣaḥrā-yı temennāda eger dāmen olaydum

3. Ol şūḫ dirīġ itmez idi naḳd-i visālin
Ḫ ᵛāhişger-i ihsānı hemān bir ben olaydum

4. Kettān gibi fersūde olursam da olaydum
Tek ol meh-i sīmīn-tene pīrāhen olaydum

5. Nisyānı bedīd olmaz idi silk-i fużūlüñ
Nābī heves-i gevher ile maḫzen olaydum

64.

Tezyīf-i Hevāyī

[Ġazel]

Mefʿūlü Mefāʿilü Mefāʿilü Feʿūlün

1. Gezmezdi ṣırıḳlarda ciger çevren olaydum
Bitmezdi bataklarda ḳamış ney-zen olaydum

5. fużūlün: fuṣūlüñ D.

(64)

Hevāyî D., s. 53.

2. Esmezdi deñizlerde ṣaġanaklı ḳara yeller
Bir çifte ʿArap mavnasına yelken olaydum

3. Çün almaz idi dirhemine bir pulı küttāb
Dünyāda mürekkebçi hemān bir ben olaydum

4. Ṣusam gibi efsürde olursam da olaydum
Tek loḳma pişen ṭavaya şīrūgan olaydum

5. Dūşīze bulınmaz idi Hevāyī ide ṭaleb
Ḳasd-ıla yeñi evlenecek ergen olaydum

65.

Nābī

[Ġazel]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Yāri açdum açıl ey ġonca-dehānum diyerek
Bezme geldi gel e ey rūh-ı revānum diyerek

---

2. yeller: yel D.
Bu beytin ikinci mısranın vezni bozuktur.
3. çün almaz: çok görmez D. // mürekkebçi: mürekkeble D.
5. dūşīze bulunmaz idi Hevāyī ide ṭaleb: dūşīzelik elverse Hevâyî dil-i zâra D. / Mecmuada "ṭālib" şeklinde yazılmıştır.
Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
(65)
Nâbî D., s. 716.
1. rūḥ-ı revānum: şūḫ-ı cihānum D.

2. Āh bir kerre miyānını alup āġūşa
Sīneye çeksem o sīm-teni cānum diyerek

3. Pāyine bāri bu taḳrīb ile düşsem yārüñ
Ḳalmadı āh meded tāb u tüvānum diyerek

4. Ḫaṭṭ ber-āverde olan tāze dem-i vuṣlatda
Başḳa bir ẕevḳ virür geçdi zamānum diyerek

5. Yār söyletdi baña bu ġazeli ey Nābī
Söyleye söyleye ey tāze-zebānum diyerek
[20a]

66.

Tezyīf-i Hevāyī

[Ġazel]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Yāri açdum açıl ey mantı-dehānum diyerek
Odama geldi gel e ey yaḫni-kapānum diyerek

2. **a.g.e.**'de 3. beyittir.
3. **a.g.e.**'de 2. beyittir.
(66)

2. Āh bir kerre lālāvārī açup ḳollarum
Ḳucaġa alsam o begzādeyi pānum (?) diyerek

3. Ardına ḫışlayarak bāri düşeydüm yāruñ
Bre dur ḳaçma meded kesdüñ emānum diyerek

4. O yahūdī beççeyi mest yıḳup meykedede
Ṣalabilsem aña dür vāṣıl-ı cānum (?) diyerek

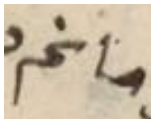
5. Gör ki neyledi bu dünyāda Hevāyī bize yār
Söyleye söyleye ey yañşaḳ ozanum diyerek

Hevâyî D., s. 48.

2. lālā-vāri lālā ṭarzı D. / pānum: cānum D.

3. dur: ṭur D.

4. Kelime nüshada aşağıdaki gibidir:

4. **a.g.e.**'de bulunmamaktadır. **a.g.e.**'de bulunan 4. beyit aşağıdaki gibidir:

Çıḳup ol Türk-reviş şehre maḥallātı gezer
Ekşi bükşi ne ṣatar ṭurşu alanım diyerek

5. gör ki neyledi bu dünyāda Hevāyī bize yār: geveze etdi ġazellerde Hevāyī bizi yār D.

67.

Rüşdī

[Ġazel]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Yine ṣahbā-yı ʿaşḳı ʿaşḳıyla nūş eylemiş deryā
   Ki mest olmış dil-i ʿāşık gibi cūş eylemiş deryā

2. Oldur dīvāneveş geh pīş ü geh pes itmede reftār
   Hevā-yı ʿaşk-[ı]la kendin ferāmūş eylemiş deryā

3. Meger ceng itmek ister rūzigār-ı nā-müsāʿidle
   Yine emvācdan çeşmin zerre-pūş eylemiş deryā

4. N'ola ṭūfān-ı eşküm gibi olsa şevḳ-ile pür-cūş
   N'ola zevraḳla ol şūḫı der-āġūş eylemiş deryā

5. Yine çīn-i cebīn ʿarż idüp keff-ber-dehān olmış
   Ġażabdan kendüyi bīhūş u medhūş eylemiş deryā

---

(67)

Sahhâf Rüşdî D., s. 90.

1. ʿaşḳıyla: şevḳ ile D.
   Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
2. oldur: olup D. / dīvāne-veş: dīvāne D.
   Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
3. çeşmüñ: cismin D.
4. n'ola alup D.
5. idüp: ider D. // bīhūş: bihveş D.

6. Dil-i ʿāşıḳ gibi bir yirde ḳatʿā ber-ḳarār olmaz
Nihān bir rāz-ı ʿaşḳı var ise gūş eylemiş deryā

7. Cihānı sū-be-sū seyr eyleyüp abdālveş Rüşdī
Dürr-i şehvārdan gūşına mengūş eylemiş deryā

68.

Resīmā

[Ġazel]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ṭūṭī-i ḫᵛāhişgeri terġīb ider güftārumuz
Müstaḳīm-i tabʿ olur taḳlīd iden reftārumuz

2. İtmesün bir gül içün ḫurşīd ẕerre imtinān
Cilveger rīz-i tevekkülde bizüm gülzārumuz

3. Olma tābistānda ḥasretkeş-i şemm-i ʿabīr
Nev-şüküfte mevsim-dīde daḫı ezhārumuz

4. Yaḳmasa zāhid ʿaceb mi ʿāşıḳı nār-ı caḥīm
Tāb-ı āteş-pāre-i ruḫsārdur efkārumuz

---

6. ḳatʿā ber-ḳarār olmaz: aslā ber-ḳarār olmaz D.

(68)

Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

[20b]

5. Laʿli kevs̲er ḫāli nüfāhī̇ ʿaraḳ-rīz[i] gül-āb
Mā-ḥażar bezm-i mükāfāta bizüm ifṭārumuz

6. Çeşm-i ʿuşşāḳa ṣabā kuhl-i Ṣıfāhānī̇ bulur
Kūy-ı şehnāza düşerse nüsḫa-i edvārumuz

7. Ṭolanur mihr ile māh eṭrāfumuz her rūz u şeb
Kim beyāża naḳş ide dī̇bāce-i esrārumuz

8. Sīnede germiyyet-i bāzār-ı ʿaşḳ olsa bedī̇d
Nev-be-nev peydā olurdı ruḳʿa-ı ās̲ārumuz

9. Ḳadd-i ḥamī̇d ile dendāna Resīmā ser-fürū
Şevḳ-[i]le taḥsīn ider erbāb-ı dil eşʿārumuz

69.

ʿİzzet

[Ġazel]

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

1. Çeküp kemānını tā tarf-ı ebruvānına dek
Geçürdi tī̇rini ʿāşıḳuñ üstüḫ̲ʷānına dek

(69)

2. Baña kalırsa degişmem o ḫāl-i Hindūyı
Egerçi virseler Īrān'ı Iṣfāhān'ına dek

3. Ṣarıldı sīneye küstāḫlıḳlar eyledi ey dil
Ṣoyup ol dilberi tā bend-i çiltiyānına dek

4. İder mi fāʾide hīç ıżṭırāb-ı tabʿ-ı ʿacūl
Ḥuṣūl-i kāma tevaḳḳuf gerek zamānına dek

5. Bu şeb o yār gelüp cām-ı hʿābuma ʿİzzet
Uyutmadı beni kāfir ṣabāḥ eẕānına dek

2. ḳalursa: ḳalırsa D. // Egerçi: Eger ki D.
3. küstaḫlıḳlar: güstāḫlıḳlar D. // ol: o D.
4. ider: eder D. // ḥuṣūle kāma: ḥuṣūl-i ḳāma D.
5. o yār: nigār D.

70.

Naḥīfī

[Ġazel]

Mefāʿīlün Feʿilātün Mefāʿīlün Feʿilün

1. O sīm-gerden içün maşrıḳ-ı celī dirler
   O ṣāf sīneye mirʾāt-ı müncelī dirler

2. Miyān-ı nāzükini mūya beñzedürsem eger
   Gürūh-ı ehl-i süḫan öyledür belī dirler

3. Ḳalenderān-ı muḥabbet görüp cünūnumuzı
   Cihānda böyle olur ʿaşḳuñ evveli dirler

4. Cihānda her kimi görsek o sāḫir-i hüsnüñ
   Esīr-i ḫalka-i zülf-i müselseli dirler

5. Nühüft dīdede ʿaksi o lāle-ruḫsāruñ
   Bu çeşmeye sebeb oldur ki lāleli dirler

---

(70)

Nahifî Süleyman Efendi D., c. I. s. 131.

Bu şiir a.g.e.'de 7 beyittir. Mecmuada 1 beyit eksiktir. Eksik beyit aşağıdaki gibidir:

Taḥammül eyle hemān ṭaʿn-ı nāsa ḫalḳ saña
Kimi dir ise delidür kimi velī dirler

5. nühüft: nühüfte: D.

6. Naḥīfiyā süḫan-ı dilkeşüm gören yārān
Budur maḳāle-i ʿaşḳuñ muḥaṣṣalı dirler

[21a]

71.

Fıṭnat Ḥanım

[Ġazel]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Güller ḳızarur şerm-ile ol ġonca gülince
Sünbül ḫam olur reşk ile kākül bükilince

2. ʿAnḳā da olursa düşer ol pençe-i ʿaşḳa
Ṣayd-ı dile şehbāz-ı nigāhı süzilince

3. Ol ġonca-i şüküfte olur gül gibi ḫandān
Şebnem gibi eşk-i dil-i şeydā dökilince

4. Her tār[1] birer mār olur o genc-i ḥüsünde
Ruḫsārına zülf-i siyehüñ şāne gelince

---

(71)

Fıtnat Hanım D., s.361.

2. ʿanḳā da olursa düşer ol pençe-i ʿaşḳa: ʿanḳā daḫı olursa düşer pençe-i ʿaşḳa D. // şehbāz-ı nigāhı: şehbāz-ı nigāhuñ D.

3. şüküfte: neşküfte D.

4. ḥüsünde: ḥasende D. // ruḫsārına: ruḫsārıña D. / gelünce: bulınca D.

5. Cān virmek ise ḳaṣduñ eger ʿaşḳ-[ı]la Fıṭnat
Ḫāk-i der-i dildārdan ayrılma ölince

72.

Ḥaşmet

[Ġazel]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Cām-ı mey-i ẕevḳ-ı dem-i vuṣlatı
Ḥāṣılı kesb-i ṣafā nūş-ı mey-i nābdadur

2. Dāmen-i pīre yüzin sür güzelüñ gerdenin öp
Leẕẕet-i būs göñül şeyḫde degül şābdadur

3. İder īfā-yı işāret yalıñuz sebbābe
Maṭlaba dest-resī ḳıllet-i esbābdadur

4. Uyudurdum anı āġūşuma alsam bir şeb
Ekṣer ol āfet ile vuṣlatumuz hˇābdadur

---

(72)

Haşmet D., s. 147.

1. cām-ı mey-i ẕevḳ-i dem-i vuṣlatı: būsiş-i laʿlini peymāneler D. Birinci beytin ilk mısraının vezni bozuktur.
2. gerdenüñ: gerdenin D. // būs: būse D.
3. ider: eder D.

5. Ḥaşmet aḥvālümi bilmez ne disün bī̇gāne
Güft ü gū ḥaḳḳumuza meclis-i aḥbābdadur

73.

Nābī̇

[Ġazel]

Fāʿilātün Fāʿiātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Gülsitān-ı dehre geldük reng yoḳ bū ḳalmamış
Sāye-endāz-ı kerem bir naḫl-i dil-cū ḳalmamış

2. Eylemiş der-beste dükkānın ṭabī̇b-i rūzigār
Ḥoḳḳa-i pī̇rūze-i gerdūnda dārū ḳalmamış

3. Teşnegānuñ çāk çāk itmiş leb-i ḫuʾāhişgeri
Çeşmesār-ı merḥametde bir içim ṣu ḳalmamış

4. Ḳadrin añlar yoḳ bilür yoḳ merdüm-i sencī̇denüñ
Çārşū-yı ḳābiliyyetde terāzū ḳalmamış

5. Ceyş-i ġamdan ḳanda itsün ilticā ehl-i niyāz
Ḳalʿa-i himmetde Nābī̇ burc u bārū ḳalmamış

---

(73)

Nâbî D., s. 642.

2. dükkānuñ: dükkānın D. / rūzigār: rūzgār D.

3. itmiş: olmış D.

74.

Serīrī

[Ġazel]

Fāʿilātün Fāʿiātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Gerçi ġurbetde geçürdük bir nice eyyāmumuz
   ʿIyddur her ṣubḥumuz ḳadre irüpdür şāmumuz
   [21b]
2. Devletde ḥażret-i ṣulṭān-ı ʿaşḳuñ zāhidā
   Velvele ṣala n'ola āfāḳa her dem nāmumuz

3. Serv-ḳad bir ġonca-fem bārişger-i güftār içün
   ʿÖmrümüz gibi tükendi ṣabrumuz ārāmumuz

4. İtmezüz dünyā içün mīr ü vezīre iʿtibār
   Dükeli Ḥaḳ'dan temennā eylerüz her kāmumuz

5. Ey Serīrī ol ḳamer-ṭalʿat u melek-ruḫsārına
   Gün gibi rūşen degül mi destümüzde cāmumuz

(74)
Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

75.

Nedīm

[Ġazel]

Fāʿilātün Fāʿiātün Fāʿilātün Fāʿlün

1. Sīnede evvel ne muḥrik ārzūlar var idi
   Lebde serkeş āhlar āteşli şular var idi

2. Böyle bī-ḥālet degüldi gördügüm şaḥrā-yı ʿaşḳ
   Anda mecnūn bīdler dīvāne cūlar var idi

3. Sen yine bir nev-niyāz ʿaşḳ [mı] peydā eyledün
   Kūyına yir yir dökilmiş ebrūlar var idi

4. Ben bugün bir nev-bahār-ı ḥüsn ü ān seyr eyledüm
   Ṭarf-ı ebrūsında sünbül gibi mūlar var idi

5. Ey Nedīm ey bülbül-i şeydā niçün böyle ḫāmuşsun
   Senden evvel çoḳ nevālar güft ü gūlar var idi

---

(75)

Nedîm D., 470.

2. şular: hūlar D.
3. **a.g.e.**'de 4. beyittir.
4. ebrūsında: destārında D.
   a.g.e.'de 3. beyittir.
5. ey Nedīm ey bülbül-i şeydā niçün böyle ḫāmuşsun: ey Nedīm ey bülbül-i şeydā niçün ḫāmuşsun D. Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.

76.

Rāġıb

[Ġazel]

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāīlü Fāʿilün

1. ʿÖrf-i niyāz-ı ehl-i muḥabbet ses istemez
   Rāz-ı derūn-ı ʿāşıḳa maḥrem kes istemez

2. Mānend-i āfitāba yeter perçem-i siyāh
   Muġbeçegāna ṭarz-ı Cezāyir fes istemez

3. Tār-ı nigāhı bende ḫaṭ-ı tāze-res gerek
   Rūy-ı nigār āyīneveş aṭlas istemez

4. Menfūrıdur muġāyir-i ṭabʿı her ādemüñ
   Kim keslik itse de kendüye nā-kes istemez

5. Ḳoymaz raḳīb-i dīv-i sirişti derinde yār
   Çārūb iderse rīşini [de] üz kes istemez

---

(76)

Koca Râgıb Paşa D., s. 119-120.

1. ʿörf-i: ḫarf-i: D.
2. āfitāba: āfitāb D. // muġbeçegāna: buġbeçegāna D.
3. nigāhı: nigāh-ı D. // aṭlas: emles D.
4. ādemüñ: ademin D. // itse de kendüye: itse kendüye de D.
5. dīv-i: deyu D. // üz: öz D.

6. Bülbül semender āteşi güldür bu gülşenüñ
Ṭarḥ-ı esās-ı ḫānesi ḫār ü ḫes istemez

7. Tāb-āver olmuyor o perī-çehre Rāġıbā
Bundan ziyāde sūzişi besdür bes istemez
[22a]

77.

Ḥasīb

[Ġazel]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. İden aġyāra manẓūr-ı mürüvvet yār baḫtumdur
Beni ḳaṣd-ı helāke ġamzeler derkār baḫtumdur

2. Ḫāmūş ol ḥişşemüzdür ḫᵛān-ı vaṣl-ı yārdan ey dil
Bu āh u girye vü bu nāleler her bār baḫtumdur

3. Olurdum vāṣıl-ı menzilgeh-i maḳṣūd ḥayfā kim
Beni kim gerd-i rāh-ı vasl iden ġaddār baḫtumdur

4. O bir necm-i siyehdür burc-ı āteşden tulūʿ itmiş
Ruḫında ol müdevver ḫāl-i ʿanber-bār baḫtumdur

(77)
Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

5. N’ola ʿāşıḳ olursam ol meh-i tābān-ı bī-mihre
Benüm hercāī sevmek ey Ḥasīb-i zār baḫtumdur

78.

Nefʿî

[Ġazel]

Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün

1. Günüm ṭoġsun buyur ey āfet [ü] efserli ṣulṭānum
Tamām ārāyiş-i meclis [ü] zer zīverli ṣulṭānum

2. Müheyyā nūş-ı dārūlar devā’ül-misk-i lüʾlüʾler
Mülūk-i ḥūbb [u] tensūḫlar hep üsti zerli ṣulṭānum

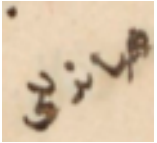
3. Mümessek ḳahve-būya gümüş ıbrıḳları berrāḳ
Duḫānlar lūle lūle ʿūd ile ʿanberli ṣulṭānum

4. Müferriḥ gül-şeker berş-i Raḥīḳī rāyegān ṭas ṭas
Mücevher kāse ṣandallı (?) yenli ferli ṣulṭānum

---

5. Nüshada “bir” yazılmışken anlam gereği “bī-mihr” şeklinde okunmuştur. (78)
Metin Akkuş, **Nefʿî Dîvânı,** Kültür Bakanlığı Yay., Ankara 2018.
Şiir, **a.g.e.**’de bulunmamaktadır.

4. Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.
Okunamayan kelime aşağıdaki gibidir:

5. İnanmazsañ elümde işte daʿvet-nāme ey Nefʿī
Bisāṭ-ı bezm [ü] ḫāṣṣ'ül-ḥāṣumuz defterli ṣulṭānum

79.

Cevrī

[Ġazel]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Būy-ı zülfüñ kim ṣabā ʿuşşāḳa dest-āvīz ider
Feyż-i teʾsīri nesīm-i āh-ı ʿanber-rīz ider

2. Fitne ḳalḳar ḳāmetüñ ḳopsa yirinden nāz-[ı]la
Bir ḫırāmuñ dehri pür-āşūb-ı rüst-ā-ḫīz ider

3. Türk çeşmüñ himmet itse leşker-i müjgānuñ
Her şikeste tīrini dünyāya bir Cengīz ider

4. Ġamze-i kāfir-nihāduñ bezl-i maḳdūr eylese
Her nigāhuñ biñ Hülāgū güşına tedbīr ider

5. Ṭabʿ-ı Cevrī ġamze-i çeşmüñle itse güft [ü] gū
Nükte-i nuṭḳ-ı beyānuñ böyle siḥr-āmīz ider

---

(79)

Cevrî D., s. 199.

4. biñ: bir D.

5. beyānuñ: beyānın D.

80.

Ḥaşmet

[Ġazel]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Destüme girdi efendim sen gibi nevreste gül
   Ārzū-yı būy-ı vaṣl itdükçe bu dil-ḥaste gül

[22b]

2. Dil zükām-ālūd-ı hicrān ol nihāl-i naḫvetüm
   Ḥāṭırum taṭyībe gūyā yollamış bir deste gül

3. İsnād ile olur ʿuşşāḳa dilber ser-firāz
   Bir nihāl-i ḫuşke gülşende olur ser-beste gül

4. Bendeñi aġlatma ʿömrüm olma pür-çīn-i ġażab
   Gel efendim ʿandelībüñ ʿāşıḳ-ı sermeste gül

5. Olamaz hem-reng verd-i nev-zemīn-i Rāġıb'a
   Ḫār-zār-ı dilde Ḥaşmet böyle bir ḫod-reste gül

---

(80)

Haşmet D., s. 195.

3. isnād: istinād D.
   Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
4. ʿāşıḳ-ı: ʿāşıḳı: D.

81.

Ẕekāyī

[Ġazel]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ḳaṣd idince şāh-ı ġamzeñ ḫükminüñ icrāsını
   Emr idüp ebrūya çekdürmiş anuñ ṭuġrāsını

2. Münşī-i ḳudret ne ḫoş ḫaṭṭ-ıla taḥrīr eylemiş
   Levḥ-i ruḫsāra berāt-ı ḥüsninüñ imżāsını

3. Minnet-i dehre ne ḥācet giydügüm köhne ʿabā
   İstemem çarḫ-ı denīnüñ talʿat-ı zībāsını

4. Ṭālib-i dünyāya baḫş eyledüm libās-ı zīneti
   Başına çalsun sipihrüñ aṭlas u dībāsını

5. Biz gürūh-ı ehl-i ʿaşḳuz mest ü ḫayrān olmışuz
   İçmişüz cām-ı ḥaḳīḳat bāde-i ḫamrāsını

---

(81)

Zekâyî D., s. 357.

3. ṭalʿat-ı: ḫilʿat-ı: D.
4. eyledüm: itdüm D.
   Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
5. mest ü ḥayrān: mest-i ḥayrān D.

6. Öldürür çeşmüñ Ẕekāyī derdmendi ʿāḳıbet
Zāhid-i maġrūrdan almış anuñ fetvāsını

82.

Pertev

[Ġazel]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Yıl geçer hicr ile meh-rūyuña nāẓır olamam
Saña ibrām-ı viṣāl itmege ḳādir olamam

2. Beni bir ḥāle ḳodu[ñ] kim seni görmek degül a
Kaʿbe-i kūyuñuñ eṭrāfını zāʾir olamam

3. Ġażab itseñ daḫı tekrār elinden feryād
Her zamān hicrüñe meʾlūf ya ẓāhir olamam

4. Ġayrı şāyeste ḳıl o luṭf-ı merdāna biraz
Gördük artuḳ ne ġam u cevrüñe şākir olamam

6. maġrūrdan: maʿẕūrdan D.

(82)

Muvakkitzâde Pertev D., s.216.

1. yıl geçer hicr ile meh-rūyuna nāẓır: saña ibrām-ı viṣāl itmege ḳādir D. // saña ibrām-ı viṣāl itmege ḳādir: yıl geçer hicr ile meh-rūyuna nāẓır D.

5. Bādī̄-i ʿaşḳ-ıla ben mest-i müdāmam Pertev
Ramażān gelmekle tāʾib ü ṭāhir olamam

83.

Rüşdī̄

[Ġazel]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Bize sāḳī̄ daḫı ol dāfiʿ-i ġam gelmez mi
Luṭfına muntaẓıruz sāġar-ı Cem gelmez mi
[23a]
2. Ne ʿaceb seyr-i ruḫun bāʿis-i girye olsa
Āfitāba baḳanuñ çeşmine nem gelmez mi

3. N'ola ger eşke bedel ḫūn-ı ciger itse revān
Dem-be-dem girye [iden] dī̄deye dem gelmez mi

4. Beni ya nāʾil-i vaṣl eyle yāḫūd eyle helāk
Ey cefā-pī̄şe elüñden bu kerem gelmez mi

---

5. bādī̄-i: bāde-i D.

(83)

Sahhaf Rüşdî D., s. 259.

1. bize: bezme D.
2. girye: giryem D. // baḳanuñ: baḳanın D.
3. girye-yi dī̄deye: girye iden dī̄deye: D.

5. ʿAzm-i gülşen ide aġyār ile ol ġonca-i yār
Rüşdiyā ḫāṭır-ı ʿuşşāḳa elem gelmez mi

84.

Neylî

[Ġazel]

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

1. Ḫaṭ-āver olsa yārüm ten-i dāġdāra gelmez mi
Bahār geldi o gül lālezāra gelmez mi

2. Ḳalur gider [mi] göñülde nühüfte ʿukde-i ġam
Miyān-ı bezme ḳadeḥ āşikāre gelmez mi

3. Getür didi cūşa ḫurūş-ı sirişk-i deryānı
Daḫı ol güher-i yektā kenāra gelmez mi

---

5. ġonca-i yār: ġonce-dehen D.

(84)

Ahmed Neylî D., s. 351.

1. ḫaṭ-āver olsa yārüm ten-i dāġdāra gelmez mi: ḫaṭ-āver oldı ten-i dāġdāra gelmez mi D. Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
2. ḳadeḥ āşikāra: ḳadeḥ-āşkāre D.
3. getür didi cūşa ḫurūş-ı sirişk -i deryānı: ḫurūşa geldi görüp mevc-i eşkimi deryā D. Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.

a.g.e.'de 4. beyittir.

4. O gülde būy-ı vefādan eṯer mi yoḳ yoḫsa
Nesīm-i ṣubḥ-ı emel bu diyāra gelmez mi

5. Ḳalur gider mi bu cevri sipihrüñ ey Neylī
Bilüp günāhın ʿaceb iʿtiẕāra gelmez mi

85.

Nedīm

[Ġazel]

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Sāḳī-şīrīn ü ġabġab u leb meşrebümcedür
Ser-tā-be-pāy ḥāṣılı hep meşrebümcedür

2. Bir cām bir de laʿl-i lebin ṣundı muġbeçe
Pīr-i muġān olası ʿaceb meşrebümcedür

3. Bedr-i tamāma kim naẓaruñ degmesin felek
Meclisde ʿıyş u nūş bu şeb meşrebümcedür

---

4. **a.g.e.**'de 3. beyittir. // Nüshada "gülden" yazılmasıan rağmen anlam gereği "gülde" şeklinde okunmuştur.

5. ey: iy D.

(85)

Nedîm D., s.353.

1. sāḳī-şirīn: sāk u sürīn D.

4. Sāġar gibi bahāne-i nūş-ı şarāb ile
Būs-ı dehān-ı yāri ṭaleb meşrebümcedür

5. Bezm-i şarābdan geçemem ṭoġrusı Nedīm
ʿİşret tabīʿatumca ṭarab meşrebümcedür

86.

ʿĀrif

[Ġazel]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿlātün Fāʿilün

1. Ḥüsn o şūḫun ḫānezād-ı ʿārıż-ı dil-cūsıdur
Kim ṭarāvet şebnem-i berg-i gül-i ḫod-rūsıdur

2. Bī-dilānuñ rişte-i şirāze-i cemʿiyyeti
[23b]
O cefācūnuñ şikenc-i ṭurre-i gīsūsıdur

3. Bağlamışlardur reh-i āmed ü şüd neẕẕāreyi
Ḫāller kim der-kemīn-i güşe-i ebrūsıdur

---

5. ṭoġrusı: doğrusu D.

(86)

Şiir kaynaklarda bulunamamıştır.

1. M.'de sehven "güli" şeklinde yazılmıştır. Anlam gereği "gül-i" şeklinde okunmuştur.

4. Ḫayret-āmūz dil-sitān-ı ġamuñ ey müddeʿī
Reşk-i mirʾātü's-ṣafā āyīne-i zānūsıdur

5. Sāzkār olmış muḥabbet ki ey ʿĀrif hemān
Ṣanma Ferhād'uñ o kārı ḳuvvet-i bāzūsıdur

87.

Rifʿat

[Ġazel]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Dil-i ṣad-pāre-i mihre ruḫ-ı cānān bir olur
Gül-i ṣad-bergde būy-ı dil-i nālān bir olur

2. Ġayra meyl eyle[ye]mem rūh-ı revānum var iken
Tābiş-efzā-yı cihan mihr-i dıraḫşān bir olur

3. Luṭf-ı yāra inanup fırṣatı fevt itme saḳın
ʿĀşıḳa böyle müsāʿid dem-i devrān bir olur

4. Bezm-i vuṣlatdaki ḥālet nice taʿbīre gelür
Başḳa ʿālemdür o kim cānla cānān bir olur

(87)
Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

5. Beñzemez ḳadd-i dil-āşūbına serv-i āzād
Rifʾatā naḫl-i tecellī-i dıraḫşān bir olur

88.

Nābī

[Ġazel]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. İs̱bāt-ı ṣıyāma olınan hücceti ṣaḳlar
Kāġıd uçurur menzil ile yolda ulaḳlar

2. Erbāb-ı ḥarābātı ḳomaḳ ḥāline yegdür
Taḥrīṣe sebebdür mey-i gül-fāma yasaḳlar

3. Cisminde ṭamarlar ṣayılur ʿāşıḳ-ı zāruñ
Hep ṣayduñ içündür bu ḳadar dām u ṭuzaḳlar

4. Teşrīfüñ ümīdiyle senüñ ey meh-i şeb-gerd
Mānende-i ḥalḳa ḳapuda ḳaldı ḳulaklar

5. Nābī ḳalem olıncaya dek vāṣıl-ı menzil
Her ḫaṭvede ṭayy itmededür nice baṭaḳlar

(88)

Nâbî D., s.538.

1. is̱bāt-ı ṣıyāma olunan hücceti ṣaḳlar: is̱bāt-ı meh-i ṣavma olan hücceti ṣaḳlar D.

89.

Fıṭnat [Ḥanım]

[Ġazel]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Olmada diller rübūde ġamze-i cādūsına
   Deşt-i ḥüsnüñ ṣayd olur şīrlerüñ āhūsına

2. Reng ü būda zülf-i cānāna müşābih olmasa
   Kim baḳar gülzār-ı dehrüñ sünbül ü şebbūsına

3. Ṣad-hezārān fitne meftūn bir nigāh-ı şūḫuña
   Biñ dil-i Hārūt bende perçem-i gīsūsına

[24a]

4. Çille-i saḫtın çeker her dem kemān-ebrūlaruñ
   Āferīn erbāb-ı ʿaşḳuñ ḳuvvet-i bāzūsına

5. Cismini ḫāk it ol sehī-ḳaddüñ yolında Fıṭnatā
   Nāʾil olmaḳsa murāduñ devlet-i pābūsına

---

(89)

Fıtnat Hanım D., s. 365.

3. bende perçem-i gīsūsına: beste her ḫam-ı gīsūsına D.

5. cismini: cismi D.

Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.

90.

Nedîm

[Ġazel]

Fāʿilātün Faʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Mest-i nāzum kim büyütdi böyle bī-pervā seni
   Kim yetişdürdi bu güne servden bālā seni

2. Būydan ḫoş rengden pākīzedür nāzük tenüñ
   Beslemiş ḳoynında güyā kim gül-i raʿnā seni

3. Bir elde gül bir elde cām geldüñ sāḳiyā bezme
   Ḳanġısın alsam gülü yāḫūd ki cāmı ya seni

4. Ṣandum olmış ceste-i fevvāreden āb-ı zülāl
   Böyle gösterdi baña ol ḳadd-i müstesnā seni

---

(90)

Nedîm D., s.475.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 7 beyittir. M.'de bir beyit eksiktir. Eksik beyit aşağıdaki gibidir:

Ṣāf iken āyīne-i endāmdan sīnem dirīġ
Böyle gösterdi baña ol ḳadd-i müstesnā seni

3. bir elde gül bir elde cām geldüñ sāḳiyā bezme: bir elinde gül bir elde cām geldiñ sāḳiyā D. Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
   a.g.e.'de 4. beyittir.
4. ceste-i fevvāreden: ceste bir fevvāreden D. / āb-ı zülāl: āb-ı ḥayāt D.

5. Güllü dībā giydüñ ammā ḳorḳaram āzār ider
Nāzenīnüm sāye-i ḫār-ı gül-i dībā seni

6. Ben didükçe böyle [kim] ḳıldı Nedīm'i nātüvān
Gösterür engüşt ile meclisde[ki] mīnā seni

91.

Rāġıb

[Ġazel]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ḫāk-i pāy-i dilberi çeşme ġubār eyler mi hīç
ʿĀşıḳa bu deñlü luṭfı rūzigār eyler mi hīç

2. Ḫaṭ-ı sebz-i dilberi seyr eyleyen dilber daḫı
Bu cihānda ḫʿāhiş-i kişt-i bahār eyler mi hīç

3. Gerdeninde dāne-i ḫālüñ görince murġ-ı dil
Āşiyān-ı sīnede bir dem ḳarār eyler mi hīç

---

5. **a.g.e.**'de 3. beyittir.
6. didükçe: dedikçe D.
(91)
Hüseyin Yorulmaz, **Koca Râgıb Paşa Dîvânı**, İstanbul Üniversitesi SBE YL Tezi, 1989.
Şiir, **a.g.e.**'de bulunmamaktadır.

4. ʿAşḳuñ-ıla ʿālemde rüsvā olursam da eger
Ey cefā-pīşe n'olur ʿāşıḳ ʿār eyler mi hīç

5. Yan o şemʿ-i ḥüsne Rāġıb eyleme iẓhār-ı āh
Gör yaḳup pervāne kendin be-zār zār eyler mi hīç

92.

Yüsrī

[Ġazel]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Dil esīr iden sevād-ı sāye-i perçem midür
Tāb-ı meyden reng-i ruḫsāruñ mı bu gül-fem midür

2. Sūz-ı āh-ı bülbüle bāʿiṣ ser-i zülfüñ midür
Ġonca mı gül midür āyā sünbül-i pür-ḫam mıdur

3. Zūr-ı dest-i himmet-i ʿāşıḳ mı bilsem sevdügüm
Çille-i ebrū-yı yārı her çeken destüm midür
[24b]

4. Ḫoy-ı derd [ü] elem mi bu yoḫsa dürler mi nedür
Ḥasret-ile eşk-i bülbül mi ʿaceb şebnem midür

(92)
Şairin *Dîvân*'ına ulaşılamamıştır.

5. Sāʿid-i sīmīn-i sāḳī sāġar-ı billūrdan
Niyyetüñ Yüsrī bu şeb tertīb-i bezm-i Cem midür

93.

Nedīm

[Ġazel]

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Ey ḳaşı yay yüzüñ beri dönmez misün daḫı
Ey ġurre-i ümīdi görinmez misün daḫı

2. Ḳanı o giceler o tarāblar terāneler
Ey def ögüp [o] vaḳti döginmez misün daḫı

3. Billāh ne saḫt āteş imişsün [gönül] meger
Ġarḳ olduñ eşk-i ḫūna söyinmez misün daḫı

4. Kāfir ḳızı dükenmedi mi mātem-i peder
Sāġar çeküp ḳızılca sürinmez misün daḫı

---

(93)

Nedîm D., s. 477.

1. misin: misüñ D. // ümīdi: ümīd D.
2. ögüp: anup: D. / vaḳti: o ẕevḳi D.
a.g.e.'de 3. beyittir.
3. **a.g.e.**'de 2. beyittir.
4. dükenmedi: tükenmedi D.

5. Dilberle mācerāñı yeter ṣaḳladuñ Nedīm
Naḳl eyleyüp bir arada öginmez misün daḫı

94.

Ḥaşmet

[Ġazel]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Ḥasret-i būs u kenārı çekemem ṣulṭānum
Derd-i ḫamyāze-şiʿārı çekemem ṣultānum

2. Ḳaṭʿ-ı menzil [mi] olur sāyelerinde bir gez
Çille-i vazʿ-ı kibārı çekemem ṣulṭānum

3. Ḫār-ı gül destümi āzürde ider el-ḥāṣıl
Mūy-ı ḫaṭṭ-ı ruḫ-ı yāri çekemem ṣultānum

4. Oldı ḫamyāzekeş-i hasret-i laʿli dehenüm
Tā-be-key renc-i ḫumārı çekemem ṣultānum

5. Ḫam ider ḳāmeti vażʿ-ı girān ey Ḥaşmet
Sıḳlet-i bār-ı vaḳārı çekemem ṣultānum

---

5. bir arada: biraz da D.
Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.

(94)

Haşmet D., s. 198.

3. el-ḥāṣıl: veʾl-ḥāṣıl D.

95.

Nābī

[Ġazel]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Nedür ey şūḫ bu bīhūde ġażab n'oldı saña
   Meşrebüñ düşmene nāz idi ʿaceb n'oldı saña

2. Virmemişsin ṭutalum aġyāra ḳadeḥ meclisde
   Varmaġa meclis-i aġyāra sebeb n'oldı saña

3. Cām-ı hˇāb içre bıraḳduñ beni ey mihr-i münīr
   Gelmedüñ çāk olıcaḳ perde-i şeb n'oldı saña

4. Ne girersin araya yāre niyāz itdükçe ben
   Ḳanı ey girye mürāʿat-ı edeb n'oldı saña
   [25a]

5. Olduñ ey ḫāme-i Nābī ḳatı çoḳdan ḫāmūş
   Bilmem ey zümre-i pīrāy-ı ṭarab n'oldı saña

---

(95)

Nâbî D., s. 394.

1. düşmene nâz: düşmen-i nāz D.
2. aġyāra ḳadeḥ meclisde: ruḫsat-ı āġūş-ı viṣāl D.
   Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
3. gelmedüñ: ṭurmaduñ D.
4. ne girersin araya yāre niyāz itdükçe ben: ne girersin araya yāre niyāz itdükçe: D.
5. zümre-i: zemzeme-i D.

96.

Fāʾiz

[Ġazel]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Ne kāruñ var göñül bīhūde feryād itmeden ġayrı
   Ne ḥāṣıl eyledüñ düşmenleri şād itmeden ġayrı

2. Ne sūd itdüñ görüp meyl itmeden her zülf-i pür-çīne
   Göñül murġuñ esīr-i dām-ı ṣayyād itmeden ġayrı

3. Baña biñ cevr ider ol bī-vefā yanında aġyāruñ
   Ṣaf eyler beni nā-şād idüp şād itmeden ġayrı

4. Hezārān vaʿd-i luṭf itmişdi yār ʿömri mezīd olsun
   Hep itdi ḫāṭır-ı vīrānum ābād itmeden ġayrı

5. N'ola Fāʾiz gibi itsek şikāyet çarḫ-ı kec-revden
   Nesin gördüñ dem-ā-dem cevr [ü] bī-dād itmeden ġayrı

(96)
Fāʾiz D., s.175.

97.

Ẕekāyī

[Ġazel]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Yüzüñ māh-ı münevver mi cemālüñ mihr-i enver mi
   Felekde bir ḳamer-ṭalʿat efendim saña beñzer mi

2. Ḳızarmış meclis-i meyde ruḫuñ ey ġonca-fem āyā
   Gülistān-ı melāḥatde açılmış verd-i aḫmer mi

3. O mestāne nigehle dāġ-ber-dāġ eyleyen sīnem
   Bilinmez nevk-i ḫançer mi yāḫūd müjgān-ı dilber mi

4. Dil-i bīçāre olmaz Ḳahramān-ı çeşmine ḥāʾil
   Nerīmān-ı zamān diler ʿaceb böyle dilāver mi

5. Ḳarārum yoḳ firāḳ-ı yār ile bir dem bu ʿālemde
   O şūḫ-ı dilrübā bilmem hemān rūḥ-ı muṣavver mi

6. Ẕekāyīveş yine ʿazm-i seyāhat eyledüm zāhid
   Benüm āvāre göñlüm yārsuz ārām eyler mi

---

(97)

Zekâyî D., s. 360.

2. āyā: ammā D. // verd-i: derd-i D.

4. ḳahramān-ı çeşmine: ḳahramān çeşmine D. // diler: dirler D.

98.

Resīmā

[Ġazel]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ḥażret-i feyyāz-ı Sübḥān dilde bir gönlümde bir
   Rükn-i maḳdis beyt-i Yezdān dilde bir gönlümde bir

2. Sırr-ı vaḥdet mebdeʾ-i nuṭḳ-ı ḥurūf-ı dil-pezīr
   Naḫl-i elif ḳadd-i cānān dilde bir gönlümde bir
   [25b]
3. Tāb-ı rūy-ı envere düşdi dü ʿālem zerreveş
   Ḳurṣ-ı ḫurşīd-i raḫşān dilde bir gönlümde bir

4. Zīver-i laʿlüñ ḥalāvet-baḫş olur ḥażret-i şehā
   Çeşme-i şarāb-ı ḥayvān dilde bir gönlümde bir

5. Zülf-i şebrengi düşünce çehre-i berrāḳına
   Leyle-i ḳadr-i fürūzān dilde bir gönlümde bir

6. Bā-yı Bismillāh ile çün sīn-i ve'n-nās oldı pes
   Ṣafḥa-yı āyāt-ı Ḳurʾān dilde bir gönlümde bir

(98)
Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

7. Ġamzelerden dād-ı bī-dād it Resīmā rūz u şeb
Zü'l-fiḳār-ı şāh-ı merdān dilde bir gönlümde bir

99.

Nedīm

[Ġazel]

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Zülf ü külāhı virdi ḫalel Maġrib'i Fas'a
Çeşm-i kebūdı ṣaldı aḳın mülk-i Çerkes'e

2. Çāk itmesün mi cāme-i seyrüñ görince göñül
Baḳ şu yeşil muḳaddeme ol ḳırmızı fese

3. Neyzen bezmde muṭrıba hem-vāre kec baḳar
Bilmem miyānlarında neden bu münāfese

4. Gelmiş ḫaṭ-ı siyeh ruḫına bi'llāh ey göñül
Semmūr ḫoş yaḳışmış o gül-penbe aṭlasa

---

(99)

Nedîm D., s. 454.

1. Maġribi Fasʿa: Maġrib u Fes'e D.
2. cāme-i seyrüñ: cāme-i sebzüñ D. / göñül: gül D. // ol: şol D.
Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
4. **a.g.e.**'de 2. beyittir.

5. Ebrūları üstine dökilüp kāküli Nedīm
Taṣvīr-i Çīn yazmış o tāk-ı muḳarnasa

100.

Naḥīfī

[Ġazel]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Kimsenüñ sermāye-i ārāmı ġāret olmasun
Kimseler āvāre-i deşt-i melāmet olmasun

2. Bir ser-āmed dil-rübā gördüm didüñ gülzārda
Gördügüñ ey bād-ı ṣubḥ ol serv-ḳāmet olmasun

3. Kāse kāse zehr-i ġam nūş eyledüm ʿaşḳuñla ben
Dest-i cevrüñden neler çekdüm şikāyet olmasun

---

5. ebrūları: ebrūlar D. // Çīn: Çīnī D.
Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
(100)
Nâhifî D., c. II., s. 387.
Bu şiir, **a.g.e.**'de 7 beyittir. M.'de 2 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Çeşmüñi ālūde-i küḥl-i teġāfül eyleme
ʿĀşıḳ-ı bīmāra āfet üzre āfet olmasun

Biz saña öldür raḳībi dimeden maḳṣūdımuz
İsterüz bīçāre maḥrūm-ı şehādet olmasun

2. ol: o D.
3. cevrinden: cevrüñden D.

4. Ġam yime bir gün irersin vaṣluma dirsün baña
Mevʿid-i vaṣluñ ṣaḳın rūz-ı ḳıyāmet olmasun

[26a]

5. Ol ḳadar āmādedür çāk-i girībān itmege
Çeşm-i mestüñden Naḥīfī'ye işāret olmasun

101.

Ẕekāyī

[Ġazel]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Beni öldürmege şāh-ı cihānum niyyetüñ vardur
Senüñ aġyār ile ẕīrā ʿaceb ünsiyyetüñ vardur

2. Bize bīgāne ṣūret gösterürsin ey melek-peyker
Raḳīb-i dīv-sīretle kemāl-i ülfetüñ vardur

3. Hevā-yı ʿaşḳ-[ı]la semt-i cünūna meyl idüp gitdüñ
Senüñ de ey dil-i dīvāne özge ḥāletüñ vardur

4. Bu fānī ālemüñ ālāyişi maḥżā ʿuḳūbetdür
Be hey bīçāre bezm-i iḥtifāda rāḥatuñ vardur

---

5. mestüñden: şūḫundan D.

(101)

Zekâyî D., s. 308-309.

5. Mey-i gülgūn içüp erbāb-ı ʿaşḳa hem-dem olmazsan
Hele zāhid senüñ meclisde ġāyet sıḳletüñ vardur

6. Bī-ḥamdi'llāh ne ġam destüñde dāmān-ı tevekkül var
Ẕekāyī evc-i istiġnāya bāl-i himmetüñ vardur

102.

Yüsrī

[Ġazel]

Feilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. İtdi dil fikr-i ḫaṭuñ ṣafḥa-i pür-nūr üzre
Yeñi bir dāġ ḳo didi sīne-i mehcūr üzre

2. Muṭrib ol şūḫı görüp tel ḳırdum ḫavf-ıla
Düşdi mıżrāb-ı emel kāse-i ṭanbūr üzre

3. ʿAks-i çeşmüm görinüp neẓare-i evvelde baña
Ḫāl-i hindū imiş ol gerden-i kāfūr üzre

4. At ḳoparmış yine ʿuşşāḳını pā-māl idecek
Ṭolu dizgin geliyor bu dil-i rencūr üzre

(102)
Şairin *Dîvân*'ına ulaşılamamıştır.
2. Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.

5. Mest olup ḫāme daḫı vaṣf-ı lebiyle Yüsrī̄
O da üftāde gibi sī̄ne-i billūr üzre

103.

Fıṭnat

[Ġazel]

Mefʿūlü Mefāʿī̄lü Mefāʿī̄lü Feʿūlün

1. İcrā-yı füsūn çeşm-i siyeh-fāmına maḫṣūṣ
İʿcāz-ı Mesī̄ḥā-leb-i gül-fāmına maḫsūṣ

2. Seyr it hele kālā-yı leṭāfetden ol āfet
Bir câme biçinmiş hemān endāmına maḫṣūṣ

[26b]

3. Luṭfı vü keremi zümre-i aġyāra o şūḫuñ
Hep cevr ü cefā ʿāşıḳ-ı nā-kāmına maḫṣūṣ

4. Yoḳ leẕẕet-i güftār-ıla söz leblerüñ ammā
Bir başḳa ṣafā var hele düşnāmına maḫṣūṣ

5. Fıṭnat Cem-i devrāndur alan destine ṣanma
Keyfiyyet-i ṣahbā o Cem'üñ cāmına maḫṣūṣ

---

(103)

Fıtnat Hanım D., s. 338.

4. güftārıyla: güftārına D. / dilberüñ: leblerüñ D.

5. ṣahbā o: ṣahbāyı D.

104.

Nābī

[Ġazel]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Bāġ-ı dehrüñ hem ḫazānın hem bahārın görmişüz
   Biz neşāṭuñ da ġamuñ da rūzgārın görmişüz

2. Şuʿle-i bārūt-ı āha pāy-dār olmaz yine
   Kişver-i cāhuñ nice sengīn-ḥişārın görmişüz

3. Biz ḫadeng-i cān-güdāz-ı āhdur sermāyesi
   Biz bu meydānuñ çāpük-süvārın görmişüz

4. Çoḳ da maġrūr olma kim meyḫāne-i iḳbālde
   Biz hezārān mest-i maġrūruñ ḫumāruñ görmişüz

---

(104)

Nâbî D., s. 619-620.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 7 beyittir. M.'de 2 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Bir ḫurūşiyle ider biñ ḫāne-i iḳbāli pest
Ehl-i derdüñ seyl-i eşk-i inkisārın görmişüz

Bir gün eyler dest-beste pāygāhı cāygāh
Bī-ʿadede maġrūr-ı ṣadr-ı iʿtibārın görmişüz

2. şuʿle-i bārūt-ı āha: ṭūb-ı āh-ı inkisāra D.
   a.g.e.'de 3. beyittir.
3. biz: bir D.
4. ḥumārın: ḫumārın D.
   a.g.e.'de 2. beyittir.

5. Kāse-i deryūze[ye] tebdīl olur cām-ı murād
Biz bu bezmüñ Nābiyā çoḳ bāde-hˇārın görmişüz

105.

Ḥaşmet

[Ġazel]

Mefāʿīlün Mefāīlün Mefālün Mefāʿīlün

1. Dilümde dāġ dāġ-ı ḥasret sūz-ı āşınādur hep
Bu gülşengāh-ı ʿaşḳuñ gülleri āteş-nümādur hep

2. Aḳıtdum ṣu gibi bir serv-ḳadde göñlümi evvel
Beni giryān iden şimdi o eski mācerādur hep

3. İden taḥṣīl-i neşʾe dilde erbāb-ı sükūnetdür
Ḥabāb-āsā düşen cām-ı meye ehl-i hevādur hep

4. Göñül Mecnūn [gibi] dil-beste olma zülf-i Leylā'ya
Seni ṣaḥrā-neverd-i ʿaşḳ iden zīrā Ḫüdā'dur hep

5. Zebānuñ reng-i ṣahbā-yı ezelden mi yaratmış Ḥaḳḳ
Bu keyfiyyet nedür Ḥaşmet sözüñ rengīn-ārādur hep

---

(105)

Haşmet D., s. 134-135.

5. zebānuñ reng-i ṣahbā-yı ezelden mi yaratmış Ḥaḳḳ: zebānuñ reng-i ṣahbā-yı ezelden mi yaratmış D.

106.

Resīmā

[Ġazel]

Mefāʿīlün Mefāīlün Mefālün Mefāʿīlün

1. Hele ehl-i taʿaṣṣub bādenüñ germiyyetin bilmez
   Ḫumār-ālūd-ı ṣubḥī olmayan keyfiyyetin bilmez
   [27a]
2. Görüp miḥrāb-ı ebrūsın ider ʿarż-ı ʿubūdiyyet
   Güzel idrāk ider fehmi velīkin niyyetin bilmez

3. Düşürdi rūzgār elbet libāsın menzil-i ḫāke
   Yine pervāzı ʿulvīdür hümā süfliyyetin bilmez

4. Yaḳar pervāne kendin tā olınca nāʾil-i vuṣlat
   Ne ḥāletdür ki bīçāre yine maḥviyyetin bilmez

5. Perīşān itmede ḳanda bulursa bezm-i ṣahbāyı
   Bu fennüñ çarḫ-ı kec-rev ġālibā cemʿiyyetin bilmez

---

(106)

Tezkire-i Şuʿarâ-yı Mevleviyye, s. 138.

1. ḫumār-ālūd-ı ṣubḥī: ḫumār-ālūde-ı ṣubḥ T.
3. pervāz-ı pervāzı T.
5. bulursa: görürse T. // fennüñ çarḫ-ı kec-rev: feng-i çarḫ geçer ü T.

6. Resīmā ṭıynet-i merdüm hemīşe müsteʿiddür bil
Küşād[e] bāb-ı himmet [hep] velī ehliyyetin bilmez

107.

Fāʾiz

[Ġazel]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīü Feʿūlün

1. Teşrīfüñle ḫānemüzi reşk-i İrem eyle
Aġlatma beni iki gözüm gel kerem eyle

2. Ahd eyledi öpdürmege lebini yārın gelicek ʿıyd
Yā Rab sen [o] meh-pāreyi sābit-ḳadem eyle

3. Bir ḫoşça ḥisāb eyleyelüm derdümüz ey dil
Ben dirhem-i eşküm dökeyüm sen raḳam eyle

4. Degmez kederüñ çekmege bir laḥẓā bu ʿālem
Bir ḥāl ile neylerseñ idüp defʿ-i ġam eyle

(107)

Edirneli Fâʾiz D., s.167-168.

1. teşrīfüñle ḫānemüzi: teşrīfüñ ile ḫānemi D.

2. lebini yārın: payin D.

5. Ḳānūn-ı belāġatle yine naḳş-ṭırāz ol
Ey ḫāme-i ḫoş-lehçe-i Fāʾiz naġam eyle

108.

Ẕekāyī

[Ġazel]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Bir nigāh-ı cānfeşānuñ özge devletdür bana
Öldürürse dīde-i mestüñ ʿināyetdür bana

2. Pertev-i hüsnüñ senüñ māh-ı saʿādetdür bana
Nūr-ı vechüñ āfitāb-ı evc-i rifʿatdür bana

3. Sensiz aṣlā meclis-i ʿālemde rāḥat idemem
Gülsitān-ı cennet olsa dār-ı ġurbetdür bana

4. Sevdügüm bir māh-ṭalʿat mihribān ammā ne sūd
Necm-i baḫtum ṭāliʿ-i burc-ı nuḫūsetdür bana
[27b]

5. Cevr-i bī-pāyān-ı aʿdāya taḥammül ḳalmadı
Gūşe-i ʿuzlet mekān-ı istirāḥatdür bana

---

5. belāgatle: belāġatde D.

(108)

Zekāyî D., s. 294.

5. **a.g.e.**'de 6. beyittir.

6. Gizlüdür virān-serāy-ı dilde iẓhār eylemem
Ḥırż-ı cānumdur benüm ʿaşḳuñ emānetdür baña

7. Kaʿbe-i rūyuñ naẓargāh-ı Ẕekāyī-i ḥazīn
Ebruvānuñ ṣūret-i miḥrāb-ı ḳudretdür baña

109.

Ḥasīb

[Ġazel]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Seyl-i seyf itmiş hücūm eyler amān zükkāmdan
Lerze-nāk itdi vücūdum dād amān zükkāmdan

2. Ḳahveveş dil-sūz olursam ġam degüldür sevdügüm
Ḳandadur dārū-yı ʿaşḳuñ el-amān zükâmdan

3. Rūz-ı hicrüñ zehrini nūş eyledüm ammā ki ben
Cām cām içmekdeyim derdi amān zükkāmdan

4. Cürʿaveş ḳaldum ayaḳda ceyş-i ġamdur hem gelen
Ḫāk-i pāyuñ ile mikhel ḳıl amān zükkāmdan

---

6. **a.g.e.**'de 5. beyittir.
(109)
Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

5. Nāy gibi nālān olursañ ey Hasībā vaḳtidür
Behmen-i ġam pür-şitāb oldı amān zükkāmdan

110.

Luġaz-ı Vehbī

[Meşnevī]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Nedür ol şekl-i ʿacībüñ hey kel
Öksüz oġlan g.t[i] açıḳ başı kel

2. Başı ḳalpaḳlu Tatar ḥācısıdur
Başma ḳaftānlu Urus bacısıdur

3. Yimez içmez gice gündüz ṣāʿim
Hīç yatmaz uyumaz hep ḳāʾim

---

(110)

Seyyid Vehbî D., s.702-703.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 9 beyittir. M.'de 2 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir.

Dāʾim eṭfāl ile idüp ülfet
Yine eyler düşe ḳalḳa ḥareket

Zīve bir dāġı disem gerçekdür (?)
Yaʿni bir ḳuḳlası mudḥikdür

Mesnevî, mecmuada "Muʿammā-yı Vehbī" şeklinde kayıtlıdır. **a.g.e.**'de ise lügazlar arasında yer almaktadır.

1. şekl-i: şaḫṣ-ı D. / ʿacībüñ hey kel ʿācibüʿl-heykel D. // açıḳ: çıplaḳ D.

3. **a.g.e.**'de 5. beyittir.

4. Güldürür girye iden eṭfāli
Açar āġūşın ider iḳbāli

5. Cengden çıḳmışa beñzer nāçār
Yatamaz makʿadında ḳurşunı var

6. Elçi şapḳasına beñzer tācı
Kaʿbeyi görmemiş adı ḥācı
[28a]

7. Vehbiyā fikre sezādur bu süḫan
Çocuḳ oyuncaġı şanma bunı sen

111.

Nedīm

Müstezād

Mefʿūlü Mefāīʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün / Mefʿūlü Feʿūlün

1. Bir görmek ile ḥüsnüñe ḳılduñ beni şeydā
Ey ruḫları raʿnā
İtdi nigehüñ ʿaḳlumı hem ṣabrumı yaġmā

---

4. **a.g.e.**'de 3. beyittir.
5. yatamaz makʿadında ḳurşunı var: maḳʿadında yatamaz ḳurşun var D.
* Cevap: Hacıyatmaz.
7. çocuḳ: oğlan D. / bunı: anı D.
(111)
Nedîm D., 486.

Ey gözleri şehlā

2. Tā ḥaşre degin Ḥażret-i ʿĪsī gibi ben de
Ḳalsam n’ola bende
Hicr-i ġamuñ öldürmiş-iken eyledi iḥyā
Vaṣluñ beni cānā

3. Ḳurbān olayım destiñe kim ehl-i ḳalemsin
Erbāb-ı raḳamsın
Yoḳdur hele küttāb arasında saña hemtā
Ey münşī-i yektā

4. Yek-tāne yaratmış seni ʿālemde efendim
Ey şāh-ı levendüm
Ḫalḳ eylememiş bir daḫī emsālini ḫāṣā
Allāhu Teʿālā

5. Ey şūḫ-ı vefādār-ı kerem-pīşe revādur
Vallāhi sezādur
Vaṣṣāf olalar ḥüsn ü kemāletine dünyā
Aʿlā vü ger ednā

1. ey ruḫları raʿnā: ey dilber-i raʿnā D.
2. ḳalsam n’ola bende: olsam n’ola zinde D.
3. münşī-i: maʿnī-i D.
5. vallah: mirʿāta D. // olalar: olalı D.

6. Mecnūn gibi gözden aḳıdup seyl-i sirişki
Ey ṭurresi Leylī
Olmak görinür ʿaşḳuñla ʿāleme rüsvā
Aldı beni sevdā

7. Ḫūn eyledi baġrum felegüñ cevr [ü] cefāsı
Bīhūde edāsı
Tā eyleyeli sen gibi gül-ruḫları peydā
Bīçāre Nedīmā

112.

Şehrī

Nā-tamām [Ġazel]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Ol ḫāl-i siyeh tā ki bizüm aḫterümüzdür
Mānend-i şerār āteş-i ġam-püsterümüzdür
[28b]
2. Ḳurbānī-i ḳānūn-ı bütānam ki teġāfül
Hem ḳātilümüz hem yine daʿvāgerümüzdür

6. seyl-i sirişki: eşk ile seli D.
7. baġrum: baġrımı D.
(112)
Şehrî D., s. 264.
1. şerār: şerer D.

3. Bir ẕevḳ-[ı]la yanduḳ ʿalev-i ʿaşḳa ki dūzaḫ
Ḫamyāzekeş-i çāşnī-i aḫkerümüzdür

4. Çıḳsa yolumuz vādī-i ḥırmāna ʿaceb mi
Şehrī gibi şūm-ḳadem rehberümüzdür

113.

Nā'ilī

Nā-tamām [Ġazel]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefʿāīlün Mefāʿīlün

1. ʿİzāruñ gül gül olmuş būseden dil dāġ dāġuñdur
Ḥased ol bāġbān-ı ʿaşḳa kim gülçīn-i bāġuñdur

2. Göñül sen ʿandelīb-i bāġ-ı ġamsun ṭurma feryād it
Ki būy-ı dāġ-ı ḫayret nefḫa-pirāy-ı dimāġuñdur

3. Nümāyān olmaduḳça subḥ-ı vuṣlat sönmesün yansun
Fitīl-i dāġ-ı fürḳat sīnede ey ġam çerāguñdur

---

(113)

Nâ'ilî D., s. 330-331.

Gazel, M.'de "nā-tamām" olarak kayıtlıdır. Ancak gazel, **a.g.e.**'de "gazel-i nâ-tamâm" şeklinde kayıtlı değildir. **a.g.e.**'de 5 beyittir. M.'de bir beyit eksiktir. Eksik beyit aşağıdaki gibidir:

ʿIyāndur üft ü ḫīzüñden ki sāḳī mest-i laʿlüñdür
Ol dil kim būsegāhı geh elüñ geh ayaġuñdur

4. Bu hengām-ı şuʿbede Nāʾilī maḥbūb ile meyden
Çemenler cūylar āyīne-i naḳş-ı çerāguñdur

114.

Nāẓım

Nā-tamām [Ġazel]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Farḳ olınmaz şuʿle-i āhum gice mehtābdan
N'eyleyem ḫurşīd-i ruḫsārum göz açmaz hʿābdān

2. Girye teskīn eylemez ʿaşk-ı dil-i sūzanumı
Seng-i āteş-rīzdür çıḳmazsa eger girdābdan

3. Ol perīnüñ cünbiş-i ebrūsınuñ ḫayrānıyam
Tā-be-maḥşer yüz çevirmem gūşe-i miḥrābdan

4. Yād-ı laʿl-i dilrübādur bāʿis-i keyfiyyetüm
Nāẓimā yoḫsa nedür ḥāṣıl şarāb-ı nābdan

(114)
Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.
4. laʿl-i: M.'de sehven "laʿli" şeklinde yazılmıştır.

115.

ʿĀṭıf

[Ġazel]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Māyedār-ı āmiller[i] ʿāḳıbet ol mūr gibi
   Aldurup mā-melegi iñleme zenbūr gibi

2. İş sözüñ çalımını gözleyerek söylemedür
   Yoḫsa kesdürmesi düşvār mı sāṭūr gibi

3. Perdesi ṣıyrıḳ olan tāzeye söz olmaz idi
   Yatmasa herkesüñ āġūşuna tanbūr gibi

4. Sāde-dillikle olur şöhreti temkīn bulamaz
   Mütelevvin olanuñ meşrebi billūr gibi

---

(115)

Tezkire-i Fatîn, s. 329., **Bağçe-i Safâ-endūz** s. 143.

Bu şiir, **a.g.e.**'lerde 6 beyittir. M.'de 1 beyit bulunmamaktadır. Beyit, aşağıdaki gibidir:

Nice kim eyleyelüm dūd-ı siyāh-ı āhı
Āteş-i hicr ile dil yanmada tennūr gibi

1. āmiller: emel-i T.
2. Beyit, **a.g.e.**'lerde bulunmamaktadır.
3. olmaz idi: olurdı T.
4. **a.g.e.**'de 2. beyittir.

5. Oñulur ḳalmaz idi zaḫm-ı firāḳ-ı sīnem
Ṣarsam ol sīm-teni merhem-i kāfūr gibi
[29a]

6. ʿĀṭıfā eyledi ḫāme yine teşhīr-i miyān
Var ise ḫidmet-i tanẓīrde meʾmūr gibi

116.

Kānī

[Ġazel]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Ḳaraḳsız (?) olmasa yıllıḳda maʿhūd olduġın görsek
Çuḳadar aġanuñ yıllıḳda ḫoşnūd olduġın görsek

2. Bu yıl ayvaya yapraḳ aşısı aşılansa da bir kez
Şu etmek ayvasınuñ bir de armud olduġın görsek

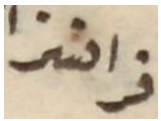
3. Toḫumlar ḳurnasa ḳurdlar ḳaynasa bāġlar bahār olsa
Yine ṭut yapraġınuñ ḳısmeti dūd olduġın görsek

---

6. var ise: ġālibā D.

(116)

İlyas Yazar, **Kânî Dîvânı**, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2017.
Gazel, **a.g.e.**'de bulunmamaktadır.
Gazelin mahlas beyti yoktur.
1. Okunamayan kelime nüshada aşağıdaki gibidir:

4. Cünūn köygöçdü oynasa isim naḳl-i mekān eylese
Bizüm Ḥacı Ṣaḳanḳur Ḥacı Ṭurġūd olduġın görsek

5. Ḳaralar bembeyāż olsa aġaçlar hep güzel ḳoḳsa
Şu ladin ʿanber olsa ardıcuñ ʿūd olduġın görsek

117.

Ṣānī

[Ġazel]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Nice ruḫ-ı reşk-i gül ü lāle-i ḥamrādur bu
Nice fem-i ġonca-i bāġ-ı İrem-ārādur bu

2. Didüm üftādeñi ṣalduñ yine sevdāya didi
Ḫāṭır-ı ʿāşıḳa bir gūne tesellādur bu

3. Yüzini görmek ile ḳalbe ḳanāʿat gelmez
Seyr-i dildāra ṭoyılmaz ne temāşādur bu

4. Mey ü maḫbūba döşenme çıḳar elden sīm ü zer
Giderek müflis ider müsrifi dünyādur bu

(117)
Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.
1. Bu beytin vezni bozuktur.

5. Būse vir S̲ānī’ye ḳılsun dir iseñ vaṣf-ı ruḫuñ
Ḳand ile besleyecek ṭuṭī-yi gūyādur bu

118.

Rāġıb

[Ġazel]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Lebüñ kim būs ider bir sāġar-ı billūrdan ġayrı
Kimüñ var zehresi tel ḳırmaġa ṭanbūrdan ġayrı

2. Ḫayāl-i zülfüñe ser-rişte-i ʿömr ü dırāz istemez
Ser-i her mūda biñ efkār-ı dūr-ā-dūrdan ġayrı

3. Siyeh-kārī-i çeşmüñden serāʿit itdi bīmārı
Ümīd-i sıḥḥat itmem ben dil-i rencūrdan ġayrı

4. Miṣāl-i ṭāliʿ-i ʿāşıḳ köhen taḳvīm-i gerdūnuñ
Bulınmaz ṣafḥasında nuḫs-ıla maḥzūndan ġayrı
[29b]

5. ʿAceb iḫlāṣ ile ḥasretkeş-i pā-būs-ı iclālüñ
Şu yad illerde var mı Rāġıb-ı mehcūrdan ġayrı

---

(118)

Koca Râgıb Paşa D., s. 161.

2. ʿömr ü dırāz: ʿömr-i dırāz D.

3. serāʾit: sirāyet D.

119.

Yaḥyā

[Ġazel]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Her ḳaṭre-i eşküm ki aḳar ḳan arasında
   Lü'lü' gibidür subḥa-i mercān arasında

2. Olmaḳda güzellikde o meh Yūsuf-ı ṯānī
   Bir fitne ḳopar ḳorḳarın iḫvān arasında

3. Faṣl itmese aralarını ḥançer-i hicrān
   Ġavġā uzanurdı ten-[i]le cān arasında

4. Zülf-i siyehinden kesilür mi dil-i şeydā
   Bir rābıṭa var cān-ile cānān arasında

5. Yaḥyā bir beni mi buldı hemān kāfir-i zülfi
   Bend eyleyicek bunca müselmān arasında

---

(119)

Şeyhüslislam Yahyâ D., s. 333.

2. **a.g.e.**'de 3. beyittir.
3. **a.e.**'de 4. beyittir.
4. rābıṭa var: rābıṭadur D.
   a.e.'de 2. beyittir.

120.

Ḥasīb

Berāy-ı Dizdārdāred Der-Kalʿa-i Bosna

[Ġazel]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Āteş-i ʿaşḳını seyr eyle bedenden yāruñ
   Yekdür Allāh direm hicri ile dizdāruñ

2. Falyadan ḫālī degüldür o güzeller şāhı
   Ṭopdan öldürse ʿaceb mi güllesin aġyāruñ

3. Aldı cebeḫāne-i dil ḫumbara-i ʿaḳaḳından
   Ber-hevā oldı işi ʿāşıḳ-ı miḥnetkāruñ

4. O deli fişek-i perdaḫt nice ḳābildür
   Ṣanki el ḫumbarasıdur felek-i ġaddāruñ

5. Bir ṣoḳu lāzım idi yārı ṭıkup ṭoldurmış
   Boş degüldür çapanı seyr idüñüz aġyāruñ

6. Yürüyüş ard ḳapudan belki olurdı āsān
   Girse miftāḥı ele ḥısn-ı ẓafer-i eṭvāruñ

---

(120)
Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

7. Bir fitīl ile iki atmaḳ olur idi Ḥasīb
Olmasa ḫavf-ı dile gülle-i āteş-bāruñ

121.

Nedīm

[Ġazel]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Hem-çü nāle-i şeb-gīrden ẓālim ḫaberdār ol
Beni bīmār-ı hicr eyledüñ sen daḫı bīmār ol

2. Varup bir derdmendi aldayup mekr itme tek kāfir
Dilersen ādem öldür yara kes ḳan iç ciger-ḫūn ol

3. Hemān sen meclis-i rindāna gelmedür baña maṭlūb
[30a]
Gel [ey] bīgāne[-meşreb] bāde içmezsen ḳadeḥkār ol

---

(121)

Nedîm D., s.413.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 7 beyittir. M.'de iki beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Çözilmiş ṭügmeler çāk-i girībān nāfe dek ınmiş
Buna sabr olınur mı zāhidā sen ʿāşıḳ-ı zār ol

Ola cānāna vü peymāne de el vermeye furṣat
Nedür bu cevrin adı ey sipihr-i dūn nigūnsār ol

1. hem-çü: hücūm D.
3. sen meclis-i: ser-meclis-i D.

4. Olur bir gün ki sen de yo[ḳ] dimezsin ṭālib-i vaṣla
Ṭoġrısı ʿömrüm ḥāṣılı dünyāda sen ḳarār ol

5. Nedīmā'nuñ budur ancaḳ sözi ey āfet-i devrān
Gözüñ gibi beni bīmār ḳılduñ sen de bīmār ol

122.

[S̲ābit] Vehbī

[Ġazel]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feūlün

1. Ol berbere ʿuşşāḳ tırāş olmaġa düşdi
Gör ḳayd-ı serüñ sen de göñül iş başa düşdi

2. Deryūze idüp ol ḳuzunuñ niʿmet-i vaṣlınuñ
Ṭoyınca yidüm cerbini ammā ne sövişdi

3. Cemʿ oldı maṭāf-ı der-i dilberde dil ü cān
Ḥācı ḥācıya Ḳaʿbe'de gūyā ki buluşdı

---

4. ḳarār: var D.
Bu beytin vezni bozuktur.

(122)

Gazel, mecmuada "S̲ābit" başlığı ile kayıtlıdır. Ancak gazel, Seyyid Vehbî Dîvânı'nda yer almaktadır. **Seyyid Vehbî D.**, s. 677.

1. düşdi: üşdi D.

2. ḳuzunuñ: kuzumuñ D. / cerbini: cererini D. / niʿmet-i: naʿt-ı D. // Ṭoyunca: Ṭuyunca D. / sevişdi: sögüşdi D.

4. Çoḳ sencileyin āfet-i şīrīn-dehānuñ
Ḳand-i leb [ü] şehd-i ruḫına mūrlar üşdi

5. Ḳurtaramadı dāmenini dest-i ḳażādan
Dil maḥkeme-i ʿaşḳda ḥaylīce sürişdi

6. Mirʾāta baḳup ḳaldı göñül ʿaksine ḫayrān
Gūyā iki ḥasret biri biriyle görüşdi

7. Bilmem ne şaḳā eyledi Vehbī bu ġazelden
Yārān oḳıyup Sābit'i yād itdi gülüşdi

123.

Nābī

[Ġazel]

Müstefʿilātün Müstefʿilātün

1. Ḳış mevsiminde bulmazsa ḳarsaḳ
Merʿaş gibi ten ditrerdi şaḳ şaḳ

2. Ṣaff-ı raḳībe ṣunmaḳ ḳolaydı
Ḳūyına yāruñ ḫançerle varsaḳ

---

7. ġazelden: ġazelde D.

(123)

Nâbî D., s. 677.

1. merʿaş: murʿaş D.

3. Dest-i cefādan feryāda gelsek
   Zaḫm-ı cigerden bar bar bağırsaḳ

4. Faṣl-ı bahāruñ ẕevḳını sürsek
   Gülzāra fā'iḳ ṣu gibi aḳsaḳ

5. Deryā-yı ʿaşḳa bir kerre dalsak
   Rūy-ı cihāna bir gözle baḳsaḳ

6. Bir dāne virmez dihḳān-ı gerdūn
   Her dāne içün biñ dām ḳursaḳ

7. Dest-i ṭaleble gelmez şikāra
   [30b]
   O murġ-ı vaḥşī biñ kez okusaḳ

8. Yarüñ elinden ṣaḥbāyı Nābī
   Zehr olsa içsek şişsek ḳabarsaḳ

4. **a.g.e.**'de 6. beyittir.
5. **a.e.**'de bulunmamaktadır.
7. **a.e.**'de 3. beyittir.

124.

Kānī

[Ġazel]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Ḫaṭ-āver olmış eyyām-ı bahār-ı ḥüsn ü ān geçmiş
   Bilür ol şūḫ görse ʿāşıḳın ammā zamān geçmiş

2. Olup pā-māl-i ḥayret kendüden geçmiş dil-i şeydā
   Semend-i nāza binmiş ḳorḳaram ol bī-āmān geçmiş

3. Geçerken sīm-tenler āh u feryād eylemiş aġyār
   Bu bir ḍarb-ı meseldür kim it ürmiş kārbān geçmiş

4. Ṣaded ḥāl-i dil-i ʿuşşākdan geçdükçe meclisde
   Baña dā'ir de soḥbet geçmiş ammā pek nihān geçmiş

5. Bu günlerde ḥazer it geçme Kānī semt-i dilberden
   Seni ġamz eylemiş aġyār o bī-raḥm yaman geçmiş

---

(124)

Kânî D., s. 454.

3. ḍarb-ı meseldür: ḍarbü'l-meseldür D.
   a.g.e.'de 4. beyittir.
4. **a.e.**'de 3. beyittir.
5. bī-raḥm: bī-raḥme D.

125.

Berber-nāme

Sābit Efendi

[Meşnevī]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Naḳl ider Çorlu'da bir kāşif rāz
   Bir cüvān-pāre dil-dāde-nevāz

2. Eli uz aġızı düz berber idi
   Eli aġzına uyar dilber idi

---

(125)
Turgut Karacan, **Bosnalı Sâbit'in Berbernâme'si**, Çevren Dergisi, Priştine, 1990, Yıl XVII, Sayı. 75 (Ocak- Şubat), s. 40-44.

Şiir, **a.g.m.**'de 113 beyittir. M.'de 18 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir.

Sīm-gūn şīşe midür ḳoynuñda
Gümüş āyīne midür boynuñda

Dili küt oġlan idi adı Ali
Ana meftūn idi Ustoġlı Veli

Kösreden geçme ferāceyle o şūm
Girdi mātem ṭonıña hem-çün būm

Dīde-i āgeşte-i eşk-i gülgūñ
Mübtelā-yı selīsü'l-bevl-i füsūn

Şıġadı ḳolların ol nūr-ı baṣar
Oldı sīmīn bilegi saʿīd-i ter

Şıġayup destin o berber güzeli
İki sīmīn bilegi oldı eli

3. Ber-kemāl idi güzellik terlik
Ṣanʾatı olmış-ıdı berberlik

4. Ṣanʾatı o nigeh-i fitne-ḫırāş
Tīġ-i Mirrīḫ'den itmiş-idi tırāş

İdicek hane-i rencūra duḫul
Ruh idi eyledi bir cisme ḥulūl

Ḥalḳa-i meclis-i ʿişret girdāb
Ser-nigūn geşte ḳadeḥ aña ḥabāb

Bin ḫoş-emedci seg-i āvāre
Ṣundı ḫoş geldi ṭolusın yāre

Çāşnī-gīr-i simāṭ-ı şeyṭān
Ṭas-ı sīmīnde ṣucuk itdi nihān

Mertebāniye çıkup māhi-i mār
Ḳondı Faġfūrī Çīn'e mumbār

Ali ġılāf içinde durur dumrıdur
Ya gümüş ṭablada usḳumrıdur

Yılan ayaġı olup girdi hemān
Ḥalḳalı çāhına şāh-ı marān

Kūh-ı billūra yaḳar ḥasret-i dāġ
Muġlim-i fācire dāġ üsti de bāġ

Oldı eşḥāsa güzer-gāh-ı ʿaẓīm
Ḳarlı ṭaġlar gibi ol sīm

Ḳurdılar Topḳapasanda bir cenk
Çıḳdı aḳ ṭabayaya bayrakla frenk

Çaldı ses çıḳmadı ol şaḫṣ-ı leʿīm
Ṭabl-ı ʿayş ü demi der-izīr-i kelīm

5. Müşterī eger baḳsa sīnesine
Naḳd-i cānı ḳoyar āyīnesine

6. Asmış ol mūy-miyān-ı merġūb
Pīş-i neẓẓāreye bir āyīne ṭop

7. Gösterür ʿāleme döndükçe ṣafā
Başḳa bir ʿālem idi fevḳ-nümā

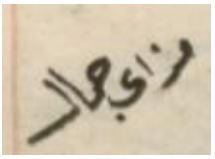
8. Görinür āyīnesinde mezāy-ı cemāli (?)
Kürre-i heyʾet-i iḳlīm-i viṣāl

9. Ġamzesi nişter idi ḫūn-feşān
Nigeh-i ẓālimi tīġ-i bürrān

10. Kendi şākird nigāhı üstād
Çeşm-i ḫūn-ḫʷāresi ṭās-ı faṣṣād
[31a]

---

5. müşterī eger baḳsa sīnesine: müşterī kim baḳa ger sīnesine: **a.g.m.**
Beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
7. imiş: idi **a.g.m.**
8. mezāy-i cemāli: fil'l-ḥal **a.g.m.**
Beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
Okunamayan terkip aşağıdaki gibidir:

9. ḫūn-feşān: ḫūn-efşān **a.g.m.**

11. Şeyḥ ü şāb itdi tırāşına heves
Baş açıḳ şīftesi oldu herkes

12. Berber iskemlesi kürsī oldı
Şeyḥ Efendi ile eḫibbā ṭoldı

13. İtdi dükkānına ol şūḫ-ı ẓarīf
Ḳırşehr vāʿiẓi rīşinden laṭīf

14. Ṣaçlı şeyḥ oldı hevāya maġlūb
N'ola gīsūların itse çārūb

15. Ḳāḍīye cumʿa idi yevm-i tırāş
Eyledi hafta sekiz ʿaşḳını fāş

16. Hafta ḥarfi gibi dāʾim o faḳīr
Yañılurdı günini hem-vāre ḥaḳīr

17. Maraż-ı ʿaşḳ-ıla ḳan aldurdı
Hīç ne dil ḳaldı ne cān aldurdı

16. Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur. Beyit **a.g.m.**'de aşağıdaki gibidir:

Hafta ḥarfî gibi ol bīçāre
Yañulurdı günini hem-vāre

17.hīç: ki **a.g.m.**

18. Ṣanʿat-ı faṣd idüp o şeh-nihād
Niçe ḳan dökmiş-idi ol cellād

19. Mübtelānuñ çoġını siñdürdi
Kimi şīşe kimi diş çekdürdi

20. Bir yere gitse eger üstādı
Ḳullanurdı bir ʿacāyib vādī

21. Yaʾni ḳalduḳda başına buyruḳ
ʿĀşıḳ-ı zāra ṣalardı ḳuyruḳ

22. Şīve vü nāzla gerden ḳıraraḳ
Naḳd-i cānı çıḳarurdı buraraḳ

23. Şāne-āsā doḳınursa teline
Soñra virürdi ṣaḳalın eline

24. Nā-tırāşuñ biri meftūn idi
Ser-i jülīdesi mecnūn idi

25. Yürise bir yire ol serv-i revān
Ṭaḳılurdı aña ol ṭaṣma ḳıran

23. şāne-āsā: şāne-veş **a.g.m.**
25. aña: yanına **a.g.m.**

26. Ḳara ṣābūn gibi ol gāh bī-gāh
Ezilürdi o cevāna her gāh

27. Peştemāl[i] ucı gibi miskīn
Ṭozda ṭoprakda sürinürdi hemīn
[31b]

28. Cismini nāle ile itdi hilāl
Ḳulaġa ḳoymadı hīç ol gül-i al

29. Geçmedi būs-ı kenāra dilegi
Eline girmedi sīmīn bilegi

30. Kesdi maḳārısla tār-ı emeli
İrmedi ḳākül-i müşgīne eli

31. Çıḳmadı şāh-nişīn-i kereme
Düşdi naʿleyn gibi ḫāk-i ġama

---

26. gāh bīgāh: ol rūy-ı siyāh **a.g.m.**
27. ṭozda ṭopraġda: ṭoza ṭopraġa **a.g.m.**
28. ḳulaġa koymadı hīç gül-i āl : ḳulaġına ḳomadı ol gül-i āl **a.g.m.**
30. Beyit **a.g.m.**'de aşağıdaki gibidir:

İrmedi kākül-i müşgīne eli
Kesdi miḳrāz ile tār-ı emeli

32. Gördi kim ġamzesi ṣuyın viremez
Sözini usturaveş kesdüremez

33. Dām ḳaṣd itdi o kebke bu zāġ
Çekdi dükkān-ı ḫayāl öñine aġ

34. Yaʿni uġratmak içün bir ḥāle
Düşdi endīşe-i mekr [ü] āle

35. Küstereden geçme bilegi kāfir
O ḥavālide dönerdi fır fır

36. Vardı dükkāna melūl [ü] ġam-nāk
Ṣatl-ı berber gibi çeşmi nem-nāk

37. Dīdesi şīşe-i ḥaccām-āsā
Ḳan ḳuyusıydı pelīdüñ ammā

38. Didi ol āfete giryān giryān
Üstine ṣıḥḥat eyā rūḥ-ı revān

33. dām ḳas itdi o kebke bu zāġ: dām ḳasdın idüp o kebke bu zāġ **a.g.m.**
35. küstereden: kösreden **a.g.m.**
Bu beytin birinci mısranın vezni bozuktur.
37. ammā: gūyā **a.g.m.**

39. Pederüm kim gelür olurdı tırāş
Şimdi bālin-i helāke ḳodı baş

40. Ḫastadur āh işidür āh bilür
Ḥālini Ḥażret-i Allāh bilür

41. Uġramış bir maraż cāngāha
Derd ile ḳalmış işi Allāh'a

42. Ḳan oturmış dil-i mecrūḥında
Bir ramaḳ ḳaldı hemān rūḥında

43. Cān virüp derd-ile cān almadadur
Didiler çāresi ḳan almadadur

44. Ne ḳadar zaḥmet ise gel fi'l-ḥāl
Çeşm-i ġamzeñ-ile bir ḳan al
[32a]

45. Küşte-i ʿaşḳuña dermān eyle
Ḳoç başuñ-çü añı ḳurbān eyle

46. Derd ile nā[le]leri cāndandur
Raḥm ḳıl merḥamet īmāndandur

39. gelür: gelüp **a.g.e.**
45. başuñ-çü: başuñ-çün **a.g.m.**

47. Merḥamet ḳılmaz iseñ müşkil olur
Ḫasta-i ʿaşḳuñ ecelsiz [de] ölür

48. Yetiş ol ḫastaya ey rūḥ-ı revān
Ola soñ demde refīḳi īmān

49. Ser-i bāli[ni]ne gelse ey ḥūr
İndi dirlerdi şehīd üstine nūr

50. Gūş idüp bu sözi ol ġonca-dehen
Merḥamet ḳopdı hemān göñlinden

51. Ṭoldı şebnemle iki nergis-ter
Ġamze oldı ṣuvarılmış neşter

52. Bāzū-yı āşüftesini itmege bend
Kākülin eyledi ḫamdāre kemend

53. Ṣıġayup ḳolını tīz-ender-tīz
Oldı her bir nigeh-i pür sitīz

50. göñlinden: ḳalbinden **a.g.m.**
52. āşüftesini: şiftesini **a.g.m.**
Bu beytin birici mısraının vezni bozuktur.
53. pür sitīz: bir nebtīz **a.g.e.**

54. Ġamzesi tīġin[i] merrīḫ-i felek
Meh gibi çarḫa çıḳardı ögerek

55. Öñine düşdi o şaḫṣ-ı ḳallāb
Bu da alup puṣaduñ itdi şiṭāb

56. Ṣandı aġlatmış añı renc-i peder
Dilde bilmez ki yatur babalar

57. Der-i bīmāra varınca ol māh
Gūşına geldi derūnī bir āh

58. Dil-i ʿāşıḳ gibi cüst [ü] çālāk
Eyledi ḳapu girībānını çāk

59. Bāb-ı taʿẓīmde ol ġonca-lebe
İltiyām üzere düşdi ʿatebe

60. Çıḳdı ḳaṣr üzre o mihr-i ümmīd
Nitekim ṭārem-i çarḫa ḫurşīd

59. hep: bāb-ı **a.g.m.** // iltiyām eyledi düşdi ʿatabe: iltiyām üzere döşendi ʿatabe **a.g.m.**
60. tārem-i çarḫa: tārem-i parḥa **a.g.m.**

61. Gördi bir bezm-i süreyyā tertīb
Hāleveş meclis-i pür-zīb

[32b]

62. Çeşm-i nergis ḳamaşup zīnetden
Aġzın açmışdı ḳadeḥ ḥayretden

63. Pāy-i ḫidmetinde ṭurur çeng ü rübāb
Cāy-ı ʿişretde döner sinḫ-i kebāb

64. Ḫum yatur şīşe-i raḫşanda durur
Ehl-i meclis oturur cām yudur

65. Bir ḳucaḳ nāy yatur mihr-i nevā
Ṣanki ḳolluḳda dögilmişdi ʿaṣā

66. Ḥalḳa-i meclis-i ʿişret girdāb
Ser-nigūn geşte ḳadeḥ aña ḥabāb

67. Almış eṭrāfını ḫayli eşrār
Ḥalḳa-i encümeni ḥalḳa-i mār

61. hāleveş meclis-i pür-zīb: hāleveş ṣofra-i işret pür-zīb **a.g.m.**
Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
64. raḫşanda: raḫbende **a.g.m.** // yürür: yudur **a.g.m.**
65. mihr-i nevā behre-nevā **a.g.m.**

68. Engerek yüzlü yılan dilli kelāb
Mārveş zehirlenür[ler]di şarāb

69. Ḫasta-i āteş-i dilden pür dāġ
Oturanlar hepisi itden ṣaġ

70. Bir yatur yoḳ ḫum-ı meyden ġayrı
İñler yoḳ def [ü] neyden ġayrı

71. Gördi bu dāʾireyi çün o perī
Duydı ṭolāb idügin döndi geri

72. Ḳurtılup dāʾireden çün pergār
Cedvel-āsā çizeyim ṣandı kenār

73. Ardına düşdi biri zille-miṣāl
Ḥalḳa-i be-gūş çevirdi fi'l-ḥāl

74. Āh idüp ḫurdeyi ṭuydı cānān
Ṣanki kākül başına ḳopdı duman

---

69. ḫasta-i āteş-i dilden pür dāġ: ḫaste yoḳ āteş-i dilden pür dāġ **a.g.m.**

73. zille-miṣāl: dünbe-miṣāl **a.g.m.** // ḥalḳa-i be-gūş: ḥalḳa-i bezme **a.g.m.**
Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.

75. Añladı dāʾireden [dol]lābı
Def gibi ḳızdurdı ruḫ-ı pür-tābı

76. O ṣürāḥī gibi ser-keş çelebi
Ele virdi boġazı ṣīṣe gibi

77. Liḳᶜa-i miḥbere hemçü ḫāme
İki ayaġı ṭutıldı dāma

78. Zīr [ü] bālāya baḳup ol kūdek
Neylesün yer pek idi gök yüksek
[33a]

79. Eyleyüp āḫir elif ḳaddini lām
Egilüp virdi ol eşḫās selām

80. Biñ ḫōş-āmedle idüp istinās
İtdiler ṣadr-ı ṣafāya iclās

81. Yürisün ṣāġar-ı sīmīn ᶜaraḳ
Ak deñiz zevraḳıdur kullanıcaḳ

---

75. ḳızdurdı: ḳızdı D.
Bu beytin ikinci mısranın vezni bozuktur.
77. hemçü: M.'de sehven "hemçün" şeklinde yazılmıştır.
79. eyleyüp āḫir: idüp āḫirde M.

82. ʿAraḳ [u] bādeye yer yoḳdur
Aḳsarāy ile ḳızıl muṣluḳdur

83. İtdi şeş-ḫāne ḳadeḥle[rden] nūş
Altıyı aldı ol āfet bir ḫōş

84. Sāḳī-i maṣṭaba ayaḳ ṭoladı
Yaʿni ol tāze nihāli ṣuladı

85. Doluya ṭutdılar erbāb-ı ḍalāl
Mest olup düşdi yire sāye-miṣāl

86. Döşenüp ʿarṣa-i ʿişretde bisāṭ
Eşḳıyā zümresine çıḳdı simāṭ

87. Eyleyüp bir iki pāyzen manca
Ṣaldı[lar] aḳpıñara ḳanca

88. Ḳurdı ʿişretgede niçe pelīd
Çārmīḥ üstine bir çetr-i sefīd

---

82. yer: beñzer D.
Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
Aḳsarāy ile: Aḳ çeşemeyle **a.g.e.**
83. altıyı aldı: aldı altıyı **a.g.e.**
85. sāye: ṣāya **a.g.e.**
88. ʿişret-gede: işret-gehi **a.g.e.**

89. Fülkesi ṣaḥfa-i sīmīnden aḳ
Şuḳḳa-i gül-berg-i sefīd [ü] berrāk

90. Eylemiş ḥalḳa-i miyānuñ teslīm
Yaʿni bel virmiş o bünyād-ı ʿaẓīm

91. Olıcaḳ ḳāmeti ḫam-geşte meger
Cisr idi cūy-ı murād üzre meger

92. Geçirür bir bir ardından eşrār
Ṣan çatal köprüsi aldı küffār

93. Çaldı ses çıḳmadı o şaḫs-ı leʾīm
Ṭabl-ı ʿişret-i dili dervīz-kelīm

94. Her gelen urdı birer yol kelle
Yedi yol aġzına döndi zülle

95. Açıldı kāle-i ʿıyş-ı cāvid
Çıḳdı külçeyle tefārīḳ-i ümīd

---

90. eylemiş: itdi **a.g.m.** // yaʿni: şanki **a.g.m.**

92. geçirür bir bir ardından: geçdi bir bir üzerinden **a.g.m.** // köprisi: köpriyi **a.g.m.**
Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.

[33b]

126.

Maḳāle-i ʿAmr Leyṯ

Ṯābit

[Meṯnevī]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. ʿAmr Leyṯ ol şeh-i bā-ʿavn u ẓafer
   İtdi iḳbāl-[i]le bir semte sefer

2. Çıḳdı ordu-yı ḥaşrdur ḥaşrı
   Bārū-yı pengāhı aġar başdı yiri

3. Geldi kapuya emīrān-ı diyār
   Aḳdı deryā-yı muḥīṭe enhār

4. Ümerā-yı sipāh-ı āhen-sāy
   Geçdi enbūh ile gösterdi ālāy

5. Laʾl-i esbān ile ressām-ı ḳażā
   Başma naḳş itdi zemīni gūyā

---

(126)

Eser, Turgut Karacan tarafından 1990 yılında yayımlanmıştır. Ancak yayın kütüphanelerde bulunmamaktadır.

2. Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.

6. ʿArż o naḳşıyla cellāde midür
Yoḫsa miḥrāblı seccāde midür

7. Mevkib-i ārāste-i zīver [ü] zīb
Yeksüvārān çeker dār-ı mehīb

8. Depredüp ol sipāh-ı kūh-ı şekve
Ḳoydı gūyā ki yirinden bir kūh

9. İñledi ġulġuleden arż-ı basīṭ
Çekildi zelzeleden gūş-ı muḥīṭ

10. Meh ḳabardup ḳulaġın hāle gibi
Sildi encüm gözini jāle gibi

11. Sehm-gīn-i lüʾlüʾ-i rūyīn-ḫumm
Ötdürüp tās-ı sipihri güm güm

12. Ṣıyt-ı merdān-ı sehīl-i esbān
Çarḫuñ çanıña ot ṭıkdı hemān

13. Gördi ʿaskerde şeh-i nām-āver
Bir sipāhī bir arıḳ raḫşa biner

8. Bu beytin ilk mısraının vezni bozuktur.

14. Aña nisbet feres-i şāh [u] gedā
Şīr-i ġurrende ejder-sīmā

15. Terkiden her ṭarafı başılmış
Ṭop da aġar yanına aşılmış

16. Bir belā imiş başına egeri
Hep oyulmış-ıdı tegelti yiri

17. Yelesi gibi müşevveş ḥāli
El şalardı ecele dümbāli
[34a]
18. ʿAdem-ābāda varurdı fi'l-ḥāl
Olmasa aña ayaḳ baġı şikāl

19. Ölecek bir yer arardı nā-kām
Aġzınuñ ölçüsin almışdı licām

20. Menzile varamayup bī-çāre
ʿÖẕr-i leng eyler idi hemāre

21. Gitmesün cenge diyü ol bī-tāb
İki yanına aşılmışdı riḳāb

14. Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.

22. Ölse ġurbetde o pür derd [ü] miḥen
Yine üstine ġurāb idi dönen

23. Nesr-i ṭāʾir ile sipihr-i devvār
Başı üstine döner ḳuzġunvār

24. Terlemiş baḥr-ı belāya ṭalmış
Ṣu yuyup ḥaşlamadan ḳat ḳalmış

25. Ḳamçıdan almaz-ıdı şīfte-i dil
Bir aġaçdan aḳ idi ve'l-hāṣıl

26. Gelse reftārda bir vefḳ-ı muḥāl
Anı geh sāye geçer geh dümbāl

27. ʿAmr Leys anı görüp ḳıldı ġażab
Virdi ol merde ʿitāb-ıla taʿab

28. Didi laʿnet ol sipāhīlere kim
Māl-ı ṣulṭānı alurlar dāʾim

29. Ṣarf idüp yoḳ yire beytü'l-mālı
Genc-i ṣulṭānı iderler ḫālī

23. Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur. Vezin "sipihrle" şeklinde okunduğunda düzelmektedir.

30. Gider ol manḳafasız sīmlerini
Keseler atlarınuñ yemlerini

31. ʿAvratuñ belleyüp eyler tesmīn
Atınuñ ḥāline itdiler ġamgīn

32. ʿAvratınuñ g.ti mānend-i ḥavāl
Atınuñ heyʾeti fānūs-ı ḫayāl

33. ʿAvratı ḳaftana sıġmaz taşḳın
Atına baḳsan o yükden şaşḳın

34. Çün bu teşnīʿi işitdi o faḳīr
Ḳalb-i maḥzūnına urdı bir tīr
[34b]
35. Oḳ gibi cānına geçdi bu ʿitāb
İnleyüp virdi şehinşāha cevāb

36. Didi ey pādişeh-i ʿāli-cāh
ʿAvratum ḥālini görseñ nā-gāh

37. Aña nisbetle bu raḫş-ı hāfī
Bir ṭulum ḳaymaġa beñzer ṣāfī

31. Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.

38. Üstüẖ̮ˇānı alıcaḳ naḳş-ı nümā
Köhne b.ḳluḳ sepedidür gūyā

39. Ḳafes-i sīnede o cild-i aḳīḳ
Deriden eşkine fenerdür taḥḳīḳ

40. Baṭınuñ itmiş maraż-ı istisḳā
Ṭabl-ı Ḳıptī gibi derīde-ṣadā

41. Ḳışṣayı dir<i>sem olur ḳaşmerlik
Bir ʿamel-mānde meşinden terlik

42. Gūş idince süẖ̮anın şāh-ı kerīm
Eyledi ẖ̮ande idüp ẖ̮aṭṭ-ı ʿaẓīm

43. Virüp ol bī-kese vāfir dīnār
Didi ey ṣāḥib-i rehvār-ı nizār

44. Yürü ṣarf-ı feres-i serc eyle
Atına ʿavratına ḥarc eyle

45. Tā bilendür ikisini de bile
Çatal atlu yigit ol sözi esle

39. Beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.

46. Evine gitmege destūr aldı
Sözi ḍarb’ül-me̲sel olup ḳaldı

47. Gelicek ehl-i sü̲ḫan güftāra
Ṣatılur bir sözi biñ dīnāra

127.

Maḳāle-i Ḫʿāce Fesād Der[e]-nāme

Sābit

[Meşnevī]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Zümre-i şīfteden bir naḥsend
   Söyledi naḳle sezā bir pā-bend

---

(127)
Turgut Karacan, **Derenâme ya da Hâce Fesâd ve Söz Ebesi**, Dilek Basımevi, 1990, s. 25-37. Bu şiir, **a.g.e.**'de 169 beyittir. M.'de 7 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Rismān-ı hıyelüñ ḥôd her bār
Elde kalurdı ucı çün zünnār

Görse o maşhara-i deyr-i muġān
Hezl idüp taḥta ḳaḳardı ruhbān

Cerr-i vaṣl itmek içün gāhī faḳr
Der-i deyre döşerdi eski ḥaṣīr

Şille şākirdi idüp ḫannaşı
Yeni başlatmış idi vesvāsı

Rām olur var ise sende taḳṣīr
Yoḫsa düzen mi ister o faḳīr

Meci işler gibi bī-bākāne
ʿAvrata işlediler merdāne

Bunda bu kendini medh itmekde
Ustalar ʿavratını s.kmekde

1. söyledi: eyledi **a.g.e.**

2. Dir ki olmış<ı>dı Rodoscuḳ'da nihān
Beş şehr sürgüni bir rind-i cihān

3. Çeñe remmālı ḫaber ḥammālı
Lāf sermāye yalan dellālı

4. Çeñīde yüksek idi mertebesi
[35a]
Ḫalḳ içinde laḳabı Söz Ebesi

5. Şūḫ-ṭabʿ idi açıḳ meşreb idi
Lāubālī bir ışık-mezheb idi

6. Meskeni idi Cehennem Deresi
Dūzaḫa nāẓır idi penceresi

7. Çatal Abdāldan olup ṣāḥib-post
Hem ġulām-pāre idi hem zen-dōst

8. Hānḳāh-ı hevesüñ bir vecdi
Köçek-i ḫalḳa-i be-gūş necdi

---

4. çenīde: çeñede: **a.e**.

7. Çatal Abdāldan: Çatal Abdālda **a.e.** // ṣāhib-post: ṣāhib-i post **a.e.** // hem ġulām-pāre idi: yaʿnī hem muġlim idi **a.e.**

8. bir: pür **a.g.e.** // be-gūş [u] necdi: be-gūş-ı necdi **a.e.**

a.e.'de 9. beyittir.

9. G.tci Beg tekyesine nāżır idi
Her cehennemde yiri ḥāżır idi

10. Ṣaçlu Ṣultān'uñ olup abdālı
Anda olduḳda perīşān ḥāli

11. Çuḳurında bulıcaḳ ḫōd-kāma
Oldı külḫancı Çukur Ḥammāma

12. Ṣarı bayraḳdan alınca etmek
Ḳızıla çekmiş-idi ḫayli emek

13. Bir zamān olmış o sekbān-pāye
Maṭaracı Ṣarıca Paşa'ya

14. Ḳahvenüñ meykedenüñ kallāşı
Baba şeyṭān ocaġınuñ ferrāşı

15. Bir gün ol dūzah-ı suḫte-dil
O Cehennem Deresi'de ġāfil

---

9. **a.e.**'de 10. beyittir.
12. **a.e.**'de 14. beyittir.
14. **a.e.**'de 10. beyittir.
Beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.
15. Deresi'de: Deresi'nden **a.e.**

16. Gezerek gördi bir ālüfte nigār
Gül-beden ġonca-dehen lāle-ʿizār

17. Sürḫ[ī]-i rūyı ḳızıl lāle gibi
Derlemiş<i>di gül-i pür-jāle gibi

18. Lebleri sürḫ idi ruḫsāresi al
Ḳāmetin vaṣfın idemez al al

19. Cām-ı mey gibi küşāde-meşreb
Yüz göz açıḳ gül ü nergis gibi hep

20. Özge şūḫ idi ḥicābı yoġ-ıdı
Ṭurreden ġayrı niḳābı yoġ-ıdı

21. Gördi bu ṣūreti o şīfte-ḥāl
[35b]
Ḥüsnine oldı açıḳdan meyyāl

22. Ġamzesi cānına ḫançer ṭayadı
Çeşm-i ḫūn-rīzi açıḳdan boyadı

18. vaṣfuñ idemez al al: vasf idemem ʿālü'l-āl **a.e.**
19. **a.e.**'de 20. beyittir.
20. **a.e.**'de 19. beyittir.
21. o: ol **a.e.** // meyyāl: māʾil **a.e.**

23. Eşk-i gül-fāmı aḳup bī-tābuñ
Yine çıḳdı ḳızılı ḳallābuñ

24. Dāġ-ı ġam oldı yüzinde peydā
Şāhid-i zūra uruban ṭamġa

25. Meger ol fācire-i cevr-endīş
Ermenīlerden imiş kāfir-kīş

26. Bir perī-ṭalʿat idi cilve-nümā
Kāfirīsiydi perīnüñ ammā

27. Bir iki pīrezen-i ʿişve ile
Geçdi yüz nāz ile biñ şīve ile

28. Bu ise büt gibi ḳaldı ḥayrān
Ṣūret-i Meryem'e ṣanki ruhbān

29. Cāna geçdi nigeh-i peykānı
Yine girdi içine şeyṭānı

---

24. uruban: urılur **a.e.**
25. cevr-endīş: mekr-endīş **a.e.** // ermenīlerden imiş: Ermenī bir zen imiş **a.e.**
26. cilve-nümā: işve-nümā **a.e.**
27. ʿişve: bīve **a.e.** // yüz: biñ **a.e.** / biñ: yüz **a.e.**
28. put: büt **a.e.**
29. **a.e.**'de 31. beyittir.

30. Gönline girdi o cinnī-i ʿanūd
Ṭutdı mānende-i ḥummā-yı cühūd

31. Sīnesin çāk idüp āh itdi leʾīm
Açdı gūyā ki der-i deyri nesīm

32. Açdı āġūşuñ idüp şekl-i ṣalīb
Bulmadı boynına ammā taḳrīb

33. Ḳurudı tābiş-i ʿaşḳ-ıla pelīd
Oldı büt-ḫāne-i tersāya ḳadīd

34. Özge ḥınzīr idi ruhbān olıcaḳ
Ermenī ʿıydına ḳurbān olıcaḳ

35. Fikr-i zülfiyle şeb-i ġam peyvend
Uzadı ṣavm-ı Naṣārā-mānend

36. Ṣubḥ-dem nāle degüldi bir çan
Bir kilīsāde öterdi ṭan ṭan

30. **a.e.**'de 29. beyittir.
32. bulmadı boynına amma taḳrīb: bir aşılmaġa arardı taḳrīb **a.e.**
33. oldı: sanki **a.e.**
36. bir kilīsede: bām-ı kilīsede **a.e.**

37. Gerdeni şevḳına yaḳdı ol şūm
Ermenī deyrine kāfūrī mūm

38. Gāh ruhbānlara ihsān adadı
[36a]
Gāh manastırlara ḳurbān adadı

39. İtmedi ḳalbini ammā telyīn
Kāfirī özge binā idi metīn

40. Ne ḳadar çekdi ise ḥʸān-ı niʿam
Oldı ol kāfire küfrān-ı niʿam

41. Ne ḳadar eyledi tedbīr ile kār
Boşa çıḳdı nitekim rāhibi vār

42. İltiyām ol büte bī-ḥāṣıl-ıdı
Ṭaş manastır gibi sengīn-dil idi

43. Eser-i siḥr-i füsūn ʿāṭıl
Oldı çün vaḳf-ı kilīsā bāṭıl

41. rāhibi var: rāhib-vār **a.e.**

44. Gönlini idemedi ol ṣanemüñ
Putı ṣındı bu figār-ı elemüñ

45. Baḫt-ı vārūnesi menḥūṣ oldı
Levni şeyṭān gibi menkūs oldı

46. Çehre-efgār-idi ṣūret-i menḥūs
Döndi taṣvīr-i Frenge ḳarapūs

47. Büt gibi gire künişte ḫayrān
Hezl idüp taḥta ḳaḳardı ruhbān

48. Vuṣlat ümīdi ile çün her bār
Der-i deyr idi yüzi şeyṭānvār

49. Bekleyüp ol ḳapuyı bir niçe sāl
Eksük olmadı miṣāl-i mandal

---

43. Eṣer-i siḥr-i füsūn ʿāṭıl: Eṣer-i siḥr-i füsūn [hep] ʿāṭıl **a.e.**
Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
a.e.'de 45. beyittir.
45. levni: nūn-ı **a.e.**
a.e.'de 46. beyittir.
46. çehre-efgār: çehre evgār **a.e.**
a.e.'de 49. beyittir.
47. **a.e.**'de 51. beyittir.
48. bār: bāzār **a.e.**
a.e.'de 47. beyittir.
49. bekledi: bekleyüp **a.e.**
a.e.'de 54. beyittir.

50. Deyrden olmayıcaḳ feṯḥ-i bāb
Eyledi bir ḳapuya daḫı şitāb

51. Der-i deyr olmayıcaḳ vuṣlata dāl
Çatdı bir bāba daḫı ḥalḳa-miṣāl

52. Var idi bir ṣıñārı mekr-endīş
Köhne [vü] zındıḳ [u] teberrī-kīş

53. Eski medrese-i telbīsüñ
Yeñisi masḫara-i iblīsüñ

54. Sille şākirdi idüp ḫannāsı
Yeñi başlatmış-ıdı vesvāsı

55. Uġrasa yanına dīv-i gümrāh
[36b]
İstiʿāẕ ile geçerdi her gāh

---

50. deyrden olmayıcaḳ feṯḥ-i bāb: deyrden olmayıcaḳ feṯḥül'l-bāb **a.e.**
a.e.'de 56. beyittir.
51. **a.e.**'de 53. beyittir.
52. teberrī-kīş: tebārrī-kīş **a.e.**
53. Eski: Eski[si] **a.e.**
Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
a.e.'de 57. beyittir.
55. dīv-i gümrāh: şeyṭān-ı racīm **a.e.**
a.e.'de 60. beyittir.

56. Bāzīçe-i fitnede er başı idi
Buḳʿa-i şīrde kemer başı idi

57. Bed-kiş [ü] müfsid [ü] ṣāḥib-tezvīr
Şöhreti Ḫʷāce Fesād-ı şerrīr

58. Adı gibi o muʿammā-yı fesād
Her fesād içre çıḳarmış-ıdı ad

59. Bu imiş Söz Ebesin üstādı
Mürşid [ü] pīrezen-i irşādı

60. Vardı dāmānını taḳbīl itdi
Aġladı ḥālini tafṣīl itdi

61. Renc-i fürḳatde olan derd-i derūn
Deşilüp aḳḍı miṯāl-ı ṭāʿūn

62. Sökilüp kīse-i menḳūş-ı dili
Ḳalp manġır gibi çıḳdı ḳızılı

---

56. bāzīçe-i: bāzī-i **a.e.** // şīrde: şerde **a.e.**
Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
57. bed-kiş [ü] müfsid [ü] ṣāḥib-i tezvīr: bed-küniş müfsid ü ṣāhib-tezvīr **a.e.**
59. ebesin: ebesi // mürşid [ü] pīrezen-i irşādı: mürşid ü pir-i reh-i irşādı **a.e.**
61. fürḳatde: firḳatden **a.e.**
62. menḳūş: maġşūş **a.e.**
a.e.'de 67. beyittir.

63. Āşikār oldı derūnındaki sır
Bütkede ḫırsızı oldı ẓāhir

64. Çıḳdı esrār-ı derūn u efkār
Ṣanki kāfir ölüsin atdı mezār

65. Süpürüp ṣaḥn-ı künişti tersā
B.ḳluġuñ ṭaşra bırakdı gūyā

66. Ḥāline vāḳıf olınca üstād
Didi sende yoġ-ımış istiʿād

67. İtmemiş terbiye teʾsīr-i belīġ
Çekdügüm zaḥmet-i düşvāra dirīġ

68. Sen yine eski ḫar eski pālān
Ḳaçan adam olacaksın oġlan

69. Ḥūyıdur ḳısraġuñ evvelde biraz
Gürelikden çabalar bindirmez

63. **a.e.**'de 66. beyittir.
66. sende: ḥayfā **a.e.**
67. zaḥmet ü düşvāra: zahmet-i düşvāra **a.e.**
68. oğlan: ḥayvān **a.e.**

70. Fārisüñdür yine ammā taḳṣīr
Yoḫsa dizgin mi gererdi o faḳīr

71. Yigidi ʿarṣa-ı meydān añlar
Fārisü'l-ḫayli küheylān añlar

72. Baʿż-ı mişvārı bilinmiş yārān
[37a]
Didiler ʿavrata s.k ata ḳulan

73. Nerre evren gibi āfetde ise
Esb-i cāzū gibi ser-geşte ise

74. Pāy-i reftārına bir dām ideyüm
Dir dimez saña añı rām ideyüm

75. Döndürüp ḳalbini nerm eylemege
Saña münḳad ideyüm s.ke s.ke

76. Germ idüp anı bu ḫʿāb-ı ḫar-gūş
Varup it uyḫusına oldı ḫāmūş

---

72. ʿavrata: ʿavrete **a.e.**
74. bāri: pāy-ı **a.e.**
75. eylemege: ilige **a.g.e.** // s.ke s.ke: şöylesine **a.e.**
76. varup: vardı **a.e.**

77. Düşünüp mekr ü ḥīleyi ol ʿayār
Ṭalardı gerdele hemçü pūtīmār

78. Boynına ehl-i fiten borç ḳoymaz
Ṣu uyur ḥāṣılı düşmān uyumaz

79. Gitdi bir gün o büt-i ʿişve-perest
Bāġ seyrine eriyle ser-mest

80. Maṭarasını alup B.ḥçı Murād
Yimege içmege olmuş muʿtād

81. Müteheyyā olup ʿişret demine
Gitdiler Ṭonlı Dere ʿālemine

82. Çıḳarup ṭonın o gül-pīrehen
Ḳaldı bir gömlek ile berg-i semen

83. Ṭuyıcaḳ Ḫᵛāce Fesād ol ḫaberi
Ḥāżır oldı ol daḫı muḥtaṣarī

77. Bu beytin vezni bozuktur. Beyit **a.e.**'de aşağıdaki gibidir:

Döşenüp ḥīleye çün tīmār
Baḥr-ı efkāra ṭalardı her bār

84. Ḥīle-i destārçesin tāzeledi
Câme-i fitneyi endāzeledi

85. Şeyṭanet hegbesin iḥżār itdi
Dūş-ı telbīsi der-enbār itdi

86. Zeni şekline ḳoyup Söz Ebesin
Baġladı ḳarnına bir yaġ debesin

87. Gebe ʿavrat gibi ol merd-i pelīd
Şişirüp eyledi ḳarnını taḳlīd

88. Şöyle bir ṭarf ile beñzetdi gidi
Farḳı ḫünsā gibi pek müşkil idi

89. Ḳoyup ol ṣūrete bu masḫarayı
[37b]
Gitdi bunlar daḫı Ṭonlı Dere'yi

90. Meger ol nekbetī-i bīgāne
Bāġ ḳoñşusı imiş cānāne

85. der-enbār: sebük-bār **a.e.**
89. gitdi: giydi **a.e.**

91. Bāġ taḳrībin idüp dām-ı merām
Yaʿni yabanda ṭolaşurdı müdām

92. Āteş-endāz-ı serā-perde-i ḫ̬ʿāb
Yaʿni ol fācire-i ḫ̬āne-ḫ̬arāb

93. Gūşe-i bāġda ʿıyş u demde
Tāze ter gömlek ile ʿālemde

94. ʿĀlem eyler iken eriyle tenhā
Geçdi bu ġūl-i beyābān-i belā

95. Olup ābisten-i bār-ı teng
Apışup ḳalmış-ıdı bir ferseng

96. Uydurup pīrezen-i bed-ḫ̬ūyı
Ḳoncolos yapılı bir cādūyı

97. Şikemi küp gibi bir müstesḳī
Müşk-i saḳḳāya müşābih zıḳḳī

---

91. yabanda: pāyende **a.e.**

94. Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur. Vezin, "eylerken" şeklinde okunduğunda düzeltmektedir.

97. Nüshada sehven "rıkkī" şeklinde yazılmıştır.

98. Olmış işkenbe-i āmāsīde
Müntefiḫ lāşe-i germā-dīde

99. Mezbele tezkiresidür gūyā
Ṭutıcaḳ ḳollarıdur dest-ile pā

100. Seyr idüp bunları şevherle nigār
Didiler vaż'ı ḳarīb olmaḳ var

101. Göbegi üstine çıḳmış tebegi
Gösteriş budur ikidür bebegi

102. Ḳarnı burnında ne zaḥmetle yürür
Gösteriş erteye ḳalmaz ṭoġurur

103. Eger erkek de çıḳarsa evlād
Yine mi iş çıḳar Ḫ'āce Fesād

104. İki sa'āt ḳadar itdükde mürūr
Baḳdılar Ḫ'āce Fesād itdi ẓuhūr

104. **a.e.**'de 106. beyittir.
103. çıḳar: çıḳarur **a.e.**
Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.

105. Çehre-i efkārı melūl ü ġamnāk
Şeyḫ Kāzib gibi çeşmi nemnāk

106. Bir telāşeyle gelür girye-māb
[38a]
Gözi dönmiş çü miṣāl-i girdāb

107. Çeşme-āsā aḳıdup eşk-i melāl
Didi kim başuma geldi bir ḥāl

108. Ehlümüñ ḥāli dīger-gūn oldı
Derd-zeden [ü] ciger-ḫūn oldı

109. Vaż'-ı ḥaml itdi taḳāża gebedür
Kimse yoḳ lāzım olınsa ebedür

110. Ṭaşralıḳdan ne mu'īn [ü] ne zahīr
Şehre varmaḳ bu dem emr-i 'asīr

111. 'Akluma geldi senüñki biledür
Ebelik ḳārına hem ḳābiledür

105. Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
106. girye-i māb: girye-me'āb **a.e.** // miṣāl-i: ḥabāb **a.e.**
111. geldi senüñki: geldi ki ehlün **a.e.**

112. Luṭf idüp āteşüm iṭfā eyle
Ḳoñşuluk ḥaḳḳını icrā eyle

113. Söyle ḥātununa varsun bāri
Görsün ol bī-kes [ü] ġam-ḫʷārı

114. Elini ḫalḳ sebeblidür dir
Böyle aḥvāle ḫuṣūsā bire bir

115. Cām-ı sāḳī gibi belki ayaġı
Ḫastaya ṣıḥḥat ola basbayaġı

116. Varduġıyla açılup bāb-ı murād
Doġa ḫurşīd-i cihān-tāb-ı murād

117. Ermenī aldanup ol dollāba
Düşdi gerdel gibi bir girdaba

118. Çıḳup elden resen-i ferhengi
İş çatallandı ḳaʿr-ı çeh-i nīrengi

---

112. resmini: ḥaḳḳını **a.e.**

118. iş çatallandı: boyladı **a.e.** / ceh-i: çeh-i **a.e.**
Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.

119. Geçdi bālū'a-yı mekre pāyı
Oldı kārīz-i belā rüsvāyī

120. Özge bir renge boyandı diyemez
Kimseye aġzın açup söyleyemez

121. Çıḳarup ʿavratı ol gūr-ı recīm
Eyledi kendü eliyle teslīm

122. Kendü ol baḫtī-i ʿanḳā eşerek
Ḳaldı bu B.ḳcı ile dilleşerek

123. Varıcaḳ gördi felāket-zede zen
[38b]
Sāz-ı nā-sāz-ı felek başḳa düzen

124. İtdi imrār-ı naẓarla teʿkīd
Hīç ne vālide gördi ne velīd

125. Līk bir fitne ṭoġurmış gerdūn
Göricek dāmeni oldı pür-ḫūn

120. aġzın: aġız **a.e.**
121. ʿavratı: ʿavretüñ **a.e.** / gūr-ı recīm: gūl-i zemīm **a.e.** // eyledi kendü eliyle teslīm: boyladı ḳaʿr-ı ceh-i nīrengi **a.e.**
122. baḫtī: buḫtī-i **a.e.**

126. Nerre bir dīv oturur tünd [ü] ʿanūd
Dizi üstinde bir āteşli ʿamūd

127. Ursa Ḳız Ḳullesi'ne gürz-i girān
Ola ḫātun ili gibi vīrān

128. Kesi merdāne gibi şöhre-i şehr
Baba Baṭman gibi uʿcūbe-i dehr

129. Depesinde gözi bir baṭṭ-ı ḳıṣṣa
Afacan yapulı müfred ḳıṣṣa

130. Raḥm-ı māderde çü şeş māha cenīn
Zīr-i dāmende ḳımıldadı hemīn

131. Ṭurfe efʿī-i mehībü'l-manẓar
Evren-āsā nefes aldukça şişer

132. Mār-ı māhī gibi bir ʿacībe-nümā
Zehr aḳardı deheninden gūyā

---

128. kesi: kesmi **a.e.**
129. baṭṭ-ı ḳıṣṣa: bed ḳıṣṣa **a.e.** // müfred: mefred **a.e.**
130. ḳımıldadı: ḳımıldar mı **a.e.**
131. **a.e.**'de 137. beyittir.
132. ʿacībe-nümā: ʿucbe-nümā **a.e.**
Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.

133. Gördi ol ejder-i pey-ābileyi
Ṭutdı oġlan burusı ḳābileyi

134. Gūşe-i çeşm ile itdükçe nigāh
Heybetinden ṭoġururdı her gāh

135. Seyr içün ʿālem-i ẕevḳ[ı] tā nāf
Oldı pür rūz-nümā-yı şeffāf

136. Ḳalḳup ol ehremen-i efsūn-sāz
Siḥr ile itdi yuḳardan pervāz

137. Ṣarılup ʿavrata ejdervārī̄
Maṣlaḥat gördi tamām ervārī̄

138. Parṭalın asmaġa bāz-ı fısḳuñ
Çivisin ḳaḳdı cidār-ı fısḳuñ

139. İdüp āmed şüd-i rāh-ı işyān
Yine mūm yaḳdı evine şeyṭān

---

133. pey-ābile: pür-ābile **a.e.**

135. **a.e.**'de 141. beyittir.
ẕevḳ: ẕevḳı **a.e.** / nāf: kāf **a.e.**
Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.

140. Döndi ol küştenī-i bed-kāra

[39a]

Bir çatal içre ḳısılmış māra

141. Kārḫāne ḳurup ip canbāzı

Maḳaṣ üstinde iderdi bāzı

142. Başdı feryādı zen-i şīve-zā

Ṣūrda zaḫme yimiş ṭabl-āsā

143. Erine dirdi ki gel erkek imiş

Dişi ṣanduḳ-ıdı meger er imiş

144. O muḳaffel ḫar-ı bāṭıl fıṭnat

Kej-ḫıred Ermenī-i seg-ḥaslet

145. Eyleyüp fehm-i süḫanda taḳṣīr

... bāṭın itdi tebşīr

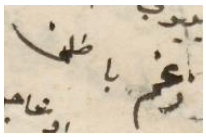
140. küştenī-i: keştī-i D. // ḳısılmış: ṣoḳulmış **a.e.**

142. şīve-zā: şīven-zā **a.e.**

143. dirdi ki: dir ki be **a.e.** // ṣanduḳ-ıdı: ṣandumdı **a.e.** / meger: çepel **a.e.**

145. ... bāṭın itdi tebşīr: Ṣıñarı bātılı eyler tebşīr **a.e.**

Okunamayan kelimeler aşağıdaki gibidir:

146. Didi müjde o uşacıḳ erkek imiş
Serkīz'in vālidesi gerçek imiş

147. Güni ṭoġdı işidüp Ḫʷāce Fesād
Oldı tārīk-i ġamdan āzād

148. Didi bir yol göreyüm aḥvāli
Yeñemem çünki dil-i meyyāli

149. Zevḳ-yāb oldı dil-i āvārem
Bir oġul virdi yine gehvārem

150. Gitdi sürʿatle nigār ardınca
Kelb-mānend şikār ardınca

151. Varıcaḳ ol daḫı oldı der-kār
İş çatallandı çü pāy-ı pergār

152. Tevʾem oġlan ṭoġurur hevl-miṣāl
Bir iken müşkil iki fi'l-ḥāl

146. "Serkiz" Ermenice kişi adıdır.
147. Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.
150. mānend: mānend[i] **a.e.**
152. hevl-misāl: merʿe-misāl **a.e.** // Bir iken müşkil iki fi'l-ḥāl: Bir iken müşkil iki [oldı] fi'l-ḥāl **a.e.**
Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.

153. Ḳoşılup çifte iki gāv-ı dü-pā
Şeyṭanet toḫumın iderler ilḳā

154. İki müfsid ki şehirden sürecek
Çifte ḳurşunla urup öldürecek

155. Dir-idi nāle vü feryād iderek
Be Murād gel iki oldı erkek

156. Ber-murād ister ken o nā-murād
Bir Murād oldı iki dāne Murād

157. Mutafaṭṭın olamaz yine eşek
[39b]
İʿtiḳād eyler ikidür kūdek

158. Kendü kendüye idüp güft ü şinīd
Dir ki besbelli idi ḥāl-i velīd

159. Ben firāsetümle dimişdüm erken
İkidür anasınuñ ḳarnından

156. **a.e.**'de bulunmamaktadır.
Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
157. eşek: erkek **a.e.**
a.e.'de 162. beyittir.
159. ben firāsetümle dimişdüm erken: ben firāsetle didüm ardında **a.e.**
Bu beytin birinci mısranın vezni bozuktur.

160. İtmedüm fehm [ü] firāsetde ḳuṣūr
Geldi çıḳdı didügüm gibi umūr

161. Ḳuyuyı ḳazdı [için] ṭoldurdı
Eyledi āb-ile pür gönderdi

162. B.ḳçılar kārına pek māhir idi
Ḳuyu ḳazmakda velī ḳāṣır idi

163. B.ḳda aġartmış-ıdı ṣaḳalı
Ne bulur böyle gidi aḥvāli

164. Kişide ʿaḳl-ıla idrāk ister
Çeşme-i mihr gibi pāk ister

165. Gid[i] ne gördi ne idrāk itdi
Ustalar ʿavratı s.kdürdi gitdi

166. O zamāndan dinilüp menḳıbesi
Ḳaldı o şaḫṣa laḳab Söz Ebesi

---

a.e.'de 164. beyittir.
160. **a.e.**'de 165. beyittir.
161., 162. ve 163. beyitler **a.e.**'de bulunmamaktadır.
164. **a.e.**'de 166. beyittir.
165. **a.e.**'de 168.beyittir.
166. o: ol **a.e.** / dinilüp: duyulup **a.e.**
a.e.'de 169. beyittir.

167. Budur ebnā-yı zamānuñ kārı
Olma bīgānelerüñ ġam-ḫˇārı

168. Eyleme tecrübesüz yire sefer
Ṣonra dirler saña İbnü'l-Mafer

169. Didiler millet-i bī-tecrübeden
Yegdür tecrübe olmuş Çingen

170. Ṣoñ peşīmānlık aṣṣı itmez
Bir ḳaradur ki yumaḳla gitmez

171. Ḳıṣṣadan ḥiṣṣedür saña murād
Pend-i pīrān [u] ṭarīḳ-i irşād

172. Yoḫsa taḥḳīkini ben de bilmem
Böyle naḳl itdiler Allāhu aʿlem

169. Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.
167.-172. beyitler **a.e.**'de bulunmamaktadır.

128.

Fennī

[Meşnevī]

Der-Sevāḥil-i Boġaziçi

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Hep ġalat sözle geçürdi günin ʿāşık-ı zār
   Ġalata ẕevḳına gitmiş meger aġyār ile yār
   [40a]
2. Keşret-i keyf-ile dün gice fitīli almış
   Der-i **Mūmḫāne**'de varmış seherī mūm almış

3. Hele sekdürme süḫanlarla bugün ṭavr-ı ġarīb
   Falya virmiş gibi **Ṭopḫāne'de** yār ile raḳīb

4. Bağlanup ḳalmış iken zülf-i siyeh-kārında
   Ṣavdı başından beni āḫir **Ṣalıbāzārı**'nda

---

(128)

Fennî D., s. 690.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 63 beyit. M.'de 1 beyit eksiktir. Eksik beyit aşağıdaki gibidir:

Yaralı bir güzelüñ ʿaşḳı ile dīde-i ter
Arnavud Köyü aḳındısı gibi ṭurmaz aḳar

1. günüñ: gününi D.
2. almış: olmış D.
4. başından: başdan D.
   Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.

5. Ṭutsa ʿuşşāḳ maḥaldür ḳırılur gibi ṭaraf
Buldı ol gözleri bādām ile **Fındıḳlı** şeref

6. Seng-dil āfeti nerm eylemege meyli her ān
Hīç tehī mi dayanurdı **Ḳabataş**'a rindān

7. Ḳalmadı kimseden hīç nān alacaḳ bir aḳçe
Serv-ḳadler ile pür olalı **Ṭolmabaġçe**

8. Ṭıfl iken saña ḫırām[-ı yedi] ögretdügiçün
Dilerem Ḥaḳ'dan anı kim o **Beşiḳṭaş** olsun

9. Oldı dil olmış-iken ḳayd-ı cihāndan reste
Ortaköy'de yine bir mūy-miyāna beste

10. Eylemekden o mehüñ şaḫs-ı firāḳıyla ṣavaş
Gözlerümde **Ḳurıçeşme** gibi hīç ḳalmadı yaş

11. Ṭaḳılup ardına āl ile raḳīb-i nā-pāk
Arnavud Köyi'ne gitmiş meger o şūh-ı dellāk

---

6. eyleme: eylemese D. / meyli: meyle D.
7. kimseden: kimsede D.
Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.
8. ḫırām: ḫırām-ı yedi D.
11. Arnavud Köyi'ne gitmiş meger o şūh-ı dellāk: Arnavud Karyesi'ne gitmiş o şūh-ı dellāk D.
Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.

12. Hū çeker ruḥ-ı **Ḥasanḳalfa** nevā-yı meste
Pīşgāhında oḳunduḳça Ḥüseynī beste

13. Oldı muḥtāc göñül ṭıflı civān-ı ġayra
Gitmeyince **Bebek**'e merdüm dīyemem seyre

14. Fiske ṭaşıyla ger ururlar ise gülşen
Bülbül-i zāra **Ḳayalar** ḳadar olmaz mesken

15. Yāri aġyār ideyüm ṣandı çü zevraḳda kenār
Ṭopa ṭutılmışa döndi ahālī-i **Ḥiṣār**

16. Eşk-i aġyār der-i meykededen oldı revān
Düşdi **Şeyṭān Akındısı**'na raḳīb-i yavan

17. Gel senüñle bulalum ṣaḳlanacaḳ maḫfī mekān
Balṭalimānı bugün ṭalġalıḳ ey serv-i revān

---

12. ruḫ-ı: rūḥ-ı D.
13. diyemem: dīdem D.
Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.
14. ger ururlar: eger ürker D.
Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
15. döndi: döndürdi D.
Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.
16. mey-kededen: mey-kedede D. // raḳīb-i yavan. gūyā rindān D.

18. Bizi beglik ġam ile itdi felek şīvende
Mīrgūn'a varalum ẕevḳ idelüm gülşende
[40b]

19. Rūzgāruñ siteminden kim olur āzāde
İçe dildār ile **İstinye**'de tenhā bāde

20. Tāzelerle **Yeñiköy**'ündeki eski demler
Gelicek yāda dilüñ ṭoġrısı derdin yeñiler

21. Ya otursa n'ola ol pīr-i muġāna deyri
O ṣanem ile olan maḫfī **Ṭarabya** seyri

22. Zāhidā gezme zuḳaḳlarda sīne sīne
Çamuruñ çünki ḳurı git **Kefeli Karyesi**'ne

23. Gözümüñ yaşına raḥm itmedügiyçün cānān
Büyükdere gibi itmede her dem ceryān

---

20. Beytin mısraları mecmuada yer değiştirmiştir.
21. otursa: unutdursa D.
22. Zāhidā gezme zuḳaḳlarda sīne sīne Zāhidā gezme zuḳaḳlarda tehī sīne sīne D.
Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
a.e.'de 24. beyittir.
23. Büyükdere: Bir Büyükdere D.
Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.

24. Teb-i ʿaşkıyla tenüm itse daḫı zār u nizār
Yine itmez dil-i bī-çāreye ol **Ṣarıyār**

25. Kalmadı görmedügüñ seyre sezā cāy-ı ṣafā
Rūmili Ḥıṣnı'na var seyri tamām it cānā

26. Oldı rindāna ṣuyı ile vāḳiʿ-i ḳay
Ḳaraṭaş altına mı gitdi ʿaceb zevraḳ-ı mey

27. Meyl idüp şemʿ-i ʿiẕār içün ol sīm-sere
Düşdi pervāne-i dil şimdi **Fener**'den **Fener**'e

28. Oldı germiyyetüñ ol şūḫla zāhid çü hevā
Bu bürūdetle **Ṣovukṣu** saña cāy ola sezā

29. Āh idüp ḫırsını duydı ise cānānuñ
Şimdi başında **Ḳavaḳ** yeli eser yārānuñ

---

24. Yine itmez dil-i bī-çāreye ol Ṣarıyār: Yine itmez dil-i bī-çāreye meyl ol Ṣarıyār D.
Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.
25. Rūmili: Rūmeli D.
26. Oldı rindāna ṣuyı ile vāḳiʿ-i ḳay: Oldı rindāna dümen ṣuyı ile vāḳiʿ-i ḳay D.
Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
27. ʿiẕār: ʿiẕār[ı] sīm-sere: sīm-bere D.
Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
20. ḫırsını duydı ise: ḳāmet-i sevdası ile D.
Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.

30. ʿAyş [u] nūş eyleyelüm ḳo hele sen pāf pūfı
Ṣadr-ı meyḫāne **Umūryeri** degüldür ṣūfī

31. Yār bulurum diyü gitdi ḳatı şenlikde
Öginür ʿāşıḳ-ı şūrīde **Degirmenlik**'de

32. Defʿ-i ġam itmege ey şūḫ ararsañ çāre
Var mülūkāne yanaş **İskele-i Ḫünkār**'a

33. Ḥüsnde öñdül alup da bulalum diyü kemāl
Yalıköyü'nde ḳoşı itmede her dem eṭfāl

34. Bir sitemkāra ṣataşdurdı bizi devr-i zamān
Oldı **Begḳoz**lı bir āfet ile çeşmüm giryān

35. İstemem kim ki dilerse anuñ olsun ḳarye
Salṭanatdur baña ol şāh ile **Sultāniyye**
[41a]

36. Çekdiler sīneye **İncirli**'de bintü'l-ʿinebi
Darısı başına ey sürmeli zen-dōst çelebi

---

30. ḳo hele sen: terk it biraz ol D.
31. yār bulurum diyü gitdi ḳatı şenlikde: yār buldum diyü kendüme ḳatı şenlikde D. Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
34. sitemkāra: çetin-kāra D.

37. Ṣav başından bugün ey şūḫ amān aġyārı
Gel **Paşabaġçesi**'nde ẕevḳ idelüm ḫünkārī

38. Cevr [ü] ġam ḳor mı [idi] dilde ṣafā-yı ḫāṭır
Olmasa ẕevḳ-ı nihānīye **Çubuḳlu** ḥāżır

39. Açdı tīġ-ı sitemiyle cigerümde yara
Ḳanlıcaḳlı yine bir ġamzeleri ḫūn-ḫʷāre

40. [İẕn-i ʿāmdur diyü itmemek içün degme yāre]
Ẓürefā Körfezi baḫş eyledi zenpārelere

41. Ne revā seyr-i **Ḥiṣār**'da ol yārum maḥzūn
Sāḳiyā baña yarımca virüp Aña ṭolı ṣun

42. Gökḳandīl güciyle irdi göñül maḳṣūda
Bir siyeh-çerdeye mālik olıcaḳ **Gökṣu**'da

43. Fürḳatüñle şu ḳadar giryeler itdüm cānā
Bir **Küçükṣu** görinür eşküme nisbet deryā

---

37. başından: yanında D. // Paşabaġçesi'nde: Paşabaġçesi'ne D.
38. cevr ü ġam: çūb-ı ġam D. / mı: mı idi D.
40. Mısra nüshada eksik olduğu için **a.e.**'den ekleme yapılmıştır.
42. gökkandil: mest ḳanzil D.
Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.

44. Bağrumuñ yağın eritdi belī her eṭvārı
Hele **Ḳandilli**'de bir cām ile yıḳdum yārı

45. Ābı zīrā ki mürāyī olınsa dermāndur
Ḳaḍızādeli'ye **Vānīköyi** pek çesbāndur

46. Leb-i deryādaki ayuya mı oldı meftūn
Ḳulelibağçe'ye ḥırṣı raḳībüñ efzūn

47. İşte buldum saña ṣalınmağa bir özge maḥal
Sözümi diñle rakībā yalıñuz **Çengel**'e gel

48. Ḥased ol rinde ki mey nūş ide ḳana ḳana
O şeh-i ḥüsn-ile **Beglerbegi'**nde mīrāne

49. Ġıbta ol şaḫṣa olur irdügi dem nevrūza
Gide cānān ile ẕevḳ itmege **İstavroz**'a

50. Ṣandılar duḫt-ı reze geldi ʿArablarla yanuḳ
Sūḫteler zümresine cāy olalı **Ḳuzġuncuḳ**

45. olınsa: olana D.
47. ṣalınġa: ṣallanmağa D.
48. Beglerbegi'nde: Beglerbeg'de D.
49. gide cānān ile: o ṣanemle gide D.
50. sūhteler: sūhtegān D.

51. Ḳo ṣığırlar gibi yatsun uyusun pinhānī
Oldı aġyāra maḳarr çünki **Öküzlimānı**

52. Ḳaʿbe ṭopraġı diyüp olsa n'ola nām-āver
Üsküdār'dan daḫı yegdür bana kūy-ı dilber
[41b]

53. Bir şerīfüñ nigeh-i luṭfı ile dünyāda
Ḳasr-ı dil ʿaynī ile döndi **Şeref-ābād**'a

54. Baḳarak ruḫlarına eşki raḳībüñ aḳmış
Ṣandılar baġçe-i ḥüsn içre **Ayazma** çıḳmış

55. Şemsī nāmında bir āfet [mi] ẓuhūr itdi ʿaceb
Şemsīpaşa'yı mekān eylediler yārān hep

56. Vuṣlatuñ gördi ḳıyās eyleme ey dil elyaḳ
Ḫavfum oldur seni ferdālara yāruñ **Ṣalacaḳ**

57. Ḳaṣduñ ʿālemde teferrüc ise ger bir derece
Duḫter-i rez ile **Ḳız Ḳulesi**'ne bul ferece

58. Ḳameti fikr ḫayāl-i ruḫ-ı alıyla şeh-i ḥüsne
Deşt-i dil ʿaynī ile döndi **Ḳavaḳbaġçesi**'ne

---

54. **a.e.**'de 56. beyittir.
58. fikr-i: fikri D. / şeh-i ḥüsne: yine D.

59. Düldül-i nāza süvār olsa o şūḫ-ı yektā
At[ı] oynaġı olur sāḥa-i **Ḥaydarpaşa**

60. Ey göñül boşlama daʿvānı hemān ġamla sürüş
Ḳaḍıköyi'nde ayaḳ nāʾibinüñ pāyine düş

61. Fikr-i ruḫsārıyla yandı tenüm bilmez mi
ʿAceb ol māh **Fenerbaġçe**'sine gelmez mi

62. Ġalibā Fennī tamām eyleyecekdür ẕevḳı
Aṭalar seyrine düşmiş o perīnüñ şevḳı

Bu beytin birinci mısranın vezni bozuktur.

129.

Dürrī

[Ġazel]

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Ol şeh-süvārum esb-i nāza urdı eger meger
   Kim ehl-i ʿaşḳa geldi görindi sefer mefer

2. Geçmek muḥāldür saña mūy-ı miyāndan
   Olmaz bu ṣaydgehde göñül her kemer memer

3. Elbetde tabʿ-ı ṣāf elemden ġubār olur
   Āb-ı zülāle virmemek olmaz keder meder

4. Gözden aḳıtma ḥüsnüñe ḳarşu sirişkümi
   Virmez ḫırmen güle cānā ḫaṭar maṭar

---

(129)

Dürrî D., s. 125.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 7 beyittir. M.'de 2 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Ḫān Aḥmed-i yegāne ki devrinde ser-keşān
Ġam nīzesiyle bağrını dā'im deler meler

Ecdād-ı pāki gülşen-i ʿadni maḳām idüp
Aʿdā-yı bed-nihādına olsun saḳar maḳar

1. ol şeh-süvārum esb-i nāza: ol şeh semend-i nāzına D.
   Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
3. olur: alır D.
4. virmez: virmez mi D.
   Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.

5. Ey bād ḳaldı Dürrī-i zār intiẓārda
Kim didi saña dergeh-i şāha ḫaber maber

130.

Kānī

[Ġazel]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Nümāyāndur yelek māhiyyeti çāk-i girībāndan
Velī entārinüñ rengi görinmez eski ḳaftāndan
[42a]
2. Ne deñlü arslan şeklinde baġlarsa şu şehrīler
Geçerler ṣanma ḥınnālı ḳuzıdan telli ṭavşandan

3. Ṣabāḥın ġāzīler ḥelvāsı ister<se> ḳaḥbecik ammā
Anı bilmez ki yaġ ḳandan gelür ḳapana bal ḳandan

4. Bizüm Ṭaṭar aġası boza içmez et yimez gerçi
Velīkin geçmesi müşkil ne ḳazīden ne ṭalḳandan

5. Kesilmiş baş dökilmiş ḳan görinmez ortada dādı
Velī meydān görinmez ol muṣayḳal ṭaşlı ḳalḳandan

(130)
İlyas Yazar, **Kânî Dîvânı**, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2017.
Şiir, şairin *Dîvân*'ında bulunamamıştır.

131.

ʿOs̲mānzāde [Tāʿib]

[Ġazel]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Sekbān-ı sefer dīde-i pejmürde ḳıyāfet
   Ḳāḍīlerüñ ardındaki oġlanına beñzer

2. Ḫ̬ānendelerüñ sāḫ̬te nāmūs [u] vaḳārı
   Çingānelerüñ şüphelü īmānına beñzer

3. Baḥrī ki binā eyledi çeşme-i bī-āb
   Pinti Ḥamīd'üñ itdügi iḥsānına beñzer

4. Şehr oğlan[ınuñ] yolda sefīhāne edāsı
   Serḫ̬oşlaruñ ādāb-ıla erkānına beñzer

5. Görmek diler māh-ı hilāl-i Ramażān'ı
   Devletlülerüñ ṣofra ki nānına beñzer

---

(131)

Mustafa Yatman, **Osmanzâde Tâib Dîvânı'ndan Seçmeler**, Kültür Bakanlığı Yay., 1989, s. 160.

2. nāmūs [u] vaḳārı: nāmūs-ı vaḳārı **a.g.e.**

5. diler: dileyen **a.e.** / ṣofra ki: ṣofradaki **a.e.**
   Bu beytin vezni bozuktur.

6. Ḳitāblaruñ maḥfaẓası ekserī şimdi
Ḳaṣāblaruñ yaġlıca cüzdānına beñzer

7. Hemşehrīlerüñ tā o ḳadar keşreti var kim
Nābī'nün adı şimdi Ḳaṭır Ḫānı'na beñzer

132.

Der Vaṣf-ı Ḥammām

Nābī

[Ġazel]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefʿāīlü Feʿūlün

1. Ḥammām ki āyīne-i sīmīn-bedenāndur
ʿUşşāḳ-ṣıfat āteşi ḳalbinde nihāndur

---

(132)

Nâbî D., s.548.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 9 beyittir. M.'de 5 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Taṭhīrine nā-pāklaruñ dīde-i terle
Mānende-i pīrān-ı ṭarīḳat nigerāndur

Meh-rūylara līf sürer rīş-i sepīdi
Ṣabunculuk itmekde ʿaceb rind-i cihāndur

Yek-zerre ḳomaz kīsesine çirk-i fenāyı
Girdükçe ele ḫāke döker cūd-feşāndur

Bāḥūr gibi rūzı şebinden olur efzūñ
Fevṭ ile beden maʿnī-i maʿhūde nişāndur

2. Germiyyeti erbāb-ı tecerrüdledür ancaḳ
Cāmeyle duḫūl eyleyene düşmen-i cāndur

3. ʿÜryān Dede tekyesidür feyż-i müselsel
Aġzı köpürür ṭaslarınuñ vecd ʿıyāndur

4. Hep anda olur nāʾil-i vaṣl ehl-i tecerrüd
Ḫalvetleri nefs öldürecek ṭurfe mekāndur

5. Her lülesi Nābī ḳalem-i feyż miṣāli
İcrā-yı zülāl itmede pākīze-zebāndur
[42b]

133.

Nefʿī

[Ġazel]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Pür-ṣafā dāʾim dili bir şūḫ-ı hem-demdür ḳadeḥ
Tā ezelden meclis-i rindāna maḥremdür ḳadeḥ

2. Bezm-i bāġa bir sebū-yı pür-mey ise ġonca eger
Bāġ-ı bezme bir gül-i şādān [u] ḥurremdür ḳadeḥ

3. ʿüryān: ʿüryānī D. // vecd: vecdi D.

(133)

Nefʿî D., s. 464-465.

2. şādān: şād-āb D.

3. Bir ṭutarsa pādişāh-ıla gedāyı mey n'ola
Hem sifāl-i meygede hem tāc-ı Edhem'dür ḳadeḥ

4. Gösterür dünyāyı mirʾāt-ı ḥabābında tamām
Kendü başḳa başına bir özge ʿālemdür ḳadeḥ

5. N'ola pür-şevḳ itse dünyāyı dil-i Nefʿī gibi
Rūzigāra yadigār meclis-i Cem'dür ḳadeḥ

134.

Saʿdī

[Şarḳı]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Dil rūyına baḳmadan uṣansın mı efendim
Nezzāre-i ruḫsārına ḳansın mı efendim
Di[r]lerse seni mihr ü vefā semtini bilmez
ʿĀşıḳ bu söze inansın mı efendim

2. Bu ḳamet-i mevzūnla bir serv-i revānsın
Bu ʿārıż-ı gül-gūn ile āşūb-ı cihānsın
Mānend-i perī dīdeden ammā ki nihānsın
Ādem seni sevmekden uṣansın mı efendim

(134)
Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

3. Bu ḥüsnle sensin şeh-i iḳlīm-i melāmet
Emr eyle murādın ne ise cānuma minnet
Gitdükçe füzūn olmada evvelki muḥabbet
Saʿdī seni sevmekden uṣansın mı efendim
[43b]

135.

[Saʿdī-i Şirāzī]

[Rübāʿī]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūl

زآن گه که تو را بر من مسکین نظر است
آثارم از آفتاب مشهور تر استت
گر خود همه عیبها بدین بنده دراست
هر عیب که سلطان بپسندد هنر است

(135)
Şiir Farsçadır.
"Sen bu acize nazar buyurduğun günden beri eserlerim güneşten daha meşhur oldu. Bütün ayıplar, kusurlar bende mevcut ise de padişahın hoş gördüğü ayıp hüner yerine geçer." (Şeyh Sa'dî-i Şirâzî, 1978: 20)

136.

Kemālpaşazāde

[Ḳıtʿa]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Vaṭanında ne ḳadar olsa kişi aʿlādan
   Durduġınca daḫı aḥḳar olur ol ednādan

2. Ḳaʿr-ı deryāda iken dür bulımaz ḳıymetini
   Baş üzere götürürler çıḳıcaḳ deryādan

137.

Lā edrī

[Ḳıtʿa]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Ey ruḳʿa saña ġıbṭa nice itmeyeyim kim
   Ol tāre-i vālāya varup yüz süreceksin

2. Bu żaʿf-ı fütūr ile yāre varmaḳ müşkil
   Hep arż-ı ʿubūdiyyetümi sen ideceksin

(136)
Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

138.

Fıṭnat

[Ḳıtʿa]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Kim baḳar naḫl-i güle ḳāmet-i dil-cū var iken
   N'eyleyem sünbül [ü] şeb-būyı o gīsū var iken

2. Raġbet ider mi göñül ṣayd-ı ġazāl-i meh-rū
   Ḥalḳa-i bezmde ol gözleri āhū var iken

139.

Lā edrī

[Ḳıtʿa]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Āṣafā ḳalmadı īrād kesildi ḳalemüm
   Yazılur mı dil-i şeydāda olan derd [ü] ġamum

2. Kime feryād ideyim kim baña ṣāḥib çıḳsun
   Var iken ʿālemde sen gibi velīyü'n-niʿmetüm

---

(138)

Fıṭnat D., s. 377.

2. ider: eyler D. / meh-rū: mihre D.

140.

Neylī

[Ḳıtʿa]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Ṣaḳlamañ duḫter-i rezi görelüm
   Yalıñuz bu sizüñ içün degül a

2. Gerçi hemşīremüz degülse bizüm
   Ya sizüñ de helālüñüz degül a

141.

Nābī

[Ḳıtʿa]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Bīd āba dimiş ki feyżüñden
   Dā'imā şerbet-i zülāl içse rez

2. Āb da bīde didi bizde senüñ
   Sāye-i devletinde ḫōş geçerüz

---

(140)

Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

(141)

Ali Fuat Bilkan, **Nâbî'nin Türkçe Divanı (Karşılaştırmalı Metin)**, Gazi Üniversitesi SBE, YL Tezi, Ankara, 1993.

Şiir, **a.g.e.**'de bulunmamaktadır.

[44a]

142.

Sārim Paşa

[Ḳıtʿa]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Nigāha ruḫsat olmış n’eyleyem ol āfitābumdan
   Temāşā-yı cemāl itmek degül mümkin ḥicābumdan

2. Ne deñlü setr-i mihr-i ʿaşḳ-ı cānān eyleseñ Sārim
   Cihāna keşf olur rāzum derūnum ıżṭırābumdan

(142)
Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

143.

Lā edrī [Nefʿī]

[Ġazel]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Tūtī-i muʿcize-güyem her ne disem lāf degül
   Çarḫ ile söyleşemem āyīnesi ṣāf degül

2. Ehl-i dildür diyemem sīnesi ṣāf olmayana
   Ehl-i dil birbirini bilmemek inṣāf degül

---

(143)

Nefʿî D., s.463-464.

Gazel, mecmuada "lā-edrī" olarak kayıtlıdır, ancak şiir **Nefʿî**'ye aittir. Şiir, **a.g.e.**'de 5 beyittir. M.'de 3 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Yine endīşe bilür ḳadr-i dür-i güftārum
Rūzgār ise denī dehr ise ṣarrāf degül

Girdi miftāḥ-ı der-i genc-i maʿānī elüme
ʿĀleme beẕl-i güher eylesem itlāf degül

Levḥ-i maḥfūẓ-ı süḫandur dil-i pāk-i Nefʿī
Tabʿ-ı yārān gibi dükkānçe-i ṣaḥḥāf degül

144.

Lā edrī

[Ḳıtʿa]

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Ṣanma o murġ-ı vaḥşī gelür dāma yem ḳapar
   Dinür asḥāb-ı dilden o meh-pāre nem ḳapar

2. Açma dehen-i tengini gülşende kim bilür
   Bülbül işidüp anı bir iki naġam ḳapar

145.

Lā edrī

[Ḳıtʿa]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Gel bezm-i meye luṭf [u] kerem ḳıl sözüm üzre
   Ey sāḳī-i gül-çehre ayaḳ baṣ yüzüm üzre

2. Terk eyle seri dīde-i cānān dimiş ol şūḫ
   Redd eylemem emrini başum gözüm üzre

146.

Lā edrī

[Ḳıtʿa]

Mefāʿīlün Feʿilātün Mefāʿīlün Feʿilün

1. Ne dem o şūḫ-ı siyeh-çerdeye niyāz iderüz
   Ṣadā-yı minneti hem naġme-i ḥicāz iderüz

2. Niyāz-ı ʿāşıḳı dāʾim ṭalebkār olmaġ-ıla
   Gehī o mest-i nāza biz daḫı nāz iderüz

147.

Lā edrī

[Ḳıtʿa]

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Meclisde muṣḥaf-ı ruḫ-ı dildāra dün gice
   Būs itmege teveccüh idüp raḳīb-i dūn

2. Ol gül-ʿizār geldi didi **lā yemessuh**
   Ben būs idüp didüm **ile'l-muṭahherūn**

2. Ona ancak tertemiz olanlar dokunabilir. (Vākıʾa/79)

148.

Lā edrī

[Ḳıtʿa]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ẕerre eyler mihri yāruñ tāb-ı nūr-ı ṭalʿati
   Bī-vücūd eyler mi o māhı pertev māhiyyeti

2. Dil ṭutıldı el-amān ol perçem[üñ] sevdāsına
   Kāfiristāna esīr oldum Muhammed ümmeti
   [44b]

149.

Resīmā

[Ḳıtʿa]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Gelüp eyyām-ı şitā bir ḫara olduḳ muḥtāç
   Ḥācetüm ḳalmaz idi destüme girse felege

2. Minnet-i ḫarla bugün voyvoda aġaya varup
   Ḥamdulillāh sözümüz geçdi hele bir eşeğe

(149)
Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

150.

Lā edrī

[Ḳıtʿa]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Nāfe-i Çīn [ü] Ḥoten ṭurreñe olmaz hem-bū
   Kākül-i sünbül eger olsa ġıdā-yı āhū

2. Hevesi zülfün-[i]le ʿazm-i reh-i Çīn itdüm
   Seni şimden ṣoñra ey gözleri āhū yā hū

151.

Lā edrī

[Ḳıtʿa]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Tek bizümle başı rez duḫterinüñ ḫōş olsun
   Ḫum-ı meyḫāne bugünden girü hep boş olsun

2. Ḥażm ider ʿārif olan içse yedi deryāyı
   Cürʿa-i cām-ı ṣafā ḥażm idene nūş olsun

152.

Ḥaşmet Efendi'nüñ Pederine Yapduġı Tārīḫdür

[Ḳıṭʿa]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. كال حشمت يا ابى مافيه احرام ايشى
   صاديلك يكغى بحجك كان فعلك نام ايشى

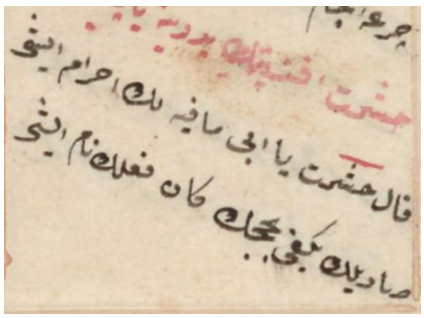
2. Geldi bāb-ı Şām'a bir ḥācib didi tārīḫini
   Hele sen ʿAbbās Efendi eyledüñ ḥāc Şām işi

---

(152)

Mehmet Arslan, İ. Hakkı Aksoyak, **Haşmet Divanı**, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara 2018. Şiir, **a.g.e.**'de bulunmamaktadır.

1. Bu beyit M.'de aşağıdaki gibidir:

153.

Lā edrī

[Ḳıtʿa]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Aḥvāl-i zifāfı gice bir yenge gözetmiş
   Dir imiş hele ḳızlar gelin işi var

2. Aḳ ṭabya mıḳraṣvārī dökilür iki ṭopla
   Ḳız Ḳullesi'ne Ṣu Ḳapusı'ndan yürüyüş var

154.

Lā edrī

[Ḳıtʿa]

Müfteʿilün Müfteʿilün Müfteʿilün Müfteʿilün

1. Şūḫ ola şeyḫüñ köçegi şeyḫde fetānet mi ḳalur
   Ol güzeli sevmemege elde irādet mi ḳalur

2. Yandurup üftādeleri ṭonsa o Saʿdī Çelebi
   Tā ki ṭonı çözmeyicek ṣabra liyāḳat mi ḳalur

---

(153)

Deniz Mazlum, Kuz Kulesi'nin Uzun Tarihinden Bir Kesit: 18. Yüzyılda "Kule-i Duhter", METU, **Journal of the Faculty of Architecture**, 2007/1, s. 35-47.

Kıtʿa, mecmuada "lā-edrī" olarak kayıtlıdır ancak **a.g.e.**'de **Faṣīḥī** mahlaslı bir şaire ait olduğu belirtilmiştir.

155.

Lā edrī

[Ḳıtʿa]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Kimi mestāne seḥer-i yār ile gülşende yaṭur
   Kimi derd [ü] elem-i hicr ile külḫanda yaṭur

2. Künc-i ġurbetde raḳībā bizi tenhā ṣanma
   Yār eger sende yaṭursa elemi bende yaṭur
   [45a]

156.

Fıṭnat

[Ḳıtʿa]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. ʿAḳs-i lebüñi cām-ı mey-i tābda gördüm
   Ġonca-i şüküfte gibi ṣan ābda gördüm

2. Kāküller içinde göricek ʿārıż [u] zülfüñ
   Gūyā ki güli sünbül<ler>i hep sīr-ābda gördüm

(156)
Fıtnat D., s. 377.

157.

Nefʿī

[Ġazel]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Girdi miftāḥ-ı dürr-i genc-i meʿānī elüme
   ʿĀleme bezl-i güher eylesem itlāf degül

2. Levḥ-i maḥfūż-ı süḫandur dil-i pāk Nefʿī
   Ṭabʿ-ı yārān gibi dükkānçe-i ṣaḥḥāf degül

158.

İlhāmī

[Ġazel]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Teʿālallāh naṣīb itdi bu bir taḫt-ı Süleymān'dur
   Uyan kim ḫᵛāb-ı ġafletden ki kişver çün perīşāndur

2. Ḥavāle eyledüm ġayrı umūrum ḥażret-i Ḥaḳḳ'a
   Baña bu mülki iḥsān eyleyen ol Ḥaḳḳ [u] Sübḥān'dur

---

(157)

Nefʿî D., s.463-464.

Şiir **a.g.e.**'de gazel şeklindedir. Bkz. 143. şiir.

(158)

Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

3. Cihāna gel göñül virme uyup ol mekr-i şeyṭāna
Emānet eyle gel ḫalḳı ki settār u nigehbāndur

4. Bu dünyāya ṭayanup ġafil olma sen ki İlhāmī
Saña da baḳī ḳalmaz çün döner bu çarḫ-ı devrāndur
[45b]

159.

Rāşid [Ḥātemī]

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. İrişür menzil-i maḳṣūdına āheste giden
Tīz reftār olanuñ pāyine dāmen ṭolaşur

(159)
Şiir, M.'de "Râşid" adlı bir şair adına kayıtlıdır ancak şiir **Ḥātemī**'ye aittir.

160.

Fıṭnat

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Söyler elbet ḥālini Fıṭnat meseldür ehl-i dil
   ʿAşk ola bir sīnede eşʿār kendin gösterür

(160)

Fıtnat D., s. 319.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 5 beyittir. M.'de 4 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Her göñülde tāb-ı rūy-ı yār kendin gösterür
Ḳanda varsañ mihr-i pür-envār kendin gösterür

Ārzū-yı laʿl-i yār olsun mı hīç dilde nihān
Cām-ı mināden mey-i ser-şār kendin gösterür

Būseye minnet mi var geldükde ḫaṭṭ-ı sebz-i yār
Nev-bahār eyyāmı elbet yār kendin gösterür

Ġurre olma ḥüsne kim bir gün ẓuhūr-ı ḫaṭṭ
Dūd-ı āh-ı ʿaşıḳ-ı ġam-ḫ'ār kendin gösterür

161.

Ḥaşmet

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Gūşmāl ile ṭoḳunmazduḳ o şūḫuñ teline
   Āherin yatmazsa zānūsuna ṭanbūr gibi

162.

Lā edrī

[Beyit]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Tınġırdamaz ʿuşşāḳa pes perdeden ammā
   Ol mūy-miyān ṭanbūranuñ orṭa telidür

---

(161)

Haşmet D., s. 227.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 5 beyittir. M.'de 4 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Ḫurde-bīn-i heves-i ḳuvvet olamam mūr gibi
Ederim ḫāneyi pür şehd ile zenbūr gibi

Ġonca-i şuʿle-i nev-ḫīze dönüp dağlarum
Oldı dil Eymen-i ʿaşḳa şecer-i Ṭūr gibi

Sūzişüm eyledi ṭūfān-ı sirişki pür-cūş
Dīdemüz āteş-i seyyāleye tennūr gibi

Oldı her mūy- tenüm farṭ-ı hevādan pür-sāz
Ḥaşmetā sīñe neyistān-ı dem-i şūr gibi

163.

Ḥāletī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. N'ola ey Ḥāletī dā'im sözümden çıḳmasa dilber
   Cemāl-i vaṣfını yād eylerdüm şiʿrümde hem-vāre

164.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Ḫayāl-i zülf-i yār olınca gözde girye lāzımdur
   Yazıḳdur şīşe-i bī-āb içinde öyle sünbüller

(163)
Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

165.

Lā edrī [Ḥalīmī]

[Beyit]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Her bir ḳadeḥ ardınca birer būse mi virdüñ
   Sāḳī çekemem vażʿ-ı kerīmāneyi boş ḳo

---

(165)

Halîmî D., S. 280.

Şiir, **a.g.e.**'de 6 beyittir. M.'de beş beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Geldükde saña ol perī kāşāneyi boş ḳo
Ṣun bāde-i nābı yire peymāneyi boş ḳo

Fikr-i ruḥı itmekde dili vālih ü ḥayrān
Pend itme ṣaḳın gel dīvāneyi boş ḳo

ʿArż eyleyicek būs-ı lebüñ dil-ber-i ṭannāz
Bir ḫoşça ṣarıl ṭavr-ı ẓarīfāneyi boş ḳo

Bilmem niye mestāneligüñ var saña n'oldı
İy pīr-i kühen cünbüş-i ṭıflāneyi boş ḳo

Ṣayd itdi Ḥalīmī niçe āvāre-i cānı
Gel sen de uçur murg-ı dili lāneyi boş ḳo

1. Beyit mecmuada "lā-edrī" olarak kayıtlıdır ancak **Ḥalīmī** mahlaslı bir şaire aittir.
vażʿ-ı: tavr-ı D.

166.

Lā edrī

[Beyit]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Zībā yaraşur ḫançer-i zerrīn o dilbere
   Ḫūbān-ı şehir eşk-ile hep düşdi ḫançere

167.

Lā edrī [Ṭālib]

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Çeşm-i inṣāf ḳadar kāmile mīzān olmaz
   Kişi noḳṣānını bilmek gibi ʿirfān olmaz

---

(167)

Bursalı Tālib D., s.212.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 7 beyittir. M.'de 6 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Ẓulmet-i cürmi nʿola nūr-ı kerem maḥv itse
Zülf-i şeb perde-i rūy-ı meh-i tābān olmaz

Ṣadef-i desti tehīdür dürer-i ġufrāndan
Ol ki ġavvās-ı dil-i ḳulzüm-ı ʿiṣyān olmaz

Ḳayd-ı zencīr-i ġam-ı dehrden āzād olamaz
Mevc-i deryā-yı mey ol meste ki süḫan olmaz

Şöyle nādim ola kim zühdüne zāhid dem-i ʿafv
Bī-riyā cürm iden ol deñlü peşīmān olmaz

Aña terdāmeni-i girye-i mestāne gerek
Zühd-i ḫuşḳ ādeme sermāye-i ġufrān olmaz

Ġonca-i kām açılmaġa zamān var Ṭālib
Leb-i ümmīd bu eyyāmda ḫandān olmaz

1. **a.e.**'de birinci beyittir.
   ḳadar kāmile: ḳadr-i kām-ile D.

168.

Lā edrī

[Beyit]

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Germābe içre var gör o dellāk-ı āfeti
   Ṣoydı cihānı eyledi dervīş-i Ḥalvetī

169.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Diyemez ṣanmañuz ol mihr-i cihān-ārāyı
   Beñzer ebrūma diyü aġzına almaz rāyı

170.

Lā edrī

[Beyit]

Feilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Ḳaṣd yine meşveret üzre dil-i miḥet-cūyuñ
   Baş başa virdügi budur ol iki ebrūnuñ

171.

Nābī

[Beyit]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Çün şerbet olur ḫātime-i bezme işāret
Hicrāna çıḳar ʿāḳıbeti bu şeker-ābuñ

(171)

Nâbî D., 694-695.

Bu şiir, **a.e.**'de 5 beyittir. M.'de 4 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Ṣarf itmez idüm vaṣfına cām-ı mey-i nābuñ
Ḫaṣṣiyyetin inkāra mecāl olsa ṣarabuñ

Çoḳ niʿmetinüñ ḥaḳḳı var üstüñde ḥicāb it
Ādāb ile baṣ pāyuñı rūyına türābuñ

Esrār-ı ʿulūma seni maḥrem mi ṣanursuñ
Ey bī-naẓar açılduġı yoḳ saña kitābuñ

Nābī ola fażl-ı Ḫaḳḳʿa mevḳūf çü cennet
Çoḳdur güneh üzre bu mübāhātı ṣevābuñ

1. **a.e.**'de 4. beyittir.

172.

Nişānīli

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ruḫı ḳızarmış ḳızarur muġbeçeden şerm eyler
   Duḫter-i rez ṣıḳılup gelmege bezme utanur

173.

Lā edrī

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ḫayr olur encām-ı kārı her işi āsān olur
   Vaḳt-i furṣatda nüvāziş eyleyen ʿadāsına

(172)
Çalışmalarda **Nişānīlī** mahlaslı bir şaire rastlanmamıştır.

[46a]

174.

Ḥaşmet

[Beyit]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Ruḫṣat bulınur dāmen-i cānān ele girmez
   Cānān bulınur gūşe-i imkān ele girmez

(174)

Haşmet D., s. 163-164.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 5 beyittir. M.'de 4 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Her dānesin ārāyiş-i tār-ı naẓar eyle
Eşügüm gibi bir sübḥa-i mercān ele girmez

Ruḫsārını āzürde-i dest-i ṭaleb itme
Efsürde olur ol gül-i ḫandān ele girmez

ʿArż itme ʿabeş çāk-i girībān-ı niyāzı
Feryād ile ser-rişte-i iḥsān ele girmez

Ḳoynuñdan ayırma bil anuñ ḳadrini ey şūḫ
Ḥaşmet gibi bir nüsḫa-i ʿirfān ele girmez

1. **a.e.** 1. beyittir.

175.

Rāmī [Şeyhü'l-islām Yahyā]

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿilün Mefāʿīlün

1. Ruḫ-ı zerd akçe itmez nuḳre-i eşk-ile iş bitmez
   Cüvānuñ göñlini almak dilerseñ sīm ü zer göster

(175)

Şeyhüslislam Yahyâ D., s.121.

1. Beyit, mecmuada **Raḥmī** mahlaslı bir şairin adına kayıtlıdır ancak **Şeyhü'l-islām Yahyā**'ya aittir.
göñlüni: ḳalbini D.

Bu beyit **a.e.**'de 5 beyittir. M.'de 4 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Demidür āzmāyiş eyleyüp tabʿuñ hüner göster
Muraṣṣa bir ġazelle laʿlini vaṣf it güher göster

Seni özler gelür ey cān-ı şeydā tīri āgāh ol
Çıḳ istiḳbāline taẓīm ü iḳrām eyle yer göster

Gözüm gibi görüp baş üzre ṭurmak n'icolur seyr it
Bana ʿālemde nergis gibi bir ṣāḥib-naẓar göster

Ṭoyınca tāze şeftālūlaruñ almak naṣīb eyle
O naḫl-i tāzeyi Yaḥyā'ya yā Rab bār-ver göster

1. Beyit **a.e.**'de 3. beyittir.

176.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Ne ḳadar olsa muḥāl ʿāşıḳa vaṣl-ı dildār
   Yine erbāb-ı ṭaleb semt-i temennāda gerek

177.

Nābī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Daḫı kimden ümīd-i ṣıdḳ idersin Nābiyā bilmem
   Ṣabāhuñ bir nefesde nıṣfı ṣādıḳ nıṣfı kāẕibdür

(177)

Nâbî D., s.519.

Bu şiir, **a.e.**'de 7 beyittir. M.'de 6 altın beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

O dil kim sāġar-ı bī-reng-i ṣahbā-yı ḥaḳāyıḳdur
Anı leb-rīz-i çirk-āb-ı mecāz itmek ne lāyıḳdur

Tecerrüdle olur āġūş-ı vaṣla pīrehen nā'il
Ḳabāyı vaṣldan maḥrūm iden ḳat ḳat ʿalāyıḳdur

Münāsib hem-zebān rūşenger-i āyīne-i dildür
Ġubār-ı çihre-i ḫāṭır ḳarīn-i nā-muvāfıḳdur

Tevāfuḳ ḳanda var kim esb-i çarḫuñ mihr ile mehden
Bir iki naʿli var biri birine nā-muṭābıḳdur

Sebū-yı meyle ibrīḳ-i vużū vir ḫākdür ammā
Ne ḥikmetdür bilinmez biri ṣākiḥ biri fāsıḳdur

İnanma imtizācın seyr idüp bu çār-erkāna
Dem-ā-dem biri birin fırṣatın gözler münāfıḳdur

1. **a.e.**'de 6. beyittir.
ṣādık: kāẕib D. / kāẕibdür: ṣādıḳdur D.

178.

Vehbī

[Beyit]

Mefūʿīlü Mefāīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Bī-ḳıymet [ü] bī-leẕẕet iden vefretidür hep
   Yoḫsa nemegüñ farḳı nedür reng-i şekerden

(178)

Seyyid Vehbî D., s.622.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 6 beyittir. M.'de 5 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Ol tīr-i ḳażā kim atıla şaṣt-ı ḳaderden
Dönmez girüye elbet alur kām siperden

Şemşīr-i firāḳuñ yüregin pārelemişdür
Ḫūn-geşte dil itse n'ola feryād cigerden

İflās bizi ġarḳa-i cūy-ı keder itdi
Nīlūfere döndi ruḫumuz ḥasret-i zerden

Bir ḳaṣr ṣalāt eylemeden ġayrı ne gördük
Āsāyişe dā'ir bu ḳadar seyr ü seferden

Vehbī n'ola bu naẓm-ı ter ü tāze-edāya
Cūyende tanẓīr isem erbāb-ı ḳaderden

1. **a.e.**'de 4. beyittir.

179.

Sırrî

[Beyit]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Dilber degül a ḳūy-i dil-ārāyı unutduḳ

---

(179)
Sırrî D., 335-336.
Bu şiir, **a.g.e.**'de 10 beyittir. M.'de 9 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Ḳuçdum o şehi ḫançer-i zerrīn-kemeriyle
Dil virdüm alup cins-i viṣāli degeriyle

Dil ġamzeñi seyr itmege saḫt-ı cigeriyle
Tertīb-i ziyāfet idiyor mā-ḥażarıyla

Āhum n'ola ser çekse livā-yı ẓaferiyle
Cünd-i feraḥa virdi hezīmet eşeriyle

Bir kerre ne var sen de eyā bād-ı seḥer-ḥīz
Gel cānib-i mehcūra meserret ḫaberiyle

Ḳānūn-ı maḥabbet ki fürūzān ola bir kez
İṭfā idemez ʿāşıḳ anı çeşm-i teriyle

Ḥasret-keş-i dendān u lebüñ olalı ḫurmā
Ẓaʿf-ı bedenin gör ki kemik ḳaldı deriyle

Bir gevher-i gencīne-i ġaybiyye imiş ʿaşḳ
Zinhār ki aña baḳma ḥaḳāret naẓarıyla

Ben baḥr iderüm ʿaşk-ı dem-ālūd-ı firāḳı
Ey dil yem-i vuṣlat senüñ olsun güheriyle

Sırrī n'ola eylerse bu şiʿr-i nevi taḥrīr
Levḥ-i hünere kilk-i belāġat eseriyle

Vuṣlat hevesi ḳalmadı ḫāṭırda yiriyle

180.

Lā edrī

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿiātün Fāʿilün

1. Ṭıfl-ı dil ḳaddüñ görüp ʿaşḳa elifden başladı

Rabbi yessir lā tuʿassir rabbi temmim bi'l-ḫayr

181.

Lā edri

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Bugün on dört gün oldı görmedüm ey māh seni

Ey efendim bu gice gel bile aḫşāmlıyalum

1. dilber degül a: dilberüñ ile **a..e.**

a.e.'de 7. beyittir.

(180)

1. Rabbim! İşlerimi kolaylaştır, zorlaştırma. Onları hayırla sonuçlandır.

182.

Ḳadīmī

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ḫāneme geldi ser-i kūyına ʿażm itmiş-iken
   Buldum o māhveşi gökde ararken yirde

183.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Ḳanda aḫşamladı diyü [sorsun] ol māhveşi
   Şehre ṣaldum seherī ḫāne-be-ḫāne güneşi

(182)
Zübdetü'l-Eş'âr, s. 465.
(183)

184.

Tīġī Beg

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Ṣunma aġyāra ḳadeḥ ḥalḳa-i meclisde iken
   Ey perī ṭaşra uzatma ayaġuñ dāʾireden

185.

Vehbī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. O ṭıfl-ı nāz taʿlīme varınca ḫˇāce-i meşḳe
   Çıḳarmış sīn [ü] kāfı efendi nükte göstermiş

---

(184)

Zübdetü'l-Eşʿâr, s.208.; **Riyāzü'ş-Şuʿarâ** s. 97.**; Rızâ Tezkiresi** s. 79.**; Kâfile-i Şuʿarâ** s. 133.

(185)

Şerife Akpınar, **Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi "3469" Numarada Kayıtlı Bir Şiir Mecmuası**, Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Sayı 10/8 Bahar 2015, s. 361.

*Beytin sahibi **a.g.e.**'de belirtilmemiştir.

1. sīn ü kāfı: sīn ile kāfı **a.e.**

Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.

186.

ʿĀṭıf

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Māyedār-ı emel-i ʿāḳıbet ol mūr gibi
   Aldurup mā-melegi iñleme zenbūr gibi

187.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Zār-ı ferdāyı bürūz itme bugün mūr gibi
   Ḳāniʿ ol māḥaṣal-ı bal-ıla zenbūr gibi

(186)

1. Şiirin tamamı için **bkz.** 115. şiir.

188.

Lā edrī

[Beyit]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Yetmez mi temāşā-yı cemāl elde ṣunarsın
   Ey ʿāşıḳ-ı mihnetzede bulduḳça bunarsın

[46b]

189.

Sābit

[Beyit]

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

1. Eli degerse bu ālūdelikle ey Sābit
   O pāk dāmeni murdārlar raḳīb-i pelīd

---

(189)

Bosnalı Sâbit D., s. 62.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 5 beyittir. M.'de 4 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Çemenden ṣanma ki ḫār üzre ġonca oldı bedīd
Ser-i Ḥüseyn-i şehīdi sināna dikdi Yezīd

Ḥarāret-i gül-i tābendeden olup bī-tāb
Ḥıyāż-ı bāġuñ ayaġına ṣoḳdı pāyini bīd

Yine nifāḳ ile taḥrīk-i bāddan nāşī
Başın ṣalar gül-i ter bülbüle idüp tehdīd

Taḥammül āteş-i hicrānına ḫayāl-i muḥāl
Maḥall-i vaṣla taḳarrün de iḥtimāl-i bāʿīd

1. **a.e.**'de 5. beyittir.

190.

Nedîm

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Olsa bir bezmde iġmāz idecek şu bisyār
   Öyle bezme varanuñ bir gözi pūşīde gerek

(190)
Nedîm D., s.395.
Bu şiir, **a.g.e.**'de 6 beyittir. M.'de 5 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Bezm-i taḥḳīḳde cān gūş u göñül dīde gerek
Görünen gūş u çeşm meclis-i taḳlīde gerek

Sāḳiyā bādeyi sen ʿāşıḳ-ı cūşendeye ṣun
Ḫamdur zāhide ammā mey-i cūşide gerek

Şöyle pinhān gidesin kūyına cānānuñ kim
Rāh ol hem-demin ammā o da ḥ ʿābide gerek

Der-kemindür sipeh-i ḫat ṣaḳın ey zülf-i dırāz
Reh-zeni ḫār olanın dāmeni ber-çīde gerek

Sözi az söyle aġır söyle Nedīmā ki süḫan
Zer gibi ṣayılı gevher gibi sencīde gerek

1. **a.e.**'de 4. beyittir.
   iġmāż idecek şu bisyār: neẕẕāreye şāyeste ḳalīl D.
   Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.

191.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Bünāgūş-ı peyāmuñ gūş idüp dāʾim ṣadeflerden
   Ḳulaḳdan saña ʿāşıḳ olmaduḳ güher mi ḳalmışdur

192.

Belīġ

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Pederidür o bütüñ māniʿ-i gül-çīn-i viṣāl
   Ḥıfẓ ider tāze niḥāli [vü] güli elbet diken

(192)
Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

193.

Kānī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Şını sīn okuduġun muġbeçenüñ ṣanma ġalaṭ
   Dehān-ı tengine ṣıġmaz o bütüñ cürm-i nuḳaṭ

(193)
İlyas Yazar, **Kânî Dîvânı**, Kültür Bakanlığı Yay, Ankara, 2017.
Beyit, **a.g.e.**'de bulunmamaktadır.

194.

Rāġıb

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿlün

1. Hep olur ḫˇāhiş-i dil eyleme ḫām-ı ibrāmı
   Vaḳti var ʿarż-ı merāmuñ daḫı Rāġıb epsem

(194)

Koca Râgıb Paşa D., s.134-135.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 13 beyit. M.'de 12 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Sırr-ı eżdada müẓāgir idügin bu ʿālem
Gösterür naġmedeki müġġam olan heyʾet-i ġam

Maṣdar-ı şöhret ü ṣıyt olmaz idi ṭabl u ʿalem
Zaḫma tāb-ıāver olup itmese teṩbīt-i ḳadem

Ehl-i hūşuñ naẓar-ı çeşm-i ḥikem beyninde
Neşve-i ʿibrete dāʾir görinür sāġar-ı Cem

Dil ki mecrūḥ ola memnūn-ı nevāziş olamaz
Zaḫmı āyīnenüñ eyler mi ḳabūl-i merhem

Ḥaḳḳa ḳāʾil idi bī-şübhe bileyedi herkes
Ṣūret-i Ḥaḳ'da niçün ḫalḳ olundı ādem

Ehl-i taḳlīde müfīd olmaz eger olsa da feyż
Gül-i taṣvīre ṭarāvet nice virsün şebnem

195.

Nādirī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Degül çāh-ı ẕeḳan ol dil-rübānuñ çeşm-i maḫmūrı
İçüp ṣahbāsın itmiş ser-nigūn bir cām-ı billūrı

Bir giden bir daḫı gelmez ne ʿaceb ḥikmetdür
ʿĀlem-i rāḥata beñzer gibi iḳlīm-i ʿadem

Leẕẕet-i etʿimede zīneti pūşişde arar
Ne bilür neş'e-i idrāki nedür ehl-i şikem

Zühreye nisbet ile olmaz idi perde-bülend
İtmese çeng-i tevāżuʿlar ile ḳaddini ḫam

Zūr-ı yek-ḥamle-i endūha ṭayanmaz sāḳī
Olsa bünyān-ı ṭarab her ne kadar müstaḥkem

Kendü ḥālin unudup ʿāşıḳa aġlardı o meh
Bilse bir kerre felekde n'icedür cevr ü sitem

Semm-i hicrānuña emdür didi erbāb-ı mezāḳ
N'olur ey ġonca-dehen leblerüñi bir emsem

1. **a.e.**'de 13. beyittir.

(195)

Numan Külekçi, **Ganî-zāde Nâdirî (Hayatı, Edebî Kişiliği, Eseleri, Dîvânı ve Şeh-nāme'sinin Tenkidli Metni**, Atatürk Üniversitesi, Doktora Tezi, Erzurum, 1995.

1. Beyit, **a.g.e.**'de bulunmamaktadır.

196.

Bāḳī

[Beyit]

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Zinhār eline āyīne virmeñ o kāfirüñ
   Ẕīrā görince ṣūretini büt-perest olur

(196)
Bâkî D., 117-118.
Bu şiir, **a.g.e.**'de 5 beyittir. M.'de 4 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Ḳaddüñ ḳatında ḳāmet-i şimşād pest olur
Zülfüñ yanında revnaḳ-ı ʿanber şikest olur

Tāb-ı ruḫuñla laʿlüñ añan ʿaklın aldurur
Şevḳ ile içse kişi meyi ḳatı mest olur

Reftāra gelse ḳāmet-i ʿar ʿar-ḫırām ile
Bālā-yı yāre serv-i çemen zīr-derst olur

Bāḳī çeker mi bāde-i engūr minnetin
Her kim ki mest-i cürʿa-i cām-ı elest olur

1. **a.e.**'de 4. beyittir.

197.

Faṣīḥ

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Nigāh itdükçe her dem gül-cebīnüñ ġonca eyler yār
   Güleryüz görmedüm āyīne-i ʿālem-nümāsından

(197)

Fasîh Ahmed Dede D., s. 229.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 5 beyittir. M.'de 4 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Ḥalāvet kesb idüp zehrābe nūşı cefāsından
Yed-i ʿişret yudum bu meclisüñ cām-ı ṣafāsından

Meşāmm-ı cāna dest-āvizi būy-ı bī-vefāyīdür
Dimāġ-āzürdeyem bu gülşenüñ bād-ı ṣabāsından

Ġam-ı hicr ü ṣafā-yı vuslatından fāriġem ʿışkuñ
Uṣandum ḥāṣılı bīgānesinden āşināsından

Faṣīḥā bir daḫı dest-i ferāġum itmem ālūde
Yed-i ʿişret yudum bu meclisüñ cām-ı ṣafāsından

1. **a.e.**'de 4. beyittir.
   görmedüm: görmedük D.

198.

Sürūrī̄

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

1. Sürūrī̄ yoluña ḫarc itdi varın
   Ġamuñ yir olduġından ṣonra vāriṣ

(198)

1. Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

199.

Ḳabūlī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

1. Ḳabūlī ʿarż-ı ḥāl eyle ol yāre
   Ne ḳorḳarsın helāk ide nihāyet

(199)

Kabûlî D., s.542.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 5 beyittir. M.'de 4 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Maḥabbet cāna ḳār itdi be-ġāyet
ʿİnāyet eyle sulṭānum ʿināyet

Kimi gül dir yüzüñe kimi lāle
Efendi muḫtelif ancak rivāyet

Gerekdür bendeñe sulṭānum iḥsān
Rāʿiyyet olana lāzım riʿāyet

Ser-i kūyuñda öldür ehl-i ʿışḳı
Biraz aḥbāb olsun ıstırāḥat

1. **a.e.**'de 5. beyittir.

200.

Nefʿī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Yeter itdüñ şikāyet sevdüginden sen de ey Nefʿī
   Anuñ cürmi degüldür ṭaliʿüñde bī-vefālıḳ var

201.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Riyā ehlinde yoḳdur zerrece Ḥaḳḳ emrine niyet
   Varup mescide gördüm dillerinde cümle ḳadd ḳāmet

(200)
Metin Akkuş, **Nefi Divanı,** Kültür Bakanlığı Yay. Ankara, 2018.
Şiir, **a.g.e.**'de bulunmamaktadır.

202.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

1. Müneccim gün yüzüñe olsa sālik
   Olurdı aḥsen-i taḳvīme mālik

203.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Gerek ṭop bī-edeblikden gerek cānā cünūnumdan
   Ser-i kūyında bir āh eylemek ḳopdı derūnumdan
   [47a]

204.

Nâbî

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Tevbe-i meyde sebāt-ı ḳademümden ṣorma
   Orasın sāḳī-i gül-çehrenüñ ibrāmı bilür

---

(203)

Nâbî D., 540-541.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 7 beyittir. M.'de 6 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Ne virür kām ne kām-ı dik-i nā-kāmı bilür
Luṭf hengāmı hemān ʿāşıḳa düşnāmı bilür

Gösterür yār devā-ḫ ʿāh olana çeşm-i ġazab
O ṭabīb-i dilüm ancaḳ acı bādāmı bilür

Yārı tesḫīrde vī-şübhe ise n'ola göñül
O büt-i seng-dile itdügi iḳdāmı bilür

Zāhide germī-i ʿüryānī-i ʿaşḳı ṣorsañ
Peştemāliyle faḳat ḫalvet-i ḥammāmı bilür

Süḫan-ı bīhūdeden ḫoş gelür āvāz-ı ḫorūs
Bārī maʿnāsını bilmez ise hengāmı bilür

Āşıḳun hāl-i derūnın ne ṣorarsın Nābī
Anı ʿāşıḳ ne bilür yār-ı dil-ārāmı ne bilür

1. **a.e.**'de 2. beyittir.

205.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿiātün Feʿilātün

1. Meyi ayaḳda görüp ḥürmet ile aldum ele
   Ne ḥaramzāde imiş başuma çıḳdı derḥāl

206.

Lā edrī

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Bir deliḳanlı ḥarāmīdür diyü ḥabs itdiler
   Aşmadan ḳurtılmış ammā çoḳ ṣıḳılmışdur şarāb

207.

Nedīm

[Beyit]

Fāʿilātün Faʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Bezme bir daḫı dönüp gelmek degüldi niyyetüñ
   Gitdügüñ vaḳt añladum ʿömrüm şitābuñdan senüñ

(207)

Nedîm D., 403.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 6 beyittir. M.'de 5 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir.

Nāz olur dem-beste çeşm-i nīm-ḫ ʿābuñdan senüñ
Şerm ider reng-i tebessüm laʿl-i nābuñdan senüñ

Açılur elbet nesīm-i nev-bahār essin hele
Bend-i dil muḥkem degül bend-i niḳābuñdan senüñ

Zāhidā maʿzūr tut cildinde şıḳlet var biraz
Ġılzetüñ fehm olınur ḥacm-i kitābuñ senüñ

Zülf-i pür-çīnünle hem-dūş oldı cāna ḳad çeküp
Sünbül-i ḫ ʿāb-ı teġāfül cāme-ḫ ʿabuñdan senüñ

Çeh degül sīb-i zeneḫdānında yer ḳalmış Nedīm
Zaḫm-ı engüşt-i nigāh-ı intihābundan senüñ

1. Beyit mecmuada "lā-edrī" olarak kayıtlıdır. Beyit **a.e.**'de 4. beyittir.

208.

Lā edrī [Nedîm]

[Beyit]

Faʿilātün Faʿilātün Faʿilātün Faʿilün

1. Ben mi sāḳī olayım bezme ṭururken sevdügüm
   Böyle sīmīn saḳlar billūr bāzūlarla sen

---

(208)

Nedîm D., 430.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 9 beyittir. M.'de 8 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Āḳıbet göñlüm esīr itdüñ o gīsūlarla sen
Hey ne cādūsun ki âteş bağladuñ mūlarla sen

Ġamze-i fettānını koyduñ ki yıḳdı ʿâlemi
Baḫşe dalmışken çeh-i Bābil'de cādūlarla sen

Böyle çāpük geldüñ ey ḫaṭṭ-ı siyeh ruḫsārına
Var ise pervāza meşḳ itdüñ piristūlarla

Görmedüm mecnūnların ṣaḥrādaki cem'iyyetin
Sevdigüm meşḳ-i nigāh eylerdüñ āhūlarla sen

Serv-i dil-cūyumdan ayrı geşt-i güşen istemem
Var yürü isterseñ ey eşk-i revān cūlarla sen

Nāzdan ḫāmūşsun yoḫsa zebānuñ duymadan
İsterseñ biñ dāstān söylersün ebrūlarla sen

Şūḫdur tā şöyle reftāruñ ki farḳ itmez baḳan
Şöyle gitseñ serv-i āzādum akar sularla sen

Bü'l-ʿaceb ʿayyār-ı efsūngersin ey kilk-i Nedīm
Çok ṭabi'at serḫoş eylersün bu dārūlarla sen

1. Beyit, mecmuada "lā-edrī" olarak kayıtlıdır. Beyit, **a.e.**'de 4. beyittir.

209.

Ḥaşmet

[Beyit]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Biz mest-i ser-endāz-ı mey-i ʿaşḳ-ı Ḫüdā'yuz
   Zāhid bizi kendin gibi sersem mi ṣanursun

(209)

Haşmet D, S.189.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 6 beyittir. M.'de 5 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Her meclisin ahbābını hem-dem mi sanursun
Her gördügümüz bāde-keşi Cem mi sanursun

Güller gibi giryānlugıma ḫande idersün
Ey ġonce-dehen eşkümi şebnem mi ṣanursun

Vāḳıf mı ḫabāyā-yı zavāya-yı vücūda
Her ḳālb-i insānı sen ādem mi ṣanursun

Her bir nigehin sürme-i āvāz-ı recādur
Yoḫsa dil-i dem-besteyi ebkem mi ṣanursun

Diñle sözümi Ḥaşmet'i şāyān-ıı viṣāl it
Ben eyledügüm pendi sana hemm mi ṣanursun

1. **a.e.**'de 3. beyittir.

210.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

1. Ayaġı ellere taḳsīm idersüñ
   Revā mı ben faḳīre degmeye pāy

211.

Lā edrī

[Beyit]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Seyrinde göñül būs-ı ʿizār [u] dehen ister
   Bu rüeʾyā-yı ḫūba muʿabbir Ḥasen ister

212.

Lā edrī

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Āteşe düşdüm düşümde ʿāşıḳ olmazdan evvel
   Mübtelā-yı ʿaşḳ olursun diyü taʿbīr itdiler

(211)

1. Beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.

213.

Lā edrī

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Zülf-i dilber ṭolaşıyor boynuma iki gicedür
   Ey muʿabbir vāḳıʿā taʿbīri anuñ nicedür

214.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Bağrına ṭaş başuban almış ele āhen ʿasā
   Kūy-ı cānānı arar ditreyerek ḳıble-nümā

(213)

1. Beytin birinci mısraının vezni bozuktur. Vezin, "ṭolaşıyor" kelimesi "ṭolaşur" şeklinde okunduğunda düzelmektedir.

215.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Nereden zuhūr eylese bir ḳaşı kemān
   Yönüm ol yana döner ḳıble-nümā gibi hemān

216.

Lā edrī

[Beyit]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Ṣūfī püsere māʾil olur duḫtere ʿāşıḳ
   Mābeyn oṭası gibi iki yüzlü münāfıḳ

(215)

1. Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur. Vezin, mısra "Ne aradan ki zuhūr eylese bir ḳaşı kemān" şeklinde okunduğunda düzelmektedir.

217.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Sen baña ḳuzġun dir iseñ yiridür ey sīm-beden
   Mey içersin leş olursun ḳonaram üstüñe ben

218.

Lā edrī

[Beyit]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Farḳ itmededür Kaʿbe ile kūyını yāruñ
   Bīhūde degül ditredügi ḳıble-nümānuñ

[47b]

219.

Āgāh

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Şimdi baḳmaz yüzüme nāz ile ammā evvel
   Mübtelā itmiş-idi yalvara yalvara beni

(219)

Âgâh D., s. 532.

Bu şiir, **a.g.e**.'de 6 beyittir. M.'de 5 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

İtdi dil şīfte bir şūḫ-ı sitemkāra beni
Ki dutar iki de bir ḫançer-i āzāra beni

Ḳanda ben ḳanda reh-i ṣavmaʿa zāhid degülem
ʿĀrifem gūşe-i meyḫānede gel ara beni

İḳtižā-yı mey-i vaḥdet bu mıdur ey Manṣūr
Ki çeke dāra seni zülf-i siyehkāra beni

Gūşe-i vahdetümi virmez iken dünyāya
Çeşm-i āhū nagehān eyledi āvāre beni

Bilmem Āgāh günāhum ne idi kim devrān
Āşinā eyledi ol ġamzesi ḫūnḫᵛāra beni

1. **a.e.**'de 2. beyittir.

220.

Ḥaşmet

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Kimseden ümīdimi var maḳṣad olmam Ḥaşmetā
   İlticāgāh-ı melāẕum Ḥażret-i Allāh'dur

221.

Lā edrī

[Beyit]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Yetmez mi temāşā-yı cemāl el de ṣunarsın

---

(220)

Haşmet D., s.157-158.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 5 beyittir. M.'de 4 beyit ekisktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Hem-nişīnem derd-i fürḳat hem-zebānum āhdur
Hem-dem-i ḫāṭır-nüvāzum nāle-i cāngāhdur

Bir işāretle bilür mā-fī'ż-żamīr-i ʿaşḳı
Dilber-i ālī-cenābum ārif-i āgāhdur

Sāyesinde ḫaksār olsan da gimez destine
Dāmen-i vaṣlı o ṣūḫuñ serv-veş kūtāhdur

Ḫaḳ-i pāya varmaġa mānic hevā-yı ārzū
Gird-bād-ı ṣarṣar-ı āhumla dil gümrāhdur

1. **a.e.**'de 5. beyittir.
ümīdimi var maḳṣad: ümīd-vār-ı maḳṣad D. / melāzum: mülāzım D.

Ey ʿāşıḳ-ı minnetzede bulduḳça bunarsın

222.

Lā edrī [Nābī]

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Beddu'ā itmege ḳıyamam saña ey şūḫ
   Bāġuña sebze-i ter çeşmüñe ṣıḥḥat gelsün

---

(222)

Nâbî D., s. 815-816.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 7 beyittir. M.'de 6 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

O perīyi idelüm meclise daʿvet gelsün
Gelmesi şevḳı ile meclise zīnet gelsün

Ḳorkaram tevbeyi āba düşürürsün zāhid
Hele hengām-ı çemen mevsīm-i ʿışret gelsün

Āsyāb-ı ḳadeḥüñ kāʿide-i devri budur
Sen de ṣabr eyle biraz da saña da nevbet gelsün

Leb-i sāḳī iledür leẕẕeti ṣahbānuñ da
Bāde ki anda nemek olmaya laʿnet gelsün

Dirler aġyārı meẕemmet nemek-i meclisdür
Bir de ġıybet idelüm meclise leẕẕet gelsün

Pāy-māl ol ġam-ı devrāna dimekdür Nābī
Her kim eylerse duʿā kim saña devlet gelsün

1. Beyit, mecmuada "lā-edrī" olarak kayıtlıdır. **a.e.**'de 5. beyittir.
   ey şūḫ: ey şūḫ ancaḳ D.
   Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.

223.

Lā edrī

[Beyit]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Aç ṭutduġı-çün her gün o ḫūrşīd-i cihānı
   Ṭutdum ġazabumdan yiyeyazdum Ramażān'ı

224.

Lā edrī [Nābī]

[Beyit]

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Ey mīl-i sürme gözlerin öp benden ol mehüñ
   ʿArż it siyeh-kārī-i hicrānı mū-be-mū

---

(224)

Nâbî D. s. 857.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 7 beyittir. M.'de 6 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Olmaḳ müyesser olmadı dilberle rū-be-rū
Yollarda ḳladı āyīneveş çeşm-i ārzū

Eylerse ḫᵛāstkār-ı lebüñ secde-i niyāz
İtmek gerek çekīde-i yaḳutdan vüżūʿ

Gül-büse-i dehānuñ içün eyleyen duʿā
Aġzın ide meger ki gül-āb ile şüst ü şū

Sāḳī-i meclisüñ eşer-i iltifātıdur
Pīş-i ḳadeḥ-keşānda zemīn-būsī-i sebū

Olsun esīr-i tāb u teb-i şūre-zār-ı yeʾs
Sīr-āb iden ḥadīḳa-i āmāli rū-be-rū

Bed-ter degül mi caʿcaʿa-i āsyābdan
Nābī o bezm kʾolmaya nev-bütle güft-ġū

1. Beyit, mecmuada "lā-edrī" olarak kayıtlıdır. **a.e.**'de 2. beyittir.

225.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Vāḳıʿā ʿālem-i maʿnāda uma ruḫsārı
   Hele bir kere çeken sīneye kim düş görmez

226.

Ṣā'ib [Nevʿizāde ʿĀtāyī]

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāīlün Mefāʿīlün

1. Muraṣṣaʿ ḳabżalı ḫançerle bir zaḫm ursa cānānum
   Bir avuç gevher iḥsān eylemişçe ḫaẓẓ ider cānum

---

(226)

Nevʿi-zade Atâyî D. s. 581.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 5 beyittir. M.'de 4 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Döner bir nev-şüküfte ġoncaya şāh-ı gül üstinde
Elinde tāze yanmış lūle ṭutsa verd-i ḫandānum

Duḫān içdükçe n'ola istesem cānānuñ aġzından
Baña neyzen baḳışlaruñ baḳar ol şāh-ı ḫūbānum

Ṣarılmış ḳaddine başdan ayaġa zülf-i ḫam-der-ḫam
Hemān zencīrli serve dönmiş ol naḫl-ı ḫırāmānum

Aṭāyī ġūyiyā laʿlīn-ḳabādur ḳalb-i ḫūnīnüm
Oḳur ezber o şāha ḳıṣṣa-ı ālām-ı hicrānum

1. Beyit, mecmuada Sā'ib mahlaslı bir şair adına kayıtlıdır ancak beyit **NevʿīzādeʿAtāyī**'ye aittir. **a.e**'de 1. beyittir.

227.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Ḥased-i ḳalb-i ʿadū luṭf ile zāʾil olmaz
   Sengde muẓmer olan āteşe āb itmez eser

228.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. O neccār şūḫınuñ ḳadehün[i] varıcaḳ el çek iç
   Mānend-i erre derd-i seri kerpeden keser

229.

Lā edrī

[Beyit]

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Çekmek ne idi cevrini aġyāruñ olmasa
   Ey gül naẓīrüñ olmaz idi ḫāruñ olmasa

230.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

1. Leb-i dilber<i>le eşk-i dīdelerüm
   Şeker-āb oldılar budur kederüm

231.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Āteş-i ʿaşḳa eger yanmaḳ isterseñ [ey] göñül
   Bir yalıñ yüzlü dil-āver şūḫa var yalvar yaḳar

232.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Süfre-i cūd-ı seḫānuñ bedeli oldı duḫān
   Niʿmeti gitdi cihānuñ tütünü ḳaldı hemān
   [48a]

233.

Ḥaşmet

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Aḳçe yoḳ nʾişleyeyim kīse-i ṣad-çākümden
   Ġazel almaz o perī ben de ne yapsam bilmem

(233)
Bkz. **Haşmet D.** s. 40-44.

234.

Rāsiḫ

[Beyit]

Fāʿilātün Faʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Hem mey içmez hem güzel sevmez dimişler ḥaḳḳına
   Eylemişler Rāsiḫ'e bühtān bühtān üstine

235.

Lā edrī

[Beyit]

Fāʿilātün Faʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Bir iki ṣāḥib-baṣīretden ṣaḳın olma cüdā
   Her zamān belā-nişīn olsan da ebrūlar gibi

---

(234)
Fahir İz, **Eski Türk Edebiyatında Nazım 1**, Akçağ Yay., Ankara, 2015, s. 406.
Şiir, **a.g.e.**'de 5 beyittir. M.'de 4 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Süzme çeşin gelmesün müjġān müjġān üstine
Urma zaḫm-ı sīneme peykān peykān üstine

Dilde ġam var şimdilik sen gelme luṭf it ey sürūr
Olamaz bir ḫānede mihmān mihmān üstine

Yārdan mehcūr iken düşdük diyār-ı ġurbete
Dehr gösterdi bize hicrān hicrān üstine

Rīze-i elmās eker her açdıġı zaḫma o şūḫ
Luṭfı var olsun ider iḥsān iḥsān üstine

1. **a.e.**'de 5. beyittir.

236.

Lā edrī

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Sāʿatüñ geldi dimekdür ʿāşıḳ-ı dil-ḫastaya
   Sīnesin açup nezāketle o sāʿat gösteriş

237.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

1. Kemāl-i ḥırs-ıla ser-i nigāh-ı ʿāşıḳdan
   Metāʿ-ı ḥüsn ü behā örselendi ṣulṭānum

238.

Lā edrī [Bāḳī]

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Fāʿlün

1. Dāne-i ḫāline baḳ cennet-i ruḫsārında
   Nice ṣabr eylesün Allah'ı seversen ādem

(238)
Bâkî D., s. 221.
Bu şiir, **a.g.e.**'de 6 beyittir. M.'de 5 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Eyledi müjde-i gül bülbüli şād u ḫurrem
Ġoncanuñ gönli açıldı güle düşdi şebnem

ʿĀlemüñ n'eyleyin bāġ u bahārın sensüz
Baña sen ruḫları gülzār ile ḫoşdur ʿālem

Var ise tāzeledi bā-ı niḥāl-i emelin
Reşeḥāt-ı ḳalem-i ḥażret-i ṣulṭān-ı kerem

Dil-i şūrideye ḳıl pend ü naṣīḥat geh geh
Nefesüñ gelsün eyā ṣūfī-i nāsiḥ dem dem

Ābdār olsa n'ola mīve-i şiʿr-i Bāḳī
Urması kimse bu bāġ içre daḫı böyle ḳalem

1. Beyit, mecmuada "lā-edrī" olarak kayıtlıdır ancak **Bāḳī**'ye aittir.
a.e.'de 4. beyittir.

239.

Lā edrī

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Çıḳdı cennetden ṭutalum ol meh-i ruḫsāreler
   Ya cehennemden mi çıḳdı ʿāşıḳ-ı bī-çāreler

240.

Lā edrī

[Beyit]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Ṣoḥbete mecālüm mi var ʿaşḳuñ elinden
   Her laḥżada biñ sekteli āh eylemeyince

241.

Lā edrī

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ḥaḳ bilür kim cān u dilden sevmişem cānā seni
   Ḥaḳ teʿālā virse baña bir gice tenhā seni

242.

Lā edrī

[Beyit]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. R[ū]-pūş olıcaḳ ʿārıżuña zülf-i perīşān
   Zincirlikuyu'ya döner çāh-ı zenehdān

243.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Ricālüñ ictinābı budur aḥbāb-ı ḳadīminden
   Ḥuḳūk iṣbātı żımmında zamān-ı nekbetüñ söyler

244.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Ḥalāvet der-ʿaḳibdür telḫīī-i düşnām-ı laʿlüñden
   Merāret mānīʿ-i lezzet-i çūb derçīn olmaz

245.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿūlün Feʿūlün Feʿūlün Feʿūl

1. Didüm cānā bülbülüñem ben senüñ
   Didi eyü bülbülmüşsün öte dur

246.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Başına od yaḳuban girye ḳılar ḥasretle
   Şemʿ-i bī-çāre[yi] gör kim oda almış fitīli

247.

Lā edrī [Nefʿī]

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Getür āyīne-i ʿālem-nümāyı cām-ı ṣahbāyı
   Benüm de sāḳiyā görsün gözüm bir pāre dünyāyı

---

(247)

Nefʿî D., s. 231.

1. Beyit, mecmuada "lā-edrī" olarak kayıtlıdır.

Bu şiirin nazım şekli mütekerir müseddestir. M.'de her bendin yalnızca son iki mısraı verilmiştir. Şiirin tamamı aşağıdaki gibidir:

Ne hikmetdür ki bu dil olmayınca mest-i rüsvāyī
Taʿaḳḳul idemem ʿālemde her pinhān u peydāyı
Ne deñlü ʿakl u fikr eylerse teklīf-i temāşāyı
Gözüm dünyāyı görmez görmesen cām-ı muṣaffāyı
Getür āyīne-i ʿālem-nümāyı cām-ı ṣahbāyı
Benüm de sāḳiyā görsün gözüm bir pāre dünyāyı

Göñül ālüfte cān āşüfte ben ḥayretdeyem muḥkem
Belā-yı ʿaşḳ ile ḳaldum ne çāre n'eyleyem bilmem
Ṭutalum ʿālem olmış şād ʿālem ḥalḳı hep ḫurrem
İçüp mest olmayınca baña teng ü dar olur ʿālem
Getür āyīne-i ʿālem-nümāyı cām-ı ṣahbāyı
Benüm de sāḳiyā görsün gözüm bir pāre dünyāyı

Kemāl u cāh u iḳbāl ile olsam ʿāleminñ şāhı
Çerāġ-ı ḫānem olsa āsumān-ı devletiñ māhı
Bakıp mirʿāt-ı cāma görmesen rūy-ı ṣafā gāhī
Cihānıñ varı yoġı hīç görinmez baña vallāhī
Getür āyīne-i ʿālem-nümāyı cām-ı ṣahbāyı
Benüm de sāḳiyā görsün gözüm bir pāre dünyāyı

Nice demdür çeker ʿālām-ı dehr ile taʿab göñlüm
Tecerrüd de nedür hiç kendü de bilmez sebeb göñlüm
Muḥaṣṣal defʿ-i ġam ḳılmaġa şimdi rūz u şeb göñlüm
Sikender gibi seyr itmek diler dünyāyı hep göñlüm

[48b]

248.

Ṣabrī

[Beyit]

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

1. Peyām-ı vaṣlı degül şimdi ey Ṣabrī
   Selām-ı sāde daḫı ol nigārdan gelmez

Getür āyīne-i ʿālem-nümāyı cām-ı ṣahbāyı
Benüm de sāḳiyā görsün gözüm bir pāre dünyāyı

Bulurken bezm ol tāb-ı şarāb-ı nāb ile revnaḳ
Riyā-yı maḥż olur anuñ ṣafāsın bilmemek ancaḳ
Riyā ehline ben Nefʿīveş oldum münkīr-i muṭlaḳ
Getür āyīne-i ʿālem-nümāyı cām-ı ṣahbāyı
Benüm de sāḳiyā görsün gözüm bir pāre dünyāyı

(248)
Sabrî-i Şâkir D., s. 146.
Bu şiir, **a.g.e.**'de 5 beyittir. M.'de 4 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Kerem bu teşne dile laʿl-ı yārān gelmez
Zülāl-ı merḥamet ol çeşmesārdan gelmez

Ṣabādan itme göñül ḫāk-i pāyını ümīd
Bu deñlü luṭf u kerem rūzgārdan gelmez

ʿAẕāb-ı āteş-i dūzaḫ olur ṣafāsı baña
Şu mey ki düsetüme ol gül-ʿiẕārdan gelmez

Ruhından ayrılamaz dil bahār-ı vasluñda
Miṣāl-i kebk-i dehri lālezārdan gelmez

1. **a.e.**'de 5. beyittir.

249.

Fevrī

[Beyit]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Yār cevr ile öldürürse aġyār-ı ser-keşi
   ʿUşşāḳ[ı] Fevrī ḳaldırurdı berd-i leşi

250.

Rūḥī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Ol ḳadar yaraladı tīġ-i firāḳuñ beni kim
   Ne belā çekdügümi yaradan Allāh bilür

---

(249)
Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.
(250)
Bağdat Rûhî D., s. 516-517.
Şiir, **a.g.e.**'de 5 beyittir. M.'de 4 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Cān dirī itmedügüm yolına ol māh bilür
Ḳavline ṣādıḳ olan bendesini şāh bilür

Ne ḳadar hüsni ziyād olduġını ister iseñ
Yine ol şūh-ı-ı cefā-cū bizi behḥ ʿāh bilür

Ṭutdı şemşīrüñe yüz gitmege mülk-i ʿādeme
Dil-i şeydā ne ḳadar ṭıfl ise de rāh bilür

Götürülme dime aġyārdane ey Rūḥī
Sen ḳayırma orayı āh-ı sehergāh bilür

251.

Nābī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Gehī bī-iḫtiyār üftādelikler pāy-i dildāra
   Degül küstaḫlıġumdan līk dermānsızluġumdur

(251)

Nâbî D., s.447.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 5 beyittir. M.'de 4 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Eger ḳaldumsa nā-ālūde dāmānsuzluġumdandur
Girībān-çāksuzluḳlar girībānsuzluġumdandur

Tekāsülden degül terk-i şitābum rāh-ı gülşende
Benüm reftār-ı bī-cānāna cānānsuzluġumdandur

Baña böyle perestişkārlıḳ aṣḥāb-ı ʿunvāndan
Benüm peygūle-i ʿuzletde ʿunvānsuzluġumdandur

Zebān-ı bülbül ü ṭūṭī bilür nā-yābdur Nābī
Sükūtum ṣanma ʿaczümden zebān-dānsuzlıġumdandur

1. dermānsızluġumdur: dermānsızluġumdandur D.
   Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.
   a.e.'de 3. beyittir.

252.

Ḥāletî

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Küşte-i ʿaşḳuñ çoġaldı nice olur ḥālüm benüm
   Destüme maḥşerde de girmezse dāmānuñ senüñ

(252)

Azmizade Hāletî D., s. 390.
Bu şiir, **a.g.e.**'de 6 beyittir. M.'de 5 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Mışra ṣulṭan olsa ger ʿuşşāḳ-ı nālānuñ senüñ
Ḫātırından çıḳmaya çāh-ı zeneḫdānuñ senüñ

Ṣāniʿ-i ḳudret dehānuñ ḥoḳḳasın teng itmesün
Birbiri üstine gelmiş dürr-i dendānuñ senüñ

Ruḫlaruñ üzre düşen zülf-i siyeh-kāruñ gibi
ʿĀşıḳ-ı bī-dil murād eylerse peykānuñ senüñ

Luṭf idüp göndermeyince ölme ey ḳaşı kemān
ʿĀşıḳ-ı bī-dil murād eylerse peykānuñ senüñ

İdemezdüñ ceyş-i ḫᵛāb-ı ber-ṭaraf Ḥāletî
Āb-dāde olmasa her tīġ-i müjġānuñ senüñ

1. nice olur: nic'olur D.
   Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
   a.e.'de 5. beyittir.

253.

Rāmī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Gül-i rengīn ruḫsārı o naḫl-i dil-keş-i ḥüsnüñ
   O deñlü nāzik-terdür ki Rāmī şem ḳabūl itmez

(253)

1. Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.

254.

Lā edrī [Ṣābit]

[Beyit]

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

1. Raḳībi dögmegi dildār kār idinmiş[dür]
   Ḳolına ḳuvvet [ü] kār-ı helāline bereket

255.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Bu şeb revnaḳ-ı fezā bezm-i mehtāb olmasun ey şūḫ

---

(254)

Bosnalı Sâbit D., s. 224.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 5 beyittir. M.'de 4 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Dem-i viṣālde dün ıẓṭırāb idüp ġāyet
Ṣoyınca gömleğini bulmadum tuʿmāniyyet

Recā-yı vuṣlat ile câme-ḫābda ʿāṣıḳ
O nāz-pervere bār olma eyleyüp ṣıḳlet

Cünūn-ı ʿaṣḳ ile bīmārḫānede aġyār
Hīç uṣlanurmıdı amma kötekdür ḥikmet

O şūḫ Ṣābit'i künc-i firāḳa ḳışdurmış
Anuñla şimdi o nā-kāma ḳaṣdıdur minnet

1. Beyit **a.e.**'de 3. beyittir.

Ki germiyyetle çeşm-i pākine teʾsīr ider mehtāb

256.

Lā edrī [ʿUbeydī]

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Perī-peykerleri ehl-i ġınāya rām iden oldur
   Elüme girse vallāhī yüzin bozardum altunuñ

(256)

Ubeydî D., s. 412.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 5 beyittir. M.'de 4 beyittir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Mesīhāveş nihān olup dehānı sen perī-rūnuñ
ʿAyān gösterdi rūḥı ehl-i ʿışḳa laʿl-i mey-gūnuñ

Yuvasın ḫār u ḫāşāk-i reh-i Leylā'dan itmişdi
Anuñçün murġ baş üzre yol eylerdi Mecnūn'uñ

Yanupdur āteş-i āhumla ʿālem şanmañuz bārān
Eriyüpdür dökilür ḳurşunı yire saḳf-ı gerdūnuñ

ʿUbeydī bezm-i ġamda cürʿaveş pā-māl-i miḥnetdür
Ḳadeḥdür derstgīri ancaḳ ol bī-mār u maḥzūnuñ

1. Beyit, mecmuada "lā edrī" olarak kayıtlıdır. **a.e.**'de 4. beyittir.
   girse: girseydi D. / vallāhi: billāhi D.
   Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.

257.

Lā edrī

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Dest-būsı menʿ ider ben ʿāşık-ı bī-çāreden
   Ṣarılup dellākla ḥammāmda ol sīmīn-beden

258.

Lā edrī

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ẕerre deñlü ʿāşıḳa himmet olursa yārdan
   Bir degül yüz biñ olursa ġam yimem aġyārdan

259.

Lā edrī

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Zāhidüñ cennet murādı ʿāşıḳuñ daʿvāsı yār
   Herkesüñ ḥāline göre bir ḳurı ġavġāsı var

260.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Şol ḳadar arayayım şāhid-i maḳṣūdumı kim
   Cüst ü cūda ṭalebüm raḫşına meydān tükene

261.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Tīrveş ṭoġrılık itsem yine itmez raġbet
   Çillesizdür o ḳaşı yāy-ıla olmaz ülfet

262.

Lā edrī

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Misl-i ḥaṭṭü'l-ünsāsın oldı zeker
   Anuñ içün fizih evcde per döger

(261)

Arpaemînîzade Sâmî D., s. 394.

Beyit, mecmuada "lā-edrī" olarak kayıtlıdır. Beyit **a.g.e.**'de müfredler arasında yer almaktadır.

[49a]

263.

Fetvā Emīni Kāmī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Gelicek ḫaṭṭ daḫı sen de gidersin araya
   Ḫāl-i ʿanber hele bal mūmı yapışdur buraya

264.

Nābī [Necâtî]

[Beyit]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Ḫaṭṭ-ı ruḫ-ı yār ehl-i muḥabbet ecelidür
   Ġāfil bürüme aç gözini gün gicelidür

---

(264)

1. Beyit, Nâbî Divanı'nda bulunmamaktadır. **Bknz.** Ali Fuad Bilkan, **Nâbî'nin Türkçe Dîvânı**, Gazi Üniversitesi SBE Doktora Tezi, Ankara, 1993.

Beyit, Necâtî'ye aittir. **Bknz.** Haz. Ali Nihad Tarlan, **Necâtî Beg Dîvânı,** Akçağ Yay., Ankara, 1992, s.196. Bu şiir, Necâtî Beg Dîvânı'nda 8 beyittir. M.'de 7 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Nergis gözine öyküneli ḳaddine şimşād
Bāġun bu görür gözi ve ol ṭutar elidür

Yazıldı ḥaṭuñ üzre iki ṭurra-i meftūl
Gūyā ki ġubār üstine reyḥān-ı celīdür

Görse yüzüñi cümle melekler diyü Allāh
Bu ḥüsn iyesi şāh güzeller güzelidür

265.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Göñül geçmez ruḫ-ı dilberden olmaġla ḫaṭ-āverde
   Żiyā-yı mihr-i ʿālem-tāba olmaz ebr-ile perde

266.

Lā edrī

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ḥüsnini ḫaṭṭıyla gördük bilmezüz evvellerin
   Ṣorsalar ḥüsn-i ḥālin söylerüz dilberlerüñ

Ey dost bu günlük dünyā yarınluk degülüz biz
Şol ʿaşḳa fedā cān u cihān kim ezelīdür

Sīb-i zeḳānı naḳd-i ḥayātuñ ʿivāżıdur
Laʿl-i lebinüñ būsesi cānuñ bedelidür

Ṣūfī ki bu gün çāresi yoḳ ḳara başıña
Heyhāt ki bī-fāʿide zühd ü ʿamelidür

Maḥbūb u meye tevbeliyem dirse Necātī
İnanmayasuz söziñe zīrā ki delidür

1. **a.e.**'de 1. beyittir.

267.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Ḫaṭ-ı sebz-i lebüñden eşk [ü] āhum gitdi şekvāya
   Biri deryāda Ḫıżr'a birisi gökde Mesīḥā'ya

268.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Ḫaṭṭı geldiyse ṣaḳın baḳma ruḫ-ı dildāra
   Gice āyīneye baḳmaġa rıżā virmezler

269.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Ḫaṭ-ı şeb-rengi gelince o mehüñ gül yüzine
   Didi ʿuşşāḳı güzellik giceñüz ḫayr olsun

270.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Ḫaṭṭı geldügine cānān ḳatı maḥzūn olmış
   Bāʾiṣ-i ʿazli anuñ ḫaṭṭ-ı hümāyūn olmış

271.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Ẓuhūr-ı ḫattuña ben aġladukça ḫande eylerler
   Olur her sebzvār ālüftesi bārāndan maḥẓūẓ

272.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Merdüm-i dīde-i giryāndur ḥayāl-i ḫaṭ-ı nev
   Gūyiyā sāḥil-i deryāda Bebek bāġçesidür

273.

Nedîm

[Beyit]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Ḫaṭṭuñ nazar-ı ʿāşıḳa elbet girāndur
   Ḳıldan aġar ey şūḫ terāzū-yı maḥabbet

(273)

Nedîm D., s. 351.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 6 beyittir. M.'de 5 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Cāy ideli sīnem büt-i dil-cū-yı maḥabbet
Dil oldı perīḫāne-i cādū-yı maḥabbet

Sermest yatur künc-i dimāġumda ṣafādan
Mecnūnı serāsīme iden būy-ı maḥabbet

Bir ḫʿāb-ı perīşāna müjem olmadı maḥrem
Küncīde degül şāneye gīsū-yı maḥabbet

Eyler ḳad-i ḫam-küştemi gerdīde çü dolab
Kūhsār-ı serümden dökilen cūy-ı maḥabbet

ʿIşḳ ehli alup eyleyese şāyeste Nedīmā
Eşʿārumı taʿvīz-i be-bāzū-yı maḥabbet

1. elbet: elbet de D.
   Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
   a.e.'de 2. beyittir.

274.

Lā edrī

[Beyit]

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿīlün

1. Ḫaṭ geldi rūy-ı dilbere ben ḳaşdayım daḫı
   Aḫşam irişdi seyr-i kemānkeşdeyim daḫı

275.

Nābī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Mālik-i ḥüsn-i behā Yūsuf-ı gül-çehrelerüñ
   Rūyına ḫaṭ gelicek ipligi bāzāra çıḳar

(275)

Nâbî D., s. 447.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 6 beyittir. M.'de 5 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Ḥişşeme ḳanda ki bir dilber-i meh-pāre çıḳar
Ṭāliʿümdür ya sitemkār ü ya āvāre çıḳar

Ḳanda bir fitne-i düzdīde ẓuhūr eyler ise
Yine baḳsañ bir ucı ġamze-i mekkāra çıḳar

Gice kimlerle şarāb içdügin ol mest-i ġurūr
Evvel inkār ider ammaā ṣoñı iḳrāra çıḳar

Olma meftūn-ı riyākārī-i ehl-i tezvīr
Ṣubḥasınuñ neseb-i riştesi zünnāra çıḳar

Çāre-ḫ ʿāhāne kime derdümi açsam Nâbî
Benden efzūn o da ser-geşte vü bīçāre çıḳar

1. **a.e.**'de 4. beyittir. Beyit, **a.e.**'de aşağıdaki gibidir:

Gelse mīzān-ı cemāl ortaya ey Yūsuf-ı ḥüsn
Ḳatı çoḳ kimselerüñ ipligi bāzāra çıḳar

276.

Lā edrī [Cīnānī-i Sānī]

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Var mı bir ruḫsār kim ḫaṭṭ-ı siyeh-fām olmaya
   Dehr içinde ḳanḳı gün gördüñ aḫşam olmaya

277.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Yār ḫattını tırāş eyler anuñçün tek ṭurmaz
   Şöyle ʿārif geçinür üstine ḳıl ḳondurmaz

(276)

Meşāʿirü'ş-şuʿarā, s. 216.

1. var mı bir ruḫsār: ḳanı bir ruḫsāre T. // dehr: devr T. / gördüñ: gördüñ ki T.
   Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.
   Beyit, mecmuada "lā edrī" olarak kayıtlıdır. Ancak beyit, **Cinānī** mahlaslı bir şaire aittir.

[49b]

278.

Lā edrī

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Esb-i nāza pāy-māl itme yeter ʿāşıḳları
   Leşker-i ḫaṭṭdur gelen şimdengerü çek dizgini

279.

Lā edrī

[Beyit]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Yaḳlaşma baña şemʿ-i viṣālümle yanarsın
   Ḫaṭṭuñ gelicek sen de beni mūmla ararsın

280.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Görenler ʿārıżuñda didiler ḫaṭṭını cānānuñ
   Kenārında yazılmış[dur] Bahāristān Gülistānuñ

281.

Lā edrī [Ġanizāde Nādirī]

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Yüzüm sürsem ʿaceb mi ol ḫaṭ-ı nev-hīze ṣultānum
   Münāsibdür zer-endūd eylemek ḫaṭṭ-ı hümāyūnı

(281)

Ganîzāde Nâdirî D., s.281.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 5 beyittir. M.'de 4 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Zer-i sürḫ oldı ol sīmīn-tenüñ her dāġ-ı gülgūnı
Meger efrāz olındı nārla ol sīmüñ altunı

Gice kāşānesin pāk itdi çeşmüm ḫʷāb-ı ġafletden
Aña çārūb-ı āteşnāk olup müjgān-ı pür-ḫūnı

Büküldi ḳāmetüm nūn oldı dāġ-ı dil aña noḳṭa
Maḥabbetle göñül Mıṣr-ı belānuñ oldı Ẕünnūn'ı

Mezārında yaturken Nādirī gözler ser-i kūyuñ
Raṣad-sāz oldı gūyā seyr ider çāh içre gerdūnı

1. Beyit, mecmuada "lā edrī" olarak kayıtlıdır. **a.e.**'de 3. beyittir.

282.

Lā edrī [Cinānī-i Sānī]

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Ḫaṭṭuñ geldükde ruḫsārında artar tāzelik terlik
   Berāt-ile virilmiş gibi şāhum saña dilberlik

283.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Ḫaṭ-āver olsa da yārüm yine hüsni müsellemdür
   Ṣafāsı köhne bahāruñ o da başḳa bir ʿālemdür

(282)

Meşâ'irü'ş-şu'arâ, s. 216.

1. Beyit mecmuada "lā edrī" olarak kayıtlıdır ancak beyit **Cinānī** mahlaslı bir şaire aittir.

284.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿīlün Feʿilātün Mefāʿīlün Feʿilün

1. Tāzenüñ bir iki üç mū gelince yüzine
   Ṣaḳallandı diyü terk idenüñ tü yüzine

285.

Lā edrī

[Beyit]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Ḫaṭ geldi ise ebrū-yı pertāb yirinde
   Mescid yıḳılursa n'ola miḥrāb yirinde

286.

Bāḳī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Fe'ilün

1. Varmaz erbāb-ı ṣafā meclisüñe ey vāʿiẓ
   Aġlamış ṣūretine kimse hevesnāk degül

(286)

Bâkî D., s. 211.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 7 beyittir. M.'de 6 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Ehl-i tecrīd ki kūyuñda yiri ḫāk degül
Pāye-i ḳadri Mesīḥā gibi gibi eflāk degül

Pertev-i mihrüñ ile buldı kemālin ḫurşīd
Ḳameri n'eyleyelüm āyīnesi pāk degül

Çok yanunca ṣalınur şimdi ser-efgendelerüñ
Şeh-süvārum saña kim beste-i fitrāk degül

Mey içüp virmedüñ āyīne-i idrāke cilā
Gider ey şeyḫ-i riyā-pīşe bu idrāk degül

Almadı būy-ı maḥabbetden eṣer şunlar kim
Ġoncaveş dilleri ḫūn sīneleri çāk degül

Bākiyā bāġ-ı cihānda ḳanı bir nāzük-tāb
Sīnesi gül gibi āzürde-i ḫāṣāk degül

1. **a.e.**'de 5. beyittir.

287.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Vefā meʾmūl iken gül-berg-i tāb-ı nāzenīninden
   Yazıḳ ey ġonca-i bāg-ı ḥaḳīḳat bī-vefā ḳopduñ

288.

Vehbī

[Beyit]

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Olmaz küşāde ġonca-i dil rūzigārda
   Birdür yanumda faṣl-ı bahār olmış olmamış

(288)

Seyyid Vehbī D., s. 584.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 7 beyittir. M.'de 6 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Ol neş'e-mend ʿuḳbi ġubār olmış olmamış
Çek bādeyi ṣoñında ḫumār olmış olmamış

Ṣad-çākdür ḳabā-yı dilüm eylemem hirās
Eṭrāf-ı bāġ-ı ʿışḳda ḫār olmış olmamış

Ādem odur ki itmeye taġyīr vaʿżını
İḳbāl ü baḫt kendüye yār olmış olmamış

Pür olmadukça dāmen-i āmāl n'eyleyem
Naḫl-i ümīd mīvedār olmış olmamış

Bulsaḳ vuṣūl menzil-i maḳṣūda ġam degül
Pāy-i ümīd āb-ile dār olmış olmamış

Erbāb-ı naẓm olmayıcaḳ Vehbī tāze ṭarḥ
Kim diñler anı nükte-şiʿār olmış olmamış

1. **a.e.**'de 6. beyittir.

289.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Ḫaste-i ʿaşḳa şehā nüsḫa ilāc olur mı hīç
   Leb-i dildār ṭurur-iken şekerin ez ṣuyun iç

290.

Lā edrī [Bāḳī]

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Yine ferrāş-ı ṣabā ṣaḥn-ı ribāṭ-ı çemene
   Geldi bir ḳāfile ḳondurdı yük cümle bahār

(290)

Bkz. **Bâkî D.**, s.30-33.

1. yük: yüki D.

Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.

291.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Şu rütbe mürtefiʿdür ḳaṣr-ı bünyād-ı tevāżuʿ kim
   Riyāż-ı cennete neẕẕāre ḳābildür zemīninden

292.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Yürü deryāda olup eyle taḥammül yoḫsa
   Rūzigāruñ öñine düşmeyen ādem yorulur

(292)

1. Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur. Vezin, "deryāda" kelimesinin "deryā-dil" şeklinde okunmasıyla düzelmektedir.

[50a]

293.

Nesīb

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Derūna cünd-i ġam ṭurmaz pey-ender-pey hücūm eyler
   Gönül zenbūrveş iñler ne bal eyler ne mūm eyler

294.

Nābī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Münāfıḳ dōstlardan āşikār[e] düşmen[ān] yegdür
   Ḥarīr ṣūfı ḫōşdur bu dükkānuñ germsūzından

(293)
Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.
(294)
Şiir, şairin *Dîvân*'ında bulunamamıştır.

295.

Rāşid

[Beyit]

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Bir vażʿ ider ki o meh bī̇gāne eylemez
   Gūyā o şūḫ bildügümüz bī̇-vefā degül

---

(295)

Vakanüvis Rāşid D., s.322.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 7 beyittir. M.'de 6 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Çün būy-ı kākülüñ dile bād-ı hevā degül
Ol naḳd-i āha ḳāʾil o da kem-behā degül

ʿUşşāḳa seng-dillüligi āḫır o āfetüñ
Düşnāma ḳāʾil itdi bizi merḥabā degül

Ḫums-ı mübārek ile ṣunar ḫūn-ı ʿāşıḳa
Destinde yoḫsa surḫī̇-i reng-i ḥınā degül

Ṭāḳat-güdāzī̇-i sitemüñ bī̇-emān iken
Teklī̇f-i ṣabr ʿāşıḳ-ı zāra revā degül

Bir söz ki anda maʿnī̇-i bī̇-gāne olmaya
Luṭf-ı meʾāl ile o ḳadar āşinā degül

Rāşid yanında şāʿir-i inṣāf-pī̇şenüñ
Taḥsīn resā-yı rütbe-i daḫl-i be-cā degül

1. **a.e.**'de 2. beyittir. / o meh: ādeme D. / bī̇gāne: bī̇gāneler D.
   Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.

296.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Budur ḳavl-i minhāc mezheb-i ehl-i ḥaḳīḳatdür
   Geçer cānından erbāb-ı muḥabbetden yārdan geçmez

297.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Her kimüñ murġ-ı dili düşdi hevā [vü] hevese
   Anı ṣayyād-ı felek el ile ḳoydı ḳafese

298.

Lā edrī

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Cāmiʿ-i hüsne ṣalā eyler zeneḫdānuñda ḫāl
   Çāh-ı zemzem üzere gūyā ezān oḳur Bilāl

299.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Ḫʿābda yāri görüp būsesin almaḳ diledüm
   Bir Ḥabeş bekler imiş ben iki ḫāli ṣandum

300.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Didüm cānā cemālüñde niçün bir ḫāl-i hindū yoḳ
   Didi bu milket-i Rūm'da Ḥabeş'den pādişāh olmaz

301.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Sīnede ol siyāh ḫāl [ü] ḫāl üzere ol siyeh mū
   Ṣan āteş üzere ʿanber [ü] ʿanberde dūd-ı ḫōş-bū

302.

Lā edrī

[Beyit]

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Ḫāl-i siyeh miyān-ı dü ebrū-yı yārda
   Şehbāz-ı ḥüsndür ki per açmış şikār arar

303.

Lā edrī

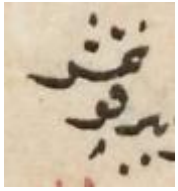
[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Degül ḫāl-i siyeh ol dilber[üñ] gird-i dehānından
   Dil-āviz olduġı içün dāye-i ḳudret ... ḳonmış

(303)

1. Okunamayan kelime nüshada aşağıdaki gibidir:

304.

Lā edrī

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Görmedüm yelpāze gibi iki yüz[lü] ḥīlekār
   Ḫalk içinde ṭurmayup dildāra ḳarşu el ṣalar

305.

Sābit

[Beyit]

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

1. Cüvān-ı tabʿuma Sābit süḫan begendirememem
   Efendi genç bege ḫidmet itmek güç imiş

---

(305)

Bosnalı Sābit D., 164. gazel.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 5 beyittir. M.'de 4 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Senüñle bilmez idüm ülfet eylemek güç imiş
Ġazāl-i vaḥşīsin ünsiyyet eylemek güç imiş

Ol gül-ʿiẕār ʿaraḳ-rīz-i ʿıṭr-ı fitne iken
Nigāh-ı āb-ı ruḫ-ı ʿiffet eylemek güç imiş

Ṣurāḫı pür dimişüz yāre boş bulunmaḳ ile
Meded tehī yire germiyyet eylemek güç imiş

Bilindi bāʿiṯ-i ḥīrmānı ehl-i ʿirfānuñ
Sipihre rifʿat içün minnet eylemek güç imiş

1. **a.e.**'de 5. beyittir.

306.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Dāʾimā bād-ı hevādān geçinür tāze gibi
   Görmedüm yeler erinmez hele yelpāze gibi

307.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Ḳaçan ʿuşşāḳa nāz itmek murād itdükde bir tāze
   Yüzin göstermemek içün ṭutar destinde yelpaze

itmek: eylemek: D.

[50b]

308.

Nābī

[Beyit]

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Olsun ḥarām cām-ı muḥabbet o meste kim
   Nābī ḳanāʿat itmeye būs-ı kenārdan

(308)

Nâbî D., s. 914.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 5 beyittir. M.'de 4 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Yanmış derūnı maḳdemüñe intiẓār ile
Şāḫ-ı çenār pençeleşür rūzgār ile

Geldükde naḳd-i hūşumuzı ṣarf ider gider
Çoḳdur bizüm muḥāsebemüz nev-bahār ile

Dilberler olmayınca ḫarābātı n'eyleyem
Girsün mi kimse meykedeye iḫtiyār ile

Gülçīn-i kām odur var ise rūzgārda
Gül-i geşt-i bāġ ide bir iki gül-ʿiẕār ile

1. **a.e.**'de 5. beyittir.
   kenārdan: kenār ile D.

309.

Ḥaşmet

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Būse-i laʿli ṭutar ancaḳ dehān-ı şekveyi
   Mūm-ı sürḫ ile mühürlenmekdedür mekṭūblar

(309)

Haşmet D., s. 147.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 6 beyittir. M.'de 5 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Sīne pürdāġ olmasa girmez ele maṭlūblar
Ṣayd olınmaz ey göñül naḳdīnesüz maḫbūblar

ʿArż-ı kālā itme erbāb-ı bāsīretden ṣaḳın
Rū-nümādur dürbīn-i diḳḳate maʿyūblar

Cāy-ı zilletde maḥal dehrin ṣuḳāta-çīnüñe
Gūşe-gīr-i caygāh-ı mezbele-cārūblar

Bādedür burḳaʿ-güşā-yı şerm-sārī-i viṣāl
İlticā-yı sāye-i sāġar ider maḥcūblar

Sāyesinde ġam yir ekşer ḥasret ol nān-pāreye
Bildügüm Ḥaşmet kibār-ı devlete mensūblar

1. **a.e.**'de 2. beyittir.

310.

Nedîm

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Būsesinden ġayrı bir lez̲z̲et mi var öpmege lebüñ
ʿĀşıḳa ṣorsañ sebeb ol z̲evḳ[e] düşnāmın bilür

(310)

Nedîm D., s.375.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 8 beyittir. M.'de 7 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Bir cebīnin daḫı zülf-i siyeh-fāmın bilür
Dil ne ṣubḥın fark ider bi'llāh ne aḫşamın bilür

Günde biñ kez tevbe itsem iʿtimād itmez yine
Şeh-levendüm ḳuvvet-i bāzū-yı ibrāmın bilür

Degme bir yanmaġla meyl itmez dile o ġamzeler
Mestdür amma kebābın puḫtesin ḫāmın bilür

Bildügüm ḫūn-rīz ise çeşmi o Çerkeszādenüñ
Ṣırf kāfirdür ne īmānun ne İslāmın bilür

Ḥadd-i z̲ātında duyan ʿāṣıḳdur anuñ lez̲z̲etin
Lebleri düşnām-ı şīrīnüñ hemān nāmın bilür

Bezm-i meyde nuḳle el ṣunmaz hemān ancaḳ Nedîm
Dilberüñ ʿunnāb-ı laʿlin çeşm-i bādāmın bilür

1. **a.e.**'de 5. beyittir.
öpmege: öpmekde D.

311.

Sābit

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Meāʿīlün

1. ʿAdūlar ḳıṣṣa-i ʿaşḳum ʿacāyib dāstān itmiş
   Ki Ṣābit pīrlikde bir cüvān sevmiş fülān itmiş

312.

Lā edrī

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Leblerüñden būse cerr itsem ṣaḳın ʿayb eyleme
   Çün bilürsün pādişāhum suḫteler cerrār olur

(311)

Turgut Karacan, **XVII. Yüzyıl Şairlerimizden Sâbit ve Edisyon Kritikli Divan Metni**, Atatürk Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum, 1981.

1. Beyit, **a.g.e.**'de bulunmamaktadır.

313.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Pederi seyf-i ʿAcem vāldesi ġaddāre
   Yataġan ḫūylu ʿuşşāḳa cefā ḳılıcı

314.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Yola baḳmaḳdan aġardı seg-āsā dīde-i ter
   Aġla hey gözlerüm aġla ne gelür var ne gider

315.

Lā edrī [Nevʿī]

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ḳalb-i ʿāşıḳ gibi virān itdiler meyḫāneyi
   Bī-vefālar ʿahdine döndürdiler peymāneyi

316.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Ey hilāl eyleme ebrū-yı nigārla cidāl
   Ṭırnaġuñ kesse olur nice senüñ gibi hilāl

---

(315)

Nevʿî D. s. 507.

1. Şiir, M.'de "lā edrī" olarak kayıtlıdır ancak **Nevʿî**'ye aittir.

Şiir, **a.g.e.**'de 5 beyittir. M'de 4 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir.

Ḳahveye tebdīl idüp cām-ı şarābuñ leẕẕetin
Bağladılar ṣavt u naḳşuñ yirine efsāneyi

Laʿli cānān gibi gözlerden nihān oldı şarāb
Çeşm-i dilber gibi bīmār itdiler mestāneyi

Ḳorḳarın eyler şikeste dāver-i devr-i ḳażā
Sāġar-ı mīnā diyü bu günbed-i vīrāneyi

Sen de Nevʿī muḳteżā-yı nefsi dilden dūr idüp
Şāhid-i rūḥa gel iḥżār eyle ḫalvetḫāneyi

317.

Lā edrī

[Beyit]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Üç çifte ḳayıḳ-[ı]la gelüp seyr-i ḥiṣāra
   Çekdük hele biz de o perīyi rūy-ı kenāra

318.

Lā edrī

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Geçmem ol sevdādan olduḳça baña ʿömr-i ṭavīl
   Üstüẖ̮ān-ı kellem üzre ṭutsa ʿaḳrebler vaṭan

(317)

1. gelüp: M.'de sehven "celüp" şeklinde yazılmıştır.
   Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.

319.

Lā edrī [Ḳabūlī]

[Beyit]

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Yoḳdur günāh [o] ġamzesi ḫūnīde bendedür
   Şāhum ṣuç öldürende degül[dür] ölendedür

---

(319)

Kabûlî D., s. 572-573.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 7 beyittir. M.'de 6 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Serv-i çemende ʿarʿar-ı kaddüñ ḫırāmı yoḳ
Var ise şīve-i revişüñ nārvendedür

Ṣu gibi sīne-ṣāf olanuñ ḫāk-i pāyine
Māned-i serv serkeş olanlar figendedür

Feryādı gülden eyleme ey ʿandelīb-i zār
Āzār u zaḫm gülde degül dikendedür

Sensüz ḳarārı yoḳ dil-i pür iştiyākumuñ
Gözi yabanda ise n'ola göñli sendedür

Ḫaṭṭı çemen ʿiẕārı semen ḫaddi yāsemen
Ṣaḥn-ı çemende ḳāmeti serv-i çemendedür

Sensüz Ḳabūlī mürde vü ḳalbi füsürdedür
ʿIşkuñla zindedür nitekim cānı tendedür

1. Beyit mecmuada "lā edrī" olarak kayıtlıdır. **a.e.**'de 1. beyittir.

320.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. O şeh-nāzum hevāyī câme giymiş sīne-çāk olmuş
   Açıldı gök ḳapusı ḥālüñ ʿarż[a] var niyāz eyle

321.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Gözini yum yumuşaḳ kuḫl-i Ṣıfahānī çeküp
   Ḳum döşe ḫāk-i reh-i şāh-ı ḫayāl[e] farażā

[51a]

322.

Nesīb [Rāşid]

[Beyit]

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

1. Cihānda devlet ider ʿaybuñ ādemin mestūr
   Günāh iderse de farażā sevābdur dirler

(322)
Vakʿanüvis Rāşid D., s.262.
Bu şiir, **a.g.e.**'de 5 beyittir. M.'de 4 beyit eksiktir. Eskik beyitler aşağıdaki gibidir:

Ḫulūṣ-ı ʿālemi naḳş-ı ber-ābdur dirler
Vefā zamānede ʿayn-ı serābdur dirler

Çıḳınca nāmı mey-āşāmlıḳla bir rindüñ
Elinde āb görilse şarābdur dirler

Ümīd-i vuṣlat iderken firāḳ-ı cānānı
Egerçi çekmedük ammā ʿaẕābdur dirler

Ol āfetüñ ḫam-ı zülfinde nāle ḳıl Rāşid
Duʿā-yı nīm-şebi müstecābdur dirler

1. Beyit, mecmuada **Nesīb** mahlaslı bir şair adına kayıtlıdır.
a.e.'de 2. beyittir.

323.

Lā edrī

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Taʿalluḳ eyleyen zülfüñe n'eyler manṣıb u cāhı
   Anuñ dünyā [vü] māfihā gözine ḳıl ḳadar gelmez

324.

Lā edrī [Ḥāletī]

[Beyit]

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Yāri görince ḳaldı göñül ʿarz-ı ḥālden
   El degmedi şikāyete şükr-i viṣālden

---

(324)

Azmizade Hâletî D., s. 462.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 5 beyittir. M.'de 4 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Sulṭan-ı vaṣl mevkib-i ẕevḳ u sürūr ile
Bir dem mi var ki geçmeye rāh-ı ḥayālden

Şemşīr-i āhum eyler idi düşmeni zebūn
El degmiş olsa baḫt ile ceng ü cidālden

Esdürme bād-ı āhumı āyīne-i felek
Şāyed mükedder ola ġubār-ı melālden

Vābeste olur Ḥāletīyā faẓl-ı Ḫudā'ya
Dil ṣafḥasını pāk idelüm noḳṭa-i şekkden

1. Beyit, mecmuada "lā edrī" olarak kayıtlıdır.
a.e.'de 1. beyittir.

325.

Lā edrī [Lisānī]

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Libāsından degüldür naḳş-ı kemḥā pençe resminde
   Benüm dest-i ümīdümdür ki dāmānuñda ḳalmışdur

326.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Saña ey gül bu gülgūn cāmeyi kim biçdügin duyduḳ
   Görüşdük çārşū-yı bāġ-ı miḥnetde dikenlerle

---

(325)
Kınalızade Hasan Çelebi, **Tezkiretü'ş-Şuʿarā**, s. 729-730.
Bu şiir, **a.g.e.**'de 4 beyittir. M.'de 3 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Dem-i ḳatlümde ḫūnum tīġ-ı bürrānumda ḳalmışdur
Niçe maẓlūmlar ḳanı senüñ yanuñda ḳalmışdur

Perīşānlıḳ ser-i zülf-i perīşānuñda ḳalmışdur
Perīşān eylemek ʿāşıḳları yanuñda ḳalmışdur

Neler geçdi dile cellād-ı ġamzeñ ey kemān-ebrū
Nişān istersen işte zaḫm-ı peykānuñda ḳalmışdur

1. Beyit, mecmuada "lā edrī" olarak kayıtlıdır, ancak **Lisānī** mahlaslı bir şaire aittir. **a.e.**'de 2. beyittir.

327.

Lā edrī

[Beyit]

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Dilber beşikde ögrenür oldı ṣalınmaġı
   Her ṭıfl nā-resīde ḫırāman olup gezer

328.

Lā edrī [Nābī]

[Beyit]

Mefʿūlü Fāʿilātün Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Meh-rūlaruñ tebessümi destūr-ı būsedür
   Her meyvenüñ şükūfedür elbetde evveli

---

(328)

Nâbî D., s. 974.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 5 beyittir. M.'de 4 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Olmazsa da ne deñlü icābetde medḥāli
Miftāḥ-ı āh açar yine bāb-ı muḳaffeli

Ḫoş nüsḫa-i ġarībedür eczā-yı kāʿināt
Vābestedür ʿavāma meʿāl ü maḥaṣṣalı

Şebdür maḥall-i cilve-i düzdān-ı tīz-dest
Miḳrāż-ı şemʿ-i meclisüñ altun keser eli

Nābī diyār-ı kāma bulur zūd-ter vüṣūl
Her kim düşerse rāh-ı ümīde tevekkeli

1. meh-rūlaruñ: cānānenüñ D.

329.

Lā edrī

[Beyit]

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Vaṣf-ı miyānuñ itdüm ise olma dil-şikest
   Söz orṭanuñdur ey şeh-i ḥüsnüm saña degül

330.

Lā edrī

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ḳırmızı cāmeñ giyüp ey dilber-i raʿnā bugün
   Ḳana girmişsin büyükçe hey gözi şehlā güzel

331.

Lā edrī

[Beyit]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Hengām-ı bahār oldı ʿaceb ol şeh-i ʿālem
   Ḳulları ile seyre çıḳar mı bilebilsem

Beyit, mecmuada "lā edrī" olarak kayıtlıdır, ancak **Nâbî**'ye aittir.
a.e.'de 4. beyittir.

332.

Lā edrī

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ḫāteminde laʿl ṣanmañ ol meh-i mihribān
   ʿĀşıḳuñ ḳurbān iderken ṣıçramış bir ḳaṭre ḳan

333.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Çekelüm sintineyi keştī-i miḥnetde bir az
   Düşelüm pīş-i hevāya gidelüm orsa boça

334.

Lā edrī

[Beyit]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Evżāʿ-ı girān dilbere mirʾāt ise baḳmam
   Çekmez o ḳadar bār terāzū-yı muḥabbet

335.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. O fınduḳ nāmında fısduḳçı şūḫa naḳd-i dil virdüm
   Nigāh itmez baña o çeşm-i bādemi ne ḳoz ḳırdum

336.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Başum üstinde degirmen yürür çarḫ gibi
   Ben nice fikr-i raḳīb ile cihānda ögünem
   [51b]

(336)

1. Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.

337.

Nābī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Belā ṭūfānına ṣabr eyleyen mānend-i Nūḥ āḥir
   Çıḳar deryā-yı ġamdan bir kenāra rūzigār ile

338.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Naẓar ṣalduḳda etrāfa görindi rūy-ı şādānī
   Ḫalāṣ oldı göñül ġamdan irişdi luṭf-ı Rabbānī

339.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

1. Açılmış yañaġuñ güllere nisbet
   Ẕevḳ idelüm senüñle ellere nisbet

(337)
Şiir, şairin *Dîvân*'ında bulunamamıştır.

340.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Didi ʿāşıḳları bulsam yir idüm tenhāda
   Aġzınuñ ḳaşıġı ṣandı bizi aşçızāde

341.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Pilavı ṣahna ḳomaḳ ister emīn-i maṭbaḫ
   Ekşi-aşzāde velī dir ki lapadur olmaz

342.

Lā edrī

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün

1. Her kime kim ider-[i]sen ʿarż cemālin gül gibi
   ʿĀşıḳ-ı bīçāreñ olur dāʾimā bülbül gibi

343.

Lā edrī [Rāġıb]

[Beyit]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Bir kere doḳunsan teline sāz-ı derūnuñ
   Biñ dürlü nüvāzişle düzelmez bozılınca

---

(343)

Koca Râgıb Paşa D., s.147-148.

Bu şiir, **a.g.e.**'de 7 beyittir. M.'de 6 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Reftār idene vādī-i ʿaşḳ içre yolınca
Destinde reh-i rāst ʿaṣādur yorılınca

Telḫ eyledi kāmın heves-i ḫāma düşenler
Ḳoy mevsīmine mīve-i maḳṣūdı olınca

Azer baḫş ile ḳabil-i tekdīr olur ammā
Çoḳ su götürür çeşme-i ṣāfvet durulınca

Dil ḳaldı tehī māye olup dīdelerüm pür
Mīnā boşanur ḫavṣala-i cām dolınca

Vaṣf-ı ʿAli Paşa ile teng olsa da Rāġıb
Tezyīl iderem kāfiyem encām bulınca

Kerrār-ı ṣaf-ı rezm ki ʿazminde olurlar
Tevfīḳ ü ẓafer hem-rehi ṣağınca ṣolınca

1. **a.e.**'de 5. beyittir.

344.

Nābī

[Beyit]

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Oldum esīr bir tüfeng-endāz şūḫa kim
   Ḳundaḳ-nişīn-i ṭıfl iken ol nāmlu şānludur

345.

Ṭıflī

[Beyit]

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Baḳsañ edā-yı gerdiş-i gerdūna Ṭıflīyā
   Dār-ı fenāda ʿālem [ü] dünyā seferlidür

346.

Lā edrī

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Pīr iseñ itme Ḥabeş cāriyesine raġbet

(344)

1. Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.

Şiir, şairin *Dîvân*'ında bulunamamıştır.

(345)

Şiir, şairin *Dîvân*'ında bulunamamıştır.

Sefer-i baḥr-ı siyāh itme ḳasımdan soñra

347.

Lā edrī

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿîlün

1. Ey Muḥarrem [sen] sene başı geçinür-iken
   Bu ʿār degül mi Safer [senüñ] arduñda bulındı

348.

Lā edrī

[Beyit]

Mefʿūlü Fāʿîlātü Mefāʿîlü Fāʿilün

1. Ḳalduḳ cihāt-ı sitte gibi bir ḳarārda
   Hergiz sebʿagāhda heft olmadı şeşüm

349.

Lā edrī

[Beyit]

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿîlü Fāʿilün

1. Olmam cüdā viṣāli ḫayālinden ol mehüñ
   Mādām serde ʿaḳlum ola dilde dāʾnişüm

350.

Tārīḫ

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Buz üstünde[n] geçen bir kimse geldi didi tāriḫin
   Deñiz altmış sekizde ṭondı buzdan bendeñüz geçer

351.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Nedīmi bezm-i ḫāṣüʾl-hāṣ idi eyyām-ı Ḫātem'de
   Kerem didükleri bī-kes ʿaceb şimdi ne ʿālemde

[52a]

352.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Daḫı ḳundaḳda iken olmış-ıdum üftāde
   Beni şaşardı ṭabanca ile tüfengcizāde

353.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlü Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Ṭutışdı bir ḳul oġlınuñ ruḫ-ı zībāsına dünyā
   Ocaḳdan böyle yalın yüzli çoḳdan olmadı peydā

354.

Lā edrī

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Bir cüvān mūy-tāb ile ider iken ḳīl ü ḳāl
   Duydı pāy-bend olduġı sanʿatla ḳırdı kösdegi

355.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Āteş-i ʿaşḳumı teskīn idemez baḥr-ı muḥīṭ
   Mācerāmuz bizüm ey dil daḥı çoḳ ṣu götürür

356.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. İbtidā ʿamelüñ aḫiri[ni] der-pīş gerek
   Kār-ı evvelde kişi ʿāḳıbet-endīş gerek

357.

Lā edrī

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ġoncaya dil virmek içün bu dil-i āmāde
   Ḥüccet-i ʿaşḳ[um]ı imżāladı ḳāḍīzāde

358.

Lā edrī

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Şol ḳadar pür yaradur sīnem görinmez yaradan
   Yaradan ḫalḳ eyledi gūyā vücūdum yaradan

(357)

1. Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.

359.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Cāmiʿ-i ḥüsnüne ʿuşşāḳı idüp āmāde
   Arturdı ḳāmeti maḥfilde müʾezzinzāde

360.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Siyeh gözlerine oldı göñül üftāde
   Yüzümüñ ḳarasına baḳma kömürcüzāde

361.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

1. Lebin öp bönlük itme ibtidāda
   Girerse destüñe ḳancacızāde

362.

Lā edrī

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Maḳṣadı serḥad-i ʿaşḳ ise dil-i āzādenüñ
   Oṭasın terk itmezüz biz oṭabaşızādenüñ

363.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Āteş-i ʿaşḳına bīçāre olup üftāde
   Yaḳdı yandurdı dil-i zārı fırıncızāde

364.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Zeyd ü ʿAmr oldı anuñ ʿaşḳı ile üftāde
   Virdi fetvāyı muḥabbetde yine müftīzāde

365.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Ḥāṣılı ʿaşḳına kendüm olalı üftāde
   Ḫırmen-i ṣabrumı ṣavurdı ṣamancızāde

366.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Dāġdan sīnede bayraḳları idüp āmāde
   İşidüp dilde ġam-ı ʿaşḳı sipāhīzāde

[52b]

367.

Lā edrī

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Başdı o şūḫı çizmecide nīm-mest iken
   Paşmakçızādenüñ köçegi bir ayaġ ile

368.

Sırrī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Ḳapatdum dāġ-ı sīnem şerḥadan kesdürme yol açdum
   Bu reh kim küştegān-ı rāh-ı ʿaşḳa bir ṭarīḳ olsun

369.

Şāh Cihān

[Mıṣrāʿ]

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

ʿĀḳil bu cihānda ne şād olur ne ġam çeker

370.

Silaḥdār Şehriyār

[Mıṣrāʿ]

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Cāhil hemīşe şād olayım dir elem çeker

---

(368)

Şairin *Dîvân*'ına ulaşılamamıştır.

(369)

1. Bu mısranın vezni bozuktur.

371.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Kerem bir iḥtiyār idi gezerdi devr-i Ḫātem'de
   Anuñ nāmın daḫı defn itdiler şimdi bu ʿālemde

372.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Receb nāmında bir şehrī dil-ārāya göñül virdüm
   O meh-māhiyyetüñ Şaʿbān'ıyam ardından ayrılmam

373.

Tebrīz Ser-ʿaskeri Abdullāh Paşa'nuñ Ṭuġlı ... ü Ṭrabzon'da menfiyen iḳāmeti eṯnāsında Ṣadr-ı ʿAẓam İbrāhīm Paşa 'ya taḥrīr eyledügi beyt

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. İstiḳāmetde ḳalem şuʿlede mūm olsa şeker
   Yine mıḳrāṣ-ı ḳażādan serini ḳurtaramaz

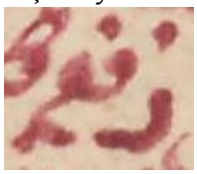
374.

Cevāb-ı Ṣadr-ı ʿAẓam İbrāhīm Paşa

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Gerdūn virür mi kimseye şīrāze-i niẓām
   Tā ṣıḳmayınca mengene-i ıżṭırābda

(373)
Başlıkta yer alan okunamayan kelime nüshada aşağıdaki gibidir:

375.

Rūḥī

[Beyit]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. İtdükse şarāb içmege tevbe güzelsüz
   Sābit-ḳademüz tevbemüz üstünde naṣūḥuz

376.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Düşeli ʿaşḳına cānā günüm gün gibidür
   Baña biñ yılca gelür gerçi saña dün gibidür

(375)
Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

377.

ʿİlmī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Kerem Ḫor Ḫor gibi çağlar aḳardı devr-i Ḫātem'de
   Ḳurı Çeşme'ye dönmişdür hemān şimdi bu ʿālemde

378.

Lā edrī

[Beyit]

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Aḫşāmlamaġa başladı ellerle şimdiden
   On dördine irişmeden ol māh-pāremüz

379.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Şarṭ-ı vāḳıf diyü götürdi berāt-ı hüsnüñ
   Aldı dil tevliyetini mütevellīzāde

(377)
Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

380.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Ḫaṣm [u] aġyār ile daʿvāmuz faṣl itmek içün
   Bizi iḥżār-ı ḥużūr eyledi çavuşzāde

381.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Dāne-i ḫālini hep yem dökerek tenhāda
   ʿĀḳıbet olṭayı yutdurdı balıḳçızāde

382.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Āvāre kebūterveş gezer iken āzāde
   Murġ-ı dili ṣayd itdi çaḳırcızāde

[53a]

383.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Fāʾik-ı leng dimiş [o] dilbere tenhāda
   Ṣaġ ayaḳḳabı degülsin hele ḥaffāfzāde

384.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

1. ʿĪd-i aḍḥā geliyor gel olalum āmāde
   Bizi ḳurbān idecekdür [ol] ḳaṣṣābzāde

385.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātü Feʿilün

1. Kendi ḳoç başına ḳurbān olan ʿāşıklarını
   Tīġ-ı hicrān-ıla renc eyledi ḳaṣṣābzāde

(383)

1. Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.

386.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Görenler ṣaf-be-ṣaf hep deste-be-deste cümle āmāde
   ʿAceb mi kendüye uydursa ʿuşşāḳı imāmzāde

387.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Himmet-i vuṣlatı maḥlūl olıcaḳ dünyāda
   Kime ʿarżın ider iḥsān mütevellīzāde

388.

Lā edrī

[Beyit]

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. ʿĀşıḳ geçer mi ḫaṭṭ-ıla sevdā-yı vaṣldan
   İlzām olur mı ḥaṣm-ı muʿānid kitāb-ıla

[53b]

389.

[Nedret]

[Ġazel]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Dehenüñ vaṣf idemez her bir aġır ḥifāfı
   Lebinüñ ehl-i süḫan olmalıdur vaṣṣāfı

2. Nüket-i ḥüsnini taḳrīr idemez ehl-i beyān
   Kilk-i fikretle yazılmaz o bütüñ evṣāfı

3. Olmış āreste-ārā-yı ticāret ammā
   Kārı tervīç-i metāʿ eylemedür sāmṣāfī

4. Çeşminüñ kārına virmekde iken ġamze revāç
   ʿĀşıḳuñ cānın alur olmasa ger inṣāfı

5. Kızdırur müşterīyi vuṣlatı ṣad şīve ile
   Āteş-i reşk ile ḳız[ar] mı ʿaceb eṣnāfı

6. Mest idüp ḳoymış ayaḳda kimin üftādelerüñ
   Kiminüñ maṭlabına nīm-nigāhı kāfī

(389)

3. Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.

7. Yürüyüp baʿżıları çizme ile tennūra
Hele çatdum o perīye diyü eyler lāfı

8. Zaḫm-ı tīr-i nigehi var ise dilde ṣaḳla
Dest-i raḥmından anuñ uma ʿilāc-ı şāfī

9. Görmemiş mislini bi'llāh o perīnüñ Nedret
Geşt iden memleket-i Rūm[ı] gezen eṭrāfı

390.

Ḥammāmnāme-i Nedīm

[Ḳaṣīde]

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

1. Sepīde-dem ki olup dīde ḫᵛābdan bīdār
Ḫurūşa başladı nāgāh serde [dürd]-i ḫumār

(390)
Nedîm D., s. 34.
Bu şiir, **a.g.e.**'de 73 beyittir. M.'de 2 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Sen ol ḫidīv-i cihānsın kim ʿahd-i lūṭfuñda
Nigehbānlık ider āşiyān-ı bülbüle mār

Kʿolur zamān-ı ḳalīl içre mużmaḥil elbet
Delālet itdügi çün şerre necm-i gīsū-dār

2. Hezār żaᶜf-ıla ḥammāma ṭoġrı ᶜazm itdüm
Meger güsiste perākende gūşe-i destār

3. Varup o ḥāl ile ḥammāma āfet ü ḫīz iderek
İdince gūşe-i ḫalvetde cāygāh-ı ḳarār

4. Ne gördüm āh amān el-amān bir āfet-i cān
Gelüp öñümde güneş gibi oldı şuᶜle-niṣār

5. Ṣaçı üftādesinüñ ḫᵛābı gibi pejmürde
Boyı henüz yetişmiş nihālden hemvār

6. Vücūdı ham gümüşden beyāż gülden nerm
Nigāhı ᶜāşıḳınuñ ḫāṭırı gibi efgār

7. Ḳamer ḫamīresi yāḫūd güneş mürebbāsı
Bilūr şāhı yāḫūd naḫl-i lüᵓlüᵓ-i şehvār

8. O ḳadd ü ḥad o tenāsüb ü ġabġab ol pistān
O yāl [ü] bāl o temāyül o şīve-i reftār

---

2. kemer: meger D.
3. āfet: üft D.
Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
5. üftādesinin: fütādesinin D. // Boyı henüz yetişmiş nihālden hem-vār: Nigāhı ᶜāşıḳınuñ ḫāṭırı gibi efgār D.
6. Nigāhı ᶜāşıḳınuñ ḫāṭırı gibi efgār: Boyı henüz yetişmiş nihālden hem-vār D.
8. temāyül: Nüshada sehven temātül şeklinde yazılmıştır.

9. Tamām reng [ü] bahā mū-be-mū kirişme-i nāz

[54a]

Tamām ḥüsn ü ser-ā-pāy şuʿle-i dīdār

10. Velīk ḥiss olınur kim o nāz-perverüñ

Derūnı içre bir endīşe vü bir āteş var

11. Ben ise derd-[i]le ol dem hemān ki āh ʿaceb

Nedür iden dilin ol nāz-perverüñ āzār

12. Didüm o dem dil-i dīvāne herçi bād-ābād

Bu ḥāletüñ iderem aṣlın andan istifsār

13. Cevāb-ı luṭf virürse eger zihī devlet

Zihī saʿādet eger kim iderse de āzār

14. Hemān ḫiṭāb idüp ol āfitāb-ı nāza didüm

Ki ey fedā o siyeh zülfüñe nāfe-i Tatar

15. Gümüşden āyīneler gibi ṣāf iken sīneñ

Sezā mıdur ki ola öyle pāymāl-i ġubār

---

9. kirişme-i nāz: kirişme vü nāz D.
10. kim: ki D. / nāz-perverüñ: nāz-perverdüñ D.
11. ol dem hemān: kıldum fiġān D. // āzār: bīzār D.
12. didüm: didi D.
14. ol āfitāb-ı nāza: ey āfitāb-ı nāz D.

16. Cihān[ı] itmiş-iken ḫayretüñ zebūn [ya] seni
Kim itdi böyle ser-endāz-ı ḥayret [ü] efkār

17. Nedür ʿaceb sebeb-i ḫayretüñ nedür derdüñ
Kemāl-i luṭfuñ-[ı]la ḳıl kemīneni iḫbār

18. İşitdi çünki sözüm ol gül-i ḥadīḳa-i nāz
Derūn-ı sīneden āh eyleyüp çü bülbül-i zār

19. Didi kim āh suʾāl itme derd-i pinhānum
Dil-i mekkāruma zaḫm urma sen de dīger-bār

20. Dilümle uġraduġum ḳayda ben bu ʿālemde
Ne bülbül uġradı ne ṭūṭī-i şeker-güftār

21. Ḳarārın aldı dilüñ bir ʿaceb dāġdaġa kim
ʿİlācı güç ġamı müşkil taḥammüli düşvār

22. Bu şeb bir āfetüñ ibrāmıyla meclisde
Çekilmiş idi bir iki piyāle-i ser-şār

17. kemīneni: kemīnene D.
19. kim: ki D. // mekkāruma: figārıma D.
21. taḥammüli: teġāfüli D.

23. Tamām neşveler itdükde mihr gibi ẓuhūr
Miyān-ı meclisde naḳl oldı ṣoḥbet-i eşʿār

24. Nedīm nāmında bir şāʿir-i cihān var imiş
Kemend-i zülfüme düşsün İlāhī ol ʿayyār

25. Bir iki beytin anuñ keyf[e] ma't-tafaḳ nā-gāh
Bir ehl-i dil oḳuyup itdi bir [da]ḫı tekrār

26. Şu rütbe itdi eser baña ol edā-yı selīs
[54b]
Ki ṭabʿ-ı şūḫum olup çāk-sāz-ı ceyb-i ḳarār

27. Yemīn idüp ḳılıcum ḳabżasına el urdum
Bulup Nedīm'i iki būse eyleyem īsār

28. Bu kerre şimdi belā bunda ḫānesin bilmem
Ki ʿazm idüp olam īfā-yı nezre ḫᵛāhişkār

29. Ṭutalum arayaraḳ bulmışam anı ammā
Ḳabūl ḳılmayup eylerse nezrüm istiḥkār

---

23. ẓuhūr: ṭulūʿ D.
24. nāmında: nāmına D.
27. el urdum: nezr etmek D.

30. Ḥicāb māniᶜ olursa tā nāz iderse yāḫūd
İderse zühd ṣatup ṣūret-i riyā iẓhār

31. Nice çıḳam ᶜacabā ᶜuhdesinden ol neẕrin
Ḳalur mı āh benüm gerdenümde yoḫsa bu bār

32. Ḳaçan ki bu sözi gūş itdi dil ḳalup bī-hūş
Kemāl-i ḥayret ile hem-çü ṣūret-i dīvār

33. Didüm ki ey gül-i nev-ḫīz-i nāz u ᶜişve saña
Fedā Nedīm gibi bendeler hezār hezār

34. Ne güne siḥr idi eyā āh o beyt-i pür-teʾsīr
Ki bir senüñ gibi ser-keş perīyi ḳıldı şikār

35. Didi o bir iki beytü'l-ḳaṣīde kim olmış
Anuñla ḥażret-i ṣadr-ı güzīne ḫidmetkār

36. Cenāb-ı ḥażret-i destūr-ı āsmān-mesned
Ki mihr-i zātına bir gerd bāliş-i rūzgār

30. tā: ya D.
34. ḳıldı: itdi D.
35. o: ki D.
36. rūzgār: zer-tār D.

37. Semiyy-i cedd-i resūl-i Ḫüdā ki luṭufdan
Cihānda āteş-i endūh u ġam olur gülzār

38. Yegāne ṣadr-ı güzīn-i tāifetü'l-İslām
Vezīr-i aʿẓam u ekrem müşīr-i pāk-tebār

39. ʿAlīl-i miḥnete cūd u seḫāsı ḥabb-ı ẕeheb
Marīz-i faḳra ʿaṭāyāsı şerbet-i dīnār

40. Ṭoḳınsa çeşmi eger zeng-beste-i mirʾāta
Yeşil çemen gibi neşv ü nemā bulur jengār

41. Marīż resmi gibi ḫuşk u teng-ṣūretde
Kef-i kerīmine nisbetle ḳulzüm-i zeḫḫār

42. Serāb lemʿasıveş nefʿden muʿarrādur
Nihād-ı pākine nisbetle bād-ı ebr-i bahār

43. İdeydi āteş-i ḳahrı baḥārı istīʿlā
[55a]
Fitīl ü revgān olurdı cezīrelerle bahār

---

37. luṭufdan: luṭfundan D.
38. ṣadr: sıḥr D. // tāifetü'l: ḫalīfetü'l D.
39. faḳra: yeʾse D.
41. marīż: ḫariṭa D. / teng-ṣūretde: teng-ṣūretdür D.
42. bād: feyż D.
43. bahārı: bıḥārı D. // bahār: bıḥār D.

44. Ḫarem-serāyına kāfūr-ı zer-kemer ḫādim
Derinde Cengīz ü Ḳublāy nāme-ber Tatar

45. Zihī o ḳuvvet-i bāzūña ki Hind-i ġarbīden
Zemīne itse eger nīzesin ḫalīde çü mār

46. Çıḳup o demde ser-i nīze Hind-i şarkīden
İderdi ṣadme-i yelmānı yāy-ı zāyı figār

47. Cihān-penāh ḫidīvā keremverā ṣadrā
Eyā vezīr-i felek-bārgāh u mihr āṣār

48. Sen ol yegāne devr-i zamānesin ki senüñ
Naẓīrüñ olmadı meşhūd-ı dīde-i edvār

49. Ciḥānı luṭf u mürüvvetle kāmrān itdüñ
Cihānda kām alasın ber-sebīl-i istimrār

50. Bu ḥüsn bu ḫulḳı ki ḳıldı Ḫüdā saña iḥsān
Bu baḫt [u] ṭāliʿ k'itmiş felek saña īṣār

---

44. Ḳublāy: Ḳaplan D.
45. bāzūña: bāzū D.
46. yāy-ı zāyı: pāy-ı rāyı D.
47. bārgāh u: bārgāh-ı D.
48. edvār: devvār D.
49. kām: kim D.
50. bu ḥüsn bu ḫulḳı ki ḳıldı: bu ḥüsn-i ḫulḳı ki itmiş D.

51. Mübeşşer ol ki senüñ ʿizz ü devlet ü cāhuñ
Olur ziyāde bülend ü medīd leyl ü nehār

52. Budur delīl bu daʿvāya kim senüñ ancaḳ
Budur murād-ı şerīfüñ ki cümle ehl-i diyār

53. Olup zamān-ı şerīfüñde emn [ü] rāḥatda
Cihānda olmaya bir ferde ẓulm ile āzār

54. [Fe-]lā-cerem bu cihān içre çün mücerrebdür
Ki böyle şefḳat ü raḥmı olan ṣudūr-ı kibār

55. Olur o mesned-i vālāda çoḳ zamān mümted
İder maḳam-ı refīʿinde devlet ile ḳarār

56. Bu baḥs-i pāki debistān-ı fāżl [u] dānişde
Bu ṣūret ile ki taḳrīr ider ʿulü'l-ebṣār

57. Delīli olduġı-çün ḫalḳ-ı ʿāleme sārī
Cihānda dā'im olur āfitāb-ı feyż-āsār

55. olur: olup D.
57. ṣārī: ṣāʿī D.

58. Ol āfitāb-ı mekārimsin Āṣafā sen kim
ʿUmūm-ı feyżüñ ile sīrdür ṣıġār [u] kibār

59. ʿAle'l-ḫuṣūṣ ki bu bende-i kerem-dīdeñ
Bu çākerüñ bu kemīnenüñ bu ʿabd-i zār u nizār

60. O deñlü luṭf u kerem gördi ḥażretüñden kim
[55b]
O luṭfı görmedi ebr-i bahārdan gülzār

61. Nedīm kendü ḳuluñ kendü müstmendüñdür
Unutma z̲erreñi ey āfitāb-ı feyż-ā̲s̲ār

62. Ḫimāyet it ki senüñ bir yanar çerāġuñdur
Taʿarruż eylemesün rūzgār-ı bed-kirdār

63. Cihānda sen gibi müşfiḳ efendisi var iken
Var mıdur ki ḳala böyle bī-kes ü bī-kār

---

58. **a.e.**'de 64. beyittir.
ṣıġār [u] kibār: kibār u sıġār D.
59. **a.e.**'de 60. beyittir.
60. **a.e.**'de 61. beyittir.
61. **a.e**'de 62. beyittir.
62. **a.e.**'de 63. beyittir.
63. var mıdur: yazıḳ degül mi D.
a.e.'ed 65. beyittir.
Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.

64. Muḳayyed olmaya bir kār ile bu ʿālemde
İder derūnunı sevdā-yı ḫām-ıla āzār

65. Bu sözde līk efendim ḳalem yalan söyler
Ben eyleyeyim anuñ bāri kiẕbini iẓhār

66. Derüñ küşāde iken cümle ehl-i ʿirfāna
Ḳalur mı bī-kes o pākīze-tabʿ-ı siḥr-āsār

67. Egerçi ḫidmeti yoḳ līk aña yeter bu şeref
Ki ide ḫidmet-i rıḳḳıyetinde ʿömri güzār

68. Hemān efendisini eylesin Ḫüdā dāʾim
Kerem ider ḳomaz elbetde bendesin bī-kār

69. Hemīşe tā ki ola kārgāh-ı ʿālemde
Bu heft ʿāmire münḳād ü ṭāliʿ nüh ü çār

70. Mutīʿ-i emrüñ olup çār gūşe heft iḳlīm
Ola müsaḥḥar-ı kilküñ bu ḳubbe-i devvār

---

64. **a.e.**'de 66. beyittir.
66. **a.e.**.'de 68. beyittir.
67. **a.e.**'de 69. beyittir.
68. **a.e.**'de 70. beyittir.
69. münḳād ü ṭāliʿ nüh ü çār: münḳād bu ṭabāyiʿ-i çār D.
a.e.'de 71. beyittir.
70. **a.e.**'de 72. beyittir.

71. ʿİnāyet-i ezelī feyż-baḫş u feyż-resān
Sipihr bende-i fermān sitāre ḫidmetkār

391.

Hevāyī

[Ġazel]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Ağlayup didi beşikde bebegüm
Şīşeden idi ḳırıldı sübegüm

2. Ebe ḳarı baña çölmek ursun
Gelürken batdı düşdi göbegüm

3. Bir zamān ben de mürekkebçi idüm
Gice gündüz dögilürdi dibegüm

---

71. **a.g.e.**'de 73. beyittir.
(391)
Hevâyî D., s. 57.
Bu şiir, **a.g.e.**'de 9 beyittir. M.'de 2 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Teng-yed olduġumı çoḳ görme
Teng ile yatsa ṣatardum ipegüm

ʿAyb iden sevdügüme ṭaʿnı ḳosun
Yādigār-ı Penāyut'dur köpegüm

2. gelürken: gegregüm D.
Bu beytin ilk mısraının vezni bozuktur.

4. Kendümi şimdi degirmāna ḳodum
Un olup geçdi elekden kepegüm

5. Kör yılanı ḳuṭudan çaldurmış
[56a]
Maymun ile görüş sen şebegüm

6. Baş göstermedi bir kerre daḫı
Delügüñe gireli köstebegüm

7. Dir Hevāyī daḫı söyler idüm
Şiʿrüme baḳsa begenseydi begüm

392.

Münīf

[Ḳıṭʿa-i kebīre]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ḫāliṣī-i pīr-i mufā-pīşenüñ
Ḥażret-i Māfer sözi ircāsı var

5. görüş sen: görüşürken D.
Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.
7. dir: ey D.
(392)
Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

2. Yaʿni ḥużūra tuḥaf nev-ẓuhūr
Bir ġazeliyyāt-ı muṣannāsı var

3. Ḥākī ḫabīsüñ bize uzası var
Baş ṣalıyor var ise ṣarʿāsı var

4. Rācih ise keyf ile ṣāḥib-i ʿadl
Başda ṣadāsı ile ḥummāsı var

5. Fıstıḳ ise bir ʿaṣba aṣılıcaḳ
Ṣoḥbetüñ maṭlaʿ u maḳṭāsı var

6. Bu gice birisine daʿve[t]liyim
Baña papas yaḥnisi ṭolması var

7. Gerçi oṭamızda olur intifāʿ
Fāʾide ne neyleyem ammāsı var

8. Yaz güni üsti teke gibi ḳokar
Ḳoltuġınuñ pek issi rāyiḥāsı var

9. Sofrada yoḳ mūmbar u eşkümesi
Baḳ ṭ.şaġuñ iki yumurṭası var

8. Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.

10. Ṣarıġa fayṣal vireli mīrimün
Başda nümāyişli müşaʿşāsı var

11. Kendü yazısı siyer-i Veysī'nüñ
Bende bir pāk muraḳḳāsı var

12. Etmege nān ṭuza nemek dimenüñ
İşte muṭavvel iki mānāsı var

13. Kör Babayī cāme yirine giyer
Bir gümüşī kirli muşammāsı var

14. Muʿīni ola Ḥaḳḳ lefesüz ʿaskerüñ
Ne eti etmegi [ne] arpası var

[56b]

15. Nāfe köpek kürkümüzüñ peşleri
Cılḳavan gerçi ki zaġarāsı var

16. Kātib-i dīvān idügin añdurur
Ḥaḳḳ bu ki bir ḫōşça riḳʿāsı var

11. Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.
14. Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.

17. Oġlı ile ʿaynaya baḳup dimiş
Baḳ papazuñ bir de veled-i zīnāsı var

18. Kimseye itmez o kekez iltifāt
Ne atı var evde ne ebnāsı var

393.

Der Maḳāle-i Ḫᵛāce Bilgiç

Münīf

[Meşnevī]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Yaʿnī mektūbuñ ile şād idesin
Dil-i virānumı ābād idesin

2. Olınur ṣıdḳ-ı ḫulūṣ ile tamām
Olınur Maḥvī Efendi[ʻye] selām

3. Daḫı teslīm-i duʿā-yı ġāye
Olınur ʿarż Ḫalīl Aġa'ya

17. Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.
(393)
Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

4. Daḫı hem ḫurd u kelān u ḫuddām
Olınur maẓhar-ı ikrām-ı selām

5. Ḥażret-i Ḳadrī Efendi maḫṣūṣ
ʿArż ider der girān-ḳadr-ı ḫulūṣ

6. Cümleden şevḳ[ı] füzūn deli
Ḳara Bilgiç Ḥʿāce ʿAlī

7. İbtidāt ṣıdḳ ile teslīm eyler
Daḫı çoḳ bilmece taḳdīm eyler

8. Bir geyik postı yatur görmişler
Bilgiç'e varup anı ṣormışlar

9. Dimiş ol demde ʿazīz [ü] ʿārif
Sırrına oldum anuñ ben vāḳıf

10. Lenduhānuñ yāḫūd ol ṭablıdur
Ya ki dülger balıġuñ şāḳūlıdur

11. Daḫı çoḳ söz götürür gitdükçe
Yaş deridür uzanur çekdükçe

6. Bu beytin vezni bozuktur.

12. Daḫı var bunda niçe muḥtemilāt
İdeyim ḥiddet-i zihnüm isbāt

13. Ya kimüñ yācūle cüstesidür (?)
[57a]
Ya Sitanbul'da ḳavaḳ üstesidür

14. Ya ulaḳ bād-gīridür tapġursuz
Ya potur çıḳşırıdur uçḳursuz

15. Ya farḳ-ı çömlek içinde keşdür
Ya gice ṭaġda yanar āteşdür

16. Ya ḳamışdan örülü ḳış evidür
Ya ki ṭobrada manṭar ḳavıdur

17. Bir ʿaceb ʿacībe ḳılıḳ Ermenīdür
Ya ki Bilgiç Ḳoca'nuñ ḫırmenidür

13. Okunamayan kelime nüshada aşağıdaki gibidir:

17. Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.

18. Ya gümüş mengenesinüñ ṭavıdur
Ya Fransız çuḳasınuñ ḥavıdur

19. Boylu ya bir tüfenk çakmaġıdur
Ṣapı çıḳmış ya çayır ṭoḳmaġıdur

20. Ya Süleymān Kaḥyā (?) oġlı ya atası
Ya ki ṣāʿir b.ḳıdur yamyassı

21. Ya Zile voyvodası mezādıdur
Ya Sitanbul'da ṣalı bāzārıdur

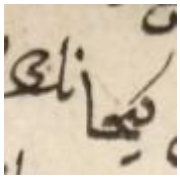
22. Ya bizüm uyamuzuñ fākıdur
Ya ḳulaḳlı kürede çaḳıdur

23. Aġzı ḳırḳ ya Ḥaleb lülesidür
Türkçe bilmez ya ʿArab kölesidür

24. Bu benüm bilmecemüñ ya ṣoñıdur
Ya ṣulanmışça degirmān öñidür

---

20. Beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
Okunamayan kelime nüshada aşağıdaki gibidir:

25. Böyle ḥall eyledi eşkāllerin
Bildiler mā-ḥaṣal ḥāllerin

394.

ʿAvnī

[Ġazel]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Teʾehhül ḳasduñ itdüm ey dirīġā telḫ-kām oldum
Taḳıldı ṭuz ṭobrası boynuma rüsvā-yı ʿālem oldum

2. Tecerrüd ʿāleminde başuma sulṭān iken şimdi
Hevā-yı kibre uydum esīr-i bend-i ʿām oldum

3. Tezevvüc nıṣf-ı dīn olduġına ḳıldum heves ammā
Zebūn oldum zen-i dehre dilā şimdi tamām oldum

4. Ḳanı şol zevḳ-ı şevk-ı ṣoḥbet-i yārānı terk itdüm
Dirīġā bir mülevves .m biti mühmel cüdām oldum

5. Cenābetden ḳaçup ġamlar çekerdüm iḫtilām olsam
Cünübler zümresine ʿAvniyā şimdi imām oldum

(394)

Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

1. Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.

[57b]

395.

Ġazel-i Fāżıl

Taḫmīs-i Ḥāmī

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Böyledür ḥükm-i ezel mevhibe-i küberāda
   Ki ola emrine efgendeleri sevdāda
   Böyledür ḳāfile ser-bāz [u] cünūn cān-dāde
   Āteş-i ʿaşḳa yanup başlayalum feryāda
   Dil-i ṣad-miḥeni kebāb eyledi aşçızāde

2. Gerçi bir şūḫ-ı cihān bü'l-heves-i çeşme fedā
   Luṭfı bir mertebedür eylese ger ʿarż-ı liḳā
   Pertev-i mihr daḫı şuʿle-ver-i mīr ü gedā
   Vaṣlı aġyār-ı şikem-pervere ḥāżır ḥelvā
   Yaġlı ballu olur ol zümre ile tenhāda

3. Ḫʷān-ı iḥsānına pest itdi bütün bī-çāre
   İrmedi dāʾire-i vaṣla bu dil-i āvāre
   Rişte-i zülfi hem çıḳdı anuñ bāzāra
   Nemek-i meclis olur nānkör olan aġyāra

(395)

Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

3. Bu bendin üçüncü mısraının vezni bozuktur.

Ḥāṣılı anlara hep süfre-i vaṣl āmāde

4. Ḫaṭṭ-ı nev eyledi ol ṣaḥn-ı cemāli tenvīr
Nüsḫa-i ḫaṭṭ daḫı tālib-i āvāre-peẕīr
İrmesün ḳadd-i nihāline anuñ dest-i şerīr
Maṭbaḫ-ı ʿaşḳına gūyā ki göñül çāşnigīr
Telḫ ü şīvenine ṣabr eyledi ol üftāde

5. Terk-i edebdür sözini eyle terāzūda nihān
Olmasun kefe-i mizānede bir loḳma gümān
Söz uzatma ey Ḥāmī-yi üftāde [vü] nālān
Aġzınuñ loḳması ḥaḳḳā degül ol şūḫ-ı cihān
Fāżılā ḥaddini bil söz dime bu maʿnāda

5. Bu bendin birinci ve üçüncü mısralarının vezni bozuktur.

396.

Tezyīf-i Pertev

[Muḫammes]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

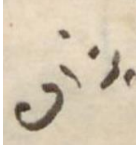
1. Böyle ḳāʾide-i āteş-i pejān (?) dünyāda
   Tāze şākirdleri hīç giymeyeler aḳ sāde
   Olalar her söze ḳuyruḳ ṣalalar ser-dāde
   Dil-i ṣad-çāki kebāb itmeye aşçızāde
   Getürdüler şīşe ṣançup ḳuzuyı feryāda

2. Tü didürdüm yüzine ey kīr-nüvāz fuḳarā
   Tencere tencereye dirse daḫı g.ti ḳara
   Yaṣlaġaç g.tli şehā o ḳulaġı ḳadlı cānā
   [58a]
   ...
   ...

(396)

Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

1. Okunamayan kelime nüshada aşağıdaki gibidir:

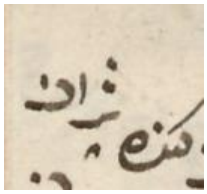
2. Nüshada ikinci bendin son iki mısrası yazılmamıştır.

3. Ey Ṣafer yaḫnīsi ey laḥana ḳapusġası güzel
Gel seni tā-be-gulū ṭoldurayım itmem cidāl
Sözümi diñle efendim ṣaḳın olma tenbel
Bize iftāra buyur ṭuymasun engel döngel
Bu ḥıyarlar bu ḳabaḳlar sañadur āmāde

4. Alçacık ṣāde kömürlük ḳapusından girüvir
Odunı od yerine ṣoḳ ki tutuşsun çaḳşır
Eline al bu paçavrayı eger var ise de gir
...
...

5. Kim dimiş ʿāşıḳı dil-sīr idemez künde pejān (?)
Bir ṣaḥan mumbārı yer ḳor için s.kṣıyıran
Ḫıredli neylesün aç gözli olan yaḫnī ḳapan
...
...

3. Bu bendin birinci mısraının vezni bozuktur.
4. Bu bendin üçüncü mısraının vezni bzouktur.
Nüshada dördüncü bendin son iki mısrası yazılmamıştır.
5. Kelime, nüshada aşağıdaki gibidir:

5. Nüshada beşinci bendin son iki mısraı yazılmamıştır.

397.

[Riyāżī]

[Ġazel]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. İsmi Jevrī bize bir puşt oġlan uḫtudur (?)
   Ḳulluhum şehr oġlanı bi'l-jümle şeyṭān uḫtudur

2. Ṣıçayımlardan biri ol puşt-ı usṭurlābumuz
   İnci ne yemdür (?) bize Behrām ü Keyvān uḫtudur

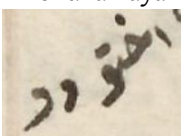
---

(397)

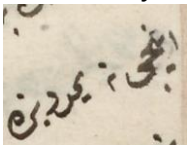
Şiir, nüshada Cevrī olarak kayıtlıdır. Ancak mahlas beytinden şiirin Riyāzī'ye ait olduğu düşünülmektedir.

Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

1. Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
   Okunamayan kelime nüshada aşağıdaki gibidir:

2. Okunamayan kelimeler nüshada aşağıdaki gibidir:

3. Biz bu ḳurʿa (?) ṣalayımlardan biri remmāl olup
Kad kez̲ibt b.ḳ yidüm ems̲āl ü aḳrān uḫtudur

4. Şimdi başa ḫoja var ille bu ḳadar ṭāliʿüm
Hīş bizüm ʿādem dimez gördükçe ḥīzān uḫtudur

5. Bir ḥajı manṭal mıdur bellūt maʿcūnı mı ṣaṭar
Öksürük mü uġradum n'oldı bu boştān uḫtudur

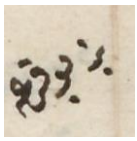
6. Biz ʿaciz ḳaldum bu İstanbul'da vallāhü'l-ʿaẓīm
Masḫara bizüm ṣanur insān u ḫayvān uḫtudur

7. Ya ʿafendi biz ṭabīb ammā ki jāhil bir ferā
Kim keşer lā-büd bizüm ḳarşumda dükkān uḫtudur

8. Varsa biz bir ḳahveḫāne ʿohhu ʿohhu şoḳ ḳopar
Yaʿni fi vechī'ẓ-ẓarāfet jümle yārān uḫtudur

9. Laʿnetullāh şehr-i İstanbul fī'l-jümle didüm
[58b]
Varayım fī'l-Bosna yoḳdur anda insān uḫtudur

3. Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.
Okunamayan kelime nüshada aşağıdaki gibidir:

10. İlle mā yaʿrefü'l-lisān el-Bosnevī müşkil-i ḳavī
Ḳorḳumuz yoḳ fi'l-vilāye Ḳosova rān uḫtudur

11. Ḳurtuluş yoḳ bilmedüm ḳanda jehennem gideyim
Fi'l-Mıṣr ve'ş-Şām hep fellāh [u] ʿurbān uḫtudur

12. Biz Ḥaleb'de şoḳ ekeltü'z-zayt u fî vakti'ş-şebāb
Varmaġa yoḳ yüzüm anda jümle ṭātān uḫtudur

13. Ya jehennemde gideyimler gibi rāḥat işün
Jennete nije varayım ḫūr [u] ġılmān uḫtudur

14. Biz mülebbes Şelebi Mollā Ṣādıḳ başumdadur
Ne b.ḳum yirdür bizüm bu pezevengān uḫtudur

15. Ḥastalık bozdı mizājum şehrümüz karuş muruş
ʿÛddur aṣlı yoḫ-ısa yüzinde ṭıbyān uḫtudur

16. Her ḳaşañ ḳusḳuş pilāvı biz yiyeyim ḳabż olur
İstemez şıḳsun ṭaşrada zevg-i gül-bān uḫtudur

12. Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
15. Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.

17. İnşallāh bir ḳavī manṣıb alayım paşadan
Göreyimdür kim bizüm karşumda el-ān uḫtudur

18. Alayımlar köfte ṭopus bulġur ḳusṭuran
Bir alay bendüm eger jümle şu puṣtān uḫtudur

19. Olayım begler gibi ṭabl şalayım ṭam-be ṭam
Surnacılar ṣūret vireyim mīr-i mīrān uḫtudur

20. Ey Riyāżī lā teḳul üsḳut avāzın şıkmasun
Ṭuymasun Cevrī ṣaḳın vallāh o şeytān uḫtudur

17. Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
18. Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
19. Bu beytin vezni bozuktur.

398.

Hicv-i Nefʿī Der Ḥaḳḳ-ı Gürcü Meḥmed Paşa

[Ḳasīde]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Gürcü ḫınzīrı a şamsūn-ı muʿaẓẓam a köpek
   Ḳanda sen ḳanda nigehbānī-i ʿālem a köpek

---

(398)
Haz. Furkan Öztürk, **Sîhâm-ı Kazâ**, DBY Yay., İstanbul, 2020, s.95-103.
Bu şiir, **a.g.e.**'de 64 beyittir. M.'de 9 beyit eksiktir. Eksik beyitler aşağıdaki gibidir:

Hīç ḫānlıḳ ṣatılur mı hey edebsüz ḫāʿin
Ṭutalum olmamış ol fitne muʿaẓẓam a köpek

Gide Baġdād'a ḳıra ʿaskeri Ḫān-ı Tatar
Olasın sen yine düstūr-ı müfaḫḫam a köpek

Sen ḳadar düşmen-i devlet mi olur ḫınzīr
Ne ṭurur salṭanatuñ ṣāḥibi bilsem a köpek

Sen ṭ.şaḳsuz eşek ol Kirli Oruspī yaraşur
Bindürüp ṣırtuña teşhīr ider isem a köpek

Ḳahbe on beş seneyi geçdi ki tefsīr yazar
Hīç bir ḥarfini görmiş mi bir ādem a köpek

Her ki bā mā be sitīzed be-Ḫudā bestīzed
Ḫaḳ elümde ne ḳadar çerb çalarsam a köpek

Ḥaşre dek saġ ḳalur isemde saña şetm iderin
Ḥaḳ sözi söylemeden hīç uṣanmam a köpek

Niçün uyduñ o denī ḳahbeye cānuñ çıḳsun
Ḳosañ olmaz mı idi epsem otursam a köpek

2. Vāy ol devlete kim ola mürebbīsi anuñ
Bir senüñ [gibi] denī cehl-i mücessem a köpek

3. Ne güne ḳaldı meded devlet-i Āl-i Os̲mān
Hey yazuḳ hey ne muṣībet bu ne mātem a köpek

4. Ḫidmet-i devlet[e] sāʾir vüzerādan göreler
Bir fürū-māye ḳoca vāde-i aḳdem a köpek

5. Ne ihānetdür o ṣadra bu zamānda andan
Olmaya bir ṣāḥib-i Āṣaf-ı ekrem a köpek
[59a]

6. Bu maḥallerde ki Baġdād'ı ala Şāh-ı ʿAcem
Arż-ı Rūm'ı ide tesḫīr Abaza hem a köpek

7. Ṣatduñuz iki ṭ.şaḳsuz bir olup ḫānlıġı
Kimseyi itmedüñüz bu işe maḥrem a köpek

8. Pāymāl eyledüñüz salṭanatuñ ʿırżını hem
Yoḳ yire oldı telef ol ḳadar ādem a köpek

---

4. **a.e.**'de 5. beyittir.
vāde-i aḳdem: dādiyi aḳdem **a.e.**
5. **a.e.**'de 4. beyittir.
andan: ki anuñ **a.e.** // bir ṣāḥib-i: ṣāḥibi bir **a.e.**

9. ʿAdd olınsa eger esbāb-ı niẓām-ı devlet
Seni ḳatl eylemedür cümleden aḳdem a köpek

10. Ehl-i dil düşmeni dīn yoḫsulı bir kāfirsüñ
Öldürürlerse eger cān-be-cehennem a köpek

11. Sende İslām eseri olsa eger zerre ḳadar
Eylemezdüñ Alamanzāde'yi hem-dem a köpek

12. Bu ḳadar cürm ile sen ṣaġ olasın da yine ben
Vācibül-ḳatl olam ey Baḫtek-i aẓlem a köpek

13. Hele bu ḥükme gāvur ḳāḍīsi olmaz rāżī
Ḳanda ḳaldı ki müselmān-ı müsellem a köpek

14. Seni hicv itmek-[i]le ḳatle neden istiḥḳāḳ
Sen nesin bilsem eyā kāfir-i mübhem a köpek

15. Saña şetm eylemek olursa eger ḳatle sebeb
Ḳatl-i ʿām eyle hemān ṭurma dem-ā-dem a köpek

16. Ṭ.şaġumdan hele bir ḳıl ḳopar a ḳādir iseñ
İẕn-i Ḥaḳḳ olmayıcaḳ ḳatlüme munżam a köpek

10. kāfirsüñ: melʿūnsın **a.e.**

17. Bī-güneh ḳatle rıżā var mı şerīʿatde ṣor[uñ]
Gör ne dir ḥażret-i müftī-i mükerrem a köpek

18. Ṭutalum müftī sükūt eylemiş ḥaḳ söylemede
Yoḳ mı bir dādger-i aʿdel ü aḥkem a köpek

19. Böyle ḳala mı ṭ.şaḳsuzlar elinde devlet
N'oldı ya ġayret-i şehinşeh-i aʿẓam a köpek

20. Ḥaḳḳ götürdi ʿArab'ı gitdi hele dünyādan
Kim götürse ʿāḳıbetince seni bilsem a köpek

21. Fīl-i nā-çāra meger yükledeler tābūtuñ
Çekemez cīfe-i murdāruñı ādem a köpek

22. Fīller de çekemezse ne ʿaceb lāşeñi kim
Var mı bir sencileyin dīv-i mücessem a köpek
[59b]

23. Çāk çāk itmiş-iken tīġ-ı zebānumla seni
Ḳanda bulduñ bu ḳadar yaraya merhem a köpek

18. eylemiş: eylese **a.e.**
19. ḳala mı: kalur mı **a.e.**
21. fil-i nā-çāra: file nā-çār **a.e.**
22. mücessem: mülaḥḥam **a.e.**
23. bu: o **a.e.**

24. Ki ferāmūş idüp ol mertebe zaḥmuñ acısın
Ḳudurup yine ışırduñ beni muḥkem a köpek

25. Tek ṭururken beni tekrār niçün incitdüñ
Bende mi ṣuç yine maʿkūle çekersem a köpek

26. Ṣoñra duydum seni ol fāḥişe kişgürdügini
Ḫaḳḳ belāsın vire ol fāḥişenüñ hem a köpek

27. Ḳuyruġuñ başma Nigār[ā] uyur ejdehānuñ
Diseñ olur[dı] hem ol fāhişe mülzem a köpek

28. Ṭ.şaġuñ olsa nice [pek] yapışurdı saña
Oynadurdı seni çün ḫırs-ı muʿallem a köpek

29. Şükr iderdüñ ṭ.şaġuñ olmaduġına dāʾim
[Ḳahbe Delgeç ʿÖmer'e neyledi dirsem a köpek]

30. Bir zamān mehrez ucından aña da çatmış-ıdı
Gördi ḳalḳmaz kīrinüñ mehrezi bir dem a köpek

---

24. acısın: acısı **a.e.**
26. fāḥişenüñ: fāḥişeye **a.e.**
27. olur[dı] hem ol: olurdı çün ol **a.e.**
28. yapışurdı: yaraşurdı **a.e.**
30. mihrez ucundan aña da çatmış-ıdı: çatmış idi mehrez ucından aña da **a.e.** // kīrinüñ: köpeginüñ **a.e.** / bir: her **a.e.**

31. Oġlınuñ yırtdı zıbıḳla g.tini nisbet içün
İtdi rüsvā-yı cihān suḫre-yi ʿālem a köpek

32. Ṣaḳaluñ bitdi ṭ.şaġuñ [da] biterse yine sen
Ṣaḳın aldanma o forḳa otur epsem a köpek

33. Niçe müftīyi eşek itmiş o bir cādūdur
Saña ne ey ḫar-ı lā-yefhem [ü] sersem a köpek

34. Neler itmiş-idi o bī-çāre ḳayınatasına
Ya büyük ḳarındaşına daḫı muḳaddem a köpek

35. İbne dellāli ʿaceb ḳaḥbe-i mekkāredür ol
Puştdur fāḥişedür bākiredür hem a köpek

36. Kendü zuʿmınca dirin fāḥişe yoḫsa kim bilür
Künc-i fercinde badincān ile şalġam a köpek

37. Ne ḳadar Delle-i Muḥtāle ise ḳorḳ ammā
Söyleşür anuñ-ıla cāzū-yı ḫāmem a köpek

---

34. itmiş-idi: itmişdür **a.e.** // ḳarındaşına: ḳardaşına **a.e.**
Bu beytin birinci mısranın vezni bozuktur.
36. zuʿmunca: ḳavlince **a.e.** // bilür: olur **a.e.**
37. ḳorḳ: forḳ **a.e.**

38. Degülem müftī vü moñla ki beni de ḫar ide
S.kerem ben yine anı ḳatı rindem a köpek

39. Kīr-i hicv-ile [g.tüñ] yırtdıġum .rusbidür ol
Şimdi olmış ṭutalum ṣadr-ı aʿẓam a köpek

[60a]

40. Monlā Ṣulṭān'a zıbıḳçıbaşı da olsa eger
Görinür yine baña cāriyeden kem a köpek

41. Gerede orfanası Türk gelini Kirli Nigār
Görinür ʿāleme monlā-yı muʿammem a köpek

42. Evvelā maḥkeme olur mı ol evde kim ola
Hem s.kişḫāne vü hem maṣtaba-ı Cem a köpek

43. Ṣadre'ddīnzāde faḳīre ne ihānetdür ol
Ders-i ʿām eyler iken ʿāleme her dem a köpek

44. Böyledür Rūm'da temyīz-i fażīlet işte
Raḥimallāhu limen sırrını nā-fehm a köpek

---

38. s.kerem: s.kerin **a.e.**
39. aʿẓam: mu aʿẓam
40. yine baña: baña yine **a.e.**
43. ṣadre'ddīnzāde: ṣadr-ı dīnzāde / **a.e.** ol: bu **a.e.**
44. nā-fehm: fe'fhem **a.e.**

45. Ya nedür āh o taʿbīri güzel Şehnāme
Rūḥ-ı Firdevsī-i merḥūm ola ḫurrem a köpek

46. Öyle Şehnāme ile Ṭıfl[i] g.tin pāk itmez
Olsa Mevcī ḳadar üstād-ı müsellem a köpek

47. Öyle yāve kekezüñ ʿaḳlı nedür faẓlı nedür
Ol[s]a ol fāḥişe ger efḍāl ü ekrem a köpek

48. Ondan ʿalā bilür olmazdı benüm kadrümi hīç
Yalıñuz ben dimezem dir bunı ʿālem a köpek

49. Ġarażum cehlini taḥḳīkdür anuñ yoḫsa
Sen ḳadar ḫar olayum kendüm ögersem a köpek

50. Saña nisbetle ḫar-ender-ḫar iken Veysī'ye
Yaraşur dinse ḫar-ı ʿĪsī-yi Meryem a köpek

51. Sen ḳadar ḫar da olur mı ʿacabā dünyāda
Ḫarsın ammā ḫar-ı Deccāl ile tevʾem a köpek

47. ekrem: aʿlem **a.e.**
50. Veysī'ye: Veysī de **a.e.**

52. Kāfirem ger seni hicv itdügüme nādim isem
Ḥaḳ ḥużūrında ki senden utanursam a köpek

53. ʿİtiḳadumca ġazā eyledüm inşāʾallāh
Ḥaḳ bilür yoḳ yire ben kimseye sögmem a köpek

54. Men ne ānem ki zebūn[ī]-keşem ez-çarḫ-ı felek
Felegi hicv iderin cevrini görsem a köpek

55. Ḫāṭır-ı devlet içün ya ṭaleb-i cennet içün
Terk olur mı bu ḳadar maʿnā-yı mülhem a köpek

56. Beni incitmeyecekseñ yine bu hicv-i cedīd
Olmamışdı daḫı va'llāhī muṣammen a köpek

52. ki: ya **a.e.**

[60b]

399.

[Ḥaşmet]

[Ḳasīde]

Hicv-i Ḥaşmet Der Ḥaḳḳ-ı Kīsedār-ı Ḥaremeyn ü Emīn-i Maṭbaḥ

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Kīsedār-ı ḥaremeyn ey kekezüñ bī-ʿārı
   Be gidi ʿavratını s.kdügümüñ murdārı

2. Be kekez ḳaḥbe be meʾbūn bre kāfir pezevenk
   Be ḳaṭır puşt nedür ol ḳahḳaha-i ḫarvārī

3. Bre densüz bre ḳaḥbe bre ḫınzīr oġlan
   Kimden aḫz eyledüñ ey cīfe bu b.ḳ reftārı

4. Sen nesün ḳaḥbe bu ʿālemde ne oldum dirsün
   Ey cünüb puşt saña ben bildireyüm miḳdārı

5. Ḳalmadı varmaduġuñ külḫān u āḫūr āḫir
   İtdüñ icrā niçe dem ḳāʿide-i seg-i ḫˇārī

(399)
Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

6. Ermenīlerle olup peyke-ṭırāz-ı külḫān
Saña giydürmediler ḥayli zamān şalvarı

7. Süfre-i g.tini basṭ eyler idüñ her yirde
Ṭoyururduñ nice ḫānlarda yatan bekārı

8. Ḳanda bir kīr-i muḳallaḳ seri görseñ nā-gāh
Ḫırṣ ile aġlar idüñ üstüne zārī zārī

9. Sūḫtegān zümresine cılḳı unutdurdun sen
Neler itdi çömezāne g.tinüñ idbārı

10. G.t-küşāyende olup narḫ-ı ʿAli Paşa'ya
Der-ḳafā itmiş-idüñ ġāʾile-i bāzārı

11. Ḳalmamış s.kmedük ʿālemde seni çoḳ aradum
Hind ü Sind ü ʿArab ile ʿAcem [ü] Bulġarı

12. ʿĀlemüñ mübteẕel ü erzeli bir puşt iken
Çoḳ degül mi saña bu debdebenüñ iẓhārı

13. Sen niçün ceddüñi bilmezsin iḥtiḳāne-meniş
Niçün alduñ yanına bre ṣakaruñ murdārı

14. Cānını yaḳmaz idüm āteş olup bu rütbe
Bilmeseñ nuṭḳ-ı şerernāk-i dilüm sen bāri

15. Dimediler mi saña gel bu hevādan vazgeç
Şuʿarānuñ yaramaz kimseye ḫidmetḳārı

16. Adımuñ alma ne b.ḳ yimedür ehl-i süḫanuñ
Ḳullanılmaz o güruhūñ köpegi nā-çārı

17. Bā-ḫuṣūṣ Ḥaşmet-i muʿciz-deme kimler ṭayanur
Saña ḳanlar ṣaçar neşter-i güftārı
[61a]

18. Bu vaḳitlerde felek getürmiş mi kim görmiş
Böyle bir şāʿir-i zūr-āver [ü] siḥr-i āsārı

19. Ṣad-şükür Ḥaḳḳ'a ki bir şāʿir-i ḳudsī-menişem
Meded eyler dilüme ʿavn-i Cenābü'l-Bārī

20. Benem ol şāʿir-i ilhām-semīr-i ʿicāz
Feyż-i selsāl-ı Ḫüdā saḥn-ı dilümden cārī

21. Ben seni hicve tenezzül mi iderdüm böyle
N'işleyeyim terk idemem ḳāʿide-i eşʿārı

17. Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.

22. Nuṭḳ-ı şīrīnümi telḫ eylemedüm bunca zamān
Açmadum tīşe-i hicvüñ-ile de efkārı

23. Dimesüñler saña ḥarf [u] süḫan itdügümçün
Ḥaşmetā atdı b.ḳa bunca dürr-i şehvārı

24. İḳtiżā eyledi şimdi saña kāfir ḳaḥbe
Kilk-i ejder-menişüm ṭatdura zehr-i mārı

25. Ḥaddüñi bildireyim baʿd-ezīn inşāʾallāh
Bir dem alınca [ele] kilk-i ter [ü] seḥḥārı

26. Diñle ey ḳaḥbe [vü] bī-ʿār u .rusbizāde
Sebt-i aḥvālüñ için basṭ ideyim tūmārı

27. Pederüñ ʿavratını s.kdürici bir pezevenk
Vālideñ fāḥişe bir fışḳıcı ḳarı

28. Ḥāsıl idince seni vālidenüñ olmışdur
Bunca çirk-āb meni raḥmına ḫor ḫor cārī

29. Dürlü dürlü teresüñ nutfesinüñ ḥāṣılısun
Çehrenüñ anuñ-çün geh ṣarı geh çengārī

27. Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.
28. Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.

30. Çıḳdı meydāna senüñ gibi müzaḥref bir b.ḳ
Felegüñ b.ḳ işi çoḳ bir daḫı sen murdārı

31. Ḫalḳa taḳrīr ideyim ḥālini icmāllice
Ṭavr-ı ʿıṭnāba düşüp itmeyeyüm ekṣārī

32. ʿAyn-ı rüsvā-yı cihān bu ḳalup ḳırzeverān
Yesteh-i Fışḳıcıyān Ḳıpṭīrāt bāzārı

33. Ḫīz-i māder-i Baḫṭā līnet-i bāṣūr-ı belā
Zīb-i kārīz-i ḫelā mibvele-i bī-mārı

34. Yaʿni serdār-ı ḳodoş şaḫṣ-ı siyeh-kār ḳodoş
Kelb-i murdār ḳodoş [u] fısḳ [u] fesād anbārı

[61b]

35. Zātī-i mecmuʿā-yı envāʿ-ı cīf olmışın
Yine seyr it o ḳodoş terk idemez diyārı

36. Ketebe zümresinüñ ʿırżını telvīs itdi
Ḳaleme gelmez anuñ melʿanet-i iżrārı

37. Kīsedār-ı ḥaremeynem diyü faḫr itse becā
Mekke'de olmasa ya bolluġuñ istiḳrārı

38. Ḥikmet-i ḳāmile-i Ḥaḳḳ'a ʿaḳıllar iremez
Luṭf [u] iḥsānı ʿumūm üzere cihāna sārī

39. İftirā eylemezem kiẕb [ü] yalan söylemezem
Ḥaḳḳına söyledügüm ifk [u] ġurūrdan ʿārī

40. Iṭlāʿ ḥāṣıl idüp ṣoḥbet-i keyfiyyetine
Siḳadan eylemişem ṣıdḳ-ıla istiḫbārı

41. Derd-i kīr ile eylersin diyü dünyāyı güzer
Ḳızıl aġaç-ıla ʿArab-gīr ider ılġarı

42. Beyt-i menḥūsı ʿumūr-ı s.kişe mebnīdür
Ḳanda Kīrḳor var ise ḫānesinüñ miʿmārı

43. S.kdürür kendüsini ʿavratını ḫüddāma
Böyle şarṭ-[ı]la alur alduġı ḫidmetkārı

44. Kefere ʿavratına daḫı bu üstād olmaz
Olmasam söylemezem maṭlaʿ-ı esrārı

45. Bir ferāşa yaṭurup ehlini oġlanı ile
Kendü orṭaya girüp eyler imiş bāzārı

44. Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.

46. Kendü oğlana [vü] oğlan ḥaremine ṣarılup
Var ḫayāl it o zamān ġıjgıj-ı der-kārı

47. Lafẓ-ı ġıjġıj ne revā cümlesi ḳavs-ender-ḳavs
Yoḳ-ımış vüsʿat [ü] bolluḳlarınuñ miḳdārı

48. Postala döndi ḳadıncıḳlarınuñ .mları
Çizme ḳoncı gibi oğlanlarınuñ idbārı

49. Bir s.kiş bir ḳırılış ḫāne-i idbārında
Başdurur şaḳ şaḳ şaḳırdısı mūsīḳārı

50. Gāh s.k eller o ḳodoş gāh o forḳuñ fercin
Der-kef-i ḫʿāhiş ider şırdān ile mumbārı

51. Āşikār ider ol işi [ki] ḳızılbaş itmez
Yüregüm yanmaz idi şemʿe pūf olsa bārī
[62a]

52. Perde-i ʿırżı ṭumanı gibi ṣad-çāk olmış
Köpegüñ ne ṭonı var ne yüzinüñ āstārı

45. Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.

53. Gör belāyı bu riyāsetle o şeh-dāne ḳodoş
Maṭlab itmiş diline mesned-i defterdarı

54. Dalḳavuḳ diyü ayaḳ yolına beñzer evde
Cemʿ idüp başına b.ḳ gibi biraz cerrārı

55. .m g.t āmāde mey orṭada s.k.şler ḳat ḳat
Yüzi virür böyle maḥal-i dalḳavuġa destārı

56. Ola dalḳavuġuñ biri emīn-i maṭbaḫ
Ṣafrevī çehre-i bī-nūr ile ṣarı marı

57. Filibe ḫınzīri kāfir ṣarı çingāne ḳodoş
Eylemiş kendüyi ol dā'irenüñ pergārı

58. Yaʿnī birbir[ler]inüñ ʿavratına işlerler
Oldılar bir ḳuṭunuñ ikisi gūyā mārı

59. Pezevenklik ne dimek maṭbaḫ emīni ne dimek
Ümenānuñ telef oldı hele neng [ü] ʿārı

60. Mīr-i dünbük iken ol ḳaḥbe ne ṣūret buldı
Yine gösterdi felek şīve-i nā-hem-vārı

55. Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.
56. Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.

61. Anlaruñ lāf-ı güẕāfıyla o kāfir pezevenk
Geh vezīr olmada geh mültefit-i ḫünkārī

62. İḳtiżā eylese serkāra götürmek añı
Köhne güher-āblarda olsa sezā serdārı

63. Ne yahūdī ider itdügi işi ne kāfir
İrişür bir gün aña ṣāʿika-yı ḳahhārī

64. Bunı şevketlü kerāmetlü efendim ṭuysa
Ḳatl iderdi añı hem-dem olan esrārı

65. Eyle tertīb-i cezā pādişehüm melʿūna
Baʿd-ezīn eylemesün kimseye bu ṭarz eṭvārı

66. Ḳılıcuñ ʿarşa aṣılsun saña ġāzī disünler
Ey şehinşāh-ı cihān ẓıll-ı ẓalīl-i Bārī

67. Dāʾimā öldüresin böyle küfürkārları
İttikagāh eyleyesin bāliş-i istiḳrārı

68. Ey gidi pīşe-yi bārānzede-i rüsvāyī
Pāk ider mi seni bu ʿarsagehüñ enhārı

64. Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.
67. Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.

[62b]

69. İtdügüñ işi ey Ermenī-i seg-ḫaṣlet
Eylemez şimdi beste olan zünnārı

70. Ḥarf-i hicve dilümüz olmış-iken bīgāne
Nuṭḳumuz itmiş-iken ülfet-i istiġfārı

71. Bāʿis olduñ bu ḳadar güft [ü] şinīde hemçü
Eyledüñ hezl ile [sen] zinde derd-i dilvārı

72. Ḥaḳ taʿālā seni ḳahr eylesün ey kāfir puşt
Sebeb olduñ telef itmedüm bu ḳadar güftārı

73. Gel duʿā eyleyelüm sürç-i lisān itmeyelüm
Girmeye nuṭḳumuza şāʾibe-i ġaddārī

74. Tā ki ʿālem yanına oġlan alup ḳoġdukça
Tā ki her kim ḳaçırup küsdüre ḫidmetkārı

75. ʿÖmrüñ eksük eyleye idbārın ide Ḥaḳ efzūn
Künc-i ḳülḫāndan ayırmaya seni her bārī

69. Bu beytin vezni bozuktur.
72. Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.

76. Çıḳa dāʾim g.tinüñ süfresi meydānda ṭura
İrtifāʿı ola merhūn-ı yed-i düşvārı

77. Girmeye destine bir sivri ḳazıḳ s.k ṭursun
Bulmayasın g.tüñe ṣoḳmaġa bir mismārı

78. Bār-gīr-i ġam olup menziline irmeyesin
Olasın sen birine ḳamçı-ı cevr-i Tatarī

79. Kelle-pūş bulma sidik ḳavuġına muḥtāç ol
Giyesin başına ābrīz Yāhūdīvārī

80. Ey çufūd puşt eb ü ecdādına laʿnet [olsun]
Ḫanedānına köpekler işesün şar şārī

400.

Resīmā

[Naẓım]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Dilberā ʿaṣrumuzuñ mihr ü vefāsın s.keyüm
   ʿĀṣıḳ-ı büt-zedenüñ ẕevḳ u ṣafāsın s.keyüm

2. Öksüz oġlancıġa emīn çaġırdup mektebde
   Virdügi mest [ü] pabucuñ ḳapamasın s.keyüm

3. Çuḳadār-ı felegüñ çizmesinüñ ḳoncı ḳırık
   Ḳaḳaca kirli yaḳalı ṭolamasın s.keyüm

4. Ṣuḳma Beldār ile Hind'üñ var iken Şām [u] Ḥaleb
   Üstübī ṭoḳmaġı eblek alacasın s.keyüm

5. Çaḳaloz poḫtaladı yaḫtulanup yufḳa yiri
   [63a]
   Ḳaba ṭaslaḳ pezevengüñ ẓürefāsın s.keyüm

6. Çala mehter başı sūrnā fere eşkin yürüsün
   Ne güzel dilli düdük ṭarz u edāsın s.keyüm

---

(400)
Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

7. Ḳantar aġdı civecik üsküfini giydirdi
Ḳurı hāy hūy ile ṣıyṭ-ı şamatāsın s.keyüm

8. Avudur aḳḳucuḳ oġlum hele müşfiḳ dāye
Beşigüñ ḳalyetasın orsa poçasın s.keyüm

9. Aḳ ada cünbişinüñ mevsimi geldi hele ṭur
Aşma ḥınṭo ṭaliḳasın ʿarabasın s.keyüm

10. Ḳola ḳoldām yekecik uydı dümeñ ṣuyına baḳ
Boşla İsfendili ḫarṭa puṣulasın s.keyüm

11. Ḳayaluḳdur hele çarpdurma gözet zevraḳını
Fora ġābya [vü] forva alburatasın s.keyüm

12. Eski fīʾātına baḳ tartu terāzū müşkil
Götüri yükle de gör narḫ u behāsın s.keyüm

13. Ḳatı çolpa olur ol muġlim [ü] kerkes paşa
Yapma ʿirfān<ı>la bu mesbūḳ ḫoratasın s.keyüm

14. Dalyarak zümresi çıḳmış çeteye ḥışlayarak
Yiler oñmaz köpegüñ genc ü ḳocasın s.keyüm

15. Ḳudemāsı biraz etvār-ı ḳaḳa bed-ḥareket
O muzaḥref kelimāt-ı ḳudemāsın s.keyüm

16. Çü ala çü saṭa ṭaḳım ṭakdı ṭaḳışdurdı bütün
Ṭalıvirsün de b.ḳa ben de belāsın s.keyüm

17. Var iken şeşper o zīr-i deste ile yaġlı şamar
Falaḳa değneği [vü] ṣalma ṣopasın s.keyüm

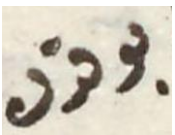
18. Dip alay Kürdī ġulām-pāreligi ekdi her yere
Alt oṭada üst oṭa dehlīz [ü] ṣofāsın s.keyüm

19. Ele ... ḳılıcı vir zāġını ürkütme
Ḳınını ḳayışını zāġ u cilāsın s.keyüm

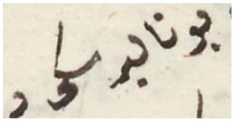
20. Ne bu ... delilenme a çocuḳ
Saña taʿlīm idenüñ ben de babasın s.keyüm

---

16. Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
17. Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
18. Bu beytin vezni bozuktur.
19. Okunamayan kelime nüshada aşağıdaki gibidir:

20. Okunamayan kelime nüshada aşağıdaki gibidir:

21. Baña kīrlenme ṣaḳın aṣlum ʿArabgīrī ṣanup
O bü’l-āhenkler [ü] yelli yelelāsın s.keyüm

22. Ṣomḳu ṭoḳmaġını yidügüñ var mı[dur] a s.küm
[63b]
Ufacıḳ ç.klerin endām u edāsın s.keyüm

23. ʿAcabā deste başı bir ç.ke mālik ola mı
Dibini bucaġını zīb-i ḥayāsın s.keyüm

24. Sümügüñ çek otur ey muġlim sersem pezevenk
Dime meskeşde olan calḳ u ḫaṭāsın s.keyüm

25. Pişüremezsin işi gel Tātārāce yiyivir
Ḳazġanuñ tenceresin ṣaplı ṭavasın s.keyüm

26. Derediz tevliyeti baḳ yine maḥlūl olmış
Pāyumuza düşen irs [ü] ġuremāsın s.keyüm

27. Ç.kümi sıtma ṭutar gūn-ı beyāżı göricek
Böyle aḥbāb-ı ṣafānuñ hükemāsın s.keyüm

28. Hele maḥbūbı göricek s.kmek keyfi gelür
Her biri birbirini ben de orasın s.keyüm

29. Baḳa bir g.t kenesi yāre yapışmaḳ ister
Be mered ṭut şunı s.k baḳma ricāsın s.keyüm

30. Bu da bir ṣaçma bulınsun n'olur orṭada begüm
Beni daḫl eyleyenüñ ben de anasın s.keyüm

401.

Es'ad Efendi

[Meşnevī]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Ḳadriyā işte bu birkaç manẓūm
Fārisī'den saña olsun maʿlūm

2. S.ke ḫumdān da dimiş ehl-i süḫan
Ḳabarup ḳalḳmasına bālīden

3. G.te g.t-gāh didi uyluġa kenār
Hem ḳasıḳ ḳılına di mūy-i zehhār

4. Daḫı pāzvenk dinür gidilere
Mīdehed ḫīz senüñ gibilere

(401)
Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

5. İçine alma nedür bilmez isen
Belle ki ḫorden [ü] āşāmīden

6. Hem miyān paça sürişdürmekdür
Ġarḳ-ı perrān tamām sürmekdür

7. Oldı g.t calḳama bāzī-i kefel
Saña pek lāzım olur eyle ʿamel

8. Daḫı bir ot vardur ṭālīfer
Vir anı muġlime baḳ saña ni der

9. Delügini g.tünüñ bilmez isen
[64a]
Suna dirler aña ṣūr-ı kīrümden

10. Oḳu ezberle şu ebyātı ʿayān
Fārsī söylemiş efendinle hemān

8. Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.

402.

Bu ebyāt-ı ġarībe vü bu hicviyyāt-ı ʿacībe lūṭīnüñ ser-firāzı ve zātīnuñ kerden ü sāzı ümmü'l-fesād ebū'l-fitne Ḥamdullāh-ı bī-ḥayānuñ aḥlāḳ-ı zemīmesinüñ baḫsinden miḳdār-ı zerresidür.

[Lā edrī]

[Naẓım]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Yine bir müfsid itdi ḫāṭırum ġāyet perīşānī
   Göñül mülki ḫarāb oldı yapılmaz ġayrı vīrānī

2. O bir ḫāṭır-şikendür herkesi tekdīr ider dā'im
   İşidüp görmemek yegdür o mekkārı o fettānı

3. O vesvāsuñ işi şeyṭān gibi insān<ı> usandurmaḳ
   Keyd ü mekr-ile ḳalbe ḥīleler ider yaḳar cānı

4. Bū Ḥamdullāh cān-bāzı ebu'l-fitne o ġammāzı
   Odur lūṭī-i ser-firāzı odur hem-rāh-ı şeyṭānī

5. Girer biñ meẕhebe her gün o küll-i mezheb ü yezheb
   Ekābir-i dīne ḫidmet itmenüñ hīç yoḳdur imkānı

5. Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.

6. Olur gāhīce ol dervīş elinden yeg gelür her iş
Müheyyā tāzesi dervīş ucuz yefʿaller oġlanı

7. Fesādāta müʾeddeb[dür] anuñ her ṭabʿ-ı telvīsi
Odur meydān-ı ġammāzuñ ki bir aḳdar şeyṭānı

8. Be hey ārsuz edebsüz bī-ḥayā nāmūsı yoḳ ibne
İki yüzlü münāfıḳ Bū-Leheb-sīret be hey zānī

9. Gezüp mekteb-be-mekteb ḥīleler [i]le ebū fitne
Bütün eṭfāli azduruban be hey deccālüñ aḳrānı

10. Saña şimdengirü deccāl-i evvel dinse lāyıkdur
Yazılmış çehrene diḳḳatle gör baḳ ḫaṭṭ-ı buṭlānī

11. Ebū'l-ġammāz oḳur ʿālem bütün gün nāmuñ ammā kim
Bir ismüñ de daḫı ümmü'l-fesād olsa erzānī

12. ʿAceb sen ḥīlekārīde büyük şeyṭānı geçmişsün
Ki Nemrūd itmemişdür itdügüñ ʿişyān [u] tuġyānı

7. Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.
9. Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.
11. Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.

13. Be hey yirler yudası sen hemān Ḳārūn'a benzersin
Birine ḫāṭıruñ ḳalsa idersin dürlü bühtānı

14. Ḳıyāmet yoḳ mı ey ẓālim niçün ḳorḳmazsın Allāh'dan
[64b]
Nice taḫlīṣ idersin yevm-i ḥasret o girībānı

15. Karīben ism-i aʿẓam ḥürmetine ḳahr ide Allāh
O bed-nāmı o kezzābı o fettānı o sekrānı

16. Odur rüsvā-yı ʿālem masḫara hīç ʿārı pīri yoḳ
Çün kārı ḳahḳahalar zerre deñlü yoḳdur izʿānı

17. Rezālet menbāʿınuñ tīresi deryā-yı cehl oldı
Ḥaḳāret mülkinüñ şāhı melāmet cisminüñ cānı

18. Büyük şeyṭāndan azġundur ider düşmenlik iḥfāca
Ṭabāsbūs-ı kilābı eyler ammā göre insānı

19. Revīşi ẓāhiren bir ḳuṭb-ı ʿālem-güster[dür] ammā
Fesādāne derūnı añdurur Firʿavn u Hāmānı

20. Çıfūd çārşūsına beñzer mülevves bāṭn[ı] bed-ḫūyuñ
Baṭursa parmağın<ı> ifsād ider deryā-yı ʿummānı

21. Be hey ester behey ʿaḳrebden aġreb [ü] mārīden bed
Gülüp rūya ṣoḳarsın ansuzın icnāb [u] iḫvānı

22. Mülevves itmedük hīç bir ḳonaḳ mı ḳoyduñ hey murdār
Ḳoḳutduñ her yiri ṣoñra dibinden çıḳdı hicrānı

23. Gezüp bayḳuş gibi sen tenhāları çārşūya ḥasretsin
Ṭolandurmışsın eṣnāfı niçe biñ ehl-i dükkānı

24. Uşaġuñ aç ṣusuz ʿüryān evinde zerre zāruñ yoḳ
Varup meyḫānelerde ṣayd idersin tāze tavşanı

25. Saña meyḫānelerde gel ṣaḳallı baş ḳodoş dirler
Alup yāruñ senüñ yefʿaller anuñ virmez oġlanı

26. Ki ḳuyruḳ cānibinden zerreveş ulaşayum dirseñ
Saña dirler ki zaġārsın a gerçi ṭutma ṭavşanı

27. Ḥadaḳlar yoḳ evinde aġzını kestane açmışken
Bir iki ḳıtʿa ile çeşmede yefʿaller oğlanı

28. Var ehl-i beytin[üñ] ḥaḳḳın edā it ḥoş ṭut evlāduñ
Ayaġı yanmış itveş her ṣoḳaġa itme cevlānı

23. Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
26. Nüshada “ulaşdum” yazılmasına rağmen vezin gereği “ulaşayum” şeklinde okunmuştur.

29. Otur gūşe-nişīn ol ādem ol da sen de cemʿ eyle
Elüñ şākirdini bir bir ayartma ögren erkānı

30. Aña çirkef kelām-ı nā-sezā lāyık idi ammā
Velī refḳ ile söylendi bu ebyāt-ı ġarībānī

31. Bunuñla ıṣlāḥ olmayup [da] eyler-ise müfsidlik
Anuñ ḥaḳḳında nev-īcād iderem bir pāre dīvānı
[65a]

403.

Hicv-i Bahāyī

Der-Ḥaḳḳ-ı Süfehā-yı İstanbul

[Naẓım]

Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

1. Saña mı itdi ḳāmeti çelebi
Kūn-ı pāküñ ḥalāveti çelebi

2. Seni yefʿal-[i]le sıdı ammā
Yād ideydüñ ṣabāveti çelebi

(402)
31. Bu beytin vezni bozuktur.
(403)
Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

3. Nicedür sende medḥ idegörelüm
Köhne fercüñ melāḥati çelebi

4. Ḳılları yolınca ferc-i ʿatīḳ
Var mıdur pek leṭāfeti çelebi

5. Ġarażı yoḳ saña Bahāyī'nüñ
S.ke bir kez nihāyeti çelebi

6. Şiʿr-i murdār ḫaṭ-ı müstekreh
Zātınuñ zīb [ü] zīneti çelebi

7. Keşṭī-i ehl-i maʿrifet sensin
Vaṣfınuñ yoḳ nihāyeti çelebi

8. Ḳorḳarın pek yaḳar seni bir gün
Ḥamza-nāme tilāveti çelebi

9. Çoḳ söz isnād ider saña pederüñ
Hep yalandur şehādeti çelebi

10. Boynuzın ḳır gidinüñ söyletme
Ne b.ḳdan yir o nekbeti çelebi

11. Ananı hep s.kenleri öldür
Yoḳ bütün bir vilāyeti çelebi

12. Yüzine b.ḳ sürerdi ḥasretle
Seni görseydi ṭalʿaṭı çelebi

13. Çelebiler ḳuṣūrı bir esfeh
Kendüsi ḫar ḳıyāfeti çelebi

14. Zuʿmı çoḳ ʿaḳlı yoḳ ṭabiʿatı b.ḳ
Köhne mīr[üñ] necāseti çelebi

15. Süfle-ṭabʿ o denī gedā-meşreb
Kiryolos-çehre o nekbetī çelebi

16. Bī-nevā dūn u müflis [ü] medyūn
G.ti çıplak şöhreti çelebī

17. Görse eyler<i>di andan istiḳrāh
O neẓāfetle rifʿatı çelebi
[65b]

18. Ḫaṭṭı var şiʿri var vaḳārı var
Bulmamış līk devleti çelebi

15. Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.

19. Derbeder ḫāne ḫāne gezmekde
Görmedüm böyle sıḳleti çelebi

20. Ne belādur cihāna yā Rabbī
O şebek-çehre vü cinnetī çelebi

21. Mükesser ḫōd-sitāy ü herze-verāy
Bilmez aṣlā ḳabāḥati çelebi

22. Atı var raḥtı var libāsı da var
Ṣatmış ammā zeʿāmeti çelebi

23. B.ḳa virmiş imiş hep aḳçasını
Eylemiş ʿıyş u ʿişreti çelebi

24. Kimine g.t kimine at virmiş
Böyle ṣatmış seḫāveti çelebi

25. ʿĀḳıbet müflis ü zükūret olmış
Mülk idinmiş mezelleti çelebi

26. Mālına eyleyüp ṭamaʿ almış
Köhne bir ḳarı ʿavratı çelebi

20. Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.

27. Vaṣfı bir vechle degül mümkin
Ḳatı żirṣop deli ḳatı çelebi

28. Bī-mecāl ü muḥanneṣ u leffāf
Ḳanda buldı şecāʿati çelebi

29. Gāh atın medḥ ider gehī ḳılıcın
Gösterür ḫalḳa şöhreti çelebi

30. Geh Ferāmüz olur gehī Rüstem
ʿArż ider zūr [u] ḳuvveti çelebi

31. Bu şecāʿat-[i]le gör temāşāyı
Çekemez bār-ı ġayreti çelebi

404.

Bahāyī

Der Ḥaḳḳ-ı Ḥīz

[Naẓım]

Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

1. Diñle imdi ḥikāyeti çelebi
   Süfehādan şikāyeti çelebi

2. Bir meṣel söyleyin saña ammā
   Tāze olsun ʿibāreti çelebi

3. B.ḳ-ı maʿkūsı yise bir ādem
   [66a]
   Nedür anuñ kefāreti çelebi

4. Saña yüz aḳlıġın naṣīb itdi
   Āb-rīzüñ kerāmeti çelebi

5. Seni iflāsdan ḫalāṣ eyler
   Vādīnün istiḳāmeti çelebi

(404)
Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

6. Ṭāliʿüñ saña yār olur āḫir
Çoḳ çekersin felāketi çelebi

7. Çelebilikde ʿizz ü şān bulduñ
Yestehüñ oldı rifʿati çelebi

8. Kāşkī meclis ü ahālīde
Sen ideydün imāmeti çelebi

9. Geçelerdi hep ardına eşḫās
İdelerdi riʿāyeti çelebi

10. Ābdest ile ḳılsa da cā'iz
Niçün itmez ʿibādeti çelebi

11. Destine alduġında mehrezümi
Göresin vecd ü ḥāleti çelebi

12. İntişār-ı zikr-ile pür olamaz
Kīr-i hicvüñ bu ḥiddeti çelebi

13. Saña bir kez ḥavāle itsem eger
Mehrez-i şīr-ṣavleti çelebi

10. Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.

14. Kendi nevsāle ʿavratı heştād
Bulmış anuñla rāḥatı çelebi

15. Ḳarı ʿavrat s.kenler içre olur
Cimri pāzengüñ o sıḳleti çelebi

16. Şekli b.ḥ reng[i] olur bir pāre
Başına ṣ.çsa Fursatī çelebi

17. Hele insāna dönerdi biraz
Otururdı vecāheti çelebi

18. Ben senüñ ādem olduġın isterem
İderem saña laʿneti çelebi

19. Sen ise bilmez[sin] ne b.ḳ yirsin
Añlamazsın nezāketi çelebi

20. Bu ḳadar s.k yidin erāzilden
[66b]
Ṭuydun mı ẓarāfeti çelebi

20. Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.

21. Senüñ idrāk-i pākine düşmez
Bilmemek bu ḳabāḥati çelebi

22. Cümle erbāb-ı dil s.kerdi seni
Terk ideydüñ ḫabāseti çelebi

23. Bir ġazel düşdi vaṣf-ı pāküñe
Reşk ider görse Ḥāletī Çelebi

405.

Hicv-i Der Ḥaḳḳ-ı Ḥīz

Lā-edrī

[Naẓım]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Çatsa ġam fülki fenā bulsa n'ola keştī-i ten
Ṣalınup pāyine geçmiş bir iki ip sürüyen

2. Gelse māhī gibi deryā-yı ġam-ı zevraḳ-ı dil
Ḳomazın ʿaşḳı elden [ü] dümen-i ġayreti ben

3. Bād-bān-ı kerem açmaz iken ehl-i dile
Her göreñ pāyesine ırġalamak şimdi neden

4. Ṣofra-ı g.tini lāyıḳ mı levendāne çeküp
Sepūḫ yine açıp her biri ardınca dehen

5. Pupa yatmaḳ ne revādur öñine her mercūlün
Ḥayli ḫūbāne reʾīs oġlı reʾīs olmış-iken

6. Der-kenār ide seni çekdüre her firḳatacı
Ṭuta liman-ı g.tüñde ne revādur mesken

7. Girüden albur ṭaḳdı tā g.tünüñ köncegine
N'ola dirsen ṭ.şaġum tenta fora ise seren

8. Seni aḳdarma idüp üstüne lenger burġa
Çata kāfir gemisi gibi ne revādur düşmen

9. Ḳullanurken yeke-i idrāki yelken idüp
Ehl-i ʿaşḳa kerem it olma igende topaşan

10. G.tünüñ manḳasını döndür de fenerveş
Her denī varagele üstüne başdan ḳ.çdan

11. Şöhret-i anbārı derūnuñ büzügüñ bozuḳluġı
Seni ḫaẕẕ eyledi ṣanma Ḳaramürsel'de s.ksen

10. Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
11. Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.

12. Bād gibi dāmı yigitler başına döndüricek
Nice olur göresin ālet oñarmak ḳaradan

13. Hażm iderdüñ Ṭuna mānendi degül mā-i menī
G.tüñün enginine Aḳdeñiz oldı aḳan

14. Ḳanda bir s.k göresin soḳ g.tünüñ ḳalyesine
[67a]
Dolmaya mā-i menī tā ki miṣāl-i maḫzen

15. Rūzigār ile ṣaḳın ṭaşa ḳuma oturursun
Zevraḳ-ı g.tini dökündüye uġratma igen

16. Ḳalḳup insün ḳo ḳadırġa diregi gibi s.küm
O çapulla oṭurma bezme olursun ḳorsan

17. Rāst gelse büzügüñ cengine putran gemisin
İngiliz ḳalyonu gibi çıḳıcaḳ mehreze sen

18. Palamar taḳdum eger tā g.tüñün şāikāsına
Kīrden ḳanca ile ardına becīd dökilen

19. B.zügüñ baḥr-i menīden anafor alduḳça
Pereme gibi s.küm çalḳanur uçurulmadan

20. Kevre deryā-yı g.tüñ seyr[i] içün olta olur
Aṭa fasluñ duyalı baḫş-ı pākīze-süḥan

21. Gemiler yine geh Aḳdeñiz'de yelken açup
Rūzigār ile çıḳup vara gele saġ esen

22. Uġrayup fırtınaya bir gün eyā ḫīz ü denī
Alavanda ide g.tüñ ḳayıġı bād-ı miḥen

406.

Bahāyī

Müseddes

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Şimdi yüz miḥnet-[i]le ġam bizi öldürse maḥal
Ki s.kiş ʿilmini taḥṣīlde olduḳ echel
Gerçi olmış-ıduḳ epşet cilf [ü] erzel
Līk bir vefḳ-ı murād olamaduḳ müstaʿmel
Mīdehed olmayıcaḳ irmez imiş devlete el
Ḫalḳa g.t virmegi beyhūde ṣanurduḳ evvel

2. Bende s.k şevḳına şimdengerü ʿüryān olayum
Muġlimān zümresine bende-i fermān olayum

(406)
Şiir, kaynaklarda bulunamıştır.

G.t s.ken ārife biñ cān-ıla ḳurbān olayum
Bezl-i küfr eylemede ʿāleme destān olayum
Mīdehed olmayıcaḳ irmez imiş devlete el
Ḫalḳa g.t virmegi beyhūde ṣanurduḳ evvel

3. Kim s.ker beni diyü nefesin<i> iḍlāl itme
Kendü öz cānuñ içün böyle yaman fāl itme
Ara bir muġlimi bul g.tüñi ibṭāl itme
Be mered kendüyi s.kdürmede ihmāl itme
Mīdehed olmayıcaḳ irmez imiş devlete el
[67b]
Ḫalḳa g.t virmegi beyhūde ṣanurduḳ evvel

4. Pāk-dāmen olanuñ tāliʿi yār olmaz imiş
Naḳd-i ʿismet kişiye māye-i kār olmaz imiş
Mīdehedlik gibi ʿālemde şiʿār olmaz imiş
ʿİzzet ü cāha bunuñ gibi murād olmaz imiş
Mīdehed olmayıcaḳ irmez imiş devlete el
Ḫalḳa g.t virmegi beyhūde ṣanurduḳ evvel

5. Bir büt-i sīm-teni s.ke ḳaçan bir muġlim
Ola ol ġonca-dehen faḳr [u] fenādan sālim
Kendüyi sen de Bahāyī gibi s.kdür dāʾim
Ḫāṣılı devlet [ü] dünyāya s.kilmek lāzım
Mīdehed olmayıcaḳ irmez imiş devlete el

Ḫalḳa g.t virmegi beyhūde ṣanurduḳ evvel

407.

Bahāyī

Muḫammes

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Niçe bir ḥasret-i g.tüñle geçe devrānum
   Niçe bir cilf-i ḫayālüñ ḳomaya dermānum
   Niçe bir mā-i menīden pür ola ṭumanum
   Heves-i larḳuñ-ıla aġzuma geldi cānum
   Ġarażuñ cevr [ü] cefā ise yeter ṣulṭānum

2. Uyup aġyāra s.kişḫānelere gitmekden
   Devr-i g.tüñden ʿadū maḳṣadına yitmekden
   Cevr ile ʿāşıḳ-ı bī-çāre[yi] incitmekden
   S.kilüp her yitene bendeñe nāz itmekden
   Ġarażuñ cevr [ü] cefā ise yeter ṣulṭānum

3. Gerçi mālik degülem demine lāyıḳ s.ke ben
   Bilürem ki kīr-i dırāza māʾilsin[dür] sen
   Yapışup mehrezüme ʿālem-i vuṣlatda iken

(407)
Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

Bu ḳadar kīrdür g.tüme yetmez dimeden
Ġarażuñ cevr [ü] cefā ise yeter ṣulṭānum

4. G.tüñi Sofinoz'a çifte-i eyvān eyle
O ṣafāḫānede muġlimleri mihmān eyle
Tavaġān ḫastasıyam derdüme dermān eyle
Raḥm idüp al kīr-i pür-tābuma iḥsān eyle
Ġarażuñ cevr [ü] cefā ise yeter ṣultānum

5. G.t virürken baña itme s.kümi nāz-ıla red
Nefsümüñ olmaya tā āteş-i ḥırṣı müştedd
Ṭoġrı yat larḳ ideyüm zevḳ-ıla ey bālā-ḳad
Çifteni her ṭarafa eyleme taḥrīk meded
Ġarażuñ cevr [ü] cefā ise yeter ṣultānum

[68a]

408.

Bahāyī

Müstezāt

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün / Mefʿūlü Feʿūlün

1. Güş eyler iseñ pendümi tāze cüvānsuñ
Terk it zināyı
Fāş eyleme anı dünyāya ṣaḳın pinhānsuñ

(408)
Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

Gör zevḳ [ü] ṣafāyı

2. Dilber ki gele ḫāneye yanına yüz süre
Neñ var ise ʿarż it
Furṣat düşicek ʿākil iseñ ṭur hemān s.k
An cevr [ü] cefāyı

3. Ḳo daʿvā-yı ʿaşḳı añа larḳ itmege saʿy it
Rindāne ṭ.şaḳla
Ṣayd eyle ne ḥāl ise anı virme aman s.k
Fehm eyle bu rāyı

4. Her cilf-i denī-meşreb müstaʿmeli s.kme
Müstaġnī-i pāk ol
Bir lāle-ḫad ü serv-ḳad ü ġonca-dehān s.k
Vir ḥükm ü hevāyı

5. Dök şehvetinüñ nuḳrelerüñ pūte-i g.te
Eyle işüñ altun
Bir dilber-i sīmīn-beden-i şūḫ-ı cihānsuñ
Zen s.kme Bahāyī

409.

Hevāyī

Müstezāt

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün / Mefʿūlü Feʿūlün

1. Ḳış geldi pamuḳlı alaca sāde gerekdür
   Kürki giye içden
   Maḥmūrları esnedeyor bāde gerekdür
   Gelmiş ola becden

2. Dil-teşneleri vāʿde-i kümmūn ile aldur
   Mānend-i şarāba
   Dilber olıcaḳ gözlemecizāde gerekdür
   Biñ g.t vire hecden

3. Ġāyetle çamur yoluñ inişi yoḳuşı çoḳ
   Yükler ise aġar
   [68b]
   Tiz işleyemez hep develer māde gerekdür
   Aşa Ṭomaliç'den

4. İstedügi gibi gemiyi ḳullana ḳumdan
   Aldurmaya başuñ

(409)
Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

Destinde reʾisüñ dümen āmāde gerekdür

Ayrılmaya ḳ.çdan

5. Yārān-ı ṣafā hep yiyeler ḳarnı ṭoyınca

Aç ḳalmaya kimse

Dīvān ṣaḥan-ıla ṭolı ortada gerekdür

Ṭavukla piliçden

6. Sen Edirne şehrindesin uzaḳ ṣuya gitme

Beyhūde Hevāyī

Nehr-i Ṭuna Sava Belgrad'a gerekdür

Ayrılma Meriç'den

410.

Tanzīr-i Ġāʾib

Bahāyī

[Müstezāt]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün / Mefʿūlü Feʿūlün

1. ʿAḳluñ var ise ġonca-dehen-i serverānsuñ

Gel s.kme nisāyı

Hemān muḥabbetle hemān tāze civānsuñ

Terk eyle riyāyı

(410)

Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

2. Ālāt-ı ṣābūn ḳullanagör künc-i ṣafāda
Müstaġnī-nihād ol
Ṣayd eyler iseñ sīm-teni ṭurma hemān s.k
Fevt itme ṣafāyı

3. Her şāhid-i bāzār olanuñ rūyına baḳma
ʿĀşıḳ daḫı olsañ
Āl ile hışlıyaraḳ virme aman s.k
Ol yoṣma edāyı

4. Bir dilbere bend olma hemān her kim olursa
S.kmege ṣayd it
ʿĀşıḳ-ı nā-puḫte[yi] levendāne her ān s.k
Diñle bu rāyı

5. Ġā'ib o büt-i ʿişveyi tenhāca bulursun
Aldayıgör tek
Her ḳanda gözüñ gördügini baḳma hemān s.k
Söyle cefāyı

3. Bu bendin üçüncü mısraının vezni bozuktur.

[69a]

411.

Kānī̄

[Ġazel]

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿīlün

1. ʿAllāmeyem Derendeli paşaya beñzerem
   Gör mehterüñ elindeki ṣūrnāya beñzerem

2. Gāhī̄ Keşī̄ş Ṭaġı'ndaki sıḳlet çöker baña
   Gāhī̄ce de zülāle-i şeydāya beñzerem

3. Ardum öñüm ḥarāret-i ġamdan varur gelür
   Yanġın yirinde köhne ṭulumbaya beñzerem

4. Birḳaç ḳasīde söylerem ammā ḳırık ṣınuḳ
   Maḫlas yirinde şāʿir-i yektāya beñzerem

5. Çirkin diyü seyis başı baḳmaz rūyuma
   Düzgün sürerde tāze yumurṭaya beñzerem

---

(411)
İlyas Yazar, **Kânî Dîvânı,** Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2017.
Şiir, **a.g.e.**'de bulunmamaktadır.

6. Girdük bu şekle ḳatl-i Eftān-ı Feremsūn ile
Ol eski şehir ben yeñi dünyāya beñzerem

7. ʿAllāmeyem ḫulāṣa Müselmāna beñzemem
Bādīye beñzerem deli ḳatāya beñzerem

412.

Bahāyī

[Ġazel]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ey Fedāyī görmedüm hīç burnuña beñzer burun
Ṣanki olmuş ṣūretüñ üstine kīr-i ḫar burun

2. Yazıcaḳ dīvāra zırnıḫ [ü] çividle çehreñi
Bir ḳaba yesteḥ gibi yazılsa lāyıḳ ger burun

(412)
Ramazan Ekinci, **Türk Hiciv Edebiyatının Sıradışı Bir Şairi: Küfrî-i Bahâyî ve Eserlerinden Örnekler,** Türkiyat Mecmuası, C. 24/Güz, 2014.
Beyit, **a.g.e.**'de 8 beyittir. M.'de bir beyit eksiktir. Eksik beyit aşağıdaki gibidir:

Bir başılmış p.ḫa benzer gūşe-i āb-ḫānede
Çehre-i murdārınuñ üstinde ol kāfer burun

1. Fedāyī: birāder **a.e.**

3. P.ḫlıca bōstānda bitmiş padıncandur ya ḫıyār
Egri bügri b.ḳ ḳabaġı yāḫūd manṭardur burun

4. Ya laġımcı ḳazmasıdur ya ṣapandur ya çapa
Sen yüridükçe ṭoḳınduġı yiri yırtar burun

5. Ḳaḳlaḳlı borıdur ya sūrnādur ya kerre-nāy
Kim nefes virdükçe gāhī ṭaġları ṣarṣar burun

6. Ṭaş gemisine ḳayaluḳ parçaya asmaḫla
Belki olur keştī-i gerdūna bir lenger burun

7. Ne Aḳındıburnı beñzer burnuña ne Bozburun
Ger ṣorarsan yoḳ degül burnuñ yanında bir burun

3. padıncandur: patlıcandur **a.g.e.** // ḳabaġı: ḳabaġıdur **a.g.e.** / manṭardur: mantar **a.g.e.**
5. ḳaḳlaḳlı: ya ḳulaḳlı **a.g.e.**
Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
6. asmaḫla: asma ḫalā **a.g.e.**

[69b]

413.

Nefʿī

[Ḳıtʿa]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. ʿAyn-ı ʿibretle baḳuñ çehresine ʿAnḳā'nuñ
   Gidinüñ kaşı da egri yalıñuz şaşı degül

2. Dir gören çehre-i murdārın anuñ ve'l-ḥāṣıl
   ʿAcemüñ çingenesidür bu Ḳızılbaş'ı degül

414.

Cevāb-ı ʿAnḳā

[Ḳıtʿa]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Çün ḫızılbaş dimiş mana menüm ḫāldaşum
   Hīç bir kimse degül Nefʿī benüm ḳarındaşum

---

(413)

Haz. Furkan Öztürk, **Sihâm-ı Kazâ**, DBY Yay., İstanbul, 2020, s. 261.

1. kaşı gözi **a.g.e.** / şaşı: ḳaşı **a.g.e.**

2. dir gören çehre-i murdāruñ anuñ ve'l-ḥāṣıl: o ḳıyāfetle gören dir gidiyi ve'l-ḥāṣıl **a.g.e.**

(414)

1. Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.

2. Bir Ḫızılbaş’a ḥavāle ideyim men seni kim
Boyı bir ḳarış ola yaşda benüm yaşdaşum

415.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Çuḳur ḥamāmcısı oġlı faḳīre
Ç.ki yoḳdur dimiş ol pīr olası

2. İşidicek ç.küm aldum elime
Ya bu nedür çuḳurında bulası

416.

Sābit

[Beyit]

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

1. Cihānda ol ṣanem-i dil-rübāyı sevmekden
Ġaraż ne vaṣl-ı miyān [u] ne būs-ı laʿlidür

2. Murādumuz anı yecʿāllemekdür ve’l-ḥāṣıl
Bizüm muḥabbetümüz hep efendi caʿlīdür

417.

Lā edrī

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Bir ʿaceb ṣanʿat bulurmış mehter oġlı āferīn
   Ḳaḥbezādem rūḥ-ı ecdādını iḥyā eylemiş

2. Hem mecikletmiş g.tin hem żarṭa çalmış def gibi
   Ṭabl u żarṭanuñ ikisin birden icrā eylemiş

418.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

1. Dün gice zümre-i yārān ile mest olup
   Yanumda buldum uyanıcaḳ ol sükker-lebi

2. Kīrümi yoḳladum ʿacabā ḳandadur diyü
   G.tinde buldum anı el-[i]le ḳomuş gibi

(418)

1. Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.

419.

[Lā edrī]

[Beyit]

1. دل درشکنج زلف تومای وکرفت کفت
   درویش هرکجاکرشب آمدمرای واست

420.

Lā edrī

[Beyit]

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿilü Fāʿilün

1. Āşıḳ odur ki nāz geçe dilberāsına
   Dilber odur ki āşık ola ...rāsına

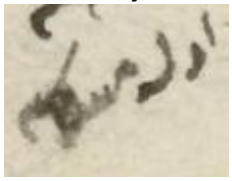
(419)

Şiir Farsçadır.

1. "Tüm şehir, yersiz ve yurtsuz olan kişiye aittir. Nerede akşam olursa, orası dervişin evidir."

(420)

1. Okunamayan kelime nüshada aşağıdaki gibidir:

[70a]

421.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Sevdügüm bir deli g.t ben daḫı g.t delisi
   İkimüz bir olalum deli g.t g.t delisi

[70b]

422.

Nābī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Çıḳamaz dāʾire-i kes-i zenāndan s.kümüz
   Keştī-i nefsümüzüñ lengeri girdābdadur

(422)
Şiir, **a.g.e.**'de bulunmamaktadır.

423.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Ḫayli demdür ṣanemā gelmedüñüz bendeñüze
   Bāri sen gelmez iseñ biz saña varup gelelüm

424.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

1. Yiyüp ṭurpı ḳanı nefʿi dīyeler
   Yelenüp çıḳduġı nefʿi degül mi

425.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Ne reftārında ol yārüñ ne güftārındadur ḥikmet
   Nezāketle küşād-ı bend-i şalvarındadur ḥikmet

426.

Lā edrī

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilatün Fāʿilün

1. Ḥayli demdür [ki] ġulām-pāreligi ḳullanuruz
   Aralıḳda ḳaṭrānlı ṣopadan ḥāllanuruz

427.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Bu gice ḫāneme bir sīmīn dildārı ḳondurdum
   Viṣālinden söz açdum ḥāṣılı vāfir doḳundurdum

428.

Lā edrī

[Beyit]

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

1. Bintü'l-ʿinebüñ bārını zāhid çekemezsün
   Kestānesi terdür saña çatlamaġa gelmez

429.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

1. Tükürüksüz ḳanatdı kūnumı dir
   Ḳurı aġaca ḳan sürer dilber

430.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

1. Bulanıḳ ḳahve virme bize luṭf it
   Eger iḥsānuñ olursa durı vir

431.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Ç.küñ oḫşamayınca dilbere defʿ-i ḥicāb olmaz
   Ḳapunuñ mandalın ḳaldurmayınca feṭḥ-i bāb olmaz

432.

Lā edrī

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Şol ḳadar ṣāhib-tevāżuʿ oldı kim
   Bir ḳarış oġlana ḳalḳar s.kümüz

433.

Bahāyī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Nedür bu şīve-i eşter bu nāz ey ḥīz-i bīgāne
   Dimāġ-ı zuʿmuña yestehleyem ıḫına ıḫına

434.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Ḫoros oġlını yefʿaller iken ben
   Babası geldi ḳu ḳu rı ḳu didi

(433)
Şiir, kaynaklarda bulunmamaktadır.

435.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Sevdügüm bir deli g.t ben daḫı bir g.t delisi
   İkimüz bir yire gelsek o g.t ben g.t delisi

436.

Lā edrī

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ḥüsn[üñ]e maġrūr olma üstine ṣ.çdı felek
   Şimdengerü ṣatacaġın ya ḳalburdur ya elek
   [71a]

437.

Lā edrī

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ḥīn-i zevḳde dilbere cānum didüm döndi didi
   Görmedüm senüñ gibi cānuñ s.ker ḳāfir gidi

438.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

1. Zamānenüñ dilberi birbirine ṭālib geçer
   S.kine ḳılıf ararken g.tine ḳālıb geçer

439.

Lā edrī

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Kīrümi itdüm keştī-i g.te derk
   Gitdi baḥr-i Lūṭa dek yelken kürek

440.

Bahāyī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. Kimi maḥbūbı sedir üzre emīrāne s.ker
   Kimisi köhne ḥaṣır üzre faḳīrāne s.ker

(440)
Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

441.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

1. G.tüñ ḫavż-ı menīden [ü] s.küm aña ördek
   Ki vaḳvaḳ itmeden eyledi kendüyi āzād

442.

Lā edrī

[Beyit]

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1. G.ti gördi bu ḳadar kīri yimişken yine dar
   Aġzına parmaḳ alup itdi taʿaccüb kessezār

443.

Bahāyī

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Cāmedān-ı kūn-i yāruñ aġzın açmış bir ẓarīf
   Ṭurmayup esbāb-ı kīrüñ oḫ diyüp yerleşdürür

(443)
Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

444.

Bahāyī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

1. Ḳıyās itmeñ ki zilletdür s.kilmek
   Murād-ı ʿizz ü devletdür s.kilmek

445.

Lā edrī

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Egri yatma g.t virürken ḥīn-i vuṣlatda baña
   Ṣoñra ḳorlar nāmını ḫūbān içinde kec ʿaṭā

446.

Lā edrī

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ben s.kişme didükçe baña nisbet s.kişür
   Nisbeti kendi g.tine tā benüm de s.küme

(444)
Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

447.

Lā edrī

[Beyit]

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Penbe g.tin görüp didüm ol kemān üstādeye
   Aṭṭırınca ben neler çekdüm ol ḥallāczādeye

448.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Güzel ṣayd eylemek evvel ṭarīḳ-ı ḫāṣ idi ammā
   Zamāne muġlimi şimdi ṭarīḳ-ı ʿāma döndürdi

449.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

1. S.kişsiz sevgi degmez bir ḥabbe
   Fe-inne'z-zübbü mismārü'l-maḥabbe

(449)

1. "Penis, muhabbetin çivisidir."

450.

Lā edrī

[Beyit]

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Hemān murġ-ı dil-i ʿuşşāḳı ṣayd itmek hevāsıyla
   Şu eṭfāl-i zamāne şimdi ḳuş ḳaldurmaġa māʾil

451.

Lā edrī

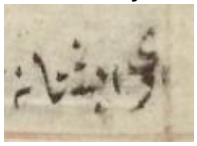
[Beyit]

Mefāʿīlün Feʿilātün Mefāʿīlün Feʿilün

1. ... çünki sen hācib olmışsın
   ʿAṣā-yı kīrümi al eline çavuşzāde

(451)

1. Okunamayan kelime nüshada aşağıdaki gibidir:

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: MESTAP MANZUM TABLOSU

Yer Numarası		İstanbul Arkeoloji Müzeleri Kütüphanesi, EY_1492					
Yp. Nu.	**Mahlas**	**Matla' Beyti/Bendi**	**Mahlas/Makta' Beyti/Bendi**	**Nazım Şekli/ Birimi**	**Nazım Türü**	**Vezin**	**Açıklamalar**
1. 1b	Kemahlı İbrāhīm Hakḳḳı	Murġ-ı ḥarīm-i ḥażretem buḳre be-ḳū hemī zenem Mest-i şarāb-ı vaḥdetem buḳre be-ḳū hemī zenem	Hem-dem-i Şems-i dīnem der-şeref-i yaḳīn menem Rişte-i küfr ü dīn menem buḳre be-ḳū hemī zenem	Gazel/15 beyit		_ . . _ / . _ . _ / _ . . _ / . _ . _	Başlık: Nuṭḳ-ı Ḥażret-i Mevlānā
2. 2a	Ḥaşmet	[Ey veliyyü'n-niʿamum] şāh-ı şefāʿat-ger içün [Yaʿni] ṣultān-ı rüsul Ḥażret-i Peygamber içün	Yüzüñi yire ḳoyup eyle duʿāyı **Ḥaşmet** Vire taḥtında Ḫüdā ol şehe yüz yıl müddet	Kaside/71 beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _ _	Başlık: ... ʿarż- ı ḥāldür / Başlık, sayfa yırtık olduğundan okunamaz hâldedir.
3. 4a	Fehīm	Ey nigāh-ı ġażabı mest-i mey-i naḫvet-i nāz Ġamzesi sāḳī-i cām-ı ecel-i ehl-i niyāz	Gülşenüñ ḥüsnine maḥrem ola ey ġonca-i ḫār Derd-i ġayretle helāk ola Fehīm-i bīmār	Terkib-i bend/35 beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Fehīm-i Terciʿ-i bend

4.	5b	Pertev	Cāmveş devr itmeden ayaġuma indi ṣızı Gördüñüz mi nice aldar ayıġı vü matizi Būs-ı laʿlüñ nuḳl içün vaʿd eyleyen īmānsızı Eyledi bir iki peymāneyle ser-gerdān bizi Āh o sahbā satıcı ʿakl alıcı kāfir ḳızı	Çünki baḥs-i ʿaşkda **Pertev** de aḳrānuñ gibi Bir suʾāl itse n'olur vaḳtinde yārānuñ gibi Şol bezm kāfir midür ketm itme īmānuñ gibi Var mıdur bilmem Nedīmā bir daḫı anuñ gibi Dīn ü dil ḥaşmı riyā cellād[ı] taḳvā ḥırsızı	Tahmis / 5 bend		_ ◡ _ _ / _ ◡ _ _ / _ ◡ _ _ / _ ◡ _ _	Başlık: Ġazel-i Nedīm Taḫmīs-i Pertev Efendi
5.	6a	Ẕekāyī	Benüm zülfüñ ġamıyla ʿāşık-ı bī-ṭāḳatüñ cānā Velī Mecnūn'uyam hicrüñle deşt-i mihnetüñ cānā Ġıdā-yı rūḥum olmış ḫāk-i pāy-i devletüñ cānā Beni ḫāk itse de derd ü belā-yı firḳatüñ cānā	ʿAceb mi kākülüñ fikriyle dīvāne-meẕāḳ olsam Ġarīb ellerde ʿaşkuñla şehīd-i iftirāḳ olsam **Ẕekāyī** gibi ben de mest-i ṣahbā-yı firāḳ olsam Naḫīfíveş n'ola ser-germ-i cām-ı iştiyāḳ olsam	Tahmis / 7 bend		◡ _ _ _/ ◡ _ _ _ / ◡ _ _ _/ ◡ _ _ _	Başlık: Ġazel-i Nahīfi Taḫmīs-i Zekāyī

			Giyāh-ı kabrüm eyler ārzū-yı vuṣlatuñ cānā	Beni bī-ṣabr u ārām itdi derd-i ḥasretüñ cānā				
6.	6b	Behçet	Bir būy alamaz bād-ı ṣabā yāseminümden Ümīd-i şemīm itse de müşk-i Ḫoten'ümden Naḫl aḫẕ-ı ḫırām eyleyemez nārvenümden Gülçīn olamaz dest-i temāşā çemenümden Leb-beste-i nāzum söz alınmaz dehenümden	**Behçet** ḳalemüñ feyż-i leṭāfetle pür olsun Bāġ-ı süḥanuñ müşmire-i naẓm ile ṭolsun Sür eblaḳ-ı tabʿuñ bu vādīde yorulsun Dilber deheninden bu nev-āyīn ġazel olsun Nābī yine yārāna hediyye süḫanumdan	Tahmis / 5 bend		_ _ . / . _ _ . / . _ _ . / . _ _	Başlık: Gazel-i Nābī-i Taḥmīṣ-i Behçet
7.	7a	Resīmā	Dimāġ-ı cāna bu ṣanma ki gülden yāsemendendür Fiġān-ı āh-ı bülbül neşve-i zīb-i çemendendür Degül vābeste-i fikret ne sendendür ne bendendür	Bu bezmüñ gerdişinden olma ġāfil ol teʾemülde **Resīmā** niçeler ḳaldı bu ʿaşk-ıla taḥayyülde Olur nā-şüste diller neşve-i Ḥaḳda taʿallülde	Tahmis / 6 bend		. _ _ _/ . _ _ _ / . _ _ _/ . _ _ _	Başlığı: Gazel-i Zekāyā-i Taḥmīṣ-i Resīmā

			Nesīm-i bāġ-ı cennet cāna bir ġonca dehendendür Dile būy-ı viṣāl ol şāhid-i gül-pīrehendendür	Derūnın ṣāf iden āsūde-ṭavr künc-i tevekkülde Ẕekāyī'ye ʿināyetler cenāb-ı zü'l-minendendür				
8.	7b	Nābī	Ruḫ-ı zībāsını vaṣf eyler isem şemʿ utanur Ḳad-i bālāsını yād eyler isem söz uzanur	Beytler yapmadadur ṭavr-ı ḳalem ey Nābī Bu fenā ṣafḥasını cāy-i iḳāmet mi ṣanur	Gazel / 17 beyit		..__/..__/ ..__/..__	Başlık: Nābī
9.	8a	Nābī	Çerāġa ṣarf eyle nefes yandurıncaya dek Viṣāle eyleme ibrām utandurıncaya dek	Çalışd[ı] bu ġazel-i āb-dāra ey Nābī Dehān-ı ḫāme-i ḫuşkı ṣulandurıncaya dek	Gazel / 15 beyit		._._/..__/ ._._/..__/	Başlık: Nābī
10.	8b	Nābī	Göñülde dāġ-ı muḥabbet ġıdā bozundusıdur O āh ü vāh-ı taʿalluḳ hevā bozundusıdur	Egerçi andan olur **Nābi**yā nevā-yı ümmīd Velīk rāh-ı muḥabbet rehā bozundusıdur	Gazel / 9 beyit		._._/..__/ ._._/..__/	Başlık: Nābī
11.	8b	Nābī	Göñülde dāʿiye-i māl emel bozundusıdur	Rüsūm-ı āmed ü reft üzredür niẓām-ı cihān	Gazel / 4 beyit		._._/..__/ ._._/..__/	Başlık: Nābī

			Nümūd-ı silk-i ḳanāᶜat kesel bozundusıdur	Siyāḳ-ı resm-i beled hep bedel bozundusıdur				
12.	9a	Şahin Girāy	Yār gelüp ᶜāşıḳuñ menzili ḳılsa cāy İtmeye mi gün yüzi dīdeleri rūşenāy	Yāre idüp ehl-i ᶜaşḳ ṭurmayup ᶜarż-ı hüner Nevbet-i ᶜarz-ı hüner sende mi **Şāhin Girāy**	Gazel / 13 beyit		_ . _ _ / _ . _ _ / _ . . _ / _ . _	Başlık: Gazel-i Şâhin Giray
13.	9b	Rāġıb	Yaṭur medhūş ol āfet tāb-ı müjgānuñ şarāb almış Gözinde ḳalmamış sāmān-ı fitne düzd-i ḫᵛāb almış	Ḳumāş-ı rūy-ı dest-i vuṣlata ḫᵛāhān iken **Rāġıb** Varup çīn-i cebīnüñden metāᶜ-ı pīç ü tāb almış	Gazel / 8 beyit		. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _	Başlık: Rāġıb
14.	9b	ʻİzzet	Ḳızarmış tāb-ı meyde reng-i ruḫsāruñ ḥicāb almış Anuñçün rūyına gīsū-yı müşkīnüñ niḳāb almış	Ne mümkin peyrev olmak **ᶜİzzetā** böyle süḫandāna Zülāl-i feyż-i Ḥaḳdan nāvdān-ı tabᶜı āb almış	Gazel / 7 beyit		. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _	Başlık: Tanzīr-i ʻİzzet
15.	10a	ʻİzzet	Ḥükm-i taḳdīrde huşyār ile ᶜāḳil birdür Ḳısmet-i rūz-ı ezel ᶜālim ü cāhil birdür	**ᶜİzzetā** raḥmet-i Ḥaḳḳ nīk ü bede yeksāndur Yaġsa bārān-ı kerem baḥr ile sāḥil birdür	Gazel / 9 beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: ᶜİzzet

16.	10a	Ḥasīb	Libās-ı sebzler giy ey perī-peyker meleklik yap Cihānda hüsn-i ġılmān-ı behişte müştereklik yap	Cenāb-ı Fennī-i ṣāḥib-zemīne āzmāyişdür Bu tanẓīri **Ḥasībā** gül gibi ʿarż eylemeklik yap	Gazel / 6 beyit		._ _ _ / ._ _ _ / ._ _ _ / ._ _ _	Başlık: Ḥasīb
17.	10b	Sāmī	Rūşen olmaz dil ḫayāl-i çeşm-i ḫūn-āşāmsuz Şuʿle-i bezm olmaz çerāġum revġān-ı bādāmsuz	Çün nesīm-i āh [olur] **Sāmī** şerer-ḫīz-i derūn Gelse bād-ı ṣubḥ-dem būy-ı gül[i] peyġāmsuz	Gazel / 5 beyit		_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _	Başlık: Sāmī
18.	10b	Rāşid	Ḫāṭırum bulmaz güşāyiş bāde-i gül-fāmsuz Rūşen olmaz külbe-i tabʿum benüm hīç cāmsuz	Ḳudret-i kesb-i meʿānī olmamaġla **Rāşidā** Merdüm-i tek-deste beñzer sāde lafẓ īhāmsuz	Gazel / 5 beyit		_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _	Başlık: Rāşid
19.	10b	Kāmī	Āb içün keşmekeşi var yine girdāblaruñ Daḥı çoḳ su götürür gerdişi dolāblaruñ	**Kāmiyā** oldı süḫan-senci-i sāni-i Sābit Kemʿayār olduġı ẓāhir ola ḳallāblaruñ	Gazel / 7 beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _ _	Başlık: Kāmī
20.	11a	Seyyid Ṣabrī	Felekde ṣubḥa-i cām-ı ṣafāya el mi deger	Hemīşe zevrak-ı mey çekmedür işüm **Ṣabrī**	Gazel / 6 beyit		._. / ._ _ ./ ._ _ ./ ._ _	Başlık: Seyyid Ṣabrī

			Ḥisāb-ı naḳd-i ġam-ı dil-rübāya el mi deger	Sefîne-i ġazel-i dil-güşāya el mi deger				
21.	11a	Cevrī	Cām alduḳ [ele] gül gibi ḫandānluġumuz var Bülbül gibi şevḳ-[i]le ġazel- ḫʷānluġumuz var	Taḥṣīl-i murād-ı dil içün yoḳ yire **Cevrī** Ṣarf itdügümüz ʿömre peşīmānluġumuz var	Gazel / 5 beyit		._._/..__/ ._._/.._	Başlık: Cevrī
22.	11b	Nedīm	Bir söz didi cānān ki kerāmet var içinde Dün giceye dāʾir bir işāret var içinde	Ey şūḫ **Nedīmā** ile bir seyrüñ işitdüm Tenhāca varup Gökṣuʾya ʿişret var içinde	Gazel / 5 beyit		__./.__. ._ _./.__	Başlık:
23.	11b	Rāġıb	Ṣanma ebnā-yı zamān beni dil-rīş itdi Her ne itdi ise baña baḫt-ı sitem-kīş itdi	Bir yire gelse cihān eyleyemezdi hergiz **Rāġıbā** ʿilm ü hüner kim baña bir iş itdi	Gazel / 7 beyit		..__/..__/ ..__/..__	Başlık: Rāġıb / Beytin vezni bozuktur.
24.	11b	Yüsrī	Ḳo dil yansın şikāf-ı sīneden āhum ʿayān olsun Dem-ā-dem ebrveş peyveste-i evc-i āsmān olsun	Bu bālā mıṣraʿ-ı vālāyı tażmīn **Yüsriyā** düşvār Dehān-ı ḫāmede pinhān ḳo perdāz-ı nihān olsun	Gazel / 6 beyit		.___/.___/ .___/.___	Başlık: Yüsrī

25.	12a	ʻAṭāyī	Ṣunar dilber baña cām-ı ġam[ı] keyfiyyetin bilmez Ṭabîbüm ḥastaya şerbet virür ḫāṣṣîyyetin bilmez	**ʻAṭāyī** şerbet-i dārü'ş-şifā-yı luṭf u iḥsānı Virenler ʿilletin ṣormaz alanlar ḥikmetin bilmez	Gazel / 5 beyit		.___/.___/ .___/.___	Başlık: ʿAṭāyī
26.	12a	Ṣabrī	Metāʿ-ı ʿışḳ[uñ]a naḳd-i dil-i şeydāyı ben virdüm Ġurūr-ı ḥüsn[i] saña āh ey hercāyī ben virdüm	Cemʾün cemʿiyyetin dildāra yād itdüm didi **Ṣābirī** O bezm erbābına [hem] sermāye-i ṣahbāyı ben virdüm	Gazel / 5 beyit		.___/.___/ .___/.___	Başlık: Ṣabrī
27.	12b	Nābī	Nʾola āhumla çeksem ṭāḳ-ı ʿarşa ʿanberîn perde Beni leb-rîz-i sevdā itdi bir şūḫ-ı siyeh-çerde	Bu deñlü **Nābiyā** itmezdi ṭıfl-ı ḫod-pesendāne Ruḫ-ı sākî nümāyān olmasa mirʾāt-ı sāgarda	Gazel / 5 beyit		.___/.___/ .___/.___	Başlık: Nābī
28.	12b	ʻÂṣım	Ḫaṭ-ı şeb-reng ṣanma ʿārıż-ı yār-ı semenberde Seḥāb-ı āh-ı ʿaşḳ çekdi mihr-i rūyına perde	Siyeh-mestî mi ʿāşıḳ eyledi **ʿĀṣım** dil-i zārum O efhem-i süḫandan ṭāze nev-ḫaṭ bir siyeh-çerde	Gazel / 5 beyit		.___/.___/ .___/.___	Başlık: ʿĀṣım
29.	12b	Yüsrī	Gül-i dāġuñ çü lāle ṣaḳladukça dîde-i terde	ʿAceb mi ötse söz [ü] sāz[ı] **Yüsrî'**nüñ esîr itmiş	Gazel / 5 beyit		.___/.___/ .___/.___	Başlık: Yüsrī

			Çeker medd-i nigāha ḫūn-ı eşküm al-gün perde	Bu şeb meclisde kāfir-beççe dalfes bir siyeh-çerde				
30.	13a	Fennī	Ṣad-rişte-i çarmīḫ ġażab-ı yār nıranġa (?) Ṣancaġ-ı nūr-ı dīde-i ṭūfān babafinġa	**Fennī** şuʿarā bu ġazeli itmege tanẓīr Nev-ḳāfiye-i tengde çeker cümlesi zanġa	Gazel / 7 beyit		_ _ . / . _ _ . / . _ _ . / . _ _	Başlık: Fennī
31.	13a	Ferrī	İndürme ṣuya yelkenüñi mola sıpanġa Limān-ı dile çekdürivir ġabya sıtanġa	Eşʿār degül **Ferrī** gibi muʿcize-gūyuñ Süʿbān olıcaḳ ḫāmesi siḥr ide mi zanġa	Gazel / 7 beyit		_ _ . / . _ _ . / . _ _ . / . _ _	Başlığı: Tanzîr-i Ferrî
32.	13b	Refʾet	N'ola tāb-ı ruḫıyla olsa zülf-i yār pīç-ā-pīç Olur her mūy āteş dīdeler nāçār pīç-ā-pīç	Hużūr-ı ʿİzzet'e ʿarż eyleyince naẓmı **Refʾet** Ḥacāletle olur silk-i dürr-i güftār pīç-ā-pīç	Gazel / 7 beyit		. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _	Başlık: Refʾet
33.	13b	Vecdī	Nice vaṣf itsün ey şūḫ-ı dil-i ḫōş-dem ne disün Miṣli yoḳ beñzedicek ḥüsni müsellem ne disün	Ḳomaduñ söz yiri iʿcāz-ı süḫanda **Vecdī** Böyle muʿciz-nefese ʿĪsī-i Meryem ne disün	Gazel / 5 beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _ _	Başlık: Vecdī / Matla beytinin birinci mısraının vezni bozuktur.

34.	13b	Fıṭnat	Bilmedüñ ẕevḳ-ı vaṣluñ çekmeyince fürḳatüñ Olmayınca ḫasta ādem ḳadrin bilmez ṣıḥḥatüñ	Sürmeden **Fıṭnat** bu vadīde kümeyt-i ḫāmeyi Haẕret-i Maḫdūm'a peyrevlik mi bilmem niyyetüñ	Gazel / 5 beyit		_˙__/_˙__/ _˙__/_˙__	Başlık: Fıṭnat / Matla beytinin birinci mısraının vezni bozuktur.
35.	14a	Nefʿī	Bildürürdüm derdümi bir āh ile cānāna hep Ḳorḳaram sūz-ı derūnumdan felekler yana hep	Olmaz ey **Nefʿī** bu vādīde benümle hem-ʿinān Gelsün esb-i tabʿuma maġrūr olan meydāna hep	Gazel / 6 beyit		_˙__/_˙__/ _˙__/_˙__	Başlık: Nefʿī
36.	14a	Nedīm	Taḥammül mülkini yıḳduñ Hülāgū Ḫān mısun kāfir Aman dünyā[yı] yakduñ āteş-i sūzān mısun kāfir	**Nedīm**-i zārı bir kāfir esīr itmiş işitmişdüm Sen ol cellād-ı dīn düşmen-i īmān mısın kāfir	Gazel / 6 beyit		˙___/˙___/ ˙___/˙___	Başlık: Nedīm
37.	14b	Fehīm	Bir ḥayāt içün ḳażā bilmem ne nāz eyler baña Ben şehīd-i ġamzeyem ʿĪsī niyāz eyler baña	Şāh-ı istiġnā-sipāham ben **Fehīmā** çarḫ-ı dūn Ḫavf-ıla biñ dürlü vażʿ-ı dil-nüvāz eyler baña	Gazel / 5 beyit		_˙__/_˙__/ _˙__/_˙__	Başlık: Fehīm
38.	14b	Ḥāmī	Ne siḥr ü efsūn ne velāyet bilürem ben	**Ḥāmī** çıḳamam kākül-i dildār ile başa	Gazel / 7 beyit		__˙/˙__˙/ ˙__˙/˙__	Başlık: Ḥāmī

			İllā ki süḫan ṣatmada sanʿat bilürem ben	Mār ile bu vīrānede ülfet bilürem ben				
39.	14b	Ḥaylī	Gözlerüñ göñlüm alup yer ḳoymadı tedbīre İki āhū bes imiş pādişehüm bir şīre	Ṣanma ey **Ḥaylī** çeker dīdesine kuḥl-i siyāh ʿĀşıḳ öldürmek içün zāġ virür şemşīre	Gazel / 5 beyit		..__/..__/ ..__/..__	Başlık: Ḥaylī
40.	15a	Ẕekāyī	Māh-ı nev ḳavs-ı ḳażā [kim] ebruvān olmış saña Ebruvānuñla müjeñ tīr-i kemān olmış saña	Dāġ-ı sīnemde yaḳup gördün mi dilde vechüñi Yine mirʾāt-ı **Ẕekāyī**'den ʿayān olmış saña	Gazel / 6 beyit		_.__/_.__/ _.__/_.__	Başlık: Ẕekāyī
41.	15a	Nāzım	Bu bāġuñ gülleri ālüfte-meşreb bülbül isterler O bülbüller dehān-ı ġonca rūy-ı gül gül isterler	Edā-yı naġmesi āġāze olmaz ber-meclis **Nāẓım** Bu bāġuñ bülbülleri ālüfte-meşreb bülbül ister	Gazel / 5 beyit		.___/.___/ .___/.___	Başlık: Nāzım
42.	15b	Ālī	Taḥṣīl-i merām itmege iḳdām ne lāzım Bir vuṣlat içün yāre bu iḳdām ne lāzım	**Āli** gibi nūş itdügümüz ḫūñ-ı cigerdür Çekmek bize ḳayd mı gülfām ne lāzım	Gazel / 5 beyit		__./.__./ .__./.__	Başlık: Āhī

43.	15b	Ẓarīf	Hezārān mürde gördüm ʿālemüñ bezm-i merāmında Ḫum-ı dehrüñ meger zehrābe var sahbā-yı kāmında	Ḳıyāmetler ḳopar reftāra geldükçe Ẓarīfā yār Ne ḥālet var ʿaceb o serv-i bālānuñ ḳıyāmında	Gazel / 5 beyit		˙ _ _ _ / ˙ _ _ _ / ˙ _ _ _ / ˙ _ _ _	Başlık: Ẓarīf
44.	15b	Mengli Girāy	Üftāde-i dām-ı ġam-ı zincīr-i cezāyuz Bir zülf-i siyehkāra ḳul olmaġa sezāyuz	Eylerse Nevāyī n'ola eşʿāra taḥsīn Biz silsile-i ḫān-ı Ḳırım **Mengli Girāy**ʾuz	Gazel / 5 beyit		_ _ ˙ / ˙ _ _ ˙ / ˙ _ _ ˙ / ˙ _ _	Başlık: Mengli Girāy
45.	16a	Yüsrī	Ne ḥikmetdür ṭabībān derd-i ʿaşḳa mūmiyā virmez Miṣāl-i hāk-i pāy-i yār çeşme tūtiyā virmez	Viren ancaḳ cenāb-ı Esʿadādur **Yüsriyā** yoḫsa Cevāb-ı Nedret'i her ḫāme-i rengīn-edā virmez	Gazel / 6 beyit		˙ _ _ _ / ˙ _ _ _ / ˙ _ _ _ / ˙ _ _ _	Başlık: Yüsrī
46.	16a	Nābī	Gülçīn olamaz dest-i temāşā çemenümden Leb-beste-i nāzum söz alınmaz dehenümden	Dilber deheninden bu nev-āyīn ġazel olsun **Nābī** yine yārāna hediyye süḫanumdan	Gazel / 7 beyit		_ _ ˙ / ˙ _ _ ˙ / ˙ _ _ ˙ / ˙ _ _	Başlık: Nābī
47.	16b	Vehbī	Beni bir ḥāle ḳodı ʿaşḳ ki aġyār aġlar Ḥālüme dōst degül düşmen-i ġaddār aġlar	Çeşm-i yāruñ o da **Vehbī** gibi dil-ḥastasıdur	Gazel / 5 beyit		˙ ˙ _ _ / ˙ ˙ _ _ / ˙ ˙ _ _ / ˙ ˙ _ _	Başlık: Vehbī

				Eşkdür jāle degül nergis-i bīmār aġlar				
48.	16b	Veysī	Dem-i zīynetde olur nev-ʿarūs-ı fikr-i canāna Gözüm meşşāṭa göñlüm āyīne kirpiklerüm şāne	Devām-ı devlet ü iḳbāl içün her gāh lāzımdur Duʿā **Veysī**-i nālāna kerem şāh-ı cihān-bāna	Kaside / 5 beyit		.___/.___/ .___/.___	Başlık: Veysī
49.	16b	Rāġıb	Ḫarābātı görenler her biri bir ḥāletin söyler Leṭāfet naḳl ider rindān u zāhid sıḳletin söyler	Perīşān ḫāṭırumda nükte-i ser-besteveş ḳaldı Ne kimse ḥikmetin añlar ne **Rāġıb** ʿilletin söyler	Gazel / 7 beyit		.___/.___/ .___/.___	Başlık: Rāġıb
50.	17a	ʿĀrif	Göñül bir bezm-i pür-şevḳuñ ḳadeḥ-peymālarındandur Ki rūy-ı Cem anuñ sermest-i bī-pervālarındandur	N'ola eylerse meşḳ-i nāle her şeb-tā-seḥer **Ārif** Ki ol gülzār-ı ḥüsnüñ bülbül-i gūyālarındandur	Gazel / 5 beyit		.___/.___/ .___/.___	Başlık: ʿĀrif
51.	17a	Ḫātem	Ḫaẕer kim tel ḳırar vādīlerinde zülf-i şanṭūruñ İki telli ḥaṭuñla baġlama ʿuşşāk-ı rencūruñ	Gelince meclise ol āfet-i maġribī **Ḫātem** Söküldi perde-i şarḳısı şīve-nigāh-ı ṭanbūruñ	Gazel / 6 beyit		.___/.___/ .___/.___	Başlık: Ḫātem

52.	17b	Faṣīḥ	Ey perī-ruḫsār bilmem ülfetüñ kimlerledür Hīç görünmez[sin] ʿaceb ünsiyyetüñ kimlerledür	Hīç seni cemʿiyyet-i erbāb-ı dilde görmezüz Ey **Faṣīḥ**-i zār şimdi ṣohbetüñ kimlerledür	Gazel / 5 beyit		_˙__/_˙__/ _˙__/_˙__	Başlık: Faṣīḥ
53.	17b	Ḳadrī	Çıḳarduñ başa cānā bāliş-i zer-kāra yüz virdüñ Ḳoparduñ fitneler bir bir ḥaṭṭ-ı jengāra yüz virdüñ	Elüñ ḳo sīneye inṣāfa gel [kim] **Ḳadrī**-i zāra Aña bir dest-būs virmedüñ aġyāra yüz virdüñ	Gazel / 5 beyit		˙___/˙___/ ˙___/˙___	Başlık: Ḳadrī
54.	17b	Ḥaşmet	Bāʿiş-i vuṣlat imiş sāġar-ı gerdān görelüm Nice ṣūret virür āyīne-i devrān görelüm	**Ḥaşmetā** derd-i ḫumār-ı keder öldürdi beni Defʿ ider mi bir iki cām-ı dıraḥşān görelüm	Gazel / 7 beyit		˙˙__/˙˙__/ ˙˙__/˙˙__	Başlık: Ḥaşmet
55.	18a	Resīmā	Degüldür ḫaṭṭ o ṣūḫuñ bāġ-ı ruḥsārı çemenlenmiş O berg-i gül-ʿizārı sünbül iken yāsemenlenmiş	**Resīmā** rīze-i mercān ṣanurdum reng-i ruḫsāruñ ʿAcebdür ṭıfl-ı nevrestem meger dürr-i ʿAdenlenmiş	Gazel / 5 beyit		˙___/˙___/ ˙___/˙___	Başlık: Resīmā
56.	18a	Ḥālis	Żabt iden mülk-i dili ṭuġrā-yı fermānuñ mıdur	**Ḫāliṣ**'üñ zencīr-i zülfüñden düşen delv-i dili	Gazel / 5 beyit		_˙__/_˙__/ _˙__/_˙__	Başlık: Ḥālis

			Yoḫsa ḫaṭṭ-ı nev-resīdür ʿanber-efşānuñ mıdur	Ey perī üftāde-i çāh-ı zeneḥdānuñ mıdur				
57.	18a	ʿAzmi-zāde Ḥāletī	Şu ʿanḳayam ki ḳalmışdur hümālar zīr-i bālümde Bi-ḥamdillāh benüm Ḳāf-ı ḳanāʿat geldi fālümde	Ya vaṣla irgürürdi ya helāk eylerdi tīġıyla Eger ʿaşḳ ehline fi'l-cümle raḥm olsa o ẓālimde	Gazel / 5 beyit		._ _ _/._ _ _/ ._ _ _/._ _ _	Başlık: ʿAzmizāde [Ḥāletī]
58.	18b	Ḫātem	Ruḫuñ reşk-āver mihri Ḥicāz-ı tābiş-efzādur Nesīm-i gülşen-i ḥüsnüñ ṣabā-yı rūḫ-baḫşādur Rūyuñ ʿuṣṣāḳa [evc-]i ʿişvesin taksīme mā'ildür O āfet Iṣfahān vādīler[i] ṭavrında yegānedür	O şehnāz eyledükçe būselikde meşḳ-i istiġnā Segāh-ı ḫaṭṭ-ı şeb-gūnuñda aġlar **Ḫātem**-i şeydā Muḫayyerdür nevā-endīş-i laʿliyle bu göñül ammā Hevā-yı kāküli başumda bir püsküllü sevdādur	Murabba / 4 bend		._ _ _/._ _ _/ ._ _ _/._ _ _	Başlık: Ḫātem
59.	18b	Nedīm	Lisānın añlaruz ol ġamzenüñ ʿirfānumuz vardur Belī söz bilmezüz ammā biraz izʿānumuz vardur	Ṣıḳılma bezme gel bīgāne [yok] daʿvetlümüz ancaḳ **Nedīmā** bendeñüz var bir daḫı ṣulṭanumuz vardur	Gazel / 6 beyit		._ _ _/._ _ _/ ._ _ _/._ _ _	Başlık: Nedīm

60.	19a	Necīb	Beni āşüfte ḳılan ey gül-i ḫandān sensin Sensin ey āfet-i ādem-i dil ü cān sensin	Eyleyen niçe dil-i āvāreyi mānend-i **Necīb** Zīver-i silsile-i zülf-i perīşān sensin	Gazel / 5		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _ _	Başlık: Necīb
61.	19a	Sālik	Gül-i bāġ-ı hevesüm sensin efendim sensin Ġāyet-i mültemesüm sensin efendim sensin	**Sālikī** itme zükkām-āver-i būy-ı ḥasret Gül-i bāġ-ı hevesüm sensin efendim sensin	Gazel / 5 beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _ _	Başlık: Sālik
62.	19a	Nefʿī	Nūş iden āb-ı ḥayāt-ı lebüñi sīr olmaz Seni bir kere ṣaran sīnesine pīr olmaz	Ḥaşm-ı bed-ḫūyı helāk eylemekde ey **Nefʿī** Tīġ-ı sertīz-i zebānum gibi şemşīr olmaz	Gazel / 7 beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _ _	Başlık: Nefʿī
63.	19b	Nābī	Eyyām-ı bahār olmaz idi gülşen olaydum Ḫurşīd ṭuluʿ itmez idi revzen olaydum	Nisyānı bedīd olmaz idi silk-i fużūlüñ **Nābī** heves-i gevher ile maḫzen olaydum	Gazel / 5 beyit		_ _ . / . _ _ . / . _ _ . / . _ _	Başlık: Nābī
64.	19b	Hevāyī	Gezmezdi ṣırıḳlarda ciger çevren olaydum	Dūşīze bulınmaz idi **Hevāyī** ide ṭaleb	Gazel / 5 beyit		_ _ . / . _ _ . / . _ _ . / . _ _	Başlık: Tezyîf-i Hevâyî /

			Bitmezdi bataklarda ḳamış ney-zen olaydum	Ḳasd-ıla yeñi evlenecek ergen olaydum				Makta beytinin ikinci mısraının vezni bozuktur.
65.	19b	Nâbî	Yārı açdum açıl ey ġonca-dehānum diyerek Bezme geldi gel e ey rūh-ı revānum diyerek	Yār söyletdi baña bu ġazeli ey **Nābī̄** Söyle söyle ey tāze-zebānum diyerek	Gazel / 5 beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _ _	
66.	20a	Hevâyî	Yārı açdum açıl ey mantı-dehānum diyerek Odama geldi gel e ey yaḥni-kapānum diyerek	Gör ki neyledi bu dünyāda **Hevāyī̄** bize yār Söyleye söyleye ey yañşak ozanum diyerek	Gazel / 5 beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _ _	Başlık: Tezyîf-i Hevâyî
67.	20a	Rüşdī̄	Yine ṣahbā-yı ʿaşḳı ʿaşḳıyla nūş eylemiş deryā Ki mest olmış dil-i ʿāşık gibi cūş eylemiş deryā	Cihānı sū-be-sū seyr eyleyüp abdālveş **Rüşdī̄** Dürr-i şehvārdan gūşına mengūş eylemiş deryā	Gazel / 7 beyit		. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _	Başlık: Rüşdī̄ / Matla beytinin birinci mısraının vezni bozuktur.
68.	20a	Resīmā	Ṭūṭī̄-i ḫ͡ṿāhişgeri terġīb ider güftārumuz	Ḳadd-i ḥamīd ile dendāna Resīmā ser-fürū	Gazel / 9 beyit		_ . _ _ / _ . _ _ _ . _ _ / _ . _	Başlık: Resīmā

			Müstaḳīm-i tabʿ olur taḳlīd iden reftārumuz	Şevḳ-[i]le taḥsīn ider erbāb-ı dil eşʿārumuz				
69.	20b	ʿİzzet	Çeküp kemānını tā tarf-ı ebruvānına dek Geçürdi tīrini ʿāşıḳuñ üstüẖ̆ʿānına dek	Bu şeb o yār gelüp cām-ı hʿābuma **ʿİzzet** Uyutmadı beni kāfir ṣabāḥ eẕānına dek	Gazel / 5 beyit		. _ . _ / . . _ _ / . _ . _ / . . _ _	Başlık: ʿİzzet
70.	20b	Nāḥifī	O sīm-gerden içün maşrıḳ-ı celī dirler O ṣāf sīneye mirʾāt-ı müncelī dirler	**Naḥīfiyā** süẖ̆an-ı dilkeşüm gören yārān Budur maḳāle-i ʿaşḳuñ muḥaṣṣalı dirler	Gazel / 6 beyit		. _ . _ / . . _ _ / . _ . _ / . . _ _	Başlık: Nāḥifī
71.	21a	Fıṭnat	Güller ḳızarur şerm-ile ol ġonca gülince Sünbül ẖ̆am olur reşk ile kākül bükilince	Cān virmek ise ḳaṣduñ eger ʿaşḳ-[ı]la **Fıṭnat** Ḫ̆āk-i der-i dildārdan ayrılma ölince	Gazel / 5 beyit		_ _ . / . _ _ . / . _ _ . / . _ _	Başlık: Fıṭnat Ḥanım
72.	21a	Ḥaşmet	Cām-ı mey-i ẕevk-i dem-i vuṣlatı Ḥāṣılı kesb-i ṣafā nūş-ı mey-i nābdadur	**Ḥaşmet** aḥvālümi bilmez ne disün bīgāne Güft ü gū ḥaḳḳumuza meclis-i aḥbābdadur	Gazel / 5 beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _ _	Başlık: Ḥaşmet / Matla beytinin birinci mısraının vezni bozuktur.

73.	21a	Nābī	Gülsitān-ı dehre geldük reng yoḳ bū ḳalmamış Sāye-endāz-ı kerem bir naḫl-i dil-cū ḳalmamış	Ceyş-i ġamdan ḳanda itsün ilticā ehl-i niyāz Ḳalʿa-i himmetde **Nābī** burc u bārū ḳalmamış	Gazel / 5 beyit		_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _	Başlık: Nābī
74.	21a	Serīrī	Gerçi ġurbetde geçürdük bir nice eyyāmumuz ʿIyddur her ṣubḥumuz ḳadre irüpdür şāmumuz	Ey **Serīrī** ol ḳamer-ṭalʿat u melek-ruḫsārına Gün gibi rūşen degül mi destümüzde cāmumuz	Gazel / 5 beyit		_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _	Başlık: Serīrī
75.	21b	Nedīm	Sīnede evvel ne muḥrik ārzūlar var idi Lebde serkeş āhlar āteşli ṣular var idi	Ey **Nedīm** ey bülbül-i şeydā niçün ḫāmuşsun Senden evvel çoḳ nevālar güft ü gūlar var idi	Gazel / 5 beyit		_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _	Başlık: Nedīm / Makta beytinin birinci mısraının vezni bozuktur.
76.	21b	Rāġıb	ʿÖrf-i niyāz-ı ehl-i muḥabbet ses istemez Rāz-ı derūn-ı ʿāşıḳa maḥrem kes istemez	Tāb-āver olmuyor o perī-çehre **Rāġıbā** Bundan ziyāde sūzişi besdür bes istemez	Gazel / 7 beyit		_ _ . / _ . _ . / . _ _ . / _ . _	Başlık: Rāġıb
77.	22a	Ḥasīb	İden aġyāra manẓūr-ı mürüvvet yār baḫtumdur	N’ola ʿāşıḳ olursam ol meh-i tābān-ı bī-mihre	Gazel / 5 beyit		. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _	Başlık: Ḥasīb

			Beni ḳaṣd-ı helāke ġamzeler derkār baḫtumdur	Benüm hercāī sevmek ey **Ḥasīb**-i zār baḫtumdur				
78.	22a	Nefʿī	Günüm ṭoġsun buyur ey āfet [ü] efserli ṣulṭānum Tamām ārāyiş-i meclis [ü] zer zīverli ṣulṭānum	İnanmazsañ elümde işte daʿvet-nāme ey **Nefʿī** Bisāṭ-ı bezm [ü] ḫāṣṣ'ül-ḥāṣumuz defterli ṣulṭānum	Gazel / 5 beyit		˙ _ _ _ / ˙ _ _ _ / ˙ _ _ _ / ˙ _ _ _	Başlık: Nefʿī
79.	22a	Cevrī	Būy-ı zülfüñ kim ṣabā ʿuṣṣāḳa dest-āvīz ider Feyż-i teʾsīri nesīm-i āh-ı ʿanber-rīz ider	Ṭabʿ-ı **Cevrī** ġamze-i çeşmüñle itse güft [ü] gū Nükte-i nuṭḳ-ı beyānuñ böyle siḥr-āmīz ider	Gazel / 5 beyit		_ ˙ _ _ / _ ˙ _ _ / _ ˙ _ _ / _ ˙ _	Başlık: Cevrī
80.	22a	Ḥaşmet	Destüme girdi efendim sen gibi nevreste gül Ārzū-yı būy-ı vaṣl itdükçe bu dil-ḫaste gül	Olamaz hem-reng verd-i nev-zemīni **Rāġıb'**a Ḫār-zār-ı dilde Ḥaşmet böyle bir ḫod-reste gül	Gazel / 5 beyit		_ ˙ _ _ / _ ˙ _ _ / _ ˙ _ _ / _ ˙ _	Başlık: Ḥaşmet
81.	22b	Ẕekāyī	Ḳaṣd idince şāh-ı ġamzeñ ḫükminüñ icrāsını Emr idüp ebrūya çekdürmiş anuñ ṭuġrāsını	Öldürür çeşmüñ **Ẕekāyī** derdmendi ʿāḳıbet Zāhid-i maġrūrdan almış anuñ fetvāsını	Gazel / 6 beyit		_ ˙ _ _ / _ ˙ _ _ / _ ˙ _ _ / _ ˙ _	Başlık: Ẕekāyī

82.	22b	Pertev	Yıl geçer hicr ile meh-rūyuna nāẓir olamam Saña ibrām-ı viṣāl itmege ḳādir olamam	Bāde-i ʿaşḳ-ıla ben mest-i müdāmam **Pertev** Ramażān gelmekle tāʾib ü ṭāhir olamam	Gazel / 5 beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _ _	Başlık: Pertev
83.	22b	Rüşdī	Bize sāḳī daḫı ol dāfiʿ-i ġam gelmez mi Luṭfına muntaẓıruz sāġar-ı Cem gelmez mi	ʿAzm-i gülşen ide aġyār ile ol ġonca-i yār **Rüşdiyā** ḫāṭır-ı ʿuşşāḳa elem gelmez mi	Gazel / 5 beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _ _	Başlık: Rüşdī
84.	23a	Neylī	Ḫaṭ-āver olsa yārum ten-i dāġdāra gelmez mi Bahār geldi o gül lāle-zāra gelmez mi	Ḳalur gider mi bu cevri sipihrüñ ey **Neylī** Bilüp günāhın ʿaceb iʿtiẕāra gelmez mi	Gazel / 5 beyit		. _ . _ / . . _ _ / . _ . _ / . . _	Başlık: Neylī / Matla beytinin birinci mısraının vezni bozuktur.
85.	23a	Nedīm	Sāḳī-şīrīn ü ġabġab u leb meşrebümcedür Ser-tā-be-pāy ḥāşılı hep meşrebümcedür	Bezm-i şarābdan geçemem ṭoġrusı **Nedīm** ʿİşret tabīʿatumca ṭarab meşrebümcedür	Gazel / 5 beyit		_ _ . / _ . _ . / . _ _ . / . _ _	Başlık: Nedīm
86.	23a	ʿĀrif	Ḥüsn o şūḫun ḫānezād-ı ʿārıż-ı dil-cūsıdur	Sāzkār olmış muḥabbet ki ey **ʿĀrif** hemān	Gazel / 5 beyit		_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _	Başlık: ʿĀrif

			Kim ṭarāvet şebnem-i berg-i gül-i ḫod rūsıdur	Şanma Ferhād'uñ o kārı ḳuvvet-i bāzūsıdur				
87.	23b	Rifʿat	Dil-i şad-pāre-i mihre ruḫ-ı cānān bir olur Gül-i şad-bergde būy-ı dil-i nālān bir olur	Beñzemez ḳadd-i dil-āşūbına serv-i āzād **Rifʿatā** naḥl-i tecellī-i dıraḫşān bir olur	Gazel / 5 beyit		˘ ˘ _ _ / ˘ ˘ _ _ / ˘ ˘ _ _ / ˘ ˘ _	Başlık: Rifʿat
88.	23b	Nābī	İs̱bāt-ı ṣıyāma olınan hücceti ṣaḳlar Kāġıd uçurur menzil ile yolda ulaḳlar	**Nābī** ḳalem olıncaya dek vāṣıl-ı menzil Her ḫaṭvede ṭayy itmededür nice baṭaḳlar	Gazel / 5 beyit		_ _ ˘ / ˘ _ _ ˘ / ˘ _ _ ˘ / ˘ _ _	Başlık: Nābī
89.	23b	Fıṭnat	Olmada diller rübūde ġamze-i cādūsına Deşt-i ḫüsnüñ ṣayd olur şīrlerüñ āhūsına	Cismini ḫāk it o sehī-ḳaddüñ yolında **Fıṭnatā** Nāʾil olmaḳsa murāduñ devlet-i pābūsına	Gazel / 5 beyit		_ ˘ _ _ / _ ˘ _ _ / _ ˘ _ _ / _ ˘ _	Başlık: Fıṭnat
90.	24a	Nedīm	Mest-i nāzum kim büyütdi böyle bī-pervā seni Kim yetişdürdi bu güne servden bālā seni	Ben didükçe böyle [kim] ḳıldı **Nedīm**'i nātüvān Gösterir engüşt ile meclisde[ki] mīnā seni	Gazel / 6 beyit		_ ˘ _ _ / _ ˘ _ _ / _ ˘ _ _ / _ ˘ _	Başlık: Nedīm

91.	24a	Rāġıb	Ḫāk-i pāy-i dilberi çeşme ġubār eyler mi hīç ʿĀşıḳa bu deñlü luṭfı rūzigār eyler mi hīç	Yan o şemʿ-i ḥüsne **Rāġıb** eyleme iẓhār-ı āh Gör yaḳup pervāne kendin be-zār zār eyler mi hīç	Gazel / 5 beyit		_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _	Başlık: Rāġıb
92.	24a	Yüsrī	Dil esīr iden sevād-ı sāye-i perçem midür Tāb-ı meyden reng-i ruḫsāruñ mı bu gül-fem midür	Sāʿid-i sīmīn-i sāḳī sāġar-ı billūrdan Niyyetüñ **Yüsrī** bu şeb tertīb-i bezm-i Cem midür	Gazel / 5 beyit		_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _	Başlık: Yüsrī
93.	24b	Nedīm	Ey ḳaşı yay yüzüñ beri dönmez misün daḫı Ey ġurre-i ümīdi görinmez misün daḫı	Dilberle mācerāñı yeter ṣaḳladuñ **Nedīm** Naḳl eyleyüp bir arada öginmez misün daḫı	Gazel / 5 beyit		_ _ . / _ . _ . / . _ _ . / _ . _	Başlık: Nedīm
94.	24b	Ḥaşmet	Ḥasret-i būs u kenārı çekemem ṣulṭānum Derd-i ḫamyāze-şiʿārı çekemem ṣultānum	Ḫam ider ḳāmeti vażʿ-ı girān ey **Ḥaşmet** Ṣıḳlet-i bār-ı vaḳārı çekemem ṣultānum	Gazel / 5 beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Ḥaşmet
95.	24b	Nābī	Nedür ey şūḫ bu bīhūde ġażab n'oldı saña	Olduñ ey ḫāme-i **Nābī** ḳatı çoḳdan ḫāmūş	Gazel / 5 beyit		_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _	Başlık: Nābī

			Meşrebüñ düşmene nāz idi ʿaceb n’oldı saña	Bilmem ey zümre-i pīrāy-ı ṭarab n’oldı saña				
96.	25a	Fāʿiz	Ne kāruñ var göñül bīhūde feryād itmeden ġayrı Ne ḥāṣıl eyledüñ düşmenleri şād itmeden ġayrı	N’ola **Fā’iz** gibi etsek şikāyet çarḫ-ı kec-revden Nesin gördün dem-ā-dem cevr [ü] bī-dād itmeden ġayrı	Gazel / 5 beyit		˙ _ _ _ / ˙ _ _ _ / ˙ _ _ _ / ˙ _ _ _	Başlık: Fāʾiz
97.	25a	Ẕekāyī	Yüzüñ māh-ı münevver mi cemālüñ mihr-i enver mi Felekde bir ḳamer-ṭalʿat efendim saña beñzer mi	**Ẕekāyī**veş yine ʿazm-i seyāhat eyledüm zāhid Benüm āvāre göñlüm yārsuz ārām eyler mi	Gazel / 6 beyit		˙ _ _ _ / ˙ _ _ _ / ˙ _ _ _ / ˙ _ _ _	Başlık: Ẕekāyī
98.	25a	Resīmā	Ḥażret-i feyyāz-ı Sübḥān dilde bir göñlümde bir Rükn-i maḳdis beyt-i Yezdān dilde bir göñlümde bir	Ġamzelerden dād-ı bī-dād it **Resīmā** rūz u şeb Zü’l-fiḳār-ı şāh-ı merdān dilde bir göñlümde bir	Gazel / 7 beyit		_ ˙ _ _ / _ ˙ _ _ / _ ˙ _ _ / _ ˙ _	Başlık: Resīma
99.	25b	Nedīm	Zülf ü külāhı virdi ḫalel Maġrib’i Fas’a Çeşm-i kebūdı ṣaldı aḳın mülk-i Çerkese	Ebrūları üstine dökilüp kāküli **Nedīm** Taṣvīr-i Çīnī yazmış o tāk-ı muḳarnasa	Gazel / 5 beyit		_ _ ˙ / _ ˙ _ ˙ / ˙ _ _ ˙ / _ ˙ _	Başlık: Nedīm

100.	25b	Nāḥifī	Kimsenüñ sermāye-i ārāmı ġāret olmasun Kimseler āvāre-i deşt-i melāmet olmasun	Ol ḳadar āmādedür çāk-i girībān itmege Çeşm-i mestüñden **Naḥīfī**'ye işāret olmasun	Gazel / 5 beyit		_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _	Başlık: Nāḥifī
101.	26a	Ẕekāyī	Beni öldürmege şāh-ı cihānum niyyetüñ vardur Senüñ aġyār ile ẕīrā ʿaceb ünsiyyetüñ vardur	Bī-ḥamdi'llāh ne ġam destüñde dāmān-ı tevekkül var **Ẕekāyī** evc-i istiġnāya bāl-i himmetüñ vardur	Gazel / 6 beyit		. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _	Başlık: Ẕekāyī
102.	26a	Yüsrī	İtdi dil fikr-i ḫaṭuñ ṣafḥā-i pür-nūr üzere Yeñi bir dāġ ḳo didi sīne-i mehcūr üzere	Mest olup ḫāme daḫı vaṣf-ı lebiyle **Yüsrī** O da üftāde gibi sīne-i billūr üzre	Gazel / 5 beyit		. . _ _ / . . _ _ . . _ _ / . . _	Başlık: Yüsrī
103.	26a	Fıṭnat	İcrā-yı füsūn çeşm-i siyeh-fāmına maḫṣūṣ İʿcāz-ı Mesīḥā-leb-i gül-fāmına maḫsūṣ	**Fıṭnat** Cem-i devrāndur alan destine ṣanma Keyfiyyet-i ṣahbā o Cem'üñ cāmına maḥṣūṣ	Gazel / 5 beyit		_ _ . / . _ _ . / . _ _ . / . _ _	Başlık: Fıṭnat
104.	26b	Nābī	Bāġ-ı dehrüñ hem ḥazānın hem bahārın görmişüz	Kāse-i deryūze[ye] tebdīl olur cām-ı murād	Gazel / 5 beyit		_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _	Başlık: Nābī

			Biz neşāṭuñ da ġamuñ da rūzgārın görmişüz	Biz bu bezmüñ **Nābiyā** çoḳ bāde-hˇāruñ görmüşüz				
105.	26b	Ḥaşmet	Dilümde dāġ dāġ-ı ḥasret sūz-ı āşinādur hep Bu gülşengāh-ı ʿaşḳuñ gülleri āteş-nümādur hep	Zebānuñ reng-i ṣahbā-yı ezelden mi yaratmış Ḥaḳḳ Bu keyfiyyet nedür **Ḥaşmet** sözüñ rengīn-ārādur hep	Gazel / 5 beyit		˙ _ _ _ / ˙ _ _ _ / ˙ _ _ _ / ˙ _ _ _	Başlık: Ḥaşmet
106.	26b	Resīmā	Hele ehl-i taʿaṣṣub bādenüñ germiyyetin bilmez Ḫumār-ālūd-ı ṣubḥī olmayan keyfiyyetin bilmez	**Resīmā** ṭıynet-i merdüm hemīşe müsteʿiddür bil Küşād[e] bāb-ı himmet [hep] velī ehliyyetin bilmez	Gazel / 6 beyit		˙ _ _ _ / ˙ _ _ _ / ˙ _ _ _ / ˙ _ _ _	Başlık: Resīmā
107.	27a	Fāʿiz	Teşrīfüñle ḫānemüzi reşk-i İrem eyle Aġlatma beni iki gözüm gel kerem eyle	Ḳānūn-ı belāġatle yine naḳş-ṭırāz ol Ey ḫāme-i ḫoş-lehçe-i **Fā’iz** naġam eyle	Gazel / 5 beyit		_ _ ˙ / ˙ _ _ ˙ / ˙ _ _ ˙ / ˙ _ _	Başlık: Fāʿiz
108.	27a	Ẕekāyī	Bir nigāh-ı cānfeşānuñ özge devletdür baña Öldürürse dīde-i mestüñ ʿināyetdür baña	Kaʿbe-i rūyuñ naẓargāh-ı **Ẕekāyī**-i ḥazīn Ebruvānuñ ṣūret-i miḥrāb-ı ḳudretdür baña	Gazel / 7 beyit		_ ˙ _ _ / _ ˙ _ _ / _ ˙ _ _ / _ ˙ _	Başlık: Ẕekāyī

109.	27b	Ḥasīb	Seyl-i seyf itmiş hücūm eyler amān zükkāmdan Lerze-nāk itdi vücūdum dād amān zükkāmdan	Nāy gibi nālān olursañ ey **Hasībā** vaḳtidür Behmen-i ġam pür-şitāb oldu amān zükkāmdan	Gazel / 5 beyit		_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _	Başlık:Ḥasīb
110.	27b	Vehbī	Nedür ol şekl-i ʿacībü'l-heykel Öksüz oġlan g.t[i] açıḳ başı kel	**Vehbiyā** fikre sezādur bu süḫan Çocuḳ oyuncaġı ṣanma bunı sen	Mesnevi / 7 beyit	Lügaz	. . _ _ / . . _ _ . . _	Başlık: Muʿammâ-yı Vehbī / Şiirin başlığı M.'de sehven "Muʿammā-yı Vehbī" şeklinde yazılmıştır. Başlık, "Luġaz-ı Vehbī" olarak düzeltilmiştir.
111.	28a	Nedīm	Bir görmek ile ḥüsnüñe ḳılduñ beni şeydā Ey ruḫları raʿnā İtdi nigehüñ ʿaḳlumı hem ṣabrumı yaġmā	Ḫūn eyledi baġrum felegüñ cevr [ü] cefāsı Bīhūde edāsı Tā eyleyeli sen gibi gül-ruḫları peydā	Müstezad / 7 bend		_ _ . / . _ _ . / . _ _ . / . _ _ / _ _ . / . _ _	Başlık: Nedīm

			Ey gözleri şehlā	Bīçāre **Nedīmā**				
112.	28a	Şehrī	Ol ḫāl-i siyeh tā ki bizüm aḫterümüzdür Mānend-i şerār āteş-i ġam-püsterümüzdür	Çıḳsa yolumuz vādī-i ḥırmāna ᶜaceb mi **Şehrī** gibi şūm-ḳadem rehberümüzdür	Nâ-tamâm gazel / 4 beyit		_ _ . / . _ _ . / . _ _ . / . _ _	Başlık: Şehr-ī Nâ-tamām
113.	28b	Nāᶜilī	ᶜİzāruñ gül gül olmuş būseden dil dāġ dāġuñdur Ḥased ol bāġbān-ı ᶜaşḳa kim gülçīn-i bāġuñdur	Bu hengām-ı şuᶜbede **Nā'ilī** maḥbūb ile meyden Çemenler cūylar āyīne-i naḳş-ı çerāguñdur	azel / 4 beyit		. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _	Başlık: Nāᶜilī-i Nā-tamām Gazel, M.'de "nā-tamām" olarak kayıtlıdır. Ancak şairin Dîvân'ında "gazel-i nâ-tamâm" şeklinde kayıtlı değildir.
114.	28b	Nāẓım	Farḳ olınmaz şuᶜle-i āhum gice mehtābdan	Yād-ı laᶜl-i dilrübādur bāᶜis-i keyfiyyetüm	Nâ-tamâm gazel / 4 beyit		_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _	Başlık: Nāẓım-ı Nā-tāmām

			N’eyleyem ḫurşīd-i ruḫsārum göz açmaz hˇābdān	**Nāẓimā** yoḫsa nedür ḥāṣıl şarāb-ı nābdan				
115.	28b	ʿĀṭıf	Māyedār-ı āmiller[i] ʿāḳıbet ol mūr gibi Aldurup mā-melegi iñleme zenbūr gibi	**ʿĀṭıfā** eyledi ḫāme yine teşhīr-i miyān Ġālibā ḫidmet-i tanẓīrde meʾmūr gibi	Gazel / 6 beyit		_˙__/_˙__/ _˙__/_˙_	Başlık: ʿĀṭıf
116.	29a	Kānī	Fransız olmasa yıllıḳda maʿhūd olduġın görsek Çuḳadar aġanuñ yıllıḳda ḫoşnūd olduġın görsek	Ḳaralar bembeyaż olsa aġaçlar hep güzel ḳoḳsa Şu ladin ʿanber olsa ardıcuñ ʿūd oldıġın görsek	Gazel / 5 beyit		.___/.___/ .___/.___	Başlık: Kānī / Gazelin mahlas beyti yoktur.
117.	29a	Sānī	Nice ruḫ-ı reşk-i gül ü lāle-i ḥamrādur bu Nice fem-i ġonca-i bāġ-ı İrem-ārādur bu	Būse vir **Sānī**’ye ḳılsun dir iseñ vaṣf-ı ruḫuñ Ḳand ile besleyecek ṭuṭī-yi gūyādur bu	Gazel / 5 beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Sānī / Şiir kaynaklarda bulunamamıştır. Gazelin matla’ beytinin vezni bozuktur.

118.	29a	Rāġıb	Lebüñ kim būs ider bir sāġar-ı billūrdan ġayrı Kimüñ var zehresi tel ḳırmaġa ṭanbūrdan ġayrı	ʿAceb iḫlāṣ ile ḥasretkeş-i pā-būs-ı iclālüñ Şu yad illerde var mı **Rāġıb**-ı mehcūrdan ġayrı	Gazel / 5 beyit		. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _	Başlık: Rāġıb
119.	29b	Şeyhü'l-islām Yahyā	Her ḳaṭre-i eşküm ki aḳar ḳan arasında Lü'lü' gibidür subḥa-i mercān arasında	**Yaḥyā** bir beni mi buldı hemān kāfir-i zülfi Bend eyleyicek bunca müselmān arasında	Gazel / 5 beyit		_ _ . / . _ _ . / . _ _ . / . _ _	Başlık: Yahyā
120.	29b	Ḥasīb	Āteş-i ʿaşḳını seyr eyle bedenden yāruñ Yekdür Allah direm hicri ile dizdāruñ	Bir fitīl ile iki atmaḳ olur idi **Ḥasīb** Olmasa ḫavf-ı dile gülle-i āteş-bāruñ	Gazel / 7 beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Ḥasīb Berāy-ı Dizdārdāred Der-Kalʿā-i Bosna / Şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
121.	29b	Nedīm	Hücūm-ı nāle-i şeb-gīrden ẓālim ḫaberdār ol Beni bīmār-ı hicr eyledüñ sen daḫı bīmār ol	**Nedīmā**'nuñ budur ancaḳ sözi ey āfet-i devrān Gözüñ gibi beni bīmār ḳılduñ sen de bīmār ol	Gazel / 7 beyit		. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _	Başlık: Nedīm

122.	30a	Seyyid Vehbī	Ol berbere ʿuşşāḳ tırāş olmaġa düşdi Gör ḳayd-ı serüñ sen de göñül āteş başa düşdi	Bilmem ne şaḳa eyledi **Vehbī** bu ġazelden Yārān oḳuyup Ṣābit'i yād itdi gülüşdi	Gazel / 7 beyit		_ _ . / . _ _ . / . _ _ . / . _ _	Başlık: Ṣābrī
123.	30a	Nābī	Ḳış mevsiminde bulmazsa ḳarsaḳ Merʿaş gibi ten ditrerdi şaḳ şaḳ	Yaruñ elinden ṣaḥbāyı **Nābī** Zehr olsa içsek şişsek ḳabarsaḳ	Gazel / 8 beyit		_ _ . _ _ / _ _ . _ _	Başlık: Nābī
124.	30b	Kānī	Ḫaṭ-āver olmış eyyām-ı bahār-ı ḥüsn ü ān geçmiş Bilür ol şūḫ görse ʿāşıḳın ammā zamān geçmiş	Bu günlerde ḥaẕer it geçme **Kānī** semt-i dilberden Seni ġamz eylemiş aġyār-ı bī-raḥm yaman geçmiş	Gazel / 5 beyit		. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _	Başlık: Kānī
125.	30b	Ṣābit	Naḳl ider Çorlu'da bir kāşif rāz Bir cüvān-pāre dil-dāde-nevāz	Açıldı kāle-i ʿıyş-ı cāvid Çıḳdı külçeyle tefārīḳ-i ümmīd	Mesnevî / 95 beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Berber-nâme Ṣābit
126.	33b	Ṣābit	ʿAmr Leyṣ ol şeh-i bā-ʿavn u ẓafer İtdi iḳbāl-[i]le bir semte sefer	Gelicek ehl-i süḫan güftāra Ṣatılur bir sözi biñ dīnāra	Mesnevî / 47 beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Makale-i ʿAmrü'l-Leys Ṣābit
127.	34b	Ṣābit	Zümre-i şīfteden bir naḥsend Söyledi naḳle sezā bir pā-bend	Yoḫsa taḥḳīkini ben de bilmem Böyle naḳl itdiler Allāhu aʿlem	Mesnevî / 172 beyit		_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _	Başlık: Maḳale-i Ḫʸāce Fesād-ı Der[e]-nāme Ṣābit

128.	39b	Fennī	Hep ġalat sözle geçürdi günin ʿāşık-ı zār Ġalata zevḳına gitmiş meger aġyār ile yār	Ġalibā Fennī tamām eyleyecekdür ẕevḳı Aṭalar seyrine düşmüş o perīnüñ şevḳı	Kaside / 62 beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Fennī-i Der-i Sevāḥil-i Boġaziçi
129.	41b	Dürrī	Ol şeh-süvārum esb-i nāza urdı eger meger Kim ehl-i ʿaşḳa geldi görindi sefer mefer	Ey bād ḳaldı Dürrī-i zār intiẓārda Kim didi saña dergeh-i şāha ḫaber maber	Gazel / 5 beyit		_ _ . / _ . _ . / . _ _ . / _ . _	Başlık: Dürrī / Matla beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
130.	41b	Kānī	Nümāyāndur yelek māhiyyeti çāk-i girībāndan Velī entārinüñ rengi görinmez eski ḳaftāndan	Kesilmiş baş dökilmüş ḳan görinmez ortada dādı Velī meydān görinmez ol muṣayḳal ṭaşlı ḳalḳandan	Gazel / 5 beyit		. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _	Başlık: Kānī / Şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
131.	42a	ʿOs̱mān-zāde Ṭāʾib	Sekbān-ı sefer dīde-i pejmürde ḳıyāfet Ḳāḍīlerüñ ardındaki oġlanına beñzer	Hem-şehrīlerüñ tā o ḳadar kes̱reti var kim Nābī'nün adı şimdi Ḳaṭar ḫānına beñzer	Gazel / 7 beyit		_ _ . / . _ _ . / . _ _ . / . _ _	Başlık: ʿOs̱mān-zāde
132.	42a	Nābī	Ḥammām ki āyīne-i sīmīn-bedenāndur	Her lülesi Nābī ḳalem-i feyż mis̱āli	Gazel / 5 beyit		_ _ . / . _ _ . / . _ _ . / . _ _	Başlık: Der-i Vaṣf-ı Ḥamām-ı Nābī

			ʿUşşāḳ-ṣıfat āteşi ḳalbinde nihāndur	İcrā-yı zülāl itmede pākīze-zebāndur				
133.	42b	Nefʿī	Pür-ṣafā dāʾim dili bir şūḫ-ı hem-demdür ḳadeḥ Tā ezelden meclis-i rindāna maḥremdür ḳadeḥ	N'ola pür-şevḳ itse dünyāyı dil-i Nefʿī gibi Rūzigāra yadigār meclis-i Cem'dür ḳadeḥ	Gazel / 5 beyit		_˙__/_˙__/_˙__/_˙_	Başlık: Nefʿī
134.	42b	Ṣaʿdī	Dil rūyına baḳmadan uṣansın mı efendim Nezzāre-i ruḥsārına ḳansın mı efendim Di[r]lerse seni mihr ü vefā semtini bilmez ʿĀşıḳ bu söze inansın mı efendim	Bu ḥüsnle sensin şeh-i iḳlīm-i melāmet Emr eyle murādın ne ise cānuma minnet Gitdükçe füzūn olmada evvelki muḥabbet Saʿdī seni sevmekden uṣansın mı efendim	Şarkı / 3 bend		__./.__./.__./.__	Başlık: Ṣaʿdī / Şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
135.	43b	Ṣāʿdī-i Şirâzî	زآن گه که تو را بر من مسکین نظر است آثارم از آفتاب مشهور تر است گر خود همه عیبها بدین بنده در است هر عیب که سلطان بپسندد هنر است		Rübai / 1 bend		__./.__./.__./._	Başlık: Ṣaʿdī

136.	43b	Kemāl paşa-zāde	Vaṭanında ne ḳadar olsa kişi aʿlādan Durduġınca daḫı aḥḳar olur ol ednādan	Ḳaʿr-ı deryāda iken dür bulımaz ḳıymetini Baş üzere götürürler çıḳıcaḳ deryādan	Kıtʿa / 2 beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Kemālpaşa-zāde / Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.
137.	43b	Lā edrī	1. Ey ruḳʿa saña ġıbṭa nice itmeyeyim kim Ol tāre-i vālāya varup yüz süreceksin	Bu żaʿf-ı fütūr ile yāre varmaḳ müşkil Hep arż-ı ʿubūdiyyetümi sen ideceksin	Kıtʿa / 2 beyit		_ _ . / . _ _ . / . _ _ . / . _ _	Başlık: Lā edrī
138.	43b	Fıṭnat	Kim baḳar naḫl-i güle ḳāmet-i dil-cū var iken N’eyleyem sünbül [ü] şeb-būyı o gīsū var iken	Raġbet ider mi göñül ṣayd-ı ġazāl-i meh-rū Ḥalḳa-i bezmde ol gözleri āhū var iken	Kıtʿa / 2 beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Fıṭnat
139.	43b	Lā edrī	Āṣafā ḳalmadı īrād kesildi ḳalemüm Yazılur mı dil-i şeydāda olan derd [ü] ġamum	Kime feryād ideyim kim baña ṣāḥib çıḳsun Var iken ʿālemde sen gibi velīyü’n-niʿmetüm	Kıtʿa / 2 beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Lā
140.	43b	Neylī	Ṣaḳlamañ duḫter-i rezi görelüm Yalıñuz bu sizüñ içün degül a	Gerçi hemşīremüz degülse bizüm Ya sizüñ de helālüñüz degül a	Kıtʿa / 2 beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Neylī

141.	43b	Nābī	Bīd āba dimiş ki feyżinden Dāʾimā şerbet-i zülāl içse rez	Āb da bīde didi bizde senüñ Sāye-i devletinde ḫōş geçerüz	Kıtʿa / 2 beyit		_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _	Başlık: Nābī / / Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.
142.	44a	Sārim Paşa	Nigāha ruḫsat olmış n'eyleyem ol āfitābumdan Temāşā-yı cemāl itmek degül mümkin ḥicābumdan	Ne deñlü setr-i mihr-i ʿaşḳ-ı cānān eyleseñ Sārim Cihāna keşf olur rāzum derūnum ıżṭırābumdan	Kıtʿa / 2 beyit		. _ _ _ / . _ _ _ . _ _ _ / . _ _ _	Başlık: Sārim Paşa / Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.
143.	44a	Nefʿī	Tūtī-i muʿcize-gūyem her ne disem lāf degül Çarḫ ile söyleşemem āyīnesi ṣāf degül	Ehl-i dildür diyemem sīnesi ṣāf olmayana Ehl-i dil birbirini bilmemek inṣāf degül	Gazel / 2 beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Lā
144.	44a	Lā edrī	Ṣanma o murġ-ı vaḥşī gelür dāma yem ḳapar Dinür asḥāb-ı dilden o meh-pāre nem ḳapar	Açma dehen-i tengini gülşende kim bilür Bülbül işidüp anı bir iki naġam ḳapar	Kıtʿa / 2 beyit		_ _ . / _ . _ . / . _ _ . / _ . _	Başlık: Lā
145.	44a	Lā edrī	Gel bezm-i meye luṭf [u] kerem ḳıl sözüm üzre	Terk eyle seri dīde-i cānān dimiş ol şūḫ	Kıtʿa / 2 beyit		. _ _ _ / . . _ _ . _ _ _ / . . _	Başlık: Lā

			Ey sāḳī-i gül-çehre ayaḳ baṣ yüzüm üzre	Red eylemem emrini başum gözüm üzre				
146.	44a	Lā edrī	Ne dem o şūḫ-ı siyeh-çerdeye niyāz iderüz Ṣadā-yı minneti hem naġme-i Ḥicāz iderüz	Niyāz-ı ʿāşıḳı dāʾim ṭaleb-kār olmaġ-ıla Gehī o mest-i nāza biz daḫı nāz iderüz	Kıtʿa / 2 beyit		_ _ . / _ . _ . / . _ _ . / _ . _	Başlık: Lā
147.	44a	Lā edrī	Meclisde muṣḥaf-ı ruḫ-ı dildāra dün gice Būs itmekle teveccüh idüp raḳīb-i dūn	Ol gül-ʿizār geldi didi lā yemessuh Ben būs idüp didüm ile'l-muṭahherūn	Kıtʿa / 2 beyit		_ _ . / _ . _ . / . _ _ . / _ . _	Başlık: Lā
148.	44a	Lā edrī	Ẕerre eyler mihri yāruñ tāb-ı nūr-ı ṭalʿati Bī-vücūd eyler mi o māhı pertev mahiyyeti	Dil ṭutıldı el-amān ol perçem[üñ] sevdāsına Kāfiristāna esīr oldum Muhammed ümmeti	Kıtʿa / 2 beyit		_ . _ _ / _ . _ _ _ . _ _ / _ . _	Başlık: Lā
149.	44b	Resīmā	Gelüp eyyām-ı şitā bir ḫara olduḳ muḥtāç Ḥācetüm ḳalmaz idi destüme girse felege	Minnet-i ḫarla bugün rübūde aġaya varup Ḥamdulillāh sözümüz geçdi hele bir eşege	Kıtʿa / 2 beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Resīmā / Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

150.	44b	Lā edrī	Nāfe-i Çīn [ü] Ḥoten ṭurrene olmaz hem-bū Kākül-i sünbül eger olsa ġıdā-yı āhū	Hevesi zülfün-[i]le ʿazm-i reh-i Çīn itdüm Seni şimden ṣoñra ey gözleri āhū yā hū	Kıtʿa / 2 beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Lā
151.	44b	Lā edrī	Tek bizümle başı rez duḫterinüñ ḫōş olsun Ḫum-ı mey-ḫāne bugünden girü hep boş olsun	Ḥażm ider ʿārif olan içse yedi deryāyı Cürʿa-i cām-ı ṣafā ḥażm idene nūş olsun	Kıtʿa / 2 beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Lā
152.	44b	Ḥaşmet	كال حشمت يا ابى مافيه احرام ايشى صاديلك يكغى بحجك كان فعلك نام ايشى	Geldi bāb-ı Şām'a bir ḥācib didi tārīḫini Hele sen ʿAbbas Efendi eyledüñ ḥāc Şām işi	Kıtʿa / 2 beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Ḥaşmet Efendi'nüñ Pederine Yapduġı Tārīḫdür
153.	44b	Lā edrī	Aḥvāl-i zifāfı gice bir yenge gözetmiş Dir imiş hele ḳızlar gelin işi var	Aḳ ṭabya mıḳraṣvāri dökilür iki ṭopla Ḳız Ḳullesi'ne Ṣu Ḳapusı'ndan yürüyüş var	Kıtʿa / 2 beyit		_ _ . / . _ _ . / . _ _ . / . _ _	Başlık: Lā
154.	44b	Lā edrī	Şūḫ ola şeyḫüñ köçegi şeyḫde fetānet mi ḳalur	Yandurup üftādeleri ṭonsa o Saʿdi Çelebi	Kıtʿa / 2 beyit		_ . . _ / _ . . _ / _ . . _ / _ . . _	Başlık: Lā

			Ol güzeli sevmemege elde irādet mi ḳalur	Tā ki ṭonı çözmeyicek ṣabra liyāḳat mi ḳalur				
155.	44b	Lā edrī	Kimi mestāne siḥr-i yār ile gülşende yaṭur Kimi derd [ü] elem-i hicr ile külḫanda yaṭur	Künc-i ġurbetde raḳībā bizi tenhā ṣanma Yār eger sende yaṭursa elemi bende yaṭur	Kıtʿa / 2 beyit		..__/..__/.._ _/.._	Başlık: Lā
156.	45a	Fıṭnat	ʿAḳs-i lebüñi cām-ı mey-i tābda gördüm Bir ġonca-i şüküfteyi ṣan ābda gördüm	Kāküller içinde göricek ʿārıż [u] zülfüñ Gūyā ki güli sünbül<ler>i hep sīr-ābda gördüm	Kıtʿa / 2 beyit		__./.__./ .__./.__	Başlık: Fıṭnat
157.	45a	Nefʿī	Girdi miftāḥ-ı dürr-i genc-i meʿānī elime ʿĀleme bezl-i güher eylesem itlāf degül	Levḥ-i maḥfūż-ı süḫandur dil-i pāk Nefʿī Ṭabʿ-ı yārān gibi dükkānçe-i ṣaḥḥāf degül	Gazel / 2 beyit		__./.__./ .__./.__	Başlık: Nefʿī
158.	45a	İlhāmī	Teʿālallāh naṣīb itdi bu bir taḫt-ı Süleymān'dur Uyan kim ḫᵛāb-ı ġafletden ki kişver çün perīşāndur	Bu dünyāya ṭayanup ġafil olma sen ki İlhāmī Saña da baḳī ḳalmaz çün döner bu çarḫ-ı devrāndur	Gazel / 4 beyit		.___/.___/ .___/.___	Başlık: Yok / Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

159.	45b	Rāşid	İrişür menzil-i maḳṣūdına āheste giden Tīz reftār olanuñ pāyına dāmen ṭolanur				˘˘_ _/˘˘_ _/ ˘˘_ _/˘˘_	Başlık: Rāşid
160.	45b	Fıṭnat	-	Söyler elbet ḥālini Fıṭnat meşeldür ehl-i dil ʿAşk ola bir sīnede eşʿār kendin gösterür	Beyit		_˙_ _/_˙_ _/ _˙_ _/_˙_ _	Başlık: Fıṭnat
161.	45b	Ḥaşmet	Güşmāl ile ṭoḳunmazdıḳ o şūḫuñ teline Āherin yatmazsa zānūsuna ṭanbūr gibi	-	Beyit		˘˘_ _/˘˘_ _/ ˘˘_ _/˘˘_	Başlık: Ḥaşmet
162.	45b	Lā edrī	Tınġırdamaz ʿuşşāḳa pes perdeden ammā Ol mūy-ı miyān ṭanbūranuñ orṭa telidür	-	Beyit		_ _˙/˙_ _˙/ ˙_ _˙/˙_ _	Başlık: Lā

163.	45b	Ḥāletī	N'ola ey Ḥāletī dāʾim sözümden çıḳmasa dilber Cemāl-i vaṣfını yād eylerdüm şiʿrümde hem-vāre	-	Beyit		.___/.___/ .___/.___	Başlık: Ḥāletī / Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.
164.	45b	Lā edrī	Ḫayāl-i zülf-i yār olınca gözde girye lāzımdur Yazıḳdur şīşe-i bī-āb içinde öyle sünbüller	-	Beyit		.___/.___/ .___/.___	Başlık: Lā
165.	45b	Ḥalīmī	Her bir ḳadeḥ ardınca birer būse mi virdüñ Sāḳī çekemem vażʿ-ı kerīmāneyi boş ḳo	-	Beyit		.___/.___/ .___/.___	Başlık: Lā
166.	45b	Lā edrī	Zībā yaraşur ḫançer-i zerrīn o dilbere Ḫūbān-ı şehir eşk-ile hep düşdi ḫançere	-	Beyit		__./_._./ .__./.__	Başlık:Lā
167.	45b	Bursalı Ṭālib	Çeşm-i inṣāf ḳadar kāmile mīzān olmaz	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Lā

			Kişi noḳṣānını bilmek gibi ʿirfān olmaz					
168.	45b	Lā edrī	Germābe içre var gör o dellāk-ı āfeti Ṣoydı cihānı eyledi dervīş-i Ḥalvetī	-	Beyit		_ _ . / _ . _ . / . _ _ . / . _ _	Başlık: Lā
169.	45b	Lā edrī	Diyemez ṣanmañuz ol mihr-i cihān-ārāyı Beñzer ebrūma diyü aġzına almaz rāyı	-	Beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Lā
170.	45b	Lā edrī	Ḳaṣd yine meşveret üzre dil-i miḥet-i cūyuñ Baş başa virdügi budur ol iki ebrūnuñ	-	Beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Lā
171.	45b	Nābī	Çün şerbet olur ḫātime-i bezme işāret Hicrāna çıḳar ʿāḳıbeti bu şeker-ābuñ	-	Beyit		_ _ . / . _ _ . / . _ _ . / . _ -	Başlık: Nābī
172.	45b	Nişānīlī	Daḫı ḳızarmış ḳızarur muġbeçeden şerm eyler		Beyit		_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _	Başlık: Nişānīlī

			Duḫter ṣıḳılup gelmege bezme utanur					
173.	45b	Lā edrī	Ḫayr olur encām-ı kārı her işi āsān olur Vaḳt-i fırṣatda nüvāziş eyleyen ʿadāsına		Beyit		_·__/_·__/ _·__/_·_	Başlık: Lā
174.	46a	Ḥaşmet	Ruḫṣat bulınur dāmen-i cānān ele girmez Cānān bulınur gūşe-i imkān ele girmez	-	Beyit		__·/_·_·/ ·__·/_·_	Başlık: Ḥaşmet
175.	46a	Şeyhü'l-islām Yahyā	Ruḫ-i zerd aḳçe itmez nuḳre-i eşk-ile iş bitmez Cüvānuñ göñlini almak dilerseñ sīm ü zer göster	-	Beyit		·___/·___ ·___/·___	Başlık: Rāḥmī
176.	46a	Lā edrī	Ne ḳadar olsa muḥāl-i ʿāşıḳa vaṣl-i dildār Yine erbāb-ı ṭaleb semt-i temennāda gerek	-	Beyit		··__/··__/ ··__/··_	Başlık: Lā

177.	46a	Nābī	Daḫı kimden ümīd-i ṣıdḳ idersin Nābiyā bilmem Ṣabāhuñ bir nefesde nışfı ṣādıḳ nışfı kāẕibdür	-	Beyit		.___/.___ .___/.___	Başlık: Nābī
178.	46a	Seyyid Vehbī	Bī-ḳıymet [ü] bī-leẕẕet iden vefretidür hep Yoḫsa nemegüñ farḳı nedür reng-i şekerden	-	Beyit		.___/.___/ .___/.__	Başlık: Vehbī
179.	46a	Sırrī	Āhum n'ola ser çekse livā-yı ẓaferiyle Cünd-i feraḥavirdi hezīmet eseriyle	-	Beyit		__./.__./ .__./.__	Başlık: Sırrī
180.	46a	Lā edrī	Ṭıfl-ı dil ḳaddüñ görüp ʿaşḳa elifden başladı Rabbi yessir lā tuʿassir rabbi temmim bi'l-ḫayr	-	Beyit		_.__/_.__/ _.__/_._	Başlık: Lā
181.	46a	Lā edrī	Bugün on dört gün oldı görmedüm ey māh seni Ey efendim bu gice gel bile aḫşāmlıyalum	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Lā

182.	46a	Ḳadīmī	Ḫāneme geldi ser-i kūyına ʿażm itmiş-iken Buldum o māhveşi gökde ararken yirde	-	Beyit		_˙_ _ / _˙_ _ / _˙_ _ / _˙_	Başlık: Ḳādīmī
183.	46a	Lā edrī	Ḳanda aḫşamladı diyü [ṣorsun] ol māhveşi Şehre ṣaldum seherī ḫāne-be-ḫāne güneşi	-	Beyit		˙˙_ _ / ˙˙_ _ / ˙˙_ _ / ˙˙_	Başlık: Lā
184.	46a	Tīġī Beg	Ṣunma aġyāra ḳadeḥ ḥalḳa-i meclisde iken Ey perī ṭaşra uzatma ayaġuñ dāʾireden	-	Beyit		˙˙_ _ / ˙˙_ _ / ˙˙_ _ / ˙˙_	Başlık: Ṭīġī Beg
185.	46a	Vehbī	O ṭıfl-ı nāz taʿlīme varınca ḫˇāce-i meşḳe Çıḳarmış sīn [ü] kāfı efendi nükte göstermiş	-	Beyit		˙_ _ _ / ˙_ _ _ / ˙_ _ _ / ˙_ _ _	Başlık: Vehbī
186.	46a	ʿĀṭıf	Māye-dār-ı emel-i ʿāḳıbet ol mūr gibi	-	Beyit		˙˙_ _ / ˙˙_ _ / ˙˙_ _ / ˙˙_	Başlık: ʿĀṭıf

			Aldırup mā-melegi iñleme zenbūr gibi					
187.	46a	Lā edrī	Zār-ı ferdāyı bürūz itme bugün mūr gibi Ḳāniʿ ol māḥaṣal-ı bal-ıla zenbūr gibi	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Lā
188.	46a	Lā edrī	Yetmez mi temāşā-yı cemāl elde ṣunarsın Ey ʿāşıḳ-ı mihnet-zede bulduḳça bunarsın	-	Beyit		__./.__./ .__./.__	Başlık:Lā
189.	46b	S̲ābit	Eli degerse bu ālūdelikle ey S̲ābit O pāk-i dāmeni murdārlar raḳīb-i pelīd	-	Beyit		.___/.___/ .___/.___	Başlık: S̲ābit
190.	46b	Nedīm	Olsa bir bezmde neẕẕāreye şāyeste ḳalīl Öyle bezme varanuñ bir gözi pūşīde gerek	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık:Nedīm

191.	46b	Lā edrī	Benāgūş-ı peyāmuñ gūş idüp dāʾim ṣadeflerden Ḳulaḳdan saña ʿāşıḳ olmaduḳ güher mi ḳalmışdur	-	Beyit		.___/.___/ .___/.___	Başlık: Lā
192.	46b	Beliġ	Pederidür o bütüñ māniʿ-i gül-çīn-i viṣāl Ḥıfẓ ider tāze niḥāli [vü] güli elbet diken	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Belīġ / Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.
193.	46b	Kānī	Şını sīn okudıġun muġbeçenüñ ṣanma ġalaṭ Dehān-ı tengine ṣıġmaz o bütüñ cürm-i nuḳaṭ	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Kānī / Şiir, şairin divanında bulunmamaktadır.
194.	46b	Rāġıb	Hep olur ḫᵛāhiş-i dil eyleme ḫām-ı ibrāmı Vaḳti var ʿarż-ı merāmuñ daḫı Rāġıb epsem	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık:Rāġıb
195.	46b	Nādirī	Degül çāh-ı ẕeḳan ol dil-rübānuñ çeşm-i maḫmūrı	-	Beyit		.___/.___/ .___/.___	Başlık: Nādirī

			İçüp ṣahbāsuñ itmiş ser-nigūn bir cām-ı billūrı					
196.	46b	Bāḳī	Zinhār eline āyīne virmeñ o kāfirüñ Ẕīrā görince ṣūretini put-perest olur	-	Beyit		_ _ . / _ . _ . / . _ _ . / . _ _	Başlık: Bāḳī
197.	46b	Faṣīḥ	Nigāh itdükçe her dem gül-cebīnüñ ġonca eyler yār Güleryüz görmedüm āyīne-i ʿālem-nümāsından	-	Beyit		. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _	Başlık: Faṣīḥ
198.	46b	Sürūrī	Sürūrī yoluña ḫarc itdi varın Ġamuñ yir olduġından ṣonra vāriş	-	Beyit		. _ _ _ / . _ _ _ . _ _	Başlık: Sürūrī / Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.
199.	46b	Ḳabūlī	Ḳabūlī ʿarż-ı ḥāl eyle ol yāre Ne ḳorḳarsın helāk ide nihāyet	-	Beyit		. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ -	Başlık: Ḳabūlī
200.	46b	Nefʿī	Yeter itdüñ şikāyet sevdüginden sen de ey Nefʿī Anuñ cürmi degüldür ṭaliʿinde bī-vefālıḳ var	-	Beyit		. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _	Başlık: Nefʿī

201.	46b	Lā edrī	Riyā ehlinde yoḳdur ẕerrece Ḥaḳḳ emrine niyet Varup mescide gördüm dillerinde cümle ḳadd-i ḳāmet	-	Beyit		.___/.___/ .___/.___	Başlık: Lā / Şiir, şairin divanında bulunmamaktadır.
202.	46b	Lā edrī	Müneccim gün yüzüñe olsa sālik Olurdı aḥsen-i taḳvīme mālik	-	Beyit		.___/.___ .__	Başlık: Lā
203.	46b	Lā edrī	Gerek ṭop bī-edeblikden gerek cānā cünūnumdan Ser-i kūyında bir āh eylemek ḳopdu derūnumdan	-	Beyit		.___/.___/ .___/.___	Başlık: Lā
204.	47a	Nābī	Tevbe-i meyde ṣebāt-ı ḳademümden ṣorma Orasın sāḳī-i gül-çehrenüñ ibrāmı bilür	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Nābī
205.	47a	Lā edrī	Meyi ayaḳda görüp ḥürmet ile aldum ele Ne ḥaram-zāde imiş başıma çıḳdı derḥāl	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Lā

206.	47a	Lā edrī	Bir delikanlı ḥarāmīdür diyü ḥabs itdiler Aşmadan ḳurtulmuş ama çoḳ şıḳılmışdur şarāb	-	Beyit		_˙__/_˙__/ _˙__/_˙_	Başlık: Lā
207.	47a	Nedīm	Bezme bir daḫı dönüp gelmek degüldi niyyetüñ Gitdigin vaḳt añladum ʿömrüm şitābuñdan senüñ	-	Beyit		_˙__/_˙__/ _˙__/_˙_	Başlık: Nedīm
208.	47a	Nedīm	Ben mi sāḳī olayım bezme ṭururken sevdügüm Böyle sīmīn saḳlar billūr bāzūlarla sen	-	Beyit		_˙__/_˙__/ _˙__/_˙_	Başlık: Lā
209.	47a	Ḥaşmet	Biz mest-i ser-endāz-ı mey-i ʿaşḳ-ı Ḫüdā'yuz Zāhid bizi kendin gibi sersem mi ṣanursun	-	Beyit		__˙/˙__˙/ ˙__˙/˙__	Başlık: Ḥaşmet
210.	47a	Lā edrī	Ayaġı ellere taḳsīm idersüñ Revā mı ben faḳīre degmeye pāy	-	Beyit		˙___/˙___/ ˙__	Başlık: Lā

211.	47a	Lā edrī	Seyrinde göñül būs-ı ʿizār [u] dehen ister Bu rüeʾyā-yı ḫūba muʿabbir Ḥasen ister	-	Beyit		_ _ . / . _ _ . / . _ _ . / . _ _	Başlık: Lā / Beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.
212.	47a	Lā edrī	Āteşe düşdüm düşümde ʿāşıḳ olmazdan evvel Mübtelā-yı ʿaşḳ olursun diyü taʿbīr itdiler	-	Beyit		_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _	Başlık: Lā
213.	47a	Lā edrī	Zülf-i dilber ṭolaşıyor boynuma iki gicedür Ey muʿabbir vāḳıʿā taʿbīri anuñ nicedür	-	Beyit		_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _	Başlık: Lā / Beytin birinci mısraının vezni bozuktur. Vezin, “ṭolaşıyor” kelimesi “ṭolaşur” şeklinde okunduğunda düzelmektedir.
214.	47a	Lā edrī	Baġrına ṭaş başuban almış ele āhen ʿasā	-	Beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Lā

			Kūy-ı cānānı arar ditreyerek ḳıble-nümā					
215.	47a	Lā edrī	Nereden zuhūr eylese bir ḳaşı kemān Yönüm ol yana döner ḳıble-nümā gibi hemān	-	Beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Lā / Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur. Vezin, mısra "Ne aradan ki zuhūr eylese bir ḳaşı keman" şeklinde okunduğunda düzelmektedir.
216.	47a	Lā edrī	Ṣūfī püsere māʾil olur duḫtere ʿāşıḳ Mābeyn oṭası gibi iki yüzlü münāfıḳ	-	Beyit		_ _ . / . _ _ . / . _ _ . / . _ _	Başlık: Lā
217.	47a	Lā edrī	Sen baña ḳuzġun dir iseñ yiridür ey sīm-beden	-	Beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Lā

			Mey içersin leş olursun ḳonaram üstüñe ben					
218.	47a	Lā edrī	Farḳ itmededür Kaʿbe ile kūyını yāruñ Bī̇hūde degül ditredügi ḳıble-nümānuñ	-	Beyit		_ _ . / . _ _ . / . _ _ . / . _ _	Başlık: Lā
219.	47b	Āgāh	Şimdi baḳmaz yüzüme nāz ile ammā evvel Mübtelā itmiş-idi yalvara yalvara beni	-	Beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Āgāh
220.	47b	Ḥaşmet	Kimseden ümī̇dimi var maḳṣad olmam Ḥaşmetā İlticāgāh-ı melāẕum Ḥażret-i Allāh'dur	-	Beyit		_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _	Başlık: Ḥaşmet
221.	47b	Lā edrī	Yetmez mi temāşā-yı cemāl el de ṣunarsın Ey ʿāşıḳ-ı minnetzede bulduḳça bunarsın	-	Beyit		_ _ . / . _ _ . / . _ _ . / . _ _	Başlık: Lā

222.	47b	Nābī	Beddu^cā itmege ḳıymam saña ey şūḫ Bāġuña sebze-i ter çeşmüñe ṣıḥḥat gelsün	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Lā / Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
223.	47b	Lā edrī	Aç ṭutduġı-çün her gün o ḫūrşīd-i cihānı Ṭutdum ġazabumdan yiyeyazdum Ramażān'ı	-	Beyit		__./.__./ .__./.__	Başlık: Lā
224.	47b	Nābī	Ey mīl-i sürme gözlerin öp benden ol mehüñ ^cArż it siyeh-kārī-i hicrānı mū-be-mū	-	Beyit		__./_._./ .__./_._	Başlık: Lā
225.	47b	Lā edrī	Vāḳı^cā ^cālem-i ma^cnāda uma ruḫsārı Hele bir kere çeken sīneye kim düş görmez	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Lā
226.	47b	Nev^ci-zāde ^cĀtāyī	Muraṣṣa^c ḳabżalı ḫançerle bir zaḫm ursa cānānum Bir avuç gevher iḥsān eylemişçe ḫażż ider cānum	-	Beyit		.___/.___/ .___/.___	Başlık: Lā

227.	47b	Lā edrī	Ḥased-i ḳalb-i ʿadū luṭf ile zāʾil olmaz Sengde muẓmer olan āteşe āb itmez eşer	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Lā
228.	47b	Lā edrī	O neccār şūḫınuñ ḳadehüñ[i] varıcaḳ el çek iç Mānend-i erre derd-i seri kerpeden keser	-	Beyit		.___/.___/ .___/.___	Başlık: Lā
229.	47b	Lā edrī	Çekmek ne idi cevrini aġyāruñ olmasa Ey gül naẓīrüñ olmaz idi ḫāruñ olmasa	-	Beyit		__./_._./ .__./_._	Başlık: Lā
230.	47b	Lā edrī	Leb-i dilber<i>le eşk-i dīdelerüm Şeker-āb oldılar budur kederüm		Beyit		..__/._._/ .._	Başlık: Lā
231.	47b	Lā edrī	Āteş-i ʿaşḳa eger yanmaḳ istersen [ey] göñül Bir yalıñ yüzlü dil-āver şūḫa var yalvar yaḳar	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Lā

232.	47b	Lā edrī	Süfre-i cūd-ı seḫānuñ bedeli oldı duḫān Niʿmeti gitdi cihānuñ tütünü ḳaldı hemān	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Lā
233.	48a	Ḥaşmet	Aḳçe yoḳ nʾişleyeyim kīse-i ṣad-çākümden Ġazel almaz o perī ben de ne yapsam bilmem	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Haşmet
234.	48a	Rāsiḫ	Hem mey içmez hem güzel sevmez dimişler ḥaḳḳına Eylemişler Rāsiḫ'e bühtān bühtān üstüne	-	Beyit		_.__/_.__/ _.__/_._	Başlık: Rāsiḫ
235.	48a	Lā edrī	Bir iki ṣāḥib-baṣīretden ṣaḳın olma cüdā Her zamān belā-nişīn olsan da ebrūlar gibi	-	Beyit		_.__/_.__/ _.__/_._	Başlık: Lā
236.	48a	Lā edrī	Sāʿatüñ geldi dimekdür ʿāşıḳ-ı dil-ḫastaya	-	Beyit		_.__/_.__/ _.__/_._	Başlık: Lā

			Sīnesin açup nezāketle o sāʿat gösteriş					
237.	48a	Lā edrī	Kemāl-i ḥırs-ıla ser-i nigāh-ı ʿāşıḳdan Metāʿ-ı ḥüsn ü behā örselendi şulṭānum	-	Beyit		._._/..__/ ._._/.._	Başlık: Lā
238.	48a	Bāḳī	Dāne-i ḫāline baḳ cennet-i ruḫsārında Niçe ṣabr eylesün Allah'ı seversen ādem	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Lā
239.	48a	Lā edrī	Çıḳdı cennetden ṭutalum ol meh-i ruḫsāreler Ya cehennemden mi çıḳdı ʿāşıḳ-ı bī-çāreler	-	Beyit		_.__/_.__/ _.__/_._	Başlık: Lā
240.	48a	Lā edrī	Ṣoḥbete mecālüm mi var ʿaşḳuñ elinden Her laḥżada biñ sekteli āh eylemeyince	-	Beyit		__./.__./ .__./.__	Başlık: Lā

241.	48a	Lā edrī	Ḥaḳ bilür kim cān u dilden sevmişem cānā seni Ḥaḳ teʿālā virse baña bir gice tenhā seni	-	Beyit		_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _	Başlık: Lā
242.	48a	Lā edrī	R[ū]-pūş olıcaḳ ʿārıżuña zülf-i perīşān Zincirlikuyu'ya döner çāh-ı zenehdān	-	Beyit		_ _ . / . _ _ . / . _ _ . / . _ _	Başlık: Lā
243.	48a	Lā edrī	Ricālün ictinābı budur aḥbāb-ı ḳadīminden Ḥuḳūk iṣbātı żımmında zamān-ı nekbetüñ söyler	-	Beyit		. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _	Başlık: Lā
244.	48a	Lā edrī	Ḥalāvet der-ʿaḳibdür telḫī-i düşnām-ı laʿlüñden Merāret māniʿ-i lezzet-i çūb der-çīn olmaz	-	Beyit		. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _	Başlık: Lā
245.	48a	Lā edrī	Didüm cānā bülbülünem ben senüñ Didi eyü bülbülmüşsün öte dur	-	Beyit		. _ _ / . _ _ / . _ _ / . _	Başlık: Lā

246.	48a	Lā edrī	Başına od yaḳuban girye ḳılar ḥasretle Şemʿ-i bī-çāre[yi] gör kim oda almış fitīli	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Lā
247.	48a	Nefʿī	Getür āyīne-i ʿālem-nümāyı cām-ı ṣahbāyı Benüm de sāḳiyā görsün gözüm bir pāre dünyāyı	-	Beyit		.___/.___/ .___/.___	Başlık: Lā
248.	48b	Ṣabrī	Peyām-ı vaṣlı degül şimdi ey Ṣabrī Selām-ı sāde daḫı ol nigārdan gelmez	-	Beyit		._._/..__/ ._._/.._	Başlık: Ṣabrī
249.	48b	Fevrī	Yār cevr ile öldürürse aġyār-ı ser-keşi ʿUşşāḳ Fevrī ḳaldırurlar idi berd-i leşi	-	Beyit		__./.__./ .__./_._	Başlık: Fevrī
250.	48b	Rūḥī	Ol ḳadar yāraladı tīġ-i firāḳuñ beni kim Ne belā çekdügümi yaraden Allah bilür	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Rūḥī

251.	48b	Nābī	Gehī bī-iḫtiyār üftādelikler pāy-ı dil-dāra Degül küstaḫlıġumdan līk dermānsızluġumdur	-	Beyit		.___/.___/ .___/.___	Başlık: Nābī / Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.
252.	48b	Ḥaletī	Küşte-i ʿaşḳuñ çoġaldı nic'olur ḥālüm benüm Destüme maḥşerde de girmezse dāmānuñ senüñ	-	Beyit		_.__/_.__/ _.__/_._	Başlık: Ḥāletī / Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
253.	48b	Rāmī	Gül-i rengīn ruḫsārı o naḫl-i dil-keş-i ḥüsnüñ O deñlü nāzik-terdür ki Rāmī şem ḳabūl itmez	-	Beyit		.___/.___/ .___/.___	Başlık: Rāmī / Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.
254.	48b	Lā edrī [Ṣābit]	Raḳībi dögmegi dildār kār idinmiş[dür] Ḳolına ḳuvvet [ü] kār-ı helāline bereket	-	Beyit		._._/..__/ ._._/.._	Başlık: Lā / Bu beytin vezni bozuktur.
255.	48b	Lā edrī	Bu şeb revnaḳ-ı fezā bezm-i mehtāb olmasun ey şūḫ	-	Beyit		.___/.___/ .___/.___	Başlık: Lā

			Ki germiyyetle çeşm-i pākine teʾsīr ider mehtāb					
256.	48b	ʿUbeydī	Perī-peykerleri ehl-i ġınāya rām iden oldur Elime girse vallahī yüzin bozardum altunuñ	-	Beyit		˙_ _ _/˙_ _ _/ ˙_ _ _/˙_ _ _	Başlık: ʿUbeydī / Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.
257.	48b	Lā edrī	Dest-i būsı menʿ ider ben ʿāşık-ı bī-çāreden Ṣarılup dellākla ḥammāmda ol sīmīn-beden	-	Beyit		_˙_ _/_˙_ _/ _˙_ _/_˙_	Başlık: Lā
258.	48b	Lā edrī	Ẕerre deñlü ʿāşıḳa himmet olursa yārdan Bir degül yüz biñ olursa ġam yemem aġyārdan	-	Beyit		_˙_ _/_˙_ _/ _˙_ _/_˙_	Başlık: Lā
259.	48b	Lā edrī	Zāhidüñ cennet murādı ʿāşıḳuñ daʿvāsı yār Herkesüñ ḥāline göre bir ḳurı ġavġāsı var	-	Beyit		_˙_ _/_˙_ _/ _˙_ _/_˙_	Başlık: Lā

260.	48b	Lā edrī	Şol ḳadar arayayım şāhid-i maḳṣūdumı kim Cüst ü cūda ṭalebüm raḫşına meydān tükene	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Lā
261.	48b	La edrī	Tīr-veş ṭoġrılık itsem yine itmez raġbet Çillesizdür o ḳaşı yāy-ıla olmaz ülfet	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Lā
262.	48b	Lā edrī	Miṣl-i ḥaṭṭü'l-ünṣāsın oldı zeker Anuñ içün fizih evcde per döger	-	Beyit		_.__/_.__/ _._	Başlık: Lā
263.	49a	Fetvā Emīni Kāmī	Gelicek ḫaṭṭ daḫı sen de gidersin araya Ḫāl-i ʿanber hele bal mūmı yapışdur buraya	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Fetvā Emīni Ḳāmī
264.	49a	Necātī	Ḫaṭṭ-ı ruḫ-ı yār ehl-i muḥabbet ecelidür Ġāfil bürüme aç gözüni gün gicelidür	-	Beyit		__./.__./ .__./.__	Başlık: Nābī

265.	49a	Lā edrī	Göñül geçmez ruḫ-ı dilberden olmaġla ḫaṭ-āverde Żiyā-yı mihr-i ʿālem-tāba olmaz ebr-ile perde	-	Beyit		.___/.___/ .___/.___	Başlık: Lā
266.	49a	Lā edrī	Ḥüsnini ḫaṭṭıyla gördük bilmezüz evvellerin Ṣorsalar ḥüsn-i ḥālin söylerüz dilberlerüñ	-	Beyit		_.__/_.__/ _.__/_._	Başlık: Lā
267.	49a	Lā edrī	Ḫaṭ-ı sebz-i lebüñden eşk [ü] āhum gitdi şekvāya Biri deryāda Ḫıżr'a birisi gökde Mesīḥā'ya	-	Beyit		.___/.___/ .___/.___	Başlık: Lā
268.	49a	Lā edrī	Ḫaṭṭı geldiyse ṣaḳın baḳma ruḫ-ı dildāra Gice āyīneye baḳmaġa rıżā virmezler	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Lā
269.	49a	Lā edrī	Ḫaṭ-ı şeb-rengi gelince o mehüñ gül yüzine	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Lā

			Didi ʿuṣṣāḳı güzellik giceñüz ḫayr olsun					
270.	49a	Lā edrī	Ḫaṭṭı geldügine cānān ḳatı maḥzūn olmış Bāʾiṣ-i ʿazli anuñ ḫaṭṭ-ı hümāyūn olmış	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Lā
271.	49a	Lā edrī	Ẓuhūr-ı ḫattuña ben aġladukça ḫande eylerler Olur her sebzvār ālüftesi bārāndan maḥẓūẓ	-	Beyit		.___/.___/ .___/.___	Başlık: Lā
272.	49a	Lā edrī	Merdüm-i dīde-i giryāndur ḥayāl-i ḫaṭ-ı nev Gūyiyā sāḥil-i deryāda Bebek bāġçesidür	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Lā
273.	49a	Nedīm	Ḫaṭṭuñ nazar-ı ʿaşıḳa elbet girāndur Ḳıldan aġar ey şūḫ terāzū-yı maḥabbet	-	Beyit		__./.__./ .__./.__	Başlık: Nedīm / Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.

274.	49a	Lā edrī	Ḫaṭ geldi rūy-ı dilbere ben ḳaşdayım daḫı Aḫşam irişdi seyr-i kemānkeşdeyim daḫı	-	Beyit		_ _ . / _ . _ . / . _ _ . / _ . _	Başlık: Lā
275.	49a		Mālik-i ḥüsn-i behā Yūsuf-ı gül-çehrelerüñ Rūyına ḫaṭ gelicek ipligi bāzāra çıḳar	-	Beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _	
276.	49a	Cīnānī-i Sānī	Var mı bir ruḫsār kim ḫaṭṭ-ı siyeh-fām olmaya Dehr içinde ḳanḳı gün gördüñ aḫşam olmaya	-	Beyit		_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _	Başlık: Lā / Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.
277.	49a	Lā edrī	Yār ḫattını tırāş eyler anuñçün tek ṭurmaz Şöyle ʿārif geçinür üstine ḳıl ḳondurmaz	-	Beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Lā
278.	49b	Lā edrī	Esb-i nāza pāy-māl itme yeter ʿāşıḳları	-	Beyit		_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _	Başlık: Lā

			Leşker-i ḫatdur gelen şimdengerü çek dizgini					
279.	49b	Lā edrī	Yaḳlaşma baña şemʿ-i viṣālümle yanarsın Ḫaṭṭuñ gelicek sen de beni mūmla ararsın	-	Beyit		_ _ . / . _ _ . / . _ _ . / . _ _	Başlık: Lā
280.	49b	Lā edrī	Görenler ʿārıżuñda didiler ḫaṭṭını cānānuñ Kenārında yazılmış[dur] Bahāristān Gülistānuñ	-	Beyit		. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _	Başlık: Lā
281.	49b	Ġani-zāde Nādirī	Yüzüm sürsem ʿaceb mi ol ḫaṭ-ı nev-hīze ṣultānum Münāsibdür zer-endūd eylemek ḫaṭṭ-ı hümāyūnı	-	Beyit		. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _	Başlık: Lā
282.	49b	Cinānī-i Sānī	Ḫaṭṭuñ geldükde ruḫsārında artar tāzelik terlik Berat-ile virilmiş gibi şāhum saña dilberlik	-	Beyit		. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _	Başlık: Lā

283.	49b	Lā edrī	Ḫaṭ-āver olsa da yārüm yine hüsni müsellemdür Ṣafāsı köhne bahāruñ o da başḳa bir ʿālemdür	-	Beyit		.___/.___/ .___/.___	Başlık: Lā
284.	49b	Lā edrī	Tāzenüñ bir iki üç mū gelince yüzine Ṣaḳallandı diyü terk idenüñ tü yüzine	-	Beyit		._._/.__/ ._._/.._	Başlık: Lā
285.	49b	Lā edrī	Ḫaṭ geldi ise ebrū-yı pertāb yirinde Mescid yıḳılursa n'ola miḥrāb yirinde	-	Beyit		._./.__./ .__./.__	Başlık: Lā
286.	49b	Bāḳī	Varmaz erbāb-ı ṣafā meclisüñe ey vāʿiẓ Aġlamış ṣūretine kimse hevesnāk degül	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Bāḳī
287.	49b	Lā edrī	Vefā meʾmūl iken gül-berg-i tāb-ı nāzenīninden Yazıḳ ey ġonca-i bāg-ı ḥaḳīḳat bī-vefā ḳopduñ	-	Beyit		.___/.___/ .___/.___	Başlık: Lā

288.	49b	Vehbī	Olmaz küşāde ġonca-i dil rūzigārda Birdür yanumda faṣl-ı bahār olmış olmamış	-	Beyit		_ _ . / _ . _ . / . _ _ . / . _ _	Başlık: Vehbī
289.	49b	Lā edrī	Ḫaste-i ʿaşḳa şehā nüsḫa ilāc olur mı hīç Leb-i dildār ṭurur-iken şekerin ez ṣuyun iç	-	Beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Lā
290.	49b	Bāḳī	Yine ferrāş-ı ṣabā ṣaḥn-ı ribāṭ-ı çemene Geldi bir ḳāfile ḳondurdı yük[i] cümle bahār	-	Beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Lā / Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.
291.	49b	Lā edrī	Şu rütbe mürtefiʿdür ḳaṣr-ı bünyād-ı tevāżuʿ kim Riyāż-ı cennete neẓẓāre ḳābildür zemīninden	-	Beyit		. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _	Başlık: Lā
292.	49b	Lā edrī	Yürü deryāda olup eyle taḥammül yoḫsa	-	Beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Lā / Bu beytin birinci mısraının vezni

			Rūzigāruñ öñine düşmeyen ādem yorulur					bozuktur. Vezin, “deryāda” kelimesinin “deryā-dil” şeklinde okunmasıyla düzelmektedir.
293.	50a	Nesīb	Derūna cünd-i ġam ṭurmaz per-ender-pey hücūm eyler Göñül zenbūrveş iñler ne bal eyler ne mūm eyler	-	Beyit		˙ _ _ _ / ˙ _ _ _ / ˙ _ _ _ / ˙ _ _ _	Başlık: Nesīb / Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.
294.	50a	Nābī	Münāfıḳ dōstlardan āşikār[e] düşmen[ān] yegdür Ḥarīr ṣūfī ḫōşdur bu dükkānuñ germsūzından	-	Beyit		˙ _ _ _ / ˙ _ _ _ / ˙ _ _ _ / ˙ _ _ _	Başlık: Nābī
295.	50a	Rāşid	Bir vażᶜ ider ki o meh bīgāne eylemez Gūyā o şūḫ bildügümüz bī-vefā degül	-	Beyit		_ _ ˙ / _ ˙ _ ˙ / ˙ _ _ ˙ / _ ˙ _	Başlık: Rāşid / Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.

296.	50a	Lā edrī	Budur ḳavl-i minhāc mezheb-i ehl-i ḥaḳīḳatdür Geçer cānından erbāb-ı muḥabbetden yārdan geçmez	-	Beyit		.___/.___/ .___/.___	Başlık: Lā
297.	50a	Lā edrī	Her kimüñ murġ-ı dili düşdi hevā [vü] hevese Anı ṣayyād-ı felek el ile ḳoydı ḳafese	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Lā
298.	50a	Lā edrī	Cāmiᶜ-i hüsne ṣalā eyler zeneḫdānuñda ḫāl Çāh-ı zemzem üzere güyā ezān oḳur Bilāl	-	Beyit		_.__/_.__/ _.__/_._	Başlık: Lā
299.	50a	Lā edrī	Ḫᵛābda yāri görüp būsesin almaḳ diledüm Bir Ḥabeş bekler imiş ben iki ḫāli ṣandum	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Lā
300.	50a	Lā edrī	Didüm cānā cemālüñde niçün bir ḫāl-i hindū yoḳ	-	Beyit		.___/.___/ .___/.___	Başlık: Lā

			Didi bu milket-i Rūm'da Ḥabeş'den pādişāh olmaz					
301.	50a	Lā edrī	Sīnede ol siyāh ḫāl [ü] ḫāl üzere ol siyeh mū Ṣan āteş üzere ʿanber [ü] ʿanberde dūd-ı ḫōş-bū	-	Beyit		˙_ _ _/˙_ _ _/ ˙_ _ _/˙_ _ _	Başlık: Lā
302.	50a	Lā edrī	Ḫāl-i siyeh miyān-ı dü ebrū-yı yārda Şeh-bāz-ı ḥüsndür ki per açmış şikār arar	-	Beyit		_ _˙/_˙_˙/ ˙_ _˙/_˙_	Başlık: Lā
303.	50a	Lā edrī	Degül ḫāl-i siyeh ol dilber[üñ] gird-i dehānından Dil-āviz olduġı içün dāye-i ḳudret bir ... ḳonmış	-	Beyit		˙_ _ _/˙_ _ _/ ˙_ _ _/˙_ _ _	Başlık: Lā
304.	50a	Lā edrī	Görmedüm yelpāze gibi iki yüz[lü] ḥīlekār Ḫalk içinde ṭurmayup dil-dāra ḳarşu el ṣalar	-	Beyit		_˙_ _/_˙_ _/ _˙_ _/_˙_	Başlık: Lā

305.	50a	S̲ābit	Cüvān-ı tabʿıma S̲ābit süḫan begendiremem Efendi genç bege ḫidmet itmek güç imiş	-	Beyit		. _ . _ / . . _ _ / . _ . _ / . . _	Başlık: S̲ābit
306.	50a	Lā edrī	Dāʾimā bād-ı hevādān geçinür tāze gibi Görmedüm yeller erinmez hele yelpāze gibi	-	Beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Lā
307.	50a	Lā edrī	Ḳaçan ʿuşşāḳa nāz itmek murād itdükde bir tāze Yüzüñ göstermemek içün ṭutar destinde yelpāze	-	Beyit		. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _	Başlık: Lā
308.	50a	Nābī	Olsun ḥarām cām-ı muḥabbet o meste kim Nābī ḳanāʿat itmeye būs-ı kenārdan	-	Beyit		_ _ . / _ . _ . / . _ _ . / _ . _	Başlık: Nābī
309.	50a	Ḥaşmet	Būse-i laʿli ṭutar ancaḳ dehān-ı şekveyi	-	Beyit		_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _	Başlık: Ḥaşmet

			Mūm-ı sürḫ ile mühürlenmekdedür mekṭūblar					
310.	50a	Nedīm	Būsesinden ġayrı bir lezzet mi var öpmege lebüñ ʿĀşıḳa ṣorsañ sebeb ol zevḳ[e] düşnāmın bilür	-	Beyit		_˙__/_˙__/ _˙__/_˙_	Başlık: Nedīm
311.	50a	Sābit	ʿAdūlar ḳıṣṣa-i ʿaşḳum ʿacāyib dāstān itmiş Ki Ṣābit pīrlikde bir cüvān sevmiş fülān itmiş	-	Beyit		˙___/˙___/ ˙___/˙___	Başlık: Sābit / Beyit, şairin divanında bulunmamaktadır.
312.	50a	Lā edrī	Leblerinden būse cerr itsem ṣaḳın ʿayb eyleme Çün bilürsün pādişāhum suḫteler cerrār olur	-	Beyit		_˙__/_˙__/ _˙__/_˙_	Başlık: Lā
313.	50a	Lā edrī	Pederi seyf-i ʿAcem vāldesi ġaddāre Yataġan ḫūylu ʿuşşāḳa cefā ḳılıcı	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Lā

314.	50a	Lā edrī	Yola baḳmaḳdan aġardı sānemā dīde-i ter Aġla hey gözlerüm aġla ne gelür var ne gider	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Lā
315.	50a	Nevʿī	Ḳalb-i ʿāşıḳ gibi virān itdiler mey-ḫāneyi Bī-vefālar ʿahdine döndürdiler peymāneyi	-	Beyit		_.__/_.__/ _.__/_._	Başlık: Lā
316.	50a	Lā edrī	Ey hilāl eyleme ebrū-yı nigārla cidāl Ṭırnaġuñ kesse olur nice senüñ gibi hilāl	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Lā
317.	50a	Lā edrī	Üç çifte ḳayıḳ-ıla gelüp seyr-i ḥişāra Çekdük hele biz de o perīyi rūy-ı kenāra	-	Beyit		__./.__./ .__./.__	Başlık: Lā / Bu beytin ikinci mısraının vezni bozuktur.
318.	50a	Lā edrī	Geçmem ol sevdādan olduḳça baña ʿömr-i ṭavīl	-	Beyit		_.__/_.__/ _.__/_._	Başlık: Lā

			Üstüẖ ʿān-ı kellem üzre ṭutsa ʿaḳrebler vaṭan					
319.	50a	Ḳabūlī	Yoḳdur günāh [o] ġamzesi ẖūnīde bendedür Şāhum ṣuç öldürende degül[dür] ölendedür	-	Beyit		_ _ . / _ . _ . / . _ _ . / _ . _	Başlık: Lā
320.	50a	Lā edrī	O şeh-nāzum hevāyi cāme giymiş sīne-çāk olmuş Açıldı gök ḳapusı ḥālüñ ʿarż[a] var niyāz eyle	-	Beyit		. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _	Başlık: Lā
321.	50a	Lā edrī	Gözini yum yumuşaḳ küẖl-i Ṣıfahānī çeküp Ḳum döşe ẖāk-i reh-i şāh-ı ẖayāl[e] farażā	-	Beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Lā
322.	51a	Rāşid	Cihānda devlet ider ʿaybuñ ādemin mestūr Günāh iderse de farżā sevābdur dirler	-	Beyit		. _ . _ / . . _ _ / . _ . _ / . . _	Başlık: Nesīb

323.	51a	Lā edrī	Taʿalluḳ eyleyen zülfüñe neyler manṣıb u cāhı Anuñ dünyā [vü] māfihā gözine ḳıl ḳadar gelmez	-	Beyit		˙ _ _ _ / ˙ _ _ _ / ˙ _ _ _ / ˙ _ _ _	Başlık: Lā
324.	51a	Ḥaletī	Yāri görince ḳaldı göñül ʿarz-ı ḥālden El degmedi şikāyete şükr-i viṣālden	-	Beyit		_ _ ˙ / _ ˙ _ ˙ / ˙ _ _ ˙ / _ ˙ _	Başlık: Lā
325.	51a	Lisānī	Libāsından degüldür naḳş-ı kemḥā pençe resminde Benüm dest-i ümīdümdür ki dāmānuñda ḳalmışdur	-	Beyit		˙ _ _ _ / ˙ _ _ _ / ˙ _ _ _ / ˙ _ _ _	Başlık: Lā
326.	51a	Lā edrī	Saña ey gül bu gül-gūn cāmeyi kim biçdügin duyduḳ Görüşdük çarşū-yı bāġ-ı miḥnetde dikenlerle	-	Beyit		˙ _ _ _ / ˙ _ _ _ / ˙ _ _ _ / ˙ _ _ _	Başlık: Lā
327.	51a	Lā edrī	Dilber beşikde ögrenür oldı ṣalınmaġı Her ṭıfl nā-resīde ḫırāman olup gezer	-	Beyit		_ _ ˙ / _ ˙ _ ˙ / ˙ _ _ ˙ / _ ˙ _	Başlık: Lā

328.	51a	Nābī	Meh-rūlaruñ tebessümi destūr-ı büsedür Her meyvenüñ şükūfedür elbetde evveli	-	Beyit		_ _ . / _ . _ . / . _ _ . / _ . _	Başlık: Lā
329.	51a	La edrī	Vaṣf-ı miyānuñ itdüm ise olma dil-şikest Söz orṭanuñdur ey şeh-i ḥüsnüm saña degül	-	Beyit		_ _ . / _ . _ . / . _ _ . / _ . _	Başlık: Lā
330.	51a	Lā edrī	Ḳırmızı cāmeñ giyüp ey dilber-i raʿnā bugün Kana girmişsin büyükçe hey gözi şehlā güzel	-	Beyit		_ _ . / . _ _ . / . _ _ . / . _ _	Başlık: Lā
331.	51a	Lā edrī	Hengām-ı bahār oldı ʿaceb ol şeh-i ʿālem Ḳulları ile seyre çıḳar mı bilebilsem	-	Beyit		_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _	Başlık: Lā
332.	51a	Lā edrī	Ḫāteminde laʿl ṣanmañ ol meh-i mihribān	-	Beyit		_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _	Başlık: Lā

			ʿĀşıḳuñ ḳurbān iderken şıçramış bir ḳaṭre ḳan					
333.	51a	Lā edrī	Çekelüm sintineyi keştī-i miḥnetde bir az Düşelüm pīş-i hevāya gidelüm orsa boça	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Lā
334.	51a	Lā edrī	Evżāʿ-ı girān dilbere mirʾāt ise baḳmam Çekmez o ḳadar bār terāzū-yı muḥabbet	-	Beyit		__./.__./ .__./.__	Başlık: Lā
335.	51a	Lā edrī	O fınduḳ nāmında fısduḳçı şūḫa naḳd-i dil virdüm Nigāh itmez baña o çeşm-i bādemi ne ḳoz ḳırdum	-	Beyit		.___/.___/ .___/.___	Başlık: Lā
336.	51a	Lā edrī	Başum üstinde degirmen yürür çarḫ gibi Ben nice fikr-i raḳīb ile cihānda ögünem	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Lā / Beytin birinci mısraının vezni bozuktur.

337.	51b	Nābī	Belā ṭūfānına ṣabr eyleyen mānend-i Nūḥ āḫir Çıḳar deryā-yı ġamdan bir kenāra rūzigār ile	-	Beyit		.___/.___/ .___/.___	Başlık: Lā / Şiir, şairin divanında bulunmamaktadır.
338.	51b	Lā edrī	Naẓar ṣaldukda etrāfa görindi rūy-ı ṣādānī Ḫalāṣ oldı göñül ġamdan irişdi luṭf-ı Rabbānī	-	Beyit		.___/.___/ .___/.___	Başlık: Lā
339.	51b	Lā edrī	Açılmış yañaġuñ güllere nisbet Zevḳ idelüm senüñle ellere nisbet	-	Beyit		.___/.___/ .__	Başlık: Lā
340.	51b	Lā edrī	Didi ʿāşıḳları bulsam yir idüm tenhāda Aġzınuñ ḳaşığı ṣandı bizi aşçızāde	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Lā
341.	51b	Lā edrī	Pilavı ṣahna ḳomaḳ ister emīn-i maṭbaḫ Ekşi aşzāde velī dir ki lapadur olmaz	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Lā

342.	51b	Lā edrī	Her kime kim ider-[i]sen ʿarż cemālin gül gibi ʿĀşıḳ-ı bī̇çāreñ olur dāʾimā bülbül gibi	-	Beyit		_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _	Başlık: Lā
343.	51b	Rāġıb	Bir kere doḳunsan teline sāz-ı derūnuñ Biñ dürlü nüvāzişle düzelmez bozılınca	-	Beyit		_ _ . / . _ _ . / . _ _ . / . _ _	Başlık: Lā
344.	51b	Nābī̇	Oldum esī̇r bir tüfeng-endāz şūḫa kim Ḳundaḳ-nişī̇n-i ṭıfl iken ol nāmlu şānludur	-	Beyit		_ _ . / _ . _ . / . _ _ . / _ . _	Başlık: Nābī̇ / Beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
345.	51b	Ṭıflī̇	Baḳsañ edā-yı gerdiş-i gerdūna Ṭıfliyā Dār-ı fenāda ʿālem [ü] dünyā seferlidür	-	Beyit		_ _ . / _ . _ . / . _ _ . / _ . _	Başlık: Ṭıflī̇
346.	51b	Lā edrī	Pī̇r iseñ etme Ḥabeş cāriyesine raġbet	-	Beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Lā

			Sefer-i baḥr-ı siyāh itme ḳasımdan soñra					
347.	51b	Lā edrī	Ey Muḥarrem [sen] sene başı geçinür-iken Bu ʿār degül mi Safer [senüñ] arduñda bulundı	-	Beyit		_·__/_·__/ _·__/_·_	Başlık: Lā
348.	51b	Lā edrī	Ḳalduḳ cihāt-ı sitte gibi bir ḳarārda Hergiz sebʿagāhda heft olmadı şeşüm	-	Beyit		__·/_·_·/ ·__·/_·_	Başlık: Lā
349.	51b	Lā edrī	Olmam cüdā viṣāli ḫayālinden ol mehüñ Mādām serde ʿaḳlum ola dilde dāʾnişüm	-	Beyit		__·/_·_·/ ·__·/_·_	Başlık: Lā
350.	51b	Lā edrī	Buz üstünde[n] geçen bir kimse geldi didi tāriḫüñ Deñiz altmış sekizde ṭondı buzdan bendeñüz geçer	-	Beyit		·___/·___/ ·___/·___	Başlık: Lā

351.	51b	Lā edrī	Nedīmi bezm-i ḫāṣü'l-hāṣ idi eyyām-u Ḫātem'de Kerem didükleri bī-kes ʿaceb şimdi ne ʿālemde	-	Beyit		.___/.___/ .___/.___	Başlık: Lā
352.	52a	Lā edrī	Daḥı ḳundaḳda iken olmış-ıdum üftāde Beni şaşırdı ṭabanca ile tüfengcizāde	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Lā
353.	52a	Lā edrī	Ṭutışdı bir ḳul oġlınuñ ruḫ-ı zībāsına dünyā Ocaḳdan böyle yalın yüzli çoḳdan olmadı peydā	-	Beyit		.___/.___/ .___/.___	Başlık: Lā
354.	52a	Lā edrī	Bir civān mūy-tāb ile ider iken ḳīl ü ḳāl Duydı pāy-bend olduġı sanʿatla ḳırdı kösdegi	-	Beyit		_.__/_.__/ _.__/_._	Başlık: Lā
355.	52a	Lā edrī	Āteş-i ʿaşḳumı teskīn idemez baḥr-ı muḥīṭ	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Lā

			Mācerāmuz bizüm ey dil daḥı çoḳ ṣu götürür					
356.	52a	Lā edrī	İbtidā ʿamelüñ aḫiri[ni] der-pīş gerek Kār-ı evvelde kişi ʿāḳıbet-endīş gerek	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Lā
357.	52a	Lā edrī	Ġoncaya dil virmek içün bu dil-i āmāde Ḥüccet-i ʿaşḳ[um]ı imżāladı ḳāḍīzāde	-	Beyit		_.__/_.__/ _.__/_._	Başlık: Lā / Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
358.	52a	Lā edrī	Şol ḳadar pür yaradur sīnem görinmez yaradan Yaradan ḥalḳ eyledi gūyā vücūdum yaradan	-	Beyit		_.__/_.__/ _.__/_._	Başlık: Lā
359.	52a	Lā edrī	Cāmiʿ-i ḥüsnüne ʿuşşāḳı idüp āmāde Arturdı ḳāmeti maḥfilde mü'ezzinzāde	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Lā
360.	52a	Lā edrī	Siyeh gözlerine oldı göñül üftāde	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Lā

			Yüzümüñ ḳarasına baḳma kömürcüzāde					
361.	52a	Lā edrī	Lebüñ öp bönlük itme ibtidāda Girerse destüñe ḳancacızāde	-	Beyit		.___/.___/ .__	Başlık: Lā
362.	52a	Lā edrī	Maḳṣadı serḥad-i ʿaşḳ ise dil-i āzādenüñ Oṭasın terk itmeziz biz oṭabaşızādenüñ	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Lā
363.	52a	Lā edrī	Āteş-i ʿaşḳına bīçāre olup üftāde Yaḳdı yandurdı dil-i zārı fırıncızāde	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Lā
364.	52a	Lā edrī	Zeyd ü ʿAmr oldı anuñ ʿaşḳı ile üftāde Virdi fetvāyı muḥabbetde yine müftīzāde	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Lā
365.	52a	Lā edrī	Ḥāṣılı ʿaşḳına kendüm olalı üftāde Ḫırmen-i ṣabrumı ṣavurdı ṣamancızāde	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Lā

366.	52a	Lā edrī	Dāġdan sīnede bayraḳları idüp āmāde İşidüp dilde ġam-ı ʿaşḳı sipāhīzāde	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Lā
367.	52b	Lā edrī	Başdı o şūḫı çizmecide nīm-mest iken Paşmakçızādenüñ köçegi bir ayaġ ile	-	Beyit		__./_._./ .__./.__	Başlık: Lā
368.	52b	Sırrī	Ḳapatdum dāġ-ı sīnem şerḥadan kesdürme yol açdum Bu da kim küşte-gān-ı rāh-ı ʿaşḳa bir ṭarīḳ olsun	-	Beyit		.___/.___/ .___/.___	Başlık: Sırrī
369.	52b	Şāh Cihān	ʿĀḳil bu cihānda ne şād olur ne ġam çeker	-	Mısra		__./_._./ .__./_._	Başlık: Şāh Cihān / Bu mısranın vezni bozuktur.
370.	52b	Silaḫ-dār Şehriyār	Cāhil hemīşe şād olayım dir elem çeker	-	Mısra		__./_._./ .__./_._	Başlık: Silāh-dār Şehriyār
371.	52b	Lā edrī	Kerem bir iḫtiyār idi gezerdi devr-i Ḫātem'de	-	Beyit		.___/.___/ .___/.___	Başlık: Lā

			Anuñ nāmın daḫı defn itdiler şimdi bu ʿālemde					
372.	52b	Lā edrī	Receb nāmında bir şehrī dil-ārāya göñül virdüm O meh-māhiyyetüñ Şaʿbānıyam ardından ayrılmam	-	Beyit		. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _	Başlık: Lā
373.	52b	ʿAbdul-lāh Paşa	İstiḳāmetde ḳalem şuʿlede mūm olsa şeker Yine mıḳrāṣ-ı ḳażādan serini ḳurtaramaz	-	Beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Tebrīz Ser-ʿaskeri Abdullah Paşa'nuñ Ṭuġlı ... Ṭrabzon'da iḳāmeti esnāsında Ṣadr-ı ʿAẓam İbrāhīm Paşa'ya taḥrīr eyledügi beyt
374.	52b	Nābī	Gerdūn virür mi kimseye şīrāze-i niẓām Tā ṣıḳmayınca mengene-i ıżṭırābda	-	Beyit		_ _ . / _ . _ . / . _ _ . / _ . _	Başlığı: Cevāb-ı Ṣadr-ı ʿAẓam İbrāhīm Paşa

375.	52b	Rūḫī	İtdükse şarāb içmege tevbe güzelsüz S̲ābit-ḳademüz tevbemüz üstünde naṣūḥuz	-	Beyit		_ _ . / . _ _ . / . _ _ . / . _ _	Başlık: Rūḫī / Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.
376.	52b	Lā edrī	Düşeli ʿaşḳına cānā günüm gün gibidür Baña biñ yılca gelür gerçi saña dün gibidür	-	Beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Lā
377.	52b	ʿİlmī	Kerem Ḫor Ḫor gibi çaġlar aḳardı devr-i Ḥātem'de Ḳurı Çeşme'ye dönmüşdür hemān şimdi bu ʿālemde	-	Beyit		. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _	Başlık: ʿİlmī / Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.
378.	52b	Lā edrī	Aḫşāmlamaġa başladı ellerle şimdiden On dördine yine irişmeden ol māh-pāremüz	-	Beyit		_ _ . / _ . _ . / . _ _ . / . _ _	Başlık: Lā
379.	52b	Lā edrī	Şarṭ-ı vāḳıf diyü götürdi berāt-ı hüsnüñ Aldı dil tevliyetini mütevellīzāde	-	Beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Lā

380.	52b	Lā edrī	Ḫaṣm [u] aġyār ile daʿvāmuz faṣl itmek içün Bizi iḥżār-ı ḥużūr eyledi çavuşzāde	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Lā
381.	52b	Lā edrī	Dāne-i ḫālini hep yem dökerek tenhāda ʿĀḳıbet olṭayı yutdurdı balıḳçızāde	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Lā
382.	52b	Lā edrī	Āvāre kebūterveş gezer iken āzāde Murġ-i dili ṣayd itdi çaḳırcızāde	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Lā
383.	53a	Lā edrī	Fāʾik-ı leng dimiş [o] dilbere tenhāda Ṣaġ ayaḳḳabı degülsin hele ḥaffāfzāde	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Lā / Bu beytin birinci mısraının vezni bozuktur.
384.	53a	Lā edrī	ʿĪd-i aḍḥā geliyor gel olalım āmāde Bizi ḳurbān idecekdür [ol] ḳaṣṣābzāde	-	Beyit		._._/..__/ ._._/.._	Başlık: Lā
385.	53a	Lā edrī	Kendi ḳoç başına ḳurbān olan ʿāşıklarını	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Lā

			Tīġ-i hicran-ıla renc eyledi ḳaṣṣābzāde					
386.	53a	Lā edrī	Görenler ṣaf-be-ṣaf hep deste-be-deste cümle āmāde ʿAceb mi kendüye uydursa ʿuşşāḳı imāmzāde	-	Beyit		.___/.___/ .___/.___	Başlık: Lā
387.	53a	Lā edrī	Himmet-i vuṣlatı maḥlūl olıcaḳ dünyāda Kime ʿarżın ider iḥsān mütevellīzāde	-	Beyit		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Lā
388.	53a	Lā edrī	ʿĀşıḳ geçer mi ḫaṭṭ-ıla sevdā-yı vaṣıldan İlzām olur mı ḥaṣm-ı muʿānid kitāb-ıla	-	Beyit		__./_._./ .__./_._	Başlık: Lā
389.	53b	Nedret	Dehenüñ vaṣf idemez her bir aġır ḥifāfı Lebinüñ ehl-i süḫan olmalıdur vaṣṣāfı	Görmemiş mi<u>ş</u>lini bi’llāh o perīnüñ **Nedret** Geşt iden memleket-i Rūm[ı] gezen eṭrāfı	Gazel / 9 beyit		..__/..__/ ..__/.._	Gazelin mahlası yoktur.

390.	53b	Nedīm	Sepīde-dem ki olup dīde ḫ^vābdan bīdār Ḫurūşa başladı nāgāh serde [dürd]-i ḫumār	**Nedīm** kendü ḳuluñ kendü müstmendüñdür Unutma ẕerreñi ey āfitāb-ı feyż-āṣār	Kaside / 71 beyit		. _ . _ / . . _ _ / . _ . _ / . . _ _	Başlık: Ḥamāmnāme Nedīm
391.	55b	Hevāyī	Aġlayup didi beşikde bebegüm Şīşeden idi ḳırıldı sübegüm	Dir **Hevāyī** daḫı söyler idüm Şiʿrüme baḳsa begenseydi begüm	Gazel / 7 beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Hevāyī
392.	56a	Münīf	Ḫāliṣī-i pīr-i mufā-pīşenüñ Ḥażret-i Māfer sözi ircāyı var	Kimseye itmez o kekez iltifāt Ne atı var evde ne ebnāsı var	Kıtʿa-i kebire / 18 beyit		_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _	Başlık: Münīf / Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.
393.	56a	Münīf	Yaʿni mektūbuñ ile şād idesin Dil-i virānımı ābād idesin	Böyle ḥal eyledi eşkāllerin Bildiler mā-ḥaṣal ḥāllerin	Mesnevi / 25 beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Der-maḳāle-i Ḫ^vōca Bilgiç Münīf / Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.
394.	56a	ʿAvnī	Teʾehhül ḳasduñ itdüm ey dirīġā telḫ-kām oldum Taḳıldı ṭuz ṭobrası boynuma rüsvā-yı ʿālem oldum	Cenābetden ḳaçup ġamlar çekerdüm iḥtilām olsam Cünübler zümresine **ʿAvniyā** şimdi imām oldum	Gazel / 4 beyit		. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _	Başlık: ʿAvnī / Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır. / Bu şiirin matla

								beytinin ikinci mısraının vezni bozuktur.
395.	57b	Ḥāmī	Böyledür ḥükm-i ezel mevhibe-i küberāda Ki ola emrine efgendeleri sevdāda Böyledür ḳāfile ser-bāz-ı cünūn cān-dāde Āteş-i ʿaşḳa yanup başlayalum feryāda Dil-i şad-miḥeni kebāb eyledi aşçızāde	Terk-i edebdür sözini eyle terāzūda nihān Olmasun kefe-i mizānede bir loḳma gümān Söz uzatma ey **Ḥāmī**-yi üftāde-i nālān Aġzınuñ loḳması ḥaḳḳā degül ol şūḫ-ı cihān Fāżılā ḥaddini bil söz dime bu maʿnāda	Tahmis / 5 bend		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Ġazel-i Fāżıl Taḫmīs-i Ḥāmī / Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır. / Bu bendin birinci ve üçüncü mısralarının vezni bozuktur.
396.	57b	Pertev	Böyledür ḳāʾide-i āteş-i pejān (?) dünyāda Tāze şākirdleri hīç giymeyeler aḳ sāde	Kim dimiş ʿāşıḳı dil-sīr idemez künde-pejān Bir ṣaḥn-ı mumbārı yer ḳor için sek ṣıyıran	Muhammes / 5 bend		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Tezyīf-i Pertev / Şiirin makta bendinin son iki mısraı yazılmamıştır.

			Olalar her söze ḳuyruḳ ṣalalar ser-dāde Dil-i ṣad-çāki kebāb itmeye aşçızāde Getürdüler şīşe ṣançup ḳuzuyu feryāda	Ḫıredli neylesün aç gözli olan yaḫnī ḳapan				
397.	58a	Riyāżī	İsmi Jevrī bize bir puşt oġlan uḫtudur Ḳulluhum şehr oġlanı bi'l-jümle şeyṭān uḫtudur	Ey **Riyāżī** lā teḳul usḳut avāzın şıkmasun Ṭuymasun Cevrī ṣaḳın vallah o şeytān uḫtudur	Gazel / 20 beyit		_˙__/_˙__/_˙__/_˙_	Başlık: Cevrī / Şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
398.	58b	Nefʿī	Gürcü ḫınzīrı a ṣamsūn-ı muʿẓẓam a köpek Ḳanda sen ḳanda nigehbānī-i ʿālem a köpek	Beni incitmeyecekseñ yine bu hicv-i cedīd Olmamışdı daḫı va'llāhi muṣammen a köpek	Kaside / 55 beyit		..__/..__/..__/.._	Başlık: Hicv-i Nefʿī Der-Ḥaḳḳ Gürcü Meḥmed Paşa
399.	60b	Ḥaşmet	Kīsedār-ı ḥaremeyn ey kekezüñ bī-ʿārı Be gidi ʿavratını s.kdügümüñ murdārı	Ey çufūd puşt eb ü ecdādına laʿnet [olsun] Ḫanedānına köpekler işesün şar şārī	Kaside / 80 beyit		..__/..__/..__/.._	Başlık: Hicv-i Ḥaşmet Der-Ḥaḳ-ı Kīse-dār-ı Ḥaremeyn ü Emīn-i Maṭbaḥ / Şiir

								kaynaklarda bulunamamıştır.
400.	62b	Resīmā	Dilberā ʿaṣrumuzuñ mihr ü vefāsın s.keyim ʿĀṣıḳ-ı büt-zedenüñ zevḳ ü ṣafāsın s.keyim	Bu da bir ṣaçma bulunsun n'olur orṭada begüm Beni daḫl eyleyenüñ ben de anasın s.keyüm	Nazım / 30 beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Resīmā / Şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
401.	63b	Esʿad Efendi	Ḳadriyā işte bu birkaç manẓūm Fārisī'den saña olsun maʿlūm	Oḳu ezberle şu ebyātı ʿayān Fārsī söylemiş efendinle hemān	Mesnevi / 10 beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Esʿad Efendi / Şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
402.	64a	Lā edrī	Yine bir müfsid itdi ḫāṭırum ġāyet perīşānī Göñül mülki ḫarāb oldı yapılmaz ġayrı vīrānī	Bunuñ-ıla ıṣlāḥ olmayup [da] eyler-ise müfsidlik Anuñ ḥaḳḳında nev-īcād iderem bir pāre dīvānı	Nazım / 31 beyit		. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _	Başlık: Bu ebyāt-ı ġarībe vü bu hicviyāt-ı ʿacībe lūtīnüñ ser-firāzı ve zātınuñ gerden ü sāzı ümmü'l-fesād ebū'l-fitne Ḥamdullāh-ı bī-ḥayānuñ aḥlāḳı

								zemīmesinüñ baḫşından miḳdār-ı ẕerresidür. / Şiiri kaynaklarda bulunamamıştır. / Şiirin makta beytinin vezni bozuktur.
403.	65a	Bahāyī	Saña mı itdi ḳāmeti çelebi Gün-ı pāküñ ḥalāveti çelebi	Bu şecāʿat-[i]le gör temāşāyı Çekemez bār-ı ġayreti çelebi	Nazım / 31 beyit		. . _ _ / . _ . _ / . . _	Başlık: Hicv-i Bahāyī Der-Ḥaḳḳ-ı Süfehā-yı İstanbul / Şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
404.	65b	Bahāyī	Diñle imdi ḥikāyeti çelebi Süfehādan şikāyeti çelebi	Bir ġazel düşdi vaṣf-ı pākine Reşk ider görse Ḥāletī Çelebi	Nazım / 23 beyit		. . _ _ / . _ . _ / . . _	Başlık: Bahāyī Der-Ḥaḳḳ-ı Ḥīz / Şiir kaynaklarda bulunamamıştır.

405.	66b	Lā edrī	Çatsa ġam fülki fenā bulsa n'ola keştī-i ten Ṣalınup pāyına geçmiş bir iki ip sürüyen	Uġrayup fırtınaya bir gün eyā ḫīz ü denī Alavanda ide g.tüñ ḳayıġı bād-ı miḥen	Nazım / 22 beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Hicv-i Der-Ḥaḳḳ Ḥīz-i Lā-edrī / Şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
406.	67a	Bahāyī	Şimdi yüz miḥnet ile ġam bizi öldürse maḥal Ki s.kiş ʿilmini taḥṣīlde olduḳ echel Gerçi olmış-ıduḳ epşet cilf [ü] erzel Līk bir vefḳ-ı murād olamaduḳ müstaʿmel Mīdehed olmayıcaḳ irmez imiş devlete el Ḫalḳa g.t virmegi beyhūde ṣanurduḳ evvel	Bir büt-i sīm-teni s.ke ḳaçan bir muġlim Ola ol ġonca-dehen faḳr [u] fenādan sālim Kendüyi sen de Bahāyī gibi s.kdür dāʾim Ḥāṣılı devlet [ü] dünyāya s.kilmek lāzım Mīdehed olmayıcaḳ irmez imiş devlete el Ḫalḳa g.t virmegi beyhūde ṣanurduḳ evvel	Müseddes / 5 bend		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Bahāyī Müseddes / Şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
407.	67b	Bahāyī	Niçe bir ḥasret-i g.tüñ-ile geçe devrānum	G.t virürken baña itme s.kümi nāz-ıla red	Muhammes / 5 bend		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Bahāyī Muḫammes / Şiir

			Niçe bir cilf-i ḫayālüñ ḳomaya dermānum Niçe bir mā-i menīden pür ola ṭumanum Heves-i larḳuñ-ıla aġzuma geldi cānum ʿArżuñ cevr [ü] cefā ise yeter ṣulṭānum	Nefsimüñ olmaya āteş-i ḥırṣı müştedd Ṭoġrı yat larḳ ideyim zevḳ-ile ey bālā-ḳad Çifteni her ṭurfe eyleme taḥrīk meded Ġarażuñ cevr [ü] cefā ise yeter ṣultānum				kaynaklarda bulunamamıştır.
408.	68a	Bahāyī	Güş eyler iseñ pendümi tāze cüvansuñ Terk it zināyı Fāş eyle anı dünyāya ṣaḳın pinhānsuñ Gör zevḳ [ü] ṣafāyı	Dök şehvetinüñ nuḳrelerüñ pūte-i g.tüne Eyle işüñ altun Bir dilber-i sīmīn-beden-i şūḫ-ı cihānsuñ Zen s.kme **Bahāyī**	Müstezat / 5 bend		_ _ . / . _ _ . / . _ _ . / . _ _ / _ _ . / . _ _	Başlık: Müstezāt / Şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
409.	68a	Hevāyī	Ḳış geldi pamuḳlı alaca sāde gerekdür Kürkü giye içden	Sen Edirne şehrindesin uzaḳ ṣuya gitme Beyhūde **Hevāyī**	Müstezat / 6 bend		_ _ . / . _ _ . / . _ _ . / . _ _ / _ _ . / . _ _	Başlık: Müstezāt / Şiir kaynaklarda bulunamamıştır.

			Maḥmūrları esnedeyor bāde gerekdür Gelmiş ola becden	Nehr-i Ṭuna Sava Belgrad'a gerekdür Ayrılma Meriç'den				
410.	68b	Ġāʿib	ʿAḳluñ var ise ġonca-dehen-i serverānsuñ Gel s.kme nisāyı Hemān muḥabbetle hemān tāze civānsuñ Terk eyle riyāyı	**Ġā'ib** o büt-i ʿişveyi bī-tenhāca bulursun Aldayı gör tek Her ḳanda gözüñ gördügini baḳma hemān s.k Söyle cefāyı	Müstezat / 5 bend		_ _ . / . _ _ . / . _ _ . / . _ _ / _ _ . / . _ _	Başlık: Tanzīr-i Ġāib Bahāyī / Şiir kaynaklarda bulunamamıştır.
411.	69a	Kānī	ʿAllāmeyem Derendeli paşaya beñzerem Gör mehterüñ elindeki ṣūrnāya beñzerem	ʿAllāmeyem ḫulāṣa müselmāna beñzemem Bādīye beñzerem deli ḳatāya beñzerüm	Gazel / 7 beyit		_ _ . / _ . _ . / . _ _ . / _ . _	Başlık: Kānī / Şiir, şairin divanında bulunmamaktadır.
412.	69a	Bāhāyī	Ey Fedāyī görmedüm hīç burnuña beñzer burun Ṣanki olmuş ṣūretüñ üstüne kīr-i ḫar burun	Ne Aḳındıburnı beñzer burnuna ne Bozburun Ger ṣorarsan yoḳ degül burnuñ yanında bir burun	Gazel / 7 beyit		_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _	Başlık: Bahāyī

413.	69b	Nefʿī	ʿAyn-ı ʿibretle baḳuñ çehresine ʿAnḳā'nuñ Gidinüñ ḳaşı da egri yalıñuz şaşı degül	Dir gören çehre-i murdāruñ anuñ ve'l-ḥāṣıl ʿAcemüñ çingenesidür bu Ḳızılbaşı degül	Kıtʿa / 2 beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _ _	Başlık: Nefʿī
414.	69b	ʿAnḳā	Çün ḫızılbaş dimiş mana menüm ḫaldaşum Hīç bir kimse degül Nefʿī benüm ḳarındaşum	Bir ḫızılbaşa ḥavāle ideyim men seni kim Boyı bir ḳarış olsa yaşda benüm yaşdaşum	Kıtʿa / 2 beyit		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _ _	Başlık: Cevāb-ı ʿAnḳā
415.	69b	Lā edrī	Çuḳur ḥamāmcısı oġlı faḳīre Ç.ki yoḳdur dimiş ol pīr olası	İşidicek ç.küm aldum elime Ya bu nedür çuḳurunda bulası	Kıtʿa / 2		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _	Başlık: Lā
416.	69b	S̲ābit	Cihānda ol ṣanem-i dil-rübāyı sevmekden Ġaraż ne vaṣl-ı miyān [u] ne būs-ı laʿlidür	Murādumuz anı yecʿāllemekdür ve'l-ḥāṣıl Bizüm muḥabbetümüz hep efendi caʿlīdür	Kıtʿa / 2		. _ . _ / . . _ _ / . _ . _ / . . _	Başlık: Lā S̲ābit
417.	69b	Lā edrī	Bir ʿaceb ṣanʿat bulurmış mehter oġlı āferīn Ḳaḥbezādem rūḥ-ı ecdādını iḥyā eylemiş	Hem meciklenmiş g.tüñ hem żarṭa çalmış def gibi Ṭabl u żarṭanuñ ikisin birden icrā eylemiş	Kıtʿa / 2		_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _	Başlık: Lā

418.	69b	Lā edrī	Dün gice zümre-i yārān ile mest olup Yanumda buldum uyanıcaḳ ol sükker-lebi	Kīrimi yoḳladum ʿacabā ḳandadur diyü G.tüñde buldum anı el-ile ḳomuş gibi	Kıtʿa / 2		. _ . _ / . . _ _ / . _ . _ / . . _	Başlık: Lā
419.	69b	-	دل درشکنج زلف تومای وکرفت کفت درویش هرکجاکرشب آمدمرای واست	-	Beyit / 1			B
420.	69b	Lā edrī	Āşıḳ oldur ki nāz geçe dilberāsına Dilber oldur ki āşık ola ...sına	-	Beyit / 1			Başlık: Lā
421.	70a	Lā edrī	Sevdügüm bir deli g.t ben daḫı g.t delisi İkimiz bir olalım deli g.t g.t delisi	-	Beyit / 1		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Lā
422.	70b	Nābī	Çıḳamaz dāʾire-i kes-i zenāndan s.kümüz Keştī-i nefsümizüñ lengeri girdābdadur	-	Beyit / 1		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Nābī / Şiir, şairin divanında bulunmamaktadır.
423.	70b	Lā edrī	Ḫayli demdür ṣanemā gelmedüñüz bendeñize	-	Beyit / 1		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Lā

			Bāri sen gelmez iseñ biz saña varup gelelüm					
424.	70b	Lā edrī	Yiyüp ṭurpı ḳanı nefʿi dīyeler Yelenüp çıḳduġı nefʿi degül mi	-	Beyit / 1		.___/..__/ .__	Başlık: Lā
425.	70b	Lā edrī	Ne reftārında ol yāruñ ne güftārındadur ḥikmet Nezāketle küşād-ı bend-i şalvarındadur ḥikmet	-	Beyit / 1		.___/.___/ .___/.___	Başlık: Lā
426.	70b	Lā edrī	Ḥayli demdür [ki] ġulām-pāreligi ḳullanuruz Aralıḳda ḳaṭaranlı ṣopadan ḥallanuruz	-	Beyit / 1		_.__/_.__/ _.__/_.__	Başlık: Lā
427.	70b	Lā edrī	Bu gice ḫāneme bir sīmīn dildārı ḳondurdum Viṣālinden söz açdum ḥāṣılı vāfir doḳundurdum	-	Beyit / 1		.___/.___/ .___/.___	Başlık: Lā

428.	70b	Lā edrī	Bintü'l-ʿinebüñ bārını zāhid çekemezsün Kestānesi terdür saña çatlamaġa gelmez	-	Beyit / 1		_ _ . / . _ _ . / . _ _ . / . _ _	Başlık: Lā
429.	70b	Lā edrī	Tükürüksüz ḳanatdı kūnumı der Ḳurı aġaca ḳan sürer dilber	-	Beyit / 1		. . _ _ / . _ . _ / . . _	Başlık: Lā
430.	70b	Lā edrī	Bulanıḳ ḳahve virme luṭf it Eger iḥsānuñ olursa durı vir	-	Beyit / 1		. _ _ / . _ _ _ / . _ _	Başlık: Lā
431.	70b	Lā edrī	Ç.küñ oḫşamayınca dilbere defʿ-i ḥicāb eylemez Ḳapunuñ mandalın ḳaldurmayınca feṯḥ-i bāb olmaz	-	Beyit / 1		. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _	Başlık: Lā
432.	70b	Lā edrī	Şol ḳadar ṣāhib-tevāżuʿ oldı kim Bir ḳarış oğlana ḳalḳar s.kümüz	-	Beyit / 1		_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _	Başlık: Lā
433.	70b	Lā edrī	Nedür bu şīve-i eşter bu nāz ey ḥīz-i bīgāne	-	Beyit / 1		. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _	Başlık: Lā

			Dimāġ-ı zuʿmuña yestehleyem ıḫına ıḫına					
434.	70b	Lā edrī	Ḫoros oġlunı yefʿaller iken ben Babası geldi ḳu ḳu rı ḳu didi	-	Beyit / 1		..__/..__/ .._	Başlık: Lā
435.	70b	Lā edrī	Sevdügüm bir deli g.t ben daḫı bir g.t delisi İkimiz bir yere gelsüñ o g.t ben g.t delisi	-	Beyit / 1		..__/..__/ ..__/.._	Başlık: Lā
436.	70b	Lā edrī	Ḥüsn[ün]e maġrūr olma üstine ṣ.çdı felek Şim[di]dengerü ṣatacaġın ya ḳalburdur ya elek	-	Beyit / 1		_.__/_.__/_._ _/_._	Başlık: Lā
437.	71a	Lā edrī	Ḥīn-i zevḳde dilbere cānum didüm döndi didi Görmedüm senüñ gibi cānuñ s.ker ḳāfir gidi	-	Beyit / 1		_.__/_.__/_._ _/_._	Başlık: Lā

438.	71a	Lā edrī	Zamānenüñ dilberi birbirine ṭālib geçer S.kine ḳılıf ararken g.tüne ḳālıb geçer	-	Beyit / 1		. _ . _ / . . _ _ / . _ . _ / . . _	Başlık: Lā
439.	71a	Lā edrī	Kīrimi itdüm keştī-i g.te derk Gitdi baḥr-i Lūṭa dek yelken kürek	-	Beyit / 1		_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _	Başlık: Lā
440.	71a	Bahāyī	Kimi maḥbūbı sedir üzere emīrāne s.ker Kimisi köhne ḥaṣır üzere faḳīrāne s.ker	-	Beyit / 1		. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _	Başlık: Bahāyī / Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.
441.	71a	Lā edrī	G.tüñ ḫavż-i menīden [ü] s.küm aña ördek Aña vaḳvaḳ itmeden eyledi kendüyi āzād	-	Beyit / 1		. _ . _ / . . _ _ / . _ . _ / . . _	Başlık: Lā
442.	71a	Lā edrī	G.ti gördü bu ḳadar kīri yimişken yine dar Aġzına parmaḳ alup itdi taʿaccüb kesezār	-	Beyit / 1		. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _	Başlık: Lā

443.	71a	Bahāyī	Cāme-dān-ı g.t-i yāruñ aġzın açmış bir ẓarīf Ṭurmayup esbāb-ı kīrüñ oḫ diyüp yerleşdirür	-	Beyit / 1		_·__/_·__/_·_ _/_·_	Başlık: Bāhāyī
444.	71a	Bahāyī	Ḳıyās itmeñ ki zilletdür s.kilmek Murād-ı ʿizz ü devletdür s.kilmek	-	Beyit / 1		·___/·___/ ·__	Başlık: Bāhāyī
445.	71a	Lā edrī	Egri g.t virirken ḥīn-i vuṣlatda baña Ṣoñra ḳorlar nāmını ḫūbān içinde kec ʿaṭā	-	Betit / 1		_·__/_·__/_·_ _/_·_	Başlık: Lā
446.	71a	Lā edrī	Ben s.kişme didükçe baña nisbet s.kişür Nisbeti kendi g.tüne tā benüm de s.kime	-	Beyit / 1		_·__/_·__/_·_ _/_·_	Başlık: Lā
447.	71a	Lā edrī	Penbe g.tüñ görüp didüm ol kemān üstādeye Aṭṭırınca ben neler çekdüm ol ḥallāczādeye	-	Beyit / 1		_·__/_·__/_·_ _/_·_	Başlık: Lā

448.	71a	Lā edrī	Güzel ṣayd eylemek evvel ṭarīk-i ḫāṣ idi ammā Zamāne muġlimi şimdi ṭarīk-i ʿāma döndürdi	-	Beyit / 1		.___/.___/ .___/.___	Başlık: Lā
449.	71a	Lā edrī	S.kişsiz sevgi degmez bir ḥabbe Fe-inne'z-zübbü mismārü'l-maḥabbe	-	Beyit / 1		.___/.___/ .__	Başlık: Lā
450.	71a	Lā edrī	Hemān murġ-ı dil-i ʿuşşāḳı ṣayd itmek hevāsıyla Şu eṭfāl-i zamāne şimdi ḳuş ḳaldurmaġa māʾil	-	Beyit / 1		.___/.___/ .___/.___	Başlık: Lā
451.	71a	Lā edrī	... iştāne çünki ser-hācib olmışsınen hācib olmış yire ʿAṣā-yı kīrimi al eline çavuş-zāde	-	Beyit / 1		._._/..__/._. _/.._	Başlık: Lā

BEŞİNCİ BÖLÜM: SEÇME SÖZLÜK

A

ābile : su kabarcığı (127/133).

ābisten : hamile, gebe (127/95).

āb-rīz : su dökmeye yarayan kap, ibrik; lâzımlık (404/4).

ʿaḳaḳ : çok sıcak olmak (120/3).

alavanda et- : dümeni sağa veya sola, sonuna kadar çevirmek (405/22).

albūra taḳ- : serenleri direklerin üzerine kaldırıp rabṭetmek; filika küreklerini kaldırıp selamlamak; dalyanlarda ağı yukarı almak ve balığı toplamak (405/7).

alburata : bir yelken çeşidi (400/11).

ʿamelmānde : iş yapmaktan kalmış, iş yapamaz durumda olan; tembel, âtıl (126/41).

ʿamūd : değnek, sopa (127/126).

anafor : ters akıntı, anafor (405/19).

ʿaraḳ-çekān : rakı damıtıcı (9/5).

ʿaraḳ-çīn : kavuk altına giyilen takke (41/4).

arıḳ : zayıf, güçsüz, çelimsiz (126/13).

aşlım : kulağı kesik, kesik kulaklı (400/20).

ʿazīmet : Cinlerden, bir kısım hastalıklardan ve zararlı şeylerden korunmak için okunan duâ, efsun (34/4).

B

babafinga : erkek cinsel organı (30/1).

bādī : bedevî (411/7).

bālūʿa : kirli su teknesi, su dökülecek çukur, delikli taş (127/119).

bārū : kale duvarı (73/5).

basṭ : açma (399/7).

bed-kīş : dinsiz (127/57).

bellūd maʿcūnı : öksürük ve cinsel hastalıklar için kullanılan bir macun çeşidi (396/5).

bem : tambur vb. sazların en kalın sesi veren teli (47/4).

ber-çīde : derilmiş, toplanmış, devrilmiş (190/5).

berş : keten yaprağı ve afyon şurubu ile yapılan bir çeşit keyif verici mâcun (78/4).

berş-i Raḥīkī : Rahîkî isimli birinin yaptığı bir çeşit mâcun (78/4).

buṭlānī : bâtıl olma (402).

bü'l-heves : aklına geleni yapmak isteyen, keyfine buyruk, maymun iştahlı (395/2).

büzük : anüs (405/17, 19).

C

calḳ : mastürbasyon, istimnâ-i bi'l-yed (400/24).

câme-dān : dolap, sandık, hurç (443/1).

cebīs : aşağılık, soysuz; ayı yavrusu (392/3).

cılḳava : kurdun ense kısmından yapılan kürk (392/15).

cīf : kokmuş ceset, leş (399/35).

cilf : yakışıksız kaba sözler söyleyen kimse, kaba, aptal (406/1).

civid : Çin, Yemen ve Hindistan'da yetişen bir bitkiden elde edilen veya sun'î olarak yapılan mâvi renkli toz boya (412/2).

cüdām : sefil ve câhil kimse (394/4).

cühūd : Yahudi, çıfıt (127/30).

çenber : musikimizde yirmi dört zamanlı ve on dört vuruşlu donanımdan sonra 24/4 şeklinde yazılıp gösterilen büyük bir usûl (58/2).

Ç

çaḳaloz : niteliksiz, aşağılık kimse; çakal (400/5).

çevren : doğranmış cigerden yapılan sucuk (64/1).

çıfūd : Yahudi; karmakarışık, düzensiz ve kötülüklerle dolu (402/30)

çiltiyān : çakşır, şalvar (69/3).

çirk : kir, pas, pislik (17/2, 132, 177, 399/28).

çolpa : ayağı sakat olan; beceriksiz, eli işe yakışmayan, acemî (400/13).

çufūd : Yahudi (399/80).

çuḳadar aġa : Enderun teşkiatındaki sekiz ağadan padişahın elbise ve kürklerini taşımak, merasimlerde, alaylarda, savaşta yanında bulunmak, atının sağ yanında yürümek gibi hususlarla görevli olanı. (116/1, 400/3).

D

dalfes : üstünde sarık bulunmayan, sarıksız fes (29/5).

dalḳavuḳ : kendisine çıkar sağlayacak olan kişilere aşırı saygu ve hayranlık göstererek yaranmak isteyen kimse, yalaka, yaltakçı.

dalyaraḳ : giyeceği olmayan, baldırı çıplak; düşüncesiz, haddini bilmeyen; bön, salak kimse (400/14).

debe : yağ ve bal gibi şeyleri taşımakta kullanılan, kulplu, karınlı, dibi yuvarlak, ağzı dar ve kapaklı bakır kap, bir nevi bakraç (127/86).

delle-i muḥtāle : Binbir Gece Masalları, Kırk Vezir ve El-Ferec Baʿdeʿş-şidde gibi Doğu hikâyelerinde geçen kötü, hîlekâr, aldatıcı ve yalancı kadın tipine verilen isim (398/37).

deryūze : dilencilik (104/7, 122/2).

dilleş- : karşılıklı tatlı tatlı söylemek (127/122).

döngel : muşmula, beşbıyık (396/3).

dūd : kurt, böcek (116/3).

dūşīze : el değmemiş genç kız, bâkire (64/5).

dümbāl : kuyruk (126/17).

dünbük : pezevenk anlamında küfür sözü (399/60).

düşnām : sövme, sövüp sayma, taʿn (17/4, 58/3, 103/4 vd.).

E

eblek : alacalı renk (400/4).

engel : sohbeti müstekreh ve müstehcen olan kimse (396/3).

epsem : konuşmayan, dilsiz (398/32).

erre : tahta kesmeye yarayan dişli âlet (228/1).

erzel : en alçak, en rezil (399/12).

esbān : atlar, beygirler (126/5, 12).

ester : katır (402/21).

etmek : ekmek (127/12).

evtār : teller, kirişler (47/4).

F

fācire : zînâ ve işrete düşkün, kötü huylu, günahkâr kimse (127/25).

fāḳ : tuzak (392/22).

falya : Ağızdan dolma toplarda topu ateşlemek üzere ağız otunun konduğu delik (120/1, 128/3).

ferā : yaban eşeği (397/7).

ferc : yarık, çatlak; dişilerde üreme organının dış kısmı, vulva (398/36, 403/3).

ferece : gam, tasa ve sıkıntıdan kurtulma; kederden sonra gelen sevinç (128/57).

feres : at, beygir (126/44).

ferheng : ilim, hüner, marifet (127/118).

fermene : Eskiden bilhassa esnafın, avamın ve tulumbacıların giydiği, çuha ve abâdan, harç ve kaytanla işlenmiş yelek; salta, yelek, şalvar ve poturlara kaytan, ipek gibi şeylerle yapılan işleme (16/4).

ferrāş : döşeyen, döşemeci; hizmetçi. (127/14, 290/1)

fevvāre : fıskıye (90/4).

fışḳıcı : gübreleme için gübre toplayan kimse (399/27).

firḳata : Osmanlılar'ın savaşlarda gözetleme, karakol, haberleşme, büyük gemileri çekme gibi işlerde kullandıkları, 10–17 çift kürekle veya yelkenle hareket eden, bir ambarlı, uzun, dar, süratli teknelere verilen isim (405/6).

fizih : murdar, pelid (262/1).

forḳ : kötü yola düşmüş (398/32, 399/50).

G

ġabya : üç parçadan mürekkep gemi direğinin ikinci yani ortadaki kısmı (31/1, 400/11).

ġaddāre : geniş yüzlü, ağır, iki tarafı da keskin kısa kılıç (313/1).

gāv : öküz, sığır (127/153).

ġaziler helvāsı : bir çeşit un helvası (130/3).

gegrek batması : bebeklerde böbreklerin üşütülmesi sonucu meydana gelen rahatsızlık (391/1).

gehvāre : beşik. (127/149).

gerdel : küçük, hafif, ahşap bir kova (127/77, 117).

gidi : deyyus, kaltaban, pezevenk (401/4, 413/1, 403/10).

girişme : naz, işve, kaş ve göz ile yapılan işaret (390/9).

gökkandil : çok sarhoş, zilzurna, körkandil (128/42).

gösteriş : kendini beğendirmek, karşısındakini etki altında bırakmak için olduğundan başka türlü görünme, göz boyama, sükse (127/101, 102).

ġūl : hortlak, şeytan, kötü cin (127/121).

ġulāmpāre : homoseksüel aktif erkek, lûtî, , kulampara; oğlancı (127/7, 400/18, 426/1).

gulū : boğaz (396/3).

güş-māl : kulak bükme, îkâz etme; telli sazları akort etme (161/2).

güre : insana alışmamış, utangaç, çekingen, vahşi; bir yaşından üç yaşına kadar olan tay (127/69).

gürelik : taşkınlık, zıpırlık, serkeşlik (127/69).

gürisne : aç, fukara, fakir (9/14).

H

ḫabāset : kötülük, alçaklık (404/22).

ḥaffāf : ayakkabı ve terlik yapıp satan esnaf (383/1).

hāfî : aç (126/37).

ḫannās : şeytan, iblis (127/54).

ḫāşāk : çöp, süprüntü (286).

ḥav : bâzı kumaşların üstünü kaplayan ince tüy (392/18).

hec : aptal (409/2).

herze : boş ve abes söz (403/21).

ḫınzîr : domuz; hâin, gaddâr, inatçı kimse (398/1).

ḫışla- : hışıldamak, hışıltılı ses çıkarmak (66/3, 400/14).

ḥimār : eşek, merkep (34/6).

ḥinto : dört tekerlekli ve yaylı araba (400/9).

ḫîz : pasif eşcinsel genç.

ḫorata : şaka, eğlencei latîfe, mizah (400/13).

ḫünsā : kendisinde hem dişilik hem erkeklik alâmeti bulunan kimse, çift cinsiyetli.

I

ılġar : atla ansızın yapılan doludizgin saldırı (399/41).

ışık-mezheb : Kalenderî dervişi (127/5).

İ

ifk : iftira (399/39).

iḥtiḳān : tenkiye yapma, kabızlığa karşı şırınga ile göden bağırsağına su verme (399/13).

istisḳā : vücudun çeşitli yerlerini su toplaması. (126/40).

J

jaj-ẖ˅ān : saçma sapan sözler söyleyen kimse (2/32).

K

ḳabā : kaftan, cübbe (177).

ḳābile : ebe, ebe kadın (127/111).

ḳadīd : kurumuş et (127/33).

kāfir-kīş : dinsiz, îmânsız, merhametsiz kimse (127/25).

ḳallāb : kalıptan kalıba sokan, kalp para basan kimse, kalpazan (19).

ḳallāş : kalleş (127/14).

ḳalye : sâde yağ ile pişirilmiş etsiz yâhut az etli kabak veya patlıcan yemeği.

ḳalyeta : kürekle hareket ettirilen bir savaş gemisi türü (400/8).

ḳapama : astarlı kaftan (400/2).

ḳaʿr : çukur şeylerin dibi (127/118).

ḳara düzen : bir tür akord şekli (51/2).

ḳaradan âlet onar- : bir geminin bozulan herhangi bir aksâmının karaya çekilmek suretiyle onarılması (405/12).

ḳarapūs : kabus, endişe (127/46)

kārīz : lağım, keriz (127/119, 399/33).

ḳarsaḳ : tilki (123/1).

ḳaruş muruş : karış karış dolaşmak (397/15).

ḳaşan- : işemek (8/4, 9).

ḳaşmerlik : soytarılık, maskaralık. (126/41)

ḳat ḳal- : aciz kalmak (116/24).

ḳazī : at kaburgası (130/4).

kef : köpük (20/3).

kefel : k.ç, but (401/7).

kekez : puşt, muhannes oğlan, edilgen eşcinsel erkek (392/18, 398/46, 399/1, 2).

kelān : iri cüssesli, büyük, heybetli; geniş, enli; baş (393/4).

kemīne : aciz, hakîr, zavallı (390/17).

keres : ağaçtan oyulmuş büyük derin kap, kavata (125/12).

kerkes : akbaba (400/13).

ḳıllet : azlık, kıtlık (72/3).

ḳışr : kabuk (18/2).

kīr : erkeklik organı (397/43).

kişgir- : kışkırtmak (398/26).

ḳodoş : pezevenk, deyyus, teres. (399/34, 35, 50, 57; 402/25).

ḳoldām : bir başkasını izlemek, takip etmek (400/10).

ḳoncolos : umacı ve gulyabânî gibi insanları korkutmak için icat edilmiş hayalî varlık (127/96).

köncek : uzun paçalı don, şalvar (405/7).

kös : çok büyük davul (51/5).

köygöçdi : düğünlerde ve Hıdırellez şenliklerinde oynanan bir çeşit oyun (116/4).

kūdek : çocuk (125/78, 127/157).

ḳudūm : Klasik musikimizde, bilhassa tekke musikisinde kullanılan zahme denen, uçları yuvarlak iki değnekle çalınan, üzerine deri gerilmiş, nakkâreden büyük, kösten küçük, iki kâseden ibaret usûl vurma aleti. (51)

ḳulan : Düz renkli, görünüşü at ile eşek arası olan, Orta Asya menşeli yabani at (127/72).

kūn : anüs (429/1).

ḳurṣ : yuvarlak ve yassı nesne; küre ve her türlü daire şeklindeki nesne (98/3).

ḳuş : erkeklik organı, penis (450/1).

ḳuş ḳaldır- : ereksiyon (450/1).

kūtāh : kısa (220).

kümmūn : kimyon (409/1).

künişt : Yahudilere mahsus kilise (127/47).

küstere : uzun marangoz rendesi (125/35).

küştenī : öldürülmeye lâyık, öldürülesice (127/140)

L

lanġa/lanḳa : Büyük gemilerin yanlarında hizmet amaçlı olarak taşıdıkları küçük gemilerin en büyüğü, kayık (31/5).

lāşe : leş (298/22).

lā-yefhem : anlayışsız, idraksiz (398/33).

lef : içine bir şey konulan kap, zarf (392/14).

leffāf : çok konuşan, çok lâf eden, geveze (403/28).

leʿīm : alçak, aşağılık kimse, cimri (125/93).

lenduhā : pek büyük ve acîb cüsseli, çok iri, kocaman, dev gibi (392/10).

leng : topal, aksak (126/20).

lenger : çapa; erkek cinsel organı (422/1).

licām : dizgin (126/19).

lihāf : tohumu saran zar veya kabuk (4/2).

luʿbet : oynanan şey oyuncak (31/4).

M

manca : yiyecek, yiyinti, sofra; yiyeceklerin en bayağısı, en âdîsi (125/87).

manḳa : forsaların, kürek esirlerinin oturağı (405/10).

maṣlahat gör- : iş yapmak, iş bitirmek, iş görmek (127/137).

matiz : sarhoş (4/1).

mavna : büyük, üç köşe yelkenli yük gemisi (64/2).

meʿbūn : edilgen homoseksüel erkek (399/2).

mecikle- : tokmaklamak; cinsel ilişkide bulunmak (471/2).

mehrez : aşırı büyük erkeklik organı (398/30, 404/11, 405/17).

mekkār : hîlekâr, düzenbâz (390/19).

menḥūs : uğursuz, şûm (127/45, 399/42).

menḳūr : delinmiş, oyulmuş (51).

merʿaş : taklacı güvercin (123/1).

mered : uğursuz kimse (406/3).

meskeş : anlaşmazlık, tartışma; genel ev (400/24).

meẕammet : kınama, yerme (222/6).

mibvele : küçük abdest edilecek delikli taş (399/33).

mīcer : bir tür huni. (30/6).

mīdehed : eşcinsel erkek (400/4, 406/1-5).

minkār : yırtıcı kuş gagası (51).

mismār : çivi, kazık, mıh (399/77).

muġlim : oğlancı, kulampara (400/13).

muḥannes : kalleş, korkak, alçak (403/28).

muḫayyer : Türk müziğinin en çok kullanılan ve en eski makamlarından biri; istediğini seçmekte, dilediği gibi davranmakta serbest olan kimse (58/4).

müy-tāb : çul dokuyan. (354/1).

mühmel : kendi hâline bırakılmış, boşlanmış (394/4).

mümessek : misklenmiş, mis kokulu (78/3).

müsteskī : karnı su toplamış (127/97).

müzaḥref : sahte süs, boya (399/30).

N

naʿlın : takunya (125/31)

nāvdān : oluk (14/7).

neccār : dülger, marangoz (228/1).

nerre : ner, erkek (127/73)

nevā : nağme, ahenk, ses; Türk müziğinde uşşak dörtlüsüne rast beşlisi ilâvesiyle meydana gelen basit makam. (58/4)

nevk : sivri uç (97/3).

nikbet/nekbet : talihsizlik, düşkünlük; felâket, musîbet; uğursuz, kötü (243/1).

nīm-ten : mintan kelimesinin eski metinlerde karşılaşılan aslı şekli. (16/4).

nīreng : hile, düzen. (127/118).

nizār : zayıf, çelimsiz, arık (126/43).

nuḫūset : uğursuzluk, şeâmet (108/4).

nuḳre : külçe hâlinde gümüş; gümüş para (408/5).

nuṭfe : meni, bel (399/29).

nühütft : Mûsikîmizde yegâh makāmına aşîran (mi) perdesine nakledilmiş bir uşşak dörtlüsü ilâvesiyle elde edilen, en az altı buçuk asırlık bir birleşik makam (58/2).

nüsẖa : muska (289/1).

O

oġlan burusı : doğum sancısı (127/133).

orfana : yetim, hizmetçi, fâhişe (398).

orsa poça : sağa sola, sağda solda, ileri geri (31/2, 400/8).

Ö

ögdül/öñdül : ödül, mükâfat (128/33).

P

pā-bend : ayak bağı, köstek; mâni, engel (126/1).

palamar : gemileri iskele, rıhtım veya şamandıraya bağlamaya yarayan kalın halat (405/18).

partal : işe yaramaz, çok kullanılmış, eskimiş eşya (127/138).

pāzen : pezevenk. (404/15).

pehlū : göğüs, sadır, sine. (25/2).

pelīd : alçak, rezil kimse; pis, murdar. (125/37).

pençeleş- : kavga etmek, dövüşmek, mücadele etmek. (308)

perde-bīrūn : terbiye sınırları dışına çıkan, açık saçık konuşan kimse. (19)

pereme : gondola benzeyen bir kayık. (405/19)

pertāv : savaş yayı (285).

pest et- : aşağılık duruma getirmek, değerini düşürmek (395/3).

peş : arka, sırt (392/15).

peşşe : sivrisinek (38/3).

pīrāmen : uç, kenar (28/2).

pīrezen : ihtiyar kadın, kocakarı (127/96).

piristū : kırlangıç (208).

poftala- : şımartmak (400/5).

poṣtal : sürtük kadın (399/48).

pupa : geminin kıç tarafı, arkası. (405/5).

puşt : eşcinsel erkek (397/1-2, 398/35, 399/2, 4, 12, 72, 80).

pūte : içinde mâden eritilen kap (408/5).

R

raḥīk : saf, duru ve kokulu şarap (78/4).

raḥt : at takımı, eyer takımı (403/22).

rāyġān/rāyegān : karşılıksız, bedelsiz bedava (40/4, 78/4).

rehvār : atın veya eşkin sarsmadan yürüyüşü; sarsmandan yürüyen at, eşkin, rahvan at (126/43).

rencūr : hasta, dertli, rahatsız (102/4).

revġan : yağ (390/43).

riḳāb : üzengi (126/21).

rismān : ip, halat (127/44).

S

ṣatl : tas, bakraç (125/36).

serāsīme : sersem, şakın (273).

serc : eyer (126/44).

seren : direkler üzerinde yelken açmak ve işaret kaldırmak üzere yatay olarak yerleştirilmiş çubuklara verilen isim (405/7).

sergeşte : şaşkın, sersemleşmiş, başı dönmüş (25/4, 127/78, vd.).

ṣıġa- : sıvamak, okşamak, (125/53).

ṣıñarı : aşağılık, bayağı, yoksul, akıl yoksulu (127/52).

sifāl : çanak, çömlek vb. kaplar (133/3).

sintine : gemilerde dışarıdan giren suların toplandığı, biraz çukurca olan en alt kısım (30/6, 333/1).

sitīz : cenk, kavga (125/53).

somḳu : havana, dibeğe vurulan tokmak (400/22).

söyin- : sönmek, parlaklığı gitmek (93/3).

suḫre : maskara (398/31).

ṣuḳāta-çīn : artık, kırıntı, döküntü toplayan (309).

ṣuvarul- : sulanmış, su verilmiş (125/51).

sübek : bazı yerlerde beşikteki çocukların bacakları arasına yerleştirilen sidik şişesi veya sidiği bir kaba akıtacak boru (391/1).

sürīn : makat, göbek (85/1).

sustī : gevşeklik, tembellik (2/40).

Ş

şābb : genç, delikanlı, yiğit (72/2).

şāḳūl : Ucuna küçük bir ağırlık bağlanmış iple oluşturulan, yer çekiminin doğrultusunu belirtmek için sarkıtılarak kullanılan bir araç, çekül. (392/10)

şehnāz : Türk müziğindeki en eski birleşik makamlarından biri. (58/4)

şemtā : saçı ağarmış kadın, kocakarı (400/8).

şeşper : teber, balta, mızrak, topuz, gürz (400/17).

şevher : koca, zevc (127/100).

şīfte : kaçık, düşkün, tutkun (125/11, 126/25).

şikāl : ip (126/18).

şikem : karın (127/97).

şikenc : büklüm, kıvrım (86/2).

şīrūgan : susam yağı (64/4).

şīven : mâtem, yas, sızlanma, feryat (51).

şuḳḳa : kumaş veya kâğıt parçası (125/89).

T

ṭabāsbūs : yaltaklanma (402/18).

ṭabġur : dört yandan dizilip istihkam şeklini almış ve araları zincirle bağlanmış arabalar (393/14).

taḳāżā it- : serzenişte bulunmak, istemek, talep etme (127/109).

ṭaliḳa : at arabası (400/9).

talḳan : Nogaylarda bir içeçek türü (130/5).

ṭannāz : herkesle eğlenen, müstehzî (165).

tavaġān : istekli, arzumend olmak (407/4).

tegelti : eyer altına konan keçe (126/16).

tel ḳır- : hata yapmak, yanlış bir davranışla bir kimseyi darıltmak. (102/2)

tenta fora : tenteleri açmak; yelkenleri açmak; yelkenleri rüzgârla doldurmak (404/7).

ter-dāmen : namussuz, iffetsiz kimse (167).

teres : pezevenk anlamına gelen küfür sözü (399/29).

teşniʿ : ayıplama, kötü görme, ayıp ve çirkin bulma. (126/34).

tīşe : balta, nacak, keser (399/22).

ṭop : bütün, büsbütün (203/1).

ṭuman : iç donu, şalvar (399/52, 407/1).

U

uçḳur : şalvar veya iç donunun belde durmasını sağlamak için bele gelecek kısımlarına geçirilen bağ; cinsel duygu veya ilişki. (393/14).

uḫt : kız kardeş, bir kadın arkadaş, refakatçi veya arkadaş (397).

ʿunnāb : hünnap (310).

ʿurbān : çöl Arapları, bedevîler. (396/11).

usḳut : "sus" anlamında kullanılan bir kelime. (397/20)

uşacıḳ : küçük çocuk. (127/146).

uslat- : akıllandırmak, akıl öğretmek, terbiye etmek. (39/2).

uya : ahmak, sersem, ebleh; kâhil, tembel; arkadaş, kardeş. (392/22).

Ü

üsküf : başlık, serpuş. (400/7).

V

vaż^{ç}-ı ḥaml : doğum yapma, çocuk doğurma. (127/109).

vefḳ : tılsımlı dua, muska. (34/4).

vesvās : vesvese veren, şeytan. (127/54).

Y

yañşaḳ : yersiz ve çok konuşan kimse, geveze, densiz (66/5).

yaṣ- : yayın kirişini gevşetmek (23/6).

yaṣlaġaç : üzerinde hamur açılan, yemek yenilen tahta; fırına pazı taşımak için kullanılan kısa saplı âlet (396/2).

yataġan : İki yanı da keskin, kabzasından ucuna kadar hafif bir kavis yapan, Türkler'e has uzun ve dar savaş bıçağı (313/1).

yave : azgın, azmış; onmaz, gümrâh; boş ve saçma söz (398/46)

yecʿalle- : cinsel ilişkiye girmek, düzmek (416/2).

yefʿalle- : cinsel ilişkiye girmek, düzmek (400/6, 402/25, 403/2, 434/1).

yeke : dümen başlarına takılan ve dümeni istenen tarafa basmaya yarayan ağaç veya demirden olan kısım. (405/9)

yem : deniz (177, 381/1).

yesteh : b.k, dışkı, büyük abdest (399/32, 404/7, 412/2).

yestehle- : büyük abdest yapmak (433/1).

yilar onma- : uğraşıp durduğu hâlde eline bir şey geçmemek, boşuna çalışmak.

Z

zāġ : çaylak (400/19)

zaġ : kılağı, keskinlik (400/19, 39/5).

zaġār : av köpeği (402/26).

zaġara : yaka üstüne konan kürk (392/15).

zanġa/zanca : fırsat (30/7, 31/7).

zānī : zinâ eden kimse (400/8)

żarta çal- : yellenmek (417/2).

zehrābe : zehirli su; acı, zehir gibi su; acı, kaygı (43/1).

zemīm : kötü, beğenilmeyen hâl, davranış (127/121).

zen-dôst : kadın düşkünü kimse, zampara (127/7).

zıbıḳ : yapay penis, dildo (398/31).

zıbıḳçı : sehhâka, erlik taslayan kadın, lezbiyen (398/40).

zıḳḳī : deriden yapılmış su tulumu (127/97).

zīr : tambur vb. sazların en ince ses veren teli (47/4).

żirsop : aklına eseni yapan kimse (403/27).

zükām : nezle (80/2, 109/1, 2, 3, 4, 5).

zükūret : erkeklik (403/25).

ALTINCI BÖLÜM: ÖZEL ADLAR İNDEKSİ

A

Abdullāh Paşa 474
ʿAcem 94, 449, 510, 519, 561, 647
Āgāh 395, 627
Aḳdeñiz 549, 550
Aḳındıburnı 560, 671
Alamanzāde 511
Ālī 187, 188, 586
Āl-i Osmān 510
Allāh 125, 270, 283, 396, 412, 421, 537, 627
ʿAnḳā 103, 220, 561, 672
ʿArab 111, 499, 512, 519, 523
ʿArabgīr 532
ʿArap 212
ʿĀrif 196, 235, 236, 588, 596
Arnavud Köyi 325
Āṣaf 117, 149, 510
ʿĀṣım 172, 583
Aṭalar 333, 607
ʿAṭāyī 169, 170, 583
ʿĀṭıf 265, 373, 604, 619
ʿAvnī 500, 664
Ayazma 332
ʿAzmīzāde 204

B

Baba Ṭāḥīr 205
Baġdād 509, 510
Bahāristān 429, 640
Bahāyī 539, 540, 544, 550, 551, 552, 553, 554, 556, 559, 569, 571, 572, 573, 668, 669, 670, 671, 677, 678
Bāḳī 380, 406, 433, 436, 622, 631, 641, 642
Balṭalimānı 326
Bārī 201, 386, 526
Bebek 326, 424, 638
Beglerbegi 331
Behçet 19, 23, 65, 71, 140, 141, 578, 706, 709
Belgrad 51, 556, 670
Belīġ 376, 621
Beşikṭaş 207, 325
Bosna 54, 102, 270, 506, 605
Bozburun 560, 671
Bū-Leheb 536
Büyükdere 327

C

Cenābü'l-Bārī 520
Cengīz 228, 488
Cevrī 165, 228, 505, 508, 582, 595, 666
Cibrīl 172
Cīnānī-i Sānī 428, 639

Ç

Çengel 331

Çerkes 248

Çīn 249, 277, 349, 612

Çorlu 276, 606

Çubuḳlu 330

D

Degirmenlik 329

Dürrī 334, 335, 607

E

Edirne 28, 35, 36, 39, 41, 45, 48, 49, 59, 64, 556, 670, 715

Ermenī 302, 303, 304, 315, 319, 519, 527

Esʾad Efendi 533

F

Fārisī 533, 534, 667

Fas 248, 599

Faṣīḥ 198, 199, 381, 589, 622

Fāżıl 501, 665

Fāʾik-ı leng 103, 478, 662

Fāʾiz 245, 256, 257, 599, 601

Fedāyī 559, 671

Fehīm 130, 135, 182, 576, 585

Fener 53, 328

Fenerbaġçe 333

Fennī 160, 174, 175, 324, 333, 581, 584, 607

Feremsūn 559

Ferrī 175, 176, 584

Fevrī 412, 633

Fındıḳlı 325

Fıṭnat 179, 220, 221, 238, 252, 342, 352, 355, 585, 593, 597, 600, 609, 613, 614

Filibe 31, 54, 525

Firdevsī 516

Fransız 59, 110, 499, 604

Fursatī 546

G

Ġalata 324, 607

Ġāʾib 556, 557, 671

Gökṣu 330

Gülistānuñ 429, 640

Gürcü Meḥmed Paşa 509, 666

H

Ḥabeş 96, 441, 464, 644, 654

Ḥacı Ṣaḳanḳur 267

Ḥacı Ṭurġūd 267

Ḥaḳḳ 82, 124, 129, 135, 158, 223, 254, 325, 353, 378, 384, 407, 495, 509, 511, 512, 517, 518, 520, 523, 527, 539, 544, 580, 601, 623, 632, 666, 668, 669

Ḥaleb 111, 499, 507, 529

Ḥāletī 204, 357, 414, 455, 547, 590, 615, 634, 668

Ḥalīmī 358, 615

Ḥāliş 203, 589
Ḥalvetī 361, 616
Ḥamdullāh 85, 535, 667
Ḥāmī 183, 184, 501, 502, 585, 665
Ḥasanḳalfa 326
Ḥasīb 159, 226, 227, 258, 270, 271, 581, 594, 602, 605
Ḥaşmet 119, 123, 127, 129, 200, 221, 222, 229, 243, 254, 350, 356, 364, 390, 396, 403, 446, 518, 520, 576, 589, 593, 595, 598, 601, 612, 614, 617, 624, 627, 630, 646, 666
Ḫātem 100, 197, 198, 205, 206466, 473, 476, 588, 590, 656, 659, 661
Ḥātemī 354
Ḥaydarpaşa 333
Ḥaylī 184, 185, 586
Hevāyī 211, 212, 213, 214, 492, 493, 555, 556, 591, 592, 664, 670
Ḫıżr 129, 423, 637
Ḥicāz 91, 116, 205, 590, 611
Hind 488, 519, 529
Hindū 218
Ḥişār 326, 330
Ḫor Ḫor 76, 476, 661
Ḥoten 140, 349, 578, 612
Ḫüdā 129, 153, 158, 210, 254, 390, 487, 488, 491, 520, 576, 624
Hülāgū 181, 228, 585

İ

İlhāmī 353, 354, 613
ʿİlmī 476, 661
İncirli 329
İngiliz 83, 549
ʿİsī 178, 182, 261, 516, 584
İskele-i Ḫünkār 329
İstanbul 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 33, 34, 35, 36, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 102, 104, 240, 506, 509, 539, 561, 576, 668, 706, 711, 712, 713, 714,715, 716, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730
İstavroz 331
İstinye 327
ʿİzzet 156, 157, 178, 217, 218, 580, 584, 593

K

Ḳabataş 325
Ḳabūlī 383, 452, 622, 649
Ḳaḍıköyi 333
Ḳadrī 199, 200, 497, 589
Kāmī 162, 421, 581, 636
Ḳandilli 331
Kānī 266, 275, 335, 377, 558, 604, 606, 607, 621, 671
Ḳanlıcaḳlı 330
Ḳaramürsel 548

Ḳaraṭaş 328
Ḳārūn 537
Ḳavaḳ 328
Ḳavaḳbaġçesi 332
Ḳayalar 326
Ḳaʿbe ... 92, 161, 162, 231, 258,272, 332 394, 601,
Kefeli Karyesi 327
Kemālpaşazāde 341
Keşīş Taġı 558
Ḳırım 190, 587
Ḳırşehr 279
Ḳız Ḳullesi 94, 317, 332, 351, 612
Ḳızılbaş 561
Kīrḳor 523
Kiryolos 105, 541
Ḳulelibaġçe 331
Ḳurı Çeşme 476, 661
Ḳurʾān 92, 247
Ḳuzġuncuḳ 331
Küçükşu 330
Kürdī 531

L

Lisānī 456, 650

M

Mekke 23, 27, 35, 53, 522
Mengli Giray 21, 42, 43, 189, 719
Meriç 556, 670
Merve 117
Meryem 178, 302, 516, 584
Mesīḥā 252, 423, 433, 600, 637
Mevlā 142, 157
Mevlānā 116, 576
Mıṣr 169, 430, 507
Minā 117
Mīrgūn 327
Muhammed 37, 49, 54, 348, 611, 714
Muḥarrem 96, 465, 655
Mūmḫāne 324
Münīf 493, 496, 664

N

Nābī 140, 141, 143, 145, 146, 148, 149, 151, 163, 171, 191, 192, 210, 211, 212, 213, 222, 237, 244, 253, 273, 274, 337, 338, 343, 362, 367, 386, 397, 399, 413, 421, 427, 438, 445, 457, 461, 464, 565, 578, 579, 583, 587, 591, 592, 594, 597, 598, 600, 606, 607, 610, 616, 618, 623, 628, 634, 636, 643, 646, 651, 653, 654, 660, 673
Nādirī 379, 430, 621, 640
Nahīfī 138
Naḥīfī 219, 249, 250, 600
Nāẓım 186, 187, 264, 586, 603
Nāʾilī 263, 264, 603
Necīb 207, 208, 591
Nedīm 136, 166, 181, 182, 206, 224, 234, 235, 239, 240, 242, 243, 248, 249, 260, 271, 375, 388, 389, 425, 447, 481, 485, 486, 490,

577, 582, 585, 590, 594, 596, 597, 598, 599, 602, 605, 620, 624, 638, 647, 664
Nedret.....21, 47, 191, 480, 481, 587, 663, 708, 717
Nefʿī.....180, 209, 210, 227, 228, 338, 339, 345, 353, 384, 410, 509, 561, 585, 591, 595, 608, 610, 613, 622, 633, 666, 672
Nemrūd 536
Nesīb.....438, 454, 643, 649
Nevāyī 190, 587
Nevʿī 450, 648
Nevʿizāde ʿĀtāyī..... 400
Neylī 233, 234, 343, 596, 609
Nīl..... 203
Nūḥ 461, 653

O

ʿOs̱mānzāde 336

Ö

Öküzlimānı 332

P

Paşabaġçesi..... 330
Pertev.....21, 49, 65, 71, 72, 112, 113, 136, 137, 231, 232, 257, 433, 501, 503, 577, 596, 665, 706, 708, 714

R

Rabb 199
Rāġıb.....154, 155, 157, 167, 195, 196, 225, 229, 240, 241, 268, 378, 463, 580, 582, 588, 594, 595, 598, 605, 621, 654
Ramażān.....232, 336, 398, 596, 628
Rāmī.....365, 415, 634
Rāsīḫ 404
Rāşid 161, 162, 354, 439, 454, 581, 614, 643, 649
Receb 473, 660
Refʿet 21, 177, 178, 584
Resīmā.....141, 143, 202, 216, 217, 247, 248, 255, 256, 348, 529, 578, 589, 592, 599, 601, 611, 667
Rifʿat 236, 597
Riyāzī 505
Riyāżī 505, 508, 666
Rodoscuḳ..... 299
Rūḥī.....412, 475, 633, 661
Rūm..... 441, 481, 510, 515, 644, 663
Rūmili Ḥışnı..... 328
Rüşdī 215, 216, 232, 592, 596

S

Ṣābir..... 170
S̱ābit.....163, 272, 273, 276, 291, 298, 374, 443, 448, 475, 562, 581, 606, 620, 646, 647, 661, 672
Ṣabrī..... 163, 164, 411, 581, 583, 633

Ṣadre'ddīnzāde 515
Ṣadr-ı ʿAẓam İbrāhīm Paşa..... 474, 660
Saʿdī..... 339, 340, 608
Saʿdī-i Şirāzī 340
Ṣafā 117
Safer..... 96, 465, 655
Ṣalacaḳ 332
Ṣalıbāzārı 324
Sālik 208, 591
Sāmī..... 160, 161, 581
Ş̱ānī..... 267, 268, 604
Şarıyār..... 328
Sārim Paşa 344, 610
Ṣāʾib 127, 400
Serīrī..... 223, 594
Sırrī..... 369, 472, 618, 659
Silaḥdār Şehriyār..... 472
Sind..... 519
Sitanbul..... 81, 111, 498, 499
Sofinoz 553
Ṣovukṣu..... 328
Şu Ḳapusı 94, 351, 612
Sultāniyye..... 329
Sübḥān 92, 247, 353, 599
Süleymān 81, 111, 158, 353, 499, 613
Sürūrī 382, 622

Ş

Şāh Cihān..... 472, 659
Şāhin Giray 152
Şām 102, 350, 507, 529, 612
Şaʿbān 473
Şehnāme 516
Şehrī 262, 263, 603
Şemsīpaşa 332
Şeref-ābād..... 332
Şeyṭān Akındısı 326

T

Ṭālib..... 230, 360, 615
Ṭarabya 327
Ṭaṭar 97, 259, 335, 483, 488, 509, 528
Tebrīz 474, 660
Ṭıflī..... 464, 654
Ṭolmabaġçe 325
Ṭomaliç 555
Ṭopḫāne 324
Ṭuna..... 549, 556, 670
Ṭūr 356
Türk..... 1, 2, 6, 7, 10, 14, 15, 25, 26, 27, 30, 34, 35, 36, 42, 43, 44, 45, 46, 63, 65, 88, 214, 228, 404, 515, 559, 691, 694, 709, 710, 713, 716, 718, 719, 722, 723, 724, 726, 727

U

Umūryeri 329
Urus 259
ʿUbeydī..... 417, 635

Ü

Üsküdār 332

ʿÜryān Dede 338

V

Vānīköyi 331

Vecdī 178, 584

Vehbī 193, 259, 272, 273, 368, 372, 435, 587, 602, 606, 618, 619, 642

Veysī 194, 495, 516, 588

Y

Yāhūdī 528

Yaḥyā 269, 365, 605

Yalıköyü 329

Yeñiköy 327

Yūsuf 140, 169, 185, 191, 269, 427, 639

Yūṣuf 135

Yüsrī 168, 173, 190, 241, 242, 251, 252, 582, 583, 587, 598, 600

Z

Ẓarīf 188, 587

Ẕekāyī 138

Ẕekāyī 138, 139, 141, 143, 185, 186, 230, 231, 246, 250, 251, 257, 258, 577, 578, 586, 595, 599, 600, 601

Zile 81, 111, 499

Züleyḥā 140

Ẓürefā Körfezi 330

SONUÇ

İstanbul Arkeoloji Müzeleri Kütüphanesi'nde 1492 numarada *Mecmû'a-i Eş'âr* adıyla kayıtlı eser, XV.-XIX. asır şairlerinin şiirlerini ihtiva eden ve XIX. asırda derlenmiş olması muhtemel bir mecmuadır.

Çalışmanın birinci bölümde *Mecmû'a-i Eş'âr*'ın tanıtımı yapılmış, ardından kaynaklardan tespit edilebildiği kadarıyla mecmuada şiiri bulunan şairlerin hayatları, edebî şahsiyetleri ve eserleri hakkında kısaca bilgi verilmiştir. Buna göre, mecmuada 106 şaire ait 451 şiir bulunmaktadır. Bu şairlerden 78'inin kısa biyografileri verilmiş, 27 şairin ise biyografileri tespit edilememiştir. Bu 27 şairden Gâ'ib, Nişânîli, Sadrazam İbrahim Paşa, Serasker Abdullah, Silahdar Şehriyar ve Şah Cihân hakkında kaynaklarda bilgiye ulaşılamadığı için; Âlî, Ârif, Âsım, Behçet, Beliğ, Es'ad Efendi, Fasihî, Fevrî, Hâlis, İlhâmî, Münîf, Nâzım, Necîb, Nesîb, Ref'et, Rıf'at, Riyâzî, Sa'dî, Sânî, Tıflî, Zarîf mahlaslı şairlerin ise mahlasları farklı kişiler tarafından da kullanıldığı için biyografilerine yer verilememiştir.

Mecmuada yer alan şairlerin geneline baktığımızda mürettibin, şair tercihi konusunda kimi tasarruflarda bulunduğunu söylemek mümkündür. Mürettip, ortak özellikleri hiciv ve hezel türünde mizahi ve müstehcen içerikli şiirler kaleme almış olan Haşmet, Küfrî-i Bahâyî, Hevâyî, Veysî, Osmanzade Tâ'ib, Nef'î gibi şairlere mecmuada büyük bir yer ayırmıştır. Mecmuada şiirleri bulunan şairlerin bir diğer ortak özelliği ise bazılarının Mevleviliğe intisap etmiş yahut Mevlevilik ile yakından ilgili Mevlevi muhibi denilebilecek şairler olmasıdır. Âgâh, Sâlik Dede, Cevrî, Fasih Ahmed Dede, Kânî, Kemahlı İbrahim Hakkı, Nâhifî, Muvakkitzade Pertev, Resîmâ, Sâbir Parsâ ve Arpaeminîzade Sâmî bu şairlerdendir.

İkinci bölüm, mecmuanın şekil ve muhteva bakımından incelenmesine ayrılmıştır. Mecmuada yer alan şiirlerde, 17 farklı vezin ve 15 farklı nazım şekli kullanılmıştır. Şiirlerde en çok kullanılan nazım şeklinin beyit, en çok kullanılan aruz kalbının ise *Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün* olduğu tespit edilmiştir.

Bu bölümde ayrıca muhteva incelemesi yapılmıştır. Mecmuada pek çok farklı konuyla ilgili şiirin bulunduğu gözlenmiştir. Eserde; âşıkâne, hikemî ve tasavvufî

şiirler bulunmaktadır. Bu şiirlerden aşk, sevgili, rakip, ayrılık gibi temleri işleyen âşıkâne şiirlerin sayısı diğerlerine göre daha fazladır. Hikemî tarzda olan şiirler, mecmuada genellikle berceste beyitler şeklinde yer almaktadır. Tasavvufî şiirlerin sayısı ise diğerlerine göre oldukça azdır. Bunların yanı sıra eserin muhteva bakımından birtakım kendine has özelliklerinin bulunduğu tespit edilmiştir. Bu özelliklerden ilki mecmuadaki bazı şiirlerin hat, hâl ve la'l gibi sevgilinin güzellik unsurları, kıblenüma, yelpaze, binicilik aletleri, silahlar ve kesici aletler gibi gündelik hayatta kullanılan eşyalar, bazı tabiat unsurları ve ziraî terimler, musiki ve denizcilik terimleri ile ilgili olmasıdır. Mecmuada, muhteva bakımından dikkat çeken bir başka husus da eserde hiciv ve hezel türünde, kişilerin fiziksel özelliklerini, makam ve mevki sahibi kişileri ve onların birtakım karakter özelliklerini hicveden şiirlerin bulunmasıdır. Bu şiirlerin pek çoğunda küfür, kaba söz ve argo kelimelerin sıklıkla kullanıldığı görülmüştür. İçerisinde müstehcen kelime ve ifade barındıran bazı şiirlerin muhtevasının oğlancılık veya eşcinsellik olduğunu söylemek mümkündür.

Ayrıca bu bölümde belirgin ve sürekli olmamakla birlikte, mürettibin mecmuanın kimi yerlerinde şiirleri muhteva bakımından bir tasnife tuttuğu da tespit edilmiştir. Eserde, kimi zaman aynı mazmun etrafında şekillenen ve aynı muhtevaya sahip şiirlerin arka arkaya sıralandığı görülmüştür. Bu özellik, mecmuanın tümünde olmasa da son bölümde oldukça belirgindir. Mecmuada, özellikle sevgilinin güzellik unsurları olan hat, hâl ve lâ'l mazmunları, gündelik yaşamda kullanılan eşya isimleriyle ilgili beyitler ile içerisinde müstehcen kelime ve ifadeler barından beyitler kendi içlerinde arka arkaya sıralanmıştır. Ayrıca son bölümde hiciv ve hezel türündeki şiirler, muhtevası eşcinsellik ya da eşcinsellik eleştirisi olan şiirler ile bir meslek erbabı hakkındaki şiirler de art arda yer almaktadır. Mecmuanın son bölümünde yer alan hezeller ve hicviyeler, esere bir hezliyat mecmuası niteliği de kazandırmıştır. Bunların yanı sıra mecmuada yer alan nazireler, zemin şiirlerin sonrasında verilmiştir. Mecmuada toplamda 11 nazire bulunduğu tespit edilmiştir. Bu nazirelerden ikisine kaynaklarda rastlanmamıştır.

Üçüncü bölümde mecmuanın transkripsiyonlu ve edisyon kritikli metnine yer verilmiştir. Bu bölümde, mecmuada yer alan şiirler, çeşitli kaynaklarla karşılaştırılarak aradaki farklar ortaya konulmaya çalışılmıştır. Ayrıca şairlerin divanlarında yer

almayan şiirleri ile divan sahibi olmayan ya da herhangi bir kaynakta şiirleri bulunmayan şairlerin şiirleri tespit edilmiş ve bunlar dipnot olarak belirtilmiştir. Yapılan çalışmayla birlikte şairlerin divanlarında yer almayan şiirler ortaya çıkarılmıştır. Çalışmada bu şekilde 12 şiir bulunmaktadır. Bu şiirler içerisinde Nef'î'ye ait iki gazel (62. ve 78.), Koca Râgıb Paşa'ya ait bir gazel (91.), Ebu Bekir Kânî'ye ait üç gazel (116., 130. ve 411.), Riyâzî'ye ait bir gazel (397.), Fennî'ye ait bir gazel (30.), Zekâyî'ye ait bir tahmis (5.), Neylî'ye ait bir kıta (140.) Nâbî'ye ait 1 kıta (141.), Haşmet'e ait bir kıta (152.) bulunmaktadır. Bu şiirlerden sekizi gazel, biri tahmis ve üçü kıta nazım şekliyle yazılmıştır.

Ayrıca, şairlerin divanında yer almayan 15 beyit tespit edilmiştir. Bu beyitlerin içerisinde Kemahlı İbrahim Hakkı'ya ait bir beyit (1/12), Sivaslı İzzet Osman'a ait bir beyit (15/3), Azmîzade Hâletî'ye ait bir beyit (57/5), Hevâyî'ye ait bir beyit (66/4), Âtıf'a ait bir beyit, (115/2), Nâbî'ye ait dört beyit (123/5, 337/1, 344/1, 422/1), Osmanzade Tâ'ib'e ait bir beyit (131/4), Ebu Bekir Kânî'ye ait bir beyit (193/1), Ganîzade Nâdirî'ye ait bir beyit (195/1), Nef'î'ye ait bir beyit (200/1), Sâbit'e ait bir beyit (311/1), Bağdatlı Rûhî'ye ait bir beyit (375/1) bulunmaktadır. Bununla birlikte, Bosnalı Sâbit'in *Derenâme*'sinde bulunmayan 10 beyit de (127/156, 161-163, 167-172) edisyon kritik yapılarak tespit edilmiştir.

Çalışmada, kimliği tespit edilebilen ancak şiirleri çeşitli kaynaklarda bulunmayan şairlerin toplam 28 şiiri bulunmaktadır. Bu şiirler içerisinde Resîmâ'ya ait bir tahmis (7.), 3 gazel (55., 68., ve 98.), bir kıta (149.) ve bir nazım (400.), Serîrî'ye ait gazel (74.) Nedret'e ait bir gazel (389.), Avnî'ye ait bir gazel (394.), Hâmî'ye ait bir tahmis (395.), Pertev'e ait bir muhammes (397.), Haşmet'e ait bir kaside (399.), Küfrî-i Bahâyî'ye ait iki nazım (403. ve 404.), bir müseddes (406.), bir muhammes (407.), bir müstezat (408.), dört beyit (433., 440., 443. ve 444.), Hevâyî'ye ait bir müstezat (409.), bir kıta (149.), bir nazım (400.), Sârim Paşa'ya ait bir kıta (142.), Kemâlpaşazade'ye ait bir kıta (136.), (Fetva Emini Kâmî'ye ait bir beyit (263.), İlmî'ye ait bir beyit (377/1) bulunmaktadır. Bu şiirlerden altısı beyit, dördü kıta, dördü nazım, altısı gazel, biri kaside, ikisi tahmis, ikisi muhammes, biri müseddes, ikisi müstezat nazım şekliyle yazılmıştır.

Ayrıca, kim olduğu kesin olarak tespit edilemeyen şairlerin de şiirleri yer almaktadır. Bu bölümde 29 şiir bulunmaktadır. Bunların içerisinde Âlî'ye ait bir gazel (42.), Ârif'e ait iki gazel (86.), Âsım'a ait bir gazel (28.), Behçet'e ait bir tahmis (6.), Beliğ'e ait bir beyit (192.), Es'ad Efendi'ye ait bir mesnevi (401.), Fevrî'ye ait bir beyit (249.), Gâ'ib'e ait bir müstezat (410.), Hâlis'e ait bir gazel (56.), Hasîb'e ait iki gazel (77. ve 109.), İlhâmî'ye ait bir gazel (158.), Münîf'e ait bir kıta-i kebire (392.) ve bir mesnevi (393.), Nâzım'a ait bir gazel (41.) ve biri nâ-tamâm gazel (114.), Necîb'e ait bir gazel (60.), Nesîb'e ait bir beyit (293.), Nişânîlî'ye ait bir beyit (172.), Ref'et'e ait bir gazel (32.), Rif'at'a ait bir gazel (87.), Sâdî'ye ait bir şarkı (134.) ve, Sânî'ye ait bir gazel (117.), Sadrazam İbrahim Paşa'ya ait bir beyit (374.), Serasker Abdullah Paşa'ya ait bir beyit (373.), Tıflî'ye ait bir beyit (345.) ve Zarîf'e ait bir gazel (43.) bulunmaktadır. Bu şiirlerden yedisi beyit, on beşi gazel, biri kıta, biri kıta-i kebire, ikisi mesnevi, biri şarkı, biri müstezat, biri tahmis nazım şekliyle yazılmıştır.

Üçüncü bölümde, toplam 94 şiir tespit edilmiştir. Bunlardan 38'i beyit, 29'u gazel, yedisi kıta, biri kıta-i kebire, dördü nazım, dördü tahmis, biri kaside, ikisi mesnevi, biri şarkı, üçü müstezat, ikisi muhammes, biri müseddes nazım şekliyle yazılmıştır.

Dördüncü bölümde MESTAP tablosuna yer verilmiştir. Mestap tablosunda şiirlerin şairlerin mahlasları, şiirlerin matla ve makta beyitleri, vezinleri, nazım şekilleri, bend ve beyit sayıları bulunmaktadır. Şiirlerin başlıkları açıklamalar bölümüne eklenmiştir.

Çalışma sırasında hiciv, hezel türündeki veya müstehcen kelime ve ifadeler barındıran şiirler üzerine yapılan çalışmalar da incelenmiştir. Ancak yapılan çalışmalarda bahsi geçen konulara ya yeterince değinilmediği ya da çalışmalarda müstehcen kelime ve ifade barındıran şiirlerin tümüne yer verilmediği görülmüştür. Ayrıca konunun ele alındığı çalışmalarda çeşitli sansür uygulamalarının bulunması dikkat çekmektedir. Bu sebeple klasik Türk şiirinde hiciv ve hezel türündeki şiirler ile müstehcen kelime ve ifadeler barındıran şiirlerin tekrar ele alınması gerektiği, bu konuda çeşitli çalışmalara ihtiyaç olduğu ve halihazırdaki çalışmalarda bulunan sansür uygulamalarının gözden geçirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Bunun yanı sıra

çalışma sırasında, söz konusu şiirlerdeki küfür, kaba söz ve argo ifadelerin yahut bu ifadelerin oluşturduğu anlam dünyasının daha iyi anlaşılabilmesi adına hiciv ve hezel türündeki eserlerin taranması sonucunda ortaya çıkabilecek geniş çaplı bir argo sözlüğüne ihtiyaç olduğu fark edilmiş ve çalışmanın beşinci bölümündeki sözlükte şiirlerde yer alan argo ve küfürlü kelimelerinin anlamlarını içeren bir sözlük hazırlanmıştır. Bu sebeple ileride hiciv ve hezel türündeki şiirler ile ilgili yapılacak çalışmalarda, şiirlerde yer alan bu ifadeleri açıklayacak bir sözlük çalışmasının yapılabileceği düşünülmektedir.

Sonuç olarak, mecmua çalışmaları, şairlerin divanlarında yer almayan veya şairlerin herhangi bir kaynakta bulunmayan şiirlerinin gün yüzüne çıkarılması bakımından Türk edebiyatı tarihi araştırmaları için önem arz etmektedir. Bu çalışmada da kaynaklarda bulunmayan şiirlerin gün yüzüne çıkarılarak edebiyat tarihimize kazandırılmasına gayret edilmiştir. Ayrıca çalışma sırasında konu ile ilgili olarak fark edilen eksiklikler ve ihtiyaçlar da belirtilmeye çalışılmıştır. Bu çalışmanın şüphesiz eksiklikleri bulunmakla birlikte, tezin Türk edebiyatı araştırmalarına ve Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi'ne katkı sağlamasını temenni etmekteyiz.

KAYNAKÇA

Ak, Coşkun: "Rûhî-yi Bâğdâdî", **DİA**, İstanbul, 2008, c. XXXV., s. 205-206.

Ak, Coşkun: **Bağdatlı Rûhî Divanı**, Uludağ Ünivesitesi Yay., Bursa, 2001.

Akkuş, Metin: "Nef'î", **DİA**, İstanbul, 2006, c. XXXII., s. 523-525.

Akkuş, Metin: **Nef'î Sanatı ve Türkçe Dîvânı (İnceleme – Karşılaştırmalı Metin)**, Atatürk Üniversitesi, SBE, Doktora Tezi, Erzurum, 1991.

Akpınar, Şerife: **Âgâh Dîvânı ve İncelenmesi**, Selçuk Üniversitesi, SBE, Doktora Tezi, Konya, 2006.

Aksoyak, İsmail Hakkı: "Âlemî/İlmî", **TEİS**, 2015. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/alemi-mdbir (Erişim Tarihi: 21.07.2021)

Aksoyak, İsmail Hakkı: "Âtıf, Mustafa Âtıf Efendi", **TEİS**, 2015. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/atif-mustafa-atif-efendi (Erişim Tarihi: 01.08.2021)

Aksoyak, İsmail Hakkı: "Avnî, Ahmed Avnî Çelebi", **TEİS**, 2014. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/avni-ahmed-avni-celebi (Erişim Tarihi: 21.07.2021)

Aksoyak, İsmail Hakkı: "Cinânî-i Sânî", **TEİS**, 2015. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/cinanii-sani (Erişim Tarihi: 21.07.2021)

Aksoyak, İsmail Hakkı: "Rüşdî, Sahaf Ebu'r-Reşid Ahmed Rüşdî Efendi", **TEİS**, 2014. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/rusdi-sahaf-eburresid-ahmed-rusdi (Erişim Tarihi: 22.07.2021)

Aksoyak, İsmail Hakkı: "Serîrî", **TEİS**, 2014. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/seriri (Erişim Tarihi: 22.07.2021)

Aksoyak, İsmail Hakkı: "Yüsrî, Ahmed Yüsrî Efendi", **TEİS**, 2014. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/yusri-ahmed-yusri-efendi (Erişim Tarihi: 22.07.2021)

Akün, Ömer Faruk: "Fıtnat Hanım", **DİA**, İstanbul, 1996, c. XIII., s. 39-46.

Alkan, Serhan: **Şeyh Mustafa Zekâyî'nin Hayatı, Edebî Kişiliği, Dîvân'ı (İnceleme-Tenkidli Metin)**, Atatürk Üniversitesi, SBE, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum, 1993.

Arslan, Ömer: **Ubeydî Dîvânı (Metin-İnceleme)**, İstanbul Üniversitesi, SBE, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2013.

Arslan, Mehmet: **Fıtnat Hanım Hayatı, Sanatı ve Divanı (İnceleme-Metin)**, İnönü Üniversitesi, SBE, Doktora Tezi, Malatya, 1996.

Arslan, Mehmet; Aksoyak, İbrahim Hakkı: **Haşmet Dîvânı**, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2018. https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-204116/hasmet-divani.html (Erişim Tarihi: 19.07.2021)

Âşık Çelebi: **Meşâ'irü'ş-şuarâ**, Haz. Filiz Kılıç, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2018. https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-210485/asik-celebi-mesairus-suara.html (Erişim Tarihi: 21.07.2021)

Ayan, Hüseyin: "Cevrî İbrâhim Çelebi", **DİA**, İstanbul, 1993, c. VII., s. 460-461.

Ayan, Hüseyin: **Cevrî Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Divanı'nın Tenkidli Metni**, Atatürk Üniversitesi Basımevi, Erzurum, 1981.

Aydemir, Yaşar: "Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler", **Turkish Studies / Türkoloji Araştırmaları**, Volume 2/3 Summer 2007, s. 122-137.

Aydemir, Yaşar: "Şiir Mecmuaları ve Metin Teşkilinde Mecmuaların Rolü", **Bilig**, s. 19, Ankara, 2001, s. 147-156.

Aynur, Hatice; Çakır, Müjgân; Koncu, Hanife; Kuru, Selim S.; Özyıldırım, Ali Emre: **Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII, Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı**, Klasik Yay., İstanbul, 2015.

Aypay, A. İrfan: **Nâhifî Sületman Efendi (Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Divanı'nın Tenkitli Metni)**, Selçuk Üniversitesi, SBE, Doktora Tezi, Konya, 1992.

Azamat, Nihat: "Kemahlı İbrahim Hakkı" **DİA**, Ankara, 2002, c. XXV., s. 220-222.

Azarkan, Muhammed Şerif: **Mehmed Said Pertev Paşa Dîvânı (Transkripsiyon ve Tahlil)**, Dicle Üniversitesi, SBE Yüksek Lisans Tezi, Diyarbakır, 2013.

Batur, Atilla: "Sürûrî", **DİA**, İstanbul, 2010, c. XXXVIII., s. 172-173.

Beyânî: **Tezkiretüʾş-Şuʿarâ**, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2017. https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-194495/beyani-tezkiresi-tezkiretus-suara.html (Erişim Tarihi: 22.07.2021)

Azamat, Nihat: **Kemahlı İbrâhim Hakkı**, DİA, Ankara, 2002, c. XXV., s. 220-222.

Bektaş, Ekrem: **Muvakkitzade Muhammed Pertev Hayatı, Sanatı ve Dîvânı'nın Tenkitli Metni**, Ankara Üniversitesi, SBE, Doktora Tezi, Ankara, 2004.

Bilkan, Ali Fuat: **Nâbî'nin Türkçe Dîvân'ı (Karşılaştırmalı Metin)**, Gazi Üniversitesi, SBE, Doktora Tezi, Ankara, 1993.

Biltekin, Halit: **Vakanüvis Râşid Efendi ve Divanı'nın Tenkitli Metni**, Ankara Üniversitesi, SBE, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1993.

Çağlar, Buşra Hadanoğlu: **Halil bin Halil Efendizade Sâlik Divanı (71-151. Varaklar Çeviri Metin)** c. I., Celal Bayar Üniversitesi, SBE, Yüksek Lisans Tezi, Manisa, 2011.

Çağlı, Adnan: **Halîmî Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkîdli Metni**, Selçuk Üniversitesi SBE, Doktora Tezi, Konya, 1998.

Çakır, Zehra Vildan: **Hevâyî (Abdurrahman, Kubûrîzade) Dîvânı'nın Tenkidli Metni ve İncelenmesi**, Trakya Üniversitesi, SBE, Yüksek Lisans Tezi, Edirne, 1998.

Çavuşoğlu, Mehmed: "Bâkî", **DİA**, İstanbul, 1991, c. IV., s. 537-540.

Çelebi, İlyas: "Kemalpaşazade," **DİA**, Ankara, 2002, c. XXV., s. 245-247.

Çıpan, Mustafa: **Fasîh Ahmed Dede Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkitli Metni**, Selçuk Üniversitesi SBE Doktora Tezi, Konya, 1991.

Çıpan, Mustafa: "Fâsih Ahmed Dede", **DİA**, İstanbul, 1995, s. 212-214.

Çiçekler, Mustafa: "Sa'dî-I Şirâzî", DİA, İstanbul, 2008, c. XXXV., 405.-407.

Demir, Tarık: **Edirneli Fâiz Dîvânı (İnceleme-Metin-Dizin)**, Gazi Üniversitesi, SBE, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2006.

Demirel, Şener: **17. Yüzyıl Şairlerinden Şehrî (Malatyalı Ali Çelebi) Hayatı, Sanaytı ve Divanı'nın Tenkitli Metni ve**

Tahlili, Fırat Üniversitesi, SBE, Doktora Tezi, Elazığ, 1999.

Demirkazık, Hacı İbrahim: **18. Yy. Şairi Mustafa Fennî (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin)** c. I., Marmara Üniversites, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 2009.

Dikmen, Hamit: **Seyyid Vehbi ve Divanı'nın Karşılaştırmalı Metni**, Ankara Üniversitesi, SBE, Doktora Tezi, Ankara, 1991.

Efe, Zahide: "16. Yüzyıl Divan Şairi Hâtemî ve Dîvânçesi" **Dede Korkut Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi**, 8/20, s. 114-150.

Ekici, Hatice: **Sahhâf Rüşdî ve Divanı'nın Tenkitli Metni**, Balıkesir Üniversitesi, SBE, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir, 2006.

Ekinci, Ramazan; Suat Donuk: **Hayrabolulu Hasîb Dîvânı**, Kitap&Cafe Serüven, Kasım 2015.

Ekinci, Ramazan: "Türk Hiciv Edebiyatının Sıradışı Bir Şairi: Küfrî-i Bahâyî ve Eserlerinden Örnekler", **Türkiyat Mecmuası**, C. 24/Güz, 2014 s. 33-58.

Emecen, Feridun: "Şâhin Giray", **DİA**, İstanbul, 2010, c. XXXVIII., s. 275-277.

Erdem, Melike: **Bursalı Tâlib ve Divanı Tenkidli Metin ve İnceleme**, Boğaziçi Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1994.

Erdoğan, Hilal: "Nedret", **TEİS**, 2014. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nedret (Erişim Tarihi: 24.07.2021)

Erdoğan, Mustafa: **Kabûlî İbrahim Efendi, Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin)**, Gazi Üniversitesi, SBE, Doktora Tezi, Ankara, 2008.

Esad Mehmed Efendi: **Bağçe-i Safâ-endûz**, Haz. Rıza Oğraş, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2018. https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-212024/esad-mehmed-efendi-bagce-i-safa-enduz.html (Erişim Tarihi: 22.07.2021)

Esrar Dede: **Tezkire-i Şu'arâ-yı Mevleviyye**, Haz. İlhan Genç, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2018. https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-206275/tezkire-i-suara-yi-mevleviyye.html (Erişim Tarihi: 22.07.2021)

Fatîn Davud: **Hâtimetü'l-Eş'âr (Fatîn Tezkiresi)**, Haz. Ömer Çiftçi, Kültür Bakanlığı Yay, Ankara, 2017. https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-195831/fatin-tezkiresi.html (Erişim Tarihi: 22.07.2021)

Gıynaş, Kamil Ali: "Şiir Mecmuaları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası", **Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, 2011, sayı: 25, s. 245-260

Güftî: **Teşrîfâtü'ş-şu'arâ**, Haz. Kâşif Yılmaz, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2019. https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-247200/gufti-tesrifatus-suara.html (Erişim Tarihi: 22.07.2021)

Gültekin, İbrahim: **Gülbün-i Hânân (Kırım Tarihi)**, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2019. https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-78460/tezkireler.html (Erişim Tarihi: 23.07.2021)

Gürbüz, İncinur Atik: "Şiir Mecmularının Biyografik Değerine Dair Araştırmalara Ek", **TÜBAR**, XXXII, 2012 – Güz, s. 147-157.

Gürbüz, Mehmet: "Biyografik Değer Bakımında Şiir Mecmuaları", **Prof. Dr. Mustafa İsen Adına Uluslararası Klasik Türk Edebiyatında Biyografi Sempozyumu Bildirileri Kitabı**, Grafiker Yayınları, Ankara, s.315-328.

Gürbüz, Mehmet: "Cönkler ve Mecmualar Üzerinden Osmanlı Toplum Yapısının Şiir ve Şair Tercihlerine Bir Bakış Denemesi", **Journal of Turkish Studies**, c. 45, Aralık.

Gürbüz, Mehmet: "Mecmuaların Tüketim Biçimlerine Yönelik Kimi Tespitler", **Gazi Türkiyat Dergisi**, Bahar 2013/12: 67-74.; Yaşar Aydemir, Şairlerin Edebî Kişiliğinin Tesbitinde Mecmuaların Rolü, Türk Kültürü, S. 464, Ankara, 2001, s. 731-744.

Gürbüz, Mehmet: "Osmanlı Şiirinin Hazineleri Mecmualar ve Cönkler", **Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**, Volume 8/1 Winter 2013, p. 2907-2909, Ankara.

Gürbüz, Mehmet: "Şiir Mecmualarının Kaynakları Üzerine", **Internation Periodical For The Languages and History of Turkish or Turkic**, Sayı 8/1, Ankara 2013.

İpekten, Haluk: "Azmizade Hâletî", **DİA**, İstanbul, 1991, c. IV., s. 348-349.

İpekten, Haluk: **Nâ'ilî-i Kadîm Dîvânı**, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2019. https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-247199/naili-i-kadim-divani.html (Erişim Tarihi: 20.07.2021)

İpekten, Haluk: "Nev'îzade Atâyî", **DİA**, İstanbul, 1991, c. IV., s. 40-42.

İsen, Mustafa: "Nevâyî, II. Mengli Giray", **TEİS**, 2014. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nevayi-ii-mengli-giray (Erişim Tarihi: 22.07.2021)

İz, Fahir: **Eski Türk Edebiyatında Nazım 1**, Akçağ Yay., Ankara, 2015.

Kahraman, Bahattin: "Balıkesirli Râsih", **Balıkesir Üniversitesi Sosal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 2003, c. 6., s. 10, s. 61-74.

Kaplan, Yunus: "Lisânî, Yahyâ Çelebi", **TEİS**, 2014. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/lisani-yahya-celebi (Erişim Tarihi: 22.07.2021)

Kaplan, Yunus: "Resîmâ, Şeyh Ahmed Resîmâ Efendi", **TEİS**, 2014. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/resima-seyh-ahmed-resima-efendi (Erişim Tarihi: 22.07.2021)

Kaplan, Yunus: "Sârim, Mustafa Sârim Efendi", **TEİS**, 2014. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sarim-mustafa-sarim-efendi (Erişim Tarihi: 22.07.2021)

Karacan, Turgut: "Sâbit", **DİA**, İstanbul, 2008, c. XXXV., s. 349.

Karacan, Turgut: **XVII. Yüzyıl Şairlerimizden Sâbit ve Edisiyon Kritikli Divan Metni**, Atatürk Üniversitesi, Erzurum, 1981.

Karacan, Turgut: "Bosnalı Sâbit'in Berbernâme'si"**, Çevren Dergisi**, Priştine, 1990, Yıl XVII, Sayı. 75 (Ocak- Şubat), s. 40-44.

Karacan, Turgut: **Derenâme ya da Hâce Fesâd ve Söz Ebesi,** Dilek Basımevi, 1990, s. 25-37.

Karahan, Abdülkadir: "Nâbî", **DİA**, İstanbul, 2006, c. XXXII., s. 258.

Karaköse, Saadet: **Nev'îzade Atâyî Dîvânı**, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2017. https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-194357/nevi-zade-atayi-divani.html (Erişim Tarihi: 21.07.2021)

Kavruk, Hasan: **Şeyhülislam Yahyâ Dîvânı**, Kültür Bakanlığı Yay. https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-78405/seyhulislam-yahya-divani.html (Erişim Tarihi: 21.07.2021)

Kaya, Bayram Ali: **Azmizade Hâletî Dîvânı**, Kültür Bakanlığı Yay., Sakarya, 2017.

https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-196456/azmizade-haleti-divani.html (Erişim Tarihi: 21.07.2021)

Kaya, Bayram Ali: "Veysî", **DİA**, İstanbul, 2013, c. XLIII., s. 76-77.

Kaya, Bayram Ali: "Necâtî", **DİA**, İstanbul, 2006, c. XXXII., s. 477-478.

Kaya, Bayram Ali: "Yahyâ Efendi", **DİA**, İstanbul, 2013, XLIII., s. 245-246.

Kayabaşı, Bekir: **Kafzade Fâizî'nin Zübdetü'l-Eş'âr'ı**, İnönü Üniversitesi, SBE, Doktora Tezi, Malatya 1997.

Kesik, Beyhan: "Koca Râgıb Paşa", **TEİS**, 2014. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/koca-ragib-pasa (Erişim Tarihi: 21.07.2021)

Kesik, Beyhan: "Rahmî/Hevâyî, Kuburîzade Abdurrahman Rahmî Efendi", **TEİS**, 2014. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/rahmi-hevayi-kuburizade-abdurrahman (Erişim Tarihi: 22.07.2021)

Keskin, Mahir Selim: **Derviş Selim Sırrî Dîvânî (İnceleme-Metin-Diliçi Çeviri-Dizin-Tıpkıbasım)**, Yıldız Teknik Üniversitesi, SBE, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2019.

Kılıç, Atabey: **Ahmed Neylî Divanı**, Ege Üniversitesi, SBE, Doktora Tezi, İzmir, 1994.

Kılıç, Atabey: "Mecmûa Tasnifine Katkı: Şehir Mecmûaları veya Tezkire Benzeri Mecmûalar ve Bu Kalemden Olmak Üzere Kayserili Başkâtib-zade Râgıb Güven Bey

Mecmûaları", **Klasik Türk Edebiyatı Yazıları: Mecmûa Tasnifi, Gazel Şerhi, Küçürek Hikâye, Mesnevî Şerhi Sözlüğü, Münşeat Mecmâaları**, Iksad Publishing 2018.

Kınalızade Hasan Çelebi: **Tezkiretü'ş-Şuʿarā**, Haz. Aysun Sungurhan, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2017. https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-194494/kinalizade-hasan-celebi-tezkiretus-s-uara.html (Erişim Tarihi: 19.07.2021)

Kırbıyık, Mehmet: **Ferrî Mehmed Hayatı, Eserleri ve Dîvânının Tenkîdli Metni**, Selçuk Üniversitesi, SBE, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 1994.

Kırbıyık, Mehmet: "Ferrî, Mehmed Efendi", **TEİS**, 2013. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ferri-mehmed-efendi (Erişim Tarihi: 21.07.2021)

Koç, Hamza: "XVII. Yüzyıl Divan Şairi Haylî ve Yayımlanmamış Gazelleri", **Hikmet Akademik Edebiyat Dergisi**, Yıl 6, Sayı 12, Bahar 2020, s. 38-48.

Koçak, Fatma: **Fâik Mahmud ve Dîvânı**, Gazi Üniversitesi, SBE, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2006.

Köksal, Mehmet Fatih: "Biyografik Kaynak Olarak Şiir Mecmuaları ve Kastamonulu İshak-zade Fevzî Mecmuası", **Yâ Kebîkeç**, Kesit Yay., İstanbul, 2016. s. 169-186.

Köksal, Mehmet Fatih: "Kâmî, Yahyâ Efendi", **TEİS**, 2013. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kami-yahya-efendi-mdbir (Erişim Tarihi: 21.07.2021)

Köksal, Mehmet Fatih: "Şiir Mecmualarının Önemi ve "Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi" (Mestap), **Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori,** Kesit Yay., İstanbul, 2017, s.133-152.

Köksal, Mehmet Fatih: "Yazma Mecmualara Dair Yeni Bir Tasnif Denemesi", **2. Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Kongresi**, 2018, Antalya, s. 87-92.

Köprülü, Mehmed Fuad: **Edebiyat Araştırmaları I**, Akçağ Yay., Ankara 2012.

Kurnaz, Cemal: "Mecmualara Sorulması Gereken Sorular", **Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**, Volume 8/1, Winter 2013, p. 51-64, Ankara.

Kut, Günay: "Mecmua", **Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi**, c. 6, Dergâh Yay. s.170-174.

Küçük, Sabahattin: **Bâkî Dîvânı**, Kültür Bakanlığı Yay. https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-78361/baki-divani.html (Erişim Tarihi: 21.07.2021)

Külahlıoğlu, Mehmet: **Kadrî Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanı'nın Transkripsiyonlu Metni**, Selçuk Üniversitesi, SBE, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 1997.

Külekçi, Numan: **Ganîzade Nâdirî (Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri, Dîvânı ve Şehnâme'sinin Tenkîdli Metni**, Atatürk Üniversitesi, Doktora Tezi, Erzurum, 1986.

Levend, Âgâh Sırrı: **Türk Edebiyatı Tarihi**, c.I., Dergâh Yay., İstanbul 2018, s.166-167.

Macit, Muhsin: "Nedîm", **DİA**, İstanbul, 2006, c. XXXII., . 510-513.

Macit, Muhsin: **Nedim Divanı**, Gazi Üniversitesi, SBE, Doktora Tezi, Ankara, 1994.

Mazlum, Deniz: Kız Kulesi'nin Uzun Tarihinden Bir Kesit: 18. Yüzyılda "Kule-i Duhter", METU, **Journal of the Faculty of Architecture**, 2007/1, s. 35-47.

Mehmed Süreyya: **Sicill-i Osmanî**, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, c. II., İstanbul, 1996.

Mehmed Tevfik: **Kafile-i Şu'arâ**, Haz.: Fatma Sabiha Kutlar Oğuz, Müjgân Çakır, Hanife Koncu, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2017. https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-196469/mehmed-tevfik-kafile-i-su39ara.html (Erişim Tarihi: 20.07.2021)

Mengi, Mine: **Eski Türk Edebiyatı Tarihi**, Akçağ Yay., Ankara, 2016.

Mermer Ahmet; Keskin, Neslihan Koç: **Eski Türk Edebiyatı Terimler Sözlüğü**, Akçağ Yay., 2005.

Mîrzâ-zade Mehmed Sâlim Efendi: **Tezkiretü'ş-Şu'arâ**, Haz. Adnan İnce, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2018. https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-203805/mirza-zade-mehmed-salim-tezkiretu39s-su39ara.html (Erişim Tarihi: 19.07.2021)

Oğuz, Fatma Sabiha Kutlar: **Dîvân-ı İzzet ve Nigâr-nâme (Tezkire-i Nigâriyye)**, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2019. https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-254685/divan-i-izzet-ve-nigar-name.html (Erişim Tarihi: 20.07.2021)

Oğuz, Fatma Sabiha Kutlar: **Arpaeminizade Mustafa Sâmî Dîvânı**, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2017. https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-196126/arpaemini-zade-mustafa-sami-divani.html (Erişim Tarihi: 22.07.2021)

Okay, M. Orhan: "Haşmet", **DİA**, c. XVI., s. 422-424.

Ördek, Şerife: "Tîğî, Mehmed Bey", **TEİS**, 2014. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/tigi-mehmed-bey (Erişim Tarihi: 22.07.2021)

Özcan, Abdülkadir: "Osmanzade Ahmed Tâib", **DİA**, 2007, c. XXXIV., s. 2-4.

Öztürk, Furkan: **Sihâm-ı Kazâ**, DBY Yay., İstanbul, 2020.

Rashid, Ali Niyazi: **Sivaslı İzzet Osman Divanı (İnceleme- Metin), Atatürk Üniversitesi**, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum, 2019, s. 1-2.

Rızâ: **Rıza Tezkiresi**, Haz. Gencay Zavotçu, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2017. https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-219133/riza-tezkiresi.html (Erişim Tarihi: 19.07.2021)

Riyâzî: **Tezkiretü'ş-şu'arâ**, Haz. Namık Açıkgöz, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2017. https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-191371/riyazi-riyazus-suaratezkiretus-suara.html (Erişim Tarihi: 19.07.2021)

Saraç, M. Yekta: "Kemalpaşazade", **DİA**, Ankara, 2020, c. XXV., s. 244-245.

Saraç, M. Yekra: "İbn-i Kemâl, Kemâlpaşa-zade", **TEİS**, 2015. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ibn-kemal (Erişim Tarihi: 21.07.2021)

Sefercioğlu, Nejat: "Nev'î", **DİA**, İstanbul, 2007, c. XXXIII., s. 52-54.

Süngü, Zeynep: "Şiir Mecmuaları Hakkında Yapılan Yeni Çalışmalar Bibliyografyası ve MESTAP", **Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi**, c. 25, İstanbul 2020, 917-1056.

Şentürk, Ahmet Atilla; Kartal, Ahmet: **Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi**, Dergâh Yay., İstanbul, 2015.

Şenödeyici, Özer: **Osmanlı'nın Görsel Şiirleri**, Kesit Yay., 2012.

Şenödeyici, Özer: "Osmanlı'nın Görsel Şiirleri I: Resim Yazmak Sanatı ve Sâdıkî'ye Ait Bir Müşeccerin Tedkiki", **Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi**, sayı 26, 2009, s. 217-227.

Şenödeyici, Özer: "Osmanlı'nın Görsel Şiirleri II: Şiir Çizmek Sanatı ve Geometrik Şekillerde Denge", **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, S.1/4, Yaz 2008, sy.544-565.

Şeyh Sa'dî-i Şirâzî: **Gülistan, Bostan,** (Çev.: Yakub Yusuf Necefzâde), Bedir Yayınevi, İstanbul, 1078.

Talay, Aydın: "Dürrî Ahmed Efendi", **DİA**, c. X., s. 34-35.

Toska, Zehra: **Veysî Divanı (Hayatı, Edebî Kişiliği ve Eserleri)**, İstanbul Üniversitesi, SBE Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1985.

Tulum, Mertol; Tanyeri, Mehmet Ali: **Nev'î Divanı,** İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay., İstanbul, 1977.

Turan, Fikret: "Divan Şiirini Sokağın Diliyle ve Tavrıyla Algılamak: Kubûrîzade Hevâyî'nin 18. Yüzyıl Divan Şiirine Getirdiği Yenilikler ve Osmanlı Şiirinde Hevâyî Tarzı", **Alkış Bitigi**, **Kemal Eraslan Armağanı**, (Ed. Bülent Gül), Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2015, s. 211-163.

Turan, Şerafettin: "Kemalpaşazade", **DİA**, Ankara, 2002, c. XXV., s. 238-240.

Türkyılmaz, Necla: **Kemahlı İbrahim Hakkı ve Dîvânı**, Uşak Üniversitesi, SBE, Yüksek Lisans Tezi, Uşak, 2014.

Uzun, Mustafa İsmet: "Nahifî", **DİA**, c. XXXII., Ankara, 2006, s. 297-299.

Uzun, Mustafa İsmet: "Ganizade Mehmed Nâdirî", **DİA**, 1996, c. XIII., s. 355.

Uzun, Mustafa: "Mecmua", **DİA**, c. 28, Ankara, 2003, s. 265.

Üzgör, Tahir: "Fehîm-i Kadîm", **DİA**, İstanbul, 1995, c. XII., s. 295-296.

Üzgör, Tahir: **Fehîm-i Kadîm Hayatı Sanatı, Dîvân'ı ve Metnin Bugünkü Türkçesi,** AKM Yay., Ankara, 1991.

Varışoğlu, Mehmet Celal: **Hâtem; Hayatı, Edebî Şahsiyeti, Dîvân'ının Tenkitli Metni ve İncelemesi**, Atatürk Üniversitesi SBE, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum, 1997.

Vural, Ramazan: **Dürrî Ahmed Efendi Dîvânı (İnceleme-Metin)**, Akdeniz Üniversitesi, SBE, Yüksek Lisans Tezi, Antalya, 2019.

Yanmaz, Eşref: **Vecdî (Hayatı, Edebî Kişiliği ve Dîvânı'nın Karşılaştırmalı Metni)**, Atatürk Üniversitesi, SBE, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum, 1995.

Yatman, Mustafa: **Osmanzade Tâib Dîvânı'ndan Seçmeler,** Kültür Bakanlığı Yay., 1989.

Yazar, İlyas: **Kânî Dîvânı**, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2017. https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-194493/kani-divani.html (Erişim Tarihi: 22.07.2021)

Yazar, Sadık: "Eylemişer Râsih'e Bühtân Bühtân Üstüne: Balıkesirli Râsih'in Eserlerine Dair Bilgilerin Tashihi", **Divan**

Edebiyatı Araştırmaları Dergisi 24, İstanbul, 2020, s. 637-673.

Yazıcı, Gülgün: "Kâmî, Edirneli Kâmî Efendi", **TEİS**, 2014. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kami-edirneli-mehmed-kami-efendi (Erişim Tarihi: 22.07.2021)

Yazıcı, Gülgün Erişen: **Edirneli Kâmî ve Dîvânı**, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2017. https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-195832/kami-divani.html (Erişim Tarihi: 22.07.2021)

Yeşiloğlu, Ayşegül Mine: "Nâilî", **DİA**, c. XXXII., İstanbul, 2006, s. 315.

Yılmaz, Müslim Cahid: **Sabrî-i Şâkir Dîvânı**, Dumlupınar Üniversitesi, SBE, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya, 2010.

Yılmaz, Ahmet: **Müstakîm-zade Süleymân Sâdeddîn Hayatı, Eserleri ve Mecelletü'n-Nisāb'ı**, Ankara Ünivesitesi, SBE Doktora Tezi, Ankara, 1991.

Yılmaz, Kadri Hüsnü: **Hâmî Ahmed (Diyarbekrî) Divanı (İnleme-Metin)**, Gazi Üniversitesi, SBE, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2011.

Yılmaz, Ozan: "Metin Tesisinde Şiir Mecmualarının Katkısına Bir Örnek: Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi Koleksiyonu 5214 Numaralı Mecmua ve Muhtevası", **Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi**, İstanbul 2008, 255-280.

Yoldaş, Kâzım: "XVII. Yüzyıl Mevlevi Şairlerinden Sâbir Parsâ (Hayatı ve Eserleri)," **İlmi Araştırmalar**, s. 16., İstanbul, 2003.

Yoldaş, Kâzım: **Sâbir Pârsâ Divanı (İnceleme, Karşılaştırmalı Metin, Dizin)**, Kitabevi Yay., İstanbul, 2005.

Yorulmaz, Hüseyin: **Koca Râgıb Paşa Dîvânı (Araştırma ve Metin),** İstanbul Üniversitesi, SBE, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1989.

Yöntem, Ali Canip: "Edebiyat Tetkiklerinde Mecmuaların Rolü", **Hayat**, 1927, Ankara c. I. sayı: 40, s. 323-325.

Zülfe, Ömer: "Biyografik Bilgiler Açısından İki Şiir Mecmuası", **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, c. 4 s. 18, Yaz 2011.

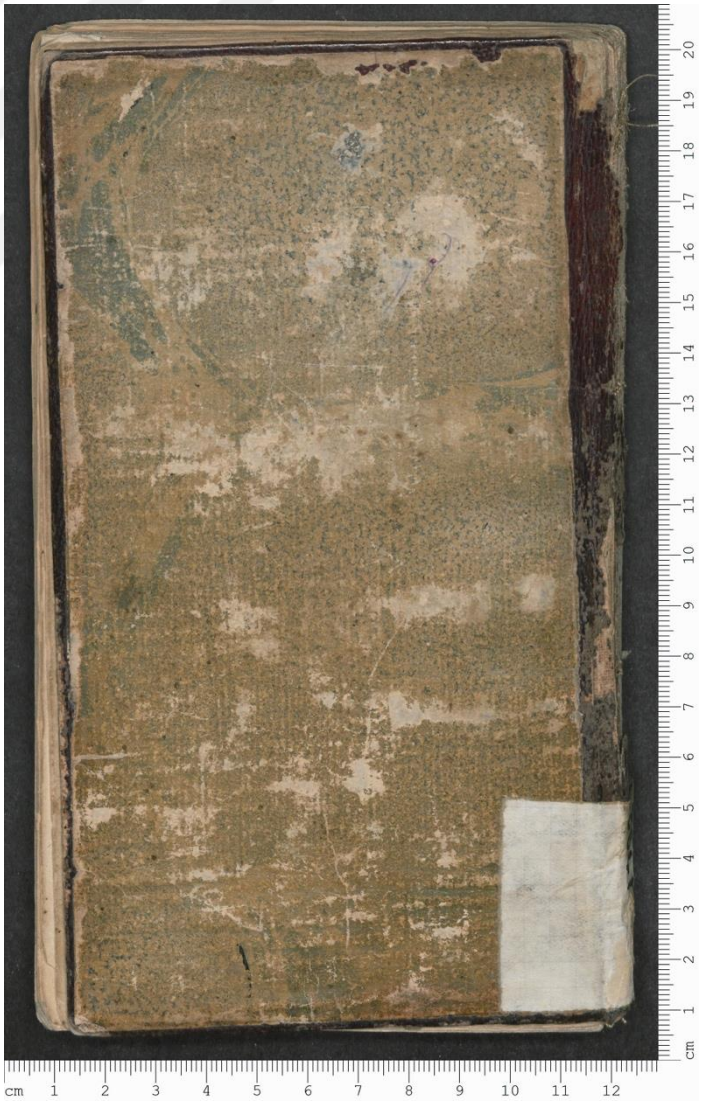
_____: **Ebyât-ı Zâdegân**, Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi, no. AII/2366.

_____: **Ebyât-ı Zâdegân**, Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi, no. A/5136.

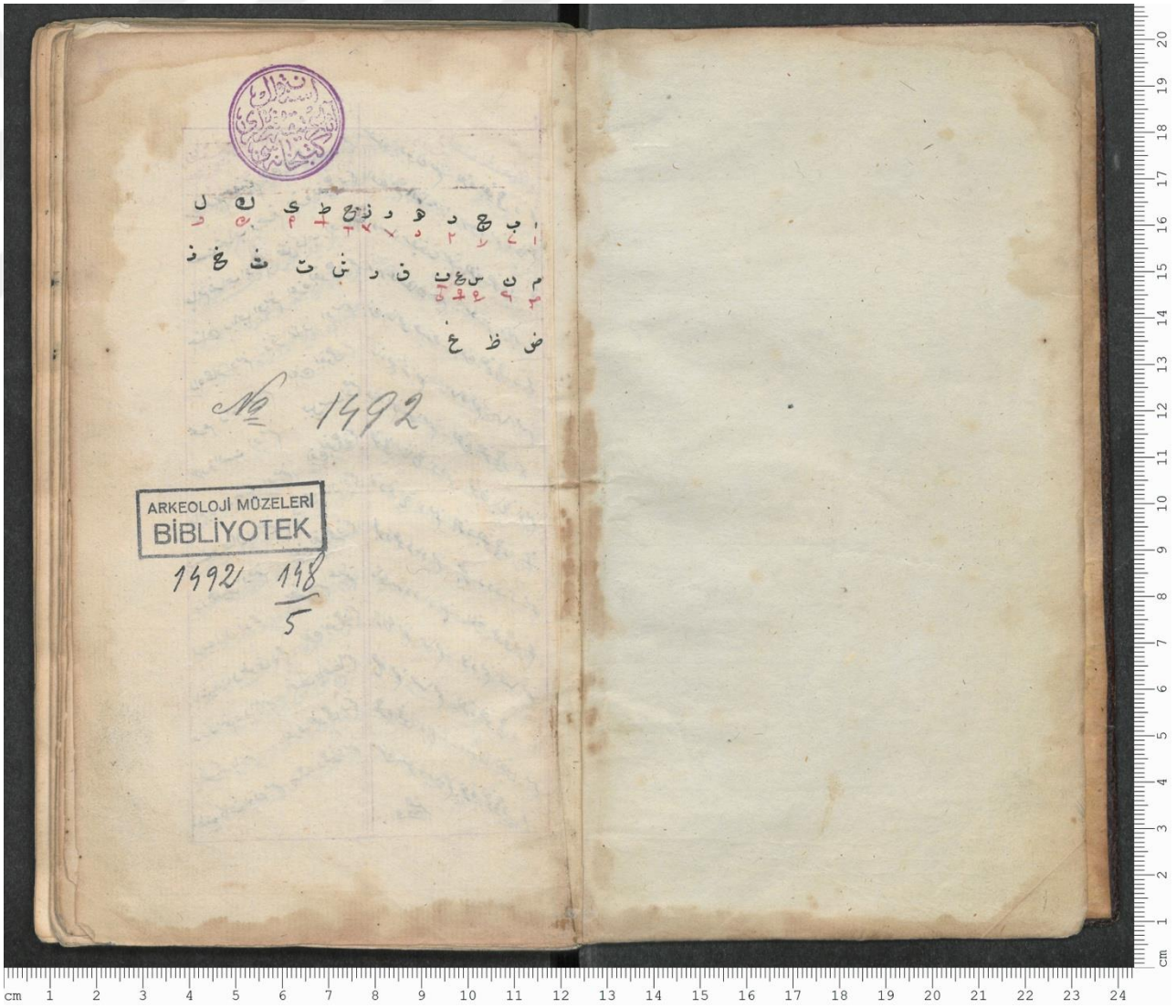
_____: **Ebyât-ı Zâdegân**, Milli Kütüphane, no. 06 Mil EHT A 4653.

_____: **Ebyât-ı Zâdegân**, Milli Kütüphane, no. EHT 1948 A 3021.

TIPKIBASIM

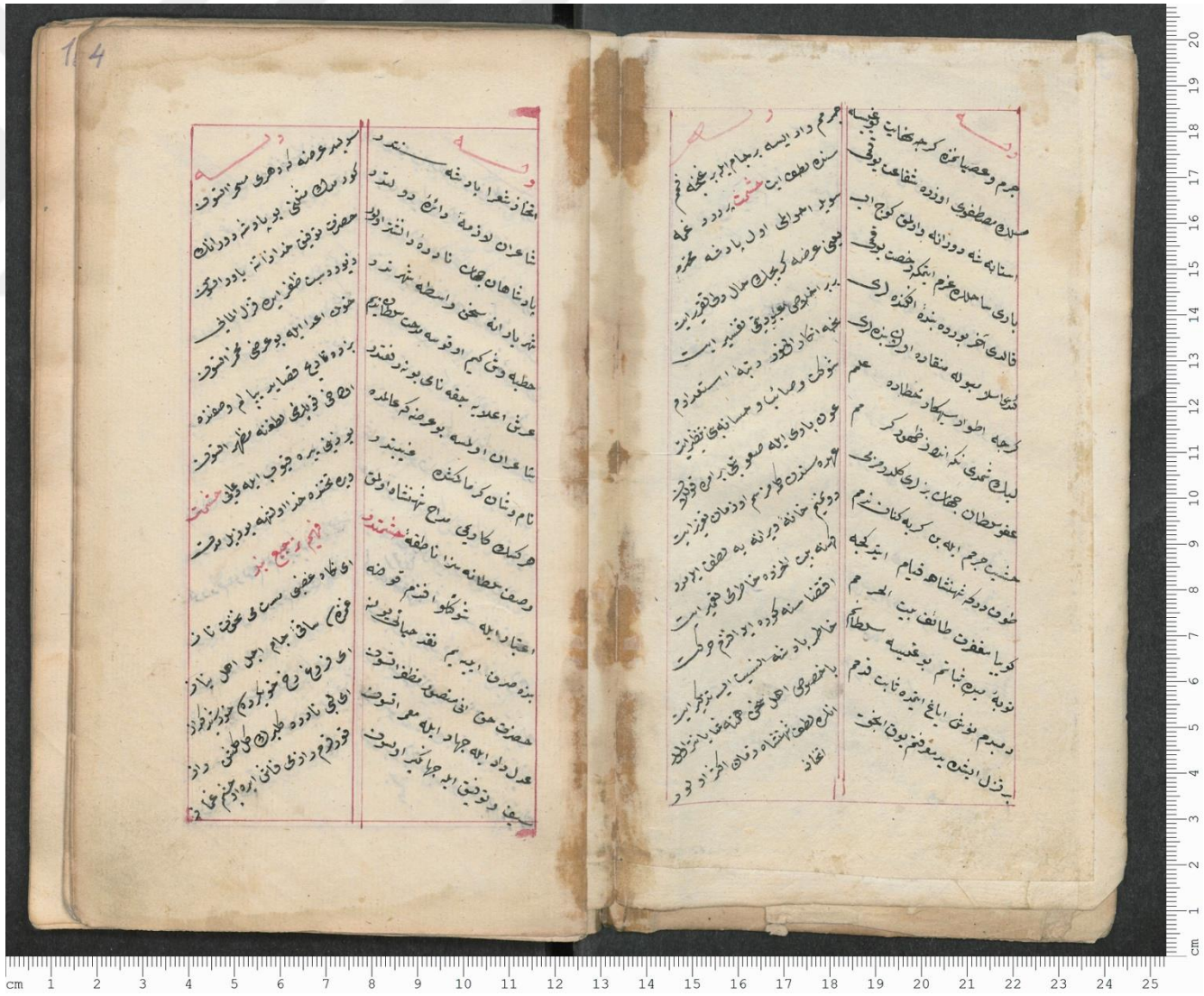

ARKEOLOJİ MÜZELERİ
BİBLİYOTEK
1492 118
5
№ 1492

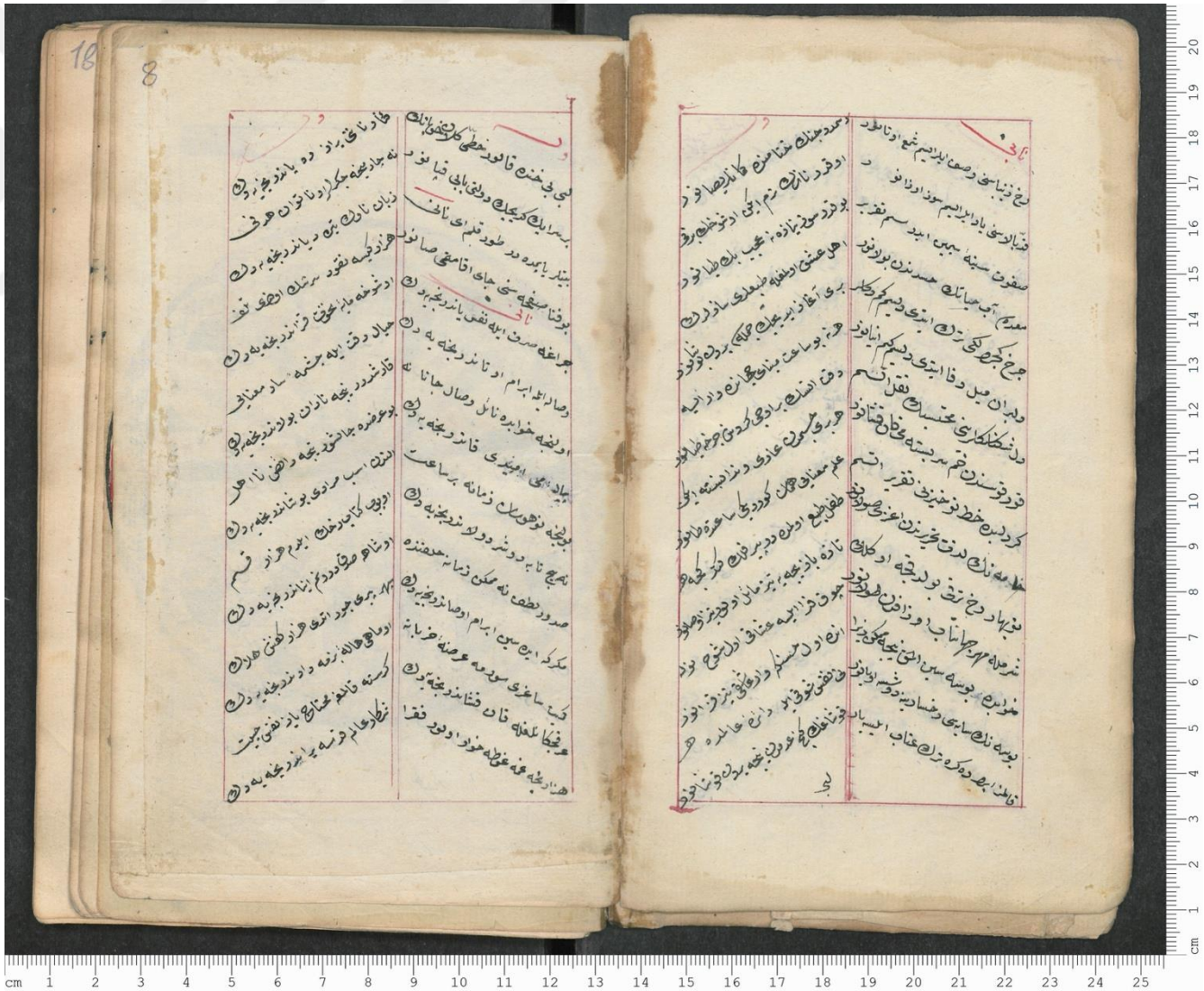

غزل شاهندای

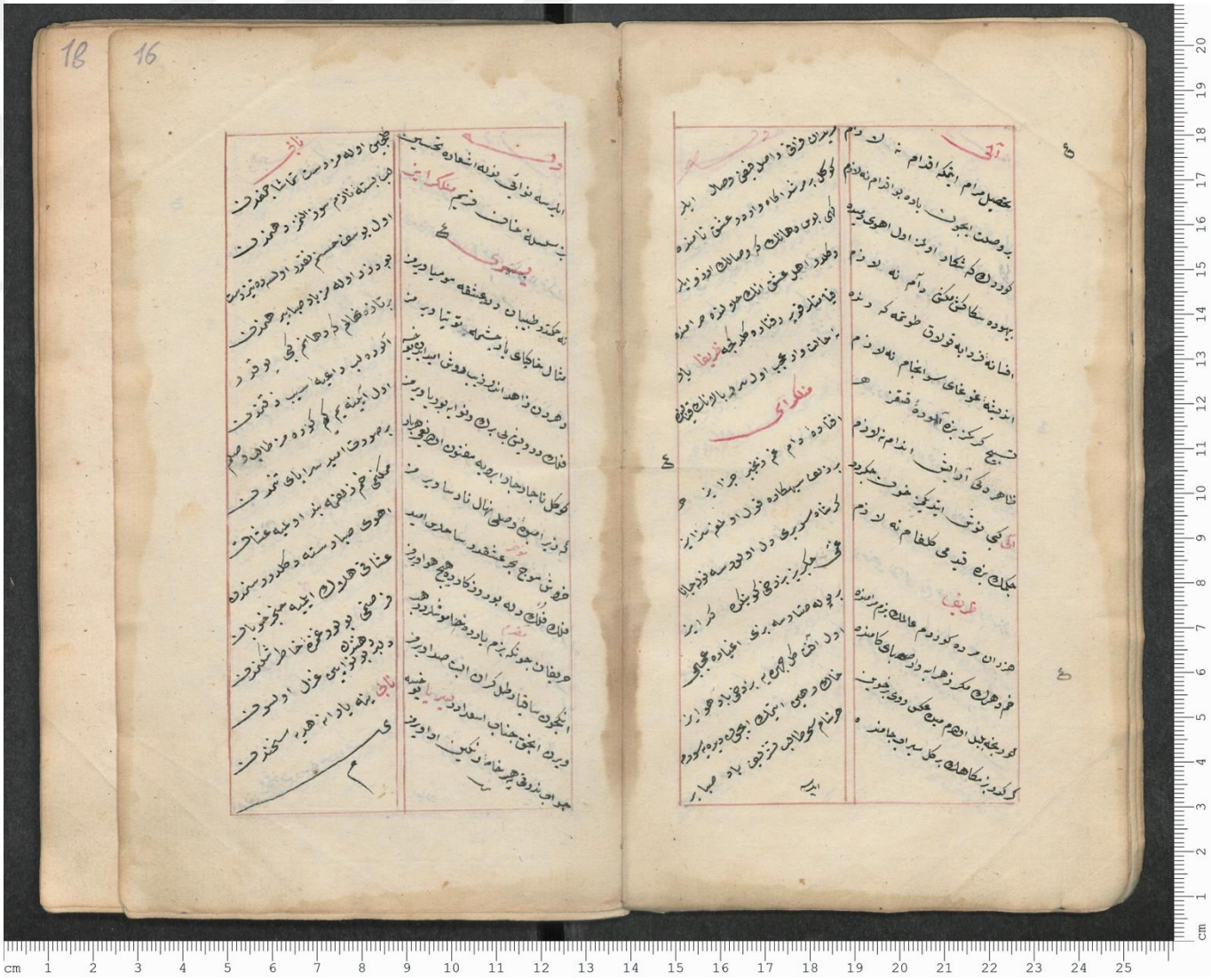

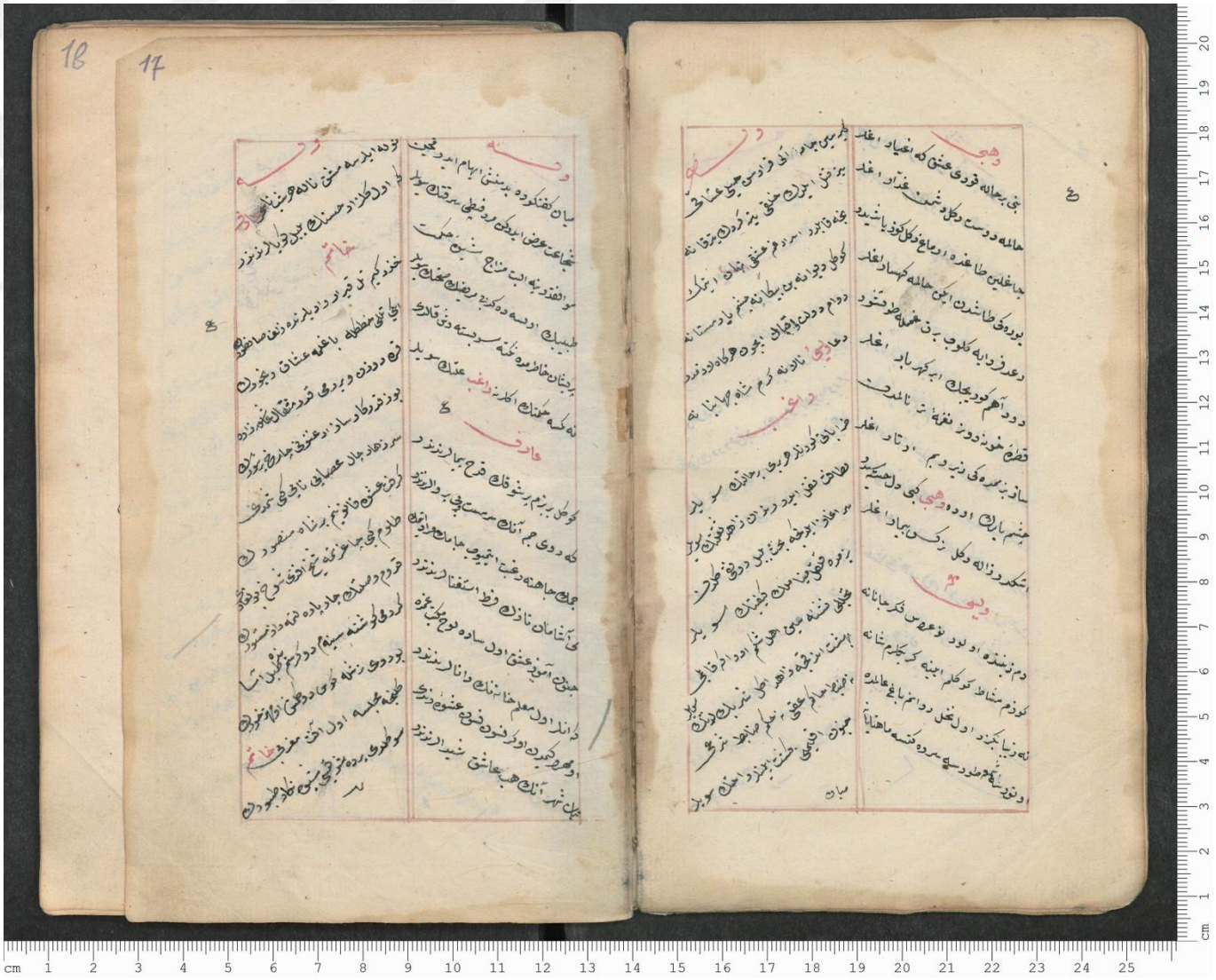

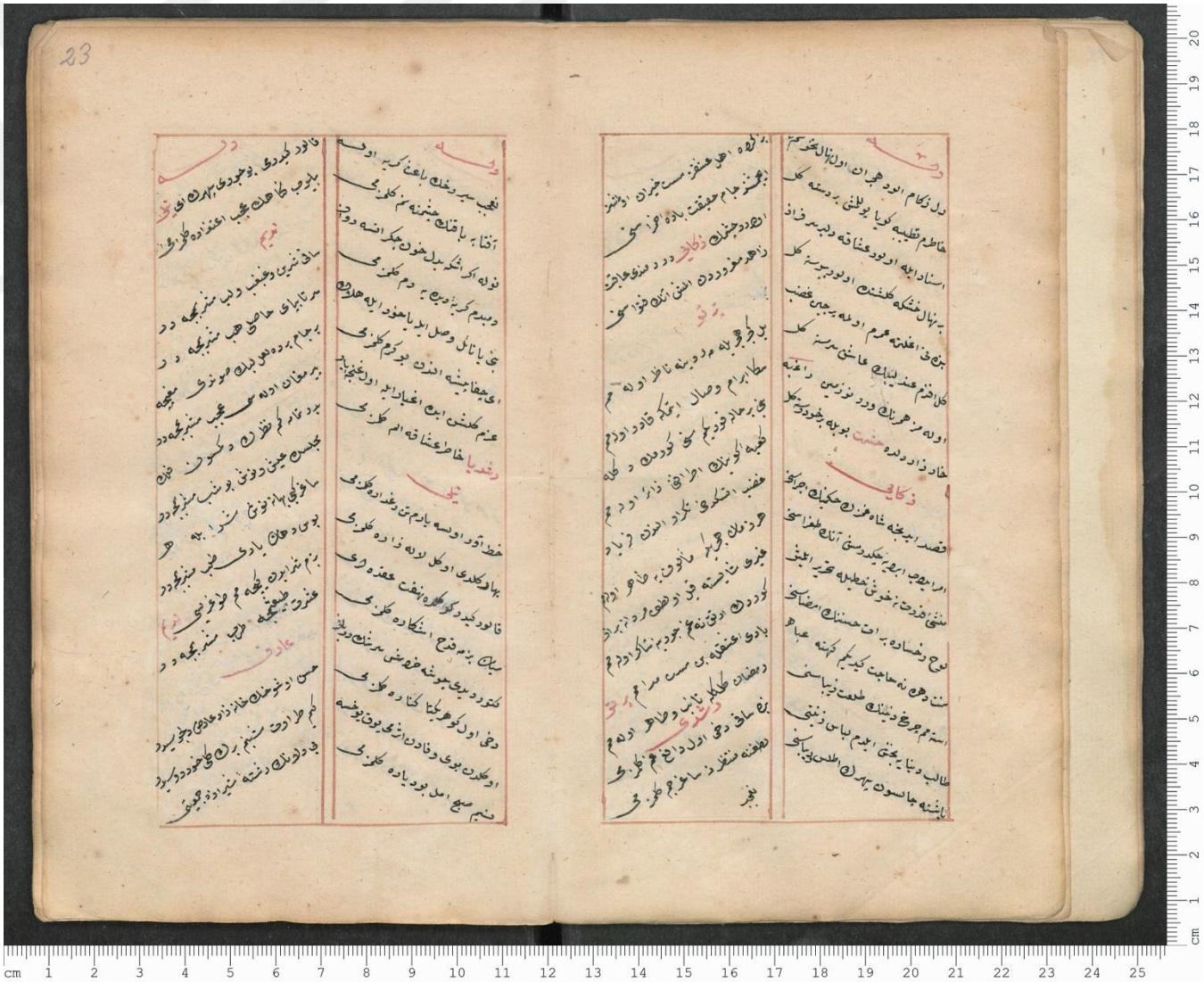

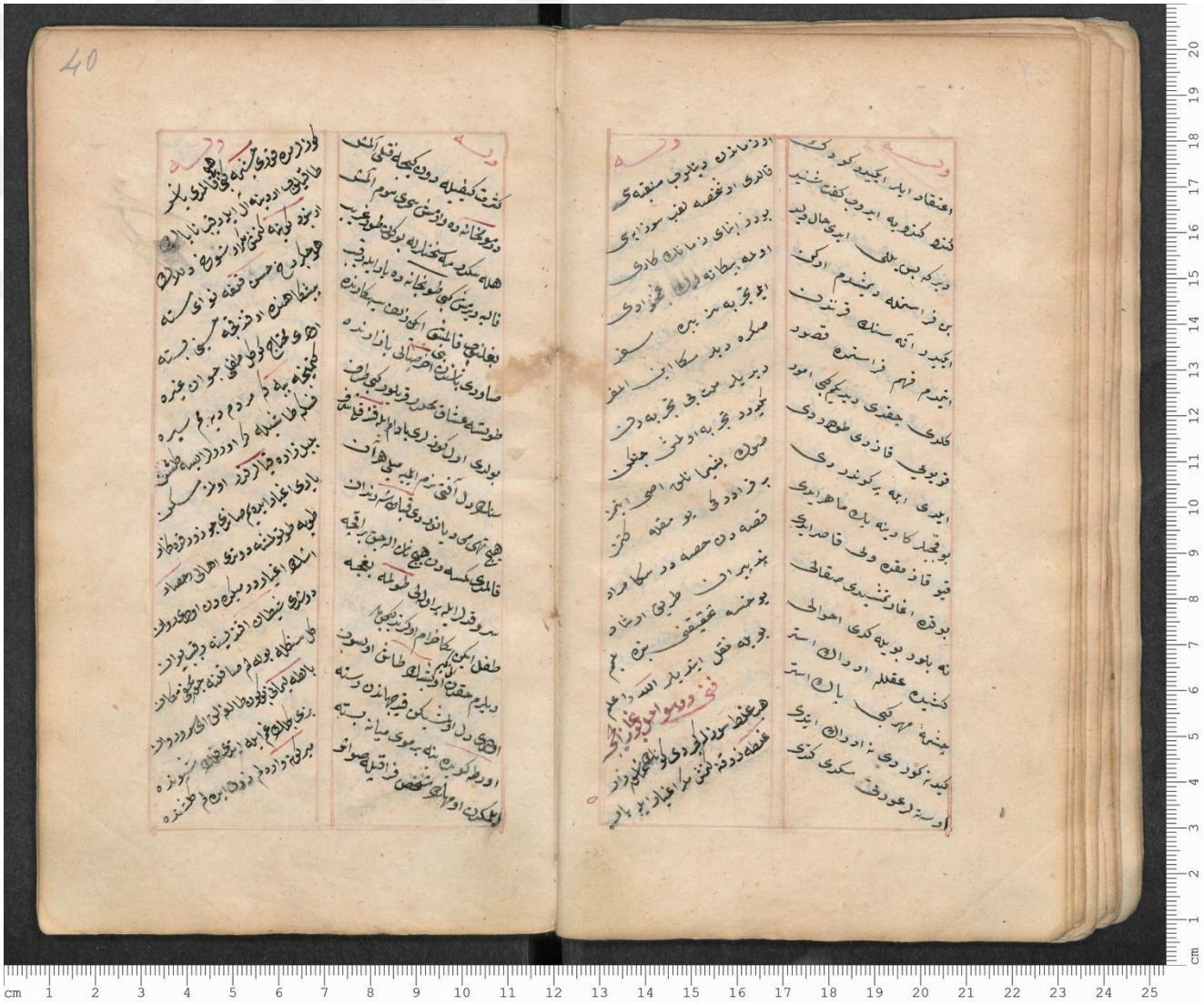

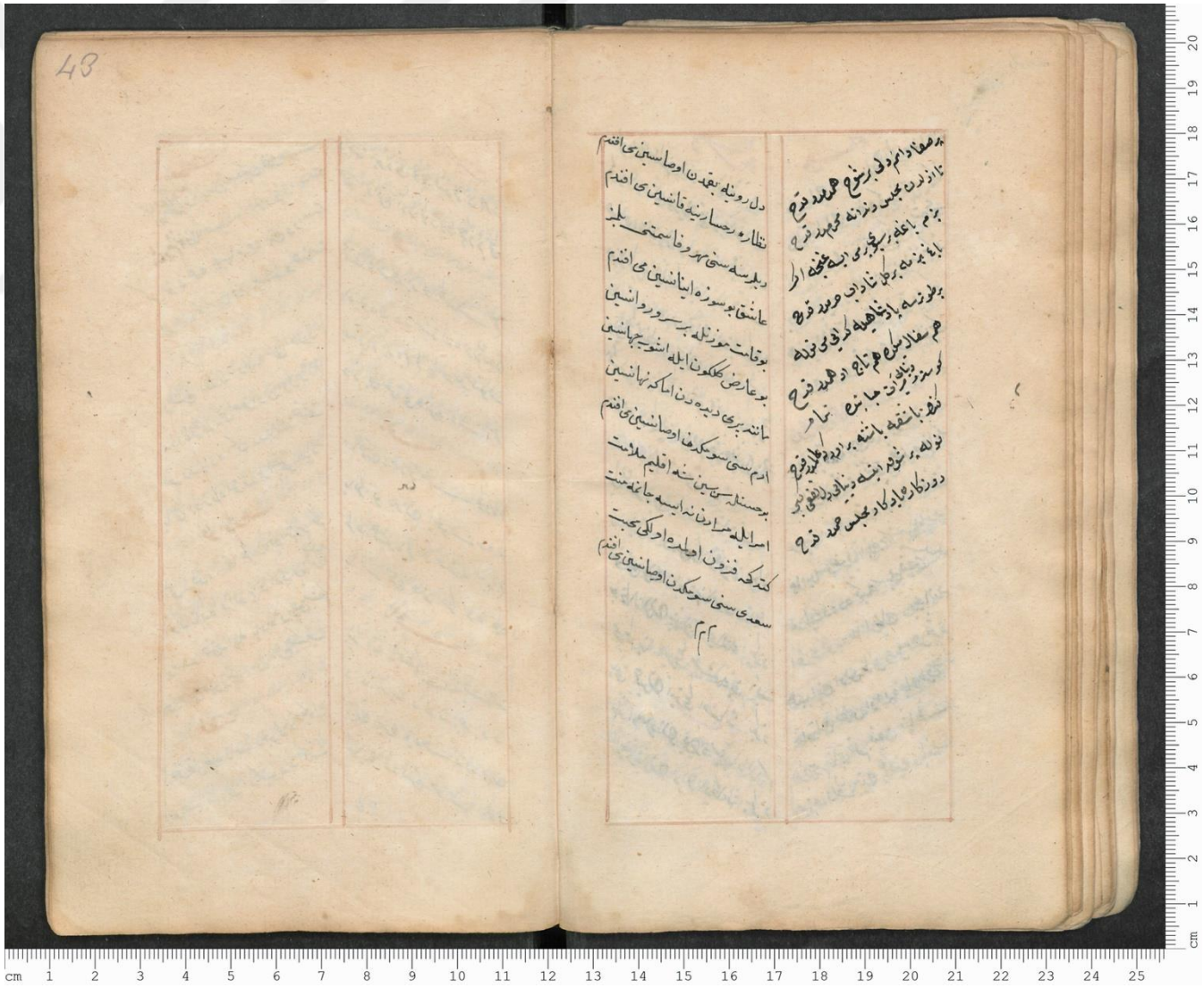

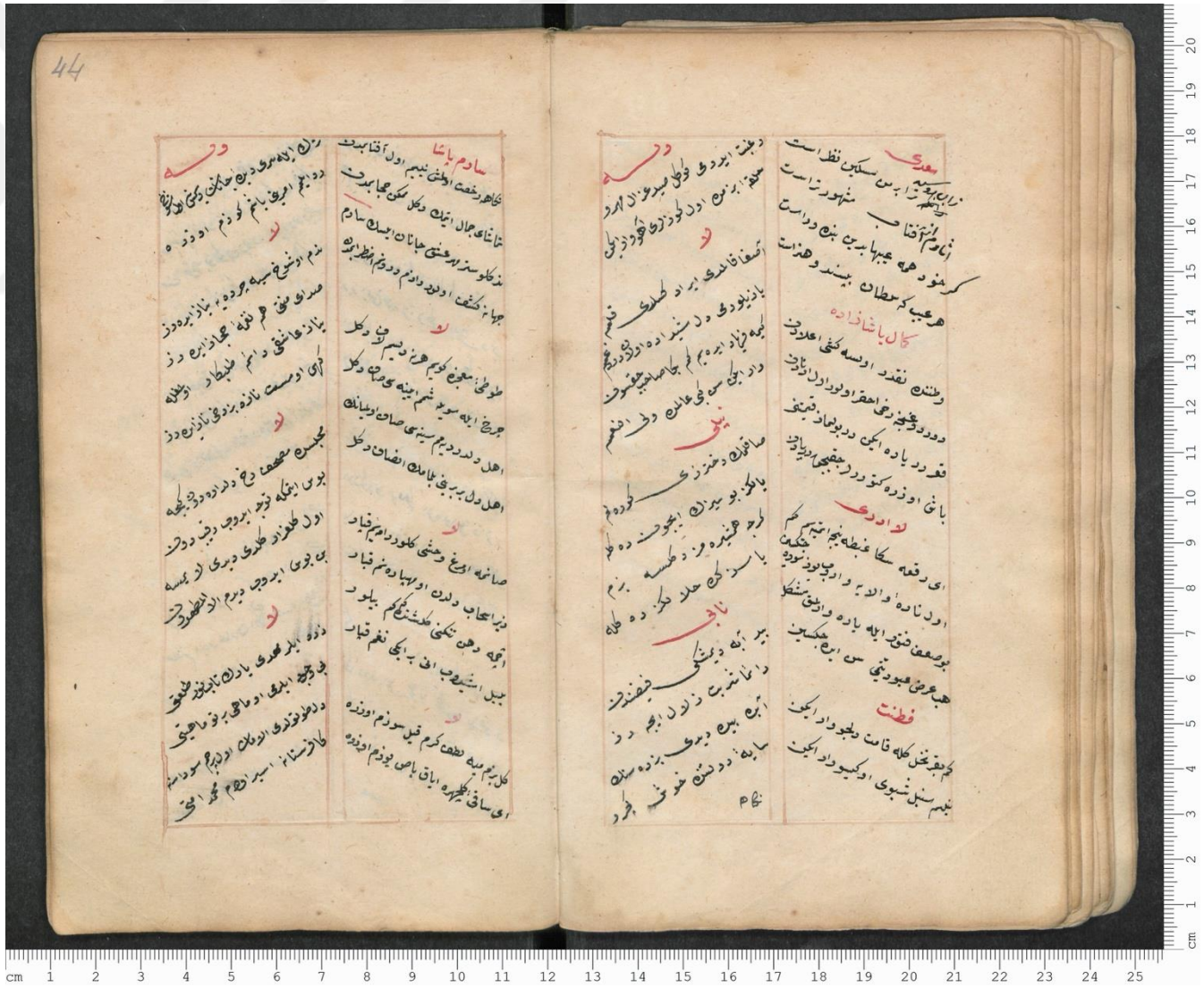

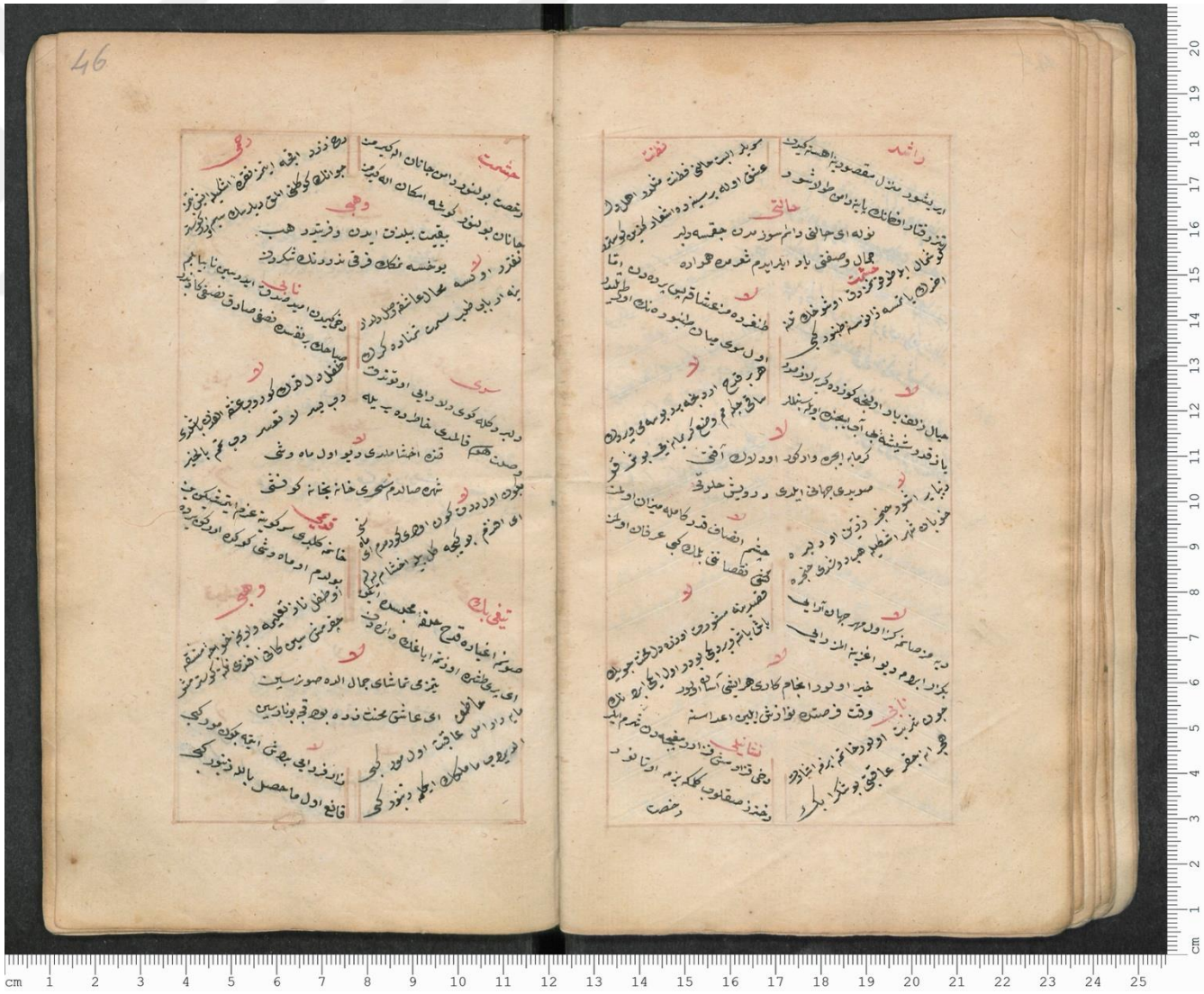

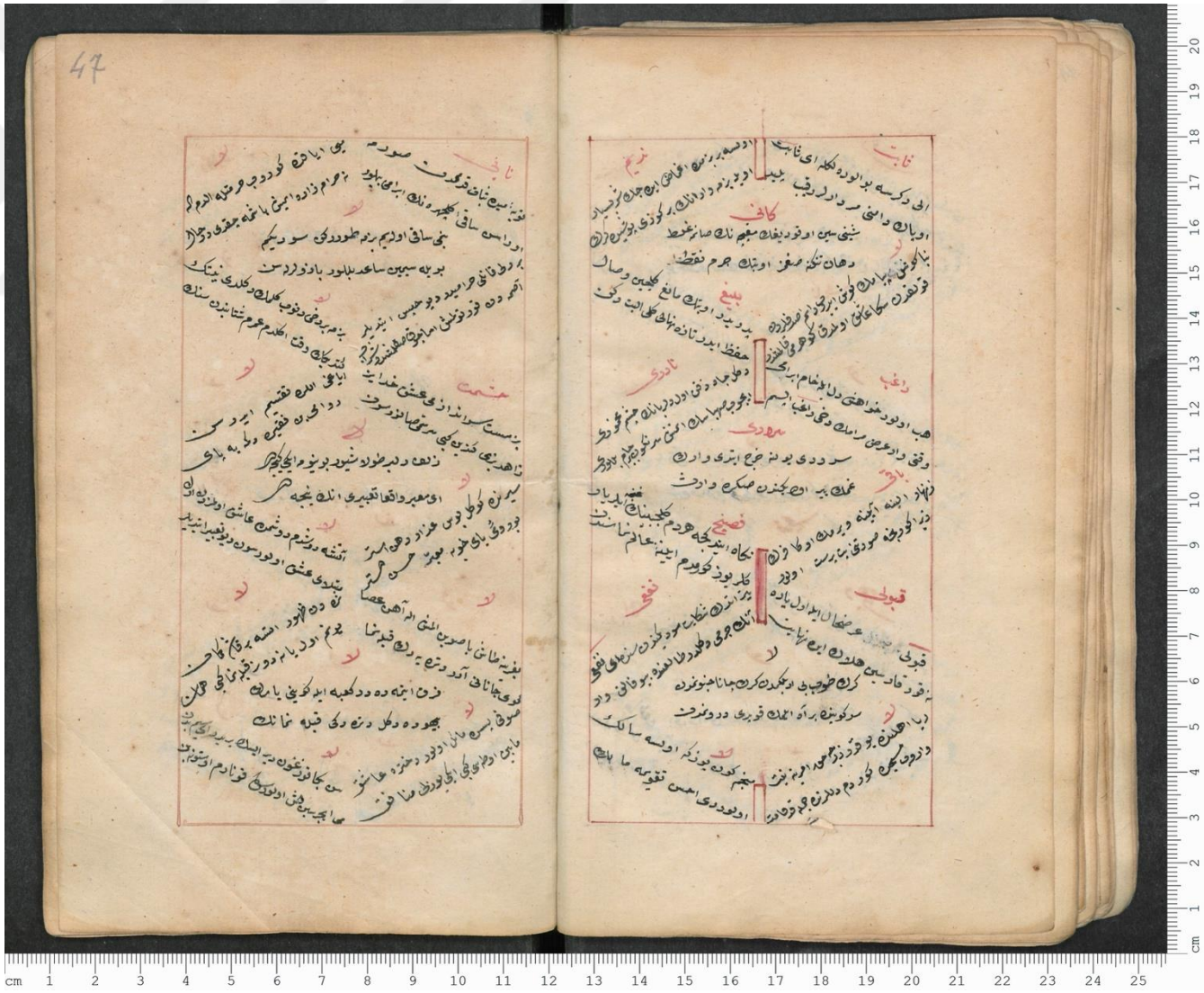

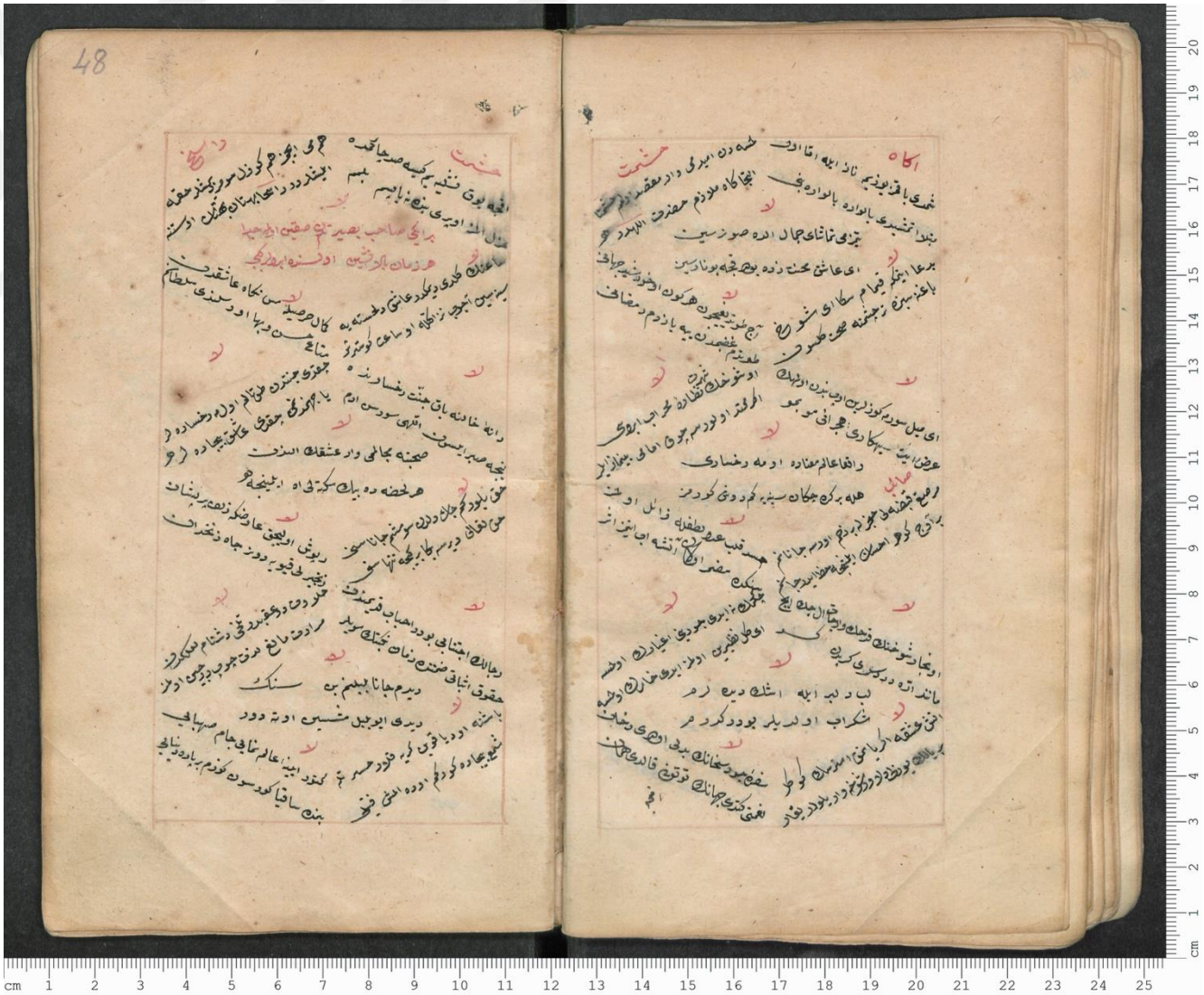

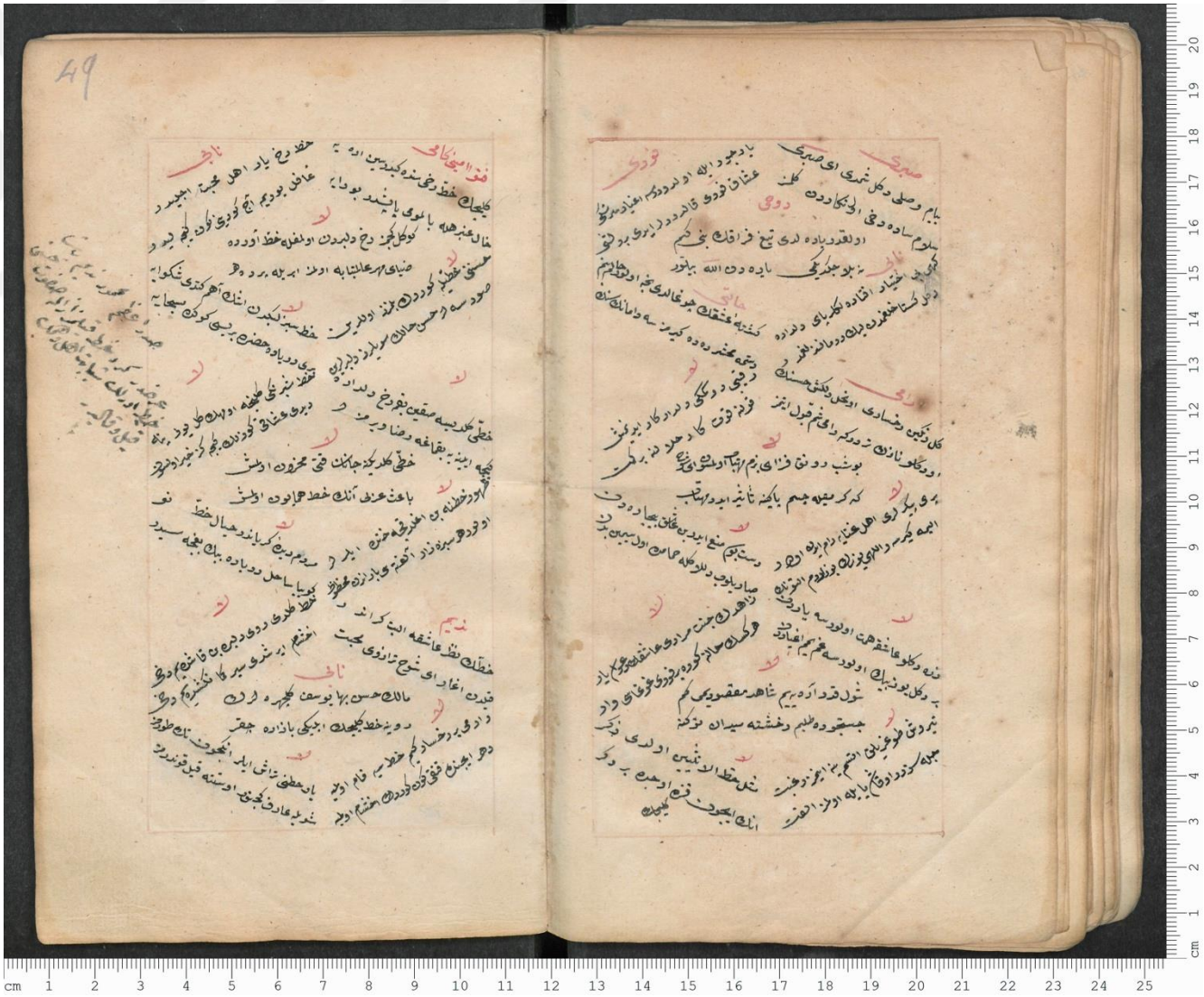

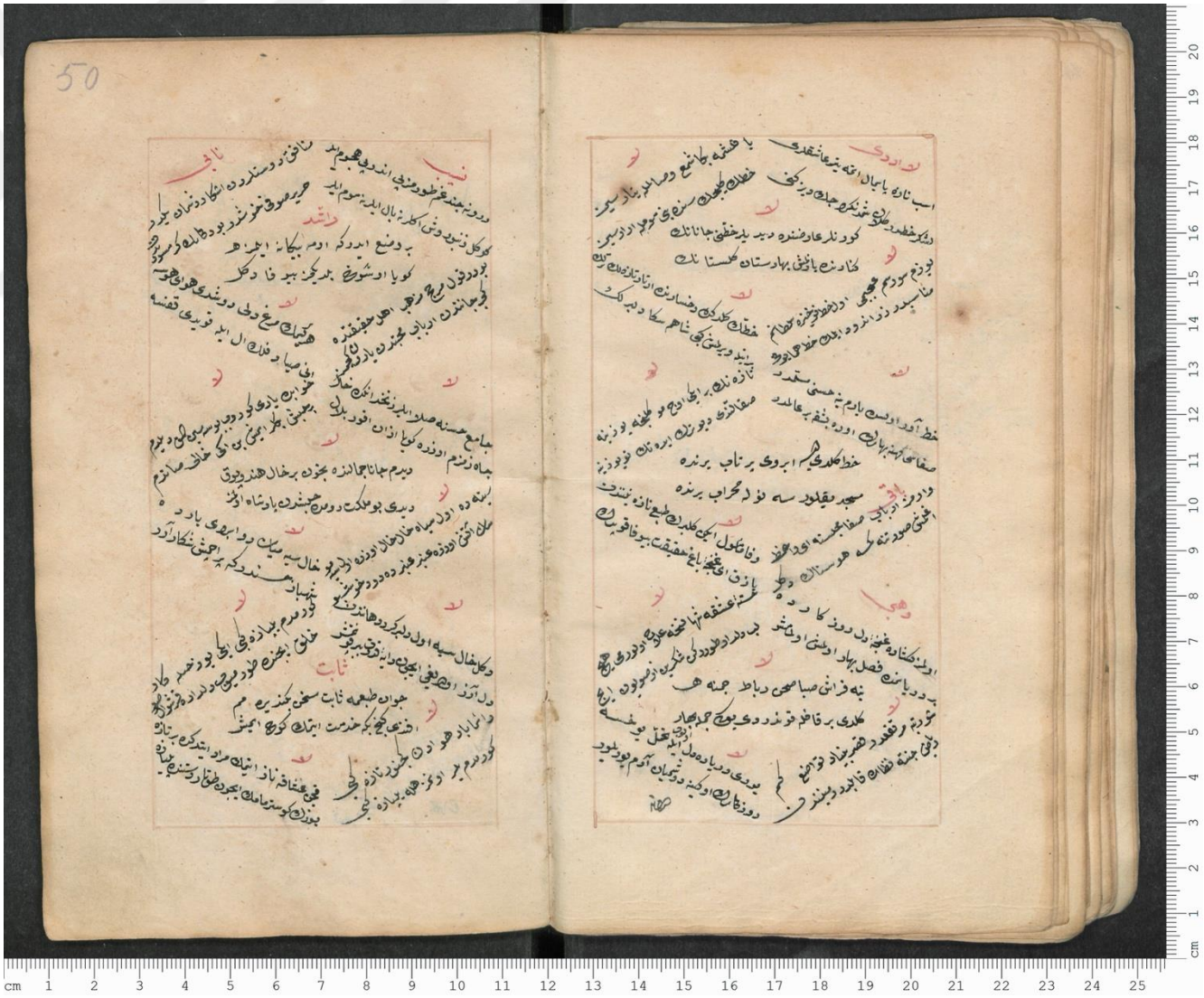

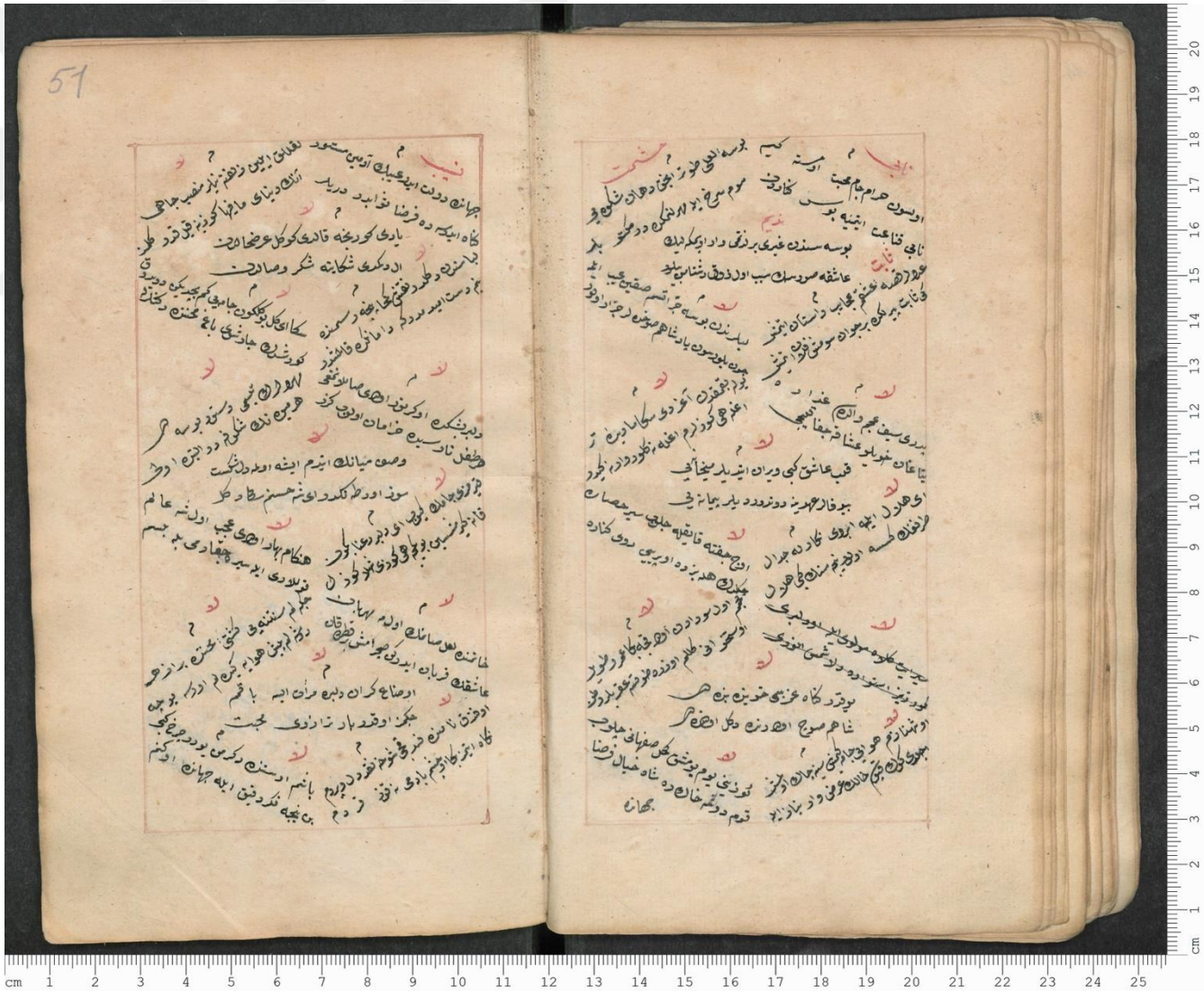

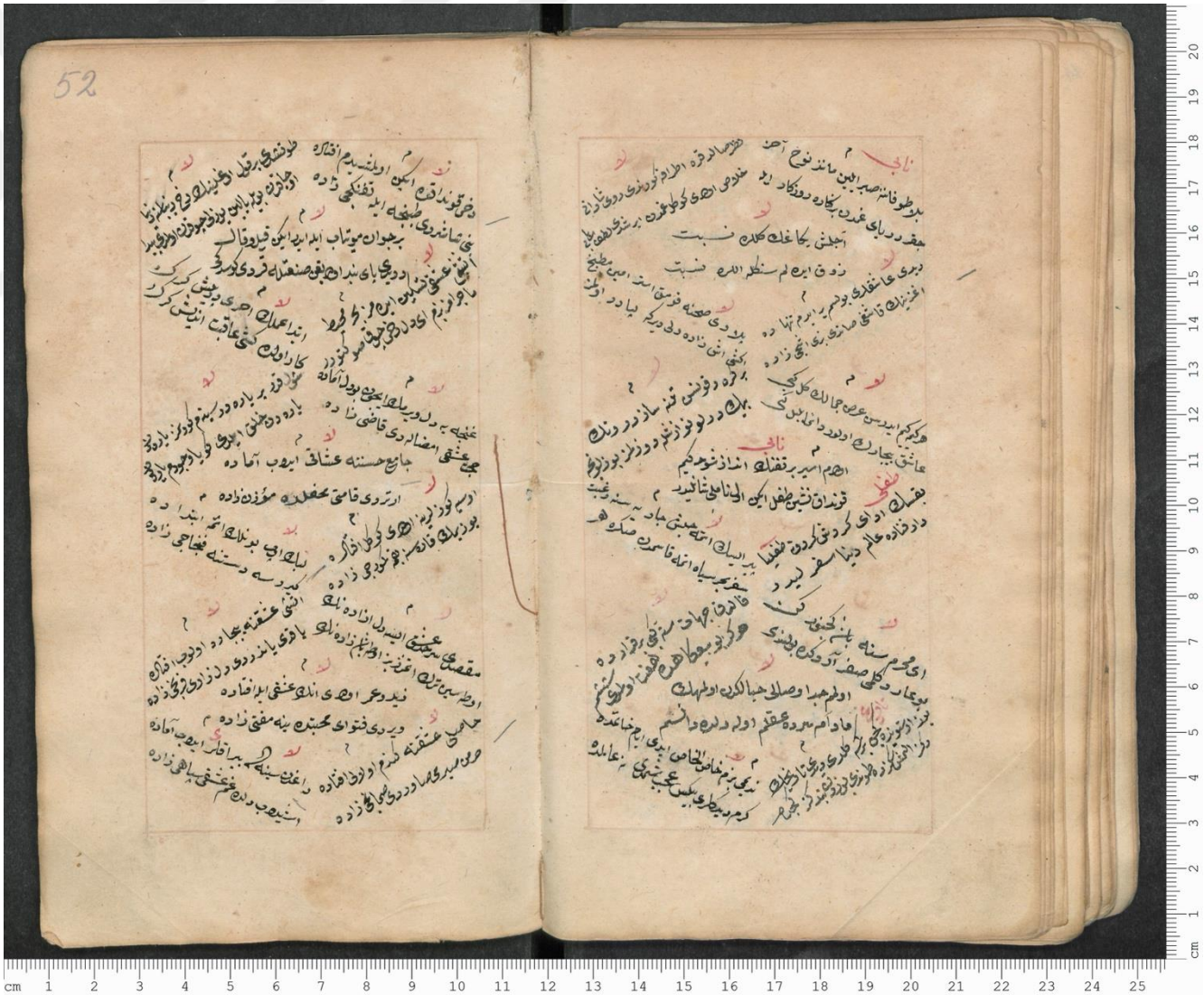

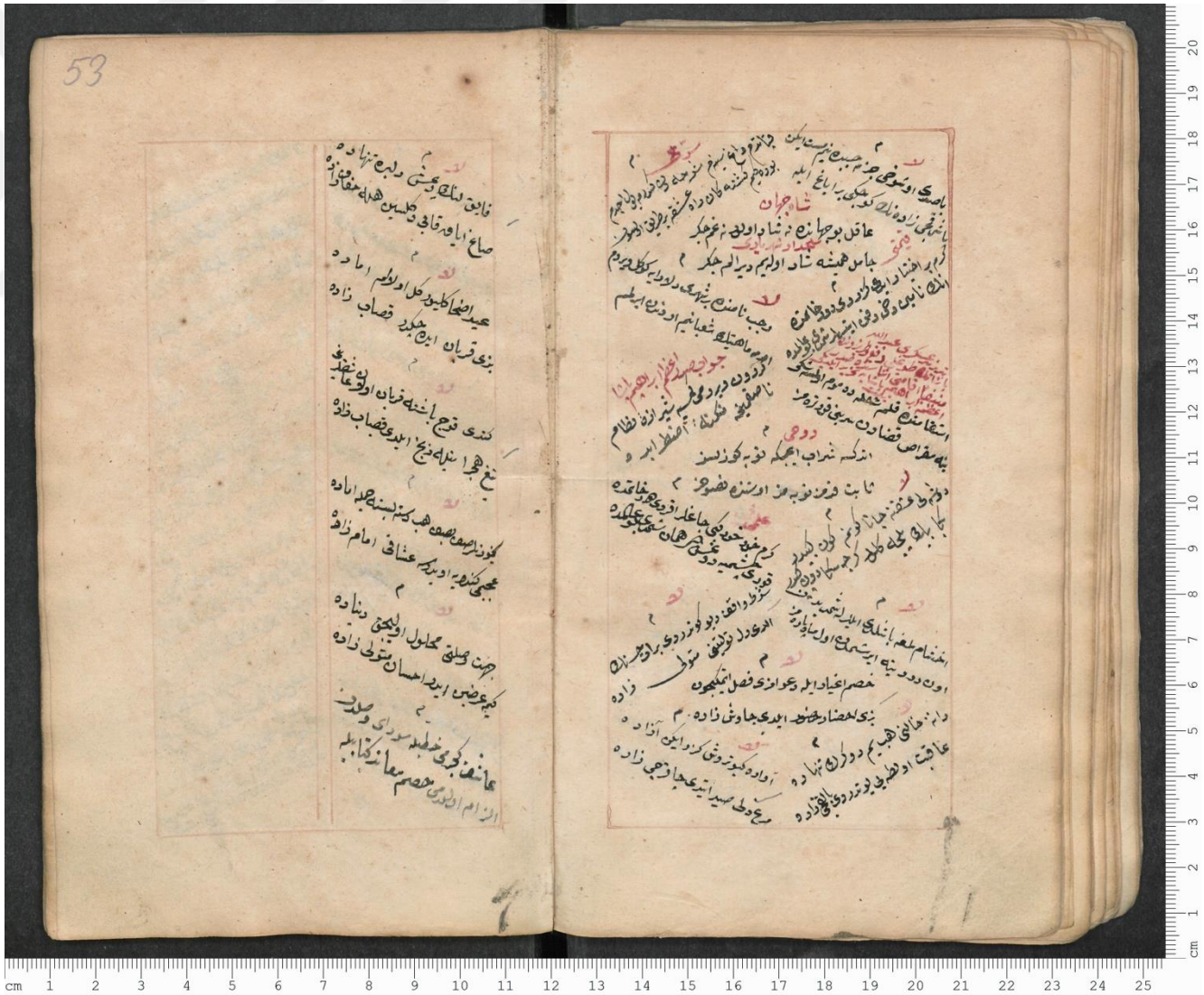

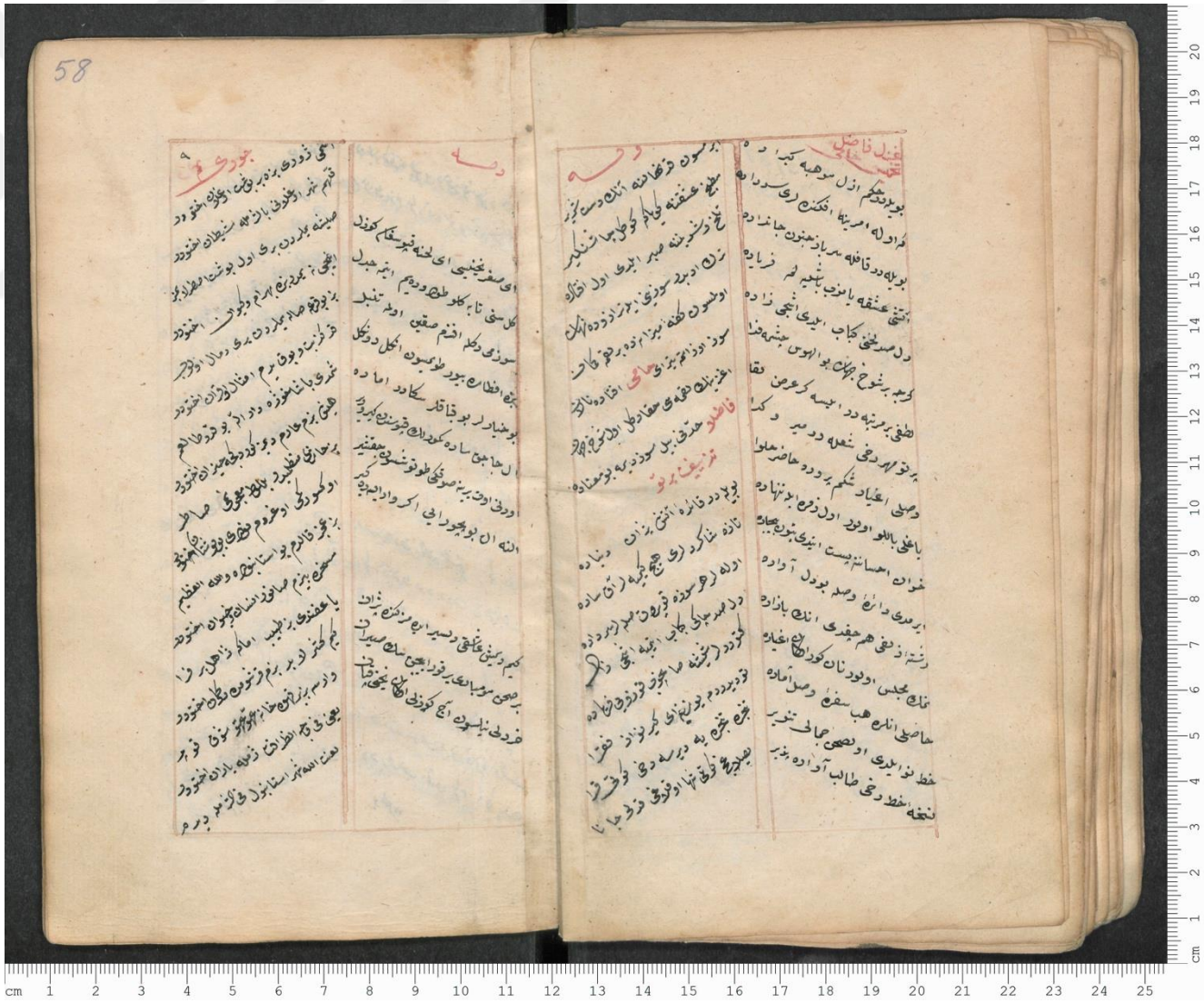

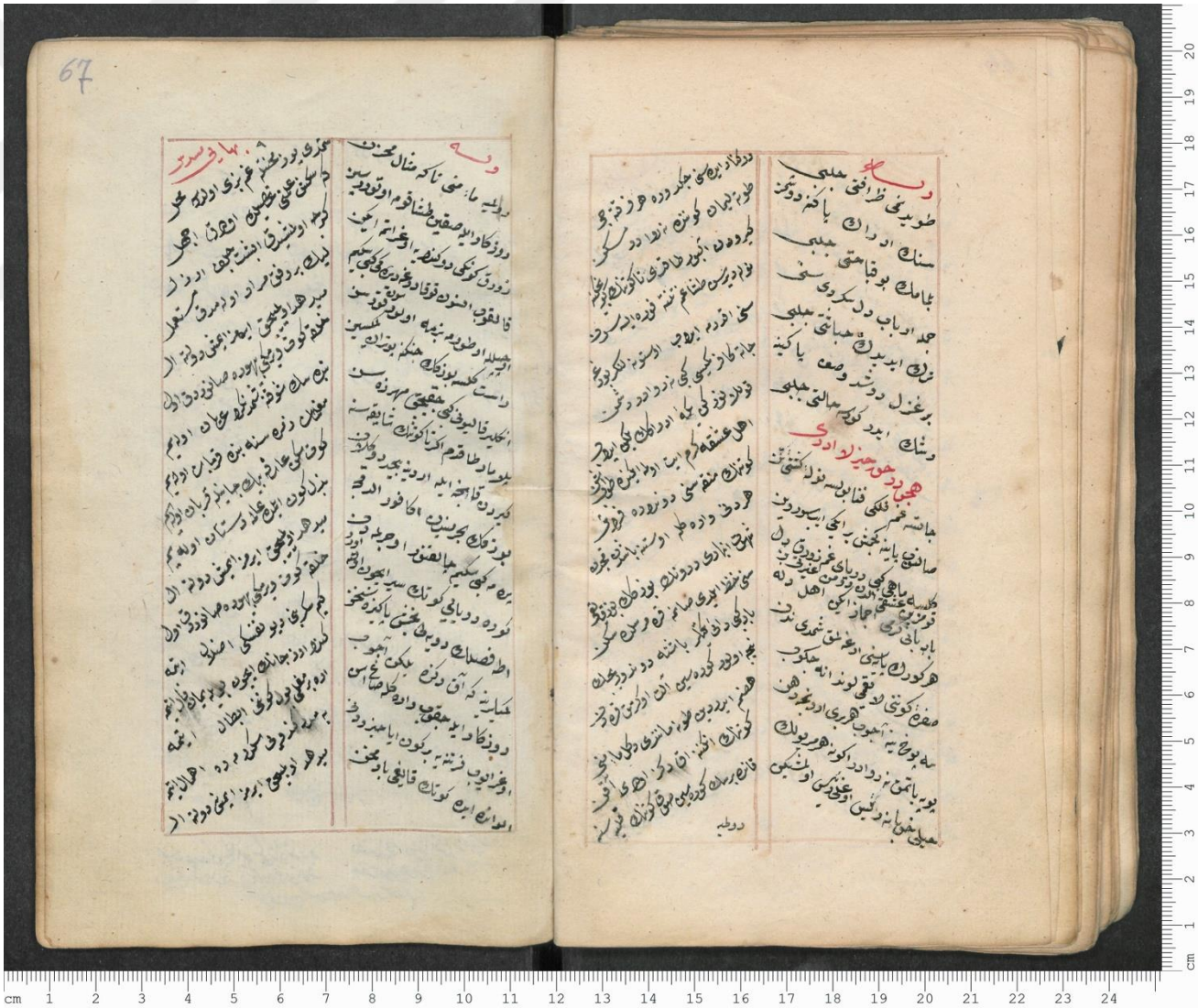

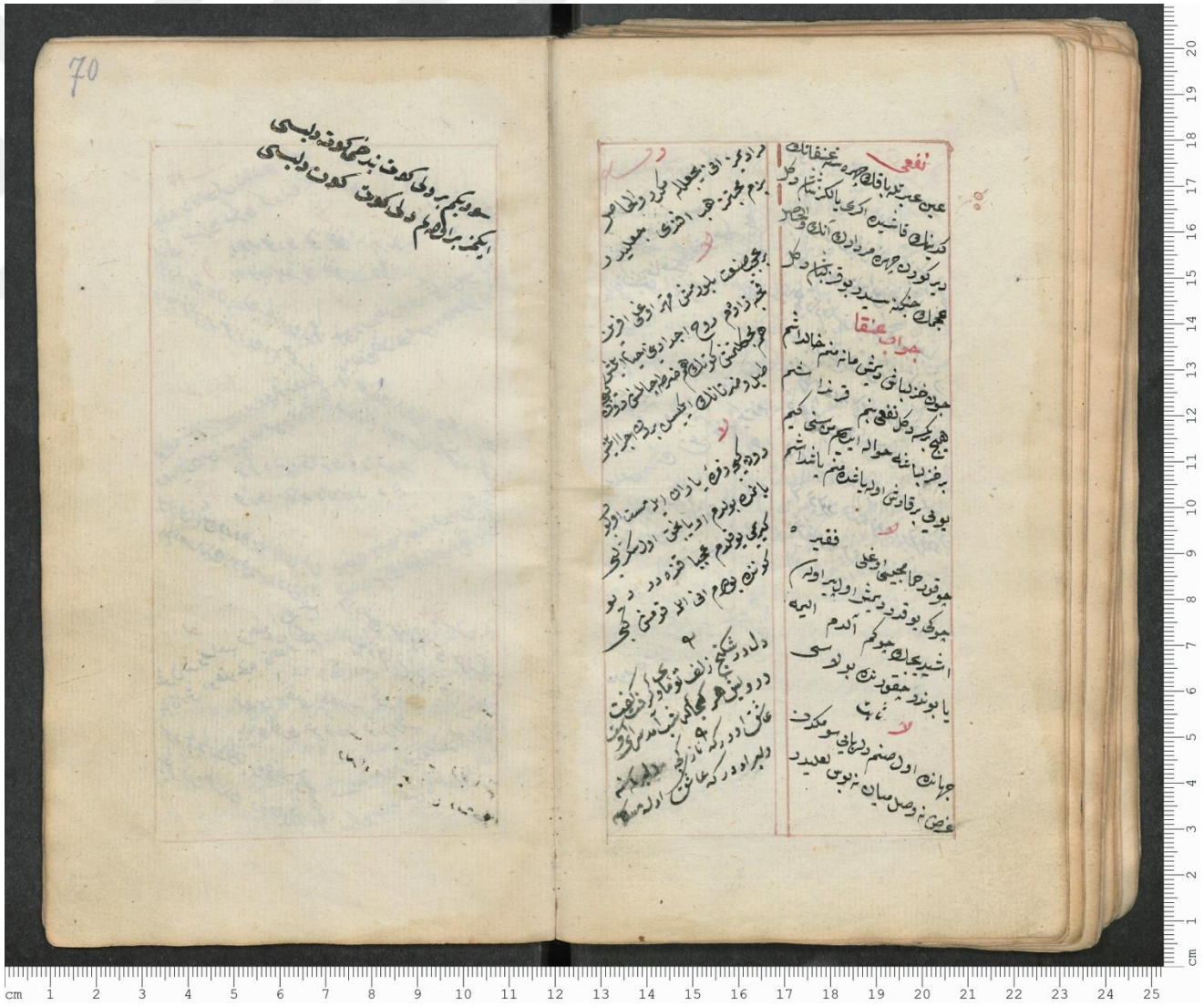

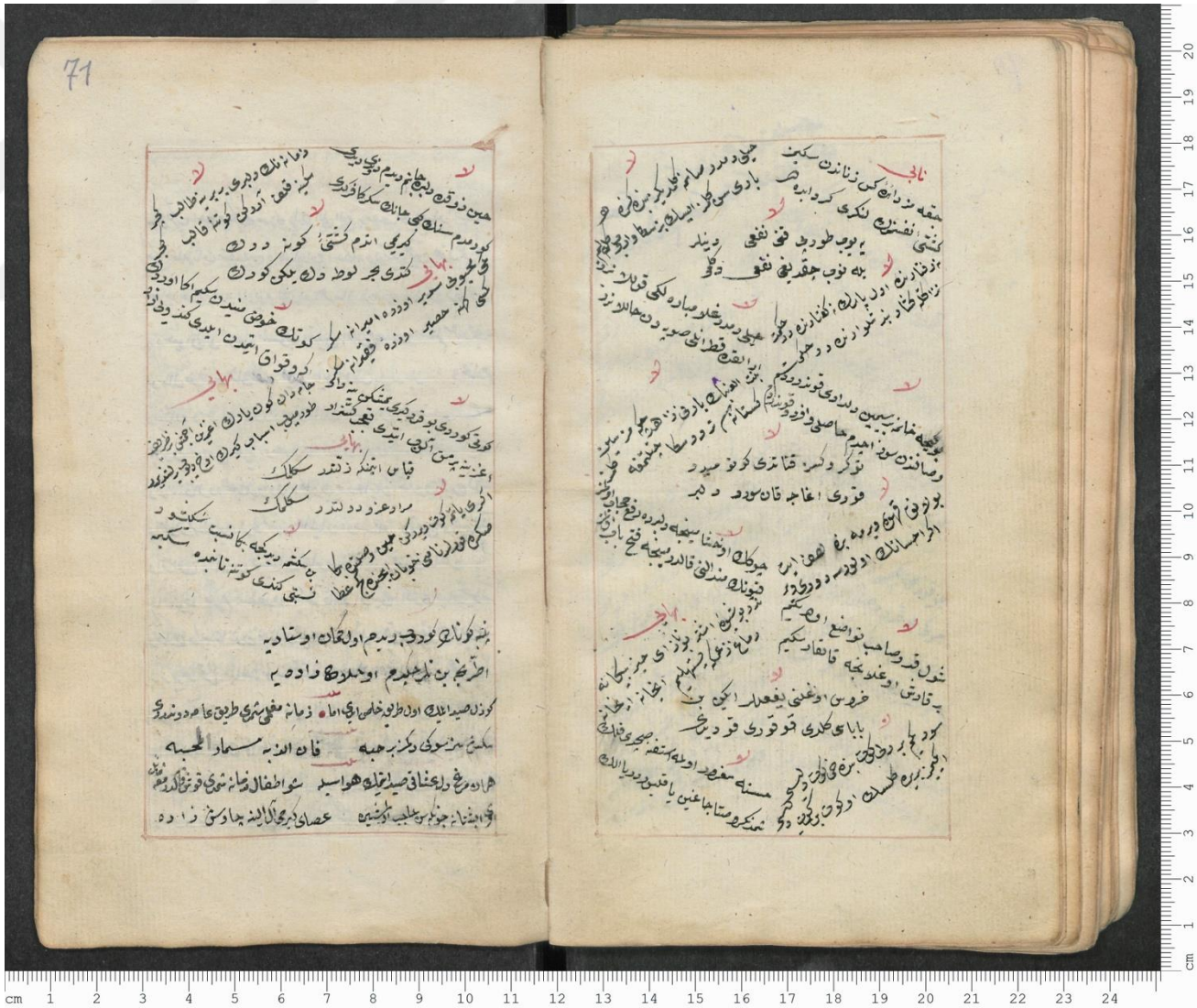

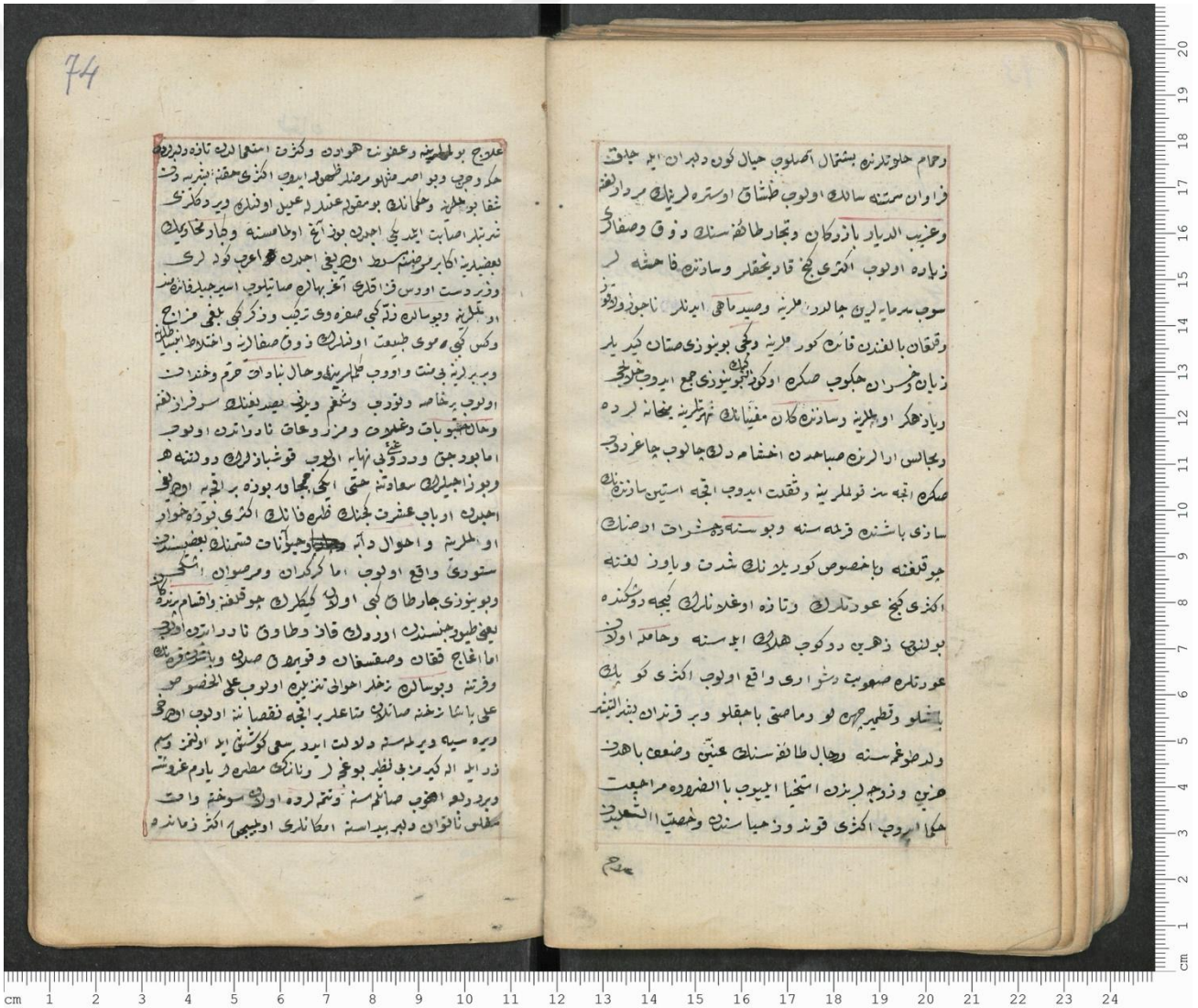

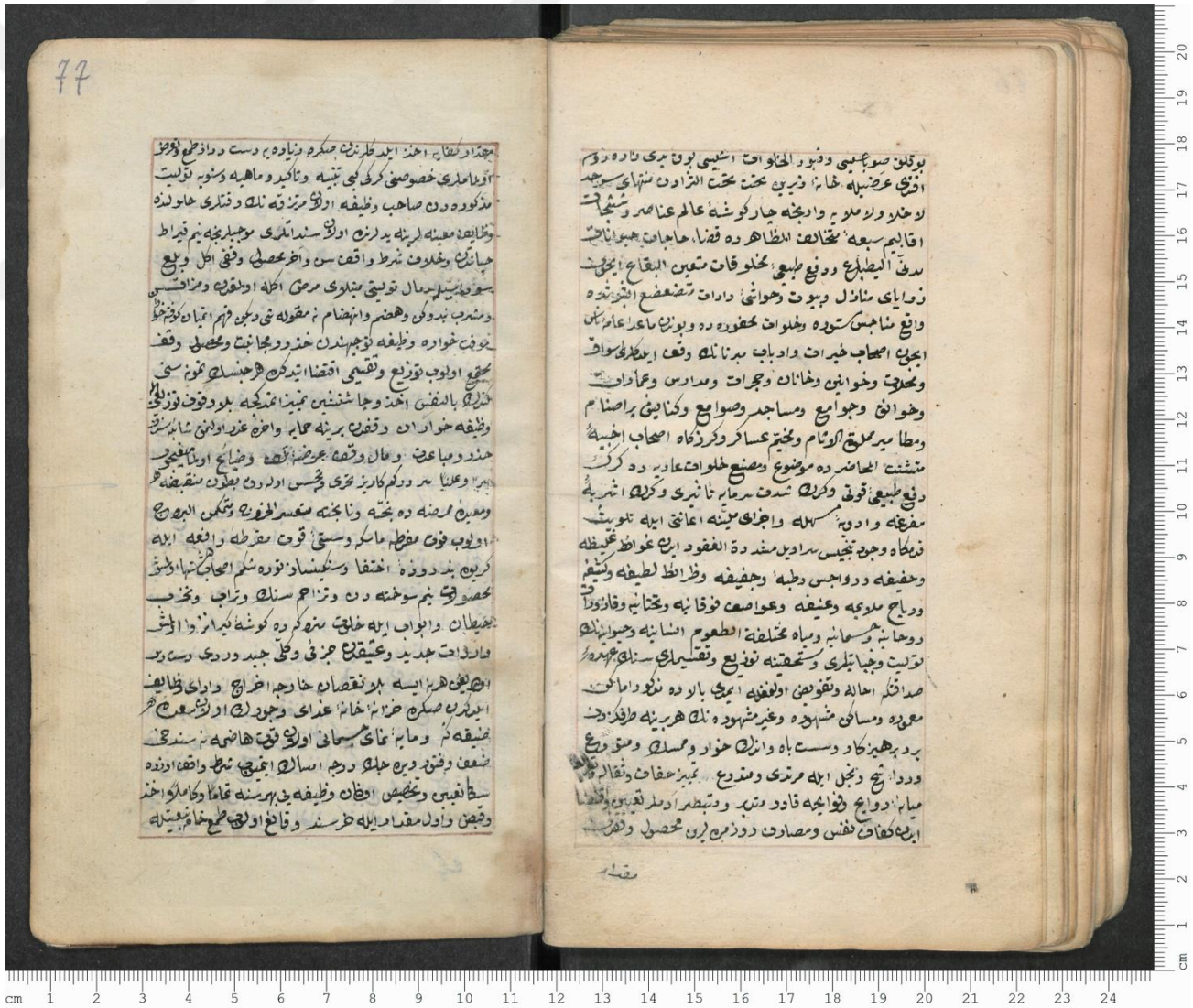

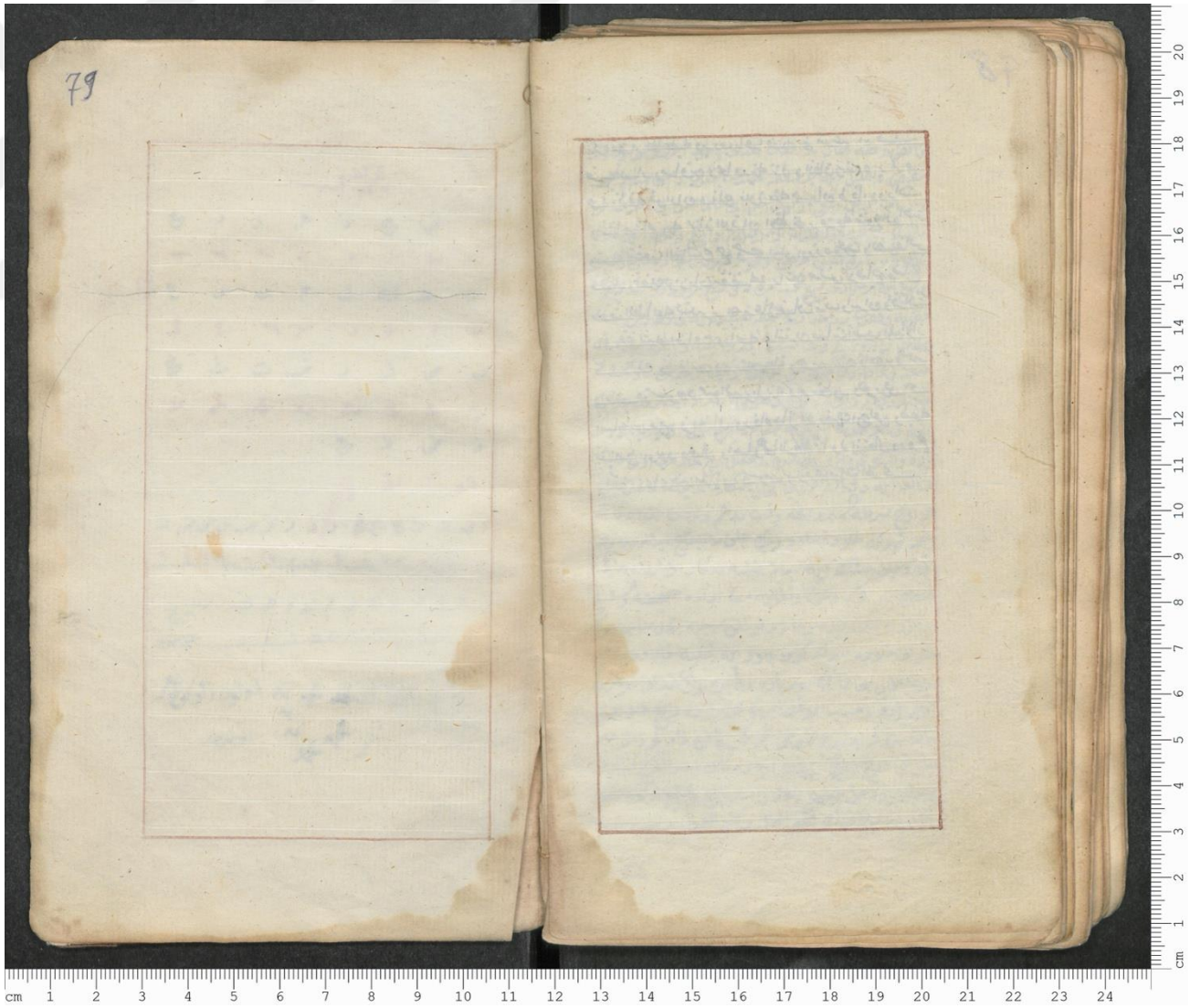

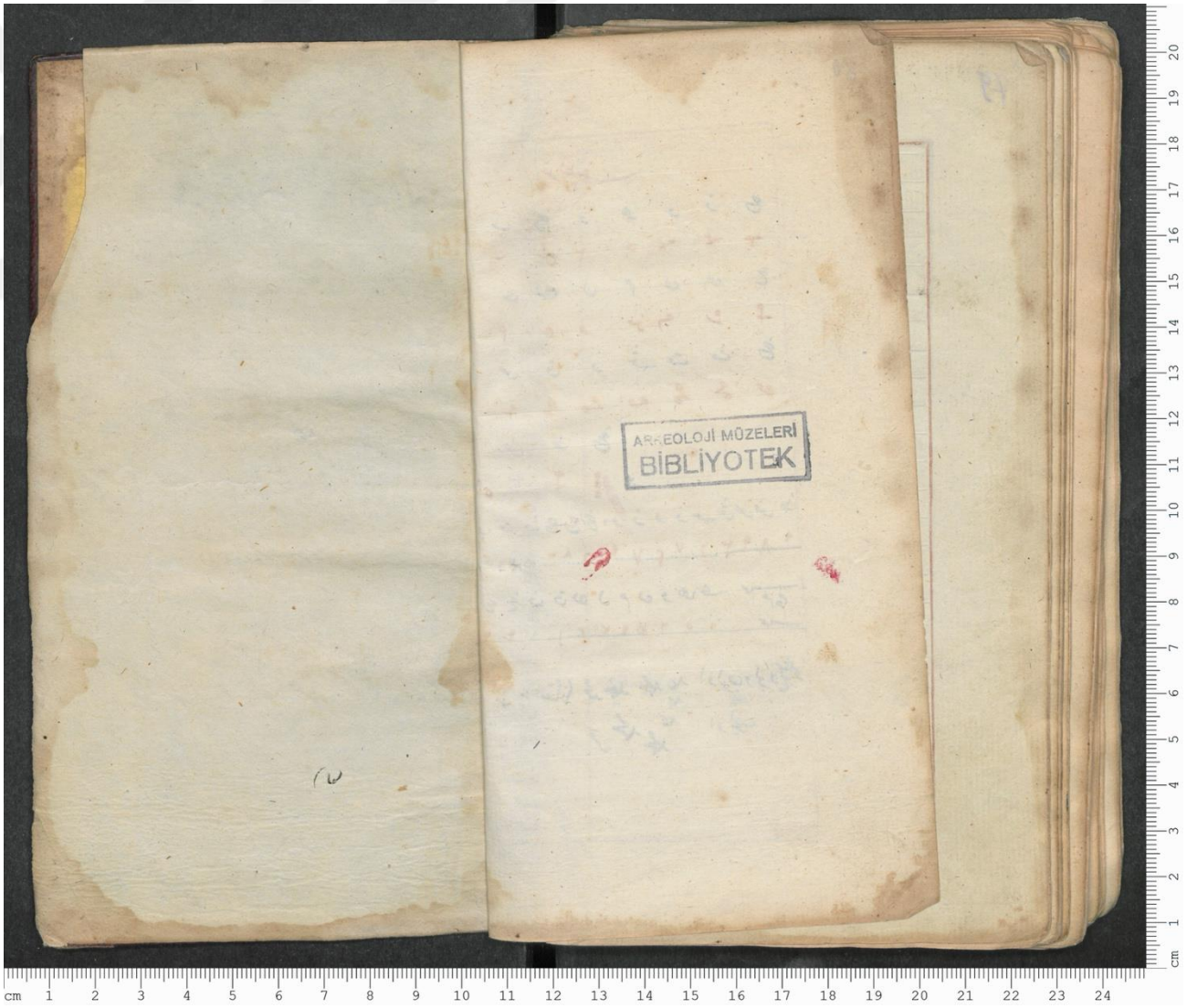

79

80
قلم لطیفی

ARKEOLOJİ MÜZELERİ
BİBLİYOTEK

